

อิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งและโดยนัย ต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้งและโดยนัยโดยมี
อคติโดยชัดแจ้งและโดยนัยเป็นตัวแปรส่งผ่าน : การวิเคราะห์กลุ่มพหุ เปรียบเทียบระหว่าง
การคุกคามจากภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่ม

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยา
คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF IMPLICIT AND EXPLICIT SELF-ESTEEM ON IMPLICIT AND
EXPLICIT FORGIVENESS WITH IMPLICIT AND EXPLICIT PREJUDICE AS MEDIATORS:
MULTI-GROUP ANALYSIS COMPARING BETWEEN IN-GROUP AND OUT-GROUP THREATS

Mr. Charn Rattanapisit

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2016

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

อิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งและโดยนัย
ต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้งและโดยนัยโดยมีอคติโดยชัดแจ้ง
และโดยนัยเป็นตัวแปรส่งผ่าน : การวิเคราะห์กลุ่มพหุ
เปรียบเทียบระหว่างการคุกคามจากภายในกลุ่มและ
ภายนอกกลุ่ม

โดย

นายชาญ รัตน์ะพิสิฐ

สาขาวิชา

จิตวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร. อภิษฎา ไชยวุฒิกรณ์วานิช

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

.....คนบดีคณะจิตวิทยา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์นางค์ มณีศรี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์นางค์ มณีศรี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์ ดร. อภิษฎา ไชยวุฒิกรณ์วานิช)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร. วัชรภรณ์ บุญญศิริวัฒน์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชีระพร อุวรรณโณ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร. นงลักษณ์ วิรัชชัย)

ชาณุ รัตนะพิสิฐ : อิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งและโดยนัย ต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้ง และโดยนัยโดยมีอคติโดยชัดแจ้งและโดยนัยเป็นตัวแปรส่งผ่าน : การวิเคราะห์กลุ่มพหุ เปรียบเทียบ ระหว่างการคุกคามจากภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่ม (EFFECTS OF IMPLICIT AND EXPLICIT SELF-ESTEEM ON IMPLICIT AND EXPLICIT FORGIVENESS WITH IMPLICIT AND EXPLICIT PREJUDICE AS MEDIATORS: MULTI-GROUP ANALYSIS COMPARING BETWEEN IN-GROUP AND OUT-GROUP THREATS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร. อภิชนา ไชยวุฒิกธน์วานิช, 301 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาโมเดลการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง 2) ศึกษาอิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง ต่อการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง โดยมีอคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่าน 3) เพื่อเปรียบเทียบโมเดลการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งภายใต้สภาวะการคุกคามที่มาจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันและบุคคลภายนอกกลุ่ม ซึ่งงานวิจัยนี้ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และจากบุคคลภายนอกกลุ่ม คือนิสิตมหาวิทยาลัย จำนวน 720 คน ซึ่งโมเดลที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นประกอบด้วยตัวแปรแฝงจำนวน 6 ตัว ได้แก่ การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง อคติโดยนัย อคติโดยชัดแจ้ง การให้อภัยโดยนัย และการให้อภัยโดยชัดแจ้ง เก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือวัดที่มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง .77-.90 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างด้วยโปรแกรม LISREL 8.72 และการวิเคราะห์ทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยที่สำคัญ 1) การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งมีความสัมพันธ์ทางลบต่ออคติโดยนัยและโดยชัดแจ้ง แต่มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ส่วนอคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งมีความสัมพันธ์ทางลบต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้ง 2) โมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งที่พัฒนาขึ้น ทั้งเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม และภายนอกกลุ่ม มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรอิสระในโมเดลอธิบายการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งในกลุ่มการถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 85 และ 54 ตามลำดับ ($X^2 = 31.71$, $df = 23$, $p = 0.11$, $GFI = .99$, $AGFI = .98$, $RMSEA = .02$) ตัวแปรอิสระในโมเดลอธิบายการให้อภัยทั้งสองรูปแบบในกลุ่มการถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 66 และ 90 ตามลำดับ ($X^2 = 28.96$, $df = 19$, $p = 0.07$, $GFI = .99$, $AGFI = .98$, $RMSEA = .03$) 3) โมเดลสมมติฐานการวิจัยของกลุ่มเงื่อนไขการถูกคุกคามทั้ง 2 กลุ่ม ไม่มีความแปรเปลี่ยนในรูปแบบของโมเดลแต่มีความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรภายในแฝง (BE)

สาขาวิชา จิตวิทยา

ปีการศึกษา 2559

ลายมือชื่อนิสิต .....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

5388551738 : MAJOR PSYCHOLOGY

KEYWORDS: SELF-ESTEEM / PREJUDICE / FORGIVENESS / IN-GROUP AND OUT-GROUP THREATS / EXPLICIT / IMPLICIT

CHARN RATTANAPISIT: EFFECTS OF IMPLICIT AND EXPLICIT SELF-ESTEEM ON IMPLICIT AND EXPLICIT FORGIVENESS WITH IMPLICIT AND EXPLICIT PREJUDICE AS MEDIATORS: MULTI-GROUP ANALYSIS COMPARING BETWEEN IN-GROUP AND OUT-GROUP THREATS. ADVISOR: DR. APITCHAYA CHAIWUTIKORNWANICH, 301 pp.

The purposes of this research were 1) To develop and validate causal models of implicit and explicit forgiveness. 2) To study the effect of implicit-explicit self-esteem on implicit-explicit forgiveness with implicit-explicit prejudice as mediators and 3) To examine the invariance of the developed model across in-group and out-group threats. This study was approved by the Ethical Review Committee. The participants in in-group and out-group threat conditions consisted of 720 university students in Bangkok, Thailand. The developed model consisted of 6 latent variables: implicit self-esteem, explicit-self-esteem, implicit prejudice, explicit prejudice, implicit forgiveness, and explicit forgiveness. Data were collected by questionnaires and scales with reliability ranged from .77 - .90. Structural equation modeling (LISREL 8.72) and t-test were used for statistical analysis.

The results indicate that: 1) Implicit and explicit self-esteem have significantly negative correlations with implicit and explicit prejudice, whereas they have positive correlations with implicit and explicit forgiveness. Furthermore, implicit and explicit prejudice have negative correlations with implicit and explicit forgiveness. 2) The causal model of implicit and explicit forgiveness for the in-group threat condition are fit to the empirical data ($\chi^2 = 31.71$, $df = 23$, $p = 0.11$, GFI = .99, AGFI = .98, RMSEA = .02). All independent variables in the model account for 85% and 54% of total variance of implicit and explicit forgiveness, respectively. For out-group threat condition, the model are also fit to the empirical data ($\chi^2 = 28.96$, $df = 19$, $p = 0.07$, GFI = .99, AGFI = .98, RMSEA = .03), all independent variables in the model account for 66% and 90% of total variance of implicit and explicit forgiveness, respectively. 3) The two causal models of each threat condition are invariance in model form. However, the causal effects among endogenous variables, are significantly different across threat conditions.

Field of Study: Psychology

Academic Year: 2016

Student's Signature .....

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงอย่างเรียบร้อยได้ ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ ดร.อภิชา ไขว่คุณิกรณวณิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้มีความเข้าใจในความจำเป็น และให้ข้อมูล คำแนะนำ ตลอดจนกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศัคนางค์ มณีศรี ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อุวรรณโณ อาจารย์ ดร.วัชรภรณ์ บุญญศิริวัฒน์ และอาจารย์จรุงกุล บุรพวงค์ ซึ่งเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และเป็นคณาจารย์ผู้สอน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางด้านสาขาจิตวิทยาสังคม สถิติและระเบียบกระบวนการวิจัยทางจิตวิทยา จนทำให้ผู้วิจัยสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้สำเร็จ ลุล่วงตามที่ได้ตั้งใจไว้

ขอกราบขอบพระคุณท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัย ท่านคณบดีคณะมนุษยศาสตร์ อาจารย์ชญา นุช ลักษณะวิจารณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิญญา วัฒนโณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธีระชน พลโยธา อาจารย์ ดร.ชญญา ลีศัตร์พ่าย อาจารย์สุพัทธ์ แสนแจ่มใส อาจารย์ ดร.นิยะดา จิตต์จรัส อาจารย์สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ และคณาจารย์ภาควิชาจิตวิทยา มศว ทุกท่าน รวมถึงคุณสุภาวดี เปล่งเสียงและคณาจารย์ท่านอื่นๆ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ได้คอยสนับสนุน ให้ความรู้ ความเข้าใจ สร้างพลังใจ และอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลและดูแลผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณนิสิต นักศึกษาผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทุกท่าน และขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านทั้งอาจารย์ ดร.ไตรภพ จตุรพานิชย์ อาจารย์ นรุตม์ พรประสิทธิ์ คุณพรสวรรค์ ต้นโชติ ศรีนนท์ คุณวิภาวี ภัทรวุฒิพร คุณรวิตรา ระย้านิล คุณอนุชารัตน์ มุงคุณ คุณธารวิมล ดิษฐรักษ์ และคุณวัลลภ สีหเดชวีระ สำหรับความช่วยเหลือ การให้คำปรึกษาในทุกๆ ด้าน

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อพรชัย คุณแม่นิตยา รัตนะพิสิฐ ครอบครัวชาญวัฒน์ ครอบครัวพันธุ์บูรณะ ครอบครัวกาญจนธุม ที่ได้คอยสนับสนุนทั้งกำลังใจ กำลังทรัพย์ ในการศึกษาเล่าเรียนและดูแลผู้วิจัยตลอดมาจนกระทั่งประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพ	ด
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
1. การเห็นคุณค่าแห่งตน (Self-esteem).....	5
2. อคติ (Prejudice).....	14
3. ความสอดคล้องและความไม่สอดคล้องกันของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง-การเห็นคุณค่าโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้ง-อคติโดยนัย.....	21
4. การให้อภัย (Forgiveness).....	33
5. การคุกคาม (Offensive) และการประเมินความรุนแรงของการคุกคาม (Offensive appraisal).....	45
การประเมินการละเมิดหรือการคุกคาม (Offensive appraisal)	46
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าแห่งตน อคติ และการให้อภัย.....	49
คำถามการวิจัย	55
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	56
ขอบเขตของการวิจัย.....	56
การพัฒนาสมมติฐานการวิจัย	59
สมมติฐานการวิจัย	61

สมมติฐานการวิจัยของโมเดลการวิจัยที่ 1	61
สมมติฐานการวิจัยของโมเดลการวิจัยที่ 2	65
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	68
บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย	73
ประชากรและการกำหนดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	73
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	76
1. มาตรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง	77
2. มาตรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย	78
3. สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับอคติและการคุกคาม	84
สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับอคติ (การขึ้นชอหรือรังเกียจกลุ่ม)	84
สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการคุกคาม	86
4. การประเมินความขึ้นชอชื้อ และใบหน้าของตัวละคร	88
การประเมินความขึ้นชอชื้อของตัวละคร	88
การประเมินใบหน้าของตัวละคร	89
5. มาตรการอคติต่อการขึ้นชอหรือรังเกียจกลุ่ม	91
6. การวัดอคติโดยนัย	94
7. การประเมินการคุกคาม	101
8. มาตรการให้อภัย	102
9. การวัดการให้อภัยโดยนัย	106
วิธีดำเนินการวิจัย	113
ขั้นตอนการวิจัย	114
การตรวจสอบการจัดกระทำ	117
ผังการวิจัย	118

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	119
บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	120
สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรในงานวิจัย	120
สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติในการวิจัย	121
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	122
ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของผู้เข้าร่วมการวิจัย	122
ตอนที่ 2 การตรวจสอบการจัดกระทำ	123
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรและการทดสอบโมเดลการวัด	126
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรต่าง ๆ	126
ผลการทดสอบโมเดลการวัด	135
ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานของโมเดลการวิจัยที่ 1	137
4.1 ผลการวิเคราะห์ความตรง อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ระหว่างตัวแปร ของโมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าแห่งตน โดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติ โดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจาก บุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน	137
4.2 ผลการวิเคราะห์ความตรง อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ระหว่างตัวแปร ของโมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าแห่งตน โดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติ โดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจาก บุคคลภายนอกกลุ่ม	143
4.3 ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของโมเดล สมมติฐานการวิจัยที่ 1 ระหว่างกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม เดียวกันและกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม	151
4.4 ผลการเปรียบเทียบระดับการประเมินการคุกคามระหว่างผู้ที่ถูกคุกคามจาก บุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม	158

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานของโมเดลการวิจัยที่ 2	158
5.1 ผลการวิเคราะห์ความตรง อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ระหว่างตัวแปร ของโมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของความไม่สอดคล้อง ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัย และโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านใน กลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน	159
5.2 ผลการวิเคราะห์ความตรง อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ระหว่างตัวแปร ของโมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของความไม่สอดคล้อง ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัย และโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านใน กลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม.....	165
5.3 ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของโมเดล สมมติฐานการวิจัยที่ 2 ระหว่างกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม เดียวกันและกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลต่างกลุ่ม	173
สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	181
บทที่ 4 การอภิปรายผลการวิจัย	183
ประเด็นที่ 1 ความตรงของโมเดลการวิจัยที่ 1 และโมเดลการวิจัยที่ 2 และความไม่แปรเปลี่ยน ของโมเดลระหว่างการถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มและการถูกคุกคามจาก บุคคลภายนอกกลุ่ม	183
ประเด็นที่ 2 อิทธิพลจากตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยนัยและโดยชัดแจ้ง รวมถึงความ ไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งที่มีต่อการให้อภัยโดยนัย และโดยชัดแจ้ง	188
ประเด็นที่ 3 อิทธิพลจากตัวแปรส่งผ่านอคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งที่มีต่อการให้อภัยโดยนัย และโดยชัดแจ้ง	191
ประเด็นที่ 4 ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทั้งโมเดลการวิจัยที่ 1 และ โมเดลการวิจัยที่ 2 ระหว่างกลุ่มเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มและการคุกคาม จากบุคคลภายนอกกลุ่ม.....	195

ข้อจำกัดในการวิจัย.....	197
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	198
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	198
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	198
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	199
วิธีการดำเนินการวิจัย	199
ขั้นตอนการวิจัย	199
การวิเคราะห์ข้อมูล	200
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	202
1. ผลการวิเคราะห์ความตรงของโมเดลการวิจัยที่ 1 ของอิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่ง ตนโดยนัย และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง ต่อการให้อภัยโดยนัยและการให้ อภัยโดยชัดแจ้ง โดยมีอคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน.....	202
2. ผลการวิเคราะห์ความตรงของโมเดลการวิจัยที่ 1: โมเดลอิทธิพลของการเห็นคุณค่า แห่งตนโดยนัย และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง ต่อการให้อภัยโดยนัยและ การให้อภัยโดยชัดแจ้ง โดยมีอคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านใน กลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม	203
3. ผลการวิเคราะห์ความตรงของโมเดลการวิจัยที่ 2: โมเดลอิทธิพลความไม่สอดคล้อง ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ต่อการให้อภัยโดยนัยและ การให้อภัยโดยชัดแจ้ง โดยมีอคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านใน กลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม	204
4. ผลการวิเคราะห์ความตรงของโมเดลการวิจัยที่ 2 ของอิทธิพลความไม่สอดคล้อง ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ต่อการให้อภัยโดยนัยและ การให้อภัยโดยชัดแจ้ง โดยมีอคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านใน กลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม	205

5. ผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวิจัยที่ 1 และโมเดลการวิจัยที่ 2 ระหว่างกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากคนภายในกลุ่มเดียวกัน และผู้ที่ถูกคุกคามจากคน ภายนอกกลุ่ม	205
6. การประเมินความรุนแรงของการคุกคามระหว่างกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากคนภายในกลุ่ม เดียวกัน และผู้ที่ถูกคุกคามจากคนภายนอกกลุ่ม	206
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	206
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	207
รายการอ้างอิง	209
ภาคผนวก ก	229
ภาคผนวก ข	237
ภาคผนวก ค	247
ภาคผนวก ง.....	274
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	301

สารบัญตาราง

ตาราง 1	ขั้นตอนของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยตามแนวคิดของ Greenwald, Nosek, และ Banaji (2003)	13
ตาราง 2	เปรียบเทียบลักษณะของอคติโดยนัย (implicit prejudice) และอคติโดยชัดแจ้ง (explicit prejudice).....	20
ตาราง 3	ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้พัฒนาเครื่องมือครั้งที่ 1.....	75
ตาราง 4	ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้พัฒนาเครื่องมือครั้งที่ 2.....	75
ตาราง 5	ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มที่รู้ลักษณะอยู่แล้ว (known groups) ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ความตรงของเครื่องมือ	76
ตาราง 6	ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ความตรงด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ	76
ตาราง 7	บล็อกของการทดสอบการเชื่อมโยงการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย	79
ตาราง 8	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความเร็วในการเชื่อมโยงโดยนัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ตอบสนองในรอบของจับคู่คำประเภท “ฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” ก่อน และในรอบของการจับคู่คำประเภท “ไม่ใช่ฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” ก่อน	82
ตาราง 9	เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าอิทธิพลจากบล็อกทดสอบและบล็อกทดลองจริงของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย.....	83
ตาราง 10	สรุปสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับอคติที่นำมาใช้ในการสร้างวิดิทัศน์เพื่อชี้้นำเกี่ยวกับการสร้างอคติจำแนกตามปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดอคติของบุคคล.....	85
ตาราง 11	สรุปสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการคุกคามที่นำมาใช้ในการสร้างวิดิทัศน์เพื่อชี้นำเกี่ยวกับการคุกคามในชีวิตประจำวันหรือในการทำงาน	88
ตาราง 12	เปรียบเทียบระดับอคติต่อการขึ้นขอบหรือรังเกียจกลุ่มของกลุ่มสูงและต่ำ.....	92
ตาราง 13	บล็อกของการทดสอบการเชื่อมโยงอคติโดยนัย	95

ตาราง 14 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความเร็วในการเชื่อมโยงโดยนัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ ตอบสนองในรอบของจับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” ก่อน และในรอบของการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “ไม่ใช่พวก ฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” ก่อน	98
ตาราง 15 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าอิทธิพลจากบล็อกทดสอบและบล็อกทดลองจริงของ อคติโดยนัย	99
ตาราง 16 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความเร็วในการเชื่อมโยงโดยนัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มี อคติสูง ในการเชื่อมโยงภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” / ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์”	100
ตาราง 17 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความเร็วในการเชื่อมโยงโดยนัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มี อคติต่ำ ในการเชื่อมโยงภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” / ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์”	101
ตาราง 18 เปรียบเทียบระดับการให้อภัยของกลุ่มสูง และต่ำ	104
ตาราง 19 บล็อกของการทดสอบการเชื่อมโยงการให้อภัยโดยนัย	107
ตาราง 20 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความเร็วในการเชื่อมโยงโดยนัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ ตอบสนองในรอบของจับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” ก่อน และในรอบของการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” ก่อน	110
ตาราง 21 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าอิทธิพลจากบล็อกทดสอบและบล็อกทดลองจริงของการ ให้อภัยโดยนัย	111
ตาราง 22 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความเร็วในการเชื่อมโยงโดยนัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีการ ให้อภัยสูง ในการเชื่อมโยงภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” / ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย”....	112
ตาราง 23 ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความเร็วในการเชื่อมโยงโดยนัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีการ ให้อภัยต่ำ ในการเชื่อมโยงภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” / ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย”....	113

ตาราง 24	ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้เข้าร่วมการวิจัย	123
ตาราง 25	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการประเมินความชื่นชอบและเป็นมิตรของตัวละครที่แสดง บทบาทสมมติเป็นพวกเดียวกันและไม่ใช่ว่าพวกเดียวกันกับผู้เข้าร่วมการวิจัย	124
ตาราง 26	การบรรยายเกี่ยวกับความรู้สึกของผู้เข้าร่วมการวิจัยต่อตัวละครที่แสดงบทบาทสมมติ ในสถานการณ์จำลองในวิดีโอทัศนทัศน์เกี่ยวกับความรู้สึกถูกคุกคาม	125
ตาราง 27	การบรรยายเกี่ยวกับความรู้สึกของผู้เข้าร่วมการวิจัยต่อภาพรวมและวัตถุประสงค์ของ การวิจัย.....	126
ตาราง 28	คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัว แปรสังเกตได้ 12 ตัวแปร ของผู้เข้าร่วมการวิจัยในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากคนภายใน กลุ่ม	128
ตาราง 29	คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัว แปรสังเกตได้ 12 ตัวแปร ของผู้เข้าร่วมการวิจัยในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากคน ภายนอกกลุ่ม	129
ตาราง 30	ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ 12 ตัวแปร ของผู้เข้าร่วมการวิจัยเงื่อนไขการถูก คุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม	133
ตาราง 31	ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ 12 ตัวแปร ของผู้เข้าร่วมการวิจัยเงื่อนไขการถูก คุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม.....	134
ตาราง 32	ค่าประมาณพารามิเตอร์และค่าสถิติที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบความตรงของโมเดล หลักเชิงสาเหตุของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งเงื่อนไขการคุกคาม จากบุคคลภายในกลุ่ม	141
ตาราง 33	ค่าสถิติการวิเคราะห์อิทธิพลของโมเดลทางเลือกเชิงสาเหตุของการให้อภัยโดยนัยและ การให้อภัยโดยชัดแจ้งเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม.....	143
ตาราง 34	ค่าประมาณพารามิเตอร์และค่าสถิติที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบความตรงของโมเดล หลักเชิงสาเหตุของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งเงื่อนไขการคุกคาม จากบุคคลภายนอกกลุ่ม	147
ตาราง 35	ค่าสถิติการวิเคราะห์อิทธิพลของโมเดลหลักเชิงสาเหตุของการให้อภัยโดยนัยและการ ให้อภัยโดยชัดแจ้งเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม.....	149

ตาราง 36 ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลสมมติฐานงานวิจัยโมเดลหลักระหว่าง กลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจาก บุคคลภายนอกกลุ่ม.....	153
ตาราง 37 ค่าประมาณพารามิเตอร์และค่าสถิติในโมเดลสมมติฐานงานวิจัยโมเดลหลักระหว่าง กลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจาก บุคคลภายนอกกลุ่ม.....	155
ตาราง 38 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงของกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม เดียวกัน และกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มในโมเดลการวิจัยหลัก.....	156
ตาราง 39 เปรียบเทียบระดับการประเมินความคุกคามเมื่อบุคคลถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม และภายนอกกลุ่ม.....	158
ตาราง 40 ค่าประมาณพารามิเตอร์และค่าสถิติที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบความตรงของโมเดล ทางเลือกของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งเงื่อนไขการคุกคามจาก บุคคลภายในกลุ่ม.....	163
ตาราง 41 ค่าสถิติการวิเคราะห์อิทธิพลของโมเดลทางเลือกของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัย โดยชัดแจ้งเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม.....	165
ตาราง 42 ค่าประมาณพารามิเตอร์และค่าสถิติที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบความตรงของโมเดล ทางเลือกของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งเงื่อนไขการคุกคามจาก บุคคลภายนอกกลุ่ม.....	169
ตาราง 43 ค่าสถิติการวิเคราะห์อิทธิพลของโมเดลทางเลือกของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัย โดยชัดแจ้งเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม.....	171
ตาราง 44 ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลสมมติฐานงานวิจัยโมเดลทางเลือก ระหว่างกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจาก บุคคลภายนอกกลุ่ม.....	175
ตาราง 45 ค่าประมาณพารามิเตอร์และค่าสถิติในโมเดลสมมติฐานงานวิจัยโมเดลทางเลือก ระหว่างกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจาก บุคคลภายนอกกลุ่ม.....	177
ตาราง 46 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงของกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม เดียวกันและกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มในโมเดลการวิจัยทางเลือก.....	178

สารบัญภาพ

ภาพ 1	บล็อกของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย (จาก Greenwald และ Farnham, 2000).....	12
ภาพ 2	โมเดล MODE	27
ภาพ 3	ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของการประเมินการตอบสนองทางอารมณ์ที่เกิดโดย ธรรมชาติ กับการประเมินโดยตรรกะและเหตุผลที่บุคคลรับรู้.....	31
ภาพ 4	โมเดลเชิงโครงสร้างของพฤติกรรมแก้แค้น และพฤติกรรมให้อภัย	38
ภาพ 5	โมเดลของกลยุทธ์ในการเผชิญปัญหาแบบการแก้แค้น การให้อภัยและการหลีกเลี่ยง	39
ภาพ 6	การศึกษาการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งจากสถานการณ์จำลองในเงื่อนไข การคุกคามทั้งสองรูปแบบ	58
ภาพ 7	โมเดลอิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และโดยชัดแจ้ง ต่อการให้อภัยโดยนัยและ การโดยชัดแจ้ง โดยมีอคติโดยนัย และโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านจากการคุกคามจาก บุคคลภายในกลุ่มหรือการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม	63
ภาพ 8	โมเดลอิทธิพลของความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ต่อ การให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้ง โดยมีอคติโดยนัย และโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านจาก การคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มหรือการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม	67
ภาพ 9	จำลองหน้าจอคอมพิวเตอร์ในแต่ละบล็อกของการทดสอบการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย....	80
ภาพ 10	ภาพและชื่อของนักแสดงที่จะแสดงเป็นตัวละครในสถานการณ์จำลอง	90
ภาพ 11	โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยันอันดับที่ 2 ของมาตรวัดอคติโดยชัดแจ้ง	93
ภาพ 12	จำลองหน้าจอคอมพิวเตอร์ในแต่ละบล็อกของการทดสอบอคติโดยนัย	96
ภาพ 13	โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยันอันดับที่ 2 ของมาตรวัดการให้อภัยโดยชัดแจ้ง....	105
ภาพ 14	จำลองหน้าจอคอมพิวเตอร์ในแต่ละบล็อกของการทดสอบการให้อภัยโดยนัย	108
ภาพ 15	ขั้นตอนการวิจัย	118
ภาพ 16	การตรวจสอบความตรงเชิงภาวะสันนิษฐานของตัวแปรแฝงในโมเดลการวิจัยหลัก	136
ภาพ 17	การตรวจสอบความตรงเชิงภาวะสันนิษฐานของตัวแปรแฝงในโมเดลการวิจัยทางเลือก ...	137

ภาพ 18 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัย
โดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่
ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม 140

ภาพ 19 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัย
โดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่
ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม 146

ภาพ 20 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัย
โดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่าน ซึ่งมี
รูปแบบความไม่แปรเปลี่ยนในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในและนอกกลุ่ม แต่มี
ความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ 157

ภาพ 21 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและ
โดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้ง
เป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน 162

ภาพ 22 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและ
โดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้ง
เป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม 168

ภาพ 23 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและ
โดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้ง
เป็นตัวแปรส่งผ่าน ซึ่งมีรูปแบบความไม่แปรเปลี่ยนในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคล
ภายในและนอกกลุ่ม แต่มีความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ 179

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมที่มีความหลากหลายของบุคคลทั้งในด้านภูมิหลัง ความต้องการ ความคิด อารมณ์ และความรู้สึก รวมถึงการแสดงออกที่แตกต่างกันมาอยู่ร่วมกัน บ่อยครั้งเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมก็อาจทำให้เกิดความไม่เข้าใจกัน เกิดการคุกคาม รบกวนและขัดขวางไม่ให้คุณค่าหนึ่งสามารถไปยังเป้าหมายที่ตนเองต้องการได้ จนก่อรูปเป็นปัญหาความขัดแย้งและมีการตอบโต้กันทำให้เกิดความสูญเสียขึ้นได้ ทางออกหนึ่งซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถใช้จัดการกับปัญหาดังกล่าวได้คือการให้อภัยซึ่งกันและกัน

การให้อภัยแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของการรู้คิด อารมณ์ แรงจูงใจและพฤติกรรมทางสังคมของบุคคล โดยมีความยินดีที่จะละทิ้งความไม่พอใจ ขุ่นเคืองใจ ลดการตัดสินทางลบ และไม่ตอบโต้กลับเมื่อมีการละเมิดหรือคุกคาม เพื่อสร้างมิตรภาพที่ดี (McCullough, Bono, & Root, 2007; Struther, Eaton, Santelli, Uchiyama, & Shirvani, 2008) การให้อภัยนั้นมักถูกหยิบยกขึ้นมาศึกษาคู่ขนานกับการแก้แค้นอยู่บ่อยครั้ง เนื่องจากเห็นว่าเป็นการแสดงออกของบุคคลในทิศทางตรงกันข้ามกับการให้อภัย โดยผู้ที่มีการให้อภัยสูงนั้น จะมีความขุ่นเคืองใจ การประณาม และการแก้แค้นต่ำ จึงอาจกล่าวได้ว่าการให้อภัยและการแก้แค้นเป็นกลไกที่ใช้ในการปรับตัว และปกป้องตนเองเมื่อบุคคลถูกละเมิดหรือคุกคาม บ่อยครั้งไม่สามารถแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาดเปรียบเทียบเหมือนเหรียญเดียวกันที่มีสองหน้า ขึ้นอยู่กับศักยภาพด้านการรู้คิด อารมณ์และแรงจูงใจของบุคคลว่าจะแสดงออกในด้านใดในสถานการณ์หนึ่ง ดังนั้นหากต้องการศึกษาเกี่ยวกับการแสดงออกทางลบ หรือการแก้แค้นของบุคคลแล้วจึงมักนิยามศึกษาร่วมกันในบริบทของการให้อภัยเป็นหลัก (Bono, McCullough, & Root, 2008)

การให้อภัยนั้นสามารถวัดได้ในมิติของการให้อภัยโดยชัดแจ้ง (explicit forgiveness) ซึ่งเป็นการแสดงออกของบุคคลผ่านทางกระบวนการรู้คิด ไตร่ตรอง และการแสดงออกผ่านการประเมินตนเองด้วยมาตรวัด แบบประเมิน หรือพฤติกรรมภายนอกที่ค่อนข้างเห็นได้อย่างชัดเจน ซึ่งการแสดงออกถึงการให้อภัยโดยชัดแจ้งในบางกรณีอาจเกิดปัญหาของการประเมินตนเองและแสดงออกของบุคคลที่มีความคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงเนื่องจากการให้อภัยนั้นเป็นคุณลักษณะทางบวกที่สังคมมักให้ความคาดหวังว่าเป็นสิ่งที่ควรกระทำ ดังนั้นแม้ในบางกรณีบุคคลอาจไม่ต้องการให้อภัย

แก่ผู้ที่มาคุกคาม หรือมีการให้อภัยในระดับต่ำแต่ต้องจำใจในการแสดงออกถึงการให้อภัย ดังนั้นจึงมีความพยายามในการพัฒนาการวัดการให้อภัยโดยนัย (implicit forgiveness) ซึ่งวัดเกี่ยวกับการตอบสนองผ่านการเก็บจำ การรู้คิดและจากประสบการณ์เดิมของบุคคลโดยอัตโนมัติซึ่งมีความละเอียดอ่อน และจะสะท้อนออกมาเมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้าเฉพาะที่มากระตุ้น จึงน่าจะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถสะท้อนถึงความคิด ความรู้สึกและการแสดงออกของบุคคลได้ตรงกับความเป็นจริงของบุคคลได้เช่นกัน (Buechsel, 2010; Gawronski, Peters, & LeBel, 2008; Goldring, 2011)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้อภัยของบุคคลนั้นมีอยู่อย่างมากมาย แต่ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากกลไกในการประเมินการคุกคามของบุคคล ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับการประเมินว่าการคุกคามของผู้อื่นหรือกลุ่มคนอื่นนั้นมีความรุนแรง และส่งผลกระทบต่อในการขัดขวางความต้องการหรือการไปสู่เป้าหมายของบุคคลมากน้อยเพียงใด หรือที่เรียกว่าการประเมินในชั้นปฐมภูมิ โดยจะมีความสัมพันธ์ต่อการประเมินศักยภาพของตัวบุคคลเองว่าสามารถรับมือหรือจัดการกับการคุกคามนั้นได้มากน้อยเพียงใด และผู้ใดจะเป็นผู้ที่รับผิดชอบ ซึ่งกระบวนการนี้เรียกว่าการประเมินในชั้นทุติยภูมิ ซึ่งถ้าหากบุคคลเห็นว่าการคุกคามนั้นมีความรุนแรงมากและผู้ที่มาคุกคามนั้นจะต้องรับผิดชอบก็มีแนวโน้มที่จะให้อภัยต่ำและแสดงออกถึงการตอบโต้หรือการแก้แค้นมากกว่า (Smith & Kirby, 2009; Zourrig, 2010) แต่การประเมินนั้นในบางกรณีต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านความสามารถในการรู้คิด ความรู้สึกและสถานการณ์ของบุคคลด้วย โดยถ้าหากบุคคลมีข้อจำกัด เช่น ทางด้านเวลา ข้อมูล ก็อาจทำให้บุคคลมีการแสดงการตอบสนองโดยใช้ระบบการคิดและตีความโดยอัตโนมัติ ซึ่งจะทำให้บุคคลมีการตอบสนองออกโดยใช้ระบบการรู้คิดน้อยลงและมีการดึงเอาประสบการณ์เดิม จากการเก็บจำมาร่วมใช้ในการประเมินมากขึ้น (Verduyn, Van Mechelen, & Tuerlinckx, 2011) ดังนั้นจึงเห็นได้ว่ากระบวนการประเมินมีส่วนเกี่ยวข้องกับการแสดงออกด้วยการไตร่ตรองของบุคคล และการแสดงออกโดยอัตโนมัติ ซึ่งในการศึกษาการให้อภัยของบุคคลทั้งการให้อภัยโดยชัดแจ้งและการให้อภัยโดยนัยก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบวนการดังกล่าวด้วยเช่นกัน

กระบวนการรู้คิดและการประเมินการคุกคามที่จะนำไปสู่การให้อภัยนั้น มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการการเห็นคุณค่าแห่งตน อันเป็นการรับรู้และเป็นการประเมินตัวตนของบุคคล ว่าตนเองมีคุณค่า เป็นที่ยอมรับของสังคม มีความสามารถที่จะสร้างคุณประโยชน์ โดยเป็นกลไกของบุคคลที่จะใช้ในการปกป้องตนเองจากความหวาดกลัว ความวิตกกังวล และความคุกคามทางสังคมต่าง ๆ (Pyszczynski, Greenberg, Solomon, Arndt, & Schimel, 2004) การเห็นคุณค่าแห่งตนนั้นมีการศึกษาที่สำคัญอยู่หลายรูปแบบแต่รูปแบบที่มักมีการหยิบยกเอามาศึกษาควบคู่กันอยู่เสมอ คือ การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งและการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ซึ่งการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบนั้นมักพบว่ามาจากพื้นฐานโครงสร้างที่แตกต่างกันโดยการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งมักเกี่ยวข้องกับกระบวนการรู้คิด การประเมินที่ใช้การไตร่ตรอง อยู่ในสภาวะรู้ตัว ส่วนการเห็นคุณค่า

แห่งตนโดยนัยมักเกี่ยวข้องกับการเก็บจำอัตมโนทัศน์ของตน และถูกดึงออกมาอย่างอัตโนมัติ โดยการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบนั้นโดยมากมักมีการแยกกันศึกษา และพบว่างานวิจัยหลายงานก็พบว่ามีความสัมพันธ์กันต่ำ หรือไม่มีความสัมพันธ์กันเลย หรืออาจมีความไม่สอดคล้องกันขึ้นกับตัวแปรและสถานการณ์ที่ใช้ในการศึกษา (Kernis et al., 2005) ซึ่งมีหลักฐานช่วยยืนยันว่าเมื่อบุคคลมีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งและการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูงจะมีส่วนช่วยให้มีการประเมินที่อยู่บนพื้นฐานของการคิดไตร่ตรองจากข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสมและสามารถรับมือได้ดีกว่าเมื่อบุคคลเผชิญกับสถานการณ์ทางลบสูงกว่าผู้ที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนต่ำ (DeHart & Pelham, 2007)

นอกจากการเห็นคุณค่าแห่งตนนั้นจะช่วยทำให้กลไกการรับรู้และกระบวนการประเมินการคุกคามของบุคคลตรงตามความเป็นจริงแล้ว ยังมีข้อค้นพบว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนนั้นยังมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำให้มีการให้อภัยของบุคคลเพิ่มมากขึ้นด้วย เนื่องจากบุคคลต้องการที่จะมีความรู้สึกทางบวกต่อตนเอง จึงมีการแสดงออกถึงการให้อภัยเนื่องจากรับรู้ว่าการให้อภัยนั้นมีส่วนช่วยให้ตนเองได้รับการยอมรับจากสังคมเพิ่มขึ้น และบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงนั้นมักมองว่าตนมีศักยภาพพอที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองดังนั้นหากมีผู้ที่มาคุกคามหรือละเมิดตนก็สามารถที่จะรับมือได้ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหลักฐานงานวิจัยโดยพบว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนมีความสัมพันธ์ทางบวกและส่งผลอิทธิพลต่อการให้อภัยของบุคคลด้วย (Eaton, Struthers, & Santelli, 2006; Lundahl, Taylor, Stevenson, & Roberts, 2008; Tseng, 2009; Van den Bos, 2001)

ในบางขณะกลไกกระบวนการรู้คิดและการประเมินการคุกคามที่จะนำไปสู่การให้อภัยของบุคคลอาจเกิดความคาดเคลื่อนไม่ตรงกับความเป็นจริงได้ เนื่องมาจากการมีอคติของบุคคล ซึ่งสาเหตุสำคัญประการหนึ่งในการเกิดอคติมาจากสาเหตุทางสังคม ได้แก่ ความรู้สึกของความเป็นพวกตนและไม่ใช่พวกตน (Brown, 2010; Stangor, 2009) ซึ่งเมื่อบุคคลถูกคุกคามหรือละเมิดจากคนที่อยู่นอกกลุ่มบุคคลจะมีแนวโน้มประเมินความรุนแรงของการละเมิดนั้นรุนแรงกว่าความเป็นจริง และมีแนวโน้มกล่าวโทษว่าเป็นความผิดของคนที่อยู่นอกกลุ่มมากกว่า ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากความลำเอียงในการประเมินซึ่งบุคคลมีแนวโน้มที่จะประเมินคนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันในทางบวก และถูกบิดเบือนในกระบวนการรู้คิดและการประเมินจากความรู้สึกชอบพอกันในกลุ่มมากกว่าแม้ว่าในบางครั้งการละเมิดหรือคุกคามจะมาจากคนภายในกลุ่มเดียวกันก็ตาม บุคคลก็จะเห็นว่ามีความร้ายแรงน้อยกว่าและเป็นให้อภัยได้มากกว่าคนนอกกลุ่ม (Bradfield & Aquino, 1999; Sibley & Duckitt, 2008)

อย่างไรก็ตามอคตินั้นก็มีการศึกษาในรูปแบบที่สำคัญตามกระบวนการเกิดและแสดงออกของบุคคลได้แก่ อคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งซึ่งก็มีความคล้ายคลึงกับการให้อภัยและการเห็นคุณค่าแห่งตน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติคู่ขนานไปกับกระบวนการคิดและแสดงออกที่ผ่านการคำนึงถึงข้อมูล แรงจูงใจและโอกาส บุคคลอาจมีการแสดงออกที่สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกันก็ได้ เนื่องจากการแสดงออกถึงอคตินั้นในบางกรณีเป็นเรื่องที่ยอมรับได้ยากในสังคม แม้ว่าบุคคลมีอคติ

ต่อคนหรือกลุ่มคนที่เป็นเป้าหมายก็อาจไม่สามารถแสดงออกมาได้ตรงกับความเป็นจริงของตนนัก แต่อย่างไรก็ตามก็พบว่าอคติโดยชัดแจ้งและอคติโดยนัยนั้นมีพื้นฐานมาจากระบบความเชื่อและความจำเดียวกันของบุคคลแต่อาจแตกต่างกันในส่วนของโครงสร้างทางความคิด และความรู้สึกที่มีต่อสถานการณ์เฉพาะและโอกาสที่คอยควบคุมการแสดงออกถึงอคติของบุคคล (Dambrun & Guimond, 2004; Son Hing, Chung-Yan, Hamilton, & Zanna, 2008) แต่โดยทั่วไปแล้วการเห็นคุณค่าแห่งตนก็มีอิทธิพลต่ออคติของบุคคลด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อหรือความรู้สึกที่บางครั้งหาสาเหตุมาประกอบได้ยาก หรือมีความคลุมเครือไม่ชัดเจนสูง ซึ่งมีการวิจัยที่พบว่าเมื่อบุคคลมีเจตคติที่ไม่ดีต่อตนเองจะทำให้บุคคลมีการประเมินผู้อื่นในทางลบอย่างไม่มีเหตุผลที่เหมาะสมเพิ่มขึ้นเพราะบุคคลจะรู้สึกที่ผู้อื่นก็ไม่ได้ดีไปกว่าตนเอง และมีแนวโน้มที่จะควบคุมการแสดงถึงการมีอคติของตนเองต่อผู้ที่เป็นเป้าหมายต่ำลง จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนต่ำมีแนวโน้มที่จะมีอคติสูงขึ้น (Allen & Sherman, 2011; Sava, Maricutoiu, Rusu, Macsinga, & Virga, 2011)

จากการศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งตามที่ได้ได้กล่าวไปในเบื้องต้นนั้นยังขาดการศึกษาเชื่อมโยงในเชิงสาเหตุร่วมกับการเห็นคุณค่าแห่งตนและอคติ ในแง่ของกลไกทางการรู้คิดของบุคคล ทั้งในบริบทของรับรู้หรือแสดงออกอย่างชัดแจ้งและในรูปแบบการศึกษาโดยนัยเข้าด้วยกัน ดังนั้นในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตน อคติต่อการให้อภัยของบุคคล โดยครอบคลุมการศึกษาทั้งในรูปแบบสถานะที่บุคคลรับรู้หรือแสดงออกอย่างชัดแจ้ง และในรูปแบบการศึกษาโดยนัย ภายใต้เงื่อนไขของสถานการณ์การคุกคามที่แตกต่างกันทั้งการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มและบุคคลนอกกลุ่ม ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวสามารถพบเห็นได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจว่าบุคคลมีกระบวนการรับรู้ มีการประเมินอันนำไปสู่การให้อภัยแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งจะสามารถใช้เป็นข้อมูลในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งและส่งเสริมการให้อภัย อันจะมีส่วนช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลให้เพิ่มขึ้นได้

แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ของตัวแปรที่ศึกษา ตามหัวข้อที่สำคัญ ดังนี้ 1) การเห็นคุณค่าแห่งตน (Self-esteem) 2) อคติ (Prejudice) 3) ความสอดคล้องและความไม่สอดคล้องกันของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย-การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง และอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้ง 4) การให้อภัย (Forgiveness) 5) การคุกคาม (Offensive) และการประเมินการคุกคาม (Offensive appraisal) 6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าแห่งตน อคติ และการให้อภัย และ 7) สมมติฐาน และกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังรายละเอียดในแต่ละหัวข้อ ดังนี้

1. การเห็นคุณค่าแห่งตน (Self-esteem)

มีงานวิจัยทางจิตวิทยาสังคมจำนวนมากที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าแห่งตน เนื่องจากเป็นตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกับมุมมองของบุคคลที่มีต่อตนเอง ซึ่งจะส่งผลต่อทั้งเจตคติ สภาวะอารมณ์ และพฤติกรรมทางสังคมต่าง ๆ อีกมากมาย โดย Rosenberg (1979) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าแห่งตน คือ ความคิดความเชื่อทางบวกหรือทางลบที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งการที่บุคคลมีลักษณะของการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงนั้นหมายถึงการรู้จักยอมรับ เคารพ และมองว่าตนเองมีคุณค่า แต่ไม่ได้หมายความว่าบุคคลนั้นจะมีความดีเลิศ เหนือคนอื่น จนสามารถโอ้อวด หรือดูหมิ่นผู้อื่นได้ ส่วน Coopersmith (1981) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนนั้น เป็นการรับรู้ตนเองของบุคคล ในเชิงของการยอมรับ หรือไม่ยอมรับตนเอง โดยผู้ที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงจะมีความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ มีความสำคัญ มีอำนาจในการควบคุมตนให้สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จได้ และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น

ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนต่ำ มักรู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ขาดความสามารถ เต็มไปด้วยข้อด้อย ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความวิตกกังวลสูง มีความเครียดสูงเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา ความสามารถในการเผชิญกับอุปสรรคต่ำ หวั่นไหวกับคำวิพากษ์วิจารณ์ และอิทธิพลของบุคคลรอบข้าง มักใช้กลไกในการป้องกันตนเองเพื่อปกป้องการเห็นคุณค่าแห่งตนไว้ (Defensive self-esteem) ซึ่งจะทำให้บุคคลแสดงถึงความก้าวร้าวต่อการคุกคาม หรืออันตราย มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงเกินไป และมักยึดตนเองเป็นศูนย์กลางเมื่อเผชิญกับปัญหา

แนวคิดเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าแห่งตน

การเห็นคุณค่าแห่งตน มีความสัมพันธ์กับอัตมโนทัศน์ (Self-concept) ของบุคคล เนื่องจากอัตมโนทัศน์ คือ ความคิดเห็น ความเข้าใจ ภาพลักษณ์ที่บุคคลมีต่อตนเอง เมื่อบุคคลรับรู้ตัวตนมีอัตมโนทัศน์อย่างไรงั้น ก็จะมีการประเมินในแง่บวกต่าง ๆ ซึ่งกระบวนการรับรู้การเห็นคุณค่าแห่งตนนั้นขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัย (Rosenberg, 1979) ได้แก่

1. การสะท้อนกลับ (Reflected appraisal) คือ บุคคลจะใช้การปฏิสัมพันธ์ หรือการสื่อสารกับผู้อื่น และใช้การตอบสนองของผู้อื่นที่แสดงออกมาเพื่อใช้เปรียบเทียบกับสิ่งที่ตนเองรับรู้ และใช้ในการประเมินคุณค่าในตนเอง ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เช่น หากบุคคลรับรู้ว่าคุณค่าตนเองนั้นเป็นบุคคลที่มีความสามารถ และบุคคลอื่นก็แสดงการเห็นพ้องเช่นเดียวกันจะทำให้บุคคลมีอัตมโนทัศน์ที่ถูกต้องและมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง

2. การเปรียบเทียบทางสังคม (Social comparisons) คือ การที่บุคคลประเมินตนเองจากการเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นในสังคม ทำให้เกิดการประเมินตนเองทั้งทางบวกและทางลบ เช่น ถ้า

บุคคลไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมรอบข้าง ถูกดูถูก ทำให้ต่ำต้อยกว่าผู้อื่น ก็จะทำให้บุคคลนั้นอัตโนมัติทัศนคติในทางลบและมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

Coopersmith (1981) นำเสนอองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าของตนเองว่า มี 2 ประเภท คือ องค์ประกอบภายในบุคคล และองค์ประกอบภายนอกบุคคล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. องค์ประกอบภายในตนเอง คือ ลักษณะที่ส่งผลให้บุคคลแต่ละคนมีการเห็นคุณค่าแห่งตนแตกต่างกัน ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ลักษณะทางกายภาพ (physical attributes) เช่น รูปร่างหน้าตา ซึ่งบุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพที่ดี มีความเหมาะสมจะมีแนวโน้มที่จะมีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงกว่าบุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพที่บกพร่อง แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมนั้น ๆ ด้วย

1.2 ศักยภาพทั่วไป สมรรถภาพและความสามารถ (general capacity, ability and performance) โดยมีส่วนที่จะเอื้ออำนวยให้บุคคลสามารถ หรือไม่สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ และเป็นปัจจัยที่บ่งชี้ได้ถึงความสำเร็จ หรือล้มเหลวของบุคคล

1.3 สภาวะอารมณ์ (affective states) เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของการมีคุณค่า มีความสุข ความเครียดวิตกกังวล หรือสภาวะอื่น ๆ ที่แฝงอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งสืบเนื่องมาจากการประเมินตนเองของบุคคลจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

1.4 ค่านิยมส่วนตัว (self-value) โดยปกติแล้วบุคคลจะเกิดความพึงพอใจในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป และมีระดับความพึงพอใจที่ไม่เท่ากัน จึงมีแนวโน้มที่จะใช้ค่านิยมของสังคมเป็นตัวเปรียบเทียบ ถ้าค่านิยมของตนเองมีความสอดคล้องกับสังคม จะทำให้บุคคลมีการเห็นคุณค่าแห่งตนเพิ่มขึ้น

1.5 ความปรารถนาใฝ่ฝันของบุคคล (aspiration) มักเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตน โดยถ้าบุคคลเห็นว่าตนมีความสามารถ สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้สำเร็จตามเกณฑ์ที่ได้ตั้งใจไว้ หรือสามารถทำตามความปรารถนา ใฝ่ฝันของตนเองได้ก็จะช่วยให้บุคคลมีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงขึ้น แต่ในทางกลับกันหากบุคคลประสบกับความล้มเหลวก็จะมองว่าตนเองเป็นบุคคลที่ไร้ค่า

1.6 เพศ (sex) แต่เดิมนั้นเพศชายอาจถูกมองว่าเป็นเพศที่ประสบความสำเร็จมากกว่าเพศหญิง และการประสบความสำเร็จนั้นมาจากการมีความสามารถของเพศชายเอง ดังนั้นจึงมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าเพศหญิง ในปัจจุบันเพศหญิงได้มีความเท่าเทียมกันกับเพศชาย และมีการประสบความสำเร็จเช่นเดียวกับเพศชาย ดังนั้น เพศหญิงในปัจจุบันจึงอาจมีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างจากเพศชาย แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของวัฒนธรรมด้วย

1.7 สภาพปัญหา และการเจ็บป่วย (problems and pathology) ปัญหาและความเจ็บป่วยทางร่างกาย หรือสภาพจิตบางอย่างจะทำให้บุคคลเกิดความเครียด ความวิตกกังวล มีความทุกข์

และจะส่งผลทำให้การเห็นคุณค่าแห่งตนลดต่ำลง ส่วนผู้ที่มีปัญหาดังกล่าวน้อยโดยมากแล้วจะมีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูง

2. องค์ประกอบภายนอกบุคคล คือ สภาพแวดล้อมภายนอกที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ซึ่งจะก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าแห่งตนแตกต่างกันออกไป ประกอบด้วย

2.1 ความสัมพันธ์และการเลี้ยงดูภายในครอบครัว ซึ่งมีความสำคัญและมีอิทธิพลในการพัฒนาการเห็นคุณค่าแห่งตนของบุคคลอย่างมาก โดยบุคคลที่ได้รับการเลี้ยงดูด้วยความรัก ความอบอุ่น สนับสนุน ให้กำลังใจ ให้อิสระภายใต้ขอบเขตที่เหมาะสมจะทำให้เป็นบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนในระดับสูง

2.2 การศึกษา และสถานศึกษา มีส่วนช่วยในการพัฒนาการเห็นคุณค่าแห่งตนต่อจากการเลี้ยงดูของครอบครัว หากบุคคลได้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่เหมาะสม จากสถานศึกษาที่มีคุณภาพ มีคณาจารย์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมตามความสนใจ ฝึกฝนการแก้ไขปัญหา จะช่วยให้เกิดการพัฒนาคำรู้ ทักษะ ความสามารถและเกิดความมั่นใจในการดำเนินชีวิต ทำให้มีการสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนที่มั่นคง

2.3 สถานภาพสังคม เป็นการพิจารณาตำแหน่ง หรือสถานะทางสังคมของบุคคลเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น จากตำแหน่งการงาน บทบาททางสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งแต่เดิมเชื่อว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมสูงจะมีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงกว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำ แต่จากการศึกษาวิจัยในปัจจุบัน พบว่าข้อสรุปดังกล่าวนี้มองยังไม่ชัดเจนนัก เนื่องจากบางกรณีพบว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำ ก็มีการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งในระดับสูงและระดับต่ำ

2.4 เพื่อนและกลุ่มสังคม โดยการมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น จะช่วยให้บุคคลมีการพัฒนาการเห็นคุณค่าแห่งตนมากขึ้น หากว่าบุคคลได้รับการยอมรับจากเพื่อนและสังคม แต่ถ้าบุคคลไม่ได้รับการยอมรับ จะทำให้มีการเห็นคุณค่าแห่งตนต่ำลง กลายเป็นผู้ที่หลีกเลี่ยงจากสังคม

Kernis และ Paradise (2002) ได้มีการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องมากมายเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าแห่งตน และได้ทำการสรุปว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนเป็นการที่บุคคลรับรู้ที่ตนเองว่าตนเองมีคุณค่า เป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีความรู้สึกทางบวกต่อภาพลักษณ์ของตนเอง สามารถทนทานต่อความอ่อนแอ และการมองตนเองทางลบทำให้นำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับมุมมองของ Pyszczynski และคณะ (2004) ที่เห็นว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนว่า หมายถึงการประเมินตัวตนของบุคคล เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเห็นว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถที่จะสร้างคุณประโยชน์ โดยเป็นกลไกของบุคคลที่จะใช้ในการปกป้องตนเองจากความหวาดกลัว ความวิตกกังวล และความคุกคามทางสังคม

แนวทางในการศึกษาและวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าแห่งตนที่ผ่านมา มีผู้ที่ทำการศึกษาในสองแนวทางที่สำคัญ คือ การศึกษาการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง (Explicit self-esteem) ซึ่งเป็น การเห็นคุณค่าแห่งตนที่บุคคลตระหนักรู้ สามารถรับรู้ได้ว่าถึงเหตุผลของการกระทำ สามารถอธิบาย ในรูปของการมีแรงจูงใจและควบคุมการแสดงออกได้ การศึกษาการเห็นคุณค่าแห่งตนในอีกแนวทาง หนึ่ง คือ การศึกษาคุณค่าแห่งตนโดยนัย (Implicit self-esteem) ซึ่งเป็นการเห็นคุณค่าแห่งตนที่ บุคคล ประเมินตนเองโดยอัตโนมัติ เป็นกระบวนการไร้จิตสำนึก บุคคลอาจไม่สามารถตระหนัก อาจ ไม่สามารถอธิบายหรือหาเหตุผลในการเกิดขึ้น

Farnham, Greenwald, และ Banaji (1999) ระบุถึงข้อจำกัดของงานวิจัยเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าแห่งตนว่า การศึกษาการเห็นคุณค่าแห่งตนในอดีตนั้นมักสนใจศึกษาเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งและมักใช้มาตรวัดที่เป็นแบบรายงานตนเองในการเก็บข้อมูล จึงมักพบปัญหาเกี่ยวกับการหลอกตนเอง การตอบไปในแนวโน้มที่สังคมต้องการของบุคคล ซึ่งผู้ที่ได้คะแนนจากมาตรวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนในระดับสูง อาจไม่ได้มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงอาจแท้จริง และมีการวิจัยอีกจำนวนหนึ่งที่พบว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยอาจเป็นอิสระจากการเห็นคุณค่าแห่งตนเองที่รับรู้ เนื่องจากมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมากหรือไม่มีความสัมพันธ์กันเลย และพบความไม่สอดคล้องกัน ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งและการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ซึ่งพบว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งสูง แต่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยต่ำ มีแนวโน้มที่จะกระทำการปกป้องตนเองด้วยกลวิธีต่าง ๆ มากกว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองแบบสูง และพบว่าในบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งสูง และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยต่ำ มักมีเชื่อมั่นและพยายามยึดเอาการตัดสินใจของตนเองเป็นสำคัญ รวมถึงพยายามเป็นที่ชื่นชอบของสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม (Jordan, Spencer, Zanna, Hoshino-Browne, & Correll, 2003; Jordan, Whitfield, & Zeigler-Hill, 2007)

ดังนั้นการศึกษาดูการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยจึงอาจเป็นวิธีที่สามารถช่วยขยายข้อจำกัดและใช้ควบคู่กับการศึกษาดูการเห็นคุณค่าแห่งตนเองที่รับรู้ ในการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถวัดภาวะสันนิษฐานของการเห็นคุณค่าแห่งตนได้อย่างครอบคลุม โดยมีรายละเอียดของการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้ง 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง (Explicit self-esteem)

ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าแห่งตนนั้น ก็มีวิธีการวัดที่แตกต่างกัน 2 แนวทาง และมีความแตกต่างไปตามบริบทของงานวิจัย การวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งนั้นมักใช้วิธีการประเมินตนเองจากมาตรวัดที่เป็นมาตรฐานที่เป็นแบบรายงานตนเอง (self-report) ที่ให้บุคคลประเมิน

ตามการรับรู้ของตนเอง และพิจารณาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ และการที่บุคคลถูกรวมเข้าเป็นสมาชิกหรือ ถูกกีดกันจากบุคคลอื่น เช่น มาตรการเห็นคุณค่าแห่งตนของ Rosenberg (Rosenberg's Self-Esteem Scale หรือ RSES) (Jordan, Spencer, & Zanna, 2005; Rosenberg, 1965) ซึ่งมักถูกใช้ในการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยภาพรวม (Global self-esteem) ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความมีคุณค่าแห่งตนโดยรวม (Overall self-worthiness) และการยอมรับตนเอง (Self-acceptance) มาตรการ Collective Self-Esteem Scale หรือ CSES (Luhtanen & Crocker, 1992) ที่มุ่งวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนผ่านบริบทความเป็นสมาชิกของกลุ่ม (membership self-esteem) การเห็นคุณค่าแห่งตนเองส่วนตัว (Private collective self-esteem) การเห็นคุณค่าแห่งตนเองสาธารณะ (Public collective self-esteem) และความรับรู้ถึงสำคัญของอัตลักษณ์แห่งตน (Importance to identity) และมาตรการ The Revised Self-Liking and Competence Scale หรือ SLCS-R (Tafarodi & Swann, 2001) ที่เห็นว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนประกอบไปด้วยองค์ประกอบด้านความสามารถในตนเอง (Self-competence) และองค์ประกอบด้านความชื่นชอบตนเอง (Self-liking) รวมถึงการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนตามแนวคิดของ Heatherton และ Polivy (1991) ที่วัดการเห็นคุณค่าในตนเอง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ (performance) ด้านสังคม (social) และด้านการปรากฏกาย (appearance)

2. การวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย (Implicit self-esteem)

การวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสามารถทำการวัดได้โดยใช้การทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Association Test หรือ IAT) แบบประเมินและสำรวจตนเองโดยนัย (Implicit Self-Evaluation Survey หรือ ISES) การทดสอบความเชื่อมโยงชื่อและตัวอักษร (Name Letter Task หรือ NLT) (Greenwald & Banaji, 1995, Jordan, Spencer, & Zanna, 2005; Buhrmester, Blanton, & Swann Jr, 2011)

จุดสำคัญของเจตคติโดยนัย ได้แก่ “ความเชื่อมโยง” คือ ระดับที่กรอบความคิดหนึ่ง ๆ จะเชื่อมกับหรือสัมพันธ์กับกรอบความคิดอีกอย่างหนึ่ง เช่น บุคคลหนึ่งอาจเชื่อมโยงวิทยาศาสตร์กับเพศชายมากกว่าเพศหญิง เพราะมีความเชื่อว่าเพศหญิงและเพศชายมีความสามารถแตกต่างกันหรือเห็นว่าเพศชายมีอัตราการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์มากกว่าเพศหญิง ความเชื่อมโยงประเภทนี้มักจะซ่อนเร้นให้เห็นถึงเจตคติทั่วไปทางสังคม คือ ความเชื่อมโยงระหว่างกรอบแนวคิดหนึ่ง (วิทยาศาสตร์) กับคุณลักษณะหนึ่ง (เพศหญิงหรือเพศชาย) ดังนั้นเจตคติ จึงเปรียบเสมือนตัวกลางที่คอยเชื่อมโยงระหว่างกรอบแนวคิดหนึ่งกับการประเมินค่า เช่น ดี-เลว ทางบวก-ทางลบ หรือพอใจ-ไม่พอใจ ซึ่งในการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย สิ่งต่าง ๆ จะถูกวิเคราะห์เป็นความพึงพอใจโดยอัตโนมัติ เช่น การเชื่อมโยงที่ชัดเจนมากระหว่างคนหนุ่มสาวและดี เทียบกับ คนชราและดี นั้นจะช่วยแสดงให้เห็นการ

เชื่อมโยงเกี่ยวกับความพึงพอใจโดยนัยของบุคคลต่อคนหนุ่มสาวเทียบกับคนชรา ช่วยให้ทราบถึงเจตคติที่แท้จริงของบุคคลได้ โดยแนวคิดที่กล่าวมาในข้างต้นต่อมาได้กลายมาเป็นแนวทางในการใช้พัฒนาวิธีการวัดเจตคติโดยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Association Test) (Greenwald, McGhee, & Schwartz, 1998)

Greenwald และคณะ (1998) พยายามทำขั้นตอนของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยให้มีความชัดเจนมากขึ้น โดยสรุปขั้นตอนของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. จำแนกความคิดเป้าหมาย (initial target-concept discrimination)
2. จำแนกคุณลักษณะที่มีการประเมิน (evaluative attribute discrimination)
3. งานรวมรอบแรก (first combined task) เป็นการรวมกระบวนการจำแนกความคิดเป้าหมายกับการจำแนกคำที่มีความหมายทางบวกและลบไว้ด้วยกัน
4. สลับลำดับการจำแนกความคิดเป้าหมาย (reversed target-concept discrimination)
5. งานรวมรอบที่สอง (second combined task) เป็นการรวมกระบวนการการจำแนกความคิดเป้าหมายและคำที่มีความหมายทางบวกและลบที่ได้มีการสลับลำดับไว้

ในการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย เพื่อวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ตามแนวคิดของ Greenwald และ Farnham (2000) จะใช้คอมพิวเตอร์ในการทดสอบโดยจะแบ่งการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยออกเป็น 5 บล็อก โดยผู้ร่วมการทดลองจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ปรากฏบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ทีละคำ ด้วยการกดปุ่มบนแป้นพิมพ์ทางฝั่งด้านซ้ายหรือขวา และการจับเวลาในการตอบเป็นมิลลิวินาที โดยมีรายละเอียดของบล็อกการทดสอบดังนี้

บล็อกที่ 1 เป็นบล็อกฝึกฝนเพื่อสร้างความคุ้นเคยสำหรับจัดประเภทคำเป้าหมาย (target) เพื่อจำแนกของความคิดเป้าหมาย ว่าอยู่ในหมวดของตัวฉันหรือไม่ใช่ตัวฉัน

บล็อกที่ 2 เป็นบล็อกฝึกฝนเพื่อสร้างความคุ้นเคยสำหรับการจัดประเภทคำที่แสดงคุณลักษณะที่มีการประเมินว่าเป็นคำที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์

บล็อกที่ 3 เป็นบล็อกทดสอบการจัดประเภทคำที่เป็นเป้าหมายกับคำที่เป็นการแสดงคุณลักษณะ โดยตำแหน่งการตอบสนองในหมวดของตัวฉันกับคำที่พึงประสงค์จะอยู่บนแป้นพิมพ์ฝั่งเดียวกัน และหมวดของไม่ใช่ตัวฉันกับคำที่ไม่พึงประสงค์จะอยู่บนแป้นพิมพ์ฝั่งเดียวกัน ซึ่งเป็นฝั่งตรงกันข้ามกับการตอบสนองของหมวดตัวฉันและคำที่พึงประสงค์

บล็อกการทดสอบที่ 4 เป็นบล็อกฝึกฝนเพื่อสร้างความคุ้นเคยสำหรับการจัดประเภทคำที่แสดงคุณลักษณะ ที่มีการประเมินว่าเป็นคำที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์แต่จะสลับข้างปุ่มแป้นพิมพ์ในการตอบสนองให้แตกต่างจากบล็อกที่ 2

บล็อกรที่ 5 เป็นบล็อกทดสอบการจัดประเภทคำที่เป็นเป้าหมายกับคำที่เป็นการแสดงคุณลักษณะอีกครั้ง โดยตำแหน่งการตอบสนองในหมวดของตัวฉันกับคำที่ไม่พึงประสงค์จะอยู่บนแป้นพิมพ์ฝั่งเดียวกัน และหมวดของไม่ใช่ตัวฉันกับคำที่พึงประสงค์จะอยู่บนแป้นพิมพ์ฝั่งเดียวกัน (ดังภาพ 1)

วิธีการคำนวณความเร็วในการตอบ ให้นำเวลาเฉลี่ยที่ผู้ร่วมการทดลองใช้ในการตอบในบล็อกที่ 3 และ 5 มาเปรียบเทียบกัน โดยใช้เวลาในบล็อกที่ 5 เป็นตัวตั้ง แล้วลบด้วยเวลาในบล็อกที่ 3 ถ้าผู้ร่วมการทดลองใช้เวลาตอบในบล็อกที่ 3 น้อยกว่าในบล็อกที่ 5 ผู้ร่วมการทดลองจะมีผลคะแนนเป็นบวก นั่นคือผู้ร่วมการทดลองเชื่อมโยงตัวฉันกับคำที่พึงประสงค์และไม่ใช่ตัวฉันกับคำที่ไม่พึงประสงค์ได้เร็วกว่า และเชื่อมโยงไม่ใช่ตัวฉันกับคำที่พึงประสงค์และตัวฉันกับคำที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งถ้ายังใช้เวลาในบล็อกที่ 3 น้อยกว่าในบล็อกที่ 5 เท่าใด ก็หมายความว่าผู้ร่วมการทดลองมีเจตคติทางบวกคือมีการเห็นคุณค่าแห่งตนมากขึ้นเท่านั้น

ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้ร่วมการทดลองใช้เวลาตอบในบล็อกที่ 5 น้อยกว่าในบล็อกที่ 3 ผู้ร่วมการทดลองจะมีผลคะแนนเป็นลบ นั่นคือ ผู้ร่วมการทดลองเชื่อมโยงตัวฉันกับคำที่ไม่พึงประสงค์และไม่ใช่ตัวฉันกับคำที่พึงประสงค์ได้เร็วกว่า และเชื่อมโยงไม่ใช่ตัวฉันกับคำที่ไม่พึงประสงค์และตัวฉันกับคำที่พึงประสงค์ หากยังใช้เวลาในบล็อกที่ 5 น้อยกว่าในบล็อกที่ 3 เท่าใด ก็หมายความว่าผู้ร่วมการทดลองมีเจตคติทางบวกคือมีการเห็นคุณค่าแห่งตนน้อยลงเท่านั้น

บล็อกของการทดสอบ	หมวดการจัดประเภทไม่ใช่ฉันท	ตัวอย่างข้อกระทง	หมวดการจัดประเภทฉันท
บล็อกที่ 1	○ ●	ตนเอง ผู้อื่น	● ○
บล็อกที่ 2	คำไม่น่าฟังประสงค	ตัวอย่างข้อกระทง	คำน่าฟังประสงค
	○ ●	สนุก น่าอาเจียน	● ○
บล็อกที่ 3	คำไม่น่าฟังประสงคหรือ ไม่ใช่ฉันท	ตัวอย่างข้อกระทง	คำน่าฟังประสงคหรือฉันท
	○ ○ ● ●	ตนเอง สนุก ผู้อื่น น่าอาเจียน	● ● ○ ○
บล็อกที่ 4	คำน่าฟังประสงค	ตัวอย่างข้อกระทง	คำไม่น่าฟังประสงค
	● ○	สนุก น่าอาเจียน	○ ●
บล็อกที่ 5	คำไม่น่าฟังประสงคหรือ ฉันท	ตัวอย่างข้อกระทง	คำน่าฟังประสงคหรือไม่ใช่ฉันท
	● ○ ○ ●	ตนเอง สนุก ผู้อื่น น่าอาเจียน	○ ● ● ○

หมายเหตุ: ● หมายถึงการตอบสนองในการกตแป้น ○ หมายถึงการไม่ตอบสนองในการกตแป้น

ภาพ 1. บล็อกของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย (จาก Greenwald และ Farnham, 2000)

ต่อมา Greenwald, Nosek, และ Banaji (2003) ได้พัฒนาการเชื่อมโยงโดยนัย โดยเพิ่มจำนวนบล็อกของการทดสอบจากเดิม 5 บล็อก เป็น 7 บล็อก โดยกำหนดให้บล็อกที่ 1 เป็นการฝึกฝนจัดประเภทคำเป้าหมายว่าอยู่ในหมวดของตัวฉันทหรือไม่ใช่ตัวฉันท บล็อกที่ 2 เป็นการฝึกฝนการจัดประเภทคำที่แสดงคุณลักษณะว่าเป็นคำที่ฟังประสงคหรือไม่ฟังประสงค บล็อกที่ 3 เป็นบล็อกฝึกการจัดประเภทในหมวดหมู่ของไม่ใช่ตัวฉันทกับคำที่ฟังประสงค และคำที่เป็นตัวฉันทกับคำที่ไม่ฟังประสงค ต่อมาจะมีการทำการทดสอบจริงในบล็อกที่ 4 ในลักษณะการทดสอบเช่นเดียวกับบล็อกที่ 3 ในบล็อกการทดสอบที่ 5 เป็นบล็อกฝึกฝนการจัดประเภทคำเป้าหมายตัวฉันทและไม่ใช่ตัวฉันทเช่นเดียวกับ

บล็อกที่ 1 แต่จะสลับด้านการตอบสนองของการกดแป้นพิมพ์จากบล็อกที่ 1 ส่วนบล็อกที่ 6 เป็นการฝึกฝนการจัดประเภทคำเป้าหมายและคำที่แสดงคุณลักษณะฟังประสงค์และไม่ฟังประสงค์ เช่นเดียวกับกับบล็อกการทดสอบที่ 3 แต่จะสลับด้านการตอบสนองของการกดแป้นพิมพ์ ก่อนทำการทดสอบจริงในบล็อกที่ 7 โดยจะสลับการตอบสนองการจัดประเภทในหมวดหมู่ของตัวฉันทับคำที่ฟังประสงค์ และคำที่ไม่ใช่ตัวฉันทับคำที่ไม่ฟังประสงค์ ซึ่งสามารถสรุปรูปแบบการทดสอบได้ดังตาราง 1

ตาราง 1

ขั้นตอนของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยตามแนวคิดของ Greenwald, Nosek, และ Banaji (2003)

บล็อกการทดสอบที่	กดปุ่มด้วยมือซ้าย	กดปุ่มด้วยมือขวา
1 (ขึ้นฝึก)	ไม่ใช่ฉันทัน	ฉันทัน
2 (ขึ้นฝึก)	คำที่ฟังประสงค์	คำที่ไม่ฟังประสงค์
3 (ขึ้นฝึก)	ไม่ใช่ฉันทัน + คำที่ฟังประสงค์	ฉันทัน + คำที่ไม่ฟังประสงค์
4 (ทดสอบจริง)	ไม่ใช่ฉันทัน + คำที่ฟังประสงค์	ฉันทัน + คำที่ไม่ฟังประสงค์
5 (ขึ้นฝึก)	ฉันทัน	ไม่ใช่ฉันทัน
6 (ขึ้นฝึก)	ฉันทัน + คำที่ฟังประสงค์	ไม่ใช่ฉันทัน + คำที่ไม่ฟังประสงค์
7 (ทดสอบจริง)	ฉันทัน + คำที่ฟังประสงค์	ไม่ใช่ฉันทัน + คำที่ไม่ฟังประสงค์

นอกจากนี้ Greenwald และคณะ (2003) ได้พัฒนาการคำนวณคะแนนจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย โดยเสนอให้ใช้เวลาจากการทดสอบบล็อกที่ 3, 4, 6, และ 7 มาใช้คำนวณเพื่อเปรียบเทียบ และจะตัดการตอบที่มีระยะเวลาการตอบสนองคำหรือสิ่งเร้าที่ปรากฏบนหน้าจอกอมพิวเตอร์มากกว่า 10,000 มิลลิวินาที (ms) และระยะเวลาการตอบสนองที่น้อยกว่า 300 มิลลิวินาที (ms) เกินกว่าร้อยละ 10 จากการตอบในแต่ละบล็อกออกจากการวิเคราะห์ แล้วหาค่าเฉลี่ยของเวลาที่ใช้ในการตอบบล็อกที่ 3 (การฝึกฝนการจับคู่ “ฉันทัน กับคำไม่น่าฟังประสงค์”) บล็อกที่ 4 (การทดสอบจริง) บล็อกที่ 6 (การฝึกฝนการจับคู่ “ฉันทัน กับคำน่าฟังประสงค์”) และบล็อกที่ 7 (การทดสอบจริง) และหาค่าเฉลี่ยความแตกต่างระหว่างบล็อกที่ 6 กับบล็อกที่ 3 และบล็อกที่ 7 กับบล็อกที่ 4

2. อคติ (Prejudice)

อคติ (Prejudice) เป็นตัวแปรทางจิตวิทยาที่อยู่คู่กับสังคมมาอย่างช้านาน มีความพยายามกำหนดขอบเขต และการให้คำนิยามในการศึกษา Allport (1979) กล่าวว่า อคติเป็นการที่บุคคลแสดงความเกลียดชังต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด อันเป็นผลมาจากความผิดพลาด หรือบิดเบือนทางการรับรู้ ต่อมาได้จำกัดขอบเขตของการนิยามอคติไว้ว่า เป็นปรากฏการณ์ที่บุคคลมีการแสดงออกทั้งทางอารมณ์และพฤติกรรมทางลบโดยตรงต่อบุคคลอื่นที่เป็นเป้าหมาย หรือและอาจแผ่ขยายอารมณ์และพฤติกรรมทางลบไปยังกลุ่มที่บุคคลที่เป็นเป้าหมายนั้นเป็นสมาชิกอยู่ก็ได้ อันเป็นผลมาจากการรับรู้ที่คลาดเคลื่อน จะเห็นได้ว่าในช่วงแรกของการศึกษาเกี่ยวกับอคตินั้นมีการให้นิยามว่าเป็นอารมณ์ ความรู้สึก หรือการรับรู้ที่มีความบิดเบือน ก่อให้เกิดการแสดงออกพฤติกรรมทางลบ ในปัจจุบันมีความเห็นเกี่ยวกับการนิยามอคติที่มีความเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้นว่าอคติจัดเป็นเจตคติที่บุคคลใช้ในการตัดสินผู้อื่น หรือกลุ่มคนด้วยความลำเอียง โดยมีการนิยามคติในแง่มุมมองของเจตคติที่แตกต่างกันออกเป็น 2 แนวทาง คือ แนวทางแรกเห็นว่าอคตินั้นเป็นได้ทั้งเจตคติทั้งทางลบและทางบวก โดยเห็นว่าอคตินั้นเป็น เจตคติ และการตัดสินโดยใช้กระบวนการคิด อารมณ์ ความเชื่อทั้งทางลบ และทางบวกที่ตนได้รับการถ่ายทอดมาจากประสบการณ์เดิม หรือจากกลุ่มของตนซึ่งอาจมีความถูกต้องหรือมีความบิดเบือนก็ได้ นำไปสู่การแสดงออกต่อบุคคลอื่น ซึ่งอาจเป็นสมาชิกของกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดด้วยก็ได้ ให้มีความสอดคล้องกับเจตคติ และการตัดสินนั้นของตัวบุคคลเอง เช่น บุคคลสองคนอาจมีเจตคติต่อบุคคลหนึ่งซึ่งเป็นเพศหญิงในลักษณะที่แตกต่างกัน โดยคนแรกอาจแสดงออกทางบวกเนื่องจากรับรู้บุคคลนั้นทางบวก เห็นว่าเพศหญิงมีลักษณะอ่อนโยน มีความรับผิดชอบ แต่อีกคนอาจแสดงออกทางลบเนื่องจากรับรู้บุคคลนั้นทางลบ เห็นว่าเพศหญิงมีลักษณะอ่อนแอ และขาดความสามารถ (Glick et al., 2000; Jones, 1997)

อีกแนวทางหนึ่งนิยามอคติว่ามีแนวโน้มเป็นเจตคติทางลบของบุคคลต่อผู้อื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่น อาจรวมไปถึงวัตถุ และมโนทัศน์ต่าง ๆ อันเกิดจากความลำเอียงทางการรับรู้ หรือประสบการณ์ของตัวบุคคล หรือได้รับถ่ายทอดจากการที่เป็นสมาชิกของกลุ่มบุคคลหรือวัฒนธรรม ซึ่งอาจมีการแสดงออกทางอารมณ์ และพฤติกรรมทางลบทั้งทางตรงและทางอ้อมก็ได้ เช่น การแสดงความเกลียดชัง การกีดกัน หรือไม่มีการแสดงออกก็ได้ ซึ่งการมีเจตคติและแสดงออกในรูปแบบดังกล่าวมักเกิดขึ้นในทางลบมากกว่าทางบวกอย่างมาก (Brown, 2010; Samson, 1999; Stangor, 2009; Whitley & Kite, 2010)

โดยปกติแล้วอคติมีส่วนเกี่ยวข้องกับเจตคติแบบเหมารวม (stereotype) ซึ่งเป็นความเชื่อ หรือทัศนคติทั้งทางบวกและทางลบจากประสบการณ์เท่าที่บุคคลมีซึ่งอาจไม่เพียงพอแล้วนำไปใช้ในการสรุปครอบครัวคน หรือกลุ่มคนเป็นเป้าหมายซึ่งมีพื้นฐานมาจากความลำเอียง และมักจะเป็นปัญหาเมื่อการสรุปครอบครัวคนนั้นมีความเข้มงวด หรืออ่อนปรนมากเกินไปจนทำให้เบี่ยงเบนไปจากความเป็นจริง ทำให้บุคคลมีการตอบสนองที่ไม่ถูกต้อง อีกคุณลักษณะหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอคติด้วย คือ การกีด

กัน (discrimination) เป็นการแสดงการไม่ยอมรับหรือกีดกันผู้อื่นโดยเงื่อนไขที่ไร้เหตุผล อันเป็นผลจากการเรียนรู้ว่าคนนั้นไม่ใช่สมาชิกในกลุ่มของตน และอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย หรือความเสียหายแก่กลุ่มได้ แต่ในบางกรณีนั้นการที่บุคคลมีอคติอาจไม่แสดงออกถึงการกีดกันก็ได้หากว่าบุคคลรู้สึกว่าคุณนั้นไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือมีส่วนได้ส่วนเสียกับกลุ่มของตน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาคติที่ผ่านมาในอดีต มักให้ความสำคัญกับการศึกษาการเหมารวม และการกีดกันบุคคลที่มีความแตกต่างทางด้าน เพศ สีผิว เชื้อชาติ อายุ สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ แต่ในปัจจุบันได้มีการขยายขอบเขตของการศึกษาเกี่ยวกับอคติในแง่ของเจตคติ ความรู้สึกและการแสดงออกของบุคคลในบริบทของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความสัมพันธ์ทางสังคมในทั่วไปในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมกันมากยิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการเกิดอคติ

การเกิดอคติของบุคคลนั้นมีการศึกษากันอย่างกว้างขวาง แต่พอที่จะสรุปแหล่งที่มาของการเกิดอคติของบุคคลที่สำคัญได้ (Brown, 2010; Sibley, 2008; Stangor, 2009; Tajfel & Turner, 1986) ดังนี้

1. ปัจจัยภายในบุคคลและปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพ การเกิดอคตินั้นสามารถเกิดได้จากแรงขับหรือแรงกดดันภายใน บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย หรือสภาวะภายในบางอย่างของบุคคล โดยอาจเกิดจากการที่บุคคลต้องการปกป้องอัตมโนทัศน์ของตนไว้ เช่น มีผู้อื่นมาวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับลักษณะทางลบหรือจุดด้อยของบุคคล ซึ่งขัดกับสิ่งที่ตนเองรับรู้ จะทำให้บุคคลรู้สึกที่ไม่ปลอดภัย เกิดความคับข้องใจของบุคคลทำให้เกิดความก้าวร้าว และการระบายอารมณ์ไปกับสิ่งทดแทน เป็นกลไกป้องกันตนของจิต (Defense mechanism) อย่างหนึ่งหรือเป็นวิธีการปรับตัวเมื่อเกิดความเครียด ความขัดแย้ง หรือความวิตกกังวล กระวนกระวายใจ เช่น เมื่อบุคคลถูกทำให้รู้สึกโกรธ หรือรู้สึกเครียดจากบุคคลอื่น แต่ไม่กล้าตอบโต้กลับไปยังบุคคลที่เป็นต้นเหตุของความเครียดนั้น โดยบุคลิกภาพที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกิดอคติของบุคคล เช่น บุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม (Authoritarian personality) และบุคลิกภาพแบบต้องการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น (Social dominance orientation) เป็นลักษณะของบุคคลที่ยึดถือเรื่องอำนาจและสถานภาพ ยึดมั่นกับค่านิยมของสังคม มีความต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่นต้องการให้ผู้อื่นเชื่อและยอมตามตนเอง มีความก้าวร้าวต่อบุคคลอื่นที่ไม่ใช่พวกของตน และพบว่าเมื่อบุคคลมีบุคลิกภาพแบบเปิดกว้าง (Openness to experience) และการมีจิตสำนึกในหน้าที่ (Conscientiousness) ต่ำ จะมีการยึดตนเองเป็นจุดศูนย์กลาง พยายามมีอำนาจเหนือผู้อื่น มีความคิดหรือมุมมองต่อสังคมอย่างจำกัด ทำให้รู้สึกต่อต้านและไม่ยอมรับผู้ที่มีความเห็นแตกต่างจากตน

2. ปัจจัยทางด้านกระบวนการรู้คิดและกระบวนการทางสังคม มีส่วนสำคัญในการเกิดอคติของบุคคลอย่างมาก โดยมีส่วนทำให้กระบวนการรับรู้ของบุคคลเบี่ยงเบนไป โดยรากฐานในการเกิดอคติในปัจจุบันนี้มีแนวคิดที่สำคัญอยู่ 3 แนวคิด ดังนี้

2.1 ความเข้าใจและความรู้สึกเกี่ยวกับกลุ่มของเรา (In-group) และไม่ใช่กลุ่มของเรา (Out-group) โดยบุคคลมักจะมีความรู้สึกว่าตนเอง และบุคคลอื่นที่เป็นสมาชิกกลุ่มมีความใกล้ชิดสนิทสนมมากกว่า มีจุดเด่น และดีเลิศเหนือกว่ากลุ่มอื่น ซึ่งในบางกรณีอาจเป็นความรู้สึกที่เกินความเป็นจริงก็ได้ อันเป็นผลมาจากการต้องการความปลอดภัย และต้องการตอกย้ำว่าการเลือกเป็นสมาชิกกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดของตนเองเป็นไปโดยมีการไตร่ตรองที่ดีที่สุด และมักไม่ผิดพลาด จึงส่งผลให้บุคคลมองกลุ่มคนอื่น และคนที่เป็สมาชิกของกลุ่ม ที่ไม่ใช่กลุ่มของตนในแง่ลบ และต่ำต้อยมากกว่าภายในกลุ่มของตนเอง

2.2 อัตลักษณ์ทางสังคม (social identity) ซึ่งเมื่อบุคคลเป็นสมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแล้ว จะมีการรับเอาอัตลักษณ์ของกลุ่มเข้ามาเป็นของตนเอง และมีการปรับอัตลักษณ์ของตนเองให้มีความสอดคล้องกับกลุ่ม ซึ่งการที่เราปรับอัตลักษณ์ของตนเองให้เข้ากับกลุ่มนั้นจะทำให้เรามีอัตมโนทัศน์ที่ดีเกี่ยวกับตนเองเพิ่มขึ้น จากความรู้สึกว่าเราไม่ได้แตกต่างจากบุคคลอื่น และมีผู้อื่นพร้อมที่จะให้การยอมรับเราว่าเป็นพวกเดียวกับเขา แต่เมื่อบุคคลประสบกับการคุกคามหรือเป็นอันตรายจากคนนอกกลุ่ม เราจะปกป้องอัตมโนทัศน์ และการเห็นคุณค่าแห่งตนเองและกลุ่มโดยมองว่าคนนอกกลุ่มนั้นในทางลบด้วยความลำเอียง ซึ่งบ่อยครั้งมักไม่ตรงกับความเป็นจริง และจะขยายมุมมองหรือความรู้สึกทางลบนั้นไปยังคนทั่วทั้งกลุ่มนั้น โดยมองว่าเพราะกลุ่มไม่ดีคนที่อยู่ในกลุ่มนั้นจึงไม่ดีตามไปด้วย เนื่องจากสมาชิกกลุ่มมีลักษณะอย่างไรกลุ่มก็น่าที่จะเป็นเช่นนั้นด้วย นอกจากนี้อคติยังมีสาเหตุมาจากการอนุมานสาเหตุเกี่ยวกับกลุ่มที่ผิดพลาด (attribution errors) ด้วย โดยเมื่อบุคคลที่อยู่นอกกลุ่มของเราทำอะไรที่ผิดพลาด เลวร้าย หรือไม่เหมาะสม เราจะคิดว่าพฤติกรรมนั้นเป็นสิ่งที่สมาชิกทั้งหลายในกลุ่มนั้นทำเป็นประจำอยู่แล้ว แต่หากสมาชิกภายในกลุ่มของเราทำผิดพลาด เลวร้ายแล้ว บุคคลก็มักที่จะไม่กล่าวโทษว่าเป็นเพราะกลุ่มที่ทำให้สมาชิกคนนั้นกระทำการดังกล่าว แต่จะมองว่าการที่ทำผิดนั้นมาจากเฉพาะตัวบุคคลนั้นเอง ไม่เกี่ยวกับกลุ่ม

2.3 กระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (socialization) ในการสร้างบรรทัดฐาน และค่านิยมของสังคม การคล้อยตามอิทธิพลของสังคม (conformity and social influence) ก็มีส่วนทำให้เกิดอคติได้ เนื่องจากบุคคลจะมีการพิจารณาว่าการแสดงออกอย่างไรจึงจะเป็นที่ยอมรับทางสังคม ซึ่งถ้าหากในกลุ่มของเราแสดงท่าทีต่อกลุ่มอื่น หรือสมาชิกในกลุ่มนั้นอย่างไรก็ยอมที่จะส่งอิทธิพลทำให้บุคคลต้องยอมรับและแสดงออกตามกลุ่มไปด้วย ซึ่งมีส่วนทำให้บุคคลคำนึงถึงการแลกเปลี่ยนทางสังคม (social exchange) ที่เป็นการแลกเปลี่ยนทางด้านความสัมพันธ์กันอยู่เสมอ ว่าถ้าหากบุคคลทำตามกลุ่มแล้วจะเกิดผลอย่างไร และหากไม่ทำตามแล้วจะเกิดผลอย่างไร ดังนั้นหากบุคคลมองว่าการแสดงออกถึงท่าทีที่แตกต่างจากกลุ่มนั้นจะกระทบต่อความสัมพันธ์ของตนกับคนอื่น ๆ ในกลุ่มได้ บุคคลจึงจำเป็นที่จะต้อง

คล้ายตามกลุ่ม โดยหากกลุ่มนั้นมีเจตคติต่อกลุ่มอื่นในรูปแบบใดก็จะทำให้บุคคลจำเป็นที่จะต้องแสดงออกให้สอดคล้องกับกลุ่มด้วย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วหากกลุ่มมีเจตคติทางลบต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด ก็จะส่งอิทธิพลกดดันสมาชิกกลุ่มให้ต้องแสดงออกถึงเจตคติ และทำที่ทางลบอย่างชัดเจนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งผลทางลบนั้นมีความชัดเจน และเข้มข้นกว่าผลทางบวก

แนวคิดในการศึกษาและวัดอคติ

จากแนวคิดของการเกิดอคติตามที่ได้กล่าวมาในข้างต้น มีนักวิชาการที่เห็นว่าอคติยังเป็นเรื่องยากที่จะทำความเข้าใจ เนื่องจากเป็นลักษณะทางลบที่บางครั้งก็แสดงออกอย่างชัดเจนแต่บางครั้งก็ไม่อาจสังเกตเห็นได้ง่าย ส่งผลให้ในปัจจุบันการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอคติที่เกิดขึ้นกับบุคคล หรือกลุ่มนั้นมักศึกษากันใน 2 แนวทาง (Brown, 2010; Greenwald & Banaji, 1995; Whitley & Kite, 2010) ได้แก่ อคติโดยชัดแจ้ง (Explicit prejudice) และอคติโดยนัย (Implicit prejudice) ซึ่งในการวัดอคตินั้นสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การใช้แบบสอบถาม การทดลอง การวัดที่ไร้ปฏิกิริยาจากผู้ถูกวัด (nonreactive measures) การวัดทางกายภาพ หรือใช้การเชื่อมโยงโดยนัย ซึ่งแต่ละวิธีย่อมที่จะมีจุดเด่น และจุดด้อยในการใช้วัดแตกต่างกัน แต่การที่จะวัดได้อย่างถูกต้องเหมาะสมนั้นจะต้องมีการคำนึงถึงประเภทของอคติที่จะใช้วัด และสาเหตุหรือปัจจัยที่มาของอคติด้วย ซึ่งในการทบทวนวรรณกรรมในครั้งนี้นำผู้วิจัยขอเสนอเฉพาะเนื้อหาเกี่ยวกับอคติทั้งสองประเภทรวมถึงวิธีการที่ใช้ในการวัดอคติที่มีความแพร่หลาย และน่าจะสามารถนำมาประยุกต์กับงานวิจัยของผู้วิจัยได้ต่อไป ดังนี้

1. การศึกษาและการวัดอคติโดยชัดแจ้ง (Explicit prejudice)

เป็นอคติที่เกิดขึ้นอยู่ในระดับจิตสำนึก บุคคลสามารถตระหนัก และควบคุมที่จะแสดงออกหรือไม่แสดงออกอคติประเภทนี้ออกมาได้ โดยอคติประเภทนี้อาจใช้เวลาเพียงสั้น ๆ ในการก่อตัวของอคติขึ้นมา สามารถใช้การกระตุ้นอคติประเภทนี้ให้แสดงออกมาได้โดยการให้บุคคลมีโอกาสดูตระหนักรู้ พิจารณาตนเอง โดยการเสริมแรง หรือการวางเงื่อนไขทางจิตวิทยา ซึ่งคิตที่ชัดแจ้งนั้นเป็นพฤติกรรมภายนอก ซึ่งสามารถสังเกตเห็นได้ผ่านการแสดงออกของบุคคลที่มีต่อคนหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นเป้าหมาย ซึ่งส่วนมากเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึก เจตคติ หรือพฤติกรรมทางลบโดยตรง เช่น การรู้สึกทางลบ การไม่ชอบ รังเกียจ รู้สึกว่าไม่ใช่พวกของตนนำไปสู่การกีดกัน หรือแบ่งพรรคแบ่งพวก การต่อต้าน แสดงการนิ่งเฉย ไม่ยอมรับ

การศึกษาวิจัยที่มุ่งวัดอคติโดยชัดแจ้ง เมื่อเป็นการวัดอคติที่บุคคลได้รับอิทธิพล หรือประสบการณ์มาจากการเรียนรู้ หรือปฏิสัมพันธ์ทางสังคม งานวิจัยส่วนหนึ่งมักนิยมใช้แบบสอบถาม (questionnaires) หรือมาตรประเมินตนเอง (self-report scales) โดยมาตรประเมินตนเองที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ Social Dominance Orientation Scale (SDO) ซึ่งสร้างโดย Pratto,

Sidanius, Stallworth, และ Malle (1994) ซึ่งเป็นมาตรที่มุ่งวัดอคติของบุคคลที่มีพื้นฐานมาจากการเปรียบเทียบการมีอำนาจ สถานะตนเองกับบุคคลอื่นในกลุ่ม หรือเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มของตนเองกับกลุ่มอื่น หรือการถูกครอบงำ หรือตกอยู่ภายใต้อิทธิพลจากผู้อื่น หรือกลุ่มคนอื่น ลักษณะของมาตรเป็นมาตรประเมินแบบลิเคิร์ตโดยอาจมีระดับการประเมินตั้งแต่ 7 ระดับ จนถึง 14 ระดับ ตั้งแต่เห็นด้วยน้อยที่สุด จนถึงเห็นด้วยมากที่สุด ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการวัดของงานวิจัย ซึ่งมาตร SDO ตั้งเดิมนั้นจะมีข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ เช่น “ท่านเห็นว่าทุกกลุ่มควรจะได้รับความเป็นเทียมกัน” “เป็นธรรมดาที่บุคคลจะมีบางอย่างที่ดีน้อยกว่าผู้อื่น” โดยในงานวิจัยต่าง ๆ อาจมีการปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาข้อคำถามให้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของผู้วิจัยได้ นอกจากนี้ยังมีเครื่องมือที่ใช้วัดอคติที่มุ่งให้ผู้ตอบแสดงอคติ ผ่านการแสดงเจตคติของตนเองออกมา เช่น แบบประเมินอคติของ Biernat และ Crandall (1999) ที่มุ่งเน้นการวัดอคติของบุคคลกับผู้อื่น หรือกลุ่มคนที่เป็นเป้าหมายในลักษณะการตอบคำถาม หรือคำคุณศัพท์สั้น ๆ ในวงเล็บ หรือช่องว่าง เช่น “เมื่อคิดถึง (.....) ฉันรู้สึก (.....)” หรือเป็นลักษณะของเครื่องมือที่ใช้วัดอคติโดยการให้ผู้ตอบระบุพฤติกรรมที่คาดว่าจะแสดงออก เมื่ออาจอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ เช่น แบบสอบถามการตอบสนองต่อสถานการณ์ของ Roderick, McCammon, Long, และ Allred (1998) ที่มุ่งเน้นการวัดอคติของบุคคลจากการแสดงออกทางพฤติกรรมเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านทางการเขียนบรรยายลงในช่องว่าง เช่น “เมื่อท่านต้องการที่จะผูกมิตรกับบุคคลหนึ่ง ท่านจึงเดินเข้าไปทักทายเขา แต่เขากลับนิ่งเฉย ท่านจะ .....” หรือการวัดอคติตามแนวทางของ Dunton และ Fazio (1997) ซึ่งแบ่งเป็นองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านความวิตกกังวลในการแสดงออกถึงการมีอคติ (concern with acting prejudice) ซึ่งสะท้อนเกี่ยวกับการคิดพิจารณาความคิด หรือความรู้สึก หรือการแสดงออกถึงการมีอคติต่อบุคคลอื่น รวมถึงบรรทัดฐานของบุคคลที่มีต่อการหลีกเลี่ยงการมีอคติ หรือการแสดงการคุกคามของตนเมื่อมีอคติด้วย และองค์ประกอบด้านการยับยั้งชั่งใจที่จะหลีกเลี่ยงการพิพาท (restraint to avoid dispute subscale)

แม้ว่าการใช้แบบสอบถามหรือมาตรประเมินตนเองจะมีความสะดวกและรวดเร็ว ใช้ในการวัดอคติโดยชัดเจนได้ แต่ก็มีข้อควรระวังในการนำมาใช้ศึกษา คือ ผู้ที่ตอบอาจไม่ตอบตรงกับความเป็นจริง หรือตอบไปในสิ่งที่สังคมคาดหวังเพื่อให้ตนเองดูดี และยังไม่สามารถใช้วัดอคติโดยนัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังอาจเกิดปัญหาเกี่ยวกับข้อกระทงที่อยู่ในแบบสอบถาม หรือมาตรอาจไม่สามารถเป็นตัวแทนที่ดีในบริบทของตัวแปรที่ต้องการทำการวัด หรือศึกษา

นอกจากวิธีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอคติที่ได้กล่าวมาแล้ว การใช้การทดลองก็เป็นวิธีการศึกษาที่สาขาวิชาจิตวิทยา โดยเฉพาะจิตวิทยาสังคมนิยมใช้ ซึ่งหลักของการทดลองเกี่ยวกับอคตินั้นมีขั้นตอนสำคัญ คือ การใช้สิ่งเร้าในเงื่อนไขต่าง ๆ เป็นตัวกระตุ้นอคติ เพื่อให้บุคคลแสดงออกมา โดยสิ่งเร้าที่ใช้ เช่น ข้อความ ภาพ สถานการณ์จำลอง และยังคงจัดกระทำเงื่อนไขการทดลอง ให้มีความ

เหมาะสมและเท่าเทียมกันด้วย เช่น งานวิจัยของ Sherman, Stroessner, Conrey, และ Azam (2005) ที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับความคงที่ของการแสดงออกเมื่อบุคคลมีอคติ โดยการทดลองนำเสนอสถานการณ์จำลอง เพื่อทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอคติ และการตีความจากข้อมูลที่เกิดจากเจตคติแบบเหมารวม (stereotype) โดยพบว่ายิ่งบุคคลมีระดับของอคติสูง จะมีความไม่คงที่ของการระมัดระวังในการคิดและการตีความจากการเหมารวมมากขึ้น แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพในการประมวลผลข้อมูลด้วย หากว่าบุคคลได้รับข้อมูลเกินขนาด บุคคลจะมีการตีความจากการเหมารวมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้บุคคลที่มีอคติสูงจะมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความคงที่ของปัจจัยภายในตนสูง (เช่น แรงจูงใจ ประสบการณ์เดิม) เช่น มีอคติต่อสิ่งที่เป็นเป้าหมายใด ก็แสดงออกที่สอดคล้องกัน แต่จะมีความไม่คงที่ของพฤติกรรมเมื่อได้รับสิ่งเร้าซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก (เช่น สถานการณ์ สิ่งแวดล้อม) เช่น แม้ว่าตนเองจะมีอคติต่อสิ่งที่เป็นเป้าหมายใด แต่สถานการณ์ไม่เอื้ออำนวย บุคคลก็จำเป็นที่จะต้องแสดงออกให้สอดคล้องกับบริบทของสถานการณ์ขณะนั้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าบุคคลที่มีอคติสูงมักจะระมัดระวังที่จะแสดงพฤติกรรมที่มีความไม่คงที่ต่าง ๆ (เช่น การแสดงออกถึงความรัก ความชอบ ภายใต้การมีอคติของตนเอง) เพื่อต้องการให้ผู้อื่นมองตนในแง่ดีว่าตนเองไม่มีอคติ และอยู่ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้สามารถแสดงการควบคุมตนเองได้ แต่ผลการวิจัยก็พบว่า ผู้ที่มีอคติต่ำจะพยายามสร้างความประทับใจต่อผู้ที่มีตนเองมีแนวโน้มว่าจะมีโอกาสดีด้วยมากกว่า ในขณะที่ผู้ที่มีอคติสูงจะไม่มีการแสดงออกเกี่ยวกับการสร้างความประทับใจต่อผู้ที่มีตนเองมีแนวโน้มว่าจะมีโอกาสดีด้วยมากนักเพื่อเป็นการรักษาไว้ซึ่งระบบของการตีความข้อมูลและเพื่อรักษาไว้ซึ่งความเชื่อเกี่ยวกับการเหมารวมสิ่งต่าง ๆ ของตนเองไว้เพื่อยืนยันว่าตนเองมีความเข้าใจและความคิดที่ถูกต้องแล้ว ซึ่งการทดลองจะสามารถใช้ในการศึกษาได้ทั้งอคติโดยนัย และอคติที่แสดงออก และได้ผลการศึกษาที่มีความชัดเจน แต่ก็มีข้อควรระวังเกี่ยวกับการสรุปและนำผลการวิจัยไปใช้ด้วย เนื่องจากผลการศึกษาที่ได้จากการทดลองนั้นอาจใช้สรุปได้เพียงสถานการณ์เฉพาะ หรือสถานการณ์ที่มีความใกล้เคียงกันกับที่ทดสอบในการทดลองเท่านั้น

2. การศึกษาและการวัดอคติโดยนัย (Implicit prejudice)

เป็นอคติที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล แต่บุคคลยากที่จะรู้สึกตัว หรือควบคุมได้ ส่วนมากอยู่ในระดับจิตใต้สำนึก หรือจิตกึ่งสำนึก โดยทั่วไปเป็นอคติที่ถูกสร้างขึ้นและสะสมมาจากกระบวนการทางสังคมต่าง ๆ เป็นระยะเวลาช้านาน แต่ในบางครั้งก็อาจก่อตัวขึ้นได้อย่างรวดเร็วหากบุคคลประสบกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ทางสังคมที่มีความเข้มข้นเพียงพอ ต้องใช้การกระตุ้นที่มีความรวดเร็วและฉับพลัน หรือการเชื่อมโยงโดยนัยจึงจะช่วยให้บุคคลสามารถแสดงอคติประเภทนี้ออกมาได้ ดังนั้นอคติโดยนัยจึงอาจไม่สามารถสังเกตเห็นผ่านทาง การแสดงออกทางความรู้สึก เจตคติ หรือพฤติกรรมภายนอกได้อย่างชัดเจนเหมือนกับอคติโดยชัดแจ้งเนื่องจากบ่อยครั้งบุคคลอาจไม่รู้สึกรู้ตัว หรือตั้งใจเก็บกดไว้ และ

ไม่แสดงออก เนื่องจากกลัวการไม่ยอมรับของสังคม หรือกลัวว่าหากตนเองมีการแสดงออกในทางลบแล้ว จะทำให้ตนเองมีอัตมโนทัศน์ต่อตนเองในเชิงลบตามไปด้วย ดังนั้นอคติทั้งสองประเภทดังกล่าวจึงมีจุดที่มีความแตกต่างกันโดยสามารถเปรียบเทียบรายละเอียดได้ดังตาราง 2

ตาราง 2

เปรียบเทียบลักษณะของอคติโดยนัย (*implicit prejudice*) และอคติโดยชัดแจ้ง (*explicit prejudice*)

ลักษณะที่เปรียบเทียบ	ประเภทของอคติ	
	อคติโดยนัย	อคติโดยชัดแจ้ง
1. การตระหนัก รู้สึกตัว	ยาก	ง่าย
2. การควบคุมการแสดงออก	ยาก	ง่าย
3. ระยะเวลาในการก่อตัวของอคติ	ใช้ระยะเวลานานกว่า	ใช้ระยะเวลาสั้นกว่า
4. การแสดงเจตคติ	ใช้การกระตุ้นที่มีความรวดเร็ว หรือการเชื่อมโยงโดยนัย	ใช้การให้ตระหนักรู้ การเสริมแรง หรือการวางเงื่อนไข

การศึกษาวิจัยที่มุ่งเน้นการวัดอคติโดยนัย (Implicit prejudice) มักใช้วิธีการวัดอคติโดยการเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit association) ระหว่างเป้าหมายที่จะทำการประเมินกับสิ่งเร้า ในการศึกษาช่วงแรก ๆ ของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยจะเกี่ยวข้องกับเจตคติทั่วไปทางสังคมโดยนัย โดยเริ่มจากแนวคิดเกี่ยวกับเจตคติทั่วไปทางสังคม หรือเจตคติแบบเหมารวม (stereotype) คือ ความเชื่อของสมาชิกในกลุ่มส่วนมากที่จะแสดงลักษณะเฉพาะบางอย่างกับสิ่งของหรือคนในกลุ่ม หรือประเภทหนึ่ง ๆ โดยเฉพาะ (ตัวอย่างเช่น ความเชื่อที่ว่าเพศหญิงเป็นเพศที่น่าทะนุถนอม) โดยเจตคติทั่วไปทางสังคมโดยนัยเป็นเจตคติที่มีอำนาจเพียงพอที่จะก่อให้เกิดการกระทำโดยปราศจากการควบคุมอย่างมีจิตสำนึก ตัวอย่างเช่น ให้บุคคลตอบคำถามว่า John Walters เป็นชื่อของผู้ชายที่มีชื่อเสียงใช่หรือไม่ ถ้าคำตอบคือ ใช่ แสดงว่าบุคคลนั้นอาจกำลังแสดงออกถึงเจตคติทั่วไปทางสังคมโดยนัยซึ่งเชื่อมโยงหมวดหมู่ของเพศชาย กับการประสบความสำเร็จได้รับชื่อเสียง (เนื่องจากชื่อ John เป็นชื่อของเพศชาย มากกว่าเพศหญิง) (Greenwald & Banaji, 1995)

จุดสำคัญของเจตคติโดยนัย ได้แก่ “ความเชื่อมโยง” คือ ระดับที่กรอบความคิดหนึ่งจะเชื่อมกับหรือสัมพันธ์กับกรอบความคิดอีกอย่างหนึ่ง เช่น บุคคลหนึ่งอาจเชื่อมโยงวิทยาศาสตร์กับเพศชายมากกว่าเพศหญิง เพราะมีความเชื่อว่าเพศหญิงและเพศชายมีความสามารถแตกต่างกันหรือเห็นว่าเพศชายมีอัตราการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์มากกว่าเพศหญิง ความเชื่อมโยงประเภทนี้มักสะท้อนให้เห็นถึงเจตคติทั่วไปทางสังคม คือ ความเชื่อมโยงระหว่างกรอบแนวคิดหนึ่ง (วิทยาศาสตร์)

กับลักษณะหนึ่ง (เพศหญิงหรือเพศชาย) ดังนั้นเจตคติ จึงเปรียบเสมือนตัวกลางที่คอยเชื่อมโยงระหว่างกรอบแนวคิดหนึ่งกับการประเมินค่า เช่น ดี-เลว ทางบวก-ทางลบ หรือพอใจ-ไม่พอใจ ซึ่งในการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยสิ่งต่าง ๆ จะถูกวิเคราะห์เป็นความพึงพอใจโดยอัตโนมัติ เช่น การเชื่อมโยงที่ชัดเจนมากระหว่างคนหนุ่มสาวและดี เทียบกับ คนชราและดี นั้นจะช่วยแสดงให้เห็นการเชื่อมโยงเกี่ยวกับความพึงพอใจโดยนัยของบุคคลต่อคนหนุ่มสาวเทียบกับคนชรา ช่วยให้เราไปถึงเจตคติที่แท้จริงของบุคคลได้ โดยแนวคิดที่กล่าวมาในช่วงต้นต่อมาได้กลายมาเป็นแนวทางในการใช้พัฒนาวิธีการวัดเจตคติโดยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Association Test หรือ IAT) (Greenwald, McGhee, & Schwarz, 1998)

3. ความสอดคล้องและความไม่สอดคล้องกันของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง-การเห็นคุณค่าโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้ง-อคติโดยนัย

ความสอดคล้องและความไม่สอดคล้องกันของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งและการเห็นคุณค่าโดยนัย

ที่ผ่านมาได้มีความพยายามที่จะศึกษาเพื่อทำการยืนยันว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งและการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยนั้น มีรูปแบบของความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน และเกี่ยวข้องกับการรู้คิดและการแสดงออกของบุคคลอย่างไร จากการศึกษาในอดีต พบว่า การที่บุคคลมีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูง นั้นมีประโยชน์ คือ จะทำให้บุคคลมีภาพลักษณ์ที่ดีต่อตนเอง มีการปรับตัวและมีสุขภาวะทางจิตที่ดี แต่ในขณะเดียวกันก็อาจมีผลทางด้านลบที่อาจก่อให้เกิดกลไกการป้องกันตนเองเมื่อประสบกับเหตุการณ์ที่รู้สึกไม่ปลอดภัย การแสดงความก้าวร้าว และการเกิดอคติ (Crocker, Thompson, McGraw, & Ingerman, 1987; Tennen & Affleck, 1993) โดย Deci และ Ryan (1995) รวมทั้ง Kernis (2003) กล่าวว่า การมีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงของบุคคล สามารถแบ่งออกได้ได้เป็นสองรูปแบบ คือ การเห็นคุณค่าแห่งตนสูงแบบปลอดภัย (Secure high self-esteem) จะเป็นการสะท้อนเจตคติทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง ตรงตามความเป็นจริง สามารถต้านทานต่อสิ่งคุกคามหรืออันตรายรอบข้างได้ อีกรูปแบบหนึ่ง คือ การเห็นคุณค่าแห่งตนสูงแบบเปราะบาง (Fragile self-esteem) จะเป็นการที่บุคคลมีความต้องการลึก ๆ ที่จะทำให้ตนเองมีคุณค่าเพื่อปกปิดความอ่อนแอของตนเอง ต้องการให้ผู้อื่นมาช่วยยืนยันว่าตนเองเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับ และมักมีการใช้กลไกทางจิตในการหลอกหลวงตนเองอยู่เสมอว่าตนเป็นผู้ที่มีความสามารถและมีคุณค่า ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแม้ว่าบุคคลจะมีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูง แต่ก็มี ความแตกต่างกันในความรู้สึกหรือเจตคติลึก ๆ โดยที่บุคคลอาจไม่รู้ตัว จึงเป็นที่มาของการเริ่มต้นการศึกษาเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย

ในการศึกษาการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งและการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยนั้น มักมีผู้หยิบยกเอาโมเดลกระบวนการรู้คิดสองรูปแบบ (Dual process model) มาเป็นแนวทางในการศึกษา โดยเห็นว่ากระบวนการทางารรู้คิดของมนุษย์ พบว่า มีกระบวนการประมวลผลข้อมูลในสองรูปแบบ โดยกระบวนการแรกเป็นกระบวนการคิดแบบฉับพลันโดยใช้ประสบการณ์เดิม (experiential thought) ซึ่งไม่ต้องใช้การคิดพิจารณามากนัก เนื่องจากมีเวลาจำกัด และเรื่องที่คิดไม่ซับซ้อน ใช้อารมณ์ชั่วขณะ หรือปฏิกิริยาตอบสนองอัตโนมัติในการคิด กระบวนการที่สองจะเป็นกระบวนการคิดแบบโดยใช้ปัญญาไตร่ตรอง (cognitive thought) ซึ่งจะทำให้การคิดพิจารณาไตร่ตรองตามหลักตรรกะ เหตุผล เป็นไปโดยการรู้ตัว เมื่อจำเป็นที่จะต้องทำการตัดสินใจ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงที่สุด (Smith & DeCoster, 2000; Wilson, Lindsey, & Schooler, 2000) เนื่องจากโดยธรรมชาติของบุคคลมีระบบการรับรู้และเรียนรู้ที่แยกออกจากกันเป็น 2 ระบบ ตามลักษณะระบบลักษณะการจำของมนุษย์ (memory system) โดยระบบแรกเป็นระบบของการเรียนรู้ช้าๆ ค่อยเป็นค่อยไป (slow learning) ซึ่งมีไว้เพื่อเก็บจำข้อมูลปริมาณมาก ๆ ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ส่วนระบบที่สองเป็นระบบการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว (fast learning) ไว้เพื่อเก็บจำข้อมูลที่อาจมีปริมาณไม่มากนัก ภายในเวลากระชั้นหรือเวลาอันจำกัด เช่น พบเห็นกับประสบการณ์ใหม่ ๆ เพียงชั่วขณะ ดังนั้นจึงส่งผลให้บุคคลมีการกระบวนการคิดและตัดสินใจแบ่งออกมาเป็นสองรูปแบบดังกล่าว

กระบวนการคิดสองรูปแบบดังกล่าวก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมินการเห็นคุณค่าแห่งตนของบุคคลเช่นกัน เนื่องจากใช้กระบวนการคิดและการจำในรูปแบบเดียวกัน โดยกระบวนการคิดแบบฉับพลันจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย โดยเป็นการตอบสนองที่เกิดขึ้นแบบกึ่งอัตโนมัติมาจากส่วนลึกของกระบวนการคิด การรับรู้ และจิตใจของบุคคล ส่วนกระบวนการคิดแบบไตร่ตรองจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง ซึ่งเป็นการที่บุคคลประเมินจากการรับรู้ตนเองผ่านการพิจารณา ติความข้อมูลจากสิ่งเร้าต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ระเบียบมากกว่า ดังนั้นจึงอาจมีการสรุปได้ว่าในกระบวนการเกิดก่อรูปของการเห็นคุณค่าแห่งตนเองนั้นมักเริ่มต้นมีพื้นฐานขึ้นจากการเห็นคุณค่าโดยนัยก่อนที่ร่วมพัฒนาควบคู่ไปกับการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง (Bosson, Brown, Zeigler-Hill, & Swann, 2003)

จากงานวิจัยของ Spalding และ Hardin (1999) และงานวิจัยของ Greenwald และ Farnham (2000) พบว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย สามารถทำนายการเกิดพฤติกรรมที่ยากแก่การควบคุมของบุคคล เช่น ความวิตกกังวล ได้มากกว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง และยังมีผลสำคัญในการช่วยปกป้องบุคคลจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจคุกคามต่ออัตมโนทัศน์ของตนได้ สอดคล้องกับ Dijksterhuis (2004) ที่เห็นว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูงมักไม่พยายามหาทางปกป้องการเห็นคุณค่าแห่งตนเองที่รับรู้ด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม เช่น การแสดงความก้าวร้าว รุนแรง การกล่าวโทษ

กลุ่มคนอื่น ๆ หรือการหลอกตนเอง เมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่คุกคาม ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย เช่น การประสบความล้มเหลวในงาน หรือการถูกปฏิเสธจากสังคม

แม้ว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยจะมีคุณค่า เพราะช่วยในการประเมินการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยรวมได้ถูกต้องมากขึ้น แต่การศึกษาและการวัดเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยก็ยังมีปัญหาและความเที่ยงที่ไม่สูงนัก เนื่องจากสภาวะการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นปฏิกริยาอัตโนมัติของบุคคลอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลา บ่อยครั้งจึงพบว่ามีความไม่คงที่ในการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง (Bosson et al., 2003) หากมีการพิจารณาถึงรายละเอียดแล้วจะเห็นว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยจะเป็นตัวสะท้อนถึงการประเมินทางสังคมที่บุคคลเก็บสะสมมาจากประสบการณ์ไว้ภายใน ในขณะที่การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งจะเป็นผลมาจากการตีความประสบการณ์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นซ้ำ ๆ จึงมีความแตกต่างในส่วนของกระบวนการรู้คิดดังกล่าวทำให้เกิดความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบ เช่น หากมีบุคคลที่เมาเหล้าหนึ่งมาต่อว่านาย ก ว่าเป็นคนไร้ค่าอย่างรุนแรง เขาก็อาจเกิดกระบวนการทางารรู้คิดอัตโนมัติเกี่ยวกับตัวตนของตนเองว่าเขาเป็นคนไม่จริงจังหรือไม่ ซึ่งหากเขามีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยต่ำโดยที่นาย ก เองก็อาจที่จะไม่รู้ตัว ก็ส่งผลกระทบต่ออัตลักษณ์ของตนเอง และเกิดอารมณ์ทางลบขึ้นได้ แต่ถ้าหากนาย ก มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงเขาก็จะพิจารณาไตร่ตรองว่า การที่มีบุคคลเมาเหล้ามาว่าตนเองนั้น ไม่น่าจะถือเป็นสาระ เพราะชายคนนั้นกำลังเมา ดังนั้นอาจจะไม่เป็นความจริงก็ได้ จึงไม่คิดว่าตนเองเป็นคนไร้ค่าตามที่ถูกกล่าวหา ดังนั้นความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนจึงจำแนกได้ออกเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบแรก คือ ความไม่สอดคล้องจากการเห็นคุณค่าแห่งตนต่ำ (discrepant low self-esteem) ซึ่งบุคคลจะมีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งต่ำ แต่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูง รูปแบบที่สอง คือ ความไม่สอดคล้องจากการเห็นคุณค่าแห่งตนสูง (discrepant high self-esteem) ซึ่งบุคคลจะมีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งสูงแต่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยต่ำ (Jordan et al., 2003)

บุคคลที่มีความไม่สอดคล้องจากการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงมักจะมีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงแบบเปราะบาง ความสามารถในการรับมือกับการคุกคามมีต่ำ เนื่องจากความรู้สึกของการไม่ปลอดภัย และเกิดการสงสัยในตนเองทั้งในแง่ของคุณค่าและความสามารถนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการมีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยต่ำ นอกจากนี้ผู้ที่มีความไม่สอดคล้องจากการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงยังพบว่ามีความไม่คงที่ของกระบวนการรู้คิด และเจตคติที่มาจากสภาวะการรู้ตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมสูง มีแนวโน้มที่จะมึนงงและเกิดอารมณ์โกรธสูง เนื่องจากการมีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยต่ำจะทำให้บุคคลประเมินเหตุการณ์เหล่านั้นในทางลบ และต้องการปกป้องตัวตนของตนอย่างมาก (Kernis, 2003) ในขณะที่บุคคลที่มีความไม่สอดคล้องจากการเห็นคุณค่าแห่งตนต่ำจะมีการรับมือกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางสังคม และสามารถรับมือกับการคุกคาม เป็นอันตรายได้ดีกว่าเนื่องจากมีการเห็นคุณค่าแห่งตน

โดยนัยสูง แต่ในขณะที่เดียวกันก็พบว่าหากบุคคลใดที่มีการสอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตน คือ มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งและการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูง จะมีความคงที่ของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยรวมมากที่สุด และสามารถรับมือกับการคุกคาม เป็นอันตราย สามารถมองทุกอย่างได้ตามความเป็นจริง มีอคติในระดับต่ำ และมีสุขภาพทางจิตดีที่สุด (Zeigler-Hill, 2006)

ต่อมา Zeigler-Hill และ Terry (2007) ได้มีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการความไม่สอดคล้องจากการเห็นคุณค่าแห่งตนเองต่ำ คือ มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งต่ำ แต่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูง และชี้ให้เห็นถึงจุดด้อยของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูง และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งต่ำ โดยกล่าวว่าเป็นบุคคลที่มักมองโลกในแง่ดี มีความหวังในการดำเนินชีวิต แต่ขาดการปกป้องตนเอง (self-protection) และพบว่าเป็นผู้ที่ต้องการความสมบูรณ์แบบ (perfectionism) ทั้งแบบที่ปรับตัวได้ (adaptive) คือ ต้องการความสมบูรณ์แบบ แต่หากพบกับความไม่สมบูรณ์แบบ ซึ่งตนไม่สามารถทำอะไรได้ และพยายามที่จะแก้ไขที่ดีที่สุดแล้วก็จะสามารถทำใจยอมรับได้ และปรับตัวไม่ได้ (maladaptive) คือ ไม่สามารถยอมรับและปรับตัวเมื่อพบกับความไม่สมบูรณ์แบบได้ อยู่ในระดับสูงกว่าผู้ที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งต่ำทั้งคู่ อาจเนื่องมาจากบุคคลมีความไม่คงที่ในการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ดังนั้นผู้ที่มีความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนประเภทนี้ อาจพยายามสร้างเงื่อนไขมาตรฐานในชีวิตของตนไว้ในระดับสูงเกินพอดี เพื่อทดแทนและลดความกำกวมที่เกิดขึ้นจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง หากสถานการณ์ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ ผู้ที่มีความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยนัยสูง แต่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งต่ำ จึงมักตำหนิตนเองอย่างรุนแรงมากกว่าผู้ที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งต่ำทั้งคู่

จากที่กล่าวมาในข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่าความสอดคล้องและสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและการเห็นคุณค่าแห่งตนที่บุคคลรับรู้แล้วยังคงมีความคลุมเครือและมีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมักพบผลของความสอดคล้องกันระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบที่มีความหลากหลายขึ้นอยู่กับลักษณะบุคคล ตัวแปรหรือสถานการณ์ในการวิจัย แต่ก็ยังพอหาข้อสรุปเกี่ยวกับการศึกษาเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและการเห็นคุณค่าแห่งตนที่บุคคลรับรู้ได้ว่าแม้ว่าจะมีโครงสร้างของตัวแปรร่วมกัน แต่ก็มีคุณลักษณะที่แตกต่างกันอยู่หลายประการ และจากงานวิจัยส่วนมากก็พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำหรือไม่มีความสัมพันธ์กันเลย ดังนั้นจึงควรที่จะทำการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยทั้งสองรูปแบบอย่างเป็นอิสระออกจากกัน

ความสอดคล้องและความไม่สอดคล้องกันของอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้ง

ความสอดคล้องและไม่สอดคล้องกันของอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งนั้นได้มีการศึกษากันอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น โดยพบหลักเกี่ยวกับอคติโดยชัดแจ้งในเบื้องต้น คือ มักเกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการคิดไตร่ตรองก่อนที่จะทำการประเมินเจตคติทางลบต่อบุคคลที่อยู่นอกกลุ่ม หรือกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่พวกของเรา ในขณะที่อคติโดยนัยนั้นมักเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ เมื่อต้องทำการประเมินบุคคลที่อยู่นอกกลุ่ม หรือกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่พวกของเราซึ่งโดยมากมักมีความโน้มเอียงไปในทางลบ

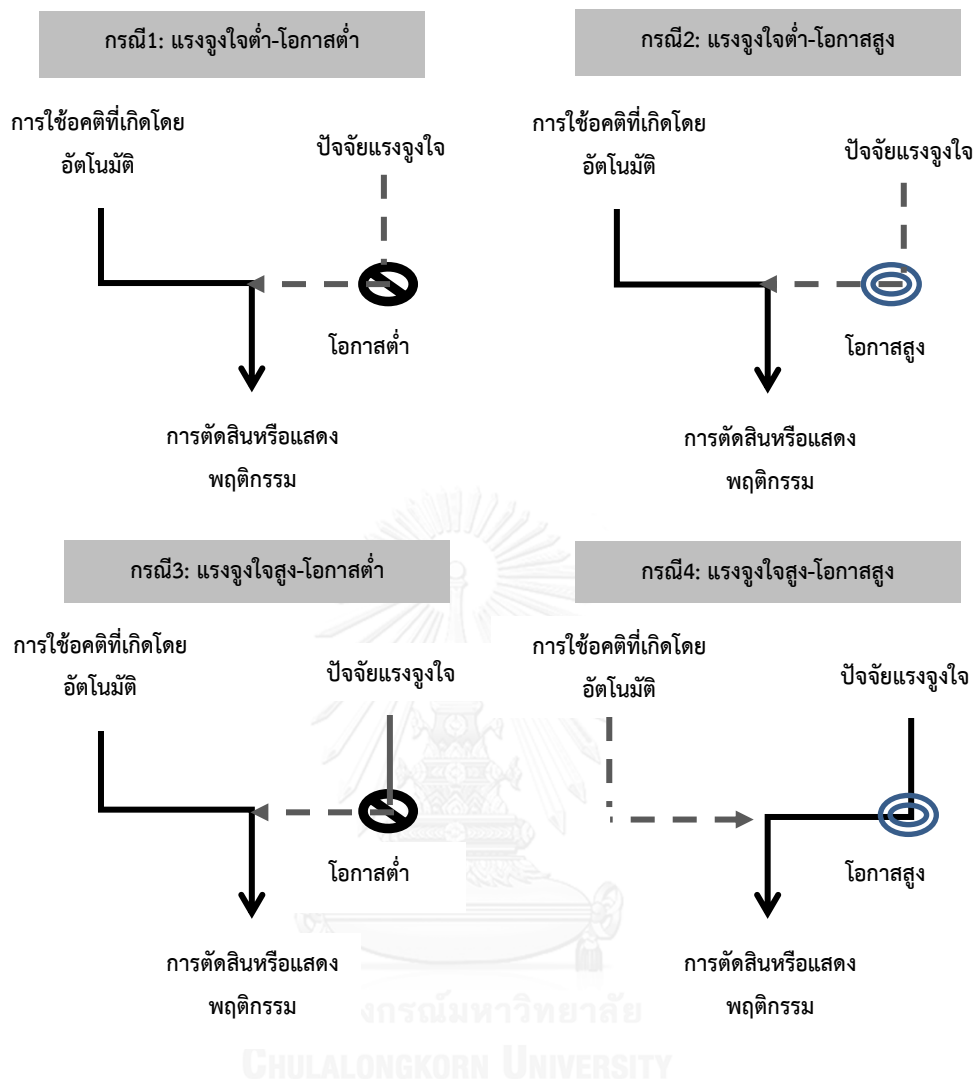
แนวคิดที่มักถูกหยิบยกขึ้นมาใช้ในการอธิบายความเกี่ยวข้องกันของอคติทั้งสองรูปแบบ ได้แก่ โมเดล MODE (Motivation and Opportunity as DEterminants of the attitude-behavior relation) เนื่องจากอคติเป็นเจตคติดูรูปแบบหนึ่ง ซึ่ง Fazio, Jackson, Dunton, และ Williams (1995) รวมถึง Olson (2009) กล่าวว่า กระบวนการของการเกิดเจตคติว่ามาจากความเกี่ยวพันกันของความจำของบุคคลที่มีต่อเป้าหมาย และการประเมินค่าเป้าหมายนั้น โดยเชื่อว่าเจตคติของบุคคลนั้นจำเป็นที่จะต้องมีความเข้มแข็ง และมีความคงที่ มีความเชื่อมั่นสูงที่จะสามารถอธิบายพฤติกรรมได้ ซึ่งถ้าหากบุคคลไม่มีเจตคติต่อเป้าหมายนั้น คือ การที่บุคคลไม่มีการประเมินเป้าหมายเนื่องมาจากการไม่ให้ความสำคัญ การไม่ได้เก็บจำเกี่ยวกับเป้าหมายที่จะต้องประเมินนั้น เช่น หากมีคนให้บุคคลหนึ่งประเมินเกี่ยวกับบ้านหน้าต่างทางด้านซ้ายของที่ทำงาน บุคคลอาจทำการประเมินได้ลำบากและอาจไม่สามารถประเมินได้ และอาจมีเจตคติที่คลุมเครือต่อสิ่งนั้นเนื่องจากไม่ได้อยู่ในความสนใจมาก่อน ดังนั้นหากจะทำการประเมินเจตคติของบุคคลต่อเป้าหมายนั้น บุคคลควรที่จะต้องมีความตั้งใจในเบื้องต้นที่สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายนั้นได้ก่อน โดยที่เจตคตินั้นอาจเกิดขึ้นจากการรับรู้โดยอัตโนมัติ และทำให้เกิดการตอบสนองและการประเมินตามมา เช่น ผู้ที่ชอบฟังเพลงเมื่อได้ยินเพลงที่ตนเองรู้สึกชอบและคุ้นหูก็อาจมีการร้องหรือฮัมเพลงตามโดยอัตโนมัติ ซึ่งโดยมากแล้วการเกิดการรับรู้และเจตคติโดยอัตโนมัตินั้นมักเกิดขึ้นอย่างทันทีทันใดภายใต้สภาวะการณ์ที่มีความเฉพาะ แต่บุคคลต้องมีประสบการณ์พื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นเป้าหมายอยู่ก่อนแล้ว

ในการเกิดเจตคติของบุคคลนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมินสิ่งที่เป็นเป้าหมายเกี่ยวกับความคุ้มค่า หรือผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ กับสิ่งที่ตนเองจะต้องลงทุนลงแรง หรือสูญเสียไป เพื่อให้สามารถได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ ซึ่งถ้ามีความคุ้มค่าสูง และไม่ต้องสูญเสียมากนักบุคคลก็มักที่จะมีการประเมินทางบวกและมีเจตคติทางบวกต่อสิ่งที่เป็นเป้าหมายนั้น และอาจมีการตอบสนองในทางบวกต่อเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง (Ajzen & Fishbein, 2005)

นอกจากนี้โมเดล MODE ยังมีความเกี่ยวข้องกับการตั้งใจจริง และโอกาสของบุคคลที่จะทำการตอบสนองด้วย โดยตั้งใจจริงที่จะส่งผลต่อเจตคตินั้นมีอยู่อย่างมากมาย เช่น การต้องการความรัก และการยอมรับ การต้องการมีภาพลักษณ์ทางบวกต่อตนเอง ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการประเมินของบุคคลในแง่มุมมองของส่วนได้ส่วนเสีย คือ หากบุคคลมีเจตคติทางลบต่อเป้าหมายแล้วทำให้ตนเองรู้สึกว่าตนเอง

เป็นคนที่โหดร้าย หรือจะไม่ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น บุคคลก็อาจมีการต้องคิดไตร่ตรองอย่างมากว่าควรที่จะแสดงถึงเจตคติที่แท้จริงของตน หรือแสดงเจตคติกลาง ๆ หรือแสดงเจตคติในทางที่จะส่งผลทางบวกต่อตนเอง แต่ปัจจัยจูงใจเพียงอย่างเดียวนั้นอาจไม่สามารถก่อให้เกิดพฤติกรรม การตัดสินใจหรือการแสดงออกต่อสิ่งที่เป็นเป้าหมายได้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยโอกาสเข้ามาประกอบด้วย ซึ่งโอกาสในที่นี้อาจเป็นช่วงเวลาหนึ่งเวลาใดที่เปิดโอกาสให้คนคิดพิจารณา ไตร่ตรองได้สำรวจตนเองเกี่ยวกับกลไกทางจิตในการประมวลผลข้อมูล กล่าวคือ หากบุคคลมีปัจจัยจูงใจต่อเป้าหมายต่ำ และมีโอกาสพิจารณาไตร่ตรองต่ำ บุคคลก็จะใช้กระบวนการทางการรู้คิดอัตโนมัติในการประเมิน และแสดงเจตคติ อันนำไปสู่การแสดงออกหรือตัดสินใจเกี่ยวกับเป้าหมายนั้น เช่น เมื่อบุคคลเจอกับเพื่อนในที่ทำงานซึ่งทำการทักทายโดยปกติ ซึ่งนับเป็นที่ไม่สำคัญ และเกิดส่วนได้ส่วนเสียต่อตนเอง และเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน บุคคลก็อาจที่จะแสดงการทักทายตอบ โดยที่ไม่ได้มีการพิจารณาไตร่ตรองอย่างละเอียดว่าทักทายตอบแล้วจะได้อะไร หรือหากไม่ทักทายแล้วจะสูญเสียสิ่งใดเป็นกระบวนการที่เกิดจากเจตคติและการประเมินที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติจากพื้นฐานประสบการณ์และเจตคติเดิมของบุคคลบ่งบอกว่าควรมีการทักทายผู้อื่น เมื่อผู้อื่นทักทายตน เพราะเป็นการแสดงมารยาทที่ดีทางสังคม และเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ จึงทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมทักทายออกมา

ในขณะเดียวกันหากบุคคลมีปัจจัยจูงใจสูง และมีโอกาสที่จะพิจารณาไตร่ตรองสูง เมื่อมีการให้ประเมินหรือแสดงเจตคติต่อเป้าหมายบุคคลจะมีการใช้เจตคติตอบสนองโดยอัตโนมัติลดต่ำลง และมีการแสดงออกที่สอดคล้องกับปัจจัยจูงใจที่เป็นสิ่งที่บุคคลต้องการมากขึ้น เช่น หากมีการให้บุคคลแสดงเจตคติต่อคนที่อยู่นอกกลุ่ม และเป็นสมาชิกของกลุ่มอื่นที่เป็นเป้าหมาย บุคคลจะมีกระบวนการรู้คิดและพิจารณาว่าตนควรที่จะมีการแสดงเจตคติและการแสดงออกอย่างไรจึงจะเหมาะสม หากกลุ่มที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่มีเจตคติทางลบต่อคนหรือกลุ่มที่เป็นเป้าหมายของการประเมิน หากบุคคลมีเจตคติและแสดงออกในทางบวกก็อาจเกิดความขัดแย้งต่อกลุ่มได้ จึงต้องมีการคล้อยตามและมีการแสดงเจตคติและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับกลุ่ม แต่หากว่าบุคคลประเมินแล้วว่ากลุ่มของตนเองสามารถให้การยอมรับผู้ที่มีความเห็นแตกต่างจากกลุ่มได้ และบุคคลก็มีเจตคติทางบวกต่อกลุ่มที่เป็นเป้าหมายจริง ๆ บุคคลก็อาจมีการแสดงเจตคติและพฤติกรรมสอดคล้องกับพฤติกรรมของตนเองได้ (Olson & Fazio, 2009) ซึ่งโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการใช้เจตคติอัตโนมัติ ปัจจัยจูงใจ และโอกาสในการตัดสินใจ ประเมินรวมถึงแสดงพฤติกรรม สามารถแสดงได้ดังภาพ 2

ภาพ 2. โมเดล MODE (จาก Olson & Fazio, 2009)

นอกจากการอธิบายอคติโดยใช้ โมเดล MODE ที่กล่าวไปในข้างต้นแล้ว อคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับโมเดลทวิเจตคติ (Dual-attitudes models) ที่นำเสนอโดย Wilson และคณะ (2000) ที่กล่าวว่าในบางสถานการณ์ และบางกรณีบุคคลจะมีการเปลี่ยนเจตคติโดยนัยของตนแต่เดิมไปยังเจตคติโดยนัยที่สร้างขึ้นใหม่และเก็บอยู่ในระบบความทรงจำและการคิด แต่เจตคติโดยนัยของตนแต่เดิมนั้นก็ยังคงอยู่ไม่ได้แทนที่หรือถูกลบเลือนไป ซึ่งสิ่งนี้เรียกว่าทวิเจตคติ (dual-attitudes) ซึ่งจะส่งผลต่อเจตคติโดยนัยและเจตคติที่ชัดแจ้งโดยรวมของบุคคล โดยมีรายละเอียดสาระสำคัญ คือ

1. เจตคติที่ชัดแจ้งของบุคคลและเจตคติโดยนัยต่อสิ่งที่เป็นเป้าหมายสามารถเกิดร่วมกันได้ในกระบวนการจำของบุคคล

2. เมื่อเกิดกระบวนการของทวิเจตคติ เจตคติโดยนัยจะถูกกระตุ้นและนำมาใช้โดยอัตโนมัติ ในขณะที่เจตคติที่ชัดแจ้งจะต้องผ่านกระบวนการรู้คิดตามศักยภาพของบุคคล และต้องมีแรงจูงใจในการดึงออกมาจากกระบวนการจำ เมื่อบุคคลมีการดึงเอาเจตคติที่ชัดแจ้งออกมาแล้ว เจตคติที่ชัดแจ้งนั้นสามารถมีอิทธิพลเหนือเจตคติโดยนัยได้ แต่ถ้าหากบุคคลขาดศักยภาพในการดึงการรู้คิดจากความทรงจำและขาดแรงจูงใจแล้ว บุคคลมักที่จะตอบสนองโดยแสดงออกตามเจตคติโดยนัยเดิมของตนเอง

3. แม้ว่าเจตคติที่ชัดแจ้งจะถูกดึงออกมาจากความทรงจำ แต่เจตคติโดยนัยยังอาจส่งอิทธิพลในการตอบสนองที่บุคคลไม่สามารถควบคุมได้บางอย่าง ได้แก่ การแสดงออกทางอวจนภาษาต่าง ๆ (เช่น การกอดอก การไม่สบตา) หรืออาจแสดงการตอบสนองในทางที่ไม่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

4. เจตคติที่ชัดแจ้งสามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยง่ายอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่เจตคติโดยนัยมีการเปลี่ยนแปลงที่ช้ากว่า ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเจตคติด้วยวิธีการจูงใจ หรือวิธีการทางจิตวิทยาต่าง ๆ นั้นมักทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับเจตคติที่ชัดแจ้งมากกว่าเจตคติโดยนัยของบุคคล

5. ทวิเจตคติจะแตกต่างจากอารมณ์และการรู้คิดรูปแบบอื่น ๆ ที่อาจเกิดความไม่สอดคล้องหรือความขัดแย้ง และทำการรายงานเกี่ยวกับความรู้สึกหรือเจตคติที่คลาดเคลื่อนได้ แต่บุคคลที่เกิดกระบวนการทวิเจตคตินั้นมักจะรายงานตามความเป็นจริงมากกว่า

อย่างไรก็ตามเมื่อไม่นานมานี้ก็ได้มีการศึกษาวิจัยที่พบว่าเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งที่เป็นเป้าหมายนั้นเป็นสิ่งที่เกิดร่วมกันระหว่างเจตคติเดิมที่ผ่านการรับรู้และการตีความซ้ำ ๆ กับเจตคติที่เกิดขึ้นใหม่ซึ่งอาจเกิดโดยอัตโนมัติ หรือผ่านการรับรู้และการตีความ ณ ขณะปัจจุบัน ดังนั้นจึงอาจจะเห็นได้ว่าการให้บุคคลประเมินตนเองโดยใช้แบบประเมินนั้น บุคคลอาจใช้เจตคติเดิมในการประเมินผสมผสานกับเจตคติใหม่ในสัดส่วนที่แตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับว่าการประเมินนั้นมีความสำคัญหรือไม่ และบุคคลต้องการใช้ความพยายามที่จะใช้กระบวนการรู้คิดและการเรียกข้อมูลที่จำเป็นจากความทรงจำในการประเมินและแสดงถึงเจตคติของตนมากน้อยเพียงใด ดังนั้นจึงอาจเห็นได้ว่าอคติโดยนัยต่อสิ่งที่เป็นเป้าหมายนั้นอาจมีความคงทนและยากที่จะเปลี่ยนแปลงสูงหากว่าบุคคลเคยมีเจตคติทางลบที่มักที่จะมีการแสดงออกทางลบตามไปด้วย แต่หากว่าต่อมาบุคคลมีโอกาสดำเนินการรับข้อมูลทางบวกเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นเป้าหมายจากกระบวนการการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม บุคคลก็อาจที่จะมีการรายงานเจตคติของตนเองในแง่บวก และอาจมีการแสดงออกทางบวกมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับสังคมนั้นมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเจตคติทางบวกและการแสดงออกทางบวกนั้นอาจมีความไม่คงที่ และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอด เนื่องจากเจตคติที่ชัดแจ้งนั้นเพิ่งเกิดขึ้น มีความคงทนต่ำและมีการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าเจตคติโดยนัย

จากโมเดล MODE และโมเดลทวิเจตคติ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำนายพฤติกรรมและการตอบสนองจากอคติโดยชัดแจ้งและอคติโดยนัยที่แตกต่างกัน เนื่องจากกระบวนการคิดไตร่ตรองที่จะ

ส่งผลต่อเจตคติและพฤติกรรมของบุคคลนั้นจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจและโอกาสด้วย ซึ่งอคติโดยชัดแจ้งจะทำหน้าที่เมื่อบุคคลต้องพิจารณาถึงส่วนได้ส่วนเสียได้ดีกว่า เช่น เมื่อบุคคลจะมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่ตนเองรู้สึกไม่ชอบแม้ว่าอยากแสดงออกอย่างชัดเจนแต่หากมีความจำเป็นและมีส่วนช่วยให้บุคคลได้สิ่งที่ตนเองต้องการบุคคลก็อาจแสดงท่าทีการแสดงออกผ่านวจนภาษาที่เป็นมิตร เช่น การใช้คำพูดอ่อนหวาน ในขณะที่อคติโดยนัยมักจะทำหน้าที่ในส่วนของพฤติกรรมที่อยู่นอกเหนือการควบคุมได้ดี เช่น การแสดงออกผ่านวจนภาษา เช่น การยิ้ม แต่อย่างไรก็ตามในบางกรณี (Dovidio, Kawakami, & Gaertner, 2002) เจตคติโดยนัยของบุคคลก็อาจถูกแสดงได้ร่วมกับกระบวนการรู้คิด หากบุคคลมีโอกาสดำเนินการไตร่ตรองในบางกรณี และบางสถานการณ์ที่มีความสลับซับซ้อนสูง บุคคลจึงต้องมีการดึงเอาเจตคติโดยนัยมาใช้ร่วมกับเจตคติที่รู้แจ้ง ซึ่งบุคคลมักเรียกกันเล่น ๆ ว่า สัญชาตญาณ (Gawronski & Bodenhausen, 2006)

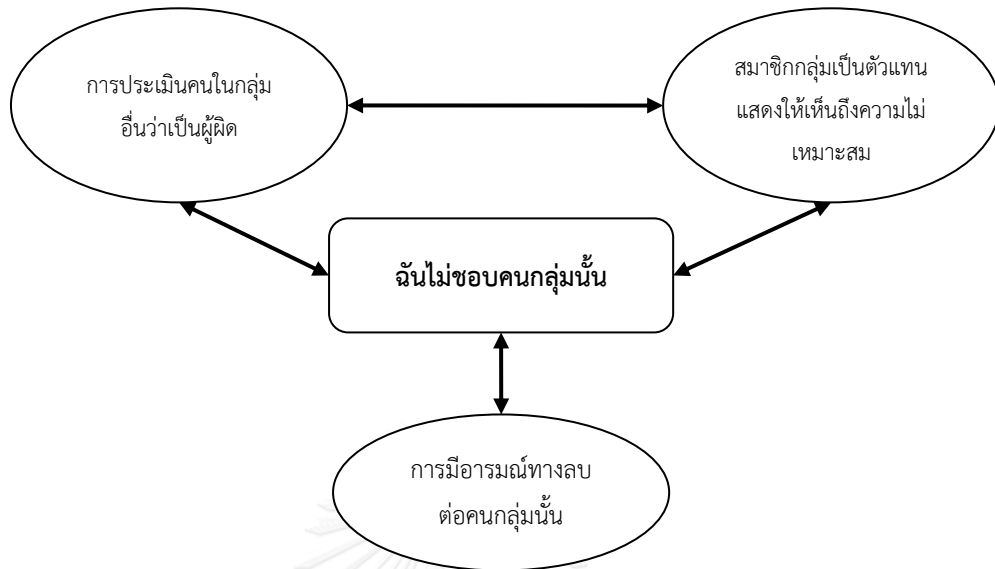
Gawronski, Hoffmann, และ Wilbur (2006) เห็นว่าการเกิดอคติโดยนัยเป็นผลมาจากการประเมินโดยนัย (implicit evaluation) ของบุคคล ซึ่งเกิดโดยธรรมชาติ ไม่ได้เกิดจากความตั้งใจ ยากที่จะควบคุม แต่ไม่จำเป็นที่จะต้องเกิดจากสภาวะไร้สำนึก ดังนั้นจึงมีแนวคิดบางส่วนที่เพิ่มเติมในกระบวนการการเกิดและแสดงออกถึงเจตคติที่มีอิทธิพลต่ออคติจากโมเดล MODE และโมเดลทวิเจตคติ จนกลายเป็นโมเดลการประเมินการเชื่อมโยงระหว่างเจตคติที่แท้จริงและเจตคติลวง (Associative-Propositional Evaluation Model หรือ APE Model) ซึ่งเห็นว่าการประเมินสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสังคมและการประเมินสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับสังคมต้องพิจารณาจากกระบวนการทางจิต ประกอบกับหลักตรรกะและเหตุผลที่จะระบุว่าสิ่งนั้นเป็นจริงหรือเป็นเท็จ โดยกระบวนการเชื่อมโยงจะเกี่ยวข้องกับการประเมินการเชื่อมโยงระหว่างปฏิกริยาที่บุคคลตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดการตอบสนองทางอารมณ์ที่เกิดโดยธรรมชาติ (เป็นการประเมินโดยนัย) กับกระบวนการตามหลักตรรกะและเหตุผล ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบว่ากระบวนการเชื่อมโยงระหว่างปฏิกริยาการตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งเร้านั้นเป็นจริงมีความถูกต้องตามที่บุคคลรู้สึก หรือเป็นเท็จมีความคลาดเคลื่อนจากที่บุคคลรู้สึกจริง ๆ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจำเป็นที่จะต้องใช้การตัดสินทางปัญญา และการรู้คิด (เป็นการประเมินโดยเหตุผลที่บุคคลรับรู้) ดังนั้นการแสดงออกที่เป็นผลมาจากกระบวนการตอบสนองโดยธรรมชาติจะถูกตรวจสอบว่ามีความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่จากกระบวนการนี้

แต่ในบางกรณีบุคคลอาจเกิดความขัดแย้งขึ้นในตนเองเมื่อกระบวนการประเมินการตอบสนองที่เกิดจากอารมณ์ของบุคคลไม่สอดคล้องกับกระบวนการตามหลักตรรกะและเหตุผลในการประเมินหรือตัดสินสิ่งที่เป็นเป้าหมาย ซึ่งหากพิจารณาตามหลักการของโมเดล APE แล้วการยอมรับหรือปฏิเสธการประเมินการตอบสนองที่เกิดจากอารมณ์ของบุคคลจะขึ้นอยู่กับความคงที่ของการตอบสนองของบุคคลในกรณีอื่น ๆ จากประสบการณ์ที่ผ่านมาที่มีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งมีการพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ ตามหลัก

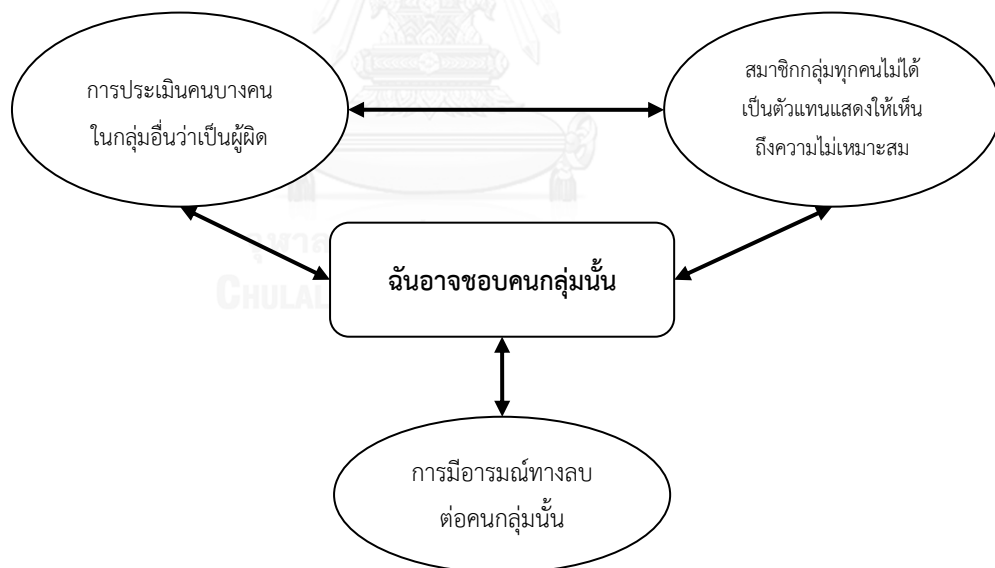
ตรรกะและเหตุผลและเก็บไว้ในความทรงจำหรือกระบวนการรู้คิดแล้ว หากการตอบสนองที่เกิดจากอารมณ์มีความคงที่สอดคล้องกับข้อมูลที่คุณคิดได้มีความและเก็บไว้แล้วก็จะเป็นที่บุคคลยอมรับในการประเมินนั้นและใช้เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจหรือแสดงการตอบสนอง แต่ถ้าหากไม่มีความสอดคล้องบุคคลก็จะปฏิเสธการประเมินนั้นและมีการประเมินด้วยหลักตรรกะและเหตุผลเพื่อนำมาพิจารณาตีความใหม่เฉพาะกรณีใหม่อีกครั้ง (Gawronski et al., 2008) เช่น เมื่อบุคคลเผชิญกับปฏิกริยาการแสดงออกทางลบเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับคนกลุ่มคนที่ไม่ใช่พวกของตน หรือกลุ่มคนที่ตีตราในเชิงลบ บุคคลอาจยอมรับการตอบสนองที่เกิดจากอารมณ์ซึ่งสามารถยอมรับได้พื้นฐานของตรรกะและการตีความของตนเอง และประเมินว่า “ตนไม่ชอบคนนี้เลย” อย่างไรก็ตามการแสดงออกถึงอารมณ์ทางลบอาจถูกปฏิเสธจากการประเมินตามพื้นฐานของตรรกะและการตีความได้หากว่ามีความไม่สอดคล้องกับความเชื่อในสิ่งที่เก็บจำอยู่ในความทรงจำหรือการรู้คิดเดิม เช่น “คนนั้นเป็นสมาชิกของกลุ่มที่ไม่ใช่พวกตน จึงอาจไม่เข้าใจและแสดงปฏิกริยาแย ๆ ออกมาได้” หรือ “การไปแสดงออกทางลบต่อกลุ่มคนที่ถูกตีตราในทางลบอยู่แล้วเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม” จึงจำใจต้องมองข้ามการแสดงปฏิกริยาในทางลบของคนกลุ่มนั้น และต้องแสดงออกในสิ่งที่อาจตรงข้ามกับการตอบสนองด้วยอารมณ์ทางลบของตนและยอมรับกระบวนการประเมินและแสดงออกตามพื้นฐานของตรรกะและการตีความที่ผ่านมาแทน และเปลี่ยนความรู้สึกแสดงออกในเชิงบวกแทน เช่น “ตนชอบคนนี้” ดังนั้นจึงอาจเห็นว่าการประเมินโดยใช้อารมณ์นั้นอาจมีความไม่สอดคล้องกับการประเมินโดยใช้กระบวนการของตรรกะและเหตุผลได้ ซึ่งสรุปความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของการประเมินการเชื่อมโยงระหว่างปฏิกริยาที่บุคคลตอบสนองต่อสิ่งเร้าซึ่งจะเป็นตัวกำหนดการตอบสนองทางอารมณ์ที่เกิดโดยธรรมชาติ กับการประเมินโดยตรรกะและเหตุผลที่บุคคลรับรู้ ซึ่งตัดแปลงจาก Gawronski และ Bodenhausen (2006) ดังภาพ 3

กระบวนการประเมินโดยอารมณ์สอดคล้องกับการประเมินโดยหลักตรรกะและเหตุผล

กระบวนการประเมินโดยอารมณ์ไม่สอดคล้องกับการประเมินโดยหลักตรรกะและเหตุผล

ภาพ 3. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของการประเมินการตอบสนองทางอารมณ์ที่เกิดโดยธรรมชาติกับการประเมินโดยตรรกะและเหตุผลที่บุคคลรับรู้ (ดัดแปลงจาก Gawronski & Bodenhausen, 2006)

จากงานวิจัยของ Son Hing, Chung-Yan และ Zanna (2008) ได้แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกันและไม่สอดคล้องกันระหว่างอคติโดยชัดแจ้งและอคติโดยนัย ซึ่งเมื่อบุคคลอยู่ในสถานการณ์ที่มีความคลุมเครือ บุคคลที่มีอคติโดยนัยสูงและอคติโดยชัดแจ้งสูง รวมถึงบุคคลที่มีอคติโดยชัดแจ้งต่ำ แต่มีอคติโดยนัยสูงมีแนวโน้มที่จะแสดงออกถึงการมีอคติ ได้แก่ การกีดกัน การไม่ยอมรับในระดับสูง ส่วนบุคคลที่มีอคติโดยชัดแจ้งสูง แต่มีอคติโดยนัยต่ำมักมีการแสดงออกถึงการมีอคติและการกีดกันเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความชัดเจนไม่คลุมเครือแต่จะมีระดับการแสดงออกอยู่ในระดับต่ำ ในขณะที่บุคคลที่มีทั้งอคติโดยชัดแจ้งและอคติโดยนัยต่ำจะมีการแสดงออกถึงอคติในระดับต่ำ

จึงสามารถเห็นได้ว่าอคติของบุคคลนั้นมีพื้นฐานมาจากเจตคติและการประเมิน ซึ่งมีทั้งความสอดคล้องกันและไม่สอดคล้องกันระหว่างอคติโดยชัดแจ้งและอคติโดยนัย ขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าที่เป็นเป้าหมายในการประเมินว่ามีความชัดเจนหรือคลุมเครือ และส่งผลกระทบต่อบุคคลที่เป็นผู้ประเมินเล็กน้อยเพียงใด และจากงานวิจัยส่วนมากก็พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำหรือไม่มีความสัมพันธ์กันเลย ดังนั้นจึงควรที่จะทำการวัดอคติโดยทั้งสองรูปแบบอย่างเป็นอิสระออกจากกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง-การเห็นคุณค่าโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้ง-อคติโดยนัย

Harrison (2001) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาวะการเห็นคุณค่าแห่งตนในภาพรวม อคติที่ส่งผลต่อระดับการเหมารวมโดยนัย และการเหมารวมที่ชัดแจ้ง ผลการวิจัยพบว่าผู้ที่มีความผันผวนของสภาวะการเห็นคุณค่าแห่งตนในภาพรวม คือ มีความไม่สอดคล้องกันระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้ง 2 รูปแบบสูงจะมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งในระดับสูง และมีแนวโน้มที่จะแสดงออกในรูปของการเหมารวมที่ชัดแจ้งต่อบุคคลที่เป็นเป้าหมาย แต่ในทางกลับกันหากมีความผันผวนของสภาวะการเห็นคุณค่าแห่งตนในภาพรวมต่ำ จะส่งผลให้บุคคลมีอคติทั้งสองรูปแบบต่ำ และมีแนวโน้มที่จะแสดงออกในรูปของการเหมารวมโดยนัยต่อบุคคลที่เป็นเป้าหมายต่ำด้วย

Jordan, Spencer และ Zanna (2005) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของผู้ที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งสูงต่ออคติและการกีดกัน ผลการวิจัยพบว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งสูง จะมีอคติโดยชัดแจ้งสูงและมีการกีดกันผู้ที่บุคคลรับรู้ว่าจะไม่ใช้พวกของตน ซึ่งมีแนวโน้มที่จะมาคุกคามหรือสร้างความไม่ปลอดภัยได้ ในขณะที่บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูง มีแนวโน้มที่จะมีอคติโดยชัดแจ้งสูงและมักมีการแสดงออกในทางลบต่อผู้ที่บุคคลรับรู้ว่าจะไม่ใช้พวกของตนด้วยความรุนแรงมากกว่า แต่ในขณะที่เดียวกันพบว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งและการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยกลับส่งอิทธิพลเพียงเล็กน้อยต่ออคติโดยนัยของบุคคล

Allen และ Sherman (2011) สนใจศึกษาเกี่ยวกับการคุกคามตัวตนของบุคคลที่ส่งผลต่อความลำเอียงในการประเมินบุคคลที่เป็นเป้าหมาย โดยใช้การเชื่อมโยงโดยนัย ซึ่งพบผลที่น่าสนใจ คือ ผู้เข้าร่วมการวิจัยที่อยู่ในเงื่อนไขถูกคุกคามตัวตนมีแนวโน้มที่จะมีความลำเอียงในการประเมินสูงกว่า โดยผู้วิจัยได้อภิปรายเหตุผลว่าเมื่อบุคคลรู้สึกว่าคุณเองถูกคุกคามตัวตนซึ่งส่งผลถึงการเห็นคุณค่าและอัตมโนทัศน์ของบุคคล ทำให้บุคคลจำเป็นต้องมีกลไกการป้องกันทางจิตจึงแสดงออกมาถึงความลำเอียงในการประเมินเป้าหมายที่เห็นว่ามีประโยชน์ในการช่วยรักษาตัวตนของตนไว้ ซึ่งเป็นการแสดงความลำเอียงโดยนัยที่เป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของการเกิดอคติ โดยที่ในบางครั้งตัวบุคคลเองอาจจะไม่รู้ตัวก็ได้

4. การให้อภัย (Forgiveness)

ในปัจจุบันการศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัยนั้นเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย ซึ่งนักจิตวิทยาหลายท่านมีความเห็นค่อนข้างตรงกันว่า การให้อภัยเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลและเกิดขึ้นระหว่างบุคคล โดยการให้อภัยนั้นแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของการรู้คิด อารมณ์ แรงจูงใจและพฤติกรรมทางสังคมของบุคคล โดยมีความยินดีที่จะละทิ้งความไม่พอใจ ขุ่นเคืองใจ ลดการตัดสินทางลบ และไม่ตอบโต้กลับเมื่อมีการคุกคาม และยังคงมีการรู้สึกร่วม เมตตา ให้ความรัก รวมถึงเพิ่มแรงจูงใจที่จะกลับมาคืนดีกันและมีมิตรภาพที่ดีต่อบุคคลที่มาทำการคุกคาม (Baumeister, Exline, & Sommer, 1998; McCullough et al., 2007; Struthers et al., 2008)

นอกจากนี้ Exline และ Baumeister (2000) กล่าวว่า การให้อภัยเป็นทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นภายในคือ อารมณ์ และสิ่งที่เกิดขึ้นภายนอกคือ พฤติกรรม ซึ่งบางคนแม้ว่าจะบอกว่าตนเองให้อภัยแล้ว แต่ยังคงมีอารมณ์โกรธอยู่ภายใน ซึ่งหากเป็นการให้อภัยที่เกิดขึ้นจากภายในอย่างแท้จริงนั้นจะต้องไม่หลงเหลือความรู้สึกโกรธแล้ว แต่การให้อภัยแต่เพียงภายนอกคือ การกล่าวให้อภัยแต่จริง ๆ แล้วภายในยังคงเต็มไปด้วยอารมณ์โกรธอยู่ ส่วน Thompson และคณะ (2005) กล่าวว่า การให้อภัยหมายถึง การรับรู้ถึงการกระทำผิด การทำให้ขุ่นเคือง การตอบสนองต่อผู้ที่กระทำผิด รวมถึงพิจารณาเห็นผลที่จะตามมาจากการกระทำผิดนั้น แล้วเกิดการเปลี่ยนการแสดงออกที่มีแนวโน้มไปในทิศทางลบให้เป็นไปในทิศทางกลาง ๆ หรือทิศทางบวกก็ได้ Strelan และ Covic (2006) ได้มีการตรวจเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับการให้อภัยแล้วสรุปว่าการให้อภัย เป็นการตอบสนองของบุคคลผ่านทางกรยากโทษ ไม่ต้องการแก้แค้น หรือมีความรู้สึกทางลบและเจ็บแค้นต่อการกระทำผิดหรือทำให้ขุ่นเคืองใจของผู้ที่มาทำการละเมิดอีกต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการให้อภัย

ในการศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัยนั้นมักมีตัวแปรที่มักถูกหยิบยกขึ้นมาทำการศึกษาคู่ขนานอยู่บ่อยครั้ง ได้แก่ การไม่ให้อภัย (unforgiving) หรือการแก้แค้น (revenge) โดยเห็นว่าเป็นการแสดงออกที่อยู่ในทางตรงข้ามกับการให้อภัย หรืออาจกล่าวได้ว่าการให้อภัยคือการปราศจากความขุ่นเคืองใจ การประณาม และการแก้แค้น ซึ่งโดยแท้จริงแล้วการให้อภัยและการแก้แค้นเป็นกลไกที่ใช้ในการปรับตัวและปกป้องตนเอง ซึ่งบ่อยครั้งไม่สามารถแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาดเปรียบเทียบเสมือนเหรียญเดียวกันที่มีสองหน้า ขึ้นอยู่กับศักยภาพด้านการรู้คิด อารมณ์และแรงจูงใจของบุคคลว่าจะแสดงออกในด้านใดในสถานการณ์หนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามการกระบวนกรของการให้อภัยและการล้างแค้นนั้นไม่ได้เกิดขึ้นในเวลาเดียวกันซึ่งการแก้แค้นมักจะมีบทบาทในการทำให้เกิดความเป็นธรรม และป้องกันการคุกคามที่จะเกิดในอนาคต ส่วนการให้อภัยมักมีบทบาทในการเสริมสร้างความสัมพันธ์และการรวมตัวกันของบุคคลและกลุ่ม (McCullough, 2008)

หากพิจารณาเกี่ยวกับนิยามของการไม่ให้อภัย และการแก้แค้นแล้ว Tripp, Bies, และ Aquino (2002) ได้ให้นิยามของการแก้แค้นไว้ว่าเป็นการกระทำของบุคคลที่ตอบสนองต่อสิ่งที่เป็นการอันตราย หรือตอบสนองต่อผู้อื่นที่เป็นปัจเจกบุคคลและกลุ่มคนที่มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดความเสียหายหรือความรู้สึกไม่สบายทั้งทางร่างกายและจิตใจ ส่งผลให้บุคคลเกิดแรงจูงใจ และตัดสินใจว่าจะต้องกระทำพฤติกรรมแสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่งทั้งทางตรงและทางอ้อม ผ่านทางวาจาหรือการกระทำทางกายก็ได้ เพื่อเป็นการตอบโต้กลับไปเพื่อให้ลดความเสียหายหรือความรู้สึกทางลบ ส่วน Fox, Spector, และ Miles (2001) กล่าวว่า การไม่ให้อภัย และการแก้แค้นนั้นเป็นแรงจูงใจหรือพลังภายในบุคคล ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลถูกละเมิดความเชื่อ ละเมิดต่อสิ่งที่ตนยึดถือหรือรู้สึกว่าเป็นคุณค่าของตัวเองกำลังไม่ได้รับความเป็นธรรม ไม่มั่นคงปลอดภัย โดยอาจเกิดขึ้นจริงแล้วหรือเป็นลักษณะการคาดการณ์ในอนาคตของบุคคลก็ได้ ส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวที่ไม่เจาะจงรูปแบบที่แน่นอนโดยอาจเป็นการกระทำโดยตรงทางกาย หรือทางอ้อมทางวจนภาษาและอวจนภาษาก็ได้ เพื่อเป็นการตอบโต้หรือป้องปรามไม่ให้สิ่งที่ตนไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นในบางสถานการณ์การที่บุคคลนิ่งเฉยไม่ยอมทำพฤติกรรมใด ๆ ก็อาจเป็นส่วนหนึ่งของการแก้แค้น トラบไคที่การนิ่งเฉยนั้นก่อให้เกิดผลทางลบต่อผู้อื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่น เนื่องจากในบางกรณีบุคคลอาจรับทราบข้อมูลหรือรับรู้ว่าจะเกิดอันตรายต่อผู้อื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่น แต่กลับไม่แสดงท่าทีในการช่วยเหลือ ห้ามปรามหรือตักเตือนให้ระมัดระวังจนทำให้เกิดสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ขึ้น ซึ่งการแก้แค้นดังกล่าวถือเป็นการแสดงความก้าวร้าวแบบวางเฉย (passive aggressive)

Bies และ Tripp (2002) กล่าวว่าบางกรณีการแก้แค้น หรือการไม่ยอมยกโทษให้ ก็เป็นความก้าวร้าวที่เกิดขึ้นจากแรงจูงใจบางอย่างที่อาจก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้แก้แค้นเอง และอาจก่อให้เกิดผลทางบวกต่อผู้ที่ตกเป็นเป้าหมายหรือเหยื่อของการแก้แค้นด้วย เนื่องจากการแก้แค้นเป็นช่องทางหนึ่งของการเรียกร้องความยุติธรรม เป็นการสั่งสอนหรือปรับปรุงผู้ที่คอยเอาใจเปรียบผู้อื่นให้เกิด

ความตระหนักรู้ตัว และแก้ไขพฤติกรรมทางลบของตนเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านจริยธรรม และคุณธรรมด้วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการแก้แค้นเป็นมุมมองมุมมองกลับของการให้อภัยซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกันอยู่ทั้งในแง่ของกระบวนการคิด อารมณ์ และการแสดงออก

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแหล่งที่มาของการแก้แค้นหรือการไม่ให้อภัยนั้น มักทำการศึกษาวิจัยว่ามีตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลให้เกิดพลวัตของกระบวนการที่กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจและแสดงพฤติกรรมการแก้แค้นในมุมมองของผู้ที่ทำการแก้แค้นหรือไม่ให้อภัย โดยพบว่าตัวแปรที่สำคัญ คือ ตัวแปรทางปัญญาและการรู้คิดต่าง ๆ เช่น การอ้างเหตุผล และการรับรู้ความยุติธรรม นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับตัวแปรทางด้านอารมณ์โดยเห็นว่าการเกิดอารมณ์โกรธมักเป็นตัวกระตุ้นหลักที่ทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรมที่แสดงความอาฆาต มุ่งร้าย และทำการตอบโต้ ดังนั้นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับการแก้แค้นหรือการไม่ให้อภัยส่วนใหญ่จึงมักที่จะทำการศึกษาเชิงลึกในประเด็นดังกล่าว เพื่อให้ได้แนวคิดที่มีความครอบคลุม และสามารถออกแบบกระบวนการวิจัยได้อย่างเหมาะสม โดยจากการรวบรวมหลักฐานเชิงประจักษ์จากงานวิจัยต่าง ๆ ก็พบข้อสรุปสำคัญเกี่ยวกับการแก้แค้นหรือการไม่ให้อภัยอยู่ 5 ประการ (Allred, 1999; Bies, 2001; Tripp, Bies, & Aquino, 2002; Bies & Tripp, 2005) มีรายละเอียดดังนี้

1. มาจากการถูกข่มขู่ หรือคุกคาม กล่าวคือ จากงานวิจัยที่ผ่านมาได้มีการยืนยันไปในทิศทางเดียวกันว่าเป็นพฤติกรรมที่มาจาก การถูกข่มขู่ โดยสาเหตุของการถูกข่มขู่มักมาจากการที่บุคคลถูกขัดขวางจากผู้อื่นหรือกลุ่มคนอื่นไม่ทำให้สามารถไปยังเป้าหมายที่ต้องการได้ ไม่ว่าจะเป็นการถูกทำให้รู้สึกสูญเสียอำนาจ หรือสูญเสียสถานะ หรือถูกละเมิดบรรทัดฐานหรือค่านิยมที่ตนเองได้รับ บุคคลจะมีกระปรี่ประเมนถึงความรุนแรงของการข่มขู่หรือคุกคาม ซึ่งหากมีระดับความรุนแรงที่บุคคลไม่สามารถอดทนหรือยอมรับได้ จะทำให้บุคคลพยายามจะหาทางในการบรรลุเป้าหมายว่าจะต้องใช้ความพยายามมากยิ่งขึ้น หรือพยายามทำให้การขัดขวางจากผู้อื่นหรือกลุ่มคนอื่นนั้นหมดสิ้นไป และความสับสนนั้นเองที่จะนำไปสู่การตอบสนองในเชิงการแสดงความก้าวร้าวในเชิงการแก้แค้น หรือการไม่ให้อภัย

2. อารมณ์ต่าง ๆ มีส่วนก่อให้เกิดการแก้แค้นหรือการไม่ให้อภัย ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการแก้แค้น มีผู้วิจัยบางส่วนที่มุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับอารมณ์ของบุคคลโดยพบว่าอารมณ์โกรธ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลอย่างมากที่จะเป็นตัวกระตุ้นของการดำเนิน กล่าวโทษเมื่อรับรู้ว่าตนเองมีอันตราย หรือมีบุคคลอื่นมาละเมิดต่อมาเมื่อมีความพยายามศึกษาวิจัยเพิ่มเติมจึงพบว่าอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับการแก้แค้นนอกจากอารมณ์โกรธของบุคคลแล้วยังมีอารมณ์อื่น ๆ ที่เข้ามาส่งอิทธิพลต่อการแก้แค้นของบุคคลอีก เช่น อารมณ์และความรู้สึกอยากปกป้องตนเองเมื่อถูกล่วงละเมิด เมื่อบุคคลประสบกับอันตราย หรือสิ่งคุกคาม บุคคลจะพยายามหาคำอธิบายที่สามารถสื่ออารมณ์และความรู้สึก ณ ขณะนั้นของตนเองให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด แต่ในบางขณะก็อาจเกิดความบิดเบือนขึ้นได้

เนื่องจากถ้าหากบุคคลพยายามที่จะหาคำอธิบายที่ตรงตามความเป็นจริงจะเป็นการทำลายตัวตนของตนเองที่ตนรับรู้และยึดถืออยู่ เช่น บางคนอธิบายการทรยศ หรือตั้งตนเป็นศัตรูของเพื่อน ว่าอาจเกิดจากปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างตนกับเพื่อน โดยที่เพื่อนเป็นฝ่ายกระทำการล่วงละเมิดให้เราเสียใจ หรือผิดหวังก่อน ไม่ใช่เกิดจากการกระทำของเราที่ทำให้เกิดความบาดหมางขึ้น ดังนั้นตนเองจึงไม่จำเป็นต้องเป็นฝ่ายรับผิดชอบ หากว่ามีการทำให้ผิดหวังหรือเสียใจขึ้นอีก จึงเป็นความผิดของเพื่อน แต่เพียงผู้เดียว และอาจสมควรต้องได้รับการตอบโต้กลับไป

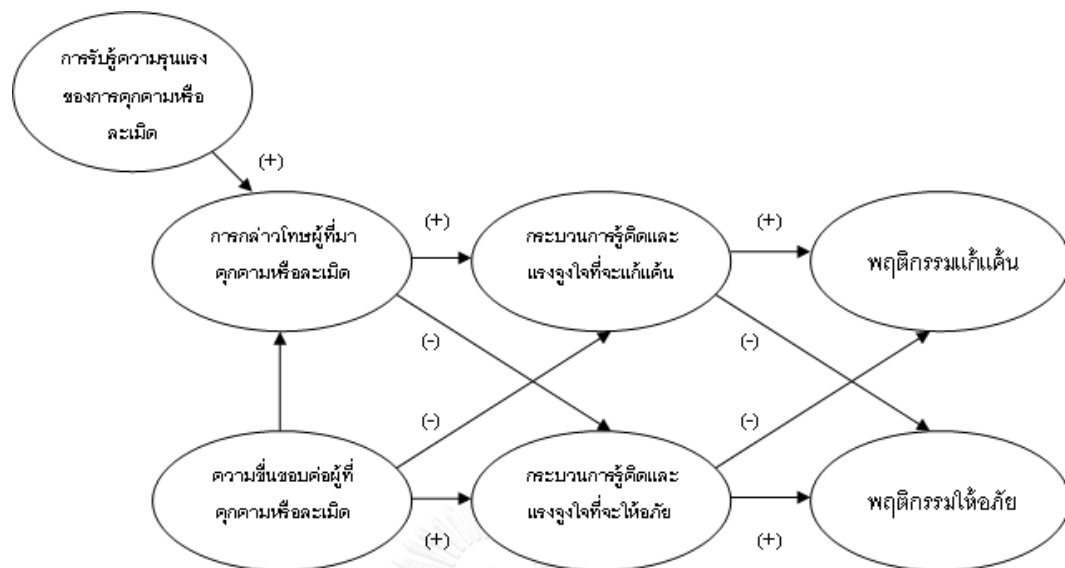
3. เกี่ยวข้องกับความชอบธรรมและศีลธรรมจากการศึกษาเกี่ยวกับความสมเหตุสมผล และความชอบธรรมในการแก้แค้นนั้นพบว่า บรรทัดฐานและความคาดหวังของสังคมนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมาก โดยจะเป็นตัวแปรที่อธิบายว่าการแก้แค้นของบุคคลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ สังคมรอบข้างมีการยอมรับได้หรือไม่ เนื่องจากการแก้แค้นนั้นจะต้องมีผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อผลการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลทางบวกหรือทางลบเสมอ ดังนั้นหากสังคมเห็นว่าการแก้แค้นนั้นเกิดขึ้นจากการมีอคติหรือไม่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม ก่อให้เกิดผลทางลบตามมา ก็อาจทำให้เกิดการต่อต้านหรือลงโทษต่อบุคคลที่แสดงออกถึงการแก้แค้น แต่ในบางกรณีสังคมอาจยอมรับการแก้แค้นของบุคคลได้หากการแก้แค้นนั้นเกิดจากเรื่องส่วนตัวของบุคคลเมื่อบุคคลต้องการปกป้องตนเอง หรือทำไปเพื่อให้เกิดความยุติธรรม เป็นไปตามหลักความชอบธรรม ไม่ละเมิดต่อหลักคุณธรรม ซึ่งเมื่อบุคคลมีการรับรู้ถึงข้อกำหนดทางสังคมดังกล่าวแล้วจะมีกระบวนการคิด วิเคราะห์ถึงความจำเป็น และการอ้างเหตุผลในการแสดงออกถึงการแก้แค้น และวิธีที่จะใช้ในการแก้แค้นเพื่อให้สอดคล้องต่อการยอมรับของสังคมนั้นเอง

4. เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางปัญญาและการรู้คิดของบุคคล ได้รับอิทธิพลมาจากสังคมด้วย กล่าวคือ เมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มหรือสังคมก็จะได้รับอิทธิพลทางความคิดมาด้วย ซึ่งกระบวนการดังกล่าวอาจก่อให้เกิดอคติต่อการอ้างเหตุผล และในบางขณะอาจมีอิทธิพลร่วมกับบุคลิกภาพของบุคคลในการกล่าวโทษไปยังเป้าหมายที่บุคคลจะทำการแก้แค้นด้วย นอกจากนี้กระบวนการในการรู้คิดที่จะกล่าวโทษบุคคลอื่นว่าเป็นฝ่ายผิดนั้น ถือเป็นระบบเพื่อปกป้องตัวตนของบุคคล ที่ส่วนหนึ่งได้รับถ่ายทอดมาจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม กล่าวคือเมื่อบุคคลกระทำสิ่งหนึ่งแล้วผลลัพธ์ออกมาอย่างไม่พึงประสงค์ไม่เป็นอย่างที่ตั้งใจไว้ บุคคลจะมีการหาผู้ที่ตกเป็นเป้าหมายเพื่อที่จะทำการกล่าวโทษเพื่อที่จะไม่ต้องรู้สึกผิด และรู้สึกดีขึ้น แต่ในบางกรณีอาจมีการกล่าวโทษถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมแทน เช่น ระบบหรือกระบวนการที่เกี่ยวข้องขาดประสิทธิภาพ ขาดความเท่าเทียมกันจึงทำให้ผลลัพธ์ไม่ออกมาเป็นอย่างที่บุคคลตั้งใจไว้ หรือหากกระบวนการหรือระบบนั้นดีแล้วแต่ผลลัพธ์ยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ บุคคลอาจมองว่าเป็นเพราะลักษณะนิสัยบางอย่าง หรือร่างกายของตนไม่สมบูรณ์เพียงพอที่เอื้อให้สามารถกระทำได้สำเร็จ มากกว่าจะมองว่าตนเองขาดความสามารถหรือขาดการบริหารจัดการที่ดี ซึ่ง

การรู้คิดดังกล่าวถือเป็นอคติทางการรับรู้ของบุคคล ที่จะนำไปสู่การเก็บกตเกิดเป็นอารมณ์ทางลบและแสดงออกถึงความรุนแรงก้าวร้าวออกมาในที่สุด

5. การแก้แค้นหรือการไม่ให้อภัยนั้นอาจเกิดขึ้นได้ในหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และวัตถุประสงค์ เช่น การแก้แค้นบางรูปแบบอาจแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมก้าวร้าวแบบการวางเฉย ไม่ตอบสนอง (passive aggression) เช่น บุคคลอาจหลีกเลี่ยงจากผู้ที่เป็เป้าหมายในการแก้แค้น โดยไม่ให้ความช่วยเหลือ ไม่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และอาจลดความพยายามในการทำงานลง และการแก้แค้นอาจอยู่ในรูปของพฤติกรรมก้าวร้าวที่แสดงออกอย่างชัดเจน (active aggression) โดยมุ่งเข้าหาหรือเข้าปะทะกับผู้ที่เป็เป้าหมายในการแก้แค้นโดยตรงหรือโดยทางอ้อม เช่น ใช้กำลังตอบโต้ทางกาย การดูต่ำว่ากล่าว หรือการยืมมือผู้อื่นในการลงโทษ

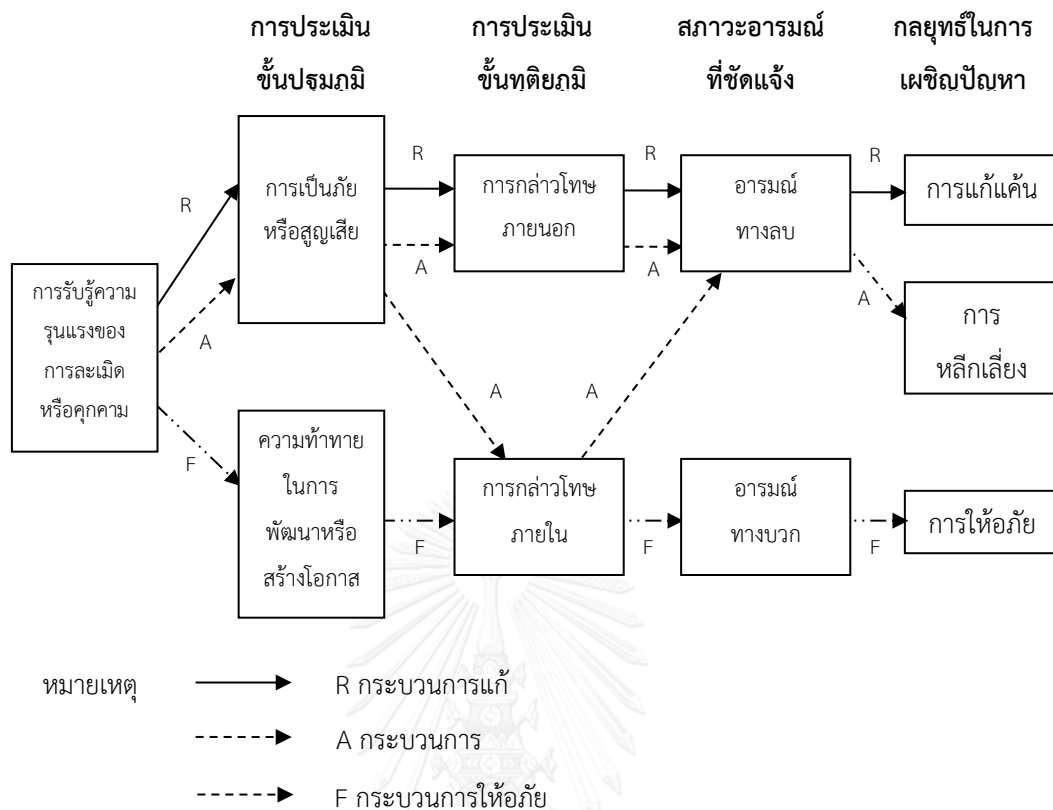
ในการที่จะศึกษากลไกของการให้อภัยหรือการแก้แค้นของบุคคลนั้น Bradfield และ Aquino (1999) ได้สร้างโมเดลด้วยการวิเคราะห์โมเดลเชิงโครงสร้างจากการตรวจสอบแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับการให้อภัยและการแก้แค้นตามแนวคิดทฤษฎีการรู้คิดและการอ้างเหตุผล โดยเชื่อว่าการที่บุคคลจะทำการแก้แค้น หรือให้อภัยนั้นจะเริ่มต้นจากกระบวนการของการรับรู้ความรุนแรงของการคุกคามหรือละเมิด (offense severity) จากผู้ที่เป็เป้าหมายเสียก่อน จากนั้นจะผ่านกระบวนการกล่าวโทษของบุคคลว่าการมาคุกคามหรือละเมิดนั้นเป็นผู้ผิดหรือสมควรต้องได้รับการตอบโต้หรือไม่ (blame attribution) และบุคคลจะมีการประเมินถึงความรู้สึกขึ้นชอบที่ตนมีต่อผู้ที่มาคุกคามหรือละเมิด (offender likeableness) ว่าอยู่ในระดับใด เพียงพอหรือไม่ที่จะทำให้เกิดการให้อภัยหรือไม่ทำการตอบโต้ล้างแค้น ซึ่งจะส่งผลต่อกระบวนการรู้คิดและแรงจูงใจที่จะแก้แค้นหรือให้อภัย (revenge or forgiveness cognitions) นำไปสู่พฤติกรรมแก้แค้นหรือให้อภัย (revenge or forgiveness behavior) ดังภาพ 4 เช่น หากบุคคลรับรู้วาระดับของการคุกคามมีความรุนแรงมาก ก่อให้เกิดอารมณ์ทางลบสูง จำเป็นที่จะต้องให้ผู้ที่มาคุกคามรับผิดชอบ และบุคคลก็ไม่ได้รู้สึกขึ้นชอบที่มากุ่คามเท่าใดนัก และเมื่อผ่านกระบวนการรู้คิดของบุคคลแล้วบุคคลเห็นว่าจะเป็นที่จะต้องทำการตอบโต้ หรือแสดงออกเพื่อเป็นการเรียกร้องสิ่งที่ตนสมควรได้รับ หรือเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแล้ว บุคคลก็อาจแสดงพฤติกรรมแก้แค้น หรือหากบุคคลเห็นว่าผู้ที่มาคุกคามอาจมีเหตุจำเป็น และตนเองไม่อยากจะมีความรู้สึกทางลบอีกต่อไปก็อาจแสดงพฤติกรรมให้อภัยได้

ภาพ 4. โมเดลเชิงโครงสร้างของพฤติกรรมแก้แค้น และพฤติกรรมให้อภัย (จาก Bradfield & Aquino, 1999)

นอกจากโมเดลเชิงโครงสร้างของพฤติกรรมแก้แค้น และพฤติกรรมให้อภัยของ Bradfield และ Aquino (1999) มีงานวิจัยเกี่ยวกับการแก้แค้นและกระบวนการให้อภัยอีกหลายงาน โดย Zourrig (2010) พยายามศึกษาถึงกลไกของการประเมินขั้นปฐมภูมิ (primary appraisal) เมื่อบุคคลถูกคุกคามหรือละเมิด ซึ่งบุคคลจะมีการประเมินความรุนแรงของการเป็นภัยหรือการสูญเสีย (harm/loss) และมีการประเมินว่าการคุกคามหรือละเมิดนั้นทำให้เกิดความท้าทายในการพัฒนาของตนหรือสร้างโอกาส (challenge) หรือไม่ จากนั้นจะนำไปสู่กระบวนการประเมินขั้นทุติยภูมิ (secondary appraisal) โดยบุคคลจะพิจารณาการกล่าวโทษว่าการถูกคุกคามหรือล่วงละเมิดนั้นเกิดขึ้นจากภายนอก (external blame) คือ ผู้ที่มาคุกคามหรือละเมิดนั้นเป็นผู้ผิด หรือการกล่าวโทษว่าการถูกคุกคามหรือล่วงละเมิดนั้นเกิดขึ้นจากภายใน (internal blame) คือ ตนเองอาจมีส่วนต้องรับผิดชอบในการคุกคามหรือล่วงละเมิดนั้น และเป็นความรับผิดชอบที่จะต้องแก้ไข หรือพัฒนาซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการเกิดสภาวะอารมณ์ที่กระจ่างแจ้ง (elucidated emotions) คือ การเกิดอารมณ์ทางลบ เช่น อารมณ์โกรธ สับสน รู้สึกผิด ภาวะวุ่นวาย หรือการเกิดอารมณ์ทางบวก คือ การเห็นอกเห็นใจ กระตือรือร้น นำไปสู่กระบวนการใช้กลยุทธ์ในการเผชิญปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การแก้แค้น (revenge) การหลีกเลี่ยง (avoidance) หรือการให้อภัย (forgiveness) ซึ่งสามารถสรุปเป็นโมเดลในภาพ 5

ภาพ 5. โมเดลของกลยุทธ์ในการเผชิญปัญหาแบบการแก้แค้น การให้อภัยและการหลีกเลี่ยง (จาก Zourrig, 2010)

จากโมเดลสามารถอธิบายได้ว่า เมื่อบุคคลถูกคุกคามหรือละเมิดจะเกิดกระบวนการรับรู้ และเกิดกลไกการประเมินขั้นปฐมภูมิ ซึ่งถ้าหากรับรู้ว่าการคุกคามหรือละเมิดนั้นเป็นภัยทำให้เกิดการสูญเสียมาก จะเกิดกลไกการประเมินขั้นทุติยภูมิขึ้น ก่อให้เกิดการกล่าวโทษว่าเป็นความผิดของบุคคลอื่น อันนำไปสู่อารมณ์ทางลบและการเผชิญปัญหาแบบแก้แค้นเพื่อลดอารมณ์ทางลบนั่นลง แต่ในทางกลับกัน หากบุคคลรับรู้ว่าการคุกคามหรือละเมิดนั้นก่อให้เกิดความท้าทายในการพัฒนาตน หรือสร้างโอกาส บุคคลจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองนั้นอาจยังไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะรับมือ จึงเกิดกลไกป้องกันทางจิตเพื่อลดการโทษตนเองขึ้นโดยการพยายามสร้างอารมณ์ทางบวกด้วยการให้อภัย

จากโมเดลทั้งสองที่กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่ามีส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการรับรู้ อารมณ์และการรู้คิดเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การแสดงออก ซึ่งจากโมเดลของ Bradfield และ Aquino (1999) การรับรู้ความรุนแรงของการคุกคามหรือละเมิด และการกล่าวโทษผู้ที่มาคุกคามหรือละเมิด นั้นมีกระบวนการเช่นเดียวกันกับการประเมินขั้นปฐมภูมิ และการประเมินขั้นทุติยภูมิ ในโมเดลของ Zourrig (2010) โดยจากการรับรู้ความรุนแรงของการคุกคามหรือละเมิดนั้นจะเป็นการที่บุคคลใช้กลไกในการรับรู้

และการรู้คิดในการประเมินการเป็นภัย หรือการสูญเสียซึ่งอาจเป็นการขัดขวางทำให้บุคคลไม่สามารถสามารถพัฒนาตนเองและสูญเสียโอกาสไม่ให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้ซึ่งเป็นการประเมินในชั้นปฐมภูมินั้นเอง ซึ่งถ้ามีการรับรู้ว่าการคุกคามหรือละเมิดนั้นอยู่ในระดับสูง ก็ย่อมที่จะทำให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นภัยและมีโอกาสที่จะสูญเสียโอกาสและเกิดอุปสรรคในการจะไปถึงเป้าหมายสูงขึ้น

ส่วนการกล่าวโทษผู้ที่มาคุกคามหรือละเมิดนั้นส่วนหนึ่งสอดคล้องกับกลไกของการประเมินชั้นทุติยภูมิ คือ บุคคลจะประเมินการคุกคามหรือละเมิดนั้นว่ามีสาเหตุมาจากภายนอกหรือภายในตัวบุคคล ถ้าสาเหตุที่มีผู้มาคุกคามนั้นมีส่วนมาจากการด้อยความสามารถ หรือขาดศักยภาพในการรับมือกับปัญหาของตัวบุคคลเอง บุคคลก็อาจมีการโทษตนเองว่าอาจเป็นต้นเหตุในการทำให้ผู้อื่นสูญเสียผลประโยชน์จนจำเป็นที่จะต้องมาทำการคุกคามเพื่อทวงสิทธิ์ ดังนั้นตนเองก็มีส่วนที่จะต้องรับผิดชอบ จึงมีโอกาที่จะให้ภัยได้มากกว่า แต่ถ้าหากบุคคลประเมินการคุกคามหรือละเมิดว่ามีสาเหตุมาจากภายนอกตัวบุคคล คือ บุคคลมีศักยภาพเพียงพอและรู้วิธีจัดการกับปัญหานั้น แต่ยังมีผู้มาคุกคามแสดงว่าการละเมิดนั้นอาจขาดความชอบธรรม มีการเบียดเบียนผลประโยชน์ของตนเอง ดังนั้นบุคคลจึงมีการกล่าวโทษผู้อื่นและไม่เห็นว่าเป็นความรับผิดชอบของตน ซึ่งจะก่อให้เกิดการตอบโต้หรือแก้แค้นได้มากกว่า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้ภัย

ที่ผ่านมาได้มีความพยายามศึกษาปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องและส่งผลต่อการให้ภัยหรือการไม่แก้แค้นมากมาย จากการศึกษาของ Fehr, Gelfand, และ Nag (2010) ที่ได้ทำการวิจัยแบบอภิวเคราะห์เกี่ยวกับการให้ภัยโดยตรวจและรวบรวมเอกสารงานวิจัยกว่า 175 เรื่อง พบที่จะสรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้ภัยไม่ว่าจะเป็นการให้ภัยเฉพาะสถานการณ์ และการศึกษาการให้ภัยเฉพาะบุคคลหรือการให้ภัยโดยพื้นฐานนั้นเกิดขึ้นจากปัจจัยที่สำคัญ 3 ประเภท คือ การรู้คิด อารมณ์ความรู้สึก และการระงับยับยั้งใจของบุคคล รายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยด้านการรู้คิด ต่อการให้ภัยเฉพาะสถานการณ์ จะพบว่าบุคคลจะมีการให้ภัยมากขึ้นเมื่อ มีการรับรู้และได้ตรงต่อผู้ที่มาทำการคุกคามนั้นไม่มีเจตนาที่จะกระทำผิดต่อตัวบุคคล มีการแสดงความรับผิดชอบต่อผลของการคุกคาม มีสำนึกผิดและการขอโทษต่อผู้เสียหาย และผู้ที่ถูกละเมิดมีการหมกมุ่นครุ่นคิด และการรับรู้ว่าการคุกคามนั้นมีความรุนแรงไม่สูงนัก ส่วนการให้ภัยโดยพื้นฐานนั้นพบว่า บุคคลจะมีการให้ภัยมากขึ้นเมื่อ บุคคลมีบุคลิกภาพแบบเปิดใจกว้าง การเข้าใจมุมมองของผู้อื่น และมีลักษณะนิสัยการให้ภัยสูงอยู่แล้ว

2. ปัจจัยด้านอารมณ์ ความรู้สึก ต่อการให้ภัยเฉพาะสถานการณ์ จะพบว่าบุคคลจะมีการให้ภัยมากขึ้นเมื่อมีอาการเห็นอกเห็นใจ มีสภาวะอารมณ์ทางบวก แต่หากว่าบุคคลมีสภาวะอารมณ์ทางลบ และมีความโกรธ จะทำบุคคลจะมีการให้ภัยน้อยลง ส่วนการให้ภัยโดยพื้นฐานนั้นพบว่า บุคคลจะมีการให้ภัยมากขึ้นเมื่อ มีการเห็นคุณค่าแห่งตน และมีอารมณ์เห็นอกเห็นใจต่อผู้ที่ทำการ

คุกคามหรือละเมิดสูง แต่หากว่าบุคคลมีบุคลิกภาพแบบอ่อนไหวสูง มีพื้นฐานอารมณ์ฉุนเฉียวโกรธง่าย และมีอาการซึมเศร้า จะทำบุคคลจะมีการให้อภัยน้อยลง

3. ปัจจัยด้านการระงับยับยั้งใจ ต่อการให้อภัยเฉพาะสถานการณ์จะพบว่าบุคคลจะมีการให้อภัยมากขึ้นเมื่อมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด มีความผูกพัน และมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์กับบุคคลที่ทำการคุกคาม ส่วนการให้อภัยโดยพื้นนิสัยนั้น พบว่า บุคคลจะมีการให้อภัยมากขึ้นเมื่อมีความเคร่งครัด ยึดมั่นตามหลักศาสนา และการคำนึงถึงความน่าพึงปรารถนาทางสังคมสูง

ส่วนตัวแปรอื่น ๆ เช่น เพศ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการให้อภัยของบุคคล ส่วนอายุ หรือช่วงเวลาที่ใช้ในการถอยห่างจากการคุกคามนั้น มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมากกับการให้อภัยของบุคคล

การศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัยในปัจจุบันนั้น นิยมแบ่งรูปแบบของการศึกษาให้อภัยออกเป็น 2 แบบ คือ การศึกษาการให้อภัยแบบชัดแจ้ง (Explicit forgiveness) และการศึกษาการให้อภัยโดยนัย (Implicit forgiveness) เนื่องจากการศึกษาการให้อภัยโดยชัดแจ้งนั้นเป็นการศึกษาวัดการให้อภัยบุคคลรู้ตัว หรือแสดงออกอย่างชัดเจนผ่านการตอบมาตรวัดการให้อภัย หรืออาจมีการวัดการแก้แค้นหรือการไม่ให้อภัยเนื่องจากเป็นการแสดงออกที่อยู่บนพื้นฐานของจักรวาลพฤติกรรมเดียวกัน ซึ่งการวัดในรูปแบบนี้มักมีปัญหาเกี่ยวกับการตอบโน้มเอียงไปตามที่สังคมคาดหวังและต้องการ (social desirability) คือ มักมีการประเมินว่าตนเองมีแนวโน้มที่จะให้อภัยแก่การคุกคามหรือล่วงละเมิดสูงกว่าความเป็นจริงเนื่องจากการให้อภัยเป็นคุณลักษณะของการแสดงออกทางบวกที่ได้รับการยอมรับทางสังคมค่อนข้างสูง ประกอบกับโดยทั่วไปบุคคลต้องการสร้างอัตมโนทัศน์ทางบวกมากกว่าทางลบ รู้สึกว่าเป็นปกติเหมือนคนอื่น ๆ ที่ถูกบรรทัดฐานทางสังคมขัดเกลามาให้ทำในสิ่งที่สังคมยอมรับ ทำให้มีกลุ่มนักวิชาการและนักวิจัยเห็นว่าการศึกษาการให้อภัยให้ครอบคลุมเพียงพอจึงควรมีการศึกษาในแง่มุมของการให้อภัยโดยนัยด้วยจึงจะสามารถทราบข้อมูลที่เป็นจริงของบุคคลได้ (Goldring, 2011) โดยมีรายละเอียดของการศึกษาการให้อภัยทั้งสองรูปแบบ ดังนี้

1. การศึกษาและการวัดการให้อภัยโดยชัดแจ้ง (Explicit forgiveness)

การศึกษาการให้อภัยโดยชัดแจ้งนั้นมีอยู่หลายแนวทาง แต่แนวทางที่เป็นที่นิยมในการศึกษามีอยู่ 2 แนวทาง ดังนี้

1. การศึกษาการให้อภัยเฉพาะสภาวะการณ์ (Situational-focused) เป็นแนวทางที่เน้นการทำการศึกษาการให้อภัยที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ หรือช่วงระยะเวลาหนึ่ง (state) ซึ่งจะพยายามที่จะศึกษาเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และแรงจูงใจในการให้อภัยของบุคคลที่มีต่อการคุกคามหรือละเมิด หรือผู้ที่ทำการคุกคามหรือละเมิดในช่วงเวลาขณะใดขณะหนึ่ง โดยบุคคลพิจารณาถึงสาเหตุ ความ

เหมาะสม รวมถึงความระดับความรุนแรงของการละเมิด จากนั้นบุคคลจะมีการตอบสนอง 2 แบบ คือ การแก้แค้น หรือหลีกเลี่ยงและนิ่งเฉย ซึ่งเมื่อบุคคลมีการให้อภัยแล้วจะช่วยให้บุคคลมีการตอบสนองในทางแก้แค้น หรือหลีกเลี่ยงลดต่ำลง (Strelan & Covic, 2006)

ในการวัดการให้อภัยเฉพาะสภาวะการณ์มักนิยมใช้มาตรวัด Transgression-Related Interpersonal Motivations หรือ TRIM (McCullough et al., 1998) โดยมาตรวัดนี้จะมีแนวคิดเบื้องต้นว่าเมื่อบุคคลถูกคุกคามจะเกิดอารมณ์ทางลบขึ้นเป็นอันดับแรกและมักที่จะนำไปสู่แรงจูงใจในการแก้แค้น ดังนั้นหากว่าบุคคลมีแรงจูงใจที่จะให้อภัยสูง แรงจูงใจที่จะแก้แค้นก็จะลดต่ำลง ซึ่งในการตอบมาตรวัดจะให้บุคคลลองนึกถึงช่วงเวลาที่ถูกคุกคามและทำการประเมินว่าบุคคลมีแรงจูงใจในการหลีกเลี่ยง หรือการแก้แค้นต่อการคุกคามนั้นอย่างไร โดยมาตรวัดฉบับเดิมประกอบด้วยข้อกระทง 12 ข้อ แต่ได้รับการปรับปรุงใหม่โดยเพิ่มข้อกระทงเกี่ยวกับแรงจูงใจในการประนีประนอมอีก 6 ข้อ รวมมีข้อกระทงทั้งสิ้น 18 ข้อ (McCullough, Root, & Cohen, 2006) อีกมาตรวัดหนึ่งที่น่าสนใจใช้วัดการให้อภัย คือ The Enright Forgiveness Inventory หรือ EFI (Coyle & Enright, 1997) ซึ่งมุ่งใช้วัดการให้อภัยระหว่างบุคคลในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 60 ข้อ ใช้วัดในรายองค์ประกอบย่อย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ทางบวกและด้านอารมณ์ทางลบ ด้านพฤติกรรมทางบวกและด้านพฤติกรรมทางลบ และด้านความคิดทางบวกและความคิดทางลบ โดยหากว่าบุคคลมีคะแนนทางลบสูงจะมีแนวโน้มที่จะตอบโต้ แก้แค้น และมีการให้อภัยต่ำ

นอกจากนี้ Bradfield และ Aquino (1999) ได้มีการพัฒนาแบบวัดที่มีข้อกระทงเกี่ยวกับความคิดที่จะให้อภัยหรือแก้แค้น และพฤติกรรมการแสดงออกที่จะให้อภัยรวมทั้งสิ้น 22 ข้อ โดยให้ผู้ตอบแบบวัดพิจารณา และนึกถึงเหตุการณ์ในชีวิตที่เคยมีคนมาคุกคามในเวลาชั่วขณะใดขณะหนึ่ง จากนั้นจึงทำการประเมิน โดยมีตัวอย่างข้อกระทง เช่น ท่านจะให้คนที่มาละเมิดท่านต้องชดใช้ ท่านจะเปิดโอกาสให้เขาแก้ตัว เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพขึ้นมาใหม่

2. การศึกษาการให้อภัยเฉพาะบุคคล (Person-focused) หรือบางครั้งเรียกว่าการให้อภัยโดยพื้นนิสัย (dispositional forgiveness) เป็นการให้อภัยที่มีพื้นมาจากนิสัยส่วนบุคคล โดยมองว่าการที่บุคคลจะให้อภัยหรือไม่นั้นได้รับอิทธิพลมาจากเจตคติ และบุคลิกภาพของบุคคล ซึ่งการศึกษาการให้อภัยในรูปแบบนี้จะทำการศึกษาว่าบุคคลมีการให้อภัยต่อทุก ๆ สถานการณ์หรือทุก ๆ รูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างไร ซึ่งมักจะพิจารณาหรือวิเคราะห์จากลักษณะของการให้อภัยใน 3 รูปแบบ คือ การให้อภัยต่อตนเอง (forgiveness of self) คือ บุคคลจะกระบวนกรคิด หรือกลไกในการจัดการกับอารมณ์เพื่อพยายามจะลบล้างอารมณ์และแรงจูงใจทางลบเมื่อมีผู้มาละเมิดหรือกระทำผิด ซึ่งจะทำให้บุคคลมองตนเองในทางลบ เช่น มองตนเองว่าเป็นคนผู้ใจเจ็บ คิดพยายามหา ไปสู่อารมณ์และการเกิดแรงจูงใจที่จะมองตนเองในทางบวก รูปแบบต่อมา คือ การให้อภัยต่อผู้อื่น (forgiveness of others) คือ บุคคลจะพยายามรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างบุคคลไว้แม้ว่าจะมีผู้ที่มาคุกคาม โดย

พยายามลดการแสดงออกทางลบ เช่น โกรธ ก้าวร้าว และแสดงออกทางบวก เช่น เมตตา กรุณาแทนรูปแบบสุดท้าย คือ การให้อภัยต่อสถานการณ์ต่าง ๆ (forgiveness of situations) โดยในบางสถานการณ์ของการคุกคามบุคคลอาจไม่สามารถหาเหตุผลที่มาของการเกิดสิ่งนั้นได้ และจะส่งผลให้ตนเองเกิดอารมณ์ทางลบ จึงจำเป็นที่จะต้องการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และปล่อยวาง โดยอาจมองเป็นเรื่องของโชคกลาง หรือสิ่งที่ควบคุมไม่ได้ เพื่อลดล้างอารมณ์ทางลบ และก่อให้เกิดอารมณ์ทางบวกมากขึ้น (Hall & Fincham, 2005; McCullough, Pargament, & Thoresen, 2001; Thomson et al., 2005)

ในการวัดการให้อภัยเฉพาะบุคคลหรือการให้อภัยโดยพินินิสัยนั้น มักนิยมใช้ Trait Forgiveness Scale หรือ TFS (Berry et al., 2005) ซึ่งประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 10 ข้อ ใช้วัดเกี่ยวกับมุมมองและแรงจูงใจโดยธรรมชาติของบุคคลที่จะให้อภัย เช่น ถ้ามีคนมากระทำไม่ดีต่อท่าน ท่านก็จะทำแบบเดียวกันกับเขากลับไป ท่านเป็นคนที่ยกให้อภัยคนอื่น นอกจากนี้ยังมีการใช้ Tendency To Forgive scale หรือ TTF ในการวัดแนวโน้มที่จะให้อภัยผู้อื่นของบุคคลในสภาวะปกติทั่วไปในชีวิต ประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 4 ข้อ เช่น เมื่อมีผู้อื่นมากระทำผิดต่อท่าน ท่านจะพยายามลืมและให้อภัยแก่เขา ท่านมีแนวโน้มที่จะซ่อนเร้นความรู้สึกที่แท้จริงไว้ และเกิดความขุ่นเค้นเสมอ ส่วนการวัดเจตคติต่อการให้อภัยนั้น ได้มีการใช้ Attitudes To Forgiveness Scale หรือ ATF ประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 6 ข้อ สำหรับวัดเจตคติของบุคคลที่มีต่อการให้อภัยโดยทั่วไป เช่น การให้อภัยเป็นสัญญาณแสดงถึงความอ่อนแอ การให้อภัยผู้อื่นเป็นสิ่งที่น่าชื่นชม (Brown, 2003)

สำหรับการให้บุคคลสำรวจเจตคติของตนเองในการตอบสนองในเชิงของการแสดงการให้อภัยเมื่อมีเหตุการณ์ทางลบที่เข้ามาในชีวิตซึ่งมีการครอบคลุมรูปแบบของการให้อภัยทั้ง การให้อภัยต่อตนเอง การให้อภัยต่อผู้อื่น การให้อภัยต่อสถานการณ์ต่าง ๆ มีการใช้ The Heartland Forgiveness Scale หรือ HFS (Thompson et al., 2005) ประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 18 ข้อ เช่น ท่านจะเก็บความขุ่นเค้นต่อตัวเองไว้ ในสิ่งที่ท่านได้ทำไป ท่านจะตอบโต้คนที่ทำร้ายท่าน ส่วน Rye, Loiacono, Folck, Olszewski, Heim, และ Madia (2001) ได้พัฒนามาตรวัดการให้อภัยที่มีข้อกระทงจำนวน 15 ข้อ โดยให้ความสำคัญกับการแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมทางลบ และทางบวกของบุคคลต่อผู้ที่มาละเมิดหรือคุกคาม

2. การศึกษาและการวัดการให้อภัยโดยนัย (Implicit forgiveness)

มีความพยายามที่จะสร้างการวัดการให้อภัยที่สามารถสะท้อนถึงการให้อภัยจริง ๆ ที่บุคคลคิด รู้สึก หรือแสดงออก วิธีหนึ่งที่ยกว่ามีประสิทธิภาพ ได้แก่ การวัดการให้อภัยโดยนัย (Implicit forgiveness) เนื่องจากสามารถวัดเกี่ยวกับความคิด อารมณ์ หรือการแสดงพฤติกรรมที่มีความละเอียดอ่อนได้ค่อนข้างตรงตามความเป็นจริงของบุคคลอย่างมาก เนื่องจากการวัดผ่านเทคนิคการ

เชื่อมโยงโดยนัย ซึ่งมักเกิดขึ้นจากการตอบสนองอัตโนมัติผ่านการเก็บจำ การรู้คิดและจากประสบการณ์เดิมของบุคคล (Gawronski, Peters, & LeBel, 2008) โดย Buechsel (2010) ได้พัฒนาการวัดการให้อภัยโดยนัย ซึ่งมุ่งใช้วัดการให้อภัยแบบเฉพาะบุคคลหรือการให้อภัยโดยพินินัย โดยวิธีการวัดการเชื่อมโยงโดยนัย ซึ่งจะเป็นการเข้าคู่ระหว่างคำที่แสดงถึงตนเอง (เช่น ฉัน ของฉัน ตัวฉัน พวกฉัน) และผู้อื่น (เช่น เขา ของเขา ตัวเขา พวกเขา) กับคำคุณศัพท์ที่เกี่ยวกับการให้อภัย (เช่น ให้อภัย ยกโทษ กลับมาคืนดี ปลดปล่อยความผิด โอโหสิ) และการไม่ให้อภัย (เช่น ไม่ให้อภัย กล่าวโทษ แก่แค้น พยาบาท ประณาม) ซึ่งพบว่าการให้อภัยโดยนัยนั้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ($r = .50, p = .01$) เนื่องจากการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยนั้นมีความเกี่ยวข้องกับอัตมโนทัศน์ของบุคคล โดยพยายามส่งเสริมให้บุคคลมองในทางบวกเพิ่มขึ้นเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความคับขัน และมีความไม่แน่นอนทางศีลธรรม เพื่อให้บุคคลรู้สึกดีกับตนเอง ซึ่งในการขัดเกลาทางสังคมและการสร้างอัตมโนทัศน์ของบุคคลนั้นได้ถูกปลูกฝังเกี่ยวกับการให้อภัยแก่ผู้ที่ทำให้ผิดว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับได้มากกว่าการคิดอาฆาต หรือมุ่งที่จะแก้แค้น

ในทางปฏิบัติผลการศึกษากลับไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับการให้อภัยที่บุคคลรับรู้หรือแสดงออกอย่างชัดเจน โดยได้มีการอภิปรายเพิ่มเติมว่า เป็นเรื่องทั่วไปที่อาจไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการให้อภัยโดยนัย และการให้อภัยที่บุคคลรับรู้ เนื่องจากการวัดการให้อภัยที่บุคคลรับรู้ที่มีการวัดถึงแนวโน้มที่บุคคลจะให้อภัยเมื่อเจอการคุกคามโดยทั่วไป ซึ่งส่วนมากเป็นการประเมินจากสถานการณ์สมมติ และมาตรวัดมีองค์ประกอบที่ใช้ในการวัดแตกต่างกัน ซึ่งบุคคลจะมีการนำเอาบรรทัดฐานทางสังคมมาใช้ในการประเมินตามความเป็นจริง และอาจเกิดจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างการให้อภัยทั้งสองรูปแบบเมื่อใช้ในการประเมินเกี่ยวกับสถานการณ์ของการละเมิดหรือการคุกคามได้

Goldring (2011) ได้ใช้วิธีการวัดการเชื่อมโยงโดยนัยในการพัฒนาการวัดการให้อภัยโดยนัยเช่นกัน ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับวิธีของ Buechsel (2010) แต่จะมีพื้นฐานการพัฒนาหลักจากแนวคิดของการให้อภัยที่คู่ขนานไปกับการแก้แค้น โดยมีการศึกษาและคัดเลือกคำคุณศัพท์ที่มีความเหมาะสมเพื่อนำเอามาเข้าบล็อกการทดสอบ ซึ่งเป็นการเข้าคู่กันระหว่างคำที่แสดงความน่าพึงประสงค์ ได้แก่ อีสราภาพ ความรัก ความสนุกสนาน ความน่ายินดี ของขวัญ ความสุข และคำที่แสดงความไม่น่าพึงพอใจ ได้แก่ เหยียดหยาม สกปรก เกลียดชัง ร้ายกาจ ชั่วร้าย เศร้าโศก กับคำที่สามารถสะท้อนได้ถึงการให้อภัยและการแก้แค้น จากการศึกษาสำรวจ พบว่า ในการวัดมิติของการให้อภัย จะมีการตรวจสอบเกี่ยวกับความแปรปรวนและความเชื่อมั่นของการตอบก่อน เนื่องจากการให้อภัยนั้นมีคุณลักษณะของการเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมสูง ซึ่งบุคคลอาจทำการตอบโดยไม่ใช้วิจารณญาณ หรือตอบไปโดยขาดความระมัดระวัง จึงมีการตรวจสอบโดยแบ่งคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงการให้อภัยออกมาเป็น 3 เpsilon ได้แก่ เpsilon การนำเสนอแต่คำที่แสดงถึงการให้อภัยในความหมายก่อนไปทางบวก เช่น ความเข้าใจ ความกรุณา ความอดทน การยอมรับ ความเห็นอกเห็นใจ การคืนดี และ epsilon การ

นำเสนอแต่คำที่แสดงถึงการให้อภัยที่มีความหมายค่อนข้างลบ เช่น การแก้ตัว การมองข้ามความผิด การยอมความ การปล่อยวาง การผ่อนผัน การเมินเฉย และเงื่อนไขการนำเสนอคำที่แสดงถึงการให้อภัยที่มีความหมายค่อนข้างบวกและทางลบพอ ๆ กัน ได้แก่ ความเข้าใจ ความกรุณา ความอดทน การแก้ตัว การมองข้ามความผิด การยอมความ ส่วนคำคุณศัพท์ที่มีความเหมาะสมที่สามารถสะท้อนได้ถึง การแก้แค้น เช่น การตอบโต้ การการแก้แค้น การจองเวร การเอาคืน ความพยาบาท การชดใช้

ผลการวิจัยพบว่าการวัดการให้อภัยโดยนัยนี้ มีค่าแอลฟาเท่ากับ .93 และมีความสัมพันธ์กับการให้อภัยที่บุคคลรับรู้หรือการให้อภัยโดยชัดแจ้งที่วัดจากมาตรวัดบางมาตร เช่น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับมาตรวัดเจตคติในการให้อภัย (Attitude to Forgiveness) และ The Heartland Forgiveness Scale และมีความสัมพันธ์ทางลบกับมาตรวัดการแก้แค้น (Vengeance scale) แม้ว่าจะมีระดับของความสัมพันธ์ทางสถิติที่ไม่สูงนัก ($r = .22, .19, -.19; p < .05$) ดังนั้นจึงอาจใช้เป็นหลักฐานที่จะอ้างได้ว่าการให้อภัยที่บุคคลรับรู้และการให้อภัยโดยนัยนั้นมีความสัมพันธ์กันอยู่บ้างในส่วนของเจตคติต่อการให้อภัย และการแสดงออกถึงการให้อภัยแต่อยู่ในระดับที่ไม่สูงนัก ขึ้นอยู่กับตัวแปร และสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่ใช้ในการกระตุ้นการตอบสนองด้วย

จะเห็นได้ว่าการให้อภัยโดยนัยเป็นแนวคิดของการให้อภัยแนวใหม่ที่เริ่มมีการศึกษาอย่างแพร่หลายมากยิ่งขึ้น และพบว่าสามารถวัดการให้อภัยที่แท้จริงของบุคคลได้เป็นอย่างดีนอกเหนือจากวิธีการใช้มาตรวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบุคคลต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคมที่มีความซับซ้อนที่บุคคลมักแสดงออกตามที่สังคมคาดหวัง ทั้งที่โดยแท้จริงแล้วบุคคลต้องการแสดงออกในทางตรงกันข้ามหรือไม่ต้องการแสดงออกถึงการให้อภัยหรือไม่ให้อภัยออกมาอย่างชัดเจน (Buechsel, 2010)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. การคุกคาม (Offensive) และการประเมินความรุนแรงของการคุกคาม (Offensive appraisal)

การคุกคามและความก้าวร้าวจากผู้อื่นหรือกลุ่มอื่นนั้นสามารถพบเห็นได้ทั่วไปในชีวิตประจำวันซึ่งมีส่วนทำให้บุคคลเกิดความไม่สบายกายและไม่สบายใจ และอาจไม่สามารถไปถึงจุดหมายหรือได้รับผลลัพธ์ที่ตนเองต้องการได้ ซึ่งการคุกคามและความก้าวร้าวของบุคคลนั้นมีพื้นฐานมาจากทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก การรู้คิดและแรงจูงใจ รวมถึงบุคลิกภาพ (Anderson & Bushman, 2002) แต่อย่างไรก็ตามในการแสดงออกถึงการคุกคามและความก้าวร้าวนั้นสามารถแสดงออกได้หลายรูปแบบ แต่พอสรุปได้เป็นรูปแบบที่สำคัญ 3 รูปแบบ (Baron & Neuman, 1996; Neuman & Baron, 1998; Wayne & Gitterman, 2004) ได้แก่

1. การแสดงความเป็นปรปักษ์ (expressions of hostility) ซึ่งส่วนมากเป็นการแสดงออกผ่านทางคำพูด และการเขียน (วจนภาษา) เช่น การพูดดูถูก เหยียดหยาม ตำหนอ นินทา หรือการเขียน

วิพากษ์วิจารณ์ในเชิงลบ หรือการแสดงออกผ่านทางท่าทางเชิงสัญลักษณ์ (อวจนภาษา) เช่น การเมินเฉย การชักสีหน้าไม่พอใจ การแสดงท่าทางไม่ยอมรับ

2. การขัดขวางไม่ให้ไปสู่จุดหมาย (obstructionism) เป็นการแสดงออกถึงการขัดขวางไม่ให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงความสามารถได้อย่างเต็มที่ สร้างสภาพการณ์ที่ไม่เอื้อต่อการไปสู่เป้าหมาย หรือซ่อนเร้นสิ่งที่จำเป็น ได้แก่ ทรัพยากรหรือข้อมูล ที่จำเป็นต่อการไปถึงเป้าหมายของบุคคล เช่น การไม่ส่งต่องานหรือให้ความร่วมมือทำให้บุคคลประสบความล้มเหลว การก่อกวน การไม่บอกข้อมูลที่สำคัญ หรือไม่ให้ทรัพยากรที่จำเป็นต่าง ๆ (เช่น เงิน อุปกรณ์เครื่องใช้) ทำให้บุคคลเกิดความผิดพลาดในการทำงานหรือการดำเนินชีวิต

3. การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวภายนอก (overt aggression) เป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมภายนอกที่มีความรุนแรง ก้าวร้าว ก่อให้เกิดการสูญเสีย และผลกระทบโดยตรงทางร่างกายของผู้ถูกรบกวน เช่น การทุบตี ทำร้ายร่างกายด้วยวิธีต่าง ๆ

การประเมินการละเมิดหรือการคุกคาม (Offensive appraisal)

จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแล้วว่าการให้อภัยนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับกลไกการประเมินการละเมิดหรือการคุกคามซึ่งเป็นกระบวนการทางจิตที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าแห่งตน และอคติที่จะทำให้อภัยดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างถูกต้องหรือบิดเบือนไปจากความเป็นจริง ซึ่งในงานวิจัยนี้จะต้องมีการกล่าวถึงกลไกนี้ไว้พอสังเขปเพื่อให้เกิดความเข้าใจและการเชื่อมโยงระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตน อคติ และการให้อภัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เมื่อบุคคลถูกผู้อื่น หรือกลุ่มคนอื่นมาทำการละเมิด หรือคุกคามนั้นอาจส่งผลต่อบุคคลในสองส่วน ได้แก่ ส่วนของอารมณ์ และส่วนของการรู้คิด ซึ่งจะทำให้บุคคลมีการตอบสนองต่อการคุกคามนั้นแตกต่างกัน โดยมีแนวคิดที่นิยมใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินการคุกคาม คือ ทฤษฎีการประเมิน (Appraisal theory) ซึ่งให้ความสำคัญกับการประเมินทางอารมณ์ค่อนข้างมากและเห็นว่าอารมณ์ของบุคคลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลสูง โดย Lazarus (1991) เป็นบุคคลแรก ๆ ที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับทฤษฎีการประเมินอย่างจริงจังมากขึ้นโดยได้เริ่มทำการวิจัยในช่วงปี 1950 โดยระบุว่าในการประเมินสิ่งต่าง ๆ นั้นมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญญา ซึ่งอยู่ภายใต้การแสดงอารมณ์ที่แตกต่างกัน เช่น รู้สึกผิด กลัว หดหู่ หรือรู้สึกแค้นใจ และเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขของเหตุการณ์และสิ่งที่เกี่ยวข้องด้วย

ดังนั้นเขาจึงได้สร้างแนวคิดโมเดลเชิงโครงสร้างของการประเมิน (The structural model of appraisal) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของโครงสร้างระหว่างการประเมินและอารมณ์ที่บุคคลแสดงออกมา ซึ่งเกี่ยวข้องกับมุมมองย่อย ๆ ที่ใช้ประกอบการประเมินอยู่ 3 แบบคือ มุมมองทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม โดยกล่าวว่าอารมณ์มีส่วนเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ของคนที่กับสิ่งแวดล้อมหรือผู้อื่น มุมมองทางด้านแรงจูงใจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประเมินสถานการณ์ว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการ

ไปสู่เป้าหมายของบุคคลหรือไม่อย่างไร และมุมมองเกี่ยวกับการรู้คิดของบุคคลซึ่งเป็นการประเมินว่าสถานการณ์มีส่วนสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับชีวิตของตนเองโดยรวมอย่างไร โดยมีการอธิบายเพิ่มเติมว่าบุคคลจะมีการแสดงออกถึงอารมณ์ที่แตกต่างกัน เมื่อสถานการณ์ที่ใช้ในการประเมินมีความแตกต่างกัน ตามมุมมองทั้ง 3 แบบ ดังกล่าว ซึ่งแนวคิดโมเดลเชิงโครงสร้างของการประเมินนี้จะช่วยอธิบายว่าบุคคลมีกระบวนการประเมินอย่างไรเมื่อมีอารมณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่ง Smith และ Lazarus (1990) ได้แบ่งการประเมินออกเป็น 2 รูปแบบหลัก ๆ ได้แก่

1. การประเมินขั้นปฐมภูมิ (Primary appraisal) จะเป็นการประเมินของบุคคลเกี่ยวกับที่มาของการเกิดสถานการณ์หรือสิ่งที่เป็นเป้าหมาย ว่ามีความสำคัญต่อความต้องการของตนเองอย่างไร และความสำคัญนั้นมีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อสภาวะของตนเองมากน้อยเพียงใด หากว่าสถานการณ์หรือสิ่งที่เป็นเป้าหมายมีความสำคัญ มีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบสูงก็จะมี การแสดงออกถึงอารมณ์ที่มีความเข้มข้นมากขึ้น

2. การประเมินขั้นทุติยภูมิ (Secondary appraisal) จะเป็นการประเมินของบุคคลในการจัดการรับมือกับผลที่ตามมาของสถานการณ์นั้น ในรูปของกลไกทางจิตว่าตนเองจะแสดงปฏิกิริยาตอบโต้ที่เหมาะสมอย่างไร หรืออาจใช้วิธีการประเมินถึงผลกระทบด้วยกระบวนการรู้คิดใหม่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งการประเมินความสามารถในการรับมือที่บุคคลอาจมองถึงความสามารถของตนเอง ของผู้อื่น ของกลุ่มคนที่จะมีความเกี่ยวข้องในการรับมือกับผลของสถานการณ์นั้นได้ หรืออาจเป็นกระบวนการปกป้องทางจิตที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ โดยบุคคลอาจเลือกที่จะกล่าวโทษในสถานการณ์หรือสิ่งที่เป็นอันตราย แต่ในทางกลับกันก็อาจให้การยอมรับในสถานการณ์หรือสิ่งที่มีคุณประโยชน์ต่อตนเอง นอกจากนี้การประเมินขั้นทุติยภูมิยังเกี่ยวข้องกับความสามารถของบุคคลในการรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางประสบการณ์ ความรู้หรือทางอารมณ์ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาไปในทิศทางที่บุคคลต้องการ และสอดคล้องกับเป้าหมายของตนเองได้ และยังเกี่ยวข้องกับความสามารถในการคาดการณ์ล่วงหน้าในอนาคตว่าสถานการณ์ที่ตนประสบนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด เพื่อที่จะสามารถปรับเปลี่ยนอารมณ์ให้พร้อมรับมือได้อย่างเหมาะสม

แนวคิดโมเดลเชิงโครงสร้างของการประเมินช่วยให้เกิดความเข้าใจและสามารถที่จะทำนายถึงสภาวะอารมณ์ของบุคคลได้ตามมุมมองของบุคคลต่อสถานการณ์นั้น ๆ เช่น ถ้าหากบุคคลมองว่าสถานการณ์นั้นอาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับเป้าหมายของตน ส่งผลกระทบต่อตนเองมาก และบุคคลขาดความสามารถที่จะรับมือ หรือมีความสามารถในการรับมือต่ำกว่าผู้อื่นที่มีความเกี่ยวข้อง กับสถานการณ์ หรือส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการใช้เป้าหมายของตนได้ บุคคลก็อาจจะมีและแสดงถึงความโกรธหรือการกล่าวโทษเพื่อตอบโต้ต่อสถานการณ์นั้นได้ หรือบุคคลอาจเกิดความวิตกกังวลได้หากว่าบุคคลทำการประเมินว่าตนเองมีความสามารถในการ

รับมือกับสถานการณ์น้อย และสถานการณ์นั้นส่งผลต่อการไปสู่เป้าหมายได้และไม่มีผู้อื่นหรือกลุ่มคนอื่นขึ้นมาเกี่ยวข้อง มีเพียงตนเองที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบเท่านั้น (Smith & Kirby, 2009)

อย่างไรก็ตามทฤษฎีการประเมินมักถูกวิจารณ์ในแง่มุมเกี่ยวกับการไม่สามารถที่จะอธิบายอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของบุคคลได้ทั้งหมด จึงมีความพยายามเพิ่มเติมแนวคิดของการประเมินเพิ่มเติมร่วมกับแนวคิดโมเดลเชิงโครงสร้างของการประเมิน โดยพยายามเพิ่มเติมแนวคิดวงจรกระบวนการประเมิน (cyclical process) ซึ่งเห็นว่าระบบการประเมินของบุคคลจะเริ่มต้นขึ้นเพื่อให้เกิดกลไกการปรับตัวเพื่อรับมือ จากนั้นจะทำการประเมินซ้ำว่ากลไกการปรับตัวเพื่อรับมือนั้นสอดคล้องกับอารมณ์แล้วหรือไม่หากสอดคล้อง เหมาะสมแล้วก็จะเก็บจำและแสดงออกในระยะยาว หากไม่สอดคล้องและไม่เหมาะสมก็จะมีกระบวนการประเมินใหม่ซ้ำ แต่แนวคิดนี้ถูกวิจารณ์ในแง่ของการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เนื่องจากในหลาย ๆ สถานการณ์นั้นบุคคลจำเป็นที่จะต้องตอบสนองในทันทีและไม่ได้มีการประเมินซ้ำไปซ้ำมา (Marsella & Gratch, 2009) ดังนั้นจึงมีการสร้างแนวคิดโมเดลทวิกระบวนการในการประเมิน (Two Process model of appraisal) ซึ่งมีแนวคิดร่วมกันระหว่างแนวคิดโมเดลเชิงโครงสร้าง และแนวคิดวงจรกระบวนการประเมินไว้

Smith และ Kirby (2000) ได้กล่าวว่าแนวคิดโมเดลเชิงโครงสร้างในการประเมินจะมุ่งพิจารณาเกี่ยวกับสถานการณ์หรือสิ่งที่คุณคนทำการประเมิน ในขณะที่โมเดลกระบวนการในการประเมิน (The process model) จะมุ่งพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งเร้าที่มากระตุ้นอารมณ์ของคุณคน ซึ่งแบ่งกระบวนการที่ใช้ในการประเมินออกเป็นองค์ประกอบหลักที่ใช้ในการพิจารณา 3 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบแรก คือ สิ่งเร้าที่มากระตุ้นการรับรู้ (perceptual stimuli) ซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่คุณคนรู้สึกและหยิบยกหรือให้ความสนใจขึ้นมาจากสิ่งเร้าอื่น ๆ ที่อยู่ในสภาพแวดล้อม เช่น การรู้สึกเจ็บปวด การรับรู้การแสดงออกทางใบหน้าของผู้อื่น ทำให้เกิดการประเมินขึ้นเป็นองค์ประกอบที่สอง คือ การประมวลผลความเชื่อมโยง (associative processing) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียกข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับสิ่งเร้าที่มีพื้นฐานมาจากความทรงจำมาประมวลผลร่วมกับสิ่งเร้าที่คุณคนประสบ องค์ประกอบสุดท้าย คือ องค์ประกอบด้านเหตุผล ซึ่งเกิดขึ้นช้ากว่าอีกสององค์ประกอบ แต่เป็นไปโดยเจตนา ซึ่งกระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับหลักของตรรกะและเหตุผล การคิดเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่คุณคนประสบ ดังนั้นแนวคิดโมเดลทวิกระบวนการในการประเมินจะให้ความสำคัญกับขั้นตอนของการประมวลผลความเชื่อมโยง และองค์ประกอบด้านเหตุผลจะเกิดขึ้นคู่ขนานกันเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มากระตุ้นการรับรู้ซึ่งทำให้เกิดความซับซ้อนของกระบวนการรู้คิดและการตอบสนองทางอารมณ์มากยิ่งขึ้น

จากงานวิจัยของ Verduyn, Van Mechelen, และ Tuerlinckx (2011) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างการครุ่นคิดและการประเมินซ้ำเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ทำให้เกิดอารมณ์ภายใต้ช่วงเวลาที่แตกต่างกัน (ช่วงเวลาสั้นและช่วงเวลายาวนาน) ซึ่งพบว่าความรู้สึกของคุณคนนั้นได้รับอิทธิพลจากช่วงระยะเวลาและสถานการณ์ที่ทำให้เกิดอารมณ์อย่างมาก เนื่องจากระบบการรู้คิดจะต้อง

อาศัยช่วงระยะเวลาหนึ่งในการที่จะสามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ รวมถึงสภาวะอารมณ์ของบุคคลที่ จะต้องอาศัยความเข้มและระยะเวลาที่บุคคลตอบสนองต่อสิ่งเร้าอยู่ช่วงหนึ่งในการสร้างอารมณ์ที่มีความเด่นชัดที่แตกต่างจากอารมณ์พื้น ๆ อื่น ๆ ขึ้นมา โดยการรู้คิดจะมีส่วนช่วยเติมเต็มการเกิดอารมณ์ที่มีความเด่นชัดนั้นและนำไปสู่แสดงอารมณ์นั้นไปตลอดช่วงระยะเวลาหนึ่ง ดังนั้นในกระบวนการประเมิน ขั้นปฐมภูมิของบุคคลจะอาศัยความสอดคล้องกันระหว่างอารมณ์และการรู้คิดด้วย ว่าสถานการณ์ ต่าง ๆ นั้นส่งผลกระทบต่อตนอย่างไรก่อนที่จะมีการประเมินในขั้นทุติยภูมิ และอาจมีการประเมินซ้ำ เพื่อให้สามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากการที่บุคคลประสบสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่จะต้อง ทำการประเมินในครั้งแรกอาจมีช่วงระยะเวลาสั้นทำให้บุคคลต้องแสดงอารมณ์และการแสดงกลไกในการ รับมือกับสิ่งเร้าและสถานการณ์เท่าที่ศักยภาพของตนเองจะเอื้ออำนวยและบางครั้งอาจเป็นไปโดย อัตโนมัติ ซึ่งถ้าหากมีระยะเวลาที่ยาวนานขึ้นอาจทำการประเมินในขั้นต่าง ๆ โดยละเอียดและแสดงออก ถึงอารมณ์และกลไกในการรับมือกับสิ่งเร้าได้อย่างเหมาะสมขึ้นในสถานการณ์ที่อาจจะมีความยากลำบาก หรือละเอียดอ่อนได้ดียิ่งขึ้น

การศึกษาวิจัยในปัจจุบันนั้นมีการหยิบยกเอาแนวคิดโมเดลเชิงโครงสร้างของการประเมินมา ใช้ทำการศึกษาอย่างแพร่หลายกว่าแนวคิดโมเดลกระบวนการในการประเมิน เนื่องจากการศึกษาใน เรื่องของการประเมินนั้นพยายามที่จะระบุการแสดงอารมณ์ที่มีความเฉพาะเจาะจงต่อสิ่งเร้าของ บุคคลมากกว่าที่จะเป็นอารมณ์โดยทั่วไป และที่สำคัญแนวคิดของโมเดลโครงสร้างในการประเมินนั้น จะให้ความสำคัญกับรูปแบบของความคิดและรายละเอียดที่บุคคลหยิบยกมาใช้ในการประเมิน ซึ่ง บางครั้งอาจได้รับอิทธิพลจากกระบวนการทางจิต และกระบวนการคิดโดยอัตโนมัติเพื่อนำไปสู่การ แสดงการตอบสนองทางอารมณ์ ในขณะที่แนวคิดโมเดลกระบวนการในการประเมินจะให้ความสำคัญ กับวิธีและกระบวนการทางความคิดที่บุคคลใช้ในการคิด โดยอาจจะมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการ ทางจิตใจและสภาวะอารมณ์ หรือกระบวนการจิตที่เป็นกระบวนการคิดโดยอัตโนมัติที่อาจทำให้เกิด ความไม่คงที่ในความคิดน้อยกว่าแนวคิดของโมเดลโครงสร้างในการประเมิน

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าแห่งตน อคติ และการให้อภัย

การเห็นคุณค่าแห่งตนนั้นมีความสัมพันธ์กับกลไกในการแก้แค้น หรือให้อภัยของบุคคล เมื่อ บุคคลถูกผู้อื่นละเมิด หรือก่อให้เกิดความเสียหาย เนื่องจากบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนต่ำมี แนวโน้มที่จะเกิดอารมณ์ทางลบและแสดงออกถึงความก้าวร้าว รุนแรงเพื่อตอบโต้กลับไปได้ง่าย แต่ ในทางกลับกันเมื่อบุคคลมีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงแล้วจะมีแนวโน้มที่จะมีกระบวนการรู้คิดถึง สถานการณ์ และเหตุผลของการถูกละเมิด มีสภาวะทางอารมณ์ที่ค่อนข้างคงที่ มีการแสดงออกถึงความ ก้าวร้าวรุนแรงน้อยกว่า และมีแนวโน้มที่จะให้อภัยของผู้ที่มาละเมิดหรือก่อให้เกิดความเสียหายได้

มากกว่า (McCullough, Pargament, & Thoresen, 2001) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเห็นคุณค่าแห่งตน นั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมแก้แค้น หรือให้อภัยด้วยเช่นกัน

Bradfield และ Aquino (1999) ศึกษาเกี่ยวกับการแก้แค้นและการให้อภัยเพื่อสร้างโมเดลเชิงโครงสร้างเพื่อก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในองค์กร โดยโมเดลเชิงโครงสร้างนั้นได้พัฒนาขึ้นจาก ทฤษฎีการอนุมานสาเหตุ และความคงที่ทางปัญญา (cognitive attribution and consistency) โดยสาระสำคัญของการวิจัยและโมเดลนั้นกล่าวว่าเมื่อบุคคลประสบกับการคุกคาม บุคคลจะมีระดับของการรับรู้ความรุนแรงของการคุกคามแตกต่างกัน จากนั้นบุคคลจะเกิดกลไกของการกล่าวโทษว่าผู้ที่มาละเมิดนั้นสมควรต้องได้รับการตอบโต้หรือไม่ และตัวบุคคลมีความชื่นชอบในตัวของผู้ที่มาละเมิดในระดับใด ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการเกิดการแก้แค้น หรือการให้อภัยในที่สุด ซึ่งผลการวิจัยได้สรุปว่า การรับรู้ความรุนแรงของการคุกคามนั้นส่งผลทางบวกต่อการกล่าวโทษของบุคคล และส่งผลต่อการเกิดแรงจูงใจว่าจะแก้แค้นหรือให้อภัยของบุคคล นอกจากนี้ตัวแปรความชอบพอต่อผู้ที่มาคุกคามนั้นก็ส่งผลต่อการกล่าวโทษ และส่งผลต่อการเกิดแรงจูงใจว่าจะแก้แค้นหรือให้อภัยของบุคคลด้วย คือ หากบุคคลมีความชอบพอในระดับสูงจะทำให้เกิดการกล่าวโทษน้อยลง และมีแนวโน้มที่จะแก้แค้นลดต่ำลง ส่งผลให้อาจมีพฤติกรรมให้อภัยเพิ่มสูงขึ้น

ดังนั้นความชอบพอของบุคคลที่มีต่อผู้มาคุกคามนั้นอาจเกิดความบิดเบือนจากการรับรู้ หรือเจตคติส่วนบุคคลขึ้นได้ และย่อมที่จะส่งผลต่อการกล่าวโทษ รวมถึงการแสดงออกด้วยการแก้แค้น หรือการให้อภัยตามมา ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาเพื่อเชื่อมโยงในประเด็นดังกล่าว จึงเกิดความน่าสนใจที่จะนำมาประยุกต์ศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้

Van den Bos (2001) ศึกษาเกี่ยวกับกลไกในการรับรู้ความยุติธรรมของบุคคล ซึ่งมีข้อค้นพบที่น่าสนใจ คือ เมื่อบุคคลเห็นว่าสิ่งเร้าหรือสถานการณ์เฉพาะที่อาจมีส่วนกระทบต่อชีวิตหรือความมั่นคงของตนเองแล้วบุคคลจะมีการรับรู้ตนเองได้ดีขึ้นและมีการรับรู้ความยุติธรรมต่อการประเมินอารมณ์ในทางลบสูงขึ้น นอกจากนี้เมื่อบุคคลต้องการที่จะเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองหรือมีการต้องการยืนยันว่าตนเองมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีการรับรู้ความยุติธรรมในการประเมินเพิ่มสูงขึ้นด้วย ดังนั้นอาจเห็นได้ว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนนั้นมีส่วนช่วยเพิ่มการรับรู้ความยุติธรรม และทำให้บุคคลมีการประเมินสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขได้ตรงต่อความเป็นจริงมากขึ้น

Eaton, Struthers, และ Santelli (2006) ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ กลไกการป้องกันตนเอง และการให้อภัย เพื่อให้เกิดความเชื่อว่าเพราะเหตุใดบุคคลบางคนถึงให้อภัยมากกว่าอีกคนหนึ่ง ตัวแปรที่ทำการศึกษา คือ การเห็นคุณค่าแห่งตน ความต้องการในการรับมือกับความไม่แน่นอน และบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง กับการให้อภัยทั้งการให้อภัยโดยพินินัย และการให้อภัยเฉพาะสภาวะการณ์ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 97 คน ผลการวิจัยพบว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนมีความสัมพันธ์ทางบวกและสามารถทำนายกับการให้อภัยได้ทั้งการให้อภัยโดยพินินัย

และการให้อภัยเฉพาะสภาวะการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ความต้องการในการรับมือกับความไม่แน่นอน และบุคลิกภาพแบบหลงตนเองมีความสัมพันธ์และส่งผลอิทธิพลทางลบต่อการให้อภัยโดยพินิจ และ การให้อภัยเฉพาะสภาวะการณ์ นอกจากนี้ยังพบว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนเป็นตัวทำนายทางลบต่อแรงจูงใจที่จะหลีกเลี่ยง และแรงจูงใจที่จะแก้แค้น กล่าวคือยิ่งบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงเท่าใดก็จะมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง และการล้างแค้น มีการให้อภัยมากขึ้นเท่านั้น และพบว่าบุคลิกภาพแบบหลงตนเองเป็นตัวทำนายทางบวกต่อแรงจูงใจที่จะหลีกเลี่ยง และแรงจูงใจที่จะแก้แค้น กล่าวคือยิ่งบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหลงตนเองสูงเท่าใดก็จะมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง และการล้างแค้นมากขึ้น มีการให้อภัยน้อยลงเท่านั้น แต่ไม่พบว่าความต้องการในการรับมือกับความไม่แน่นอนเป็นตัวทำนายแรงจูงใจที่จะหลีกเลี่ยง และแรงจูงใจที่จะแก้แค้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Cardi, Milich, Harris, และ Kearns (2007) วิจัยเกี่ยวกับบทบาทของการเห็นคุณค่าแห่งตนในการเป็นตัวแปรสื่อต่ออารมณ์และการให้อภัยของผู้หญิงที่เคยตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง ซึ่งการให้อภัยนั้นประกอบด้วยสองมิติ คือ การให้อภัยที่เป็นการแสดงออกภายนอกต่อผู้ที่มาคุกคามหรือประทุษร้าย และการให้อภัยภายในคือการปล่อยวางอารมณ์ทางลบที่มีต่อผู้ที่มาคุกคามหรือประทุษร้าย โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้หญิงที่มีประวัติตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง โดยการศึกษาใช้วิธีการนำเสนอคำแนะนำในการให้อภัยแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยในเงื่อนไขการให้อภัยภายนอก เงื่อนไขการปล่อยวางอารมณ์ทางลบ และเงื่อนไขให้ผ่อนคลายเป็นเงื่อนไขควบคุม ผลการวิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูง จะมีอารมณ์ทางบวกเพิ่มขึ้นในเงื่อนไขการให้อ่านคำแนะนำการให้อภัยการปล่อยวางอารมณ์ทางลบ และให้อภัยต่อผู้ที่มาคุกคามหรือประทุษร้ายเพิ่มขึ้น แต่จะมีการตอบสนองทางลบและเกิดอารมณ์ทางลบต่อเงื่อนไขการให้อ่านคำแนะนำการให้อภัยโดยการแสดงความเห็นใจ หรือการแสดงออกถึงพฤติกรรมภายนอกที่บ่งบอกถึงการให้อภัย เนื่องจากผู้ที่เคยมีประสบการณ์ของการตกเป็นเหยื่อของการรุนแรงนั้น มักที่จะทบทวนถึงความรุนแรงของการถูกละเมิดหรือประทุษร้ายอยู่เสมอ ทำให้มีอารมณ์ทางลบมากขึ้น เห็นว่าการแสดงออกถึงการให้อภัยอาจไม่ใช่วิธีการแก้ไขที่แท้จริงที่ทำให้ตนเองมีอารมณ์ทางบวกขึ้นได้ แต่การที่ต้องรู้จักปล่อยวาง และให้อภัยด้วยใจถึงจะเป็นวิธีที่ทำให้เกิดอารมณ์ทางบวกได้อย่างแท้จริง ซึ่งจากกระบวนการวิจัยชี้ให้เห็นถึงบทบาทของการขึ้นนำของสิ่งเร้าและการเห็นคุณค่าแห่งตนที่เกิดขึ้นจากกระบวนการคิดโดยอัตโนมัติ ซึ่งถ้าหากบุคคลมีการเห็นคุณค่าแห่งตนในรูปแบบดังกล่าวสูงก็มีแนวโน้มที่จะให้อภัยสูงขึ้น

Strelan (2007) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง ความรู้สึกผิด การเห็นคุณค่าแห่งตน และบุคลิกภาพแบบเห็นพ้อง กับการให้อภัยตนเอง การให้อภัยผู้อื่น และการให้อภัยต่อสถานการณ์ ซึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 176 คน ผลการวิจัยพบว่าบุคลิกภาพแบบหลงตนเองด้านความต้องการได้มากกว่าที่เป็นอยู่มีความสัมพันธ์ทางลบต่อการให้อภัย

ผู้อื่น ในขณะที่บุคลิกภาพแบบเห็นพ้องมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการให้อภัยผู้อื่น ตัวแปรความรู้สึกผิดมีความสัมพันธ์ทางลบกับการให้อภัยตนเอง ส่วนตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการให้อภัยตนเองและการให้อภัยต่อสถานการณ์ และยังร่วมกับตัวแปรความรู้สึกผิดในการเป็นตัวแปรสื่อกลางของความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง และการให้อภัยต่อตนเองอีกด้วย ในขณะที่บุคลิกภาพแบบเห็นพ้องเป็นตัวแปรสื่อกลางความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบหลงตนเองด้านความต้องการได้มากกว่าที่เป็นอยู่กับการให้อภัยผู้อื่น

Lundahl, Taylor, Stevenson, และ Roberts (2008) ได้วิเคราะห์ห่อภิมาณเอกสารงานวิจัยจำนวน 14 เรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับ การให้อภัยและตัวแปรทางจิตวิทยาต่าง ๆ เช่น ความเครียด ความวิตกกังวล การเห็นคุณค่าแห่งตน โดยผลการวิเคราะห์พบว่า การที่บุคคลให้อภัยเป็นผลมาจากความต้องการที่จะพยายามลบเลือนความผิดหรือความบาดหมาง (*effect size [ES] = .82*) ต้องการที่จะเพิ่มอารมณ์ทางบวกให้มากขึ้น (*ES = .81*) การเห็นคุณค่าแห่งตน (*ES = .60*) และต้องการที่จะลดอารมณ์ทางลบให้น้อยลง (*ES = .54*) ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนมีส่วนช่วยให้เกิดการให้อภัยของบุคคลเมื่อบุคคลรู้สึกว่าคุณค่าตนเองถูกทรยศ ถูกละเมิดความรู้สึก หรือตกเป็นเหยื่อ เนื่องจากเมื่อบุคคลรับทราบว่าตนเองมีคุณค่าแล้วจะช่วยให้เกิดกระบวนการให้อภัยต่อตนเอง และนำไปสู่กระบวนการรู้คิดด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เกิดการให้อภัยต่อผู้อื่น รวมถึงสถานการณ์ตามมา

DeHart และ Pelham (2007) ศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของการเห็นคุณค่าตนเอง โดยนัย เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางลบในชีวิตประจำวัน ซึ่งพบว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง และอัตมโนทัศน์ของบุคคลมีส่วนเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและการเผชิญสถานการณ์ทางลบในชีวิตประจำวัน โดยบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งในระดับต่ำหรือมีอัตมโนทัศน์ทางลบต่อตนเองจะพบว่า มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยลดต่ำลงเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ทางลบ อาจนำไปสู่ผลกระทบทางด้านความคิดและการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมได้ ในทางกลับกันบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งในระดับสูงหรือมีอัตมโนทัศน์ทางบวกต่อตนเองจะพบว่า มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยที่คงที่ เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ทางลบและมีการแสดงออกที่เหมาะสมกว่า ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งมีบทบาทในการช่วยรักษาความคงที่ของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และช่วยให้บุคคลมีการประเมินสถานการณ์ได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง พร้อมกับรับมือกับเหตุการณ์ทางลบได้อย่างเหมาะสม

Tseng (2009) ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของการเห็นคุณค่าแห่งตนที่มีต่อการอธิบายสาเหตุการจัดการกับความเครียดและการให้อภัย ซึ่งพบผลการศึกษาที่สำคัญว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบมีอิทธิพลในการทำนายการอธิบายสาเหตุภายนอกตนและภายในตนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในตัวแปรการจัดการกับความเครียดพบว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัด

แง่มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการจัดการกับความเครียด ในขณะที่การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยไม่มี ความสัมพันธ์ต่อการจัดการกับความเครียด นอกจากนี้ยังพบว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูงมี แนวโน้มที่จะให้อภัยตนเองและผู้อื่นต่ำ ในขณะที่ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งสูงมีแนวโน้มที่ จะให้อภัยต่อสถานการณ์สูง

Galinsky และ Ku (2004) ศึกษาเกี่ยวกับผลของการเข้ามามองของผู้อื่นต่อการเกิดอคติ โดย การเห็นคุณค่าแห่งตนตัวแปรสื่อ ผลการวิจัยพบว่าคนที่บุคคลมีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงเข้าใจ มุมมองหรือเจตนาของผู้อื่นในการแสดงพฤติกรรม จะช่วยลดการประเมินหรือตัดสินด้วยอคติลงได้ ซึ่ง ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงนั้นจะมีแนวโน้มที่จะลดอคติแบบเหมารวมทั้งการขึ้นชอบกลุ่มของ ตนเองมากเกินไป และการรังเกียจกลุ่มอื่นลง และมีแนวโน้มที่จะประเมินการกระทำและการ แสดงออกของบุคคลที่เป็นสมาชิกกลุ่ม และผู้ที่ไม่ใช่สมาชิกกลุ่ม หรือเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นได้ตรงตาม ความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น

Akrami และ Ekehammar (2005) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอคติโดยนัย และ อคติโดยชัดแจ้งโดยมีแรงจูงใจในการควบคุมการแสดงออกถึงอคติของบุคคลเป็นตัวแปรส่งผ่าน ซึ่ง ผลการวิจัยพบว่าอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .38, p = .02$) เมื่อบุคคลมีการควบคุมความลำเอียงทางเจตคติ ซึ่งมีการอธิบายเพิ่มเติมว่า บุคคล นั้นมักมีการแสดงความลำเอียงซึ่งสะท้อนถึงการมีอคติต่อสิ่งที่เป็นเป้าหมายในการประเมินเมื่อ มีการประเมินด้วยเครื่องมือทางการวิจัยที่เป็นแบบรายงานตนเองคลาดเคลื่อนอยู่บ่อยครั้ง ไม่ว่าจะ เป็นการประเมินในทางบวกมากหรือทางลบมากเกินไปกว่าความเป็นจริง ดังนั้นการวัดเจตคติโดยนัยจึงมี ส่วนช่วยสะท้อนถึงความเป็นจริงในการประเมินของบุคคลได้ และการมีขั้นตอนให้บุคคลเกิดความ ตระหนักถึงเจตคติที่แท้จริงของตนเองก่อนทำการประเมินจะทำให้บุคคลมีการประเมินที่ถูกต้องตรง ตามความเป็นจริงตามความรู้สึกนึก ภายใตจิตใจของตนได้ ดังนั้นจึงพบว่ามีเมื่อบุคคลมีการประเมิน สิ่งต่าง ๆ โดยที่ยังมีความตระหนักถึงเจตคติที่แท้จริงของตนเองน้อย จะทำให้มีการแสดงอคติโดยชัด แจ้งคลาดเคลื่อนไป จึงเป็นสาเหตุให้งานวิจัยหลายชิ้นอาจไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างอคติโดยนัยและ อคติโดยชัดแจ้งได้

Tam, Hewstone, Cairns, และคณะ (2007) ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของอคติที่มี ต่อความขัดแย้งระหว่างกลุ่มและการให้อภัยระหว่างกลุ่ม ซึ่งอคติมีส่วนทำให้บุคคลมีเจตคติทางลบต่อ บุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มของตนและมักนำไปสู่ความขัดแย้งที่เพิ่มขึ้น และมีการให้อภัยที่ลดลง และพบว่าการ ที่บุคคลเปลี่ยนความโกรธและการกล่าวโทษบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มของตน ไปยังกลุ่มของตนเองมากขึ้น โดยมองว่ากลุ่มของตนเองควรมีส่วนรับผิดชอบ และลดความโกรธและการกล่าวโทษคนที่ไม่ใช่กลุ่ม ของตนลง จะช่วยให้บุคคลมีเจตคติทางบวกต่อคนที่ไม่ใช่กลุ่มของตนสูงขึ้น มีการให้อภัยระหว่างกลุ่ม มากขึ้น และมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มลดต่ำลง

Tam, Hewstone, Kenworthy, และคณะ (2008) ศึกษาเกี่ยวกับการประนีประนอม หลังจากเกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มซึ่งเกี่ยวกับการให้อภัย และความลำเอียงระหว่างกลุ่ม ผลพบว่า ความลำเอียงเข้าข้างกลุ่มตนเองโดยนัย ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีอคติระหว่างกลุ่ม มีผลทำให้เกิดความรู้สึกไม่ยอมรับ และไม่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ซึ่งถ้าบุคคลมีความลำเอียงเข้าข้างกลุ่มตนเอง โดยนัยในระดับต่ำ จะส่งผลให้มีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มลดต่ำลงด้วย และมีข้อค้นพบเพิ่มเติมว่าจะ ทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะให้อภัยระหว่างกลุ่มเพิ่มสูงขึ้น

Fischer, Haslam, และ Smith (2010) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางสังคมที่ส่งผลต่อการแสดงออกทางสังคมเมื่อประสบกับสิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดความเครียด หรือความทุกข์ โดยพบว่าทั่วโลก ภายในตัวบุคคลจะทำหน้าที่ปกป้องตนเองเมื่อบุคคลรู้สึกไม่ปลอดภัยโดยจะแสดงความก้าวร้าว และ แก่แค้นออกมา ซึ่งการวิจัยนี้มีผู้เข้าร่วมการวิจัยจำนวน 80 คน ทำการทดลองโดยการให้สิ่งเร้าที่ทำให้ บุคคลรับรู้อัตลักษณ์ของตนเอง และของกลุ่มหรือสังคมเด่นชัดขึ้น จากนั้นจึงนำเสนอสิ่งเร้าที่น่าจะเป็นภัยคุกคามต่อบุคคลหรือกลุ่ม ผลการวิจัยโดยสรุปพบว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยจะแสดงเจตนาที่สื่อถึงความก้าวร้าว และการแก่แค้นเมื่อรู้สึกว่าคุณลักษณะอัตลักษณ์ทางสังคม และรู้สึกว่ากลุ่มของตนเองจะเป็นอันตรายจากการถูกคุกคาม ในขณะที่เดียวกันหากบุคคลถูกละเมิด หรือความทุกข์อัตลักษณ์ของตนเองบุคคลก็จะมีแนวโน้มที่จะแสดงออกถึงความก้าวร้าว และมีแนวโน้มที่จะแก่แค้นมากขึ้นด้วย จากงานวิจัยชิ้นนี้แสดงให้เห็นว่าอัตลักษณ์ของกลุ่มมีส่วนสำคัญกับการเกิดอคติของบุคคล เนื่องจากอคติของบุคคลเป็นหนึ่งในกลไกที่บุคคลใช้ในการรักษาอัตลักษณ์ของตนเองหรือของกลุ่มเอาไว้ เพื่อเพิ่มความรู้สึกปลอดภัย ดังนั้นหากบุคคลประสบกับสิ่งที่มาคุกคามหรือละเมิดอัตลักษณ์ของตนเองหรือของกลุ่มก็จะแสดงออกถึงการไม่ยอมรับ การกีดกัน นำไปสู่การบิดเบือนเจตคติ และการเกิดการแสดงออกถึงความก้าวร้าวและแก่แค้นเพื่อตอบโต้กลับไปในที่สุด

Leonard, Mackie, และ Smith (2011) ศึกษาเกี่ยวกับสภาวะทางอารมณ์ระหว่างกลุ่ม บุคคลและการให้อภัย ที่ส่งผลต่อการแก่แค้นและการให้อภัย ผลการวิจัยที่สำคัญพบว่าการให้อภัย สามารถลดการแก่แค้นของบุคคลที่อยู่ภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่มได้ โดยผู้วิจัยพิจารณาทั้งมิติของ อารมณ์ทางลบ (เช่น อารมณ์โกรธ และกลัว) และอารมณ์ทางบวก (เช่น อารมณ์ให้ความเคารพ และ พึงพอใจ) ที่บุคคลมี เมื่อเกิดการละเมิดหรือมีความขัดแย้งขึ้นภายในกลุ่มหรือระหว่างกลุ่ม การละเลย การให้อภัยเมื่อละเมิดหรือทำผิดจะเพิ่มอารมณ์ทางลบ เพิ่มการแก่แค้น และลดโอกาสในการให้อภัย ลง แต่ในขณะที่เดียวกันหากบุคคลภายในกลุ่มหรือภายนอกกลุ่มแสดงออกถึงการเคารพ สำนึกผิด และ กล่าวคำขอโทษ ก็จะมีส่วนช่วยในการลดการแก่แค้น เพิ่มอารมณ์ทางบวก และเพิ่มโอกาสในการให้อภัยมากขึ้น

จากงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและได้กล่าวถึงไปในข้างต้น ทำให้ทราบภาพรวมว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยนัยและโดยชัดแจ้ง อคติโดยนัยและโดยชัดแจ้ง มีความสัมพันธ์กัน และส่งผล

อิทธิพลต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการสร้างเครื่องมือในการศึกษา สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย และพัฒนาโมเดลการให้อภัยในงานวิจัยชิ้นนี้ต่อไป

คำถามการวิจัย

จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าแห่งตน อคติ การประเมินการคุกคามและการให้อภัยนั้นจะเห็นได้ว่าจะมีความเกี่ยวข้องซึ่งกัน โดยบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูง มีแนวโน้มที่จะมีอคติต่ำ และมีการประเมินการคุกคามได้ตรงตามความเป็นจริง รวมถึงมีแนวโน้มการให้อภัยสูง ในขณะที่เดียวกันบุคคลที่มีอคติสูงก็มีแนวโน้มที่จะมีการประเมินการคุกคามคลาดเคลื่อนไปได้ และอาจทำให้มีแนวโน้มการให้อภัยต่ำลงได้ แต่ในการศึกษาที่ผ่านมายังขาดการศึกษาเชื่อมโยงระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย อคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้งรวมถึงการให้อภัยโดยชัดแจ้ง และการให้อภัยโดยนัย ว่ามีอิทธิพลต่อกันในรูปแบบใด โดย Nosek (2007) ได้แสดงทฤษฎีว่ากระบวนการการประเมินทางสังคมนั้นมาจากกระบวนการทางจิต และประสบการณ์ของบุคคลซึ่งควรมีการแยกส่วนออกจากกัน ซึ่งกระบวนการการวัดเจตคติหรือคุณลักษณะทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการรู้ตัว รู้คิด หรือการเป็นไปโดยอัตโนมัติของบุคคลก็น่าจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากในสถานการณ์ทางสังคมต่าง ๆ นั้นมีโอกาสนำบุคคลใช้กระบวนการคิดและการตอบสนองที่แตกต่างกัน ซึ่งหากมีการวัดเจตคติหรือคุณลักษณะทางจิตวิทยาในสภาวะที่นำบุคคลทำการประเมินตนเองจากสภาวะการรู้ตัวก็น่าจะใช้กระบวนการทางความคิดในรูปแบบเดียวกันและน่าจะมีส่วนที่ทำงานสัมพันธ์กัน ในขณะที่การวัดเจตคติหรือคุณลักษณะทางจิตวิทยาที่มุ่งเน้นการวัดถึงการตอบสนองโดยอัตโนมัติจากการตั้งเอาประสบการณ์และความจำเดิมของบุคคล ก็น่าที่จะใช้กระบวนการทางความคิดในรูปแบบเดียวกันเช่นกัน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทางจิตของบุคคลเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าแห่งตน อคติ และการให้อภัยทั้งที่บุคคลรู้ตัวและแสดงออกอย่างชัดแจ้ง (explicit) และกระบวนการทางจิตที่เกิดขึ้นโดยนัยอัตโนมัติ (implicit) ว่ามีการส่งอิทธิพลต่อกันในรูปแบบใด และหากมีการคุกคามจากบุคคลนอกกลุ่มหรือในกลุ่ม การเห็นคุณค่าแห่งตน และอคติส่งผลต่อการรู้คิดและการประเมิน และการให้อภัยของบุคคลแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง ต่อการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง โดยมีอคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่าน
3. เพื่อเปรียบเทียบโมเดลการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งภายใต้สภาวะการคุกคามที่มาจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันและบุคคลภายนอกกลุ่ม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองแบบสุ่ม เพื่อศึกษาอิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง ต่อการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง โดยมีอคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่นิสิตนักศึกษาปริญญาตรี เนื่องจากเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงระดับของการเห็นคุณค่าแห่งตน และมีการบ่มเพาะการเกิดอคติได้ง่าย (Romero & Roberts, 2003) และเป็นวัยที่มีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นสูง และมีโอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งที่นำไปสู่การล้างแค้นและให้อภัยได้ง่าย (Girard & Mullet, 2012) ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเงื่อนไขของการศึกษาออกเป็น 2 เงื่อนไข ได้แก่ การคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม และการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม แต่ละเงื่อนไขจะใช้ตัวอย่างขนาดรวมทั้งสิ้นจำนวน 720 คน

รายละเอียดของวิธีการศึกษา

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาอิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง ต่อการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง โดยมีอคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่าน โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 เงื่อนไข ได้แก่

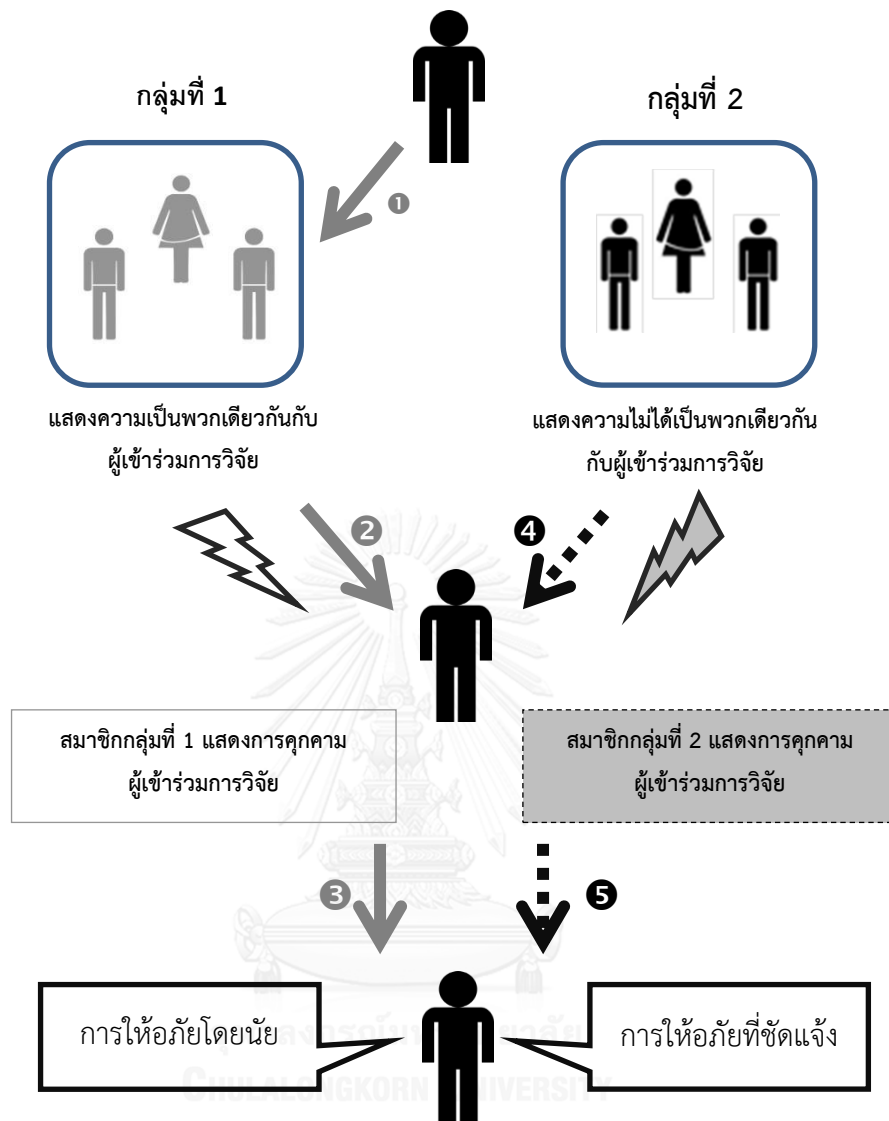
เงื่อนไขที่ 1 เงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลที่อยู่ภายในกลุ่มเดียวกัน โดยให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยชมสื่อภาพยนตร์ขนาดสั้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจำลองให้สถานการณ์ที่ผู้วิจัยจินตนาการเทียบเคียงว่าตนเองเป็นตัวละครหนึ่งซึ่งเป็นพนักงานใหม่ที่เพิ่งเข้ามาทำงานในบริษัทแห่งหนึ่ง (ซึ่งมุมมองของผู้

ทดลองในภาพยนตร์จะเป็นมุมมองของบุคคลที่ 1 คือ แพนมมมองของตัวละครพนักงานใหม่) ซึ่งจะเจอกับบุคคลสองกลุ่ม โดยบุคคลกลุ่มแรกจะแสดงท่าที่ต้อนรับและยอมรับตัวละครที่เป็นตัวแทนของผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตน ซึ่งเป็นการชี้ให้ผู้วิจัยรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มแรก ในขณะที่บุคคลกลุ่มที่สองจะแสดงท่าที่ไม่ต้อนรับและเมินเฉยต่อตัวละครที่เป็นตัวแทนของผู้เข้าร่วมการวิจัย เพื่อเป็นการสร้างความรู้สึกให้ผู้วิจัยไม่ใช่ส่วนหนึ่งของกลุ่มที่สอง

จากนั้นจะมีการแสดงการคุกคามหรือละเมิดจากกลุ่มบุคคลที่แสดงท่าทีว่าเป็นกลุ่มเดียวกันกับตัวละครที่เป็นตัวแทนของผู้เข้าร่วมการวิจัย

เงื่อนไขที่ 2 เงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม หรือที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกันซึ่งมีความคล้ายคลึงกับการศึกษาที่ 1 แต่จะมีการแสดงการคุกคามหรือละเมิดจากกลุ่มบุคคลที่แสดงท่าทีว่าได้เป็นกลุ่มเดียวกันกับตัวละครที่เป็นตัวแทนของผู้เข้าร่วมการวิจัยแทน ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาที่ 1 ที่กลุ่มบุคคลที่แสดงท่าทีว่าเป็นกลุ่มเดียวกันกับที่เป็นตัวแทนของผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นฝ่ายคุกคามหรือละเมิด

ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าหากบุคคลที่เป็นผู้ที่คุกคามในเงื่อนไขที่แตกต่างกัน คือ เงื่อนไขเป็นสมาชิกกลุ่มเดียวกันและเงื่อนไขไม่ใช่สมาชิกกลุ่มเดียวกัน น่าจะมีการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งที่แตกต่างกัน ดังที่อธิบายไว้ในภาพ 6

ภาพ 6. การศึกษาการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งจากสถานการณ์จำลองในเงื่อนไขการคุกคามทั้งสองรูปแบบ

จากภาพ 6 อธิบายได้ว่า

1. ผู้เข้าร่วมการวิจัยจะมีความรู้สึกเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีการแสดงความเป็นพวกเดียวกันกับผู้เข้าร่วมการวิจัย มากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้แสดงการเป็นพวกเดียวกัน
2. ความรู้สึกอคติในการขึ้นชื่อบกลุ่มเดียวกันส่งผลต่อการรับรู้และการประเมินความรุนแรงในการคุกคาม เมื่อผู้คุกคามมาจากคนในกลุ่มเดียวกัน
3. การเห็นคุณค่าแห่งตน และอคติในเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันส่งผลอิทธิพลต่อการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง

4. ความรู้สึกอคติในการไม่ชื่นชอบคนที่อยู่นอกกลุ่มหรือไม่ใช่กลุ่มเดียวกันส่งผลต่อการรับรู้และการประเมินความรุนแรงในการคุกคาม เมื่อผู้คุกคามมาจากคนภายนอกกลุ่มหรือไม่ใช่กลุ่มเดียวกัน
5. การเห็นคุณค่าแห่งตน และอคติในเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มส่งอิทธิพลต่อการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง

การพัฒนาสมมติฐานการวิจัย

ในการศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัยที่ผ่านมา พบว่า ส่วนมากมักเป็นการศึกษาการให้อภัยที่ชัดแจ้ง ในการให้อภัยเฉพาะสภาวะการณ์ และให้อภัยเฉพาะบุคคลหรือบางครั้งเรียกว่าการให้อภัยโดยพื้นนิตย แต่การศึกษาเกี่ยวกับการให้อภัยโดยนัยเป็นแนวคิดที่มีความแปลกใหม่ และยังมีข้อมูลที่จำกัด แต่อย่างไรก็ตามการให้อภัยของบุคคลขึ้นกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องบางอย่าง ได้แก่

1. การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งและการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ซึ่งพบว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูง มีแนวโน้มที่จะมีการให้อภัยโดยชัดแจ้งสูง เนื่องมาจากการที่บุคคลต้องการที่จะรับรู้ว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่า และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ดังนั้นหากมีผู้มาละเมิดหรือคุกคามจะมีกลไกในการประเมินการคุกคามและการละเมิด รวมถึงการกล่าวโทษว่าตนเองอาจมีส่วนในการรับผิดชอบ จึงมีแนวโน้มที่จะให้อภัยที่ชัดแจ้งมากยิ่งขึ้น หรือเมื่อบุคคลต้องประสบกับเหตุการณ์ที่เลวร้ายจากการถูกคุกคาม บุคคลจะต้องการทำให้ตนเองรู้สึกดีขึ้นจากการสร้างความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและต้องการมองตนเองทางบวกมากขึ้น จึงมีแนวโน้มที่จะให้อภัยมากยิ่งขึ้น (Cardi et al., 2007; DeHart & Pelham, 2007) แต่ในบางกรณีอาจมีการให้อภัยโดยชัดแจ้งต่ำได้ถ้าการให้อภัยนั้นเกิดขึ้นอย่างไม่เหมาะสม และจะทำให้ตนเองรู้สึกผิดต่อการให้อภัยนั้น ดังนั้นบุคคลจึงใช้กลไกของการต้องการรักษาอัตมโนทัศน์ของตนเองที่ว่าเป็นบุคคลที่ต้องการรักษาความรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ที่ถูกต้องไว้ (Tseng, 2009)

ส่วนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งนั้นมีหลักฐานว่ามีความสัมพันธ์และส่งผลอิทธิพลต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้งอย่างชัดเจน โดยจะมีความเกี่ยวข้องกับกลไกการประเมินการคุกคามของบุคคล โดยผู้ที่มีคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งสูงจะมีการประเมินของการคุกคามอย่างเป็นธรรม และมีการรับรู้ตรงตามความเป็นจริงมากขึ้น รวมถึงการรับรู้ที่ตนเองมีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาหรือการคุกคามได้เป็นอย่างดี และมองว่าการคุกคามของผู้อื่นอาจเกิดขึ้นจากความจำเป็นจึงทำให้มีแนวโน้มที่จะให้อภัยสูงขึ้น และผู้ที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงจะต้องการแสดงให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเองเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวเข้าร่วมกับผู้อื่นได้ และต้องการการยอมรับจากผู้อื่น และต้องการมีภาพลักษณ์ต่อตนเองทางบวก จึงส่งผลให้ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงมีแนวโน้มที่จะมีการให้อภัยโดยชัดแจ้งสูงด้วย (Eaton, Struthers, & Santelli, 2006; Lundahl et al., 2008; Van den Bos, 2001)

2. อคติโดยชัดแจ้งและอคติโดยนัย พบว่า บุคคลที่มีอคติโดยชัดแจ้งนั้น มีแนวโน้มที่จะมีการรับรู้ที่บิดเบือน และมีการประเมินเมื่อตนเองถูกคุกคามจากผู้อื่นรุนแรงกว่าความเป็นจริงในกรณีที่ถูกคุกคามเป็นบุคคลนอกกลุ่ม ซึ่งจะทำให้มีแนวโน้มการให้อภัยต่ำหรือมีการแก้แค้นที่สูงกว่า นอกจากนี้ การที่บุคคลมีอคติสูง มักที่จะมีการกล่าวโทษสาเหตุของการคุกคามว่ามาจากภายนอก ทำให้มีกลไกในการป้องกันตนเองสูง และมีแนวโน้มที่จะคิดหรือทำการตอบโต้ จึงทำให้มีการให้อภัยในระดับต่ำ (Fischer, Haslam, & Smith, 2010; Leonard, Mackie, & Smith, 2011; Tam et al., 2007) ส่วนอคติโดยนัยนั้นก็พบว่ามีความสัมพันธ์กับอคติโดยชัดแจ้ง (Akrami & Ekehammar, 2005) ซึ่งการมีอคติโดยชัดแจ้งมีอิทธิพลต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้งด้วย นอกจากนี้ความลำเอียงโดยนัยซึ่งเป็นการแสดงถึงการมีอคติโดยนัยก็ส่งอิทธิพลต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้งเช่นกัน โดยพบว่าหากมีความลำเอียงหรืออคติโดยนัยมากมีแนวโน้มที่จะให้อภัยต่ำลง (Tam et al., 2008)

แต่ในปัจจุบันการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลและความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและการให้อภัยโดยนัยยังมีไม่มากนัก จึงอาจยังไม่สามารถสรุปถึงรูปแบบความสัมพันธ์และอิทธิพลที่ชัดเจนได้ แต่จากโครงสร้างของตัวแปรที่เป็นเจตคติ หรือกระบวนการรู้คิดและตอบสนองโดยนัย พบว่ามีพื้นฐานมาจากกลไกทางจิตรูปแบบเดียวกัน จึงน่าที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน (Nosek, 2007) แต่จากในการพัฒนาการวัดการให้อภัยโดยนัยพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย (Buechsel, 2010) ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับอคติโดยนัยและการให้อภัยโดยนัยนั้นยังมีข้อมูลอยู่ค่อนข้างน้อยมาก แต่หากพิจารณาตามพื้นฐานของกลไกทางจิตที่มีความร่วมกันดังที่กล่าวไปในข้างต้น และเจตคติที่เป็นเจตคติโดยนัยนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับการแสดงออกและการควบคุมตนเองโดยนัย (Burnette et al., 2013) ซึ่งการแสดงออกถึงการให้อภัยก็เกี่ยวข้องกับการกระบวนการดังกล่าว จึงน่าจะมีหลักฐานทำให้เชื่อได้ว่าอคติโดยนัยน่าจะมีความสัมพันธ์และส่งอิทธิพลต่อการให้อภัยโดยนัยด้วยเช่นกัน

ส่วนการศึกษาอิทธิพลและความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งกับการให้อภัยโดยนัยนั้นยังไม่พบว่ามีหลักฐานที่ชัดเจน แต่จากข้อสังเกตของ Greenwald และคณะ 2002 ที่เห็นว่าการศึกษาเกี่ยวกับเจตคติ และการแสดงออกที่เป็นผลจากการเชื่อมโยงโดยนัยนั้นก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบการรับรู้และการคิดที่เกิดขึ้นจากการไตร่ตรองอยู่บ้าง แม้ว่าจะไม่มากนักและแปรเปลี่ยนไปตามสิ่งเร้าที่ทำการศึกษา และจากการวิจัยเกี่ยวกับการวัดการให้อภัยโดยนัย ก็พบว่า การให้อภัยโดยนัยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการวัดพฤติกรรมหรือตัวแปรทางจิตที่ชัดแจ้งบ้าง ดังนั้นในการศึกษารุ่นนี้จึงมีแนวความคิดว่าหากมีการศึกษาอิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งผ่านตัวแปรอคติแล้วน่าจะค้นพบว่าการให้อภัยโดยนัยเกิดขึ้นได้เช่นกัน

ในการพิจารณาเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย อคติโดยชัดแจ้งและอคติโดยนัยนั้น ก็พบว่ามีความสัมพันธ์

และส่งผลอิทธิพลต่อกันในรูปแบบที่มีความหลากหลาย โดย Harrison (2001) พบว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งและการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยนัยหากมีความผันผวนและไม่สอดคล้องกันสูง จะมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งในระดับสูง และหากมีความผันผวนและไม่สอดคล้องกันต่ำจะส่งผลให้มีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งต่ำเช่นกัน ส่วน Jordan, Spencer, และ Zanna (2005) พบว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งสูงจะมีอคติโดยชัดแจ้งสูง แต่ส่งผลอิทธิพลเพียงเล็กน้อยต่ออคติโดยนัย ส่วน Allen และ Sherman (2011) พบว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยต่ำ มีแนวโน้มที่จะมีการแสดงอคติโดยชัดแจ้งและอคติโดยนัยสูง ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบและอคติทั้งสองรูปแบบมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อกันอยู่ ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลระหว่างตัวแปรทั้งสองตัวที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยของโมเดลการวิจัยที่ 1

ในการศึกษาเงื่อนไขที่ 1 และเงื่อนไขที่ 2 นั้นสามารถสรุปเป็นสมมติฐานของโมเดลวิจัยที่ 1 ได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยมีอิทธิพลทางตรงต่อให้อภัยโดยนัย

- ตัวแปรอิสระ มี 1 ตัว คือ 1) การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย (Implicit Self-esteem: ISE)
- ตัวแปรตาม มี 1 ตัว คือ 1) การให้อภัยโดยนัย (Implicit Forgiveness: IFOR)

สมมติฐานข้อที่ 2 การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งมีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้ง

- ตัวแปรอิสระ มี 1 ตัว คือ 1) การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง
(Explicit Self-esteem: ESE)
- ตัวแปรตาม มี 1 ตัว คือ 1) การให้อภัยโดยชัดแจ้ง (Explicit Forgiveness: EFOR)

สมมติฐานข้อที่ 3 อคติโดยนัยเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตน

โดยนัย กับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง

- ตัวแปรอิสระ มี 1 ตัว คือ 1) การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย (Implicit Self-esteem: ISE)
- ตัวแปรส่งผ่าน มี 1 ตัว คือ 1) อคติโดยนัย (Implicit Prejudice: IPJ)
- ตัวแปรตาม มี 2 ตัว คือ 1) การให้อภัยโดยนัย (Implicit Forgiveness: IFOR)
2) การให้อภัยโดยชัดแจ้ง (Explicit Forgiveness: EFOR)

สมมติฐานข้อที่ 4 อคติโดยนัยเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตน

โดยชัดเจน ด้วยการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดเจน

- ตัวแปรอิสระ มี 1 ตัว คือ 1) การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดเจน
(Explicit Self-esteem: ESE)
- ตัวแปรส่งผ่าน มี 1 ตัว คือ 1) อคติโดยนัย (Implicit Prejudice: IPJ)
- ตัวแปรตาม มี 2 ตัว คือ 1) การให้อภัยโดยนัย (Implicit Forgiveness: IFOR)
2) การให้อภัยโดยชัดเจน (Explicit Forgiveness: EFOR)

สมมติฐานข้อที่ 5 อคติโดยชัดเจนเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตน

โดยนัย ด้วยการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดเจน

- ตัวแปรอิสระ มี 1 ตัว คือ 1) การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย (Implicit Self-esteem: ISE)
- ตัวแปรส่งผ่าน มี 1 ตัว คือ 1) อคติโดยชัดเจน(Explicit Prejudice: EPJ)
- ตัวแปรตาม มี 2 ตัว คือ 1) การให้อภัยโดยนัย (Implicit Forgiveness: IFOR)
2) การให้อภัยโดยชัดเจน (Explicit Forgiveness: EFOR)

สมมติฐานข้อที่ 6 อคติโดยชัดเจนเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตน

โดยชัดเจน ด้วยการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดเจน

- ตัวแปรอิสระ มี 1 ตัว คือ 1) การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดเจน
(Explicit Self-esteem: ESE)
- ตัวแปรส่งผ่าน มี 1 ตัว คือ 1) อคติโดยชัดเจน(Explicit Prejudice: EPJ)
- ตัวแปรตาม มี 2 ตัว คือ 1) การให้อภัยโดยนัย (Implicit Forgiveness: IFOR)
2) การให้อภัยโดยชัดเจน (Explicit Forgiveness: EFOR)

สมมติฐานข้อที่ 7 โมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดเจนของโมเดลการวิจัย

หลักมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานข้อที่ 8 โมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดเจนของโมเดลการวิจัย

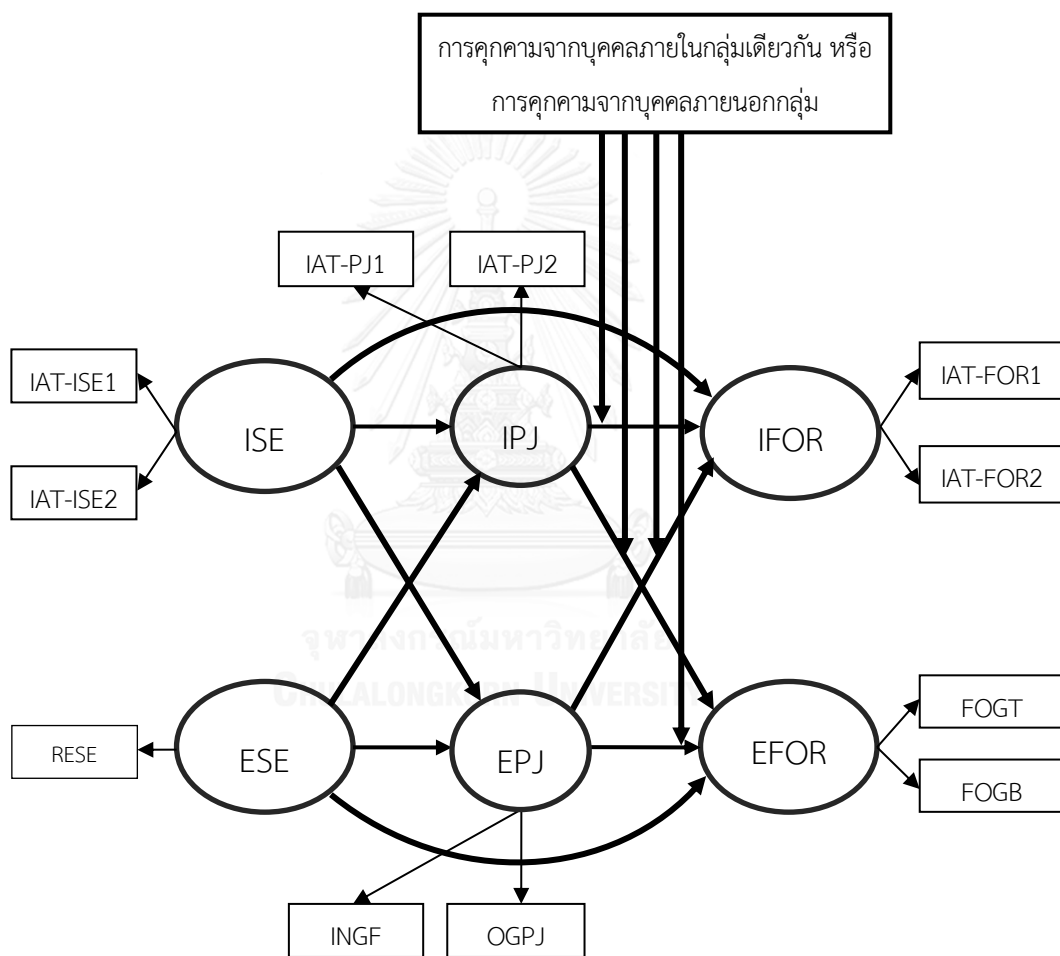
หลักไม่มีความแปรเปลี่ยนในรูปแบบของโมเดลแต่จะมีความแปรเปลี่ยนของพารามิเตอร์ ในโมเดลระหว่างเงื่อนไขของการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

สมมติฐานข้อที่ 9 การคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันส่งอิทธิพลให้บุคคลมีการประเมินการคุกคามต่ำกว่าการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

โมเดลการวิจัยที่ 1

จากสมมติฐานการวิจัยและตัวแปรในการวิจัยทั้งหมดสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดโมเดลการวิจัยหรือโมเดลการวิจัยที่ 1 ได้ ดังนี้

ภาพ 7. โมเดลอิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และโดยชัดแจ้ง ต่อการให้อภัยโดยนัยและการโดยชัดแจ้ง โดยมีอคติโดยนัย และโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านจากการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มหรือการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

หมายเหตุ	ISE	หมายถึง	การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย (implicit self-esteem)
	IAT-ISE1	หมายถึง	การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 (IAT-implicit self-esteem 1)
	IAT-ISE2	หมายถึง	การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 (IAT-implicit self-esteem 2)
	ESE	หมายถึง	การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง (explicit self-esteem)
	RESE	หมายถึง	การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง จากการวัดโดยมาตรวัด
	IPJ	หมายถึง	อคติโดยนัย (implicit prejudice)
	IAT-PJ1	หมายถึง	อคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 (IAT-implicit prejudice 1)
	IAT-PJ2	หมายถึง	อคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 (IAT-implicit prejudice 2)
	EPJ	หมายถึง	อคติโดยชัดแจ้ง (explicit prejudice)
	INGF	หมายถึง	ความชื่นชอบคนภายในกลุ่ม (in-group favoritism)
	OGPJ	หมายถึง	การไม่ชื่นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม (out-group prejudice)
	IFOR	หมายถึง	การให้อภัยโดยนัย (implicit forgiveness)
	IAT-FOR1	หมายถึง	การให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 (IAT-implicit forgiveness 1)
	IAT-FOR2	หมายถึง	การให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 (IAT-implicit forgiveness 2)
	EFOR	หมายถึง	การให้อภัยโดยชัดแจ้ง (explicit forgiveness)
	FOGT	หมายถึง	ความคิดที่จะแสดงออกถึงการให้อภัย (forgiveness thought)
	FOGB	หมายถึง	การแสดงพฤติกรรมการให้อภัย (forgiveness behavior)

เนื่องจากมีงานวิจัยเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าแห่งตนบางส่วนที่แสดงถึงอิทธิพลของความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ต่อการเกิดอคติและการให้อภัยของบุคคล ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาโดยหยาบยกเฉพาะประเด็นของความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งมาทำการศึกษาเพิ่มเติมเป็นโมเดลการวิจัยที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบกับโมเดลหลักในการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าโมเดลใดสามารถทำนายการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งได้ดีกว่ากัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยของโมเดลการวิจัยที่ 2

ในการศึกษาเงื่อนไขที่ 1 และเงื่อนไขที่ 2 นั้นสามารถสรุปเป็นสมมติฐานของโมเดลการศึกษาทางเลือกได้ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง มีอิทธิพลทางตรงต่อให้อภัยโดยนัย

- ตัวแปรอิสระ มี 1 ตัว คือ 1) ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง (Discrepancies between implicit and explicit self-esteem: DIS)
- ตัวแปรตาม มี 1 ตัว คือ 1) การให้อภัยโดยนัย (Implicit Forgiveness: IFOR)

สมมติฐานข้อที่ 2 ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง มีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้ง

- ตัวแปรอิสระ มี 1 ตัว คือ 1) ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง (Discrepancies between implicit and explicit self-esteem: DIS)
- ตัวแปรตาม มี 1 ตัว คือ 1) การให้อภัยโดยชัดแจ้ง (Explicit Forgiveness: EFOR)

สมมติฐานข้อที่ 3 อคติโดยนัยเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง กับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง

- ตัวแปรอิสระ มี 1 ตัว คือ 1) ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง (Discrepancies between implicit and explicit self-esteem: DIS)
- ตัวแปรส่งผ่าน มี 1 ตัว คือ 1) อคติโดยนัย (Implicit Prejudice: IPJ)
- ตัวแปรตาม มี 2 ตัว คือ 1) การให้อภัยโดยนัย (Implicit Forgiveness: IFOR)
2) การให้อภัยโดยชัดแจ้ง (Explicit Forgiveness: EFOR)

สมมติฐานข้อที่ 4 อคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง กับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง

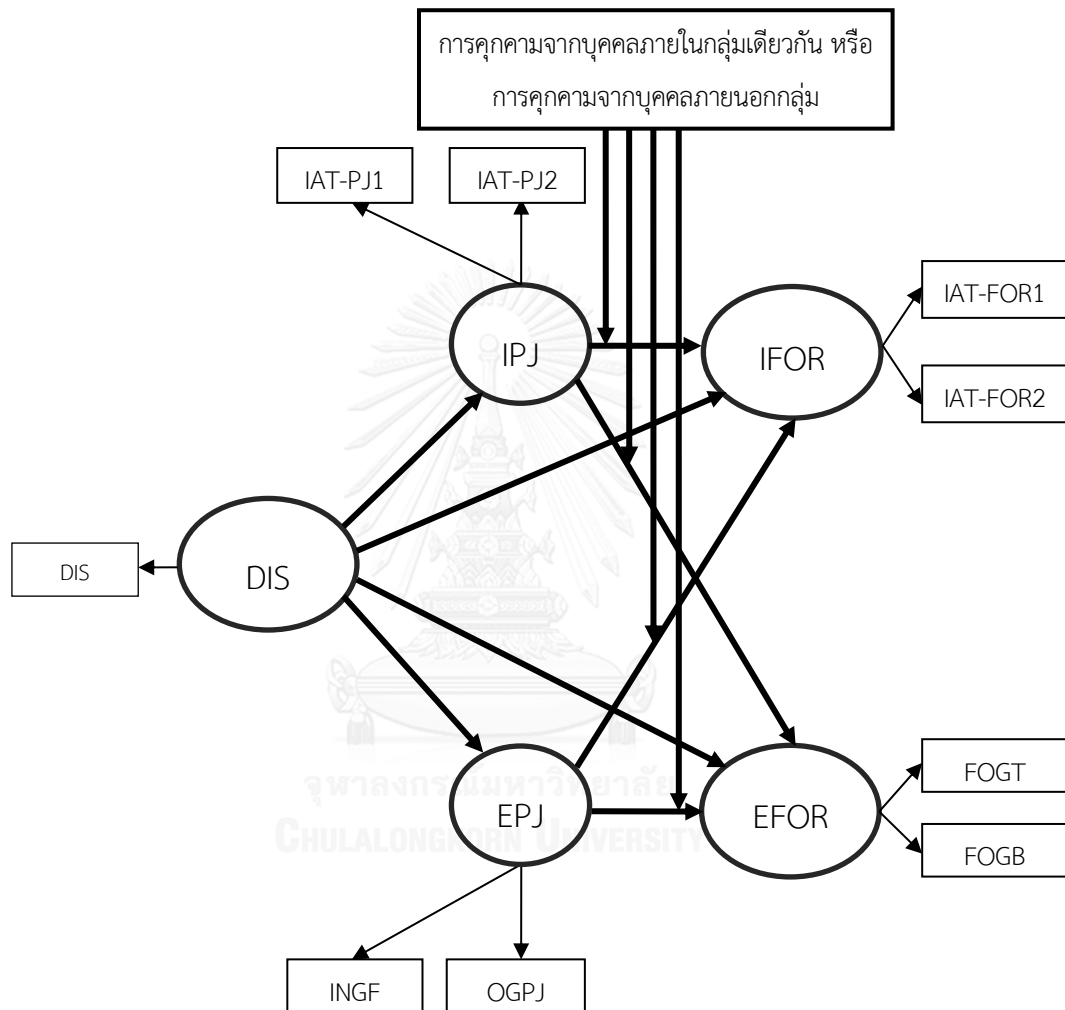
- ตัวแปรอิสระ มี 1 ตัว คือ 1) ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง (Discrepancies between implicit and explicit self-esteem: DIS)
- ตัวแปรส่งผ่าน มี 1 ตัว คือ 1) อคติโดยชัดแจ้ง(Explicit Prejudice: EPJ)
- ตัวแปรตาม มี 2 ตัว คือ 1) การให้อภัยโดยนัย (Implicit Forgiveness: IFOR)
2) การให้อภัยโดยชัดแจ้ง (Explicit Forgiveness: EFOR)

สมมติฐานข้อที่ 5 โมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งของโมเดลการวิจัยทางเลือกรมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานข้อที่ 6 โมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งของโมเดลการวิจัยทางเลือกรไม่มีความแปรเปลี่ยนในรูปแบบของโมเดลแต่จะมีความแปรเปลี่ยนของพารามิเตอร์ในโมเดลระหว่างเงื่อนไขของการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

โมเดลการวิจัยที่ 2

จากสมมติฐานการวิจัยและตัวแปรในการวิจัยทั้งหมดสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดโมเดลการวิจัยที่ 2 ได้ ดังนี้

ภาพ 8. โมเดลอิทธิพลของความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้ง โดยมีอคติโดยนัย และโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านจากการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มหรือการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

หมายเหตุ	DIS	หมายถึง	ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง (Discrepancies between implicit and explicit self-esteem)
	IPJ	หมายถึง	อคติโดยนัย (implicit prejudice)
	IAT-PJ1	หมายถึง	อคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 (IAT-implicit prejudice 1)
	IAT-PJ2	หมายถึง	อคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 (IAT-implicit prejudice 2)
	EPJ	หมายถึง	อคติโดยชัดแจ้ง (explicit prejudice)
	INGF	หมายถึง	ความชื่นชอบคนภายในกลุ่ม (in-group favoritism)
	OGPJ	หมายถึง	การไม่ชื่นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม (out-group prejudice)
	IFOR	หมายถึง	การให้อภัยโดยนัย (implicit forgiveness)
	IAT-FOR1	หมายถึง	การให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 (IAT-implicit forgiveness 1)
	IAT-FOR2	หมายถึง	การให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 (IAT-implicit forgiveness 2)
	EFOR	หมายถึง	การให้อภัยโดยชัดแจ้ง (explicit forgiveness)
	FOGT	หมายถึง	ความคิดที่จะแสดงออกถึงการให้อภัย (forgiveness thought)
	FOGB	หมายถึง	การแสดงพฤติกรรมการให้อภัย (forgiveness behavior)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง (Explicit self-esteem) หมายถึง ความคิด ความเชื่อ หรือความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองที่เกิดจากการประเมินตนเองกับมาตรฐานที่ตั้งไว้ตามการรับรู้และกระบวนการทางปัญญาในเชิงทางบวกหรือทางลบ และการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเอง

ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งโดยผู้วิจัยพัฒนาจากมาตรวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน ของสิรินรัตน์ ศรีสรवल (2547) จำนวน 14 ข้อ แบ่งเป็นข้อกระทงทางบวก 7 ข้อ และข้อกระทงทางลบ 7 ข้อ โดยมาตรเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 คือ *ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง* จนถึง 5 คือ *เห็นด้วยอย่างยิ่ง* การคิดคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง หากผู้ตอบมีคะแนนจากการตอบมาตรวัดภาวะการเห็นคุณค่าแห่งตนเองสูงมากเท่าใด หมายถึง บุคคลดังกล่าวมีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งสูงมากเท่านั้น

2. การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย (Implicit self-esteem) หมายถึง ความคิด ความเชื่อ หรือความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองที่เกิดจากการประเมินตนเองกับมาตรฐานที่ตั้งไว้ตามการรับรู้และกระบวนการทางปัญญาในเชิงทางบวกหรือทางลบ และการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเอง ซึ่งเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติจากการตอบสนองจากกระบวนการรู้คิดจากการดึงเอาประสบการณ์ หรือความจำเดิมของบุคคลร่วมกับการทำงานของจิตใต้สำนึก

ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยโดยใช้วิธีการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย ซึ่งคะแนนของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยจะมีแนวคิดในการคิดคะแนนจากการนำเอาระยะเวลาในการจัดประเภทการจับคู่คำที่เกี่ยวข้องกับตนเองและคำที่ไม่น่าพึงประสงค์ (บล็อกการทดสอบที่ 3 และบล็อกการทดสอบที่ 4) มาลบด้วยระยะเวลาในการจัดประเภทการจับคู่คำที่เกี่ยวข้องกับตนเองและคำที่น่าพึงประสงค์ (บล็อกการทดสอบที่ 6 และบล็อกการทดสอบที่ 7) โดยนำเอาระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 3 ลบกับระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 6 มาใช้เป็นคะแนนที่ได้จากตัวแปรที่สังเกตได้ของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ชุดที่ 1 (IAT-ISE1) และนำเอาระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 4 ลบกับระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 7 มาใช้เป็นคะแนนที่ได้จากตัวแปรที่สังเกตได้ของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ชุดที่ 2 (IAT-ISE2) ซึ่งระดับของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยจะพิจารณาจากการที่บุคคลยิ่งมีระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ได้จากการจัดประเภทการจับคู่คำที่เกี่ยวข้องกับตนเองและคำที่ไม่น่าพึงประสงค์นาน และมีระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ได้จากการจัดประเภทการจับคู่คำที่เกี่ยวข้องกับตนเองและคำที่น่าพึงประสงค์สั้น จะแสดงให้เห็นว่าบุคคลมีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. อคติโดยชัดแจ้ง (Explicit prejudice) หมายถึง เจตคติทางลบของบุคคลต่อผู้อื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่น อาจรวมไปถึงวัตถุ และมโนทัศน์ต่าง ๆ อันเกิดจากความลำเอียงทางการรับรู้ หรือประสบการณ์ของตัวบุคคล หรือได้รับถ่ายทอดจากการที่เป็นสมาชิกของกลุ่มบุคคลหรือวัฒนธรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาอคติโดยชัดแจ้งโดยใช้มาตรวัดอคติต่อการชื่นชอบหรือรังเกียจกลุ่มซึ่งผู้วิจัยพัฒนาตามแนวคิดในการวัดอคติโดยการวัดความชื่นชอบคนภายในกลุ่ม (In-group favoritism) และการไม่ชื่นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม (Out-group prejudice) จากงานวิจัยของ Halevy, Weisel, และ Bornstein (2012) และงานวิจัยของ Stenstrom, Lickel, Denson, และ Miller (2008) ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับความชื่นชอบคนภายในกลุ่มเดียวกัน และมีอคติต่อคนต่างกลุ่ม ซึ่งสะท้อนผ่านการให้ความร่วมมือ การแสดงความชื่นชมและภาคภูมิใจ การมองว่ากลุ่มของตนดีกว่ากลุ่มอื่น ๆ และมีความแตกต่างโดดเด่น การปกป้องผลประโยชน์ และการไม่มีความขัดแย้ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 24 ข้อ ลักษณะเป็นมาตรแบบประมาณค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ 1 คือ *ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง* จนถึง 7 *เห็นด้วย*

อย่างไร้ หากผู้ตอบมีคะแนนจากการตอบมากเท่าใด แสดงว่ามีอคติต่อการขึ้นชอบกลุ่มที่เป็นพวกตน หรือรังเกียจกลุ่มที่ไม่ใช่พวกตน

4. อคติโดยนัย (Implicit prejudice) หมายถึง เจตคติทางลบของบุคคลต่อผู้อื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่น อาจรวมไปถึงวัตถุ และมโนทัศน์ต่าง ๆ อันเกิดจากความลำเอียงทางการรับรู้ หรือประสบการณ์ของตัวบุคคล หรือได้รับถ่ายทอดจากการที่เป็นสมาชิกของกลุ่มบุคคลหรือวัฒนธรรม ซึ่งเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติจากการตอบสนองจากกระบวนการรู้คิดจากการตั้งเอาประสบการณ์ หรือความจำเดิมของบุคคลร่วมกับการทำงานของจิตใต้สำนึก

ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาอคติโดยนัยโดยใช้วิธีการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย ซึ่งคะแนนของอคติโดยนัยจะมีแนวคิดในการคิดคะแนนโดยนำเอาระยะเวลาในการจัดประเภทการจับคู่ภาพของบุคคลที่เป็นพวกฉัน (ตัวละครที่อยู่กลุ่มเดียวกันกับผู้เข้ารับการทดลอง) และคำที่ไม่น่าฟังประสงค์ (บล็อกการทดสอบที่ 3 และบล็อกการทดสอบที่ 4) มาลบด้วยระยะเวลาในการจัดประเภทการจับคู่รูปของบุคคลที่เป็นพวกฉันและคำที่น่าฟังประสงค์ (บล็อกการทดสอบที่ 6 และบล็อกการทดสอบที่ 7) โดยนำเอาระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 3 ลบกับระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 6 มาใช้เป็นคะแนนที่ได้จากตัวแปรที่สังเกตได้ของอคติโดยนัย ชุดที่ 1 (IAT-PJ1) และนำเอาระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 4 ลบกับระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 7 มาใช้เป็นคะแนนที่ได้จากตัวแปรที่สังเกตได้ของอคติโดยนัย ชุดที่ 2 (IAT-PJ2) หากบุคคลยังมีระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ได้จากการจัดประเภทการจับคู่รูปของบุคคลที่เป็นพวกฉันและคำที่ไม่น่าฟังประสงค์นาน และมีระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ได้จากการจัดประเภทการจับคู่รูปของบุคคลที่เป็นพวกฉันและคำที่น่าฟังประสงค์สั้น จะแสดงให้เห็นว่าบุคคลมีอคติในการขึ้นชอบกลุ่มตนเองและไม่ขึ้นชอบกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มของตนเองสูง

5. การให้อภัยโดยชัดแจ้ง (Explicit forgiveness) หมายถึง การตอบสนองของบุคคลผ่านทางกรโยช ไม่ต้องการแก้แค้น หรือมีความรู้สึกทางลบและเจ็บแค้นต่อการกระทำผิดหรือทำให้ชุ่นเคืองใจของผู้ที่มาทำการคุกคามหรือละเมิดอีกต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาอคติโดยชัดแจ้งจากมาตรวัดการให้อภัยโดยชัดแจ้งที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดจากงานวิจัยของ Bradfield และ Aquino (1999) และงานวิจัยของ Rye และคณะ (2001) ซึ่งประกอบด้วย ความคิดที่จะแสดงออกถึงการให้อภัย (forgiveness thoughts) จำนวน 12 ข้อ และการแสดงพฤติกรรมให้อภัย (forgiveness behaviors) จำนวน 12 ข้อ มีข้อกระทวมทั้งสิ้นจำนวน 24 ข้อ ลักษณะของมาตรเป็นมาตรแบบประมาณค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ 1 คือ *ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง* จนถึง 7 คือ *เห็นด้วยอย่างยิ่ง* โดยผู้ตอบมาตรที่ได้คะแนนรวมจากความคิดที่จะให้อภัย และการ

แสดงพฤติกรรมกรให้อภัย รวมถึงมีแนวโน้มที่จะให้อภัยและมีเจตคติต่อการให้อภัยสูงเท่าใดจะมีการให้อภัยมากขึ้นเท่านั้น

6. การให้อภัยโดยนัย (Implicit forgiveness) หมายถึง การตอบสนองของบุคคลผ่านทางกรโยทโทษ ไม่ต้องการแก้แค้น หรือมีความรู้สึกทางลบและเจ็บแค้นต่อการกระทำผิดหรือทำให้ชุ่นเคืองใจของผู้ที่มาทำการคุกคามหรือละเมิดอีกต่อไป ซึ่งเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติจากการตอบสนองจากกระบวนการรู้คิดจากการตั้งเอาประสบการณ์ หรือความจำเดิมของบุคคลร่วมกับการทำงานของจิตใต้สำนึก

ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาการให้อภัยโดยนัยโดยใช้วิธีการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย ซึ่งคะแนนของการให้อภัยโดยนัยจะมีแนวคิดในการคิดคะแนนโดยนำเอาระยะเวลาในการจัดประเภทการจับคู่ภาพของบุคคลที่เป็นพวกฉัน (ตัวละครที่อยู่กลุ่มเดียวกันกับผู้เข้ารับการทดลอง) และค่าที่แสดงถึงการไม่ให้อภัย (บล็อกการทดสอบที่ 3 และบล็อกการทดสอบที่ 4) มาลบด้วยระยะเวลาในการจัดประเภทการจับคู่รูปของบุคคลที่เป็นพวกฉันและค่าที่แสดงถึงการให้อภัย (บล็อกการทดสอบที่ 6 และบล็อกการทดสอบที่ 7) โดยนำเอาระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 3 ลบกับระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 6 มาใช้เป็นคะแนนที่ได้จากตัวแปรที่สังเกตได้ของการให้อภัยโดยนัย ชุดที่ 1 (IAT-FOR1) และนำเอาระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 4 ลบกับระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 7 มาใช้เป็นคะแนนที่ได้จากตัวแปรที่สังเกตได้ของการให้อภัยโดยนัย ชุดที่ 2 (IAT-FOR2) ซึ่งเมื่อบุคคลยังมีระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ได้จากการจัดประเภทการจับคู่ค่าที่น่าพึงประสงค์กับค่าที่แสดงถึงการแก้แค้นนาน และมีระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ได้จากการจัดประเภทการจับคู่ค่าที่น่าพึงประสงค์กับค่าที่แสดงถึงการให้อภัยสั้น จะแสดงให้เห็นว่าบุคคลมีแนวโน้มของการให้อภัยโดยนัยสูง

7. การประเมินการคุกคาม (Offensive appraisal) หมายถึง กระบวนการในการประเมินความรุนแรงของการคุกคามจากผู้อื่น ผ่านกระบวนการรับรู้ ความรู้สึกและการรู้คิดของบุคคล

ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินการคุกคามโดยมีการประเมินใน 2 รูปแบบ ได้แก่ การประเมินขั้นปฐมภูมิ จะเป็นการประเมินที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงของการคุกคาม (offense severity) ซึ่งพัฒนาจากแนวคิดในการประเมินของ Weun, Beatty, และ Jones (2004) โดยใช้ข้อกรทงจำนวน 4 ข้อ โดยให้ผู้ตอบประเมินความรู้สึกของตนจากสถานการณ์จำลองที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ โดยมาตรวัดเป็นแบบมาตรประเมินค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ 1 คือ น้อยที่สุด จนถึง 7 คือ มากที่สุด

ส่วนการประเมินขั้นทุติยภูมิ เป็นการประเมินที่เกี่ยวข้องกับความสามารถของบุคคลในการจัดการกับการคุกคาม การกล่าวโทษถึงสิ่งที่เป็นสาเหตุของการคุกคาม การคาดการณ์ผลและการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หากบุคคลรู้สึกว่าคุณมีความสามารถในการจัดการกับการคุกคาม

น้อย กล่าวโทษสิ่งต่างๆ สูง และไม่สามารถที่จะคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้จะยิ่งรู้สึกว่ามี ความรุนแรงของการคุกคามมาก พัฒนาจากงานวิจัยของ Zourrig (2010) ซึ่งประกอบด้วยข้อกระทง จำนวน 5 ข้อ เป็นมาตราประเมินค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ 1 คือ *น้อยที่สุด* จนถึง 7 คือ *มากที่สุด* เมื่อผู้ตอบมี คะแนนจากการประเมินขั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิสูงมากเท่าใด หมายถึง บุคคลมีการรับรู้ และรู้สึกว่ ตนเองไม่สามารถที่จะจัดการกับการคุกคาม และการคุกคามจากผู้อื่นมีความรุนแรงมากขึ้นเท่านั้น

8. ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง (Discrepancies between implicit and explicit self-esteem) หมายถึง ความแตกต่างระหว่างระดับของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งที่เป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม

ในงานวิจัยนี้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการนำคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งซึ่งแปลงให้เป็นคะแนนมาตรฐาน ลบด้วยคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยที่แปลงเป็นคะแนนมาตรฐาน จากนั้นนำมาใส่ค่าสัมบูรณ์แล้วมีคะแนนความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงมากเท่าใด หมายถึง มีความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งมากขึ้นเท่านั้น

ทั้งนี้ การใส่ค่าสัมบูรณ์ เป็นไปเพื่อให้ทราบถึงขนาดความแตกต่างที่เกิดขึ้น แต่ทิศทางของความ ไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตน อาจเกิดได้ใน 2 กรณี ได้แก่

8.1 คะแนนความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนมีค่าเป็นบวก หมายถึง มีคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งสูง แต่มีคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยต่ำ

8.2 คะแนนความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนมีค่าเป็นลบ หมายถึง มีคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งต่ำ แต่มีคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงอิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตน อคติ ต่อการให้อภัยของบุคคล
2. ทราบถึงผลของการมีอคติจากความชื่นชอบบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน ต่อการประเมินการคุกคาม และการให้อภัยของบุคคล
3. ได้เครื่องมือที่ใช้วัดอคติและการให้อภัยโดยนัย เพื่อใช้เป็นแนวทางเบื้องต้นในการศึกษาและวัดตัวแปรเหล่านี้ต่อไป
4. เพื่อเป็นข้อมูลในการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเห็นคุณค่าแห่งตน และอคติและการให้อภัยและนำไปใช้เป็นข้อมูลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการเห็นคุณค่าแห่งตน หาวิธีการลดอคติ และส่งเสริมการให้อภัยซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งและเพิ่มสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล รวมถึงเป็นข้อมูลสำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในอนาคต

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและการกำหนดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในงานวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่บรรลุนิติภาวะ จากมหาวิทยาลัยภายใต้การกำกับของรัฐหรือเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่บรรลุนิติภาวะและเป็นตัวแทนของประชากรในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งผู้วิจัยออกแบบการทดลองให้เป็นการทดลองแบบหมุนเวียนสมดุล (Counterbalanced design) ซึ่งจะให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยทุกคนได้รับวิธีการทดลองทั้งสองเงื่อนไข คือ เงื่อนไขของการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และเงื่อนไขของการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม ซึ่งจะมีการสุ่มผู้เข้าร่วมการวิจัยว่าบุคคลใดจะได้รับวิธีการทดลองในเงื่อนไขใดก่อน-หลัง โดยในการศึกษาวิจัยนี้ใช้สถิติวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยโมเดลหลักของการวิจัยนั้น มีจำนวนพารามิเตอร์ที่จะต้องทำการประมาณค่าทั้งหมด จำนวน 31 พารามิเตอร์ ส่วนโมเดลทางเลือกในการวิจัยนี้จะเป็นการนำเอาข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในโมเดลหลักมาทำการวิเคราะห์ศึกษาเพิ่มเติม โดยประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างต่อหนึ่งพารามิเตอร์จำนวน 20 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 620 คน แต่ผู้วิจัยเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างขึ้นเป็น 720 คน เพื่อให้มีความเหมาะสมและลดปัญหาของการมีข้อมูลที่ไม่ว่างเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล (Kaplan, 2008; Soper, 2013)

เกณฑ์ที่ใช้คัดเลือกตัวอย่างผู้ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการวิจัยนี้ คือ ผู้ที่เป็นนิสิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาตรี ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิงจำนวนประมาณเท่า ๆ กัน โดยไม่จำกัดคณะ สาขาวิชา หรือลักษณะอื่นใด ที่เข้าศึกษาในรายวิชาศึกษาทั่วไปของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แก่ วิชา 3800250 มนุษย์สัมพันธ์ จำนวน 150 คน และที่เข้าศึกษาในรายวิชาศึกษาทั่วไปของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้แก่ วิชา จต 102 จิตวิทยาพื้นฐาน จำนวน 220 คน วิชา มศว 366 จิตวิทยาสังคม จำนวน 200 คน และวิชา มศว 354 มนุษย์กับการใช้เหตุผลและจริยธรรม จำนวน 150 คน ซึ่งตัวอย่างทั้งหมดจะต้องเข้าร่วมโครงการวิจัยด้วยความสมัครใจ ส่วนเกณฑ์ที่จะใช้ในการคัดเลือกตัวอย่างผู้มีส่วนร่วมออกจาก

โครงการวิจัยนี้ คือ ผู้ที่ต้องการถอนตัวออกจากโครงการวิจัย ไม่ว่าในกรณีใด ๆ และผู้มีส่วนร่วมในโครงการวิจัยที่ไม่ได้อยู่ร่วมโครงการจนเสร็จสิ้นกระบวนการ

หลังจากผู้วิจัยได้ทำการติดต่อขออนุญาตจากอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาในข้างต้นและได้รับการความเห็นชอบแล้ว ผู้วิจัยจะทำการชี้แจงวัตถุประสงค์และกระบวนการวิจัยโดยสังเขป โดยให้ตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการวิจัยที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์การรับเข้า ลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย พร้อมกับระบุวัน เวลาที่สะดวกในการเข้าร่วมการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยสุ่มผู้มีส่วนร่วมในโครงการวิจัยเข้าร่วมในเงื่อนไขการทดลองทั้งสองเงื่อนไข โดยให้ในแต่ละเงื่อนไขมีจำนวนตัวอย่างจำนวนเท่าๆ กันรวมถึงเป็นหญิงและเพศชายในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์สุ่มจากรายชื่อของนิสิต นักศึกษา

สำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ไม่สามารถทำการทดสอบได้ครบ และถอนตัวออกจากกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยจะชี้แจงและให้ความมั่นใจว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและไม่สูญเสียผลประโยชน์ที่พึงได้รับ และจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการเรียน หรือความเป็นส่วนตัว โดยข้อมูลจะไม่ถูกนำมารวมในการวิเคราะห์ผลและนำเสนอผล จะทำการวิเคราะห์ผลเฉพาะตัวอย่างที่ได้ให้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนจากการเข้าร่วมการวิจัยในทุกขั้นตอน ซึ่งจากการกำหนดขนาดตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยได้เผื่อจำนวนหน่วยตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเพิ่มขึ้นจาก 620 คน เป็น 720 คนแล้ว

ตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาเครื่องมือ เป็นนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รวมทั้งสิ้น 120 คน ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ใช้ในการพัฒนาเครื่องมือครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นนิสิตลงทะเบียนเรียนในวิชา จต 102 จิตวิทยาพื้นฐาน ตอนเรียน ที่ 1 มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 20.08 ปี เป็นเพศหญิงจำนวน 37 คน และเพศชาย จำนวน 23 คน ส่วนกลุ่มที่ใช้ในการพัฒนาเครื่องมือครั้งที่ 2 เป็นนิสิตลงทะเบียนเรียนในวิชา จต 102 จิตวิทยาพื้นฐาน ตอนเรียน ที่ 2 มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 20.15 ปี เป็นเพศหญิงจำนวน 41 คน และเพศชาย จำนวน 19 คน สามารถจำแนกตามชั้นปีการศึกษา และคณะได้ตั้งรายละเอียดในตาราง 3 และตาราง 4 ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ความตรงของเครื่องมือผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จากกลุ่มที่รู้จักสถานะอยู่แล้ว (known groups) อีกจำนวน 60 คน เป็นเพศหญิงจำนวน 27 คน และเพศชาย จำนวน 33 คน ซึ่งมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 20.07 ปี รายละเอียดในตาราง 5 นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบของมาตรวัดอคติต่อการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่ม และมาตรวัดการให้อภัยกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน เป็นเพศหญิงจำนวน 106 คน และเพศชาย จำนวน 94 คน มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 21.01 ปี รายละเอียดดังตาราง 6

ตาราง 3

ลักษณะพื้นฐานของตัวอย่างที่ใช้พัฒนาเครื่องมือครั้งที่ 1

รายการ	เพศหญิง	เพศชาย	รวม
1. ชั้นปีการศึกษา			
ปีที่ 2	21	15	36
ปีที่ 3	16	8	24
รวม	37	23	60
2. อายุ	เฉลี่ย 20.08 ปี		
3. คณะ			
มนุษยศาสตร์	14	10	24
สังคมศาสตร์	13	7	20
วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม	10	6	16
รวม	37	23	60

ตาราง 4

ลักษณะพื้นฐานของตัวอย่างที่ใช้พัฒนาเครื่องมือครั้งที่ 2

รายการ	เพศหญิง	เพศชาย	รวม
1. ชั้นปีการศึกษา			
ปีที่ 1	25	8	33
ปีที่ 2	10	6	16
ปีที่ 3	6	5	11
รวม	41	19	60
2. อายุ	เฉลี่ย 20.15 ปี		
3. คณะ			
มนุษยศาสตร์	19	6	25
พลศึกษา	6	6	12
วิศวกรรมศาสตร์	8	5	13
แพทยศาสตร์	8	2	10
รวม	41	19	60

ตาราง 5

ลักษณะพื้นฐานของตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มที่รู้ลักษณะอยู่แล้ว (known groups) ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ความตรงของเครื่องมือ

รายการ	เพศหญิง	เพศชาย	รวม
1. ประเภทของตัวอย่าง			
นักศึกษาสายอาชีพศึกษา	7	23	30
นิสิต นักศึกษาที่ปฏิบัติธรรม หรืออยู่ ชมรมพุทธศาสนา	20	10	30
รวม	27	33	60
2. อายุ			เฉลี่ย 20.07 ปี

ตาราง 6

ลักษณะพื้นฐานของตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ความตรงด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ

รายการ	เพศหญิง	เพศชาย	รวม
1. ชั้นปีการศึกษา			
ปีที่ 2	25	19	44
ปีที่ 3	27	39	66
ปีที่ 4	54	36	90
รวม	106	94	200
2. อายุ			เฉลี่ย 21.01 ปี
3. คณะ			
มนุษยศาสตร์	22	16	38
พลศึกษา	37	22	59
วิศวกรรมศาสตร์	20	34	54
สังคมศาสตร์	27	22	49
รวม	106	94	200

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. มาตรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง
2. มาตรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย

3. สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับอคติและการคุกคาม
4. การประเมินความชื่นชอบซื้อ และใบหน้าของตัวละคร
5. มาตรการอคติต่อการชื่นชอบหรือรังเกียจกลุ่ม (มาตรการเจตคติทางสังคม)
6. การวัดอคติโดยนัย
7. แบบประเมินการคุกคาม
8. มาตรการให้การให้อภัย
9. การวัดการให้อภัยโดยนัย

1. มาตรการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง

มาตรการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งในงานวิจัยชิ้นนี้ ใช้มาตรการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนของสิรินรัตน์ ศรีสรवल (2547) จำนวน 24 ข้อ แบ่งเป็นข้อกระทงทางบวก 12 ข้อ และข้อกระทงทางลบ 12 ข้อ ซึ่งพัฒนาตามแนวทางของ Rosenberg (1979 อ้างถึงในสิรินรัตน์ ศรีสรवल, 2547) โดยมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้วยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมข้อกระทงอื่น ๆ (Corrected Item-total Correlation หรือ CITC) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อทำการทดสอบกับนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 58 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .91 จากนั้นนำไปวิเคราะห์ความตรงด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากกลุ่มที่รู้ลักษณะอยู่แล้ว (known groups) โดยกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูง ได้แก่ นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 40 คน และนิสิตที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนต่ำ ได้แก่ นิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 40 คน พบว่าสามารถจำแนกผู้ที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงและผู้ที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนต่ำออกจากกันได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [$t(78) = 11.60, p = .000$ (หนึ่งทาง)] สำหรับมาตรการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน เป็นมาตรประมาณค่าแบบ Likert 5 ช่วง ตั้งแต่ 1 คือ *ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง* จนถึง 5 คือ *เห็นด้วยอย่างยิ่ง* ซึ่งให้กลุ่มตัวอย่างประเมินความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (ดูตาราง ก 1 ภาคผนวก ก)

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำมาตราวัดที่สิรินรัตน์ ศรีสรवल (2547) จำนวน 24 ข้อ มาทดลองใช้กับตัวอย่างในขั้นพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชา จต 102 จิตวิทยาทั่วไป ตอนเรียน ที่ 1 จำนวน 60 คน และนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกระหว่างกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ และนำข้อที่ผ่านการทดสอบไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมข้อกระทงอื่น ๆ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า r วิฤติ (58, .05 หนึ่งทาง) เท่ากับ .214 และวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่าข้อกระทงผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทั้งหมด มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .89

จากนั้นผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อกระทงที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อ กับ ผลรวมของข้ออื่น ๆ ในชุดมาตรฐานวัดสูงสุดจำนวน 14 ข้อ (ดูตาราง ค1 ภาคผนวก ค) เพื่อลดจำนวนข้อ กระทงลง จากนั้นทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในขั้นพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชา จต 102 จิตวิทยาทั่วไป ตอนเรียน ที่ 2 เพิ่มเติม อีกจำนวน 60 คน ได้ชุดมาตรฐานวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนที่ผ่านเกณฑ์ทั้งสิ้น จำนวน 14 ข้อ มีค่า สัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .88 (ดูตาราง ค 2 ภาคผนวก ค) ซึ่งมีความใกล้เคียงกับค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของมาตรฐานวัดเดิมจำนวน 24 ข้อค่อนข้างมาก ดังนั้นการตัดทอนจำนวนข้อกระทงเพื่อให้มีความ กระชับและยังคงไว้ถึงควมมีคุณภาพของเครื่องมือ และน่าจะมีความเหมาะสมในการนำไปใช้วัดการ เห็นคุณค่าแห่งตนในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยได้เป็นอย่างดี

2. การวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย

การวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยในงานวิจัยชิ้นนี้ ใช้การทดสอบเชื่อมโยงโดยนัย โดยใช้ การทดสอบโดยนัยที่หยกฟ้า อิศรานนท์ (2551) พัฒนาขึ้นตามแนวทางของ Greenwald และ Farnham (2000) ซึ่งเป็นการจัดประเภทคำเป้าหมาย “ฉัน” และ “ไม่ใช่ฉัน” กับคำที่แสดง คุณลักษณะ “น่าพึงประสงค์” และ “ไม่น่าพึงประสงค์” โดยคำเป้าหมายสำหรับการจัดประเภท หมวด “ฉัน” ได้แก่ ฉัน ข้าพเจ้า ตน และตนเอง และคำเป้าหมายสำหรับการจัดประเภทหมวด “ไม่ใช่ฉัน” ได้แก่ เขา เธอ คุณ และท่าน คำทางบวกที่แสดงถึงคำในหมวด “น่าพึงประสงค์” มี จำนวนรวมทั้งสิ้น 6 คำ ได้แก่ ดี วิเศษ สวรรค์ เยี่ยม อิสระ และถูกต้อง ส่วนคำทางลบที่แสดงถึงคำ ในหมวด “ไม่น่าพึงประสงค์” มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 6 คำ ได้แก่ นรก สงคราม ก้าวร้าว เลวร้าย เลว และทรمان

ในการวิจัยนี้ใช้โปรแกรมอินควิสิท (Inquisit) เวอร์ชัน 4 ซึ่งพัฒนาขึ้นใช้เมื่อเดือนเมษายน ปี 2012 สามารถคำนวณระยะเวลาการตอบสนองเป็นหน่วยมิลลิวินาที ประกอบด้วยบล็อกที่ใช้ ทดสอบจำนวน 7 บล็อก การวิจัยครั้งนี้เลือกใช้วิธีการตอบสนองของผู้เข้าร่วมการวิจัยโดยการกด แป้นคีย์บอร์ด โดยกลุ่มตัวอย่างในขั้นพัฒนาการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยด้วยการทดสอบการ เชื่อมโยงโดยนัย ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 60 คน

ขั้นตอนการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย

ขั้นตอนการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยบล็อกสำหรับการ ทดสอบทั้งหมด 7 บล็อก โดย บล็อกที่ 1 เป็นการฝึกฝนการจัดประเภทคำเป้าหมาย (“ฉัน” หรือ “ไม่ใช่ฉัน”) ส่วนบล็อกที่ 2 เป็นการฝึกฝนจัดประเภทคำที่แสดงคุณลักษณะ (“น่าพึงประสงค์” หรือ

“ไม่น่าฟังประสงค์”) บล็อกที่ 3 เป็นบล็อกฝึกฝนในการจัดประเภทคำเป้าหมาย (“ฉัน” หรือ “ไม่ใช่ฉัน”) และคำที่แสดงคุณลักษณะ (“น่าฟังประสงค์” หรือ “ไม่น่าฟังประสงค์”) จากนั้นจะทำการทดสอบจริงในการจัดประเภทคำเป้าหมายผสมกับคำที่แสดงคุณลักษณะในบล็อกที่ 4 ส่วนบล็อกที่ 5 เป็นการฝึกฝนการจัดประเภทคำเป้าหมายแต่จะสลับด้านการตอบสนองของการกดแป้นพิมพ์จากบล็อกที่ 1 ส่วนบล็อกที่ 6 เป็นการฝึกฝนการจัดประเภทคำเป้าหมายและคำที่แสดงคุณลักษณะ คล้ายกับบล็อกการทดสอบที่ 3 แต่จะสลับด้านการตอบสนองของการกดแป้นพิมพ์ และบล็อกที่ 7 เป็นบล็อกของการทดสอบจริงที่เป็นการจัดประเภทคำเป้าหมายผสมกับคำที่แสดงคุณลักษณะซึ่งตรงข้ามกับบล็อกที่ 4 รายละเอียดบล็อกการทดสอบดังตาราง 7

ตาราง 7

บล็อกของการทดสอบการเชื่อมโยงการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย

บล็อกของการทดสอบ	กดปุ่มด้วยมือซ้าย	กดปุ่มด้วยมือขวา
1 (ขั้นฝึก)	ไม่ใช่ฉัน	ฉัน
2 (ขั้นฝึก)	คำที่ฟังประสงค์	คำที่ไม่ฟังประสงค์
3 (ขั้นฝึก)	ไม่ใช่ฉัน + คำที่ฟังประสงค์	ฉัน + คำที่ไม่ฟังประสงค์
4 (ทดสอบจริง)	ไม่ใช่ฉัน + คำที่ฟังประสงค์	ฉัน + คำที่ไม่ฟังประสงค์
5 (ขั้นฝึก)	ฉัน	ไม่ใช่ฉัน
6 (ขั้นฝึก)	ฉัน + คำที่ฟังประสงค์	ไม่ใช่ฉัน + คำที่ไม่ฟังประสงค์
7 (ทดสอบจริง)	ฉัน + คำที่ฟังประสงค์	ไม่ใช่ฉัน + คำที่ไม่ฟังประสงค์

เมื่อเริ่มการทดสอบหน้าจอกอมพิวเตอร์จะปรากฏคำที่เป็นสิ่งเร้า กลุ่มตัวอย่างต้องใช้นิ้วชี้ข้างซ้ายกดปุ่ม “D” บนแป้นพิมพ์ทางด้านซ้าย หรือใช้นิ้วชี้ข้างขวากดปุ่ม “K” บนแป้นพิมพ์ทางด้านขวา เพื่อเลือกจัดประเภทคำที่ปรากฏให้รวดเร็วที่สุดว่าเป็นคำประเภทใด ทั้งในหมวดคำเป้าหมายและหมวดคำที่แสดงคุณลักษณะ โดยหน้าจอก็จะระบุคำสั่งให้เลือกกดปุ่ม “D” หรือ “K” บนแป้นพิมพ์ทุกครั้งที่ปรากฏคำที่เป็นสิ่งเร้า ดังภาพ 9

ภาพการจำลองหน้าจอคอมพิวเตอร์ในการทดสอบบล็อกที่ 1	
กต “D” เมื่อเป็น ไม่ใช่ฉัน ข้าพเจ้า	กต “K” เมื่อเป็น ฉัน
กต “D” เมื่อเป็น ไม่ใช่ฉัน ท่าน	กต “K” เมื่อเป็น ฉัน
ภาพการจำลองหน้าจอคอมพิวเตอร์ในการทดสอบบล็อกที่ 2	
กต “D” เมื่อเป็น นำฟังประสงค์ รอบรู้	กต “K” เมื่อเป็น ไม่นำฟังประสงค์
กต “D” เมื่อเป็น นำฟังประสงค์ รอบรู้	กต “K” เมื่อเป็น ไม่นำฟังประสงค์ เลว
ภาพการจำลองหน้าจอคอมพิวเตอร์ในการทดสอบบล็อกที่ 3 และ 4	
กต “D” เมื่อเป็น ไม่ใช่ฉันหรือ นำฟังประสงค์ ข้าพเจ้า	กต “K” เมื่อเป็น ฉันหรือ ไม่นำฟังประสงค์
กต “D” เมื่อเป็น ไม่ใช่ฉันหรือ นำฟังประสงค์ รอบรู้	กต “K” เมื่อเป็น ฉันหรือ ไม่นำฟังประสงค์
ภาพการจำลองหน้าจอคอมพิวเตอร์ในการทดสอบบล็อกที่ 5	
กต “D” เมื่อเป็น ฉัน ข้าพเจ้า	กต “K” เมื่อเป็น ไม่ใช่ฉัน
กต “D” เมื่อเป็น ฉัน ท่าน	กต “K” เมื่อเป็น ไม่ใช่ฉัน
ภาพการจำลองหน้าจอคอมพิวเตอร์ในการทดสอบบล็อกที่ 6 และ 7	
กต “D” เมื่อเป็น ฉันหรือ นำฟังประสงค์ ท่าน	กต “K” เมื่อเป็น ไม่ใช่ฉันหรือ ไม่นำฟังประสงค์
กต “D” เมื่อเป็น ฉันหรือ นำฟังประสงค์ เลว	กต “K” เมื่อเป็น ไม่ใช่ฉันหรือ ไม่นำฟังประสงค์

ภาพ 9. จำลองหน้าจอคอมพิวเตอร์ในแต่ละบล็อกของการทดสอบการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย

การทดสอบแต่ละบล็อก จะปรากฏค่าที่เป็นสิ่งเร้าบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ทีละคำ โดยโปรแกรมจะสุ่มลำดับของคำ ส่วนการจับคู่ระหว่างคำเป้าหมาย และค่าที่แสดงคุณลักษณะ โปรแกรมจะสุ่มเงื่อนไขของลำดับการจับคู่ ออกเป็น 2 เงื่อนไข คือ

เงื่อนไขที่ 1 ทดสอบบล็อกที่ 1, 2, 3, และ 4 ก่อนจะทดสอบบล็อกที่ 5, 6, และ 7 ตามลำดับ นั่นคือเป็นการทดสอบการจับคู่คำที่เกี่ยวข้องกับตนเองและคำที่ไม่น่าฟังประสงค์ก่อน

เงื่อนไขที่ 2 ทดสอบบล็อกที่ 5, 6, และ 7 ก่อนจะทดสอบบล็อกที่ 1, 2, 3, และ 4 ตามลำดับ นั่นคือเป็นการทดสอบการจับคู่คำที่เกี่ยวข้องกับตนเองและคำที่ไม่น่าฟังประสงค์ก่อน

ลักษณะของตัวอักษรของคำที่เป็นสิ่งเร้าที่ใช้ในโปรแกรมสำหรับการทดสอบครั้งนี้ เป็นตัวอักษรแบบ Cordia UPC สีเหลือง ขนาด 64 point ส่วนตัวอักษรของหมวดคำที่ใช้ในการจัดประเภทคำเป้าหมายเป็นตัวอักษรแบบ Cordia UPC สีเขียว ขนาด 48 point และตัวอักษรของหมวดคำที่ใช้ในการจัดประเภทคำที่แสดงคุณลักษณะเป็นตัวอักษรแบบ Cordia UPC สีแดง ขนาด 48 point โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้มีคุณสมบัติที่เหมาะสม คือ มีความเร็วของหน่วยประมวลผลกลาง (CPU) 2.0 GHz และมีหน่วยความจำหลัก (RAM) 2 GB

การวิเคราะห์คะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย

ในการวิจัยครั้งนี้ คะแนนของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยจะมีแนวคิดในการคิดคะแนนจากงานวิจัยของ Klavina และคณะ (2012) และงานวิจัยของ Green และ Teachman (2013) ที่นำเอาระยะเวลาในการจัดประเภทการจับคู่คำที่เกี่ยวข้องกับตนเองและคำที่ไม่น่าฟังประสงค์ (บล็อกการทดสอบที่ 3 และบล็อกการทดสอบที่ 4) มาลบด้วยระยะเวลาในการจัดประเภทการจับคู่คำที่เกี่ยวข้องกับตนเองและคำที่ไม่น่าฟังประสงค์ (บล็อกการทดสอบที่ 6 และบล็อกการทดสอบที่ 7) โดยนำเอาระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 3 ลบกับระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 6 (จะได้ค่าคะแนนตามหลักการวิเคราะห์ของโปรแกรมทดสอบ IAT ที่เรียกว่า D_briep_a) มาใช้เป็นคะแนนที่ได้จากตัวแปรที่สังเกตได้ของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ชุดที่ 1 (IAT-ISE1) และนำเอาระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 4 ลบกับระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 7 (จะได้ค่าคะแนนตามหลักการวิเคราะห์ของโปรแกรมทดสอบ IAT ที่เรียกว่า D_briep_b) มาใช้เป็นคะแนนที่ได้จากตัวแปรที่สังเกตได้ของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ชุดที่ 2 (IAT-ISE2) ซึ่งหากบุคคลมีระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ได้จากการจัดประเภทการจับคู่คำที่เกี่ยวข้องกับตนเองและคำที่ไม่น่าฟังประสงค์นาน และมีระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ได้จากการจัดประเภทการจับคู่คำที่เกี่ยวข้องกับตนเองและคำที่ไม่น่าฟังประสงค์สั้น จะแสดงให้เห็นว่าบุคคลมีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูง

การตรวจสอบคุณภาพของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย

การตรวจสอบคุณภาพของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยนั้น ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบกับนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งลงทะเบียนเรียนในวิชา

จต 102 จิตวิทยาทั่วไป ตอนเรียน ที่ 1 จำนวน 60 คน โดยได้นำแนวคิดการตรวจสอบคุณภาพของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยของ Greenwald, Nosek, และ Banaji (2003) และ Nosek, Greenwald, และ Banaji (2005) โดยเริ่มจากการตรวจสอบลำดับของการวิเคราะห์เจตคติ (counter balance test) เพื่อตรวจสอบความแตกต่างของความเร็วเฉลี่ยในรอบของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ตอบสนองในรอบที่เป็นการจับคู่คำประเภท “ฉันทน์” กับคำในหมวด “ฟังประสงค์” ขึ้นก่อน และในรอบที่เป็นการจับคู่คำประเภท “ไม่ใช่ฉันทน์” กับคำในหมวด “ฟังประสงค์” ขึ้นก่อน ซึ่งระยะเวลาโดยเฉลี่ยจะต้องไม่แตกต่างกัน เนื่องจากลำดับก่อนหลังของการทดสอบหนึ่งไม่ควรจะมีอิทธิพลรบกวนทำให้ช่วงเวลาก่อนการตอบสนองในการประเมินระดับการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยในอีกการทดสอบหนึ่งเกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จากการทดลองเก็บข้อมูลพบว่าเวลาโดยเฉลี่ยในการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยทั้ง 7 บล็อกของกลุ่มตัวอย่างที่ทดสอบการจับคู่คำประเภท “ฉันทน์” กับคำในหมวด “ฟังประสงค์” ก่อน ($M = 836.83$ มิลลิวินาที, $SD = 138.25$) ไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ทดสอบการจับคู่คำประเภท “ไม่ใช่ฉันทน์” กับคำในหมวด “ฟังประสงค์” ก่อน ($M = 775.40$ มิลลิวินาที, $SD = 137.59$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าลำดับก่อนหลังของการแสดงหมวดคำที่จับคู่กันในการทดสอบการเชื่อมโยงแบบแฝงไม่มีผลต่อระยะเวลาในการตอบสนอง ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8

ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความเร็วในการเชื่อมโยงโดยนัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ตอบสนองในรอบของจับคู่คำประเภท “ฉันทน์” กับคำในหมวด “ฟังประสงค์” ก่อน และในรอบของการจับคู่คำประเภท “ไม่ใช่ฉันทน์” กับคำในหมวด “ฟังประสงค์” ก่อน

ลำดับ	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
จับคู่คำประเภท “ฉันทน์” กับคำในหมวด “ฟังประสงค์” ก่อน	27	836.83	138.25	1.72	.09
จับคู่คำประเภท “ไม่ใช่ฉันทน์” กับคำในหมวด “ฟังประสงค์” ก่อน	33	775.40	137.59		

จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงภายในของเครื่องมือการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ของเครื่องมือโดยการนำค่าอิทธิพลจากบล็อกฝึกหัด (บล็อกที่ 3 และบล็อกที่ 6 คือ ค่าคะแนน D_briep_a กับค่าอิทธิพลของบล็อกการทดสอบจริง (บล็อกที่ 4 และ บล็อกที่ 7 คือ ค่าคะแนน D_briep_b มาหาค่าสหสัมพันธ์และวิเคราะห์ความสอดคล้องภายในของค่าคะแนนระหว่างบล็อกการ

ทดสอบทั้งสองด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนนาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลที่ได้มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .80 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ $r(60) = .68, p < .01$ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการทดสอบการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยครั้งนี้มีความเที่ยงภายในอยู่ในระดับสูง ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9

เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าอติพลาจากบล็อกทดสอบและบล็อกทดลองจริงของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย

ตัวแปร	1	2
1. ค่าอติพลาจากการวัดการเชื่อมโยงโดยนัยบล็อกฝึกหัด (D_briep_a)	-	
2. ค่าอติพลาจากการวัดการเชื่อมโยงโดยนัยบล็อกทดสอบจริง (D_briep_b)	.68**	-
α	.80	

** $p < .01$, หนึ่งทาง.

จากการตรวจสอบคุณภาพของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยเพื่อวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย พบว่ามีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถใช้ในการเก็บข้อมูลการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยตามกรอบแนวคิดของงานวิจัยต่อไปได้

ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งในรูปแบบของคะแนนที่ได้จากการนำคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งซึ่งแปลงให้เป็นคะแนนมาตรฐาน ลบด้วยคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยที่แปลงเป็นคะแนนมาตรฐาน จากนั้นนำมาใส่ค่าสัมบูรณ์แล้วมีคะแนนความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงมากเท่าใด หมายถึง มีความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งมากขึ้นเท่านั้น

ทั้งนี้ การใส่ค่าสัมบูรณ์ เป็นไปเพื่อให้ทราบถึงขนาดความแตกต่างที่เกิดขึ้น แต่ทิศทางของความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตน อาจเกิดได้ใน 2 กรณี ได้แก่

- คะแนนความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนมีค่าเป็นบวก หมายถึง มีคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งสูง แต่มีคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยต่ำ
- คะแนนความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนมีค่าเป็นลบ หมายถึง มีคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งต่ำ แต่มีคะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูง

3. สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับอคติและการคุกคาม

สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับอคติ (การขึ้นชอหรือรังเกียจกลุ่ม)

แนวทางในการสร้างสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับอคติในงานวิจัยชิ้นนี้ มีแนวคิดหลักมาจากการขึ้นชอหรือรังเกียจกลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาจากแนวคิดการวิจัยของ Brown (2010) รวมถึงงานวิจัยของ Whitley และ Kite (2010) ที่ได้สรุปว่ามีปัจจัยสำคัญที่เอื้อหรือกระตุ้นให้เกิดอคติหรือความลำเอียงระหว่างกลุ่มที่บุคคลเป็นสมาชิกและกลุ่มอื่นที่บุคคลไม่ได้เป็นสมาชิกอยู่ 4 ปัจจัย ได้แก่ อัตลักษณ์ของกลุ่มที่บุคคลเป็นสมาชิก (social identity) ระยะห่างทางสังคม (social distance) ปรากฏการณ์การขึ้นชอบุคคลภายในกลุ่ม และการรังเกียจคนนอกกลุ่ม (in-group favoritism and out group derogation หรือ in-group love and out-group hate) การได้รับการสนับสนุนทางสังคม (social support) ซึ่งผู้วิจัยได้คิดถึงเหตุการณ์ที่น่าจะมีความสอดคล้องกับปัจจัยทั้ง 4 ที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนั้น และนำมาสร้างเป็นสถานการณ์จำลองเพื่อใช้ในการชี้นำผู้เข้าร่วมการวิจัย

ในการเก็บข้อมูลในขั้นการพัฒนาเครื่องมือครั้งนี้ ผู้วิจัยจะให้กลุ่มตัวอย่างในขั้นพัฒนาเครื่องมือ ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชา จต 102 จิตวิทยาทั่วไป ตอนเรียน ที่ 1 จำนวน 60 คน ทำการประเมินข้อความต่าง ๆ จำนวน 13 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับการเกิดอคติที่ได้กล่าวไปในข้างต้น และผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว โดยในแต่ละข้อผู้วิจัยจะกำหนดทิศทางของข้อความว่าต้องการสื่อให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจว่าตัวละครในสถานการณ์ดังกล่าวเป็นพวกเดียวกันหรือไม่ใช่พวกเดียวกันกับกลุ่มบุคคลเป้าหมายในข้อความ โดยมีการให้คะแนนตั้งแต่ -3 คือ *รู้สึกว่าจะไม่ใช่พวกเดียวกันอย่างมาก* จนถึง +3 คือ *รู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกันอย่างมาก* หากกลุ่มตัวอย่างสามารถทำการประเมินได้สอดคล้องกับทิศทางของข้อความตามที่คุณวิจัยคาดหวังไว้ โดยพิจารณาจากความถี่ของการตอบ (frequency) ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าฐานนิยม (MO) ของแต่ละเหตุการณ์ แสดงว่าเหตุการณ์นั้นสามารถชี้นำให้กลุ่มตัวอย่างรู้สึกในรูปแบบของการมีอคติตามทิศทางที่คุณวิจัยต้องการได้

จากผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการประเมินข้อความที่จะนำมาสร้างเป็นสถานการณ์จำลอง ผู้วิจัยได้ทำการเลือกเอาข้อความที่เห็นว่ามีเหมาะสม คือ สถานการณ์จำลองที่สร้างความรู้สึกการไม่ใช่พวกเดียวกัน ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกข้อความที่กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนค่าเฉลี่ยของการประเมินมีค่าเข้าใกล้ -3 มากที่สุด คือ มีคะแนนเฉลี่ย -2.73 ถึง -2.43 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ยในการประเมินต่ำซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างในขั้นการพัฒนาข้อมูลมีความคิดเห็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกันเพียงทิศทางเดียว ไม่มีการตอบที่เบี่ยงเบนแตกต่างไปจากทิศทางที่คุณวิจัยกำหนดมากนัก คือ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.58 – 0.75 และมีค่าฐานนิยมเท่ากับ -3 ได้ข้อความที่มีความเหมาะสมตามเกณฑ์การประเมินจำนวน 4 ข้อความ ส่วนสถานการณ์จำลองที่สร้าง

ความรู้สึกของการเป็นพวกเดียวกัน ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกข้อความที่กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนค่าเฉลี่ยของการประเมินมีค่าเข้าใกล้ +3 มากที่สุด คือ มีคะแนนเฉลี่ย 2.47 และ 2.50 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.59 – 0.85 และมีค่าฐานนิยมเท่ากับ +3 ได้ข้อความที่มีความเหมาะสมตามการประเมินจำนวน 2 ข้อความ ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อความที่ผ่านการประเมินทั้งสิ้น 6 ข้อความ (ดูตาราง ค 13 ภาคผนวก ค) ซึ่งสามารถสรุปเหตุการณ์จำลองที่นำมาใช้ในการสร้างวิดีโอเพื่อชี้้นำเกี่ยวกับการสร้างอคติตามแนวคิดที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ ได้ดังตาราง 10

ตาราง 10

สรุปสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับอคติที่นำมาใช้ในการสร้างวิดีโอเพื่อชี้้นำเกี่ยวกับการสร้างอคติจำแนกตามปัจจัยที่เอื้อต่อการเกิดอคติของบุคคล

ปัจจัย	สถานการณ์จำลองที่นำมาสร้างวิดีโอ
1. อัตลักษณ์ของกลุ่มที่บุคคลเป็นสมาชิก (social identity)	- การมีบุคคลที่เคยเรียนที่สถาบันการศึกษาเดียวกัน ให้การต้อนรับ หรือแสดงท่าที่เป็นมิตรกับตัวละครที่สมมติให้เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย และมีบุคคลที่เรียนต่างสถาบัน แสดงการเพิกเฉย หรือไม่เป็นมิตร
2. ระยะห่างทางสังคม (social distance)	- การมีบุคคลที่แสดงความไม่สนิทสนม หรือรังเกียจพยายาม ปลีกตัวออกห่าง ไม่ยอมร่วมนั่งทานอาหารกับตัวละครที่สมมติให้เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย แต่มีบุคคลแสดงความสนิทสนม ใกล้ชิด มาร่วมนั่งทานอาหารเป็นกลุ่มด้วย
3. ปรากฏการณ์การชื่นชอบบุคคลภายในกลุ่ม และการรังเกียจคนนอกกลุ่ม (in-group favoritism and out group derogation หรือ in-group love and out-group hate)	- การมีบุคคลกลุ่มหนึ่งที่แสดงความไม่เป็นมิตร ไม่สนิทสนมแสดงท่าที่รังเกียจกิริยาอาการโอ จามของตัวละครที่สมมติให้เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย ในขณะที่กลุ่มบุคคลที่มีความเป็นมิตรสนิทสนมแสดงท่าที่ห่วงใย และไม่รังเกียจ - การมีบุคคลกลุ่มหนึ่งที่แสดงความไม่เป็นมิตร ไม่สนิทสนมแสดงท่าที่คอยจับผิด และมักพูดว่าพวกของตนทำงานได้ดีกว่าตัวละครที่สมมติให้เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัจจัย	สถานการณ์จำลองที่นำมาสร้างวิดิทัศน์
4. การได้รับการสนับสนุนทางสังคม (social support)	<ul style="list-style-type: none"> - การมีบุคคลกลุ่มหนึ่งที่แสดงความไม่เป็นมิตร ไม่สนิทสนมไม่ให้การช่วยเหลือตัวละครที่สมมติให้เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย แต่กลุ่มบุคคลที่มีความเป็นมิตรสนิทสนมแสดงท่าทีห่วงใย ให้การช่วยเหลือสนับสนุน - การมีบุคคลกลุ่มหนึ่งที่แสดงความไม่เป็นมิตร ไม่สนิทสนมทำการปกปิด หรือไม่ยอมบอกข้อมูลสำคัญหรือจำเป็น แก่ตัวละครที่สมมติให้เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย แต่กลับบอกแต่พวกของตนเอง

เนื้อหาของวิดิทัศน์ขนาดสั้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจะสมมติให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นตัวละครหนึ่งในสถานการณ์จำลอง โดยให้จินตนาการว่าเป็นพนักงานใหม่ที่เพิ่งเข้าไปทำงานในบริษัทแห่งหนึ่ง ซึ่งจะมีกลุ่มตัวละครที่แสดงความเป็นมิตร ยอมรับและต้อนรับผู้เข้าร่วมกลุ่มเสมือนว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นสมาชิกกลุ่มเดียวกัน จำนวน 3 คน และกลุ่มตัวละครที่แสดงออกถึงการไม่ใช่สมาชิกกลุ่มเดียวกันกับผู้เข้าร่วมการวิจัย จำนวน 3 คน ตามบทบาทตามสถานการณ์จำลองที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้เพื่อสร้างความรู้สึกของการมีอคติเป็นพวกเดียวกันและไม่ใช่พวกเดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดให้ภายในกลุ่มทั้งสองกลุ่มมีตัวละครสมมติที่เป็นเพศหญิง และเพศชายเพื่อลดการเกิดอคติทางเพศ และมีความใกล้เคียงกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันมากที่สุด

สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการคุกคาม

แนวทางในการสร้างสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการคุกคามนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ามีความหลากหลาย แนวทางการศึกษาเกี่ยวกับการคุกคาม แต่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยพบว่าการคุกคามที่สำคัญอยู่ 3 รูปแบบที่มักเกิดขึ้นในการทำงาน หรือชีวิตประจำวัน (Baron & Neuman, 1996; Neuman & Baron, 1998; Wayne & Gitterman, 2004) ได้แก่

- การแสดงความเป็นปรปักษ์ (expressions of hostility)
- การขัดขวางไม่ให้ไปสู่จุดหมาย (obstructionism)
- การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวภายนอก (overt aggression)

ผู้วิจัยได้คิดถึงเหตุการณ์การคุกคามที่น่าจะมีความสอดคล้องกับรูปแบบการคุกคามทั้ง 3 รูปแบบ ที่ได้กล่าวมาในข้างต้น และผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว

นำมาสร้างเป็นสถานการณ์จำลองเพื่อใช้ในการชี้แนะผู้เข้าร่วมการวิจัย ซึ่งในการเก็บข้อมูลในขั้นการพัฒนามาตรครั้งนี้ ผู้วิจัยจะให้กลุ่มตัวอย่างในขั้นพัฒนาเครื่องมือ ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชา จต 102 จิตวิทยาทั่วไป ตอนเรียน ที่ 1 จำนวน 60 คน ทำการประเมินข้อความเกี่ยวกับการคุกคามรูปแบบต่าง ๆ โดยมีการให้คะแนนตั้งแต่ 1 คือ *รู้สึกว่าการคุกคามรุนแรงน้อยที่สุด* จนถึง 7 คือ *รู้สึกว่าการคุกคามรุนแรงมากที่สุด* หากข้อความของสถานการณ์การคุกคามในข้อใดที่กลุ่มตัวอย่างในขั้นการพัฒนาเครื่องมือประเมินว่ามีความรุนแรงในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกสถานการณ์การคุกคามที่มีความรุนแรงเด่นชัดมาใช้สร้างเป็นวิดิทัศน์ขนาดสั้น โดยพิจารณาจากความถี่ของการตอบ (frequency) ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และค่าฐานนิยม (MO) ของแต่ละเหตุการณ์ แสดงว่าเหตุการณ์นั้นสามารถชี้แนะให้กลุ่มตัวอย่างรู้สึกถูกคุกคามในระดับสูงมากพอตามที่ผู้วิจัยต้องการได้

จากผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการประเมินข้อความที่จะนำมาสร้างเป็นสถานการณ์จำลอง ผู้วิจัยได้ทำการเลือกนำเอาข้อความที่เห็นว่าจะมีความเหมาะสมที่น่าจะสามารถสร้างความรู้สึกของการถูกคุกคามได้ ซึ่งพบว่าข้อความที่ได้รับการประเมินว่าให้ความรู้สึกถูกคุกคามในระดับสูง คือ มีคะแนนค่าเฉลี่ยของการประเมินมีค่าเข้าใกล้ 7 มากที่สุด จำนวน 6 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 6.38 – 6.62 คะแนน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ยในการประเมินต่ำซึ่งแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างในขั้นการพัฒนาข้อมูลมีความคิดเห็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกันเพียงทิศทางเดียว ไม่มีการตอบที่เบี่ยงเบนแตกต่างไปจากระดับการประเมินการคุกคามโดยเฉลี่ยมากนัก คือ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.59 – 0.84 และทุกข้อมีค่าฐานนิยมเท่ากับ 7 (ดูตาราง ค 14 ภาคผนวก ค) ซึ่งสามารถสรุปเหตุการณ์จำลองที่นำมาใช้ในการสร้างวิดิทัศน์เพื่อชี้แนะเกี่ยวกับการคุกคามทั้ง 3 รูปแบบ รูปแบบละ 2 สถานการณ์ ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ ได้ดังตาราง 11

เนื้อหาของวิดิทัศน์ขนาดสั้นเกี่ยวกับการคุกคามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจะสมมติให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นตัวละครหนึ่งในสถานการณ์จำลอง โดยให้จินตนาการว่าเป็นพนักงานใหม่ที่เพิ่งเข้าไปทำงานในบริษัทแห่งหนึ่ง ซึ่งจะถูกคุกคามโดยตัวละครกลุ่มหนึ่งที่แสดงความเป็นมิตร และยอมรับ หรือถูกคุกคามโดยตัวละครกลุ่มหนึ่งที่แสดงความเป็นไมเป็นมิตร และรังเกียจตัวละครที่เป็นตัวแทนของผู้เข้าร่วมการวิจัยแตกต่างกันไปตามเงื่อนไขของการวิจัย โดยสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการคุกคามนี้เป็นสถานการณ์ต่อเนื่องจากสถานการณ์จำลองช่วงแรกที่เป็นการสร้างอคติของความรู้สึกการเป็นคนกลุ่มเดียวกัน หรือคนละกลุ่มกับผู้เข้าร่วมการวิจัย

ตาราง 11

สรุปสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการคุกคามที่นำมาใช้ในการสร้างวิดิทัศน์เพื่อชี้ว่าเกี่ยวกับการคุกคามในชีวิตประจำวันหรือในการทำงาน

ปัจจัย	สถานการณ์จำลองที่นำมาสร้างวิดิทัศน์
1. การแสดงความเป็นปรปักษ์ (expressions of hostility)	1.1 ถูกผู้อื่นพูดจาดูถูก
	1.2 ถูกผู้อื่นเขียนวิพากษ์วิจารณ์ความสามารถเชิงลบลงในกระดาษแล้วนำมาติดไว้ให้เห็น
2. การขัดขวางไม่ให้ไปสู่จุดหมาย (obstructionism)	2.1 ถูกผู้อื่นส่งมอบงานให้ล่าช้าหรือไม่ยอมส่งต่องานทำให้งานล้าเหลว
	2.2 ถูกผู้อื่นแกล้งเดินสะดุดสายไฟเครื่องคอมพิวเตอร์ทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์ดับและไม่แสดงการขอโทษ
3. การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ภายนอก (overt aggression)	3.1 มีผู้อื่นมาแสดงความโกรธและใช้มือทุบโต๊ะทำงานอย่างแรง
	3.2 ถูกผู้อื่นหาเรื่องทะเลาะวิวาท เช่น การกระชากคอเสื้อ การผลักอกหรือไหล่

4. การประเมินความขึ้นขอบชื้อ และใบหน้าของตัวละคร

ในการวิจัยครั้งนี้มีการนำเอาวิดิทัศน์ขนาดสั้นมาเป็นเครื่องมือในการวิจัยเพื่อใช้สร้างความรู้สึกของการเกิดอคติ และการแสดงการคุกคาม ซึ่งตัวละครที่แสดงบทบาทในสถานการณ์จำลองนั้นผู้วิจัยเห็นว่าชื่อและใบหน้าของนักแสดงอาจเป็นตัวแปรแทรกซ้อนและก่อให้เกิดความรู้สึกที่ไม่เป็นกลางในการประเมินของผู้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูลจริงของการวิจัยขึ้นนี้ได้ จึงได้ให้กลุ่มตัวอย่างในขั้นการพัฒนาเครื่องมือ ทำการประเมินความขึ้นขอบชื้อ และใบหน้าของตัวละคร โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการพัฒนาเครื่องมือจำนวน 60 คน รายละเอียดดังนี้

การประเมินความขึ้นขอบชื้อของตัวละคร

ผู้วิจัยได้ลองสอบถามเกี่ยวกับชื่อของบุคคลที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ที่ดูโดดเด่นจำง่ายแต่เป็นชื่อที่ก่อให้เกิดความรู้สึกกลาง ๆ คือ ไม่รู้สึกขึ้นชอบ หรือรังเกียจชื้อเหล่านั้นกับนิสิตวิชาเอกจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้ง 4 ชั้นปี จำนวน 45 คน ได้ชื้อที่มีความถี่ของการเสนอมากกว่า 1 ครั้ง มาจำนวน 15 ชื้อ ผู้วิจัยจึงนำเอาชื้อเหล่านั้นมาให้กลุ่มตัวอย่างในขั้นการพัฒนา

เครื่องมือทำการประเมินความชื่นชอบชื่อ โดยมีการให้คะแนนตั้งแต่ 1 คือ *รู้สึกชื่นชอบน้อยที่สุด* จนถึง 5 คือ *รู้สึกชื่นชอบมากที่สุด*

จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างในชั้นพัฒนาเครื่องมือทำการประเมินว่ามีความชื่นชอบชื่อของตัวละครที่ได้รับระบุไว้แต่ละชื่อ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ชื่อที่กลุ่มตัวอย่างในชั้นพัฒนาเครื่องมือเห็นว่ามัลักษณะกลาง ๆ โดยดูแนวโน้มความถี่ของการตอบ ค่าเฉลี่ย และค่าฐานนิยมเข้าใกล้ 3 มากที่สุด ชื่อที่มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้จากข้อมูลเบื้องต้นมีจำนวน 6 ชื่อ ได้แก่ บิ๊ก ($M = 3.00$ คะแนน, $SD = 0.32$) แจน ($M = 2.98$ คะแนน, $SD = 0.43$) เบส ($M = 3.02$ คะแนน, $SD = 0.57$) วิน ($M = 2.98$ คะแนน, $SD = 0.50$) เมย์ ($M = 2.98$ คะแนน, $SD = 0.34$) และบอล ($M = 3.02$ คะแนน, $SD = 0.85$) แต่เมื่อพิจารณาถึงการกระจายของข้อมูล และค่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้ว พบว่าชื่อ บอลนั้นมีการกระจายของข้อมูลมากกว่า กล่าวคือ มีคนรู้สึกชื่นชอบหรือไม่ชื่นชอบชื่อนั้นมีความหลากหลายมากกว่า แต่ความหลากหลายนั้นทำให้ค่าเฉลี่ยเข้าใกล้ 3 ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าชื่อปี ($M = 2.97$ คะแนน, $SD = 0.37$) มีความเหมาะสมมากกว่า เนื่องจากมีแนวโน้มของการประเมินแบบกลาง ๆ และค่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่น้อยกว่า จึงเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีลักษณะการประเมินที่ใกล้เคียงกันมากกว่า ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สรุปว่ามีการใช้ชื่อของตัวละครรวมทั้งสิ้น 6 ชื่อ ตามจำนวนตัวละครทั้งหมดในสถานการณ์สมมติ โดยเป็นชื่อของตัวละครเพศชายจำนวน 4 ชื่อ คือ บิ๊ก วิน ปี และเบส ส่วนชื่อของตัวละครหญิงจำนวน 2 ชื่อ คือ แจน และเมย์ (ดูตาราง ค 15 ภาคผนวก ค)

การประเมินใบหน้าของตัวละคร

ในขั้นตอนของกำหนดใบหน้าของบุคคลที่จะใช้เป็นนักแสดงที่จะแสดงเป็นตัวละครในสถานการณ์จำลองที่เกี่ยวกับการชี้้นำให้เกิดอคติ และสถานการณ์จำลองที่เกี่ยวกับการคุกคาม ซึ่งในเบื้องต้นผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากนิสิตเพื่ออาสาสมัครที่มีความเต็มใจในการร่วมแสดงวิถีทัศนขนาดสั้นในการจำลองสถานการณ์เกี่ยวกับการกระตุ้นการเกิดอคติ และการคุกคาม ซึ่งได้นิสิตที่เป็นอาสาสมัครจำนวน 11 คน ซึ่งทั้งหมดเป็นนิสิตวิชาเอกจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้วิจัยจึงนำรูปของนิสิตที่เป็นอาสาสมัครมาให้กลุ่มตัวอย่างในชั้นพัฒนาเครื่องมือทำการประเมินความชื่นชอบใบหน้าของตัวละคร โดยมีการให้คะแนนตั้งแต่ 1 คือ *รู้สึกชื่นชอบน้อยที่สุด* จนถึง 5 คือ *รู้สึกชื่นชอบมากที่สุด*

จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างในชั้นพัฒนาเครื่องมือทำการประเมินว่ามีความชื่นชอบชื่อของตัวละครที่ได้รับระบุไว้แต่ละชื่อ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ใบหน้าของนิสิตอาสาสมัครที่กลุ่มตัวอย่างชั้นพัฒนาเครื่องมือเห็นว่ามัลักษณะกลาง ๆ โดยดูแนวโน้มความถี่ของการตอบ ค่าเฉลี่ย และค่าฐานนิยมเข้าใกล้ 3 มากที่สุด พบว่า นิสิตผู้ที่มีความเหมาะสมที่จะเป็นตัวละครในสถานการณ์จำลองนั้นมีค่าเฉลี่ย

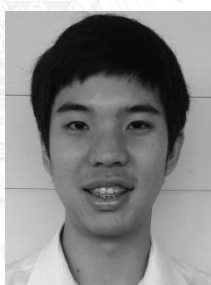
ของคะแนนการประเมิน อยู่ระหว่าง 2.97 – 3.07 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.55 – 0.64 และมีค่าฐานนิยมเท่ากับ 3 ทั้งหมด (ดูตาราง ค 16 ภาคผนวก ค)

หลังจากที่ผู้วิจัยได้กำหนดชื่อและหน้าตาของนิสิตนักแสดงที่จะแสดงเป็นตัวละครในสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการชี้้นำให้เกิดอคติ และสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการคุกคามแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลากรูปภาพของตัวละคร และชื่อ เพื่อทำการจับคู่และกำหนดเป็นชื่อของตัวละครนั้น จากนั้นได้ให้กลุ่มตัวอย่างในชั้นพัฒนาเครื่องมือได้ทำการประเมินความชื่นชอบและหน้าตาของตัวละครพร้อมกัน เนื่องจากชื่อและหน้าตาของตัวละครอาจก่อให้เกิดความลำเอียงและอคติในการรับรู้และการทำการประเมินมาตรวัดทั้งแบบโดยนัย และแบบที่ชัดแจ้งได้ โดยมีการให้คะแนนตั้งแต่ 1 คือ *รู้สึกชื่นชอบน้อยที่สุด* จนถึง 5 คือ *รู้สึกชื่นชอบมากที่สุด*

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ชื่อและใบหน้าของนักแสดงที่จะแสดงเป็นตัวละครที่มีความเหมาะสมนั้นมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการประเมิน อยู่ระหว่าง 2.97 – 3.02 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.54 – 0.76 และมีค่าฐานนิยมเท่ากับ 3 ทั้งหมด (ดูตาราง ค 17 - ค 18 ภาคผนวก ค) โดยภาพของนักแสดงพร้อมชื่อที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมแล้วสามารถแสดงได้ดังภาพ 10

แจน

วิน

บีก

เมย์

ปี

เบส

ภาพ 10. ภาพและชื่อของนักแสดงที่จะแสดงเป็นตัวละครในสถานการณ์จำลอง

5. มาตรการวัดอคติต่อการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่ม

ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดในการวัดอคติโดยการวัดความขึ้นชอบคนภายในกลุ่ม (In-group favoritism) และการไม่ขึ้นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม (Out-group prejudice) โดยนำแนวคิดการสร้างมาตรจากงานวิจัยของ Halevy, Weisel, และ Bornstein (2011) และงานวิจัยของ Stenstrom, Lickel, Denson, และ Miller (2008) ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับความขึ้นชอบคนภายในกลุ่มเดียวกัน และมีอคติต่อคนต่างกลุ่ม ซึ่งสะท้อนผ่านการให้ความร่วมมือ การแสดงความชื่นชมและภาคภูมิใจ การมองว่ากลุ่มของตนดีกว่ากลุ่มอื่น ๆ และมีความแตกต่างโดดเด่น การปกป้องผลประโยชน์ และการไม่มีความขัดแย้ง โดยได้เปลี่ยนชื่อของมาตรวัดใหม่เป็น *มาตรวัดเจตคติทางสังคม* เพื่อป้องกันการลำเอียงในการตอบ มีจำนวนข้อกระทงรวมทั้งสิ้นจำนวน 24 ข้อ ลักษณะเป็นมาตรแบบประมาณค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ 1 คือ *ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง* จนถึง 7 คือ *เห็นด้วยอย่างยิ่ง* ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสมเนื่องจากการประเมินเกี่ยวกับอคตินั้นเป็นการประเมินที่ค่อนข้างมีความละเอียดอ่อน (ดูภาคผนวก ก)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีการพัฒนามาตรวัดให้มีความเหมาะสม ตรงตามนิยามและแนวคิดเกี่ยวกับอคติ และเรื่องที่ต้องการทำการศึกษา จากนั้นนำมามาตรวัดที่ทำการปรับปรุงและพัฒนาแล้วไปให้ อาจารย์ ดร. อภิชญา ไชยวุฒิกุลวานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความตรงและเหมาะสมของเนื้อหา และนำมาตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในขั้นพัฒนามาตร ซึ่งเครื่องมือ ซึ่งเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชา จต 102 จิตวิทยาทั่วไป ตอนเรียน ที่ 1 จำนวน 60 คน และนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกระหว่างกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ และนำข้อที่ผ่านการทดสอบไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมข้อกระทงอื่น ๆ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า r วิฤติ (58, .05 หนึ่งหาง) เท่ากับ .214 และวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่าข้อกระทงผ่านเกณฑ์ที่จำนวน 23 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .92 (ดูตาราง ค 3 ภาคผนวก ค)

จากนั้นผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อกระทงที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อ กับผลรวมของข้ออื่น ๆ ในชุดมาตรวัดสูงสุดจำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วยการวัดความขึ้นชอบคนภายในกลุ่ม จำนวน 8 ข้อ และด้านการไม่ขึ้นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม จำนวน 8 ข้อ เพื่อลดจำนวนข้อกระทงลง จากนั้นทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในขั้นพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชา จต 102 จิตวิทยาทั่วไป ตอนเรียน ที่ 2 เพิ่มเติมอีกจำนวน 60 คน ซึ่งข้อกระทงทุกข้อผ่านเกณฑ์ทั้งหมด มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งหมดทั้งฉบับเท่ากับ .93 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้านการวัดความขึ้นชอบคนภายในกลุ่ม เท่ากับ .89 และด้านการไม่ขึ้นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่มเท่ากับ .85 (ดูตาราง ค 4 – ค 6 ภาคผนวก ค) ดังนั้นการตัดทอนจำนวนข้อกระทงเพื่อให้มีความกระชับและยังคงไว้ถึงควมมีคุณภาพของเครื่องมือ และน่าจะมีความ

เหมาะสมในการนำไปใช้วัดอคติต่อการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่มในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยได้เป็นอย่างดี

ในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำมาตรวัดที่ได้พัฒนาขึ้นไปทดสอบกับกลุ่มที่รู้จักขณะอยู่แล้ว (known group) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างน่าจะมีคุณลักษณะของการมือคติสูงและต่ำ ได้แก่

- กลุ่มที่คาดว่าน่าจะมีมือคติสูง คือ นักศึกษาสายอาชีพศึกษา จำนวน 30 คน
- กลุ่มที่คาดว่าน่าจะมีมือคติต่ำ ได้แก่ นิสิตที่ปฏิบัติธรรม หรือเข้าร่วมชมรมพุทธศาสนา จำนวน 30 คน

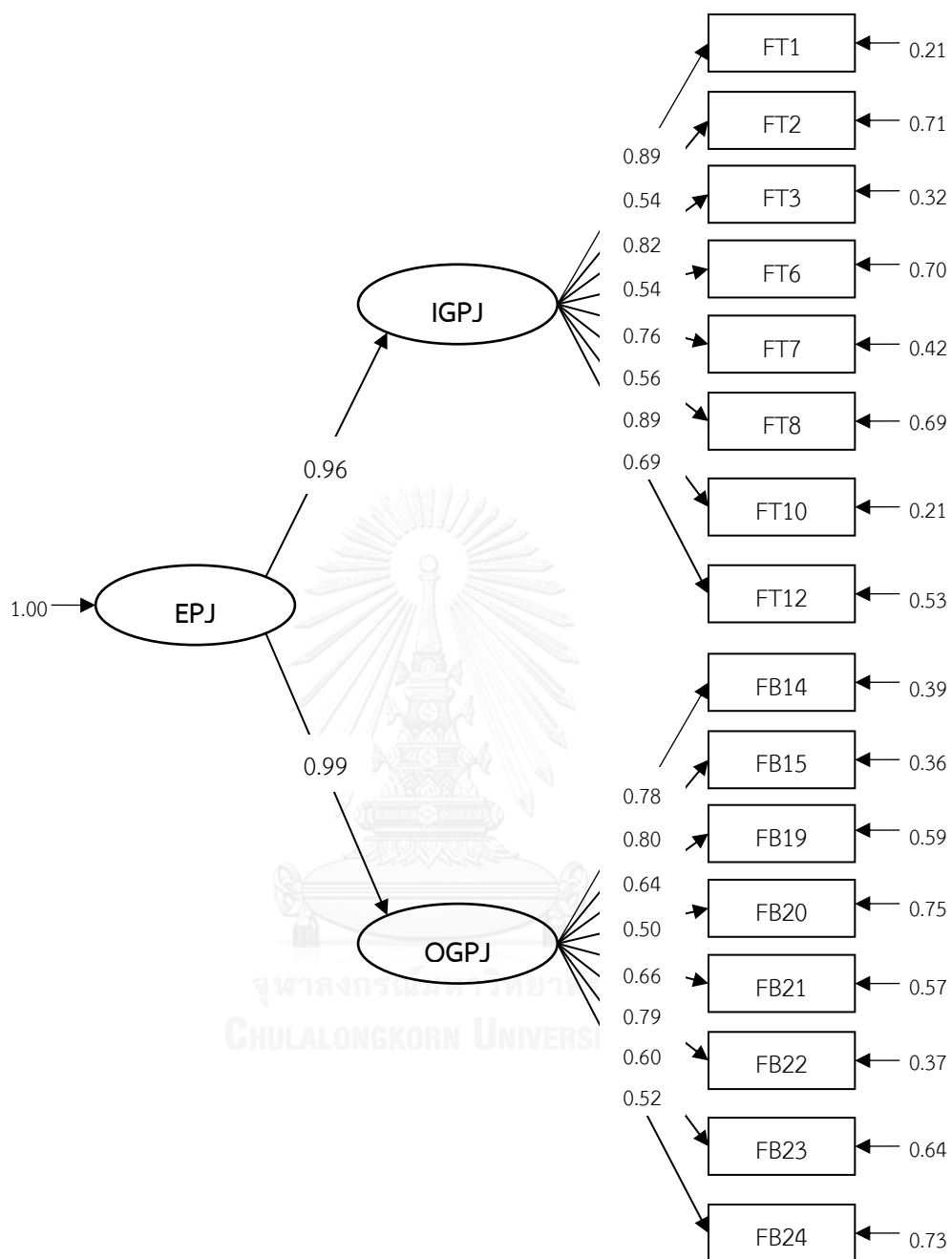
จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยสถิติ *t-test* เพื่อเปรียบเทียบค่ามัธยฐานเลขคณิตระหว่างกลุ่มที่ได้คะแนนจากมาตรสูงและกลุ่มที่ได้คะแนนจากมาตรต่ำ พบว่ามาตรดังกล่าวสามารถจำแนกผู้ที่คาดว่ามือคติสูง และผู้ที่คาดว่ามือคติต่ำออกจากกันได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 12 จึงสรุปได้ว่ามาตรวัดอคติต่อการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่ม ทั้ง 16 ข้อ มีคุณภาพเพียงพอในการจำแนกระหว่างผู้ที่มือคติสูงและต่ำออกจากกันได้

ตาราง 12

เปรียบเทียบระดับอคติต่อการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่มของกลุ่มสูงและต่ำ

ระดับอคติต่อการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่ม	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
กลุ่มที่มีมือคติสูง	30	3.98	0.63	4.59	.000
กลุ่มที่มีมือคติต่ำ	30	3.26	0.51		

จากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (second order confirmatory factor analysis) โมเดลการวัดอคติการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่มโดยชัดแจ้ง มี 2 องค์ประกอบ คือ การขึ้นชอบคนภายในกลุ่ม และการไม่ขึ้นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม ผลการวิเคราะห์ พบว่า โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าไค-สแควร์เท่ากับ 29.61 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .982 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .951 ค่าดัชนีของรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (RMR) เท่ากับ .025 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือมาตรฐาน (RMSEA) เท่ากับ .000 (ดูภาพ 11)

(Chi-square = 29.61, $df = 51$, $p = .992$, GFI = .982, AGFI = .951, RMR = .025, RMSEA = .000)

ภาพ 11. โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยันอันดับที่ 2 ของมาตรวัดอคติโดยชัดแจ้ง

6. การวัดอคติโดยนัย

การวัดอคติโดยนัยในงานวิจัยชิ้นนี้ใช้การทดสอบเชื่อมโยงโดยนัย ด้วยภาพของบุคคลที่เป็นเป้าหมาย กับคำที่สะท้อนมิติเน้นความเป็นพวกของตนเองหรือไม่ใช่พวกของตนเอง และมีติเน้นคุณลักษณะที่น่าพึงประสงค์และไม่น่าพึงประสงค์ โดยใช้การทดสอบโดยนัยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวทางของ Greenwald และ Farnham (2000) และจากงานวิจัยของ DeBellis (2011) ซึ่งใช้ภาพของบุคคลเป้าหมายสำหรับการจัดประเภทคำเป้าหมายหมวด “พวกฉัน” ได้แก่ ได้แก่ ภาพของบุคคลที่ 1 ภาพของบุคคลที่ 2 และภาพของบุคคลที่ 3 (ซึ่งเป็นบุคคลที่ปรากฏอยู่ในวิดีโอที่ผู้ใช้เป็นสิ่งเร้าในการวิจัย มีชื่อว่าแจน วิน และบีกตามลำดับ) และภาพของบุคคลเป้าหมายสำหรับการจัดประเภทหมวด “ไม่ใช่พวกฉัน” ได้แก่ บุคคลที่ 4 ภาพของบุคคลที่ 5 และภาพของบุคคลที่ 6 (ซึ่งเป็นบุคคลที่ปรากฏอยู่ในวิดีโอที่ผู้ใช้เป็นสิ่งเร้าในการวิจัยมีชื่อว่าแมย์ บี และเบสตามลำดับ) คำทางบวกที่แสดงถึงคำในหมวด “น่าพึงประสงค์” มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 6 คำ ได้แก่ ดี เก่ง ร่าเริง ซื่อสัตย์ ร่วมมือ และใจดี ส่วนคำทางลบที่แสดงถึงคำในหมวด “ไม่น่าพึงประสงค์” มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 6 คำ ได้แก่ เลว ก้าวร้าว น่ารังเกียจ น่ากลัว มุ่งร้าย และทรमान

ในการวิจัยนี้ใช้โปรแกรมอินควิสิท (Inquisit) เวอร์ชัน 4 ซึ่งพัฒนาขึ้นใช้เมื่อเดือนเมษายน ปี 2012 สามารถคำนวณระยะเวลาการตอบสนองเป็นหน่วยมิลลิวินาที ประกอบด้วยบล็อกที่ใช้ทดสอบจำนวน 7 บล็อก การวิจัยครั้งนี้เลือกใช้วิธีการตอบสนองของผู้เข้าร่วมการวิจัยโดยการกดแป้นคีย์บอร์ด

ขั้นตอนการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย

ขั้นตอนการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยบล็อกสำหรับการทดสอบทั้งหมด 7 บล็อก โดย บล็อกที่ 1 เป็นการฝึกฝนการจัดประเภทภาพของบุคคลเป้าหมายกับคำเป้าหมาย (“พวกฉัน” หรือ “ไม่ใช่พวกฉัน”) ส่วนบล็อกที่ 2 เป็นการฝึกฝนจัดประเภทคำที่แสดงคุณลักษณะ (“น่าพึงประสงค์” หรือ “ไม่น่าพึงประสงค์”) บล็อกที่ 3 เป็นบล็อกฝึกฝนในการจัดประเภทภาพบุคคลเป้าหมาย (“พวกฉัน” หรือ “ไม่ใช่พวกฉัน”) และคำที่แสดงคุณลักษณะ (“น่าพึงประสงค์” หรือ “ไม่น่าพึงประสงค์”) จากนั้นจะทำการทดสอบจริงในการจัดประเภทภาพบุคคลเป้าหมายผสมกับคำที่แสดงคุณลักษณะในบล็อกที่ 4 ส่วนบล็อกที่ 5 เป็นการฝึกฝนการจัดประเภทคำเป้าหมายแต่ละสลับด้านการตอบสนองของการกดแป้นพิมพ์จากบล็อกที่ 1 ส่วนบล็อกที่ 6 เป็นการฝึกฝนการจัดประเภทภาพบุคคลกับคำเป้าหมายและคำที่แสดงคุณลักษณะ คล้ายกับบล็อกการทดสอบที่ 3 แต่จะสลับด้านการตอบสนองของการกดแป้นพิมพ์ และบล็อกที่ 7 เป็นบล็อกของการทดสอบจริงที่เป็นการจัดประเภทภาพบุคคลเป้าหมายกับคำเป้าหมายผสมกับคำที่แสดงคุณลักษณะซึ่งตรงข้ามกับบล็อกที่ 4 ดังตาราง 13

ตาราง 13

บล็อกของการทดสอบการเชื่อมโยงอคติโดยนัย

บล็อกของการทดสอบ	กดปุ่มด้วยมือซ้าย	กดปุ่มด้วยมือขวา
1 (ขั้นฝึก)	คนที่ไม่ใช่พวกฉัน	คนที่เป็นพวกฉัน
2 (ขั้นฝึก)	คำที่ฟังประสงค	คำที่ไม่ฟังประสงค
3 (ขั้นฝึก)	คนที่ไม่ใช่พวกฉัน + คำที่ฟังประสงค	คนที่เป็นพวกฉัน + คำที่ไม่ฟังประสงค
4 (ทดสอบจริง)	คนที่ไม่ใช่พวกฉัน + คำที่ฟังประสงค	คนที่เป็นพวกฉัน + คำที่ไม่ฟังประสงค
5 (ขั้นฝึก)	คนที่เป็นพวกฉัน	คนที่ไม่ใช่พวกฉัน
6 (ขั้นฝึก)	คนที่เป็นพวกฉัน + คำที่ฟังประสงค	คนที่ไม่ใช่พวกฉัน + คำที่ไม่ฟังประสงค
7 (ทดสอบจริง)	คนที่เป็นพวกฉัน + คำที่ฟังประสงค	คนที่ไม่ใช่พวกฉัน + คำที่ไม่ฟังประสงค

การทดสอบแต่ละบล็อก จะปรากฏคำที่เป็นสิ่งเร้าบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ทีละคำ โดยโปรแกรมจะสุ่มลำดับของคำ ส่วนการจับคู่ระหว่างภาพบุคคลเป้าหมาย คำเป้าหมาย และคำที่แสดงคุณลักษณะ โปรแกรมจะสุ่มเงื่อนไขของลำดับการจับคู่ ออกเป็น 2 เงื่อนไข คือ

เงื่อนไขที่ 1 ทดสอบบล็อกที่ 1, 2, 3, และ 4 ก่อนจะทดสอบบล็อกที่ 5, 6, และ 7 ตามลำดับ นั่นคือเป็นการทดสอบการจับคู่ภาพบุคคลเป้าหมายที่เป็นพวกเดียวกับผู้เข้าร่วมการวิจัยกับคำที่เกี่ยวข้องกับคำเป้าหมายที่แสดงถึงพวกเดียวกับฉันและคำที่ไม่น่าฟังประสงคก่อน

เงื่อนไขที่ 2 ทดสอบบล็อกที่ 5, 6, และ 7 ก่อนจะทดสอบบล็อกที่ 1, 2, 3, และ 4 ตามลำดับ นั่นคือเป็นการทดสอบการจับคู่ภาพบุคคลเป้าหมายที่เป็นพวกเดียวกับผู้เข้าร่วมการวิจัยกับคำที่เกี่ยวข้องกับคำเป้าหมายที่แสดงถึงพวกเดียวกับฉันและคำที่ไม่น่าฟังประสงคก่อน

เมื่อเริ่มการทดสอบหน้าจอคอมพิวเตอร์จะปรากฏคำที่เป็นสิ่งเร้า กลุ่มตัวอย่างต้องใช้นิ้วชี้ข้างซ้ายกดปุ่ม “D” บนแป้นพิมพ์ทางด้านซ้าย หรือใช้นิ้วชี้ข้างขวากดปุ่ม “K” บนแป้นพิมพ์ทางด้านขวา เพื่อเลือกจัดประเภทภาพบุคคล และคำที่ปรากฏให้รวดเร็วที่สุดว่าเป็นคำประเภทใด ทั้งในหมวดภาพและคำเป้าหมาย และหมวดคำที่แสดงคุณลักษณะ โดยหน้าจอจะระบุคำสั่งให้เลือกกดปุ่ม “D” หรือ “K” บนแป้นพิมพ์ทุกครั้งทีปรากฏภาพและคำที่เป็นสิ่งเร้า ดังภาพ 12

ภาพ 12. จำลองหน้าจอคอมพิวเตอร์ในแต่ละบล็อกของการทดสอบอคติโดยนัย

ภาพของบุคคลเป้าหมายที่ใช้ในโปรแกรมสำหรับการทดสอบครั้งนี้ เป็นภาพของบุคคลที่เป็นตัวละครที่ปรากฏในวิดีโอที่ค้นในสถานการณ์สมมติ โดยเป็นภาพขาวดำ มีขนาด 300 x 300 pixel ลักษณะของตัวอักษรของหมวดคำที่ใช้ในการจัดประเภทคำเป้าหมายเป็นตัวอักษรแบบ Cordia UPC สีเขียว ขนาด 48 point และตัวอักษรของหมวดคำที่ใช้ในการจัดประเภทคำที่แสดงคุณลักษณะเป็นตัวอักษรแบบ Cordia UPC สีแดง ขนาด 48 point โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้มีคุณสมบัติที่

เหมาะสม คือ มีความเร็วของหน่วยประมวลผลกลาง (CPU) 2.0 GHz และมีหน่วยความจำหลัก (RAM) 2 GB

การวิเคราะห์คะแนนอคติโดยนัย

ในการวิจัยครั้งนี้ คะแนนของอคติโดยนัยจะมีแนวคิดในการคิดคะแนนจากงานวิจัยของ Klavina และคณะ (2012) และงานวิจัยของ Green และ Teachman (2013) ที่นำเอาระยะเวลาในการจัดประเภทการจับคู่ภาพของบุคคลที่เป็นพวกฉัน (ตัวละครที่อยู่กลุ่มเดียวกันกับผู้เข้ารับการทดลอง) และคำที่ไม่น่าพึงประสงค์ (บล็อกการทดสอบที่ 3 และบล็อกการทดสอบที่ 4) มาลบด้วยระยะเวลาในการจัดประเภทการจับคู่รูปของบุคคลที่เป็นพวกฉันและคำที่น่าพึงประสงค์ (บล็อกการทดสอบที่ 6 และบล็อกการทดสอบที่ 7) โดยนำเอาระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 3 ลบกับระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 6 (จะได้ค่าคะแนนตามหลักการวิเคราะห์ของโปรแกรมทดสอบ IAT ที่เรียกว่า D_briep_a) มาใช้เป็นคะแนนที่ได้จากตัวแปรที่สังเกตได้ของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ชุดที่ 1 (IAT-PJ1) และนำเอาระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 4 ลบกับระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 7 (จะได้ค่าคะแนนตามหลักการวิเคราะห์ของโปรแกรมทดสอบ IAT ที่เรียกว่า D_briep_b) มาใช้เป็นคะแนนที่ได้จากตัวแปรที่สังเกตได้ของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ชุดที่ 2 (IAT-PJ2) หากบุคคลยังมีระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ได้จากการจัดประเภทการจับคู่รูปของบุคคลที่เป็นพวกฉันและคำที่ไม่น่าพึงประสงค์นาน และมีระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ได้จากการจัดประเภทการจับคู่รูปของบุคคลที่เป็นพวกฉันและคำที่น่าพึงประสงค์สั้น หรือมีการจัดคู่รูปของบุคคลที่ไม่ใช่พวกฉันกับคำที่ไม่น่าพึงประสงค์สั้นกว่าจับคู่กับคำที่พึงประสงค์ จะแสดงให้เห็นว่าบุคคลมีอคติในการขึ้นชอบกลุ่มตนเองและไม่ขึ้นชอบกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มของตนเองสูง

การตรวจสอบคุณภาพของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย

การตรวจสอบคุณภาพของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยนั้น ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบกับนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งลงทะเบียนเรียนในวิชาจิต 102 จิตวิทยาทั่วไป ตอนเรียน ที่ 1 จำนวน 60 คน โดยได้นำแนวคิดการตรวจสอบคุณภาพของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยของ Greenwald, Nosek, และ Banaji (2003) และ Nosek, Greenwald, และ Banaji (2005) โดยเริ่มจากการตรวจสอบลำดับของการวิเคราะห์เจตคติ (counter balance test) เพื่อตรวจสอบความแตกต่างของความเร็วเฉลี่ยในรอบของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ตอบสนองในรอบที่เป็นการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “พวกฉัน” (บุคคลที่ 1, 2 และ 3) กับคำในหมวด “พึงประสงค์” ขึ้นก่อน และในรอบที่เป็นการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “ไม่ใช่พวกฉัน” (บุคคลที่ 4, 5 และ 6) กับคำในหมวด “พึงประสงค์”

ขึ้นก่อน ซึ่งโดยปกติแล้วระยะเวลาโดยเฉลี่ยจะต้องไม่แตกต่างกันเนื่องจากลำดับก่อนหลังของการทดสอบรูปแบบหนึ่งไม่ควรจะมีอิทธิพลรบกวนทำให้ช่วงเวลาการประเมินอคติโดยนัยจากการจับคู่อีกรูปแบบหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ จากการทดลองเก็บข้อมูลพบว่าเวลาโดยเฉลี่ยในการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยทั้ง 7 บล็อกของกลุ่มตัวอย่างที่ทดสอบการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” ก่อน ($M = 856.03$ มิลลิวินาที, $SD = 115.74$) และกลุ่มตัวอย่างที่ทดสอบการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” ก่อน ($M = 804.46$ มิลลิวินาที, $SD = 130.42$) ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ [$t(58) = 1.72, p = .11$ (หนึ่งหาง)] แสดงให้เห็นว่าลำดับของการจับคู่ในการทดสอบการนำเอาภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” ขึ้นก่อน หรือเอาภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” ขึ้นก่อนในการทดสอบเชื่อมโยงโดยนัยไม่มีผลต่อระยะเวลาในการตอบสนอง ไม่เกิดการขึ้นนำ หรือส่งผลกระทบต่อบุคคลให้มีการเลือกจับคู่ระหว่างภาพกับคำในลำดับต่อมาคลาดเคลื่อนด้วยความเร็ว หรือช้ามากไปจากความเป็นจริงตามที่ควรจะเป็น ดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14

ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความเร็วในการเชื่อมโยงโดยนัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ตอบสนองในรอบของจับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” ก่อน และในรอบของการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” ก่อน

ลำดับ	n	M	SD	t	p
จับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” ก่อน	27	856.03	115.74	1.72	.11
จับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” ก่อน	33	804.46	130.42		

จากนั้นผู้วิจัยได้ทดสอบความเที่ยงภายในของเครื่องมือการวัดอคติโดยนัยของเครื่องมือ โดยการนำค่าอิทธิพลจากบล็อกฝึกหัด (บล็อกที่ 3 และบล็อกที่ 6) คือ ค่าคะแนน D_briep_a กับค่าอิทธิพลของบล็อกการทดสอบจริง (บล็อกที่ 4 และ บล็อกที่ 7) คือ ค่าคะแนน D_briep_b มาหาค่าสหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ผลที่ได้มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .77 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ $r(60) = .63, p < .01$ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการทดสอบอคติของการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่มโดยนัยครั้งนี้มีความเที่ยงภายในอยู่ในระดับสูง ดังแสดงในตาราง 15

ตาราง 15

เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าอิทธิพลจากบล็อกทดสอบและบล็อกทดลองจริงของอคติโดยนัย

ตัวแปร	1	2
1. ค่าอิทธิพลจากการวัดการเชื่อมโยงโดยนัยบล็อกฝึกหัด (D_briep_a)	-	
2. ค่าอิทธิพลจากการวัดการเชื่อมโยงโดยนัยบล็อกทดสอบจริง (D_briep_b)	.63**	-
α	.77	

** $p < .01$, หนึ่งทาง.

เพื่อทดสอบความตรงของการวัดอคติโดยนัย โดยมีแนวคิดจากงานวิจัยจากการศึกษาเกี่ยวกับชนชาติ หรือผู้ใช้สินค้า (Lane, Banaji, Nosek, & Greenwald, 2007; Maison, Greenwald, & Bruin, 2004) ที่เห็นว่าการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยสามารถวัดความชื่นชอบต่อกลุ่มของตนเอง แตกต่างไปจากการชื่นชอบกลุ่มอื่น ดังนั้นผู้ที่มีอคติสูงมักที่จะมีความชื่นชอบกลุ่มที่เป็นพวกของตนเองและรังเกียจกลุ่มที่ไม่ใช่พวกของตนเอง โดยพิจารณาได้จากระยะเวลาในการเชื่อมโยงภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” จะน้อยกว่าระยะเวลาที่ใช้ในการเชื่อมโยงภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งในทางกลับกัน หากเป็นผู้ที่มีอคติต่ำ จะใช้ระยะเวลาในการเชื่อมโยงภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” มากกว่าหรือไม่แตกต่างจากระยะเวลาที่ใช้ในการเชื่อมโยงภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า ในกลุ่มที่เป็นผู้ที่มีอคติสูงจำนวน 30 คน (คือ นักศึกษาสายอาชีพศึกษา ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยรวมของการตอบมาตราวัดอคติโดยชัดแจ้งสูง) มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความเร็วเฉลี่ยในการเชื่อมโยงโดยนัยจากการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” / ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ไม่พึงประสงค์” ($M = 713.70$ มิลลิวินาที, $SD = 111.79$) น้อยกว่าคะแนนความเร็วเฉลี่ยในการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” / ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” ($M = 951.33$ มิลลิวินาที, $SD = 164.85$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$t(58) = 9.32$, $p = .000$ (หนึ่งทาง)] สามารถแสดงได้ดังตาราง 16

ตาราง 16

ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความเร็วในการเชื่อมโยงโดยนัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีมือคดสูง ในการเชื่อมโยงภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “ฟังประสงค์” / ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ฟังประสงค์”

ลำดับ	n	M	SD	t	p
ความเร็วเฉลี่ยในการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำ “ฟังประสงค์” / คำ “พวกฉัน” กับคำ “ไม่ฟังประสงค์”	30	951.33	164.85	9.32	.000
ความเร็วเฉลี่ยในการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำ “ฟังประสงค์” / คำ “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำ “ไม่ฟังประสงค์”	30	713.70	111.79		

ในกลุ่มที่เป็นผู้มือคดต่ำ (คือ นิสิตนักศึกษาที่ปฏิบัติธรรม หรืออยู่ชมรมพุทธศาสนา ซึ่งมีระดับคะแนนเฉลี่ยรวมของการตอบมาตรวัดอคติโดยชัดแจ้งต่ำ) จำนวน 30 คน พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความเร็วเฉลี่ยในการเชื่อมโยงโดยนัยจากการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ฟังประสงค์” / ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “ไม่ฟังประสงค์” ($M = 822.15$ มิลลิวินาที, $SD = 171.96$) น้อยกว่าคะแนนความเร็วเฉลี่ยในการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ไม่ฟังประสงค์” / ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “ฟังประสงค์” ($M = 921.33$ มิลลิวินาที, $SD = 180.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [$t(58) = 3.16, p = .002$ (หนึ่งทาง)] สามารถแสดงได้ดังตาราง 17

ตาราง 17

ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความเร็วในการเชื่อมโยงโดยนัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีอคติต่ำ ในการเชื่อมโยงภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์” / ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “พึงประสงค์”

ลำดับ	n	M	SD	t	p
ความเร็วเฉลี่ยในการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำ “ไม่พึงประสงค์” / คำ “พวกฉัน” กับคำ “พึงประสงค์”	30	921.33	180.05	3.16	.002
ความเร็วเฉลี่ยในการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำ “พึงประสงค์” / คำ “พวกฉัน” กับคำ “ไม่พึงประสงค์”	30	822.15	171.96		

ผลการทดสอบเครื่องมือการวัดอคติโดยนัยในการวิจัยที่ได้กล่าวมาในข้างต้นมีความสอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้เกี่ยวกับการวัดอคติโดยนัย แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือดังกล่าวมีความตรงเชิงโครงสร้างและความเที่ยงของเครื่องมืออยู่ในระดับสูงพอที่จะนำไปใช้วัดอคติโดยนัยกับผู้เข้าร่วมการวิจัยในขั้นตอนการเก็บข้อมูลจริง

7. การประเมินการคุกคาม

การประเมินการคุกคามนั้นมีขึ้นเพื่อใช้ตรวจสอบความรู้สึกของผู้เข้าร่วมการวิจัยหลังจากได้เข้าร่วมเงื่อนไขของการทดลอง เพื่อตรวจสอบผลของการจัดกระทำจากการทดลอง (manipulation check) ว่ามีแนวโน้มเป็นไปตามที่ผู้วิจัยคาดหวังหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเป็นแบบประเมินความรู้สึก โดยได้มีการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาข้อกระทงจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยจะมีการประเมินใน 2 รูปแบบ ได้แก่ การประเมินในชั้นปฐมภูมิ และการประเมินในชั้นทุติยภูมิ โดยการประเมินทั้งสองชั้นมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 7 ระดับ ตั้งแต่ 1 คือ น้อยที่สุด จนถึง 7 คือ มากที่สุด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินในชั้นปฐมภูมิ (primary appraisal) จะเป็นการประเมินเกี่ยวข้องกับความรุนแรงของการคุกคาม (offense severity) ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดในการประเมินของ Weun, Beatty, และ Jones (2004) มาพัฒนาเพิ่มเติม โดยใช้ข้อกระทงจำนวน 6 ข้อ ซึ่งวัดเกี่ยวกับความเป็นปัญหา การก่อให้เกิดอารมณ์โกรธ ความพึงพอใจ ความรู้สึกสะอวกสบาย ความเป็นธรรม และความรุนแรงของการละเมิด

2. การประเมินในขั้นทุติยภูมิ (secondary appraisal) ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากงานวิจัยของ Zourrig (2010) มาพัฒนา โดยเป็นการประเมินที่เกี่ยวข้องกับความสามารถของบุคคลในการจัดการกับการคุกคาม การกล่าวโทษถึงสิ่งที่เป็นสาเหตุของการคุกคาม การคาดการณ์ผลและการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หากบุคคลรู้สึกว่าคุณมีความสามารถในการจัดการกับการคุกคามน้อย กล่าวโทษสิ่งต่างๆ สูง และไม่สามารถที่จะคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้จะยิ่งรู้สึกว่าคุณมีความรุนแรงของการคุกคามมาก ซึ่งประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 5 ข้อ (ดูภาคผนวก ก)

หากผู้ตอบมีคะแนนจากการประเมินขั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิสูงมากเท่าใด หมายถึง บุคคลมีการรับรู้ และรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถที่จะจัดการกับการคุกคาม และการคุกคามจากผู้อื่นมีความรุนแรงมากขึ้นเท่านั้น และแบบประเมินการคุกคามนั้นจะใช้เก็บข้อมูลหลังจากผู้เข้าร่วมการวิจัยทำการชมวิดิทัศน์ขนาดสั้นที่เป็นสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการคุกคามจากคนภายในกลุ่มเดียวกัน และจากบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกัน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับใช้วิเคราะห์เพื่อตอบสมมติฐานการวิจัยต่อไป

8. มาตรการให้อภัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในการวัดการให้อภัยซึ่งผู้วิจัยพัฒนามาจากงานวิจัยของ Bradfield และ Aquino (1999) ซึ่งมีการวัดการให้อภัยควบคู่กับการแก้แค้นในมิติเกี่ยวกับความคิด (forgiveness and revenge thoughts) ซึ่งประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 22 ข้อ ลักษณะมาตรเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ *ไม่เคยเลย (never)* จนถึง *บ่อยครั้ง (always)* และมิติเกี่ยวกับและมิติเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการให้อภัยและการแก้แค้น (forgiveness and revenge behaviors) ซึ่งประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 22 ข้อ ลักษณะมาตรเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ *ไม่ถูกต้องที่สุด (not at all accurate)* จนถึง *ถูกต้องที่สุด (very accurate)* มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง .72 - .95 และได้แนวคิดเพิ่มเติมจากงานวิจัยของ Rye และคณะ (2001) ที่เห็นว่าการให้อภัยนั้นจะมีการแสดงออกในสองรูปแบบ ได้แก่ การไม่มีความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมทางลบ และการมีความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมทางบวกต่อผู้ที่มาละเมิดหรือกระทำผิด ลักษณะมาตรเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ 1 คือ *ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง* จนถึง 5 คือ *เห็นด้วยอย่างยิ่ง* มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับเท่ากับ .87 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะพัฒนาเป็นมาตรวัดที่แสดงออกถึงการให้อภัยและการไม่ให้อภัยรวมถึงการแก้แค้น ผ่านทางมิติด้านความคิด จำนวน 12 ข้อ และพฤติกรรม จำนวน 12 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 24 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับเกณฑ์การให้คะแนนใหม่เป็นการประมาณค่า 7 ระดับ เพื่อให้มีความสอดคล้องกันในระดับของการประเมินและลดการสับสนของผู้ตอบ เนื่องจากการประเมินเกี่ยวกับ

การให้อภัยนั้นเป็นการประเมินที่ค่อนข้างมีความละเอียดอ่อน (ดูภาคผนวก ก) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ตั้งแต่ 1 คือ *ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง* จนถึง 7 คือ *เห็นด้วยอย่างยิ่ง* ดังนี้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อกระทงมาถอดความเป็นภาษาไทย โดยมีการและพัฒนาให้เข้ากับบริบทของสังคมไทย และเรื่องที่ต้องการทำการศึกษา จากนั้นนำมาตรวจวัดที่ทำการปรับปรุงและพัฒนาแล้วไปให้ อาจารย์ ดร. อภิษฎา ไชยวุฒิกรณวานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความตรงและเหมาะสมของเนื้อหา และนำมาตรวจวัดทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในขั้นพัฒนามาตร ซึ่งเครื่องมือ ซึ่งเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชา จต 102 จิตวิทยาทั่วไป ตอนเรียน ที่ 1 จำนวน 60 คน และนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกระหว่างกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ และนำข้อที่ผ่านการทดสอบไปวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมข้อกระทงอื่น ๆ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า r วิฤติ (58, .05 หนึ่งทาง) เท่ากับ .214 และวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่าข้อกระทงผ่านเกณฑ์ที่จำนวน 21 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .94 (ดูตาราง ค 8 ภาคผนวก ค)

จากนั้นผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อกระทงที่มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อ กับผลรวมของข้ออื่น ๆ ในชุดมาตรวัดสูงสุดจำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วยการวัดความคิดที่จะแสดงออกถึงการให้อภัย จำนวน 8 ข้อ และการแสดงพฤติกรรมให้อภัยจำนวน 8 ข้อ เพื่อลดจำนวนข้อกระทงลง จากนั้นทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในขั้นพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ลงทะเบียนเรียนในวิชา จต 102 จิตวิทยาทั่วไป ตอนเรียน ที่ 2 เพิ่มเติมอีกจำนวน 60 คน ซึ่งข้อกระทงทุกข้อผ่านเกณฑ์ทั้งหมด มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟารวมทั้งฉบับเท่ากับเท่ากับ .94 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้านความคิดที่จะแสดงออกถึงการให้อภัย เท่ากับ .90 และด้านการแสดงพฤติกรรมให้อภัยเท่ากับ .88 (ดูตาราง ค 9 – ค 11 ภาคผนวก ค) ดังนั้นการตัดทอนจำนวนข้อกระทงเพื่อให้มีความกระชับและยังคงไว้ถึงควมมีคุณภาพของเครื่องมือ และน่าจะมีความเหมาะสมในการนำไปใช้วัดการแสดงออกถึงการให้อภัยในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยได้เป็นอย่างดี

ในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำมาตรวจวัดที่ได้พัฒนาขึ้นไปทดสอบกับกลุ่มที่รู้จักขณะอยู่แล้ว (known groups) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างน่าจะมีคุณลักษณะของการมีการให้อภัยสูงและต่ำ ได้แก่

- กลุ่มที่คาดว่าจะมีการให้อภัยต่ำ คือ นักศึกษาสายอาชีวศึกษา จำนวน 30 คน
- กลุ่มที่คาดว่าจะมีการให้อภัยสูง ได้แก่ นิสิตนักศึกษาที่ปฏิบัติธรรม หรือเข้าร่วมชมรมพุทธศาสนา จำนวน 30 คน

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยสถิติ t -test เพื่อเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตระหว่างกลุ่มที่ได้คะแนนจากมาตรสูงและกลุ่มที่ได้คะแนนจากมาตรต่ำ พบว่ามาตรดังกล่าวสามารถจำแนกผู้ที่

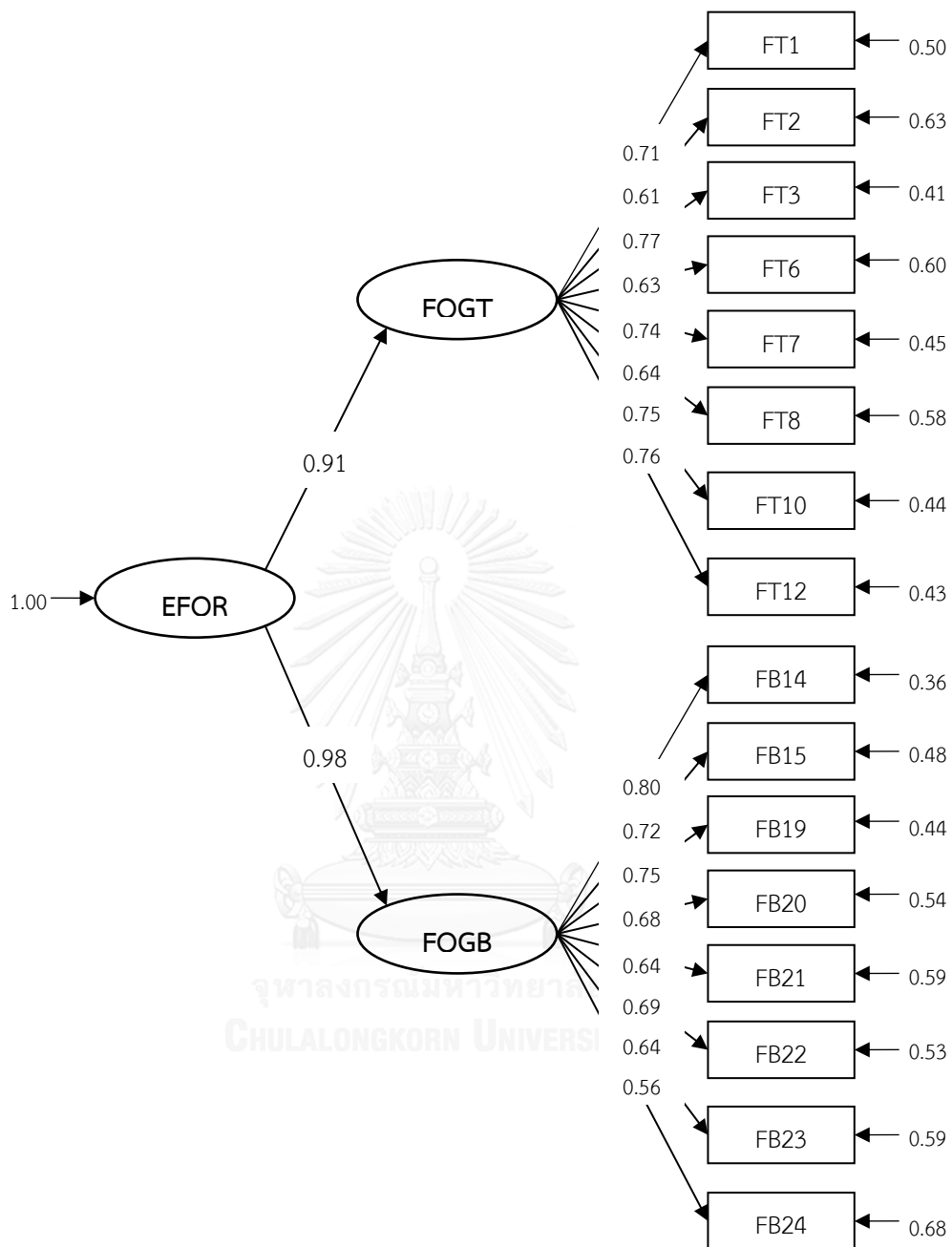
คาดว่ามีการให้อภัยสูง และผู้ที่คาดว่ามีการให้อภัยต่ำออกจากกันได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$t(58) = 4.75, p = .000$ (หนึ่งหาง)] ดังตาราง 18 จึงสรุปได้ว่ามาตรการให้อภัย ทั้ง 16 ข้อ มีคุณภาพเพียงพอในการจำแนกระหว่างผู้ที่มีลักษณะของการให้อภัยสูงและต่ำออกจากกันได้

ตาราง 18

เปรียบเทียบระดับการให้อภัยของกลุ่มสูง และต่ำ

ระดับการให้อภัย	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
กลุ่มที่มีการให้อภัยสูง	30	5.33	0.51	4.75	.000
กลุ่มที่มีการให้อภัยต่ำ	30	4.52	0.78		

จากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (second order confirmatory factor analysis) โมเดลการวัดการให้อภัยโดยชัดเจน มี 2 องค์ประกอบ คือ ความคิดที่จะแสดงออกถึงการให้อภัย และการแสดงออกถึงการให้อภัย ผลการวิเคราะห์ พบว่า โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าไค-สแควร์เท่ากับ 29.25 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .982 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .942 ค่าดัชนีของรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ (RMR) เท่ากับ .023 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือมาตรฐาน (RMSEA) เท่ากับ .000 (ดูภาพ 13)

(Chi-square = 29.25, $df = 42$, $p = .992$, GFI = .982, AGFI = .951, RMR = .025, RMSEA = .000)

ภาพ 13. โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยันอันดับที่ 2 ของมาตรวัดการให้อภัยโดยชัดแจ้ง

9. การวัดการให้อภัยโดยนัย

การวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยในงานวิจัยชิ้นนี้ ใช้การทดสอบเชื่อมโยงโดยนัย ที่พัฒนาขึ้นตามแนวทางของ Greenwald และ Farnham (2000) และจากงานวิจัยของ Buechsel (2010), DeBellis (2011) และ Goldring (2011) ใช้ภาพของบุคคลเป้าหมายสำหรับการจัดประเภทคำเป้าหมายหมวด “พวกฉัน” ได้แก่ ภาพของบุคคลที่ 1 ภาพของบุคคลที่ 2 และภาพของบุคคลที่ 3 (ซึ่งเป็นบุคคลที่ปรากฏอยู่ในวิดีโอที่ผู้ใช้เป็นสิ่งเร้าในการวิจัย มีชื่อว่าแจน วิน และบิกตามลำดับ) และภาพของบุคคลเป้าหมายสำหรับการจัดประเภทหมวด “ไม่ใช่พวกฉัน” ได้แก่ บุคคลที่ 4 ภาพของบุคคลที่ 5 และภาพของบุคคลที่ 6 (ซึ่งเป็นบุคคลที่ปรากฏอยู่ในวิดีโอที่ผู้ใช้เป็นสิ่งเร้าในการวิจัยมีชื่อว่าแมย์ ปี และเบสตามลำดับ) กับคำที่สามารถสะท้อนได้ถึงการให้อภัย จำนวน 6 คำ ได้แก่ ให้อภัย ยอมความ คินดี ยกโทษ ความเข้าใจ และความกรุณา และคำที่สะท้อนถึงการไม่ให้อภัย จำนวน 6 คำ ได้แก่ ไม่ให้อภัย แก่แค้น จอจเวร เอาคิน พยาบาท ประณาม

ในการวิจัยนี้ใช้โปรแกรมอินควิสิท (Inquisit) เวอร์ชัน 4 ซึ่งพัฒนาขึ้นใช้เมื่อเดือนเมษายน ปี 2012 สามารถคำนวณระยะเวลาการตอบสนองเป็นหน่วยมิลลิวินาที ประกอบด้วยบล็อกที่ใช้ทดสอบจำนวน 7 บล็อก การวิจัยครั้งนี้เลือกใช้วิธีการตอบสนองของผู้เข้าร่วมการวิจัยโดยการกดแป้นคีย์บอร์ด

ขั้นตอนการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย

ขั้นตอนการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยบล็อกสำหรับการทดสอบทั้งหมด 7 บล็อก โดย บล็อกที่ 1 เป็นการฝึกฝนการจัดประเภทภาพของบุคคลเป้าหมายกับคำเป้าหมาย ที่เป็น (“พวกฉัน” หรือ “ไม่ใช่พวกฉัน”) ส่วนบล็อกที่ 2 เป็นการฝึกฝนจัดประเภทคำที่แสดงคุณลักษณะ (“การให้อภัย” หรือ “ไม่ให้อภัย”) บล็อกที่ 3 เป็นบล็อกฝึกฝนในการจัดประเภทภาพบุคคลเป้าหมาย (“พวกฉัน” หรือ “ไม่ใช่พวกฉัน”) กับคำที่แสดงคุณลักษณะ (“การให้อภัย” หรือ “ไม่ให้อภัย”) จากนั้นจะทำการทดสอบจริงในการจัดประเภทภาพบุคคลเป้าหมาย ผสมกับคำที่แสดงคุณลักษณะในบล็อกที่ 4 ส่วนบล็อกที่ 5 เป็นการฝึกฝนการจัดประเภทคำเป้าหมายแต่ละสลับด้านการตอบสนองของการกดแป้นพิมพ์จากบล็อกที่ 1 ส่วนบล็อกที่ 6 เป็นการฝึกฝนการจัดประเภทภาพบุคคลกับคำเป้าหมายและคำที่แสดงคุณลักษณะ คล้ายกับบล็อกการทดสอบที่ 3 แต่จะสลับด้านการตอบสนองของการกดแป้นพิมพ์ และบล็อกที่ 7 เป็นบล็อกของการทดสอบจริงที่เป็นการจัดประเภทภาพบุคคลเป้าหมายกับคำเป้าหมายผสมกับคำที่แสดงคุณลักษณะซึ่งตรงข้ามกับบล็อกที่ 4

ตาราง 19

บล็อกของการทดสอบการเชื่อมโยงการให้อภัยโดยนัย

บล็อกของการทดสอบ	กตปุมด้วยมือซ้าย	กตปุมด้วยมือขวา
1 (ขั้นฝึก)	คนที่ไม่ใช่พวกฉัน	คนที่เป็นพวกฉัน
2 (ขั้นฝึก)	การให้อภัย	การไม่ให้อภัย
3 (ขั้นฝึก)	บุคคลที่ไม่ใช่พวกฉัน + การให้อภัย	บุคคลที่เป็นพวกฉัน + การไม่ให้อภัย
4 (ทดสอบจริง)	บุคคลที่ไม่ใช่พวกฉัน + การให้อภัย	บุคคลที่เป็นพวกฉัน + การไม่ให้อภัย
5 (ขั้นฝึก)	คนที่เป็นพวกฉัน	คนที่ไม่ใช่พวกฉัน
6 (ขั้นฝึก)	บุคคลที่เป็นพวกฉัน + การให้อภัย	บุคคลที่ไม่ใช่พวกฉัน + การไม่ให้อภัย
7 (ทดสอบจริง)	บุคคลที่เป็นพวกฉัน + การให้อภัย	บุคคลที่ไม่ใช่พวกฉัน + การไม่ให้อภัย

เมื่อเริ่มการทดสอบหน้าจอคอมพิวเตอร์จะปรากฏค่าที่เป็นสิ่งเร้า กลุ่มตัวอย่างต้องใช้นิ้วชี้ข้างซ้ายกดปุ่ม “D” บนแป้นพิมพ์ทางด้านซ้าย หรือใช้นิ้วชี้ข้างขวากดปุ่ม “K” บนแป้นพิมพ์ทางด้านขวา เพื่อเลือกจัดประเภทภาพบุคคล และค่าที่ปรากฏให้รวดเร็วที่สุดว่าเป็นค่าประเภทใด ทั้งในหมวดภาพและค่าเป้าหมาย และหมวดค่าที่แสดงคุณลักษณะ โดยหน้าจอจะระบุคำสั่งให้เลือกกดปุ่ม “D” หรือ “K” บนแป้นพิมพ์ทุกครั้งที่ปรากฏภาพและค่าที่เป็นสิ่งเร้า ดังภาพ 14

การทดสอบแต่ละบล็อก จะปรากฏค่าที่เป็นสิ่งเร้าบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ทีละค่า โดยโปรแกรมจะสุ่มลำดับของค่า ส่วนการจับคู่ระหว่างภาพบุคคลเป้าหมาย ค่าเป้าหมาย และค่าที่แสดงคุณลักษณะ โปรแกรมจะสุ่มเงื่อนไขของลำดับการจับคู่ ออกเป็น 2 เงื่อนไข คือ

เงื่อนไขที่ 1 ทดสอบบล็อกที่ 1, 2, 3, และ 4 ก่อนจะทดสอบบล็อกที่ 5, 6, และ 7 ตามลำดับ นั่นคือเป็นการทดสอบการจับคู่ภาพบุคคลเป้าหมายที่เป็นพวกเดียวกับผู้เข้าร่วมการวิจัย กับค่าที่เกี่ยวข้องกับค่าเป้าหมายที่แสดงถึงพวกเดียวกับฉันและค่าที่แสดงถึงการไม่ให้อภัยก่อน

เงื่อนไขที่ 2 ทดสอบบล็อกที่ 5, 6, และ 7 ก่อนจะทดสอบบล็อกที่ 1, 2, 3, และ 4 ตามลำดับ นั่นคือเป็นการทดสอบการจับคู่ภาพบุคคลเป้าหมายที่เป็นพวกเดียวกับผู้เข้าร่วมการวิจัย กับค่าที่เกี่ยวข้องกับค่าเป้าหมายที่แสดงถึงพวกเดียวกับฉันและค่าที่แสดงถึงการให้อภัยก่อน

ภาพ 14. จำลองหน้าจอคอมพิวเตอร์ในแต่ละบล็อกของการทดสอบการให้อภัยโดยนัย

ภาพของบุคคลเป้าหมายที่ใช้ในโปรแกรมสำหรับการทดสอบครั้งนี้ เป็นภาพของบุคคลที่เป็นตัวละครที่ปรากฏในวิดีโอทัศนในสถานการณ์สมมติ โดยเป็นภาพขาวดำ มีขนาด 300 x 300 pixel ลักษณะของตัวอักษรของหมวดคำที่ใช้ในการจัดประเภทคำเป้าหมายเป็นตัวอักษรแบบ Cordia UPC สีเขียว ขนาด 48 point และตัวอักษรของหมวดคำที่ใช้ในการจัดประเภทคำที่แสดงคุณลักษณะเป็น

ตัวอักษรแบบ Cordia UPC สีแดง ขนาด 48 point โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้มีคุณสมบัติที่เหมาะสม คือ มีความเร็วของหน่วยประมวลผลกลาง (CPU) 2.0 GHz และมีหน่วยความจำหลัก (RAM) 2 GB

ขั้นตอนการวิเคราะห์คะแนนการให้อภัยโดยนัย

ในการวิจัยครั้งนี้ คะแนนของอคติโดยนัยจะมีแนวคิดในการคิดคะแนนจากงานวิจัยของ Klavina และคณะ (2012) และงานวิจัยของ Green และ Teachman (2013) ที่นำเอาระยะเวลาในการจัดประเภทการจับคู่ภาพของบุคคลที่เป็นพวกฉัน (ตัวละครที่อยู่กลุ่มเดียวกันกับผู้เข้ารับการทดลอง) และค่าที่แสดงถึงการไม่ให้อภัย (บล็อกการทดสอบที่ 3 และบล็อกการทดสอบที่ 4) มาลบด้วยระยะเวลาในการจัดประเภทการจับคู่รูปของบุคคลที่เป็นพวกฉันและค่าที่แสดงถึงการให้อภัย (บล็อกการทดสอบที่ 6 และบล็อกการทดสอบที่ 7) โดยนำเอาระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 3 ลบกับระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 6 (จะได้ค่าคะแนนตามหลักการวิเคราะห์ของโปรแกรมทดสอบ IAT ที่เรียกว่า D_briep_a) มาใช้เป็นคะแนนที่ได้จากตัวแปรที่สังเกตได้ของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ชุดที่ 1 (IAT-FOR1) และนำเอาระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 4 ลบกับระยะเวลาจากบล็อกการทดสอบที่ 7 (จะได้ค่าคะแนนตามหลักการวิเคราะห์ของโปรแกรมทดสอบ IAT ที่เรียกว่า D_briep_b) มาใช้เป็นคะแนนที่ได้จากตัวแปรที่สังเกตได้ของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ชุดที่ 2 (IAT-FOR2) หากบุคคลยังมีระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ได้จากการจัดประเภทการจับคู่ภาพบุคคลที่เป็นพวกของฉันกับค่าไม่น่าพึงประสงค์ที่แสดงถึงการแก้แค้นนาน และมีระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ได้จากการจัดประเภทการจับคู่ค่าที่น่าพึงประสงค์กับค่าที่แสดงถึงการให้อภัยสั้น รวมถึงมีระยะเวลาโดยเฉลี่ยของการจัดคู่ภาพบุคคลที่ไม่ใช่พวกของฉันกับค่าไม่น่าพึงประสงค์ที่แสดงถึงการแก้แค้นนานแต่มีการจับคู่กับค่าที่แสดงถึงการให้อภัยสั้น จะแสดงให้เห็นว่าบุคคลมีแนวโน้มของการให้อภัยโดยนัยสูง

การตรวจสอบคุณภาพของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย

การตรวจสอบคุณภาพของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยนั้น ผู้วิจัยได้ทดสอบกับนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งลงทะเบียนเรียนในวิชา จต 102 จิตวิทยาทั่วไป ตอนเรียน ที่ 1 จำนวน 60 คน โดยได้นำแนวคิดการตรวจสอบคุณภาพของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยของ Greenwald, Nosek, และ Banaji (2003) และ Nosek, Greenwald, และ Banaji (2005) การพิจารณาลำดับของการจับคู่กับระยะเวลาเฉลี่ยในการทดสอบแต่ละบล็อก โดยที่ผู้ทดสอบจับคู่ค่าและภาพบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพวกของตนเองและค่าที่แสดงการไม่ให้อภัยก่อน ซึ่งระยะเวลาโดยเฉลี่ยจะต้องไม่แตกต่างจากการทดสอบบล็อกรวมทั้ง 7 บล็อก และกลุ่มตัวอย่างควรมีเวลาโดยเฉลี่ยในการทดสอบบล็อกที่จับคู่ระหว่างค่าและภาพบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ

พวกของตนเองและคำที่เกี่ยวกับการให้อภัยน้อยกว่าการทดสอบบล็อกที่จับคู่ระหว่างคำและภาพบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพวกของตนเองและคำที่แสดงการไม่ให้อภัย ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่รับการทดสอบบล็อกที่จับคู่คำและภาพบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพวกของตนเองและคำที่แสดงการไม่ให้อภัยก่อนหรือผู้ที่ทดสอบบล็อกที่จับคู่กับคำและภาพบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพวกของตนเองกับคำที่เกี่ยวกับการให้อภัยก่อนก็ตามเนื่องจากลำดับก่อนหลังของการทดสอบรูปแบบหนึ่งไม่ควรจะมีอิทธิพลรบกวนทำให้ช่วงเวลาการประเมินการให้อภัยโดยนัยจากการจับคู่อีกรูปแบบหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ

โดยเริ่มจากการตรวจสอบลำดับของการวิเคราะห์เจตคติ (counter balance test) เพื่อตรวจสอบความแตกต่างของความเร็วเฉลี่ยในรอบของการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ตอบสนองในรอบที่เป็นการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “พวกฉัน” (บุคคลที่ 1, 2 และ 3) กับคำในหมวด “ให้อภัย” ก่อน และในรอบที่เป็นการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “ไม่ใช่พวกฉัน” (บุคคลที่ 4, 5 และ 6) กับคำในหมวด “ให้อภัย” ก่อน ซึ่งระยะเวลาโดยเฉลี่ยจะต้องไม่แตกต่างกัน จากการทดลองเก็บข้อมูลพบว่าเวลาโดยเฉลี่ยในการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยทั้ง 7 บล็อกของกลุ่มตัวอย่างที่ทดสอบการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” ก่อน ($M = 789.92$ มิลลิวินาที, $SD = 141.60$) ไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ทดสอบการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” ก่อน ($M = 797.83$ มิลลิวินาที, $SD = 139.18$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าลำดับของการจับคู่ในการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยของการให้อภัยจากการนำเอาภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” ขึ้นก่อน หรือเอาภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” ขึ้นก่อน ไม่มีผลรบกวนต่อระยะเวลาในการตอบสนอง ดังแสดงในตาราง 20

ตาราง 20

ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความเร็วในการเชื่อมโยงโดยนัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ตอบสนองในรอบของจับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” ก่อน และในรอบของการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” ก่อน

ลำดับ	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
จับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” ก่อน	30	789.92	141.60	-0.22	.83
จับคู่ภาพบุคคลที่จัดประเภทเป็น “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” ก่อน	30	797.83	139.18		

จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงภายในของเครื่องมือการวัดการให้อภัยโดยนัยของเครื่องมือโดยการนำค่าอิทธิพลจากบล็อกฝึกหัด (บล็อกที่ 3 และบล็อกที่ 6 คือ ค่าคะแนน D_briep_a) กับค่าอิทธิพลของบล็อกการทดสอบจริง (บล็อกที่ 4 และ บล็อกที่ 7 คือ ค่าคะแนน D_briep_b) มาหาค่าสหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ผลที่ได้มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .82 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ $r(60) = .69, p < .01$ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการทดสอบการให้อภัยโดยนัยครั้งนี้มีความเที่ยงภายในอยู่ในระดับสูง ดังแสดงในตาราง 21

ตาราง 21

เมตริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างค่าอิทธิพลจากบล็อกทดสอบและบล็อกทดลองจริงของการให้อภัยโดยนัย

ตัวแปร	1	2
1. ค่าอิทธิพลจากการวัดการเชื่อมโยงโดยนัยบล็อกฝึกหัด (D_briep_a)	-	
2. ค่าอิทธิพลจากการวัดการเชื่อมโยงโดยนัยบล็อกทดสอบจริง (D_briep_b)	.69**	-
α		.82

** $p < .01$, หนึ่งหาง.

เพื่อทำการทดสอบความตรงของการวัดการให้อภัยโดยนัย จะทดสอบตามแนวคิดว่ามี การให้อภัยโดยนัยสูงมักที่จะมีการให้อภัยผู้ที่เป็นพวกของตนสูง และอาจจะมีการให้อภัยผู้ที่ไม่ใช่พวกของตนเองได้เช่นกัน โดยพิจารณาได้จากระยะเวลาในการเชื่อมโยงภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” จะน้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือใกล้เคียงกันกับระยะเวลาที่ใช้ในการเชื่อมโยงภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” และผู้ที่มีการให้อภัยโดยนัยต่ำ จะมีการให้อภัยผู้ที่ไม่ใช่พวกของตนเองต่ำ แต่อาจมีการให้อภัยผู้ที่เป็นพวกของตนเองต่ำได้เช่นกัน โดยพิจารณาจากระยะเวลาในการเชื่อมโยงภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” มากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือไม่แตกต่างจากระยะเวลาที่ใช้ในการเชื่อมโยงภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า ในกลุ่มที่เป็นผู้มีแนวโน้มที่จะให้อภัยสูงจำนวน 30 คน (คือ นิสิตนักศึกษาที่ปฏิบัติธรรม หรืออยู่ชมรมพุทธศาสนา และมีระดับคะแนนเฉลี่ยรวมของการตอบมาตรวัดการให้อภัยโดยชัดแจ้งสูง) มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความเร็วเฉลี่ยในการเชื่อมโยงโดยนัยจากการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” / ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” ($M = 736.23$ มิลลิวินาที, $SD = 95.70$) น้อยกว่าคะแนนความเร็วเฉลี่ยในการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ไม่ให้อภัย” / ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำ

ในหมวด “ไม่ให้อภัย” ($M = 1004.64$ มิลลิวินาที, $SD = 157.45$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 [$t(58) = 13.36$, $p = .000$ (หนึ่งหาง)] สามารถแสดงได้ดังตาราง 22

ตาราง 22

ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความเร็วในการเชื่อมโยงโดยนัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีการให้อภัยสูง ในการเชื่อมโยงภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” / ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย”

ลำดับ	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
ความเร็วเฉลี่ยในการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำ “ไม่ให้อภัย” / คำ “พวกฉัน” กับคำ “ไม่ให้อภัย”	30	1004.64	157.45	13.36	.000
ความเร็วเฉลี่ยในการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำ “ให้อภัย” / คำ “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำ “ให้อภัย”	30	736.23	95.70		

ในกลุ่มที่เป็นผู้มีการให้อภัยต่ำจำนวน 30 คน (คือ นักศึกษาสายอาชีพศึกษา และมีคะแนนเฉลี่ยรวมของการตอบมาตรการให้อภัยโดยชัดแจ้งต่ำ) พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความเร็วเฉลี่ยในการเชื่อมโยงโดยนัยจากการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ไม่ให้อภัย” / ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “ไม่ให้อภัย” ($M = 918.24$ มิลลิวินาที, $SD = 127.87$) น้อยกว่าคะแนนความเร็วเฉลี่ยในการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” / ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” ($M = 953.41$ มิลลิวินาที, $SD = 154.42$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 [$t(58) = 2.44$, $p = .011$ (หนึ่งหาง)] สามารถแสดงได้ดังตาราง 23

ตาราง 23

ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความเร็วในการเชื่อมโยงโดยนัยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีการให้อภัยต่ำ ในการเชื่อมโยงภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย” / ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำในหมวด “ให้อภัย”

ลำดับ	n	M	SD	t	p
ความเร็วเฉลี่ยในการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำ “ให้อภัย” / คำ “พวกฉัน” กับคำ “ให้อภัย”	30	953.41	154.42	2.44	.011
ความเร็วเฉลี่ยในการจับคู่ภาพบุคคลที่จัดเป็นประเภท “ไม่ใช่พวกฉัน” กับคำ “ไม่ใช่ให้อภัย” / คำ “พวกฉัน” กับคำ “ไม่ใช่ให้อภัย”	30	918.24	127.87		

ผลการทดสอบเครื่องมือการวัดการให้อภัยโดยนัยในการวิจัยที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนั้น ได้แสดงให้เห็นว่าในผู้ที่มีการให้อภัยสูงนั้นมีแนวโน้มที่จะให้อภัยผู้ที่เป็นพวกตนเองและผู้อื่นสูงกว่าโดยใช้ระยะเวลาเชื่อมโยงกับคำประเภทให้อภัยได้รวดเร็วกว่าเชื่อมโยงกับคำประเภทไม่ใช่ให้อภัย แต่ผู้ที่มีการให้อภัยต่ำนั้นมีแนวโน้มที่จะให้อภัยผู้ที่ไม่ใช่พวกตนเอง และผู้ที่เป็นพวกตนเองในระดับต่ำกว่าจากการที่ใช้ระยะเวลาเชื่อมโยงกับคำประเภทไม่ใช่ให้อภัยได้รวดเร็วกว่าการเชื่อมโยงกับคำประเภทให้อภัย ซึ่งตรงตามแนวคิดที่ได้กล่าวไปในข้างต้น ดังนั้นเครื่องมือดังกล่าวมีความตรงเชิงโครงสร้างและความเที่ยงของเครื่องมืออยู่ในระดับสูงพอที่จะนำไปใช้วัดการให้อภัยโดยนัยกับผู้เข้าร่วมการวิจัยในขั้นตอนการเก็บข้อมูลจริง

วิธีดำเนินการวิจัย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรต่าง ๆ เพื่อกำหนดเป็นโมเดล รวมถึงสมมติฐานในการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้พัฒนามาตรและเครื่องมือวัดตัวแปรต่าง ๆ โดยมีการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในขั้นพัฒนามาตร เพื่อตรวจสอบคุณภาพของมาตรและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจากนั้นได้ทำการจัดทำเอกสารเพื่อขออนุมัติการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมในการวิจัย ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลจริงและนำมาวิเคราะห์เพื่อตอบสมมติฐานและสรุปผลการวิจัยต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนการวิจัย

ในการศึกษาและเก็บข้อมูลจริง ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการเก็บข้อมูลเพื่อทำการทดลองและเก็บข้อมูล ซึ่งจะให้คะแนน โดยผู้วิจัยบอกกับผู้เข้าร่วมการวิจัยว่าการทดสอบดังต่อไปนี้ เป็นการวัดบุคลิกภาพ และความสามารถในการจัดประเภทของสิ่งเร้าทางจิตวิทยา ซึ่งไม่มีรูปแบบคำตอบที่ถูกหรือผิด และให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยใช้วิจารณญาณของตนเองในการตอบและทำการทดสอบด้วยความตั้งใจ ซึ่งจะสุ่มมีส่วนร่วมในการวิจัยที่สมัครใจทั้งหมดเข้าสู่การศึกษาเงื่อนไขที่ 1 และเงื่อนไขที่ 2 ซึ่งมีเงื่อนไขรูปแบบการคุกคามจากกลุ่มคนที่แตกต่างกันตามลำดับก่อน-หลัง ตามรูปแบบการทดลองแบบหมุนเวียนสมดุล (counterbalanced design) โดยพยายามควบคุมจำนวนผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยในการวิจัยแต่ละครั้งให้มีจำนวนประมาณ 50 คน (กำหนดให้จำนวนคนในแต่ละเงื่อนไขควรจะต้องเท่ากัน เนื่องจากต้องมีการทดลองแบบหมุนเวียน) เพื่อให้สามารถดูแลและควบคุมให้เป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อย โดยมีรายละเอียดของขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. หลังจากผู้วิจัยขออนุญาตผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ แล้ว ได้นัดแนะผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยให้เข้าร่วมการทดลองในวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนด โดยก่อนเริ่มการวิจัยผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงการอธิบายขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยโดยละเอียดพร้อมกับให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพิจารณาคุณภาพแสดงขั้นตอนในการวิจัยที่ผู้วิจัยได้จัดเตรียมไว้ ซึ่งจะเน้นย้ำว่าการวิจัยจะดำเนินการไปที่ละขั้นตอน ซึ่งจะต้องรอให้กระบวนการในแต่ละขั้นตอนเสร็จสิ้นและได้รับการตรวจสอบยืนยันจากผู้วิจัย และผู้ช่วยนักวิจัยที่มีหน้าที่ดูแลควบคุมก่อน จึงจะสามารถดำเนินขั้นตอนถัดไปได้ เพื่อป้องกันปัญหาความสับสนในขั้นตอนของการทดลอง และความคลาดเคลื่อนในการให้ข้อมูล และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยซักถาม หากมีข้อสงสัย

2. ผู้วิจัยจัดกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ได้ทำการสุ่มไว้ ให้มีความเหมาะสมกับสถานที่ทำการทดสอบ ซึ่งเป็นห้องคอมพิวเตอร์ของคณะที่มีคอมพิวเตอร์ที่ได้ติดตั้งโปรแกรมการทดสอบการเชื่อมโยง โดยนับ รวมถึงวีดิทัศน์ภาพยนตร์ขนาดสั้นเป็นสถานการณ์จำลอง 3 รูปแบบ ได้แก่ สถานการณ์จำลองที่เร้าให้เกิดอคติการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่ม สถานการณ์จำลองที่เป็นการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม และสถานการณ์จำลองจากบุคคลต่างกลุ่ม ล่วงหน้าไว้เรียบร้อยแล้ว จำนวนประมาณ 50 เครื่อง โดยให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยนั่งประจำเครื่องคอมพิวเตอร์ 1 เครื่องต่อ 1 คน โดยเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวนประมาณ 25 เครื่องแรก จะจัดไว้สำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ถูกสุ่มเข้าร่วมในการวิจัยในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มก่อน และคอมพิวเตอร์จำนวนประมาณ 25 เครื่อง ที่เหลือจะจัดไว้สำหรับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยที่ถูกสุ่มเข้าร่วมในการวิจัยในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มก่อน ดังนั้นผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย 1 คน จะใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เพียง 1 เครื่องเท่านั้น ไม่มีการโยกย้ายเปลี่ยนเครื่องคอมพิวเตอร์เมื่อเปลี่ยนเงื่อนไขการวิจัย เพียงแต่เปิดไฟล์วีดิทัศน์ภาพยนตร์ขนาด

สั้นเกี่ยวกับการคุกคามแตกต่างกันตามเงื่อนไขของการวิจัยในแต่ละช่วง และทำการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยในไฟล์ของโปรแกรมคอมพิวเตอร์แตกต่างกันในแต่ละช่วงตามที่ผู้วิจัย และผู้ช่วยนักวิจัย ได้แจ้งและชี้แจง รวมถึงระบุไว้ในเอกสารคำชี้แจง

จากนั้นผู้วิจัยจะแจกมาตรวัดที่จัดเรียงพิมพ์แก่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย เพื่อประเมินในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ได้แก่ มาตรวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน มาตรวัดอคติต่อการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่ม มาตรวัดการให้อภัย และมาตรประเมินการคุกคาม

3. ให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประเมินการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งด้วยการตอบมาตรวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนและวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยด้วยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย

4. ให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยชมสื่อภาพยนตร์ขนาดสั้น ประมาณ 10 นาที ซึ่งเป็นการจำลองสถานการณ์เกี่ยวกับอคติโดยสร้างความรู้สึกร่วมให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยรู้สึกว่าเป็นตัวละครซึ่งมีความเกี่ยวข้องหรือเป็นสมาชิกของกลุ่มหนึ่ง เพื่อสร้างความขึ้นชอบภายในกลุ่ม ในขณะที่ไม่ได้มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นสมาชิกของอีกกลุ่มหนึ่ง เพื่อสร้างความไม่ขึ้นชอบบุคคลภายนอกกลุ่ม และให้พักผ่อนเป็นเวลา 5 นาที ซึ่งจะขอความร่วมมือไม่ให้ออกไปจากสถานที่ทำการทดลอง ยกเว้นในกรณีจำเป็นทางด้านสุขภาพและสุขอนามัย เพื่อเตรียมตัวทำการทดลองต่อไป

5. วัดอคติโดยชัดแจ้งด้วยมาตรวัดอคติต่อการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่ม (ในการวิจัยได้เปลี่ยนชื่อเป็นมาตรวัดเจตคติทางสังคม) หลังจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยตอบมาตรวัดเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยจะมอบหมายงานให้โดยเป็นการคิดคำนวณหาผลลัพธ์จากโจทย์คณิตศาสตร์แบบง่าย ๆ ใช้เวลาประมาณ 5 นาที เพื่อให้ผลของความรู้สึกร่วมและการระลึกเกี่ยวกับอคติของตนเองที่เกิดจากการตอบมาตรวัดเพื่อวัดอคติโดยชัดแจ้งลดน้อยลง ซึ่งจะทำให้วัดอคติโดยนัยได้ผลที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

6. วัดอคติโดยนัยด้วยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย และประเมินความขึ้นชอบหรือความเป็นมิตรของตัวละครเพื่อตรวจสอบการจับกระทำตามเงื่อนไขการทดลอง จากนั้นผู้วิจัยจะให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยชมสื่อภาพยนตร์ขนาดสั้น ประมาณ 10 นาที ซึ่งเป็นเหตุการณ์ต่อเนื่องจากสื่อภาพยนตร์สั้นที่ได้ฉายไปในข้อที่ 3 โดยจะมีเหตุการณ์จำลองเกี่ยวกับการคุกคามของตัวละครจากกลุ่มที่แตกต่างกัน โดยในเงื่อนไขที่ 1 จะถูกนำเสนอสื่อภาพยนตร์สั้นที่มีตัวละครซึ่งเป็นบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันแสดงการคุกคามรูปแบบต่าง ๆ กับตัวละครที่เป็นตัวแทนของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก่อน ส่วนในเงื่อนไขที่ 2 จะถูกนำเสนอสื่อภาพยนตร์สั้นที่มีตัวละครซึ่งไม่ได้เป็นบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันแสดงการคุกคามรูปแบบต่าง ๆ กับตัวละครที่เป็นตัวแทนของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยก่อน

7. ผู้วิจัยให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยนึกถึงเหตุการณ์ในภาพยนตร์สั้นที่ได้ฉายไป และตอบมาตรวัดการให้อภัยเพื่อวัดการให้อภัยโดยชัดแจ้ง หลังจากผู้เข้าร่วมการวิจัยตอบมาตรวัดเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยจะมอบหมายงานการหาทางออกจากเขาวงกตแบบง่าย ๆ ใช้เวลาประมาณ 5 นาที เพื่อให้ผลของความรู้สึกร่วมและการระลึกเกี่ยวกับอคติของตนเองที่เกิดจากการตอบมาตรวัดลดน้อยลง ซึ่งจะช่วยให้วัด

การให้อภัยโดยนัยได้ผลที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น เมื่อทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยเพื่อวัดการให้อภัยโดยนัยเสร็จเรียบร้อยแล้ว และประเมินความรุนแรงของการคุกคาม (ในการวิจัยได้ปรับชื่อเป็นมาตรวัดความสามารถในการรับรู้พฤติกรรมทางสังคม) เพื่อตรวจสอบการจัดกระทำตามเงื่อนไขการทดลองในครั้งแรก และพักเป็นระยะเวลาประมาณ 15 นาที ซึ่งจะขอความร่วมมือไม่ให้ออกไปจากสถานที่ทำการทดลอง ยกเว้นในกรณีจำเป็นทางด้านสุขภาพและสุขอนามัย

8. หลังจากพักจนครบเวลาที่กำหนดแล้วผู้วิจัยจะให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยชมสื่อภาพยนตร์ขนาดสั้น ประมาณ 10 นาที ซึ่งเป็นเหตุการณ์ต่อเนื่องจากสื่อภาพยนตร์สั้นที่ได้ฉายไปในข้อที่ 3 โดยจะมีสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการคุกคามของตัวละครจากกลุ่มที่แตกต่างกันใหม่อีกครั้งหนึ่ง แต่ในครั้งนี้มีส่วนร่วมในการวิจัยในเงื่อนไขที่ 1 ในครั้งแรก จะถูกนำเสนอสื่อภาพยนตร์สั้นที่มีตัวละครซึ่งไม่ได้เป็นบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันแสดงการคุกคามรูปแบบต่าง ๆ กับตัวละครที่เป็นตัวแทนของมีส่วนร่วมในการวิจัยแทน ส่วนผู้ที่มีส่วนร่วมในการวิจัยในเงื่อนไขที่ 2 ในครั้งแรกจะถูกนำเสนอสื่อภาพยนตร์สั้นที่มีตัวละครซึ่งเป็นบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันแสดงการคุกคามรูปแบบต่าง ๆ กับตัวละครที่เป็นตัวแทนของมีส่วนร่วมในการวิจัยแทน ซึ่งจะเป็นการสลับการนำเสนอสถานการณ์จำลองจากขั้นตอนที่ 6 ตามรูปแบบกระบวนการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยจะทำการเน้นย้ำให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยพยายามไม่นำเอาประสบการณ์จากการชมสื่อภาพยนตร์ที่ได้นำเสนอไปในเงื่อนไขการวิจัยในครั้งแรกเข้ามาปะปนในความรู้สึก ให้พิจารณาเฉพาะเหตุการณ์ที่เกิดในสื่อภาพยนตร์ครั้งต่อมาที่เพิ่งได้รับชมไปเท่านั้น เพื่อป้องกันอคติและความลำเอียงในการประเมิน จนทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนและผิดพลาดในการให้ข้อมูลขึ้น

9. ผู้วิจัยให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยนึกถึงเหตุการณ์ในภาพยนตร์สั้นที่ได้ฉายไป และตอบมาตรวัดการให้อภัยเพื่อวัดการให้อภัยโดยชัดแจ้ง หลังจากผู้เข้าร่วมการวิจัยตอบมาตรวัดเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยจะมอบหมายงานการหาทางออกจากเขาวงกตแบบง่าย ๆ (เป็นโจทย์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับงานการหาทางออกจากเขาวงกตที่เคยทำไปในข้อ 7) ใช้เวลาประมาณ 5 นาที และทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยเพื่อวัดการให้อภัยโดยนัยอีกครั้ง และประเมินความรุนแรงของการคุกคาม (ในการวิจัยได้ปรับชื่อเป็นมาตรวัดความสามารถในการรับรู้พฤติกรรมทางสังคม) เพื่อตรวจสอบการจัดกระทำตามเงื่อนไขการทดลองในครั้งที่สอง

10. หลังจากนั้นผู้วิจัยจะชี้แจงและสรุปวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการวิจัย (debrief) เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย โดยให้คำมั่นว่าจะเก็บข้อมูลของการทดสอบเป็นความลับ รวมถึงทำการสรุปและรายงานผลการวิจัยในภาพรวมที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อตัวบุคคล จากนั้นจะทำการตอบข้อซักถามต่าง ๆ หากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีประเด็นข้อสงสัย

11. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

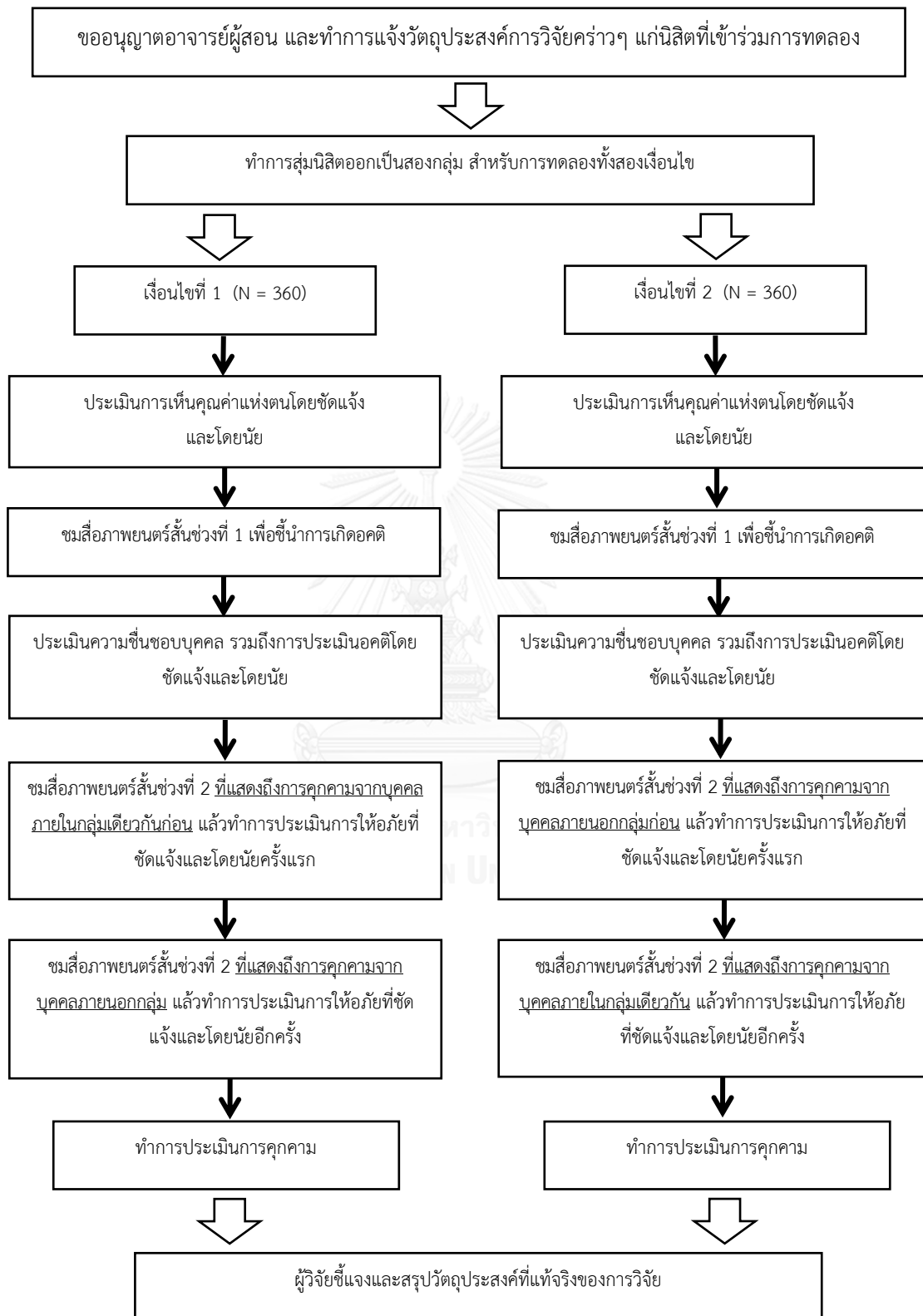
ในการควบคุมดูแลการวิจัยในขั้นตอนต่าง ๆ ผู้วิจัยได้จัดให้มีผู้ช่วยนักวิจัยในรูปแบบของอาสาสมัคร ทั้งเพศชายและเพศหญิง จำนวน 3 คน โดยเป็นนิสิตวิชาเอกจิตวิทยา ชั้นปีที่ 4 ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยเบื้องต้น และผ่านการเรียนวิชา จต 341 การวัดและการทดสอบทางจิตวิทยา ซึ่งผู้วิจัยได้มีการนัดประชุม ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์การวิจัย และขั้นตอนการวิจัย รวมถึงข้อพึงปฏิบัติต่าง ๆ ในขณะที่ดำเนินการวิจัย เพื่อให้ผู้ช่วยนักวิจัยมีความเข้าใจ และมีการปฏิบัติต่อผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยอย่างเป็นมาตรฐานเดียวกัน และตกลงในเบื้องต้นว่าหากมีปัญหาในระหว่างดำเนินการวิจัยซึ่งเป็นกรณีนอกเหนือจากที่ได้วางแผนและกำหนดไว้ ให้ปรึกษากับผู้วิจัยได้โดยตรง

การตรวจสอบการจัดกระทำ

ในการทดลองจะมีการตรวจสอบการจัดกระทำ (manipulation check) ดังนี้

1. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความชื่นชอบและความรู้สึกเป็นมิตรของตัวละคร โดยให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยประเมินตัวละครทั้งหมดที่แสดงท่าที่เป็นคนกลุ่มเดียวกัน และแสดงท่าที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกันกับตัวละครที่เป็นตัวแทนของผู้เข้าร่วมการวิจัย และนำคะแนนมารวมกันและทำเป็นค่าเฉลี่ยเพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มสองกลุ่มด้วยการทดสอบที (t-test)
2. ให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยประเมินสั้น ๆ จากการตอบข้อคำถามว่า ผู้เข้าร่วมการวิจัยมีการรับรู้ว่ามีผู้ที่กำลังพยายามคุกคามหรือละเมิดตนเองหรือไม่ และให้เขียนอธิบายสั้น ๆ
3. ให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยประเมินการคุกคาม เพื่อวิเคราะห์หาความแตกต่างของการประเมินการคุกคามจากเงื่อนไขการศึกษาทั้งสองเงื่อนไข
4. ให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยตอบคำถามปลายเปิดสั้น ๆ ว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยคิดว่าการวิจัยในครั้งนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอะไร และมีความรู้สึกอย่างไร

ผังการวิจัย

ภาพ 15. ขั้นตอนการวิจัย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ ต้องการศึกษาอิทธิพลการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย อคติโดยชัดแจ้งอคติโดยนัย และการประเมินการคุกคาม ที่ส่งผลต่อการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง เพื่อมุ่งศึกษาทั้งอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลส่งผ่านของตัวแปรต่าง ๆ ในโมเดลการให้อภัย ซึ่งมีรูปแบบของการคุกคามจากกลุ่มที่แตกต่างกันสองรูปแบบ คือ การคุกคามจากคนภายในกลุ่มเดียวกันการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกัน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติในการทดสอบ ไว้ที่ระดับ .05 โดยผู้วิจัยจึงมีการใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สำหรับใช้อธิบายข้อมูลส่วนบุคคล
2. การทดสอบค่าที (t -test) ใช้ในการหาค่าอำนาจจำแนกของข้อกระทงคำถามในมาตรวัด และ ความตรงของเครื่องมือวัด รวมถึงวิเคราะห์ความแตกต่างของการประเมินการคุกคามของการศึกษาทั้งสองเงื่อนไข นอกจากนี้ยังใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมข้อกระทงอื่น ๆ (Corrected Item-total Correlation หรือ CITC) วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ใช้ในการหาค่าความเที่ยงของมาตรวัด และทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของมาตรวัด
3. ใช้สถิติวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling หรือ SEM) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL) เพื่อทดสอบตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มีสัญลักษณ์ที่ใช้ทางสถิติที่สำคัญ และสัญลักษณ์ที่แทนตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรในงานวิจัย

ISE	หมายถึง	ตัวแปรแฝงการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย (implicit self-esteem)
IAT-ISE1	หมายถึง	การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 (IAT-implicit self-esteem 1)
IAT-ISE2	หมายถึง	การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 (IAT-implicit self-esteem 2)
ESE	หมายถึง	ตัวแปรแฝงการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง (explicit self-esteem)
RESE	หมายถึง	การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง จากการวัดโดยมาตรวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง
IPJ	หมายถึง	ตัวแปรแฝงอคติโดยนัย (implicit prejudice)
IAT-PJ1	หมายถึง	อคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 (IAT-implicit prejudice 1)
IAT-PJ2	หมายถึง	อคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 (IAT-implicit prejudice 2)
EPJ	หมายถึง	ตัวแปรแฝงอคติโดยชัดแจ้ง (explicit prejudice)
INGF	หมายถึง	ความชื่นชอบคนภายในกลุ่ม (in-group favoritism)
OGPJ	หมายถึง	การไม่ชื่นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม (out-group prejudice)
IFOR	หมายถึง	ตัวแปรแฝงการให้อภัยโดยนัย (implicit forgiveness)
IAT-FOR1	หมายถึง	การให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 (IAT-implicit forgiveness 1)
IAT-FOR2	หมายถึง	การให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 (IAT-implicit forgiveness 2)

EFOR	หมายถึง	ตัวแปรแฝงการให้อภัยโดยชัดแจ้ง (explicit forgiveness)
FOGT	หมายถึง	ความคิดที่จะแสดงออกถึงการให้อภัย (forgiveness thought)
FOGB	หมายถึง	การแสดงพฤติกรรมการให้อภัย (forgiveness behavior)
DIS	หมายถึง	ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง (Discrepancies between implicit and explicit self-esteem)

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติในการวิจัย

M	หมายถึง	ค่ามัชฌิมเลขคณิต
SD	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Min	หมายถึง	คะแนนต่ำสุด
Max	หมายถึง	คะแนนสูงสุด
r	หมายถึง	ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
t	หมายถึง	ค่าสถิติจากการทดสอบที
b	หมายถึง	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
$Beta (\beta)$	หมายถึง	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน
SE	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน
TE	หมายถึง	อิทธิพลรวม
DE	หมายถึง	อิทธิพลทางตรง
IE	หมายถึง	อิทธิพลทางอ้อม
χ^2	หมายถึง	ค่าสถิติไคสแควร์
χ^2 / df	หมายถึง	ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์
GFI	หมายถึง	ดัชนีวัดความกลมกลืน (Goodness-of-fit Index)
AGFI	หมายถึง	ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted goodness-of-fit Index)
RMR	หมายถึง	ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Root Mean Square Residual)
RMSEA	หมายถึง	ค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation)
p	หมายถึง	ค่านัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

- การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ ขอนำเสนอโดยแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้
- ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของผู้เข้าร่วมการวิจัย
  - ตอนที่ 2 การตรวจสอบการจัดกระทำ
  - ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรและการทดสอบโมเดลการวัด
  - ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานของโมเดลการวิจัยหลัก
  - ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานของโมเดลทางเลือก

ตอนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้เป็นนิสิตระดับปริญญาตรีจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 720 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 327 คน และเพศหญิง จำนวน 393 คน มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 20.08 ปี โดยนิสิตจากคณะมนุษยศาสตร์มีจำนวนมากที่สุด เท่ากับ 170 คน คิดเป็นร้อยละ 23.61 รองลงมา ได้แก่ คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 20.97 คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 13.06 คณะวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 12.08 คณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 9.03 คณะจิตวิทยา จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 7.78 คณะเภสัชศาสตร์ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 7.78 และคณะรัฐศาสตร์ จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 5.69 ดังตาราง 24

ตาราง 24

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้เข้าร่วมการวิจัย

รายการ	เพศหญิง	เพศชาย	รวม
1. ชั้นปีการศึกษา			
ปีที่ 2	124	111	235
ปีที่ 3	187	119	306
ปีที่ 4	82	97	184
รวม	393	327	720
2. คณะ			
มนุษยศาสตร์	101	69	170
สังคมศาสตร์	87	64	151
ศึกษาศาสตร์	65	29	94
วิศวกรรมศาสตร์	22	65	87
วิทยาศาสตร์	40	25	65
จิตวิทยา	44	12	56
เภสัชศาสตร์	21	35	56
รัฐศาสตร์	13	28	41
รวม	393	327	720

ตอนที่ 2 การตรวจสอบการฉ้อโกง

เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับโมเดลตามวัตถุประสงค์การวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนของการตรวจสอบการฉ้อโกง (manipulation check) ในขั้นตอนของการทดลอง โดยภายหลังจากผู้เข้าร่วมการวิจัยชมวิดีโอทัศนคติสั้น เพื่อกระตุ้นความรู้สึกความเป็นพวกเดียวกันหรือไม่ใช่พวกเดียวกันต่อตัวละครในสถานการณ์สมมติ ซึ่งตัวละครที่แสดงท่าทีตามบทบาทเป็นบุคคลที่เป็นพวกเดียวกันหรือกลุ่มเดียวกันกับผู้เข้าร่วมการวิจัย ชื่อว่า แจน วิน และบ็ีก ส่วนตัวละครที่แสดงท่าทีตามบทบาทเป็นบุคคลที่ไม่ใช่พวกเดียวกัน หรืออยู่กลุ่มเดียวกันกับผู้เข้าร่วมการวิจัย ชื่อว่า เมย์ บี และเบส ซึ่งลักษณะสถานการณ์จำลองจะเป็นการให้ตัวละครที่สมมติให้เป็นตัวแทนของผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นพนักงานใหม่เข้าไปทำงานในบริษัทแห่งหนึ่งเป็นวันแรก จากนั้นจะมีกลุ่มตัวละครที่แสดงบทบาทเป็นพวกเดียวกันโดยแสดงออกถึงพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ให้การต้อนรับ ยอมรับ

ไม่เมินเฉย ไม่รังเกียจ พยายามเข้ามามีการปฏิสัมพันธ์กับตัวละครที่เป็นตัวแทน ส่วนกลุ่มตัวละครที่แสดงบทบาทไม่ใช่พวกเดียวกันก็ จะแสดงออกถึงพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น การไม่ให้การต้อนรับ ไม่ยอมรับ เพิกเฉย แสดงท่าทีรังเกียจ หรือพยายามหลีกเลี่ยงการมีการปฏิสัมพันธ์กับตัวละครที่เป็นตัวแทน

การตรวจสอบการจัดกระทำผู้วิจัยได้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความชื่นชอบและความรู้สึกเป็นมิตรของตัวละคร โดยให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยทำการประเมินตัวละครทั้งหมดที่แสดงท่าทีเป็นคนกลุ่มเดียวกัน และแสดงท่าทีไม่ใช่กลุ่มเดียวกันกับตัวละครที่เป็นตัวแทนของผู้เข้าร่วมการวิจัย โดยการประเมินใช้แบบประเมินความชื่นชอบและความรู้สึกเป็นมิตร ลักษณะเป็นมาตราประเมิน 5 ระดับ ตั้งแต่ น้อยที่สุด จนถึง มากที่สุด และนำคะแนนมารวมกันและทำเป็นค่าเฉลี่ยเพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มสองกลุ่มด้วยการทดสอบที (t -test) ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้เข้าร่วมการวิจัยมีการประเมินคะแนนความชื่นชอบและเป็นมิตรของผู้เข้าร่วมการวิจัยต่อกลุ่มตัวละครที่แสดงบทบาทสมมติเป็นพวกเดียวกัน ($M = 3.98, SD = 0.48$) สูงกว่ากลุ่มตัวละครที่แสดงบทบาทสมมติไม่ใช่พวกเดียวกันกับผู้เข้าร่วมการวิจัย ($M = 2.55, SD = 0.62$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.001 [t(718) = 9.03, p = .000$ (หนึ่งหาง)] รายละเอียดดังตาราง 25

ตาราง 25

ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการประเมินความชื่นชอบและเป็นมิตรของตัวละครที่แสดงบทบาทสมมติเป็นพวกเดียวกันและไม่ใช่พวกเดียวกันกับผู้เข้าร่วมการวิจัย

กลุ่ม	n	M	SD	t	p
กลุ่มตัวละครที่แสดงท่าทีเป็นพวกเดียวกันกับผู้วิจัย	720	3.98	0.48	9.03	.000
กลุ่มตัวละครที่แสดงท่าทีไม่ใช่พวกเดียวกันกับผู้วิจัย	720	2.55	0.62		

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ในเบื้องต้นว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยตอบสนองต่อวิถีทัศน์ขนาดสั้นในการทดลองไปในทิศทางที่ผู้วิจัยต้องการ คือ การเร้าให้เกิดความรู้สึกของการชื่นชอบบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันมากกว่าบุคคลที่อยู่นอกกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเข้มของความรู้สึกร่วมในการทดลองตามวัตถุประสงค์การวิจัยมากพอที่จะดำเนินการทดลองต่อไป

นอกจากการตรวจสอบการจัดกระทำโดยให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยประเมินความรู้สึกชื่นชอบและเป็นมิตรต่อตัวละครในสถานการณ์จำลองที่กล่าวไปในข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยยังตรวจสอบการจัดกระทำเพิ่มเติมเพื่อดูผลของการวางเงื่อนไขในการทดลองเกี่ยวกับการประเมินความรุนแรงของการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่ม ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้ใช้เพื่อตอบสนองสมมติฐานในการวิจัยด้วย โดยผู้วิจัยคาดว่า ผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม จะมีการประเมินการคุกคามสูงกว่าการถูกคุกคาม

จากบุคคลภายในกลุ่ม พบพบว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยในเรื่องไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม มีการประเมินการคุกคามสูงกว่าผู้เข้าร่วมวิจัยในเรื่องไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ผลการวิเคราะห์นี้เป็นส่วนหนึ่งของสมมติฐานการวิจัยที่จะแสดงผลวิเคราะห์โดยละเอียดในตอนที 3.4 อีกครั้ง) ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้วิจัยคาดหวังและตั้งสมมติฐานการวิจัยเอาไว้

เพื่อให้การตรวจสอบการจำกัดกระทำมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีคำถามปลายเปิดซึ่งให้ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยประเมินสั้น ๆ และตอบคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการรับรู้ว่ามีบุคคลในสถานการณ์จำลองที่พยายามจะคุกคามตัวละครซึ่งเป็นตัวแทนของผู้เข้าร่วมการวิจัยหรือไม่ พร้อมทั้งให้เขียนบรรยายสั้น ๆ และให้ผู้วิจัยตอบว่าการวิจัยนี้เป็นมีเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์เกี่ยวข้องกับสิ่งใด และมีความรู้สึกอย่างไรเมื่อเข้าร่วมการวิจัยนี้ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมการวิจัยได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม มีสาระสำคัญพอสรุปได้ ดังตาราง 26 และตาราง 27

ตาราง 26

การบรรยายเกี่ยวกับความรู้สึกของผู้เข้าร่วมการวิจัยต่อตัวละครที่แสดงบทบาทสมมติในสถานการณ์จำลองในวิดีโอทัศนขนาดสั้นเกี่ยวกับความรู้สึกถูกคุกคาม

การบรรยายแสดงความรู้สึก	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ความรู้สึก	
		มีการคุกคาม	ไม่มีการคุกคาม
1. รู้สึกเหมือนมีคนพยายามแสดงการคุกคาม	32	✓	
2. รู้สึกอยากตอบโต้กลับไปบ้าง	11	✓	
3. รู้สึกเหมือนมีคนพยายามจ้องจับผิด และทำอะไรก็คอยว่ากล่าวตลอด	7	✓	
4. รู้สึกเครียดถ้าต้องเจอเหตุการณ์แบบนี้	5	✓	
5. รู้สึกหมั่นไส้ตัวละครบางตัวมาก ร้ายเหมือนหลุดออกมาจากละครไทย	1	✓	
6. ถ้าเป็นจริงคงต้องพยายามทำตัวเป็นมิตรให้มากขึ้น	1	✓	
7. ชีวิตช่างโหดทำร้าย !!	1	✓	

แม้ว่าจะมีผู้ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการคุกคามจะมีจำนวนไม่มากนักแต่ก็พอที่จะทราบได้ว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยบางส่วนก็เกิดความรู้สึกว่าตนเองถูกคุกคามจากตัวละครที่อยู่ในสถานการณ์จำลองที่ผู้วิจัยพยายามสร้างให้มีความคล้ายคลึงกับเหตุการณ์จริงที่อาจพบในชีวิตประจำวันมากที่สุด ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ตรงกับที่ผู้วิจัยคาดหวังให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยมีแนวโน้มให้เกิดความรู้สึกเครียด ไม่สบายใจ เนื่องจากการถูกคุกคามขึ้นเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการตอบสนองในการให้อภัยในขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัย

ตาราง 27

การบรรยายเกี่ยวกับความรู้สึกของผู้เข้าร่วมการวิจัยต่อภาพรวมและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การบรรยายเกี่ยวกับความรู้สึกในการเข้าร่วมการวิจัย	จำนวนผู้ตอบ (คน)
1. เป็นการทดลองเกี่ยวกับการเล่นพรรคเล่นพวก	8
2. เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับสังคมในที่ทำงาน	8
3. เป็นการทดลองเกี่ยวกับสถานการณ์ที่มีคนมาคุกคาม	6
4. เป็นการทดลองเกี่ยวกับความสามารถในการเข้าสังคม	5
5. เป็นการทดลองเกี่ยวกับการจับคู่คนกับคุณลักษณะต่าง ๆ	4
6. เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับจิตวิทยา	4
7. เป็นการทดลองเกี่ยวกับความอดทน อดกลั้น	3

เช่นเดียวกันกับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการคุกคาม กลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการวิจัยได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนนี้ไม่มากนัก แต่จากข้อมูลดังกล่าวในข้างต้นก็พอที่จะทราบได้ว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยบางส่วนมีความรู้สึกและความคิดว่าการวิจัยนี้เป็นการทดลองเกี่ยวกับจิตวิทยา และเหตุการณ์ในสังคม ที่มีความเกี่ยวข้องกับการแบ่งพรรคแบ่งพวก การคุกคาม และการต้องอดทน อดกลั้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นจะเห็นว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยยังไม่ล่วงรู้วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการวิจัยทั้งหมดจนทำให้มีการให้ข้อมูลที่อาจเกิดความลำเอียงไปตามความคาดหวังของการวิจัยจนอาจทำให้กระทบต่อการวิเคราะห์ผลได้

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรและการทดสอบโมเดลการวัด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรต่าง ๆ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล การตรวจสอบการกระจายและตรวจสอบค่าของคะแนนที่มีความผิดปกติ (outlier) โดยใช้การวิเคราะห์ Mahalanobis distance

พบว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยทั้ง 720 คน ให้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ สามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อตอบ สมมติฐานของการวิจัยต่อไปได้ ซึ่งโมเดลการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 11 ตัว ผลการวิเคราะห์สถิติบรรยายของตัวแปรทั้งหมด พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัยใน เงื่อนไขการถูกคุกคามจากคนภายในกลุ่ม มีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย จากการทดสอบ การเชื่อมโยงโดยนัย ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 0.45 และ 0.47 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.54 และ 0.33 ตามลำดับ ส่วนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งมีคะแนน เฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.78, SD = 0.65$) คะแนนอคติโดยนัย ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มี ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.35 และ 0.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.52 และ 0.48 ตามลำดับ มี ระดับของอคติโดยชัดแจ้งด้านความชื่นชอบบุคคลภายในกลุ่ม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.56, SD = 0.78$) และด้านการไม่ชื่นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปาน กลางเช่นกัน ($M = 3.55, SD = 0.94$) คะแนนจากการทดสอบการให้อภัยโดยนัย ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.48 และ 0.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 และ 0.43 ตามลำดับ ระดับ การให้อภัยโดยชัดแจ้งด้านความคิดที่จะแสดงออกถึงการให้อภัยโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ($M = 4.37, SD = 0.98$) และด้านการแสดงพฤติกรรมการให้อภัยที่มีคะแนนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง เช่นกัน ($M = 4.84, SD = 0.89$) ค่าเฉลี่ยของความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และโดยชัดแจ้ง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.79 ดังตาราง 28

ตาราง 28

คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ 12 ตัวแปร ของผู้เข้าร่วมการวิจัยในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากคนภายในกลุ่ม ($N = 720$)

ตัวแปรสังเกตได้	Min	Max	M	SD
IAT-ISE1	-0.84	0.88	0.45	0.54
IAT-ISE2	-0.74	0.88	0.47	0.33
RESE	2.00	4.93	3.78	0.65
IAT-PJ1	-0.69	0.89	0.35	0.52
IAT-PJ2	-0.55	0.78	0.27	0.48
INGF	2.38	6.00	3.56	0.78
OGPJ	2.02	5.68	3.57	0.94
IAT-FOR1	-0.88	0.86	0.48	0.49
IAT-FOR2	-0.67	0.66	0.47	0.43
FOGT	2.25	5.78	4.37	0.98
FOGB	2.38	6.15	4.84	0.89
DIS	0.00	3.54	0.92	0.79

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัยในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากคนภายในกลุ่ม มีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองโดยนัย จากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มีค่าเฉลี่ย (M) เท่ากับ 0.45 และ 0.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เท่ากับ 0.54 และ 0.33 ตามลำดับ ส่วนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.78$, $SD = 0.65$) คะแนนอคติโดยนัย ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.35 และ 0.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.52 และ 0.48 ตามลำดับ มีระดับของอคติโดยชัดแจ้งด้านความขึ้นชอบบุคคลภายในกลุ่ม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.56$, $SD = 0.78$) และด้านการไม่ขึ้นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.57$, $SD = 0.94$) มีคะแนนจากการทดสอบการให้อภัย โดยนัย ชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.40 และ 0.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.428 และ 0.354 ตามลำดับ ระดับการให้อภัยโดยชัดแจ้งด้านความคิดที่จะแสดงออกถึงการให้อภัยโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.97$, $SD = 0.95$) แต่ด้านการแสดงพฤติกรรมการให้อภัยที่มีคะแนนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($M = 4.10$, $SD = 0.87$) ค่าเฉลี่ยของความไม่สอดคล้อง

ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 0.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.79 ดังตาราง 29

ตาราง 29

คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด ค่ามัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ 12 ตัวแปร ของผู้เข้าร่วมการวิจัยในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากคนภายนอกกลุ่ม (N = 720)

ตัวแปรสังเกตได้	Min	Max	M	SD
IAT-ISE1	-0.84	0.88	0.45	0.54
IAT-ISE2	-0.74	0.88	0.47	0.33
RESE	2.00	4.93	3.78	0.65
IAT-PJ1	-0.69	0.89	0.35	0.52
IAT-PJ2	-0.55	0.78	0.27	0.48
INGF	2.38	6.00	3.56	0.78
OGPJ	2.02	5.68	3.57	0.94
IAT-FOR1	-0.98	0.89	0.40	0.43
IAT-FOR2	-0.66	0.94	0.41	0.35
FOGT	1.05	5.63	3.97	0.95
FOGB	2.05	5.78	4.10	0.87
DIS	0.00	3.54	0.92	0.79

การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ของผู้เข้าร่วมการวิจัยในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากคนภายนอกกลุ่ม พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 12 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ -.54 ถึง .74 กล่าวคือ มีความสัมพันธ์กันในทางลบในระดับปานกลาง จนถึงความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับที่ค่อนข้างสูง แต่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นไม่มีคู่ใดสัมพันธ์กันเกินกว่า .80 จึงไม่เกิดปัญหาเส้นตรงร่วมพหุ (multicollineality) ระหว่างตัวแปร จึงสามารถทำการวิเคราะห์ต่อไปได้

เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ระหว่างตัวแปรต้น ตัวแปรส่งผ่าน กับตัวแปรตามในภาพรวม พบว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยนัย จากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 และชุดที่ 2 รวมถึงการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยชัดแจ้ง มีความสัมพันธ์ทางลบกับอคติโดยนัย จาก

การทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 ชุดที่ 2 และอคติโดยชัดแจ้งด้านการชื่นชอบคนภายในกลุ่ม และด้านการไม่ชื่นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม โดยคู่ที่มีสหสัมพันธ์ทางลบสูงที่สุด คือ การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง จากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 กับอคติโดยชัดแจ้งด้านการไม่ชื่นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม ($r = -.52$) ส่วนคู่ที่มีสหสัมพันธ์ทางลบต่ำที่สุด คือ การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง จากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 กับอคติโดยชัดแจ้งด้านการไม่ชื่นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม ($r = -.28$) ในขณะที่การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย จากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 ชุดที่ 2 และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้อภัยโดยนัย จากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 และชุดที่ 2 และการให้อภัยโดยชัดแจ้งด้านความคิดที่จะแสดงออกถึงการให้อภัย และการแสดงพฤติกรรมการให้อภัย โดยคู่ที่มีสหสัมพันธ์ทางบวกสูงที่สุด คือ การเห็นคุณค่าแห่งตน จากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 กับการให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 ($r = .59$) คู่ที่มีระดับสหสัมพันธ์ทางบวกต่ำที่สุด คือ การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง กับการให้อภัยโดยนัย จากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 ($r = .31$) นอกจากนี้ยังพบว่าอคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยทั้งสองชุด และอคติโดยชัดแจ้งทั้งสองด้าน มีสหสัมพันธ์ทางลบกับการให้อภัยทั้งโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยทั้งสองชุด และการให้อภัยโดยชัดแจ้งทั้งสองด้าน ซึ่งคู่ที่มีระดับสหสัมพันธ์ทางลบสูงที่สุด คือ อคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย ชุดที่ 2 กับการให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 ($r = -.56$) แต่คู่ที่มีระดับสหสัมพันธ์ทางลบต่ำที่สุด คือ อคติโดยชัดแจ้งด้านการไม่ชื่นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม กับการให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 ($r = -.28$) ส่วนตัวแปรความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ที่เป็นตัวแปรต้นในโมเดลทางเลือกรัน จะพบว่า มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับอคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยทั้งสองชุด และอคติโดยชัดแจ้งทั้งสองด้าน โดยมีระดับสหสัมพันธ์ทางบวกต่ำที่สุดกับตัวแปรอคติโดยชัดแจ้งด้านการไม่ชื่นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม ($r = .09$) และมีสหสัมพันธ์ทางบวกสูงที่สุดกับตัวแปรอคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 ($r = .38$) แต่เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรการให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยทั้งสองชุด และการให้อภัยโดยชัดแจ้งทั้งสองด้านพบว่า ตัวแปรความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งมีสหสัมพันธ์ทางลบ โดยมีระดับสหสัมพันธ์ทางลบสูงที่สุดกับตัวแปรการให้อภัยโดยชัดแจ้งด้านความคิดที่จะให้อภัย ($r = -.34$) แต่มีค่าสหสัมพันธ์ทางลบต่ำที่สุด กับตัวแปรการให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 ($r = -.26$)

จากนั้นเมื่อวิเคราะห์สถิติ Bartlett's test of sphericity ผลปรากฏว่า มีค่าเท่ากับ 4601.12 ($p < .01$) แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-

Olkin measure of sampling adequacy) ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 ($KMO = .80$) ดังตาราง 30 แสดงว่า ข้อมูลชุดนี้มีความสัมพันธ์กันมากเพียงพอ เหมาะสมที่จะนำไปใช้วิเคราะห์ในขั้นต่อไป

ในการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ของผู้เข้าร่วมการวิจัยในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากคนภายนอกกลุ่ม พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 11 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ -.56 ถึง .69 คือ มีความสัมพันธ์กันในทางลบในระดับปานกลาง จนถึงความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นไม่มีคู่ใดสัมพันธ์กันเกินกว่า .80 จึงไม่พบปัญหาเส้นตรงร่วมพหุระหว่างตัวแปร

เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ระหว่างตัวแปรต้น ตัวแปรส่งผ่าน กับตัวแปรตามในภาพรวม พบว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยนัย จากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 และชุดที่ 2 รวมถึงการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยชัดแจ้ง มีความสัมพันธ์ทางลบกับอคติโดยนัย จากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 ชุดที่ 2 และอคติโดยชัดแจ้งด้านการขึ้นชอบคนภายในกลุ่ม และด้านการไม่ขึ้นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม โดยคู่ที่มีสหสัมพันธ์ทางลบสูงที่สุด คือ การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง จากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 กับอคติโดยชัดแจ้งด้านการไม่ขึ้นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม ($r = -.52$) ส่วนคู่ที่มีสหสัมพันธ์ทางลบต่ำที่สุด คือ การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง จากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 กับอคติโดยชัดแจ้งด้านการไม่ขึ้นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม ($r = -.28$) ในขณะที่การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย จากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยทั้งสองชุด และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยทั้งสองชุด และการให้อภัยโดยชัดแจ้งทั้งสองด้านโดยคู่ที่มีสหสัมพันธ์ทางบวกสูงที่สุด คือ การเห็นคุณค่าแห่งตน จากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 กับการให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 ($r = .58$) และยังพบว่า มีระดับสหสัมพันธ์ทางบวกต่ำที่สุดกับการให้อภัยโดยนัย จากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 ($r = .29$) นอกจากนี้ยังพบว่า อคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยทั้งสองชุด และอคติโดยชัดแจ้งทั้งสองด้าน มีสหสัมพันธ์ทางลบกับการให้อภัยทั้งโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยทั้งสองชุด และการให้อภัยโดยชัดแจ้งทั้งสองด้าน ซึ่งคู่ที่มีระดับสหสัมพันธ์ทางลบสูงที่สุด คือ อคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย ชุดที่ 1 กับการให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 ($r = -.56$) แต่คู่ที่มีระดับสหสัมพันธ์ทางลบต่ำที่สุด คือ อคติโดยชัดแจ้งด้านการไม่ขึ้นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม กับการให้อภัยโดยนัยด้านการแสดงออกถึงการให้อภัย ($r = -.28$) เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ที่เป็นตัวแปรต้นในโมเดลทางเลือกนั้น พบว่ามีความสอดคล้องกับกลุ่มผู้เข้าร่วมการวิจัยในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากคนภายในกลุ่มเช่นกัน โดยมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับอคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยทั้งสองชุด และอคติโดยชัดแจ้งทั้งสองด้าน โดยมีระดับสหสัมพันธ์ทางบวกต่ำที่สุดกับตัวแปรอคติโดยชัด

แจ้งด้านการไม่ขึ้นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม ($r = .09$) และมีสหสัมพันธ์ทางบวกสูงที่สุดกับตัวแปร
 ทัศนคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 ($r = .38$) แต่พบว่ามีค่าสหสัมพันธ์ทางลบกับตัว
 แปรการให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยทั้งสองชุด และการให้อภัยโดยชัดแจ้งทั้งสอง
 ด้านโดยมีระดับสหสัมพันธ์ทางลบสูงที่สุดกับตัวแปรการให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยง
 โดยนัยชุดที่ 2 ($r = -.35$) แต่มีค่าสหสัมพันธ์ทางลบต่ำที่สุด กับตัวแปรการให้อภัยชัดแจ้งทั้งด้าน
 ความคิดที่จะให้อภัยและการแสดงออกถึงการให้อภัย ($r = -.16$ ทั้งสองด้าน)

เมื่อวิเคราะห์สถิติ Bartlett's test of sphericity พบว่า มีค่าเท่ากับ 4348.65 ($p < .01$)
 และผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน มีค่าเข้าใกล้ 1 ($KMO = .80$) ดังตาราง 31
 แสดงว่าข้อมูลชุดนี้มีเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติ และมีความสัมพันธ์กันมากเพียงพอ เหมาะสมที่จะนำไปใช้วิเคราะห์ในขั้นต่อไป

ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ 12 ตัวแปร ของผู้เข้าร่วมการวิจัยเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม (N = 720)

ตัวแปร	IAT-SE1	IAT-SE2	RESE	IAT-PJ1	IAT-PJ2	INGF	OGPJ	IAT-FOR1	IAT-FOR2	FORT	FORB	DIS
IAT-SE1	(.80)											
IAT-SE2	.68**	(.80)										
RESE	.31**	.26**	(.88)									
IAT-PJ1	-.37**	-.41**	-.45**	(.77)								
IAT-PJ2	-.43**	-.41**	-.51**	.62**	(.77)							
INGF	-.33**	-.34**	-.48**	.30**	.40**	(.89)						
OGPJ	-.28**	-.52**	-.32**	.29**	.32**	.59**	(.85)					
IAT-FOR1	.57**	.48**	.49**	-.44**	-.56**	-.35**	-.29**	(.82)				
IAT-FOR2	.56**	.50**	.31**	-.54**	-.51**	-.39**	-.28**	.74**	(.82)			
FORT	.39**	.39**	.45**	-.46**	-.55**	-.40**	-.33**	.52**	.42**	(.90)		
FORB	.46**	.56**	.52**	-.50**	-.40**	-.47**	-.39**	.34**	.29**	.39**	(.88)	
DIS	-.29**	-.53**	-.26**	.38**	.30**	.11**	.09*	-.26**	-.32**	-.34**	-.33**	1.00
M	0.45	0.468	3.78	0.35	0.27	3.56	3.57	0.48	0.47	4.37	4.84	0.93
SD	0.54	0.334	0.65	0.52	0.48	0.78	0.94	0.49	0.43	0.98	0.89	0.79

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแนวทแยง คือ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = .80

Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square = 4601.12, $df = 66$, $p = .000$

* $p < .05$, สองทาง. ** $p < .01$, สองทาง.

ตาราง 31

ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ 12 ตัวแปร ของผู้เข้าร่วมการวิจัยเงินเข้าในการถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม (N = 720)

ตัวแปร	IAT-SE1	IAT-SE2	RESE	IAT-PJ1	IAT-PJ2	INGF	OGPJ	IAT-FOR1	IAT-FOR2	FORT	FORB	DIS
IAT-SE1	(.80)											
IAT-SE2	.68**	(.80)										
RESE	.31**	.26**	(.88)									
IAT-PJ1	-.37**	-.41**	-.45**	(.77)								
IAT-PJ2	-.43**	-.41**	-.51**	.62**	(.77)							
INGF	-.33**	-.34**	-.48**	.30**	.40**	(.89)						
OGPJ	-.28**	-.52**	-.32**	.29**	.32**	.59**	(.85)					
IAT-FOR1	.52**	.43**	.49**	-.40**	-.53**	-.39**	-.35**	(.82)				
IAT-FOR2	.58**	.53**	.37**	-.56**	-.45**	-.40**	-.32**	.66**	(.82)			
FORT	.28**	.32**	.46**	-.48**	-.53**	-.49**	-.40**	.43**	.35**	(.90)		
FORB	.28**	.29**	.27**	-.33**	-.44**	-.42**	-.28**	.37**	.33**	.69**	(.88)	
DIS	-.29**	-.53**	-.26**	.38**	.30**	.11**	.09*	-.21**	-.35**	-.16**	-.16**	1.00
M	0.45	0.468	3.78	0.35	0.27	3.56	3.57	0.400	0.412	3.971	4.100	0.93
SD	0.54	0.334	0.65	0.52	0.48	0.78	0.94	0.429	0.354	0.951	0.870	0.79

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บแนวทแยง คือ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α)

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = .80

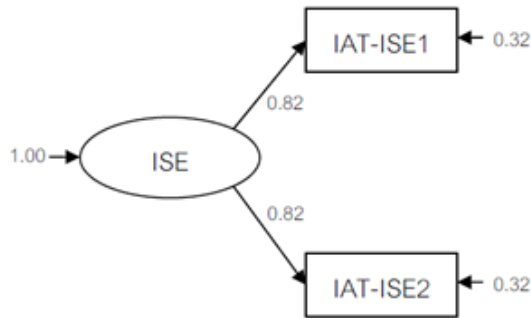
Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square = 4348.65, $df = 66$, $p = .000$ * $p < .05$, สองทาง. ** $p < .01$, สองทาง.

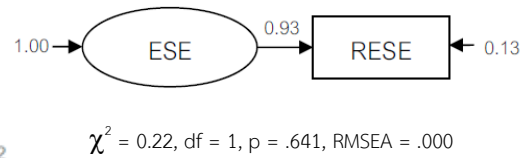
ผลการทดสอบโมเดลการวัด

ก่อนทำการวิเคราะห์โมเดลอิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และโดยชัดแจ้ง ต่อการให้อภัยโดยนัยและการโดยชัดแจ้ง โดยมีอคติโดยนัย และโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านจากการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มหรือการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบโมเดลการวัดด้วยวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงภาวะสันนิษฐาน ของโมเดลการวัดตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง อคติโดยนัย อคติโดยชัดแจ้ง การให้อภัยโดยนัย และการให้อภัยโดยชัดแจ้ง กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริงจำนวน 750 คน ผลคือ โมเดลการวัดทุกโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดยโมเดลการวัดตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยมีค่าสถิติไค-สแควร์ และค่าประมาณของรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสอง (RMSEA) มีค่าเท่ากับศูนย์ (chi-square) เท่ากับศูนย์ ($\chi^2 = 0.00$, $df = 1.00$, $p = 1.000$, $RMSEA = .000$) เช่นเดียวกับโมเดลการวัดตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง ($\chi^2 = 0.22$, $df = 1.00$, $p = .641$, $RMSEA = .000$) ส่วนโมเดลการวัดตัวแปรอคติโดยนัย ($\chi^2 = 0.00$, $df = 1.00$, $p = 1.000$, $RMSEA = .000$) โมเดลการวัดตัวแปรอคติโดยชัดแจ้ง ($\chi^2 = 0.00$, $df = 1.00$, $p = 1.000$, $RMSEA = .000$) และโมเดลการวัดตัวแปรการให้อภัยโดยนัย ($\chi^2 = 0.00$, $df = 1.00$, $p = 1.000$, $RMSEA = .000$) รวมถึงโมเดลการวัดตัวแปรการให้อภัยโดยชัดแจ้ง ($\chi^2 = 0.00$, $df = 1.00$, $p = 1.000$, $RMSEA = .000$) มีค่าสถิติไค-สแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าประมาณของรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ทั้งหมด ดังภาพ 16

นอกจากนี้ยังมีผลการวิเคราะห์ตัวแปรความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และโดยชัดแจ้งซึ่งเป็นตัวแปรต้นในโมเดลทางเลือก พบว่าโมเดลการวัดของตัวแปรนี้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดีด้วย มีค่าสถิติไค-สแควร์ (chi-square) เท่ากับศูนย์และค่าประมาณของรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสอง (RMSEA) มีค่าเท่ากับศูนย์ ($\chi^2 = 0.24$, $df = 1.00$, $p = .632$, $RMSEA = .000$) และภาพ 17

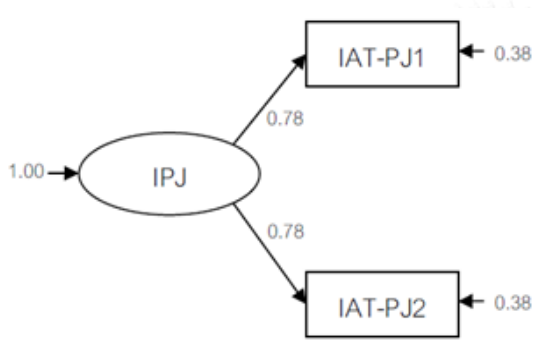
$\chi^2 = 0.00, df = 1, p = 1.000, RMSEA = .000$

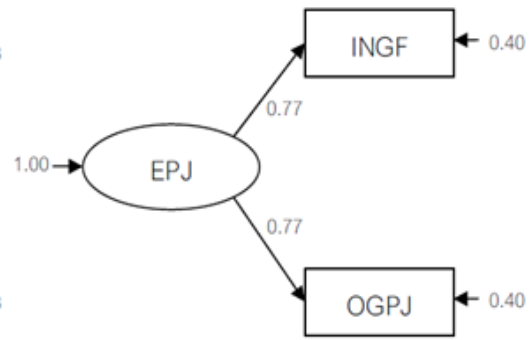
$\chi^2 = 0.22, df = 1, p = .641, RMSEA = .000$

โมเดลการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย

โมเดลการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง

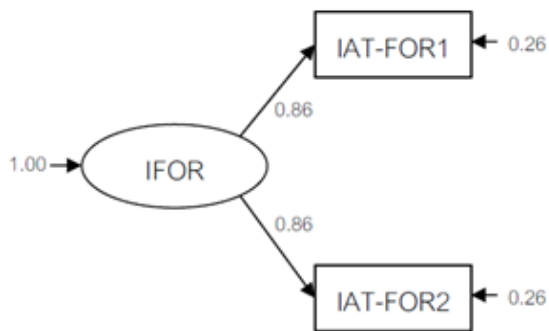
$\chi^2 = 0.00, df = 1, p = 1.000, RMSEA = .000$

$\chi^2 = 0.00, df = 1, p = 1.000, RMSEA = .000$

โมเดลการวัดอคติโดยนัย

โมเดลการวัดอคติโดยชัดแจ้ง

$\chi^2 = 0.00, df = 1, p = 1.000, RMSEA = .000$

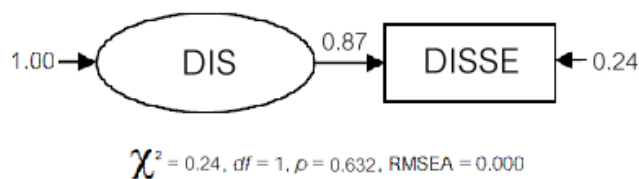

$\chi^2 = 0.00, df = 1, p = 1.000, RMSEA = .000$

โมเดลการวัดการให้อภัยโดยนัย

โมเดลการวัดการให้อภัยโดยชัดแจ้ง

ภาพ 16. การตรวจสอบความตรงเชิงภาวะสันนิษฐานของตัวแปรแฝงในโมเดลการวิจัยหลัก

โมเดลการวัดความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง

ภาพ 17. การตรวจสอบความตรงเชิงภาวะสันนิษฐานของตัวแปรแฝงในโมเดลการวิจัยทางเลือก

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานของโมเดลการวิจัยที่ 1

- สมมติฐานข้อที่ 1 การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยมีอิทธิพลทางตรงต่อให้อภัยโดยนัย
- สมมติฐานข้อที่ 2 การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งมีอิทธิพลทางตรงต่อให้อภัยโดยชัดแจ้ง
- สมมติฐานข้อที่ 3 อคติโดยนัยเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย กับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง
- สมมติฐานข้อที่ 4 อคติโดยนัยเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง กับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง
- สมมติฐานข้อที่ 5 อคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย กับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง
- สมมติฐานข้อที่ 6 อคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง กับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง
- สมมติฐานข้อที่ 7 โมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งของโมเดลการวิจัยหลักมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.1 ผลการวิเคราะห์ความตรง อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม
ระหว่างตัวแปร ของโมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ 11 ตัวแปร (ดังแสดงในภาพ 18 และตาราง 32) โดยแยกพิจารณาตามตัวแปรแฝง ได้ดังนี้(1) ตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยพบว่าตัวแปรสังเกตได้ที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยจากการทดสอบ

การเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .84 ($p < .01$) ส่วนการ การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .79 ($p < .01$)

2) ตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .85 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

3) ตัวแปรอคติโดยนัย พบว่าตัวแปรสังเกตได้ที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ อคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .82 ($p < .01$) ส่วนการ การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .71 ($p < .01$)

4) ตัวแปรอคติโดยชัดแจ้ง พบว่าตัวแปรที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ ความชื่นชอบบุคคลภายในกลุ่ม มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .88 ($p < .01$) รองลงมา คือ การไม่ชื่นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .67 ($p < .01$)

5) ตัวแปรการให้อภัยโดยนัย พบว่าตัวแปรสังเกตได้ที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ การให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .88 ($p < .01$) ส่วนการให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .76 ($p < .01$)

6) ตัวแปรการให้อภัยโดยชัดแจ้ง พบว่าตัวแปรที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ ความคิดที่จะแสดงออกถึงการให้อภัย มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .91 ($p < .01$) รองลงมา คือ การแสดงพฤติกรรมการให้อภัย มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .76 ($p < .01$)

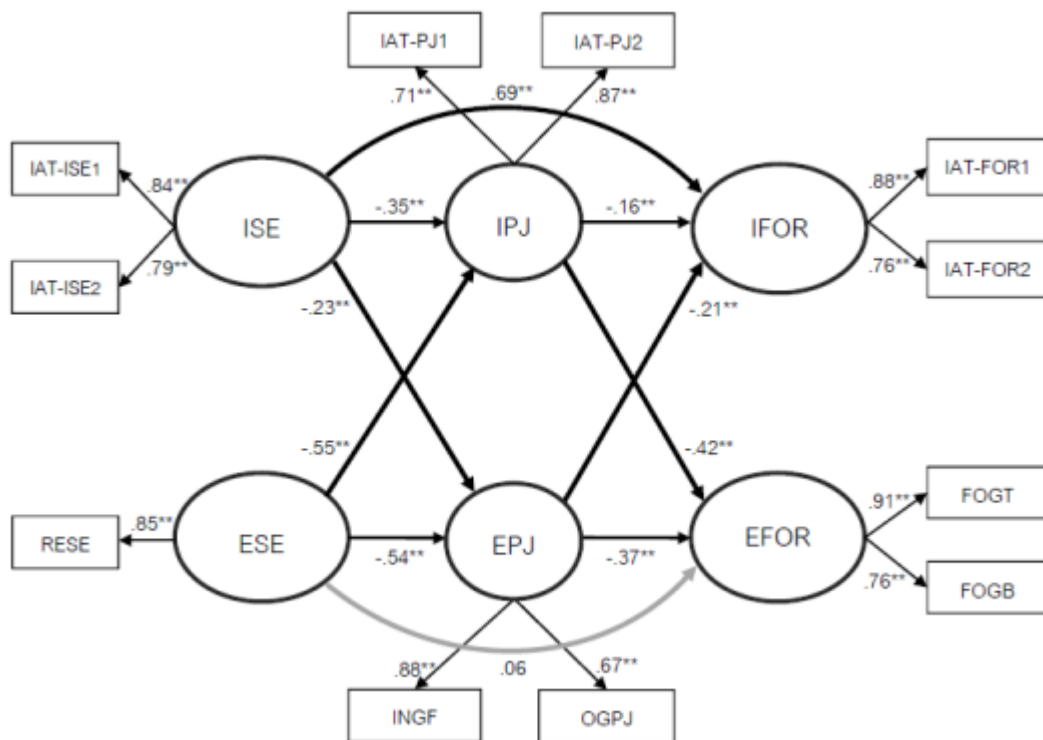
ผลการวิเคราะห์โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม พบว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ซึ่งมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 31.71, df = 23, p = .11$) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI = .99) และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI = .98) มีค่าเข้าใกล้หนึ่ง โดยค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA = .02) รวมถึงค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR = .00) ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ ดังภาพ 18 จึงสามารถสรุปได้ว่าโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาอิทธิพลโดยรวม อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมระหว่างตัวแปรแฝงตามกรอบแนวคิดการวิจัย พบว่าตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ ได้แก่ การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง อคติโดยชัดแจ้งและอคติโดยนัย สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการให้อภัย

โดยนัย และการให้อภัยโดยซัดแจ็ง ในกลุ่มเงื่อนไขผู้ที่ถูกคุกคามจากคนภายในกลุ่มได้ร้อยละ 85 และ ร้อยละ 54 ($R^2 = .85$ และ $.54$) ตามลำดับ โดยการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยนัยมีอิทธิพลรวมต่อการ ให้อภัยโดยนัยสูงที่สุด เท่ากับ $.80$ รองลงมา คือ อคติโดยซัดแจ็งซึ่งมีอิทธิพลรวม เท่ากับ $-.21$ การ เห็นคุณค่าแห่งตนโดยซัดแจ็ง เท่ากับ $.20$ และอคติโดยนัยที่มีอิทธิพลรวมในระดับค่อนข้างต่ำ เท่ากับ $-.16$ ส่วนการให้อภัยโดยซัดแจ็ง พบว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยซัดแจ็งส่งอิทธิพลรวมสูงที่สุด เท่ากับ $.49$ รองลงมา คือ อคติโดยนัย และอคติโดยซัดแจ็ง มีค่าเท่ากับ $-.42$ และ $-.37$ ตามลำดับ ส่วนอคติ โดยนัยส่งอิทธิพลโดยรวมเท่ากับ $-.23$

สำหรับอิทธิพลทางตรงของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรการให้อภัยโดยนัย พบว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยมีอิทธิพลทางตรงสูงที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ $.01$ เท่ากับ $.69$ รองลงมา คือ อคติโดยซัดแจ็ง เท่ากับ $-.21$ ซึ่งใกล้เคียงกับอคติโดยนัย ที่มีค่าเท่ากับ $-.16$ ส่วนตัวแปร การให้อภัยโดยซัดแจ็ง พบว่า อคติโดยนัยส่งอิทธิพลทางตรงสูงที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ เท่ากับ $-.42$ รองลงมาคือ อคติโดยซัดแจ็ง เท่ากับ $-.21$ แต่การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยซัดแจ็งไม่ พบว่ามีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการให้อภัยโดยซัดแจ็ง

หากพิจารณาตามกรอบแนวคิด/ทฤษฎีนั้น พบว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย นอกจากจะ การส่งอิทธิพลทางตรง ต่อการให้อภัยโดยนัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ เท่ากับ $.69$ แล้ว ยังพบอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรอคติโดยนัย และอคติโดยซัดแจ็ง เท่ากับ $.11$ ตามลำดับ โดยจะเห็น ได้ว่าอิทธิพลจากตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยนั้นจะส่งผ่านอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัย โดยนัยเป็นส่วนใหญ่จึงทำให้มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านอคติทั้งสองรูปแบบในระดับที่ค่อนข้างต่ำและการ เห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย แม้ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยซัดแจ็งแต่ส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ทางอคติโดยซัดแจ็ง และอคติโดยนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ เท่ากับ $.23$ ซึ่งเท่ากับ อิทธิพลโดยรวม ส่วนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยซัดแจ็ง แม้ว่าจะไม่พบอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัย โดยซัดแจ็งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .06$) แต่พบว่าส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านทางอคติโดยนัยและ อคติโดยซัดแจ็ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ เท่ากับ $.43$ ดังนั้นอคติทั้งสองรูปแบบเป็นตัว แปรส่งผ่านอิทธิพลจากการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยซัดแจ็งไปยังตัวแปรการให้อภัยโดยซัดแจ็งโดย สมบูรณ์ เมื่อพิจารณาอิทธิพลระหว่างกันการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยซัดแจ็งที่มีต่อการให้อภัยโดยนัยนั้น ตามกรอบแนวคิด/ทฤษฎีที่กำหนดไว้จะไม่นับว่าการส่งอิทธิพลโดยตรงต่อการให้อภัยโดยนัย แต่จะมี การส่งผลทางอ้อมผ่านตัวแปรอคติโดยนัยและอคติโดยซัดแจ็ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ เท่ากับ $.20$ แสดงให้เห็นว่าอคติโดยนัยและอคติโดยซัดแจ็งเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญและร่วมกัน ส่งผ่านอิทธิพลจากการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยซัดแจ็งไปยังการให้อภัยโดยนัย ซึ่งผลการประมาณ ค่าพารามิเตอร์ ค่าสถิติในการทดสอบโมเดลตามสมมติฐานการวิจัย แสดงดังตาราง 32 และตาราง 33

Chi-Square = 31.71, $df = 23$, $p = .106$, GFI = .99, AGFI = .98, RMSEA = .02, RMR = .00

ภาพ 18. โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัย โดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม

ตาราง 32

ค่าประมาณพารามิเตอร์และค่าสถิติที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบความตรงของโมเดลหลักเชิงสาเหตุของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ			t
	น้ำหนักองค์ประกอบ (b)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE)	น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (β)	
โมเดลการวัด				
Matrix LX (น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ภายนอก)				
ISE				
IAT-SE1	0.25**	0.01	.84	24.87
IAT-SE2	0.09**	0.00	.79	23.58
ESE				
RESE	0.36**	0.01	.85	27.25
Matrix LY (น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ภายใน)				
IPJ				
IAT-PJ1	0.19**	-	.71	-
IAT-PJ2	0.20**	0.01	.87	17.90
EPJ				
INGF	0.54**	-	.88	-
OGPJ	0.58**	0.04	.67	15.51
IFOR				
IAT-FOR1	0.16**	-	.88	-
IAT-FOR2	0.10**	0.01	.76	17.71
EFOR				
FOGT	0.82**	-	.91	-
FOGB	0.58**	0.03	.76	19.10
โมเดลสมการโครงสร้าง				
Matrix GA (Gamma)				
ISE ----> IPJ	-0.35**	0.05	-.35	-7.68
ISE ----> EPJ	-0.23**	0.05	-.23	-4.98
ISE ----> IFOR	0.69**	0.07	.69	10.14
ESE ----> IPJ	-0.55**	0.05	-.55	-11.17
ESE ----> EPJ	-0.54**	0.05	-.54	-11.34
ESE ----> EFOR	0.06	0.07	.06	0.85

ตาราง 32 (ต่อ)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ			t		
	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (b)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE)	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (β)			
Matrix BE (Beta)						
IPJ ----> IFOR	-0.16**	0.06	-0.16	-2.97		
IPJ ----> EFOR	-0.42**	0.06	-0.42	-6.93		
EPJ ----> IFOR	-0.21**	0.05	-0.21	-4.50		
EPJ ----> EFOR	-0.37**	0.06	-0.37	-6.70		
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง						
	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR	ISE	ESE
IPJ	1.00					
EPJ	.52**	1.00				
IFOR	-.68**	-.61**	1.00			
EFOR	-.65**	-.63**	.54**	1.00		
ISE	-.57**	-.46**	.89**	.44**	1.00	
ESE	-.70**	-.64**	.55**	.59**	.44**	1.00

หมายเหตุ - ไม่รายงานค่า SE และ t เนื่องจากเป็นพารามิเตอร์บังคับ (Constrained parameter)

** $p < .01$, สองหาง.

ตาราง 33

ค่าสถิติการวิเคราะห์อิทธิพลของโมเดลทางเลือกเชิงสาเหตุของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม

ตัวแปรผล	IPJ			EPJ			IFOR			EFOR		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ISE	-.35** (.05)	-	-.35** (.05)	-.23** (.05)	-	-.23** (.05)	.80** (.06)	.11** (.02)	.69** (.07)	.23** (.04)	.23** (.04)	-
ESE	-.55** (.05)	-	-.55** (.05)	-.54** (.05)	-	-.54** (.05)	.20** (.04)	.20** (.04)	-	.49** (.05)	.43** (.05)	.06 (.07)
IPJ	-	-	-	-	-	-	-.16** (.06)	-	-.16** (.06)	-.42** (.06)	-	-.42** (.06)
EPJ	-	-	-	-	-	-	-.21** (.05)	-	-.21** (.05)	-.37** (.06)	-	-.37** (.05)
R square	.59			.45			.85			.54		

ค่าสถิติ
Chi-square (χ^2) = 31.71 df = 23 p = .11 GFI = .99 AGFI = .98 RMSEA = .02 RMR = .00

หมายเหตุ ตัวเลขทึบ คือ ค่าอิทธิพลในรูปของคะแนนมาตรฐาน, ตัวเลขในวงเล็บ คือ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

**p < .01, สองหาง.

4.2 ผลการวิเคราะห์ความตรง อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม

ระหว่างตัวแปร ของโมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงของโมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านจากการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม โดยมีตัวแปรภายนอกแฝง (exogenous variable) จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ การเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยนัย (implicit self-esteem: ISE) และการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยชัดแจ้ง (explicit self-esteem: ESE) ตัวแปรภายในแฝง (endogenous variable) ที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน (mediating variable) จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ อคติโดยนัย (implicit prejudice: IPJ) และอคติโดยชัดแจ้ง (explicit prejudice: EPJ)

โดยตัวแปรภายในแฝงที่เป็นตัวแปรตาม จำนวน 2 ตัวแปร คือ การให้อภัยโดยนัย (implicit forgiveness: IFOR) และการให้อภัยโดยชัดแจ้ง (explicit forgiveness: EFOR)

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ 11 ตัวแปร (ดังแสดงในภาพ 19 และตาราง 34) โดยแยกพิจารณาตามตัวแปรแฝง ได้ดังนี้

1) ตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย พบว่าตัวแปรสังเกตได้ที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .85 ($p < .01$) ส่วนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .79 ($p < .01$)

2) ตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .85 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

3) ตัวแปรอคติโดยนัย พบว่าตัวแปรสังเกตได้ที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ อคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .84 ($p < .01$) ส่วนอคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .72 ($p < .01$)

4) ตัวแปรอคติโดยชัดแจ้ง พบว่าตัวแปรที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ ความชื่นชอบบุคคลภายในกลุ่ม มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .88 ($p < .01$) รองลงมา คือ การไม่ชื่นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .67 ($p < .01$)

5) ตัวแปรการให้อภัยโดยนัย พบว่าตัวแปรสังเกตได้ที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ การให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .88 ($p < .01$) ใกล้เคียงกับการให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .84 ($p < .01$)

6) ตัวแปรการให้อภัยโดยชัดแจ้ง พบว่าตัวแปรที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ การแสดงพฤติกรรมการให้อภัย มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .65 ($p < .01$) รองลงมา คือ ความคิดที่จะแสดงออกถึงการให้อภัย มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .58 ($p < .01$)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดล (model validation) ครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วม (covariance matrix) ระหว่างตัวแปรสังเกตได้จำนวน 11 ตัว โดยผู้วิจัยทำการปรับโมเดล โดยผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้น (relax assumption) ให้ความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้ข้อมูลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และสามารถประมาณค่าอิทธิพลทางตรง (direct effect) อิทธิพลทางอ้อม (indirect effect) และอิทธิพลรวม (total effect) ระหว่างตัวแปรได้ ผลการวิเคราะห์โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน

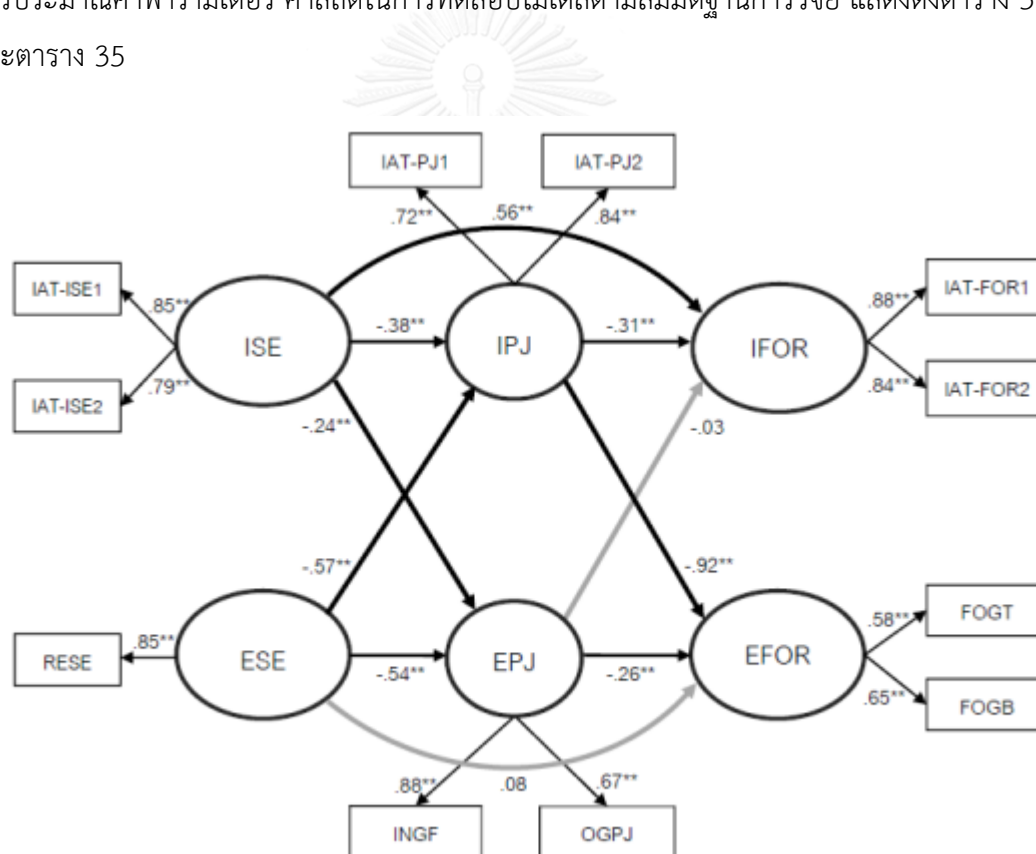
พบว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ ซึ่งมีค่าแตกต่างจาก ศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 28.96$, $df = 19$, $p = .07$) โดยดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI = .99) และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI = .98) มีค่าเข้าใกล้หนึ่ง ค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA = .03) รวมถึงค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR = .01) ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ ดังภาพ 19 จึงสามารถสรุปได้ว่าโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาอิทธิพลโดยรวม อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมระหว่างตัวแปรแฝงตามกรอบแนวคิดการวิจัย พบว่าตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ ได้แก่ การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง อคติโดยชัดแจ้งและอคติโดยนัย สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการให้อภัยโดยนัย และการให้อภัยโดยชัดแจ้ง ในกลุ่มเงื่อนไขผู้ที่ถูกคุกคามจากคนภายนอกกลุ่มได้ร้อยละ 66 และร้อยละ 90 ($R^2 = .66$ และ $.90$) ตามลำดับ โดยการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยนัยมีอิทธิพลรวมต่อการให้อภัยโดยนัยสูงที่สุด เท่ากับ $.69$ รองลงมา คือ อคติโดยนัยซึ่งมีอิทธิพลรวม เท่ากับ $-.31$ และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งมีอิทธิพลรวมในระดับค่อนข้างต่ำ เท่ากับ $.20$ ส่วนอคติโดยชัดแจ้ง นั้นพบว่าอิทธิพลไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อการให้อภัยโดยนัย ส่วนการให้อภัยโดยชัดแจ้ง พบว่าอคติโดยนัยส่งอิทธิพลสูงที่สุด เท่ากับ $-.92$ รองลงมา คือ การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย มีค่าเท่ากับ $.75$ และ $.41$ ตามลำดับ ส่วนอคติโดยชัดแจ้ง ส่งอิทธิพลโดยรวม เท่ากับ $-.26$

สำหรับอิทธิพลทางตรงของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรการให้อภัยโดยนัย พบว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยมีอิทธิพลทางตรงสูงที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ $.01$ เท่ากับ $.56$ รองลงมา คือ อคติโดยนัย เท่ากับ $-.31$ แต่ไม่พบว่าอคติโดยชัดแจ้งมีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรการให้อภัยโดยชัดแจ้ง พบว่า อคติโดยนัยส่งอิทธิพลทางตรงสูงที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ เท่ากับ $-.92$ รองลงมาคือ อคติโดยชัดแจ้ง เท่ากับ $-.26$ แต่การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งไม่พบว่ามีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้ง

นอกจากนี้การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ตามกรอบแนวคิด/ทฤษฎีนั้นพบว่ามีการส่งทั้งอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยนัย และอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรอคติโดยนัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ เท่ากับ $.56$ และ $.13$ ตามลำดับ แต่ไม่พบอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรอคติโดยชัดแจ้ง และพบว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย แม้ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้งแต่ส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านทางอคติโดยชัดแจ้ง และอคติโดยนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ เท่ากับ $.41$ ซึ่งเท่ากับอิทธิพลโดยรวม ส่วนการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง แม้ว่าจะไม่พบอิทธิพล

ทางตรงต่อการให้อภัยโดยซัดแน่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .08$) แต่พบว่าส่งอิทธิพลทางอ้อม ผ่านทางอคติโดยนัยและอคติโดยซัดแน่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ .67 ซึ่งค่อนข้างสูงจึงเห็นได้ว่าอคติทั้งสองรูปแบบเป็นตัวแปรส่งผ่านอิทธิพลจากการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยซัดแน่นไปยังตัวแปรการให้อภัยโดยซัดแน่นโดยสมบูรณ์ เมื่อพิจารณาอิทธิพลระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยซัดแน่นที่มีต่อการให้อภัยโดยนัยนั้น ตามกรอบแนวคิด/ทฤษฎีที่กำหนดไว้ นั้นจะไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการให้อภัยโดยนัย แต่จะมีการส่งผลทางอ้อมผ่านตัวแปรอคติโดยนัยเพียงตัวเดียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ .20 ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับอิทธิพลโดยรวม (.31) โดยที่ไม่พบอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากอคติโดยซัดแน่น แสดงให้เห็นว่าอคติโดยนัยเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในการส่งผ่านอิทธิพลจากการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยซัดแน่นไปยังการให้อภัยโดยนัย ซึ่งผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ ค่าสถิติในการทดสอบโมเดลตามสมมติฐานการวิจัย แสดงดังตาราง 34 และตาราง 35

Chi-Square = 28.96, $df = 19$, $p = .067$, GFI = .99, AGFI = .98, RMSEA = .03, RMR = .01

ภาพ 19. โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยซัดแน่นต่อการให้อภัย โดยนัยและโดยซัดแน่นโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยซัดแน่นเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

ตาราง 34

ค่าประมาณพารามิเตอร์และค่าสถิติที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบความตรงของโมเดลหลักเชิงสาเหตุของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ			t
	น้ำหนักองค์ประกอบ (b)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE)	น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (β)	
โมเดลการวัด				
Matrix LX (น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ภายนอก)				
ISE				
IAT-SE1	0.25**	0.01	.85	25.12
IAT-SE2	0.09**	0.00	.79	23.37
ESE				
RESE	0.36**	0.01	.85	27.37
Matrix LY (น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ภายใน)				
IPJ				
IAT-PJ1	0.20**	-	.72	-
IAT-PJ2	0.20**	0.01	.84	18.73
EPJ				
INGF	0.54**	-	.88	-
OGPJ	0.58**	0.04	.67	14.84
IFOR				
IAT-FOR1	0.21**	-	.88	-
IAT-FOR2	0.15**	0.01	.84	22.93
EFOR				
FOGT	0.56**	-	.58	-
FOGB	0.51**	0.03	.65	15.03
โมเดลสมการโครงสร้าง				
Matrix GA (Gamma)				
ISE ----> IPJ	-0.38**	0.05	-.38	-8.59
ISE ----> EPJ	-0.24**	0.05	-.24	-5.36
ISE ----> IFOR	0.56**	0.05	.56	10.99
ESE ----> IPJ	-0.57**	0.05	-.57	-11.83
ESE ----> EPJ	-0.54**	0.05	-.54	-11.47
ESE ----> EFOR	0.08	0.10	.08	0.85

ตาราง 34 (ต่อ)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ			t		
	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (b)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE)	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (β)			
Matrix BE (Beta)						
IPJ ----> IFOR	-0.31**	0.06	-0.31	-4.97		
IPJ ----> EFOR	-0.92**	0.10	-0.92	-8.96		
EPJ ----> IFOR	-0.03	0.05	-0.03	-0.67		
EPJ ----> EFOR	-0.26**	0.06	-0.26	-4.27		
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง						
	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR	ISE	ESE
IPJ	1.00					
EPJ	.55**	1.00				
IFOR	-.68**	-.47**	1.00			
EFOR	-.88**	-.81**	.78**	1.00		
ISE	-.62**	-.47**	.77**	.72**	1.00	
ESE	-.73**	-.64**	.48**	.92**	.42**	1.00

หมายเหตุ - ไม่รายงานค่า SE และ t เนื่องจากเป็นพารามิเตอร์บังคับ (Constrained parameter)

** $p < .01$, สองหาง.

ตาราง 35

ค่าสถิติการวิเคราะห์อิทธิพลของโมเดลหลักเชิงสาเหตุของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

ตัวแปรผล	IPJ			EPJ			IFOR			EFOR		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ISE	-.38** (.05)	-	-.38** (.05)	-.24** (.05)	-	-.24** (.05)	.69** (.04)	.13** (.02)	.56** (.05)	.41** (.05)	.41** (.02)	-
	-.38**	-	-.38**	-.24**	-	-.24**	.69**	.13**	.56**	.41**	.41**	-
ESE	-.57** (.05)	-	-.57** (.05)	-.54** (.05)	-	-.54** (.05)	.20** (.04)	.20** (.04)	-	.75** (.06)	.67** (.08)	.08 (.05)
	-.57**	-	-.57**	-.54**	-	-.54**	.20**	.20**	-	.75**	.67**	.08
IPJ	-	-	-	-	-	-	-.31** (.06)	-	-.31** (.06)	-.92** (.10)	-	-.92** (.10)
	-	-	-	-	-	-	-.31**	-	-.31**	-.92**	-	-.92**
EPJ	-	-	-	-	-	-	-.03 (.05)	-	-.03 (.05)	-.26** (.06)	-	-.26** (.06)
	-	-	-	-	-	-	-.03	-	-.03	-.26**	-	-.26**
R square	.66			.46			.66			.90		

ค่าสถิติ

Chi-square (χ^2) = 28.96 df = 19 p = .07 GFI = .99 AGFI = .98 RMSEA = .03 RMR = .00

หมายเหตุ ตัวเลขทึบ คือ ค่าอิทธิพลในรูปของคะแนนมาตรฐาน, ตัวเลขในวงเล็บ คือ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

**p < .01, สองหาง.

โดยสรุปแล้วผลการวิเคราะห์ข้อมูลของโมเดลการวิจัยหลักเพื่อตอบสนองมติฐานข้อที่ 1 – 7 นั้นพบผลดังนี้

- 1) การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยมีอิทธิพลทางตรงทางบวกต่อการให้อภัยโดยนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันและผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยของโมเดลการวิจัยที่ 1 ข้อที่ 1
- 2) การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันและผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยของโมเดลการวิจัยที่ 1 ข้อที่ 2
- 3) อคติโดยนัยเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย กับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งทั้งในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันและผู้ที่

ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยของโมเดลการวิจัยที่ 1 ข้อที่ 3

4) อคติโดยนัยเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งกับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งทั้งในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยของโมเดลการวิจัยที่ 1 ข้อที่ 4

5) อคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยกับการให้อภัยโดยนัยเฉพาะผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลในกลุ่มเดียวกัน แต่ไม่พบว่าอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยกับการให้อภัยโดยนัยในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม นอกจากนี้อคติโดยชัดแจ้งยังเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยกับการให้อภัยโดยชัดแจ้งทั้งสองกลุ่ม ดังนั้นผลการวิจัยจึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยของโมเดลการวิจัยที่ 1 ข้อที่ 5 เพียงบางส่วน

6) อคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งกับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งเฉพาะผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม แต่ไม่พบว่าอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งกับการให้อภัยโดยนัยในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม นอกจากนี้อคติโดยชัดแจ้งยังเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งกับการให้อภัยโดยชัดแจ้งทั้งสองกลุ่ม ดังนั้นผลการวิจัยจึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยของโมเดลการวิจัยที่ 1 ข้อที่ 6 เพียงบางส่วน

7) โมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งของโมเดลการวิจัยหลักมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันและผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลต่างกลุ่ม สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยของโมเดลการวิจัยที่ 1 ข้อที่ 7

สมมติฐานข้อที่ 8 โมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งของโมเดลการวิจัย

หลักไม่มีความแปรเปลี่ยนในรูปแบบของโมเดลแต่จะมีความแปรเปลี่ยนของ

พารามิเตอร์ ในโมเดลระหว่างเงื่อนไขของการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน

และจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

4.3 ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของโมเดลสมมติฐานการวิจัยที่ 1 ระหว่างกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม เดียวกันและกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวิจัยที่ 1 คือ โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัย โดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมือคัตโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่ม 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม และกลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์กลุ่มพหุ (multi-sample analysis) ประกอบด้วย สมมติฐานเกี่ยวกับความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล (model form) และความไม่แปรเปลี่ยนของพารามิเตอร์ในโมเดลซึ่งค่าพารามิเตอร์ที่ใช้ในการทดสอบตามกรอบในการวิจัยครั้งนี้ คือ ค่าพารามิเตอร์เมทริกซ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรภายในแฝงหรือเมทริกซ์ Beta หรือ BE (β) ซึ่งในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลฯ ประกอบด้วยสมมติฐานทั้งหมด 2 สมมติฐาน คือ

- 1) การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล โดยไม่มีการกำหนดค่าพารามิเตอร์ระหว่างกลุ่มให้มีค่าเท่ากัน (H_{form})
- 2) การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ BE (β) โดยกำหนดให้ค่าพารามิเตอร์ดังกล่าวมีค่าเท่ากันทั้งสองกลุ่ม (H_{β})

ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลหลักของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง ระหว่างเงื่อนไขของการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และจากบุคคลภายนอกกลุ่ม พบว่าเมื่อไม่มีการกำหนดเงื่อนไขบังคับพารามิเตอร์ระหว่างกลุ่มให้มีค่าเท่ากันตามสมมติฐานข้อ 1 แล้วโมเดลฯ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

โดยโมเดลฯ ตามสมมติฐานข้อ 1 มีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 59.94 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 44 ระดับนัยสำคัญเท่ากับ .06 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .99 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้หนึ่ง และค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ .02 รวมถึงค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR) เท่ากับ .00 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าโมเดลการวิจัยที่ 1 ของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง ระหว่างเงื่อนไขของการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และจากบุคคลภายนอกกลุ่ม มีรูปแบบลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นแบบเดียวกัน

ส่วนโมเดลฯ ตามสมมติฐานข้อ 2 พบว่า โมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากมีค่าไค-สแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 71.44, df = 48, p = .02$) ซึ่งดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI = .99) ค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA = .03) และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR = .00) เมื่อเปรียบเทียบโมเดลตามสมมติฐานข้อ 2 กับสมมติฐานข้อ 1 พบว่า ผลต่างของค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 11.50 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่า โมเดลการวิจัยที่ 1 ของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง ที่มีการกำหนดเงื่อนไขบังคับให้ค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรภายในแฝง (β) มีค่าเท่ากันในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน (กลุ่ม 1) และผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม (กลุ่ม 2) ไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นั่นคือโมเดลมีความแปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามในเงื่อนไขแตกต่างกัน

หลังจากพิจารณาอัตราส่วนของค่าไค-สแควร์ ต่อค่าองศาความเป็นอิสระ (χ^2/df) พบว่า โมเดลสมมติฐานข้อ 1 มีค่าต่ำที่สุด (เท่ากับ 1.36) ส่วนโมเดลสมมติฐานข้อ 2 มีค่าสูงกว่า (เท่ากับ 1.49) ดังนั้นโมเดลตามสมมติฐานข้อที่ 1 หรือโมเดลที่ไม่มีการกำหนดค่าพารามิเตอร์ระหว่างกลุ่มให้มีค่าเท่ากัน (H_{form}) น่าจะเป็นโมเดลที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ดีที่สุด โดยผลการทดสอบมีรายละเอียดดังตาราง 36

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่าน มีความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล แต่มีความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของอิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรภายในแฝง (β) โดยโมเดลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ดีที่สุด คือ โมเดลที่ไม่มีการกำหนดให้ค่าพารามิเตอร์ของโมเดลของผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันและผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มให้เท่ากัน (มีค่า χ^2/df ต่ำที่สุด เท่ากับ 1.36)

ตาราง 36

ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลสมมติฐานงานวิจัยโมเดลที่ 1 ระหว่างกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

โมเดลตามสมมติฐาน	χ^2	df	χ^2/df	p	GFI	RMR	$\Delta\chi^2$	Δdf
1. รูปแบบโมเดลเดียวกัน (H_{form})	59.94	44	1.36	.055	.99	.00	-	-
2. BE ($H\beta$)	71.44	48	1.49	.015	.99	.00	11.50	4
สมมติฐาน 2 เทียบ สมมติฐาน 1 ($\Delta\chi^2_{2-1}$)							$\Delta\chi^2_{2-1} = 11.50^*$	$\Delta df = 4$

หมายเหตุ ค่าไค-สแควร์วิกฤติ (Critical value of Chi-square) ที่ระดับ .05 ($df = 4$) เท่ากับ 9.49.

* $p < .05$; หนึ่งหาง.

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของโมเดลการวิจัยที่ 1 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ตัวแปรแฝง คือ การให้อภัยโดยนัยของตัวแปรต้นทุกตัวในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากคนภายในกลุ่มมีค่าสูงที่สุด เท่ากับ .82 และในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มเท่ากับ .62 แสดงว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง อคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรปรวนของการให้อภัยโดยนัยของกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม และบุคคลภายนอกกลุ่ม ได้ร้อยละ 82 และ 62 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรการให้อภัยโดยชัดแจ้งนั้นพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์จากตัวแปรต้นทุกตัวในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มมีค่าสูงที่สุด เท่ากับ .73 และในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเท่ากับ .49 แสดงว่าการเห็นคุณค่าแห่งตน และอคติทั้งสองรูปแบบสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรปรวนของการให้อภัยโดยชัดแจ้งของกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม และบุคคลภายในกลุ่ม ได้ร้อยละ 73 และ 49 ตามลำดับ

ในการพิจารณาตัวแปรที่ส่งผลต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ในกลุ่มเงื่อนไขการคุกคามทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า ตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันและกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มมีอิทธิพลทางตรง (.43 และ .49 ตามลำดับ) และอิทธิพลทางอ้อมผ่านอคติโดยนัย (มีค่าเท่ากับ .16 ทั้งสองกลุ่ม) ต่อการให้อภัยโดยนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยจะไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้ง จะมีเพียงอิทธิพลทางอ้อมผ่านทางตัวแปรอคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้งเท่านั้น

โดยเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม มีค่าอิทธิพลสูงกว่าเงื่อนไขการถูกคุกคามภายในกลุ่ม (.38 และ .22 ตามลำดับ)

ส่วนตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งไม่พบว่ามีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยนัย แต่จะมีอิทธิพลทางอ้อมที่มีขนาดของอิทธิพลที่ใกล้เคียงกันผ่านตัวแปรอคติโดยนัยเท่านั้นทั้งสองกลุ่ม (.28 และ .29 ตามลำดับ) ซึ่งตัวแปรอคติโดยนัยจึงเป็นตัวแปรส่งผ่านอิทธิพลระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง ไปยังการให้อภัยโดยนัยที่มีความสำคัญ และไม่พบว่าตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งมีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้ง จะมีเพียงอิทธิพลทางอ้อมผ่านทางอคติโดยชัดแจ้งและอคติโดยนัย มากที่สุดผ่านผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม (.64) และรองลงมาคือผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม (.48) ดังนั้นอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งและอคติโดยนัยจึงเป็นตัวแปรส่งผ่านอิทธิพลจากการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งไปยังอคติโดยชัดแจ้งโดยสมบูรณ์ในกลุ่มทั้งสองกลุ่ม

นอกจากนี้ยังพบว่าอคติโดยนัยนั้นส่งอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการให้อภัยโดยนัยของทั้งสองกลุ่ม โดยเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มมีค่าอิทธิพลสูงกว่าเงื่อนไขการถูกคุกคามภายในกลุ่ม (-.47 และ -.36 ตามลำดับ) และพบว่าอคติโดยนัยของกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มจะมีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้งค่อนข้างสูงกว่ากลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันอย่างมาก (-.85 และ -.39 ตามลำดับ) ส่วนอคติโดยชัดแจ้งไม่พบว่าส่งอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งสองกลุ่ม แต่จะมีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้ง โดยกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม (-.30) จะสูงกว่ากลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มเล็กน้อย (-.20) ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงค่าพารามิเตอร์และค่าสถิติในโมเดลสมมติฐานงานวิจัยหลักระหว่างกลุ่มทั้งสองกลุ่มดังตาราง 37 รวมถึงแสดงภาพโมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งของผู้ที่ถูกคุกคามจากคนภายในกลุ่มเดียวกันและภายนอกกลุ่มซึ่งมีรูปแบบโมเดลไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่ม แต่มีความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์โดยระบุค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานของทั้งสองกลุ่ม กำกับในแต่ละเส้นความสัมพันธ์ ดังภาพ 20

ตาราง 37

ค่าประมาณพารามิเตอร์และค่าสถิติในโมเดลสมมติฐานงานวิจัยโมเดลหลักระหว่างกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

ตัวแปรผล	การถูกคุกคามจากคนภายในกลุ่ม						การถูกคุกคามจากคนภายนอกกลุ่ม					
	IFOR			EFOR			IFOR			EFOR		
ตัวแปรเหตุ	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ISE	.59** (.02)	.16** (.01)	.43** (.02)	.22** (.03)	.22** (.03)	-	.65** (.02)	.16** (.01)	.49** (.02)	.38** (.03)	.38** (.03)	-
ESE	.28** (.02)	.28** (.02)	-	.67** (.04)	.48** (.05)	.19 (.05)	.29** (.02)	.29** (.02)	-	.59** (.05)	.64** (.06)	-.05 (.05)
IPJ	-.36** (.05)	-	-.36** (.05)	-.39** (.11)	-	-.39** (.11)	-.47** (.06)	-	-.47** (.06)	-.85** (.17)	-	-.85** (.17)
EPJ	-.07 (.05)	-	-.07 (.05)	-.30** (.10)	-	-.30** (.10)	.04 (.06)	-	.04 (.06)	-.22** (.11)	-	-.22** (.11)
R^2	.82			.49			.62			.73		

ค่าสถิติ

Chi-square (χ^2) = 59.94 df = 44 p = .06 GFI = .99 RMSEA = .02 RMR = .00

หมายเหตุ ตัวเลขทึบ คือ ค่าอิทธิพลในรูปของคะแนนมาตรฐาน, ตัวเลขในวงเล็บ คือ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

**p < .01, สองหาง.

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์เพิ่มเติมเกี่ยวกับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงพบว่าตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการให้อภัยทั้งโดยนัยและโดยชัดแจ้งไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน หรือกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม โดยพบว่าขนาดความสัมพันธ์ของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยกับการให้อภัยโดยนัยในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มสูงกว่ากลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน แต่ในทางกลับกันขนาดความสัมพันธ์ของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งกับการให้อภัยโดยชัดแจ้งนั้น ผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มจะสูงกว่ากลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มเล็กน้อย ส่วนอคติโดยนัยและโดยชัดแจ้ง พบว่ามีความสัมพันธ์ทางลบกับการให้อภัยทั้งโดยนัยและโดยชัดแจ้ง รวมถึงการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ซึ่งกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มจะมีขนาดความสัมพันธ์ระหว่างอคติโดยนัย กับการให้อภัยโดยนัย และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูงกว่ากลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม แต่ขนาดความสัมพันธ์ของอคติโดยนัยกับการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งในทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน ในขณะที่พบว่าขนาดความสัมพันธ์ระหว่างอคติโดยชัดแจ้ง กับการให้อภัยโดยนัย การให้อภัยโดยชัดแจ้ง และการเห็น

คุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มจะมีขนาดความสัมพันธ์สูงกว่าผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม แต่ขนาดความสัมพันธ์ของอคติโดยชัดแจ้งกับการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยในทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน โดยค่าของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง แสดงได้ตามตาราง 38

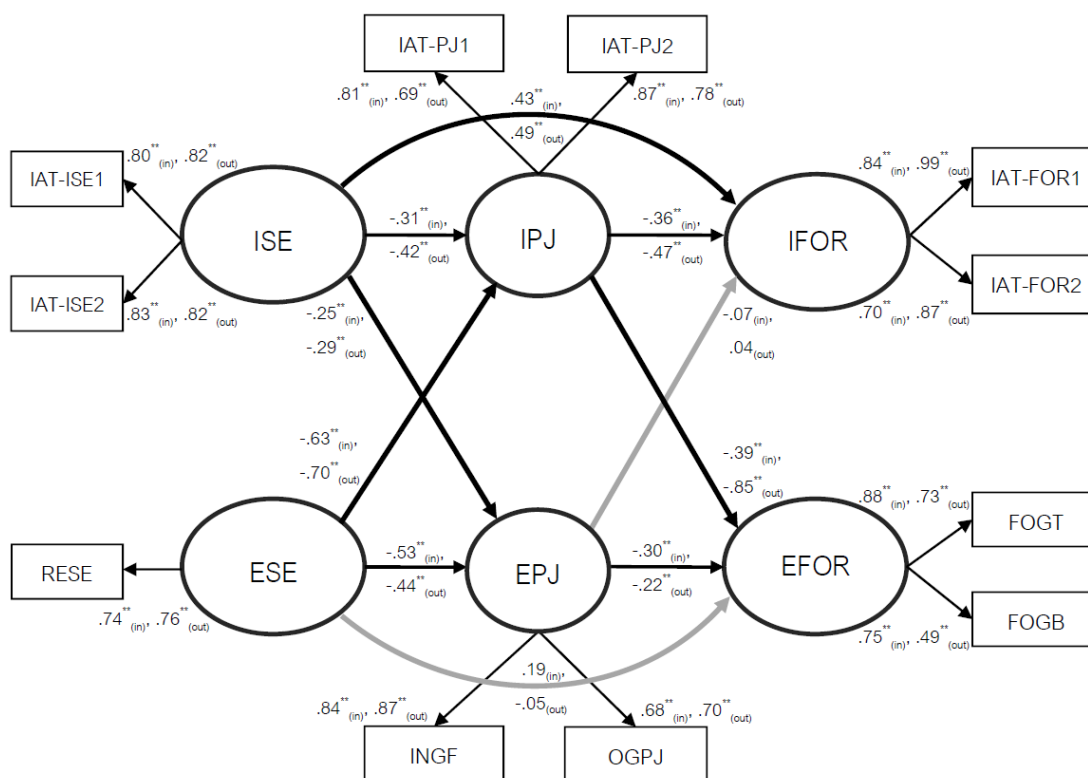
ตาราง 38

เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงของกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มในโมเดลการวิจัยหลัก

กลุ่ม 1 ผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน						
	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR	ISE	ESE
IPJ	1.00					
EPJ	.58**	1.00				
IFOR	-.70**	-.50**	1.00			
EFOR	-.78**	-.71**	.58**	1.00		
ISE	-.63**	-.47**	.72**	.52**	1.00	
ESE	-.81**	-.63**	.55**	.77**	.45**	1.00
กลุ่ม 2 ผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม						
	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR	ISE	ESE
IPJ	1.00					
EPJ	.56**	1.00				
IFOR	-.75**	-.45**	1.00			
EFOR	-.89**	-.63**	.68**	1.00		
ISE	-.65**	-.47**	.76**	.61**	1.00	
ESE	-.81**	-.56**	.54**	.73**	.38**	1.00

หมายเหตุ ค่าที่เสนอเป็นเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงในโมเดลการวิเคราะห์ (Correlation matrix of ETA on KSI) จากการวิเคราะห์โมเดลสมมติฐานที่ไม่มีการกำหนดเงื่อนไขบังคับให้พารามิเตอร์เท่ากัน

** $p < .01$, สองหาง.

Chi-Square = 59.94, $df = 44$, $p = .062$, GFI = .99, RMSEA = .02, RMR = .00

ภาพ 20. โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัย โดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่าน ซึ่งมีรูปแบบความไม่แปรเปลี่ยนในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในและนอกกลุ่ม แต่มีความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์

โดยสรุปแล้วผลการวิเคราะห์ข้อมูลของโมเดลการวิจัยหลักในส่วนนี้เป็นไปตามสมมติฐาน โมเดลการวิจัยที่ 1 ข้อที่ 8 คือพบว่าโมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งของ โมเดลการวิจัยที่ 1 ไม่มีความแปรเปลี่ยนในรูปแบบของโมเดลแต่จะมีความแปรเปลี่ยนของพารามิเตอร์ ในโมเดลระหว่างเงื่อนไขของการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

สมมติฐานข้อที่ 9 การคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันส่งอิทธิพลให้บุคคลมีการประเมินการ คุกคามต่ำกว่าการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

4.4 ผลการเปรียบเทียบระดับการประเมินการคุกคามระหว่างผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

ผลจากการวิเคราะห์พบว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มมีการประเมินการคุกคามภายหลังจากชมคลิปวิดีโอที่ศึ้นขนาดสั้นเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่สมาชิกกลุ่มมาคุกคามอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.75, SD = 0.45$) ในขณะที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มมีการประเมินการคุกคามอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($M = 4.75, SD = 0.37$) ดังนั้นเมื่อทำการเปรียบเทียบแล้วจึงพบว่าผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน มีการประเมินการคุกคามต่ำกว่าผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t(718) = 9.34, p < .01$) รายละเอียดดังตาราง 39

ตาราง 39

เปรียบเทียบระดับการประเมินความคุกคามเมื่อบุคคลถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่ม ($N = 720$)

ระดับการประเมินการคุกคาม	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
การคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม	4.75	0.37	9.34	.000
การคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม	3.75	0.45		

ดังนั้นผลการวิจัยในข้างต้นจึงมีความสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 9 คือ การคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันส่งอิทธิพลให้บุคคลมีการประเมินการคุกคามต่ำกว่าการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานของโมเดลการวิจัยที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 1 ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง มีอิทธิพลทางตรงต่อให้อภัยโดยนัย

สมมติฐานข้อที่ 2 ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง มีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้ง

สมมติฐานข้อที่ 3 อคติโดยนัยเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง กับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง

สมมติฐานข้อที่ 4 อคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง กับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง

สมมติฐานข้อที่ 5 โมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งของโมเดลการวิจัยทางเลือกรมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

5.1 ผลการวิเคราะห์ความตรง อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ระหว่างตัวแปร ของโมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตน โดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงของโมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านจากการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม ซึ่งเป็นโมเดลทางเลือก โดยมีตัวแปรภายนอกแฝง (exogenous variable) จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง (Discrepancies between implicit and explicit self-esteem: DIS) ตัวแปรภายในแฝง (endogenous variable) ที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน (mediating variable) จำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ อคติโดยนัย (implicit prejudice: IPJ) และอคติโดยชัดแจ้ง (explicit prejudice: EPJ) โดยตัวแปรภายในแฝงที่เป็นตัวแปรตาม จำนวน 2 ตัวแปร คือ การให้อภัยโดยนัย (implicit forgiveness: IFOR) และการให้อภัยโดยชัดแจ้ง (explicit forgiveness: EFOR)

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ 9 ตัวแปร (ดังแสดงในภาพ 21 และตาราง 40) โดยแยกพิจารณาตามตัวแปรแฝง ได้ดังนี้

- 1) ตัวแปรความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .59 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)
- 2) ตัวแปรอคติโดยนัย พบว่า อคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากัน คือ .79 ($p < .01$)
- 3) ตัวแปรอคติโดยชัดแจ้ง พบว่าตัวแปรที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ ความชื่นชอบบุคคลภายในกลุ่ม มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .85 ($p < .01$) รองลงมา คือ การไม่ชื่นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .69 ($p < .01$)
- 4) ตัวแปรการให้อภัยโดยนัย พบว่าตัวแปรสังเกตได้ที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ การให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .90

($p < .01$) ใกล้เคียงกับการให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .83 ($p < .01$)

5) ตัวแปรการให้อภัยโดยชัดแจ้ง พบว่าตัวแปรที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ ความคิดที่จะแสดงออกถึงการให้อภัย มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .71 ($p < .01$) รองลงมา คือ การแสดงพฤติกรรมการให้อภัย มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .54 ($p < .01$)

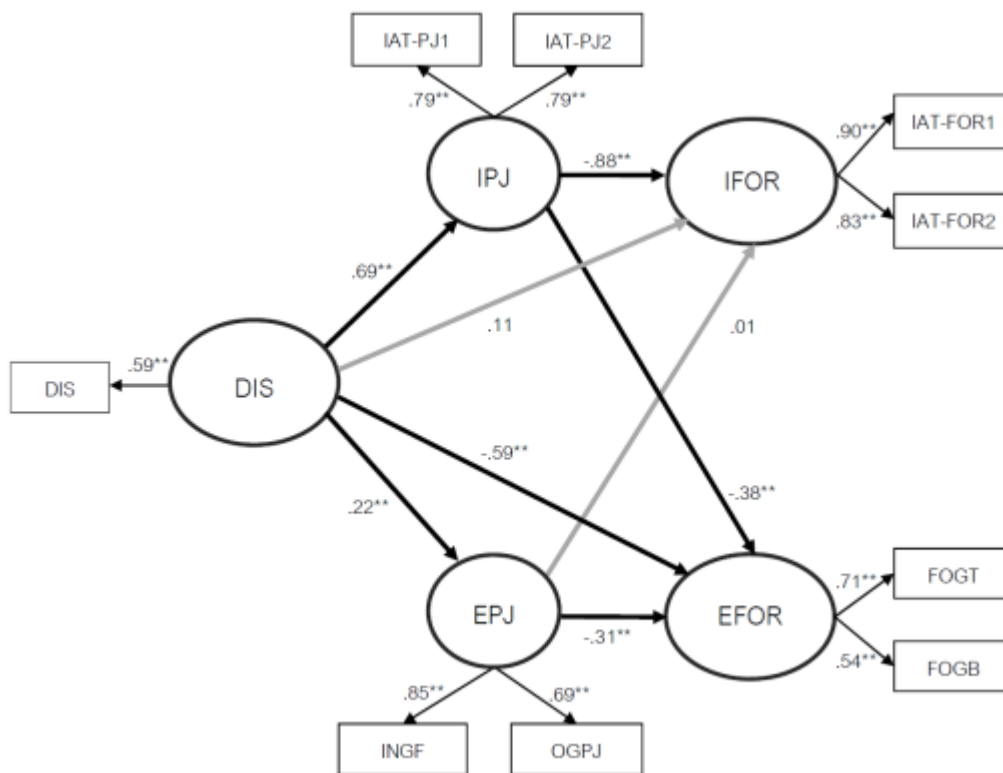
ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดล (model validation) ครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วม (covariance matrix) ระหว่างตัวแปรสังเกตได้จำนวน 9 ตัว โดยผู้วิจัยทำการปรับโมเดล โดยผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้น (relax assumption) ให้ความคลาดเคลื่อนในการวัดตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้ข้อมูลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และสามารถประมาณค่าอิทธิพลทางตรง (direct effect) อิทธิพลทางอ้อม (indirect effect) และอิทธิพลรวม (total effect) ระหว่างตัวแปรได้ ผลการวิเคราะห์โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัย โดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม พบว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ซึ่งมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 18.79, df = 12, p = .09$) โดยดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI = .99) และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI = .98) มีค่าเข้าใกล้หนึ่ง ค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA = .03) รวมถึงค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR = .01) ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ ดังภาพ 21 จึงสามารถสรุปได้ว่าโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาอิทธิพลโดยรวม อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมระหว่างตัวแปรแฝงตามกรอบแนวคิดการวิจัย พบว่าตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ ได้แก่ ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง อคติโดยชัดแจ้งและอคติโดยนัย สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการให้อภัยโดยนัย และการให้อภัยโดยชัดแจ้ง ในกลุ่มเงื่อนไขผู้ที่ถูกคุกคามจากคนในกลุ่มได้ร้อยละ 63 และร้อยละ 89 ($R^2 = .63$ และ $.89$) ตามลำดับ โดยอคติโดยนัยมีอิทธิพลรวมต่อการให้อภัยโดยนัยสูงที่สุด เท่ากับ $-.88$ รองลงมา คือ ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ซึ่งมีอิทธิพลรวม เท่ากับ $-.49$ แต่อคติโดยชัดแจ้งนั้นพบว่าอิทธิพลรวมไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อการให้อภัยโดยนัย ส่วนการให้อภัยโดยชัดแจ้ง พบว่า ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งส่งอิทธิพลรวมสูงที่สุด เท่ากับ $-.92$ รองลงมา คือ อคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้ง มีค่าเท่ากับ $-.38$ และ $-.31$ ตามลำดับ

สำหรับอิทธิพลทางตรงของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรการให้อภัยโดยนัย พบว่า อคติโดยนัยมีอิทธิพลทางตรงสูงสุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 เท่ากับ $-.88$ แต่พบว่าความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง และอคติโดยชัดแจ้งไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรการให้อภัยโดยชัดแจ้ง พบว่าความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ส่งอิทธิพลทางตรงสูงสุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ $-.59$ รองลงมาคือ อคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้ง เท่ากับ $-.38$ และ $-.31$ ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์แม้ไม่พบว่าความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งส่งอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยนัย หรือส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านอคติโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ได้ส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านอคติโดยนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ $-.60$ แสดงให้เห็นว่าอคติโดยนัยเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญมากและส่งผ่านอิทธิพลจากตัวแปรความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ไปยังการให้อภัยโดยนัยโดยสมบูรณ์ ส่วนการให้อภัยโดยชัดแจ้งนั้น พบว่าความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้งเป็นส่วนใหญ่ ($-.59$) ในขณะที่เดียวกันก็ส่งอิทธิพลทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติผ่านอคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้ง ($-.33$) ด้วย ดังนั้นอคติโดยชัดแจ้งและโดยนัยต่างก็มีบทบาทในการเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์จากตัวแปรความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งไปยังการให้อภัยโดยชัดแจ้ง

นอกจากนี้พบสิ่งที่น่าสนใจ คือ ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งส่งอิทธิพลทางบวกโดยตรงต่ออคติโดยชัดแจ้งและโดยนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีการส่งอิทธิพลทางลบโดยตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน แม้ว่าจะไม่มีการส่งอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการให้อภัยโดยนัยตามที่ผู้วิจัยคาดไว้ ซึ่งข้อค้นพบนี้ก็สอดคล้องกับผลจากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงที่พบว่าตัวแปรความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับอคติโดยนัยและโดยชัดแจ้ง แต่มีสหสัมพันธ์ทางลบกับการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ซึ่งผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ค่าสถิติในการทดสอบโมเดลตามสมมติฐานการวิจัย แสดงดังตาราง 40 และตาราง 41

Chi-Square = 18.79, $df = 12$, $p = .094$, GFI = .99, AGFI = .98, RMSEA = .03, RMR = .01

ภาพ 21. โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน

ตาราง 40

ค่าประมาณพารามิเตอร์และค่าสถิติที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบความตรงของโมเดลทางเลือกของการให้ภัยโดยนัยและการให้ภัยโดยชัดแจ้งเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ			t
	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (b)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE)	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (β)	
โมเดลการวัด				
Matrix LX (น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ภายนอก)				
DIS				
DIS	0.37**	0.03	.59	13.50
Matrix LY (น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ภายใน)				
IPJ				
IAT-PJ1	0.21**	-	.79	-
IAT-PJ2	0.18**	0.01	.79	18.86
EPJ				
INGF	0.52**	-	.85	-
OGPJ	0.60**	0.05	.69	12.29
IFOR				
IAT-FOR1	0.21**	-	.90	-
IAT-FOR2	0.15**	0.01	.83	23.16
EFOR				
FOGT	0.68**	-	.71	-
FOGB	0.43**	0.03	.54	12.41
โมเดลสมการโครงสร้าง				
Matrix GA (Gamma)				
DIS ----> IPJ	0.69**	0.08	.69	9.18
DIS ----> EPJ	0.23**	0.06	.23	3.81
DIS ----> IFOR	0.11	0.12	.11	0.96
DIS ----> EFOR	-0.59**	0.13	-.59	-4.57

ตาราง 40 (ต่อ)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ			<i>t</i>	
	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (<i>b</i>)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (<i>SE</i>)	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (β)		
Matrix BE (Beta)					
IPJ ----> IFOR	-0.88**	0.13	-.88	-6.52	
IPJ ----> EFOR	-0.38**	0.14	-.38	-2.62	
EPJ ----> IFOR	0.01	0.07	.01	-0.16	
EPJ ----> EFOR	-0.31**	0.09	-.31	-3.65	
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง					
	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR	DIS
IPJ	1.00				
EPJ	.56**	1.00			
IFOR	-.79**	-.46**	1.00		
EFOR	-.96**	-.65**	.73**	1.00	
DIS	.69**	.23**	-.49**	-.92**	1.00

หมายเหตุ - ไม่รายงานค่า SE และ *t* เนื่องจากเป็นพารามิเตอร์บังคับ (Constrained parameter)

**p < .01, สองหาง.

ตาราง 41

ค่าสถิติการวิเคราะห์อิทธิพลของโมเดลทางเลือกของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง
เงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม

ตัวแปรเหตุ	IPJ			EPJ			IFOR			EFOR		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
DIS	.69** (.08)	-	.69** (.08)	.23** (.06)	-	.23** (.06)	-.49** (.06)	-.60** (.12)	.11 (.12)	-.92** (.07)	-.33** (.08)	-.59** (.13)
IPJ	-	-	-	-	-	-	-.88** (.13)	-	-.88** (.13)	-.38** (.14)	-	-.38** (.14)
EPJ	-	-	-	-	-	-	.01 (.07)	-	.01 (.07)	-.31** (.09)	-	-.31** (.09)
R square	.48			.05			.63			.89		

ค่าสถิติ
Chi-square (χ^2) = 18.79 df = 12 p = .09 GFI = .99 AGFI = .98 RMSEA = .03 RMR = .01

หมายเหตุ ตัวเลขทึบ คือ ค่าอิทธิพลในรูปแบบของคะแนนมาตรฐาน, ตัวเลขในวงเล็บ คือ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

**p < .01, สองหาง.

5.2 ผลการวิเคราะห์ความตรง อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม

ระหว่างตัวแปร ของโมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตน โดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้ง เป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ 9 ตัวแปร (ดังแสดงในภาพ 22 และตาราง 42) โดยแยกพิจารณาตามตัวแปรแฝง ได้ดังนี้

- 1) ตัวแปรความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .68 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)
- 2) ตัวแปรอคติโดยนัย พบว่า อคติโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 และชุดที่ 2 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบใกล้เคียงกัน คือ .79 และ .78 ตามลำดับ ($p < .01$)
- 3) ตัวแปรอคติโดยชัดแจ้ง พบว่าตัวแปรที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ ความชื่นชอบบุคคลภายในกลุ่ม มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .86 ($p < .01$) รองลงมา คือ การไม่ชื่นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .70 ($p < .01$)

4) ตัวแปรการให้อภัยโดยนัย พบว่าตัวแปรสังเกตได้ที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ การให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 1 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .82 ($p < .01$) ใกล้เคียงกับการให้อภัยโดยนัยจากการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัยชุดที่ 2 ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .80 ($p < .01$)

5) ตัวแปรการให้อภัยโดยชัดแจ้ง พบว่าตัวแปรที่มีน้ำหนักสำคัญมากที่สุด คือ ความคิดที่จะแสดงออกถึงการให้อภัย มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .90 ($p < .01$) รองลงมา คือ การแสดงพฤติกรรมการให้อภัย มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ .76 ($p < .01$)

ผลการวิเคราะห์โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมิติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม พบว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ ซึ่งมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 18.98, df = 12, p = .09$) โดยดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI = .99) และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI = .98) มีค่าเข้าใกล้หนึ่ง ค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA = .03) รวมถึงค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR = .01) ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ ดังภาพ 21 จึงสามารถสรุปได้ว่าโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

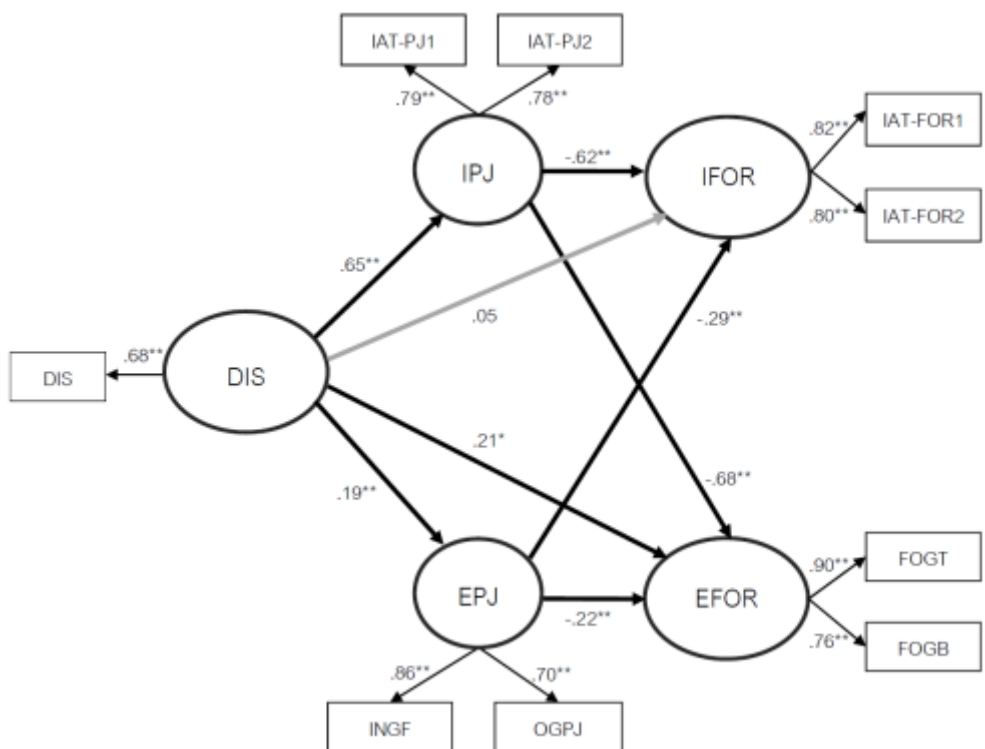
เมื่อพิจารณาอิทธิพลโดยรวม อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมระหว่างตัวแปรแฝงตามกรอบแนวคิดการวิจัย พบว่าตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ ได้แก่ ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง อคติโดยชัดแจ้งและอคติโดยนัย สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนการให้อภัยโดยนัย และการให้อภัยโดยชัดแจ้ง ในกลุ่มเงื่อนไขผู้ที่ถูกคุกคามจากคนภายนอกกลุ่มได้ร้อยละ 56 และร้อยละ 60 ($R^2 = .56$ และ $.60$) ตามลำดับ โดยอคติโดยนัยมีอิทธิพลรวมต่อการให้อภัยโดยนัยสูงที่สุด เท่ากับ $-.62$ รองลงมา คือ ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ซึ่งมีอิทธิพลรวม เท่ากับ $-.40$ ส่วนอคติโดยชัดแจ้งนั้นมีอิทธิพลรวมเท่ากับ $-.22$ ตัวแปรการให้อภัยโดยชัดแจ้ง พบว่า อคติโดยนัย ส่งอิทธิพลสูงที่สุด เท่ากับ $-.68$ รองลงมา คือ ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งอคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้ง มีค่าอิทธิพลโดยรวมเท่ากัน คือ $-.29$

สำหรับอิทธิพลทางตรงของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรการให้อภัยโดยนัย พบว่า อคติโดยนัยมีอิทธิพลทางตรงสูงที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 เท่ากับ $-.62$ รองลงมา คือ อคติโดยชัดแจ้ง เท่ากับ $-.22$ แต่พบว่าความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรการให้อภัยโดยชัดแจ้ง

พบว่า อคติโดยนัยส่งอิทธิพลทางตรงสูงสุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เท่ากับ $-.68$ รองลงมาคือ อคติโดยชัดแจ้ง และความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง เท่ากับ $-.29$ และ $-.21$ ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์แม้ไม่พบว่าความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งส่งอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยนัย แต่จะส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ $-.44$ แสดงให้เห็นว่าอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญและส่งผ่านอิทธิพลจากตัวแปรความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งไปยังการให้อภัยโดยนัยโดยสมบูรณ์ ส่วนการให้อภัยโดยชัดแจ้งนั้น พบว่า ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้งส่วนหนึ่ง ($-.21$) ในขณะที่เดียวกันก็ส่งอิทธิพลทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติผ่านอคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้ง ($-.50$) ด้วย ดังนั้นแม้ว่าความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งจะมีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้ง แต่อคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่างก็มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์จากตัวแปรความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งไปยังการให้อภัยโดยชัดแจ้งด้วย ซึ่งผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ ค่าสถิติในการทดสอบโมเดลตามสมมติฐานการวิจัย แสดงดังตาราง 42 และตาราง 43

Chi-Square = 18.98, $df = 12$, $p = .089$, GFI = .99, AGFI = .98, RMSEA=0.03, RMR = .01

ภาพ 22. โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

ตาราง 42

ค่าประมาณพารามิเตอร์และค่าสถิติที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบความตรงของโมเดลทางเลือกของการให้ภัยโดยนัยและการให้ภัยโดยชัดแจ้งเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ			t
	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (b)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE)	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (β)	
โมเดลการวัด				
Matrix LX (น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ภายนอก)				
DIS				
DIS	0.42**	0.02	.68	17.47
Matrix LY (น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ภายใน)				
IPJ				
IAT-PJ1	0.21**	-	.79	-
IAT-PJ2	0.18**	0.01	.78	18.51
EPJ				
INGF	0.52**	-	.86	-
OGPJ	0.61**	0.04	.70	14.79
IFOR				
IAT-FOR1	0.15**	-	.82	-
IAT-FOR2	0.10**	0.01	.80	15.86
EFOR				
FOGT	0.82**	-	.90	-
FOGB	0.57**	0.03	.76	18.57
โมเดลสมการโครงสร้าง				
Matrix GA (Gamma)				
DIS ----> IPJ	0.65**	0.06	.65	10.89
DIS ----> EPJ	0.19**	0.06	.19	3.48
DIS ----> IFOR	0.05	0.10	.05	0.49
DIS ----> EFOR	0.21*	0.09	.21	2.40

ตาราง 42 (ต่อ)

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ			t	
	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (b)	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE)	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (β)		
Matrix BE (Beta)					
IPJ ----> IFOR	-0.62**	0.12	-.62	-5.37	
IPJ ----> EFOR	-0.68**	0.10	-.68	-6.51	
EPJ ----> IFOR	-0.22**	0.07	-.22	-3.38	
EPJ ----> EFOR	-0.29**	0.06	-.29	-4.43	
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง					
	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR	DIS
IPJ	1.00				
EPJ	.58**	1.00			
IFOR	-.72**	-.57**	1.00		
EFOR	-.71**	-.64**	.57**	1.00	
DIS	.65**	.19*	-.40**	-.29**	1.00

หมายเหตุ. - ไม่รายงานค่า SE และ t เนื่องจากเป็นพารามิเตอร์บังคับ (Constrained parameter)

* $p < .05$, สองหาง. ** $p < .01$, สองหาง.

ตาราง 43

ค่าสถิติการวิเคราะห์อิทธิพลของโมเดลทางเลือกของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง
เงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

ตัวแปรเหตุ	IPJ			EPJ			IFOR			EFOR		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
DIS	.65** (.06)	-	.65** (.06)	.19** (.06)	-	.19** (.06)	-.40** (.06)	-.44** (.08)	.05 (.10)	-.29** (.06)	-.50** (.08)	.21* (.09)
IPJ	-	-	-	-	-	-	-.62** (.12)	-	-.62** (.12)	-.68** (.10)	-	-.68** (.10)
EPJ	-	-	-	-	-	-	-.22** (.07)	-	-.22** (.07)	-.29** (.06)	-	-.29** (.06)
R square	.42			.04			.56			.60		

ค่าสถิติ
Chi-square (χ^2) = 18.98 df = 12 p = .09 GFI = .99 AGFI = .98 RMSEA = .03 RMR = .01

หมายเหตุ ตัวเลขทึบ คือ ค่าอิทธิพลในรูปของคะแนนมาตรฐาน, ตัวเลขในวงเล็บ คือ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

*p < .05, สองหาง. **p < .01, สองหาง.

เมื่อเปรียบเทียบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ระหว่างโมเดลการวิจัยที่ 1 และโมเดลการวิจัยที่ 2 ในการวิจัยครั้งนี้ด้วยค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) พบว่าโมเดลการวิจัยที่ 1 ในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม และถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม มีค่าไค-สแควร์สัมพันธ์เท่ากับ 1.38 และ 1.52 ส่วนโมเดลการวิจัยที่ 2 ในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม และถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม มีค่าไค-สแควร์สัมพันธ์เท่ากับ 1.57 และ 1.58 ตามลำดับ แสดงว่าโมเดลการวิจัยที่ 1 มีความเหนือกว่าโมเดลการวิจัยที่ 2 ในด้านความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม และถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม และเมื่อพิจารณาด้วยความแปรปรวนของตัวแปรตามที่อธิบายได้ด้วยตัวแปรต้นและตัวแปรส่งผ่านในการวิจัยพบว่า ความแปรปรวน (R^2) ของตัวแปรการให้อภัยโดยนัยในโมเดลการวิจัยที่ 1 ของกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเท่ากับ .85 และกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มเท่ากับ .66 มีค่าสูงกว่าในโมเดลการวิจัยที่ 2 ทั้งกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มและบุคคลภายนอกกลุ่ม ($R^2 = .63$ และ .56 ตามลำดับ) ส่วนตัวแปรการให้อภัยโดยชัดแจ้งในโมเดลการวิจัยที่ 1 ของกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มมีค่าความแปรปรวนเท่ากับ .54 ซึ่งมิต่ำกว่ากลุ่มผู้ที่ถูกคุกคาม

จากบุคคลภายในโมเดลการวิจัยที่ 2 ซึ่งมีค่าเท่ากับ .89 แต่กลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มของโมเดลการวิจัยที่ 1 มีค่าความแปรปรวนเท่ากับ .90 โดยมีค่าสูงกว่าโมเดลการวิจัยที่ 2 ในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม ($R^2 = .60$)

โดยสรุปแล้วผลการวิเคราะห์ข้อมูลของโมเดลการวิจัยที่ 2 เพื่อตอบสนองมติฐานข้อที่ 1 – 5 นั้นพบผลดังนี้

1) ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลต่างกลุ่ม จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยของโมเดลการวิจัยที่ 2 ข้อที่ 1

2) ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งมีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลต่างกลุ่ม เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยของโมเดลการวิจัยที่ 2 ข้อที่ 2

3) อคติโดยนัยเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งกับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งทั้งในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันและผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลต่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยของโมเดลการวิจัยที่ 2 ข้อที่ 3

4) อคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งกับการให้อภัยโดยนัยเฉพาะผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลต่างกลุ่มเท่านั้น แต่ไม่พบว่าอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งกับการให้อภัยโดยนัยในผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม นอกจากนี้อคติโดยชัดแจ้งยังเป็นตัวผ่านส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งกับการให้อภัยโดยชัดแจ้งทั้งสองกลุ่ม ดังนั้นผลการวิจัยจึงสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยของโมเดลการวิจัยที่ 2 ข้อที่ 2 เพียงบางส่วน

5) โมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งของโมเดลการวิจัยทางเลือกมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันและผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลต่างกลุ่ม สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยของโมเดลการวิจัยที่ 2 ข้อที่ 5

สมมติฐานข้อที่ 6 โมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งของโมเดลการวิจัยทางเลือกไม่มีความแปรเปลี่ยนในรูปแบบของโมเดลแต่จะมีความแปรเปลี่ยนของพารามิเตอร์ ในโมเดลระหว่างเงื่อนไขของการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

5.3 ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของโมเดลสมมติฐานการวิจัยที่ 2 ระหว่างกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม เดียวกันและกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลต่างกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวิจัยที่ 2 คือ โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่ม 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม และกลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์กลุ่มพหุ เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ในโมเดลการวิจัยที่ 1 ในตอนที่ 4.3 ซึ่งในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลฯ ประกอบด้วยสมมติฐานทั้งหมด 2 สมมติฐาน คือ

- 1) การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล โดยไม่มีการกำหนดค่าพารามิเตอร์ระหว่างกลุ่มให้มีค่าเท่ากัน (H_{form})
- 2) การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ BE (β) โดยกำหนดให้ค่าพารามิเตอร์ดังกล่าวมีค่าเท่ากันทั้งสองกลุ่ม (H_{β})

ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวิจัยที่ 2 ของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง ระหว่างเงื่อนไขของการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และจากบุคคลภายนอกกลุ่ม พบว่าเมื่อไม่มีการกำหนดเงื่อนไขบังคับพารามิเตอร์ระหว่างกลุ่มให้มีค่าเท่ากันตามสมมติฐานข้อ 1 แล้วโมเดลฯ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

โดยโมเดลฯ ตามสมมติฐานข้อ 1 มีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 25.28 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 17 ระดับนัยสำคัญเท่ากับ .09 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .99 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้หนึ่ง และค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ .03 รวมถึงค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR) เท่ากับ .00 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่าโมเดลโมเดลการวิจัยที่ 2 ของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง ระหว่างเงื่อนไขของการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และจากบุคคลภายนอกกลุ่ม มีรูปแบบลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นแบบเดียวกัน

ส่วนโมเดลฯ ตามสมมติฐานข้อ 2 พบว่า โมเดลไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากมีค่าไค-สแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 38.11$, $df = 20$, $p = 0.01$) ซึ่งดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI = .99) ค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA = .03) และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR = .00) เมื่อเปรียบเทียบโมเดลตามสมมติฐานข้อ 2 กับสมมติฐานข้อ 1 พบว่า ผลต่างของค่าไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 12.83 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายความว่า โมเดลการวิจัยที่ 2 ของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดเจน ที่มีการกำหนดเงื่อนไขบังคับให้ค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรภายในแฝง (β) มีค่าเท่ากันในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในในกลุ่มเดียวกัน (กลุ่ม 1) และผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม (กลุ่ม 2) ไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นั่นคือโมเดลมีความแปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามในเงื่อนไขแตกต่างกัน

หลังจากพิจารณาอัตราส่วนของค่าไค-สแควร์ ต่อค่าองศาความเป็นอิสระ (χ^2/df) พบว่า โมเดลสมมติฐานข้อ 1 มีค่าต่ำที่สุด (เท่ากับ 1.49) ส่วนโมเดลสมมติฐานข้อ 2 มีค่าสูงกว่า (เท่ากับ 1.91) ดังนั้นโมเดลตามสมมติฐานข้อที่ 1 หรือ หรือโมเดลที่ไม่มีการกำหนดค่าพารามิเตอร์ระหว่างกลุ่มให้มีค่าเท่ากัน (H_{form}) น่าจะเป็นโมเดลที่มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ดีที่สุด โดยผลการทดสอบมีรายละเอียดดังตาราง 44

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตน โดยนัยและโดยชัดเจนต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดเจนโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดเจนเป็นตัวแปรส่งผ่าน มีความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล แต่มีความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของอิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรภายในแฝง (β) โดยโมเดลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ดีที่สุด คือ โมเดลที่ไม่มีการกำหนดให้ค่าพารามิเตอร์ของโมเดลของผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันและผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มให้เท่ากัน (มีค่า χ^2/df ต่ำที่สุด เท่ากับ 1.49)

ตาราง 44

ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลสมมติฐานงานวิจัยโมเดลทางเลือกระหว่างกลุ่มผู้ที่ถูก
 คุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

โมเดลตามสมมติฐาน	χ^2	df	χ^2/df	p	GFI	RMR	$\Delta\chi^2$	Δdf
1. รูปแบบโมเดล เดียวกัน (H_{form})	25.28	17	1.49	.089	.99	.00	-	-
2. BE (H_B)	38.11	20	1.91	.009	.99	.02	12.83	3
สมมติฐาน 2 เทียบ สมมติฐาน 1 ($\Delta\chi^2_{2-1}$)							$\Delta\chi^2_{2-1} = 12.83^{**}$	$\Delta df = 3$

หมายเหตุ. ค่าไค-สแควร์วิกฤติ (Critical value of Chi-square) ที่ระดับ .01 ($df = 3$) เท่ากับ 11.35.

** $p < .01$; หนึ่งหาง.

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของโมเดลฯ การวิจัยทางเลือก พบว่าค่า
 สัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ตัวแปรแฝง คือ การให้อภัยโดยนัยของตัวแปรต้นทุกตัวในกลุ่มผู้ที่ถูก
 คุกคามจากคนภายในกลุ่มมีค่าสูงที่สุด เท่ากับ .60 และในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม
 เท่ากับ .53 แสดงว่าความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง อคติ
 โดยนัยและโดยชัดแจ้ง สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรปรวนของการให้อภัยโดยนัย
 ของกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม และบุคคลภายนอกกลุ่ม ได้ร้อยละ 60 และ 53
 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรการให้อภัยโดยชัดแจ้งนั้นพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์จากตัวแปรต้น
 ทุกตัวในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มมีค่าสูงที่สุด เท่ากับ .81 และในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจาก
 บุคคลภายนอกกลุ่มเท่ากับ .31 แสดงว่าความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสอง
 รูปแบบ และอคติทั้งสองรูปแบบสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการให้อภัยโดย
 ชัดแจ้งของกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม และบุคคลภายนอกกลุ่ม ได้ร้อยละ 81
 และ 31 ตามลำดับ

ในการพิจารณาตัวแปรที่ส่งผลต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ในกลุ่มเงื่อนไขการ
 คุกคามทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า ความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งในกลุ่มผู้
 ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันและกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มไม่มีอิทธิพล
 ทางตรงต่อการให้อภัยโดยนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (.01 และ -.11 ตามลำดับ) แต่ส่งอิทธิพล
 ทางอ้อมผ่านอคติโดยนัยผ่านอคติโดยนัยทั้งสองกลุ่ม แต่ส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านอคติโดยชัดแจ้ง
 เฉพาะในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มเท่านั้น เนื่องจากไม่พบอิทธิพลจากอคติโดยชัด

แจ้งไปยังการให้อภัยโดยนัยในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม (ค่าอิทธิพลทางอ้อมในกลุ่ม การถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเท่ากับ $-.32$ และค่าอิทธิพลทางอ้อมในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจาก บุคคลภายนอกกลุ่มเท่ากับ $-.11$) แสดงให้เห็นว่าอคติโดยนัยมีบทบาทสำคัญในการส่งผ่านอิทธิพล จากตัวแปรความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งไปยังการให้อภัย โดยนัยในกลุ่มคนทั้งสองกลุ่ม แต่อคติโดยชัดแจ้งมีบทบาทสำคัญในการส่งผ่านอิทธิพลจากตัวแปรเหตุ ดังกล่าวไปยังการให้อภัยโดยนัยเฉพาะเงื่อนไขการถูกคุกคามจากคนนอกกลุ่มเท่านั้น

นอกจากนี้ยังพบว่าความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งมี อิทธิพลโดยตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ โดยกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคาม จากบุคคลภายในมีค่าอิทธิพลสูงกว่ากลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มเล็กน้อย ($-.32$ และ $-.21$ ตามลำดับ) และส่งอิทธิพลผ่านตัวแปรอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ ด้วยทั้งสองกลุ่ม ($-.36$ และ $-.23$ ตามลำดับ)

ส่วนตัวแปรอคติโดยนัยนั้นส่งอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการให้อภัยโดยนัย ของทั้งสองกลุ่ม โดยเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มมีค่าอิทธิพลสูงกว่าเงื่อนไขการถูก คุกคามภายนอกกลุ่ม ($-.82$ และ $-.53$ ตามลำดับ) ในขณะเดียวกันก็พบว่าอคติโดยนัยของกลุ่มผู้ที่ถูก คุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันจะมีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้งต่ำกว่ากลุ่มผู้ที่ถูก คุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มเพียงเล็กน้อย ($-.89$ และ $-.92$ ตามลำดับ) ส่วนอคติโดยชัดแจ้งพบว่า ส่งอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียงกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจาก บุคคลภายนอกกลุ่มเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น ($-.22$) ส่วนกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มไม่ พบว่าอคติโดยชัดแจ้งมีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยนัย ($-.02$) แต่จะมีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อ ภัยโดยชัดแจ้ง โดยกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม ($-.36$) จะสูงกว่ากลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจาก บุคคลภายนอกกลุ่มเล็กน้อย ($-.31$) ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงค่าพารามิเตอร์และค่าสถิติในโมเดลสมมติฐาน งานวิจัยทางเลือกระหว่างกลุ่มทั้งสองกลุ่มดังตาราง 45 รวมถึงแสดงภาพโมเดลอิทธิพลของการให้อ ภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งของผู้ที่ถูกคุกคามจากคนภายในกลุ่มเดียวกันและภายนอกกลุ่มซึ่งมี รูปแบบโมเดลไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่ม แต่มีความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์โดยระบุค่า สัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานของทั้งสองกลุ่ม กำกับในแต่ละเส้นความสัมพันธ์ ดังภาพ 23

ตาราง 45

ค่าประมาณพารามิเตอร์และค่าสถิติในโมเดลสมมติฐานงานวิจัยโมเดลทางเลือกระหว่างกลุ่มผู้ที่ถูก
คุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

ตัวแปรผล	การถูกคุกคามจากคนภายในกลุ่ม						การถูกคุกคามจากคนภายนอกกลุ่ม					
	IFOR			EFOR			IFOR			EFOR		
ตัวแปรเหตุ	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
DIS	-.31**	-.32**	.01	-.68**	-.36**	-.32**	-.24**	-.13**	-.11	-.44**	-.23**	-.21**
	(.02)	(.02)	(.01)	(.02)	(.01)	(.08)	(.02)	(.01)	(.01)	(.03)	(.03)	(.08)
IPJ	-.82**	-	-.82**	-.89**	-	-.89**	-.53**	-	-.53**	-.92**	-	-.92**
	(.14)	-	(.14)	(.05)	-	(.05)	(.11)	-	(.11)	(.12)	-	(.12)
EPJ	-.02	-	-.02	-.36**	-	-.36**	-.22**	-	-.22**	-.31**	-	-.31**
	(.08)	-	(.08)	(.09)	-	(.09)	(.08)	-	(.08)	(.09)	-	(.09)
R^2	.60			.81			.53			.31		

ค่าสถิติ
Chi-square (χ^2) = 25.28 df = 17 p = .09 RMSEA = .03 RMR = .00 GFI = .99

หมายเหตุ. ตัวเลขทึบ คือ ค่าอิทธิพลในรูปของคะแนนมาตรฐาน, ตัวเลขในวงเล็บ คือ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

**p < .01, สองหาง.

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์เพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงพบว่าตัวแปรความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งมีความสัมพันธ์ทางลบกับการให้อภัยทั้งโดยนัยและโดยชัดแจ้งไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน หรือกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม โดยพบว่าขนาดความสัมพันธ์ของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยกับการให้อภัยโดยนัยในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันสูงกว่ากลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากคนภายในกลุ่มจะมีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งกับตัวแปรอคติโดยนัยสูงกว่ากลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากคนภายนอกกลุ่ม แต่ความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง จะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรอคติโดยชัดแจ้งในทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้อคติโดยนัยและโดยชัดแจ้ง พบว่ามีความสัมพันธ์ทางลบกับการให้อภัยทั้งโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ซึ่งกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มจะมีขนาดความสัมพันธ์ระหว่างอคติโดยนัย กับการให้อภัยโดยนัยสูงกว่าผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลต่างกลุ่ม แต่จะมีขนาดความสัมพันธ์ระหว่างอคติโดยนัยกับการให้อภัยโดยชัดแจ้งในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มต่ำกว่าเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม ส่วนอคติโดยชัดแจ้งในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคล

ภายในกลุ่มจะมีความสัมพันธ์ทางลบกับการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่ำกว่ากลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มโดยค่าของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง แสดงได้ตามตาราง 46

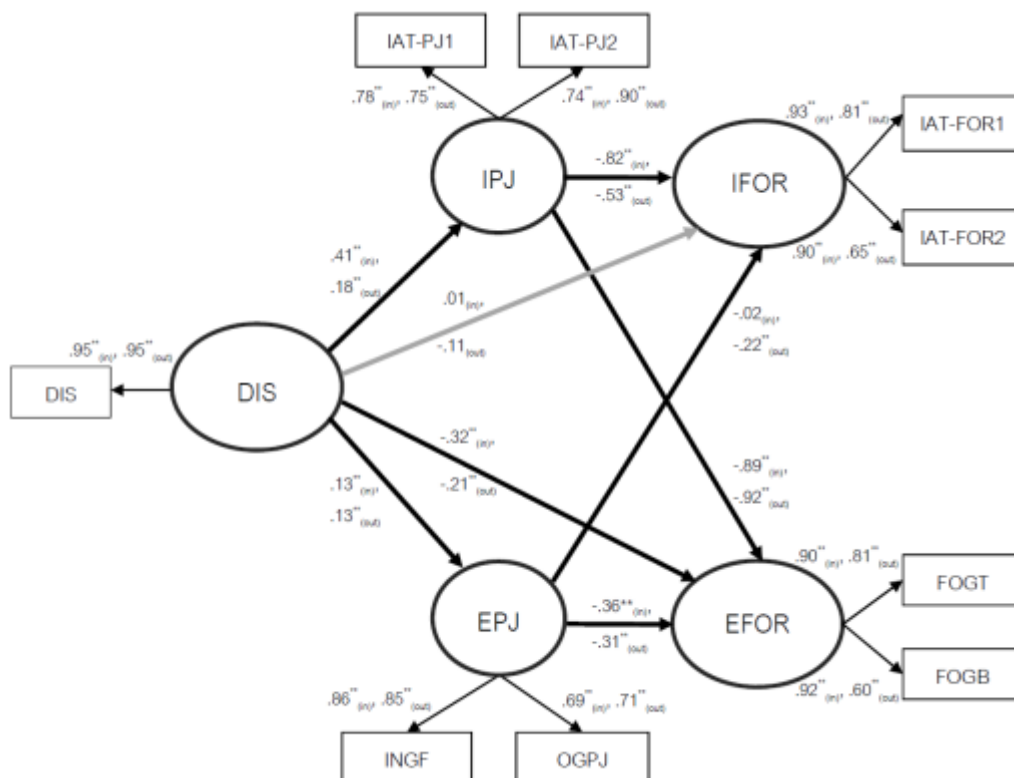
ตาราง 46

เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงของกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันและกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มในโมเดลการวิจัยทางเลือก

กลุ่ม 1 ผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน					
	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR	DIS
IPJ	1.00				
EPJ	.55**	1.00			
IFOR	-.80**	-.45**	1.00		
EFOR	-.64**	-.60**	.52**	1.00	
DIS	.40**	.13*	.31**	-.43**	1.00
กลุ่ม 2 ผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม					
	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR	ISE
IPJ	1.00				
EPJ	.58**	1.00			
IFOR	-.70**	-.55**	1.00		
EFOR	-.76**	-.65**	.59**	1.00	
DIS	.19*	.13*	.24**	-.20*	.45

หมายเหตุ ค่าที่เสนอเป็นเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรแฝงในโมเดลการวิเคราะห์ (Correlation matrix of ETA on KSI) จากการวิเคราะห์โมเดลสมมติฐานที่ไม่มีการกำหนดเงื่อนไขบังคับให้พารามิเตอร์เท่ากัน

* $p < .05$, สองหาง. ** $p < .01$, สองหาง.

Chi-Square = 25.28, $df = 17$, $p = .09$, GFI = .99, RMSEA = .03, RMR = .00

ภาพ 23. โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่าน ซึ่งมีรูปแบบความไม่แปรเปลี่ยนในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในและนอกกลุ่ม แต่มีความแปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์

โดยสรุปแล้วผลการวิเคราะห์ข้อมูลของโมเดลการวิจัยหลักในส่วนนี้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยโมเดลการวิจัยที่ 2 ข้อที่ 6 คือพบว่าโมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งของโมเดลการวิจัยทางเลือกไม่มีความแปรเปลี่ยนในรูปแบบของโมเดลแต่จะมีความแปรเปลี่ยนของพารามิเตอร์ ในโมเดลระหว่างเงื่อนไขของการคุกคามจากบุคคลภายในในกลุ่มเดียวกัน และจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

เมื่อเปรียบเทียบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ระหว่างโมเดลการวิจัยที่ 1 และโมเดลการวิจัยที่ 2 ในการวิจัยครั้งนี้ด้วยค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2 / df) พบว่าแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย โดยโมเดลการวิจัยที่ 1 ในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มมีค่าไค-สแควร์สัมพันธ์เท่ากับ 1.52 ส่วนโมเดลการวิจัยที่ 2 ในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มมีค่าไค-สแควร์สัมพันธ์เท่ากับ 1.57 แสดงว่าโมเดลการวิจัยที่ 1 ในเงื่อนไขของผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มมีความเหนือกว่าโมเดลการวิจัยที่ 2 ในด้านความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมถึงเมื่อพิจารณาด้วยความแปรปรวนของตัวแปรตามที่อธิบายได้ด้วยตัวแปรต้นและตัวแปรส่งผ่านในการวิจัย พบว่า ความแปรปรวนของการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งในโมเดลการวิจัยที่ 1 มีค่าสูงกว่า ($R^2 = .66$ และ $.90$ ตามลำดับ) โมเดลการวิจัยที่ 2 ($R^2 = .63$ และ $.89$ ตามลำดับ) เล็กน้อย

ส่วนโมเดลการวิจัยที่ 1 ในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มมีค่าไค-สแควร์สัมพันธ์เท่ากับ 1.38 ส่วนโมเดลการวิจัยที่ 2 ในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มมีค่าไค-สแควร์สัมพันธ์เท่ากับ 1.58 แสดงว่าโมเดลการวิจัยที่ 1 ในเงื่อนไขของผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มมีความเหนือกว่าโมเดลการวิจัยที่ 2 ในด้านความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และพบว่าความแปรปรวนของการให้อภัยโดยนัยที่อธิบายได้ด้วยตัวแปรต้นและตัวแปรส่งผ่านในการวิจัย ของโมเดลการวิจัยที่ 1 มีค่าสูงกว่า ($R^2 = .85$) โมเดลการวิจัยที่ 2 ($R^2 = .56$) แต่โมเดลการวิจัยที่ 2 มีความแปรปรวนของการให้อภัยโดยชัดแจ้งสูงกว่า ($R^2 = .60$) โมเดลการวิจัยที่ 1 ($R^2 = .54$) เล็กน้อย

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ข้อที่	สมมติฐาน	ผลการทดสอบ	
		สนับสนุน	ปฏิเสธ
โมเดลการวิจัยที่ 1			
1	การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยมีอิทธิพลทางตรงต่อให้อภัยโดยนัย	✓	
2	การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งมีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้ง		✓
3	อคติโดยนัยเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย กับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง	✓	
4	อคติโดยนัยเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง กับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง	✓	
5	อคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย กับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง	✓	(เพียงบางส่วน เฉพาะการให้อภัย โดยชัดแจ้ง)
6	อคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง กับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง	✓	(เพียงบางส่วน เฉพาะการให้อภัย โดยชัดแจ้ง)
7	โมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งของโมเดลการวิจัยที่ 1 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์	✓	
8	โมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งของโมเดลการวิจัยที่ 1 ไม่มีความแปรเปลี่ยนในรูปแบบของโมเดลแต่จะมีความแปรเปลี่ยนของพารามิเตอร์ ในโมเดลระหว่างเงื่อนไขของการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และจากบุคคลภายนอกกลุ่ม	✓	

ข้อที่	สมมติฐาน	ผลการทดสอบ	
		สนับสนุน	ปฏิเสธ
9	การคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันส่งอิทธิพลให้บุคคลมีการประเมินการคุกคามต่ำกว่าการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม	✓	
โมเดลการวิจัยที่ 2			
1	ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง มีอิทธิพลทางตรงต่อให้อภัยโดยนัย		✓
2	ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง มีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้ง	✓	
3	อคติโดยนัยเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง กับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง	✓	
4	อคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในความสัมพันธ์ระหว่างความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง กับการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง	✓	
		(เพียงบางส่วน เฉพาะการให้อภัยโดยชัดแจ้งเนื่องจากการคุกคามจากคนภายนอกกลุ่ม)	
5	โมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งของโมเดลการวิจัยที่ 1 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์	✓	
6	โมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งของโมเดลการวิจัยที่ 1 ไม่มีความแปรเปลี่ยนในรูปแบบของโมเดลแต่จะมีความแปรเปลี่ยนของพารามิเตอร์ ในโมเดลระหว่างเงื่อนไขของการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน และจากบุคคลภายนอกกลุ่ม	✓	

บทที่ 4

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยโมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมีอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านเมื่อถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มและถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมการโครงสร้างเชิงเส้น (structural equation model) เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลและความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดล ผู้วิจัยขอแยกการอภิปรายผลการวิจัยที่ค้นพบออกเป็น 4 ประเด็นคือ

ประเด็นที่ 1 ความตรงของโมเดลการวิจัยที่ 1 และโมเดลการวิจัยที่ 2 และความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลระหว่างการถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มและการถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

ประเด็นที่ 2 อิทธิพลจากตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยนัยและโดยชัดแจ้งและ รวมถึงความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งที่มีต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้ง

ประเด็นที่ 3 อิทธิพลจากตัวแปรส่งผ่านอคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งที่มีต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้ง

ประเด็นที่ 4 ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทั้งโมเดลการวิจัยที่ 1 และโมเดลการวิจัยที่ 2 ระหว่างกลุ่มเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มและการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

ประเด็นที่ 1 ความตรงของโมเดลการวิจัยที่ 1 และโมเดลการวิจัยที่ 2 และความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลระหว่างการถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มและการถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพัฒนาโมเดลตามทฤษฎีแนวคิดตามที่ได้มีการศึกษาในต่างประเทศเกี่ยวกับคุณลักษณะโดยนัยของบุคคลที่แฝงอยู่ในจิตใจ บางครั้งอาจแฝงอยู่ในระดับจิตใต้สำนึกหรือจิตที่สำนึกแล้วเมื่อถูกกระตุ้นโดยสิ่งเร้าจะแสดงออกมาอยู่ในระดับจิตสำนึก ส่วนคุณลักษณะโดยชัดแจ้งนั้นบุคคลแสดงออกมาเมื่อประสบกับสิ่งเร้าที่เฉพาะต่าง ๆ ซึ่งสามารถรับรู้ได้อย่างชัดเจน ส่วนแนวทางในการศึกษาคุณลักษณะทั้งสองรูปแบบนั้นมักมีการหยิบยกเอาโมเดลกระบวนการคิดสอง

รูปแบบ (Dual process model) ขึ้นมาใช้อธิบายโดยเห็นว่ากระบวนการทางความคิดของมนุษย์นั้นมีการประมวลผลข้อมูลในสองรูปแบบ คือ รูปแบบแรก คือ กระบวนการคิดแบบฉับพลันที่เกิดขึ้นเมื่อมีเวลาจำกัด ไม่จำเป็นต้องใช้การคิดที่ซับซ้อนพิจารณามากนัก ใช้อารมณ์ชั่วขณะหรือปฏิกิริยาตอบสนองอัตโนมัติที่เป็นผลส่วนหนึ่งจากประสบการณ์ หรือบุคลิกภาพในการคิด ส่วนรูปแบบที่สองคือ กระบวนการคิดแบบใช้ปัญญาไตร่ตรองตามหลักตรรกะ เหตุผล เป็นไปโดยการรู้ตัว เมื่อจำเป็นที่จะต้องทำการตัดสินใจ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพผลสูงที่สุด ดังนั้นเมื่อบุคคลประสบกับสิ่งเร้าภายใต้สภาวะแวดล้อมทางสังคมต่าง ๆ ย่อมมีการแสดงออกแตกต่างกันแปรเปลี่ยนไปตามกระบวนการที่เกิดขึ้นเหล่านี้ (Smith & DeCoster, 2000; Wilson et al., 2000)

จากแนวคิดในเบื้องต้นดังกล่าวได้นำไปสู่การทำการค้นคว้าเอกสารและการวิจัยต่าง ๆ พบว่าในปัจจุบันมีการศึกษาการให้อภัยในแง่มุมมองของการให้อภัยที่เป็นการแสดงออกโดยมีเจตนา อันมีรากฐานมาจากประสบการณ์ และการเลี้ยงดูที่บุคคลมักถูกปลูกฝังว่าการให้อภัยนั้นเป็นสิ่งที่พึงกระทำเพื่อลดความทุกข์และให้สัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลยังสามารถดำเนินต่อไปได้ และโดยบรรทัดฐานทางสังคม หรือโดยปกติธรรมชาติของมนุษย์มักที่จะให้อภัยผู้อื่นที่มาจากความผิดพลาดเพื่อให้ได้รับผลทางบวกต่าง ๆ แต่เมื่อทำการศึกษาให้ลึกลงไปแล้วพบว่าการให้อภัยนั้นนอกจากเป็นสภาวะที่อยู่ภายใต้กระบวนการคิด หรือไตร่ตรองตามปกติแล้วอาจเป็นกระบวนการที่แฝงอยู่ในความรู้สึก ได้รับอิทธิพลจากการคิดแบบฉับพลันอัตโนมัติ หรือจากจิตใต้สำนึกที่จะทำการตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่กระตุ้นโดยเฉพา เพราะบ่อยครั้งที่เราแสดงให้อภัยหรือไม่ให้อภัยโดยไม่ต้องคำนึงถึงหลักการทางตรรกะและเหตุผล เพียงแต่ต้องการให้ปลดปล่อยภาระความรู้สึกทางลบภายในจิตใจให้หายไปโดยเร็ว หรืออาจมีความรู้สึกผิด ๆ ที่ตกค้างอยู่ในจิตใจที่ยากที่จะอธิบายออกมาได้เกิดขึ้นตามมา (Fatfouta, Schröder-Abé, & Merkl, 2014; McCullough et al., 2001) ดังนั้นกรอบแนวคิดของโมเดลการวิจัยในครั้งนี้จึงมีความสำคัญในการช่วยให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการให้อภัยโดยนัย นอกเหนือจากการให้อภัยโดยชัดแจ้งที่มักมีการศึกษากันอย่างแพร่หลายเนื่องจากสามารถศึกษาได้ง่ายจากพฤติกรรมภายนอกยิ่งขึ้น

ทั้งนี้การให้อภัยไม่ว่าจะเป็นการให้อภัยโดยนัยหรือโดยชัดแจ้งมักได้รับอิทธิพลจากตัวแปรสำคัญที่จะมีส่วนทำให้การให้อภัยทั้งสองรูปแบบเพิ่มสูงขึ้นหรือลดลงในบุคคล ได้แก่ อคติ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้เน้นการศึกษาเกี่ยวกับอคติการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่มมากกว่าอคติโดยทั่วไป แต่เนื่องจากอคติเป็นเจตคติทางลบอย่างหนึ่งที่สังคมมักไม่ให้การยอมรับ และเห็นว่าเป็นอุปสรรคต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังนั้นบุคคลจึงมักคิดอยู่เสมอว่าตนเองเป็นผู้ที่ปราศจากอคติต่อผู้อื่นเพื่อให้ได้รับการยอมรับและถูกมองว่าเป็นบุคคลปกติในสังคม งานวิจัยหลายงานพบว่า บุคคลอาจมีการแสดงออกถึงอคติต่อผู้ที่อยู่กลุ่มเดียวกันหรืออยู่ต่างกลุ่มออกมาอย่างชัดเจน หรือพยายามที่จะไม่แสดงออกถึงการมีอคติ แต่ก็ยังคงมีความลำบากรายมากในการควบคุมการแสดงออกเหล่านั้น เนื่องจากกลไกภายใน

จิตใจหรือจิตใจสำนึก ที่เป็นเจตคติแอบแฝง หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นอคติโดยนัยของบุคคลยังคงมีอิทธิพลอย่างมากที่จะคอยกำกับการแสดงออกของบุคคล (Bast & Barnes-Holmes, 2014; Gendler, 2011; Hewstone, Cairns, Voci, Hamberger, & Niens, 2006) บุคคลที่มีอคติการชื่นชอบหรือรังเกียจกลุ่มทั้งโดยนัยและโดยชัดแจ้งมักเลือกที่จะแสดงออกถึงการให้อภัยสูงขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อถูกคุกคามโดยผู้ที่เป็นคนกลุ่มเดียวกันกับตนเองโดยเห็นว่าการคุกคามนั้นอาจเกิดขึ้นจากความไม่ตั้งใจ หรือยังเกิดความต้องการที่จะรักษาความเหนียวแน่นของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเอาไว้ แต่เมื่อถูกผู้ที่เป็นคนต่างกลุ่มคุกคามผลของอคติจะทำให้บุคคลเห็นว่าการคุกคามนั้นมีความร้ายแรงมากกว่าความเป็นจริง และมักมองว่าผู้ที่คุกคามตนมักมีเจตนาไม่ดี และเมื่อไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อกันแล้วก็อาจไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้อภัย หรือทำการตอบโต้กลับไปได้ (Akrami & Ekehammar, 2005; Fischer et al., 2010; Tam et al., 2008) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าอคติทั้งโดยนัยและโดยชัดแจ้งน่าจะมีส่วนสำคัญในการส่งอิทธิพลต่อการประเมินความรุนแรงของการคุกคาม และการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งได้

อย่างไรก็ดีจากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์และอิทธิพลระหว่างตัวแปรอคติและการให้อภัยเพิ่มเติม ผู้วิจัยพบว่าตัวแปรทั้งสองต่างก็เป็นตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องและได้รับอิทธิพลจากตัวแปรสำคัญ คือ การเห็นคุณค่าแห่งตน (Berry, Worthington, O'Connor, Parrott, & Wade, 2005; Eaton, Struthers, Shomrony, & Santelli, 2007) โดยตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนเองมักเป็นตัวแปรทางจิตวิทยาที่ถูกหยิบยกขึ้นมาศึกษาร่วมกันตัวแปรต่าง ๆ อยู่เสมอ เนื่องจากเป็นตัวแปรพื้นฐานของบุคลิกภาพที่บุคคลถูกหล่อหลอม พัฒนาขึ้นผ่านการอบรมเลี้ยงดู กระบวนการขัดเกลาและการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จนกลายเป็นมุมมองการรับรู้เกี่ยวกับคุณค่าของตนเองว่ามีมากน้อยอย่างไร เป็นบุคคลที่มีศักยภาพหรือด้อยศักยภาพ มีความสำคัญต่อผู้อื่นหรือไม่ ดังนั้นการเห็นคุณค่าแห่งตนมักมีอิทธิพลต่อกระบวนการคิด เจตคติ การแสดงออกทั่วไปหรือการแสดงออกที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งนักวิจัยเห็นว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนนั้นควรทำการศึกษาทั้งในแง่มุมมองของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง เป็นคุณลักษณะที่เกิดจากการประเมินตนเองเป็นสำคัญ ซึ่งบางครั้งบุคคลสามารถประเมินตนเองได้อย่างชัดเจนผ่านการแสดงออกต่าง ๆ แต่ในบางขณะก็มีสภาพที่คลุมเครือยากแก่การประเมินอาจทำให้บุคคลไม่สามารถสำรวจตนเองได้อย่างละเอียดถี่ถ้วนจนกว่าจะมีสิ่งเร้าที่มาช่วยกระตุ้น (Branden, 2001; Farnham et al., 1999; Greenwald & Banaji, 1995)

การที่ตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบมีอิทธิพลต่อการให้อภัยนั้นสามารถอธิบายผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction processes) กล่าวคือ เมื่อบุคคลดำรงชีวิตอยู่ในสังคมล้วนมีการแลกเปลี่ยน แข่งขัน หรือร่วมมือกันอยู่เสมอ เมื่อบุคคลมีภาพลักษณ์หรือการประเมินตนเองที่ดี เห็นว่าตนเองมีคุณค่า จะช่วยให้บุคคลตอบสนองตามกระบวนการ

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างสร้างสรรค์ แม้ว่าบางครั้งจะโดนคุกคามจากบุคคลอื่น ก็สามารถที่จะอดทนอดกลั้นและสามารถตอบสนองกลับไปอย่างเหมาะสมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสังคมเห็นว่าทำให้ อภัยเป็นสิ่งที่ควรกระทำ ผู้ที่ให้อภัย ไม่ผูกใจเจ็บต่อคนอื่น ล้วนเป็นผู้ที่นำชื่นชม (Carlisle, Tsang, Ahmad, Worthington Jr, Witvliet, & Wade, 2012) และการเห็นคุณค่าแห่งตนเองจะช่วยทำให้ รับรู้สิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง แม้ว่าธรรมชาติของบุคคลเมื่อมีอคติโดยนัยหรือชัดแจ้งต่อผู้อื่นไม่ว่า เป็นบุคคลภายในกลุ่มหรือภายนอกกลุ่มก็ตามก็จะสามารถประเมิน และปรับกระบวนการคิดของ ตนเองให้เป็นไปตามหลักเหตุและผลมากขึ้น ซึ่งพบว่าผู้ที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบใน ระดับสูงนั้น จะมีอคติทั้งสองรูปแบบลดต่ำลง ส่งผลให้มีการบิดเบือนการประเมินความรุนแรงของ การคุกคามลดต่ำลงจนอาจอยู่ในระดับที่การคุกคามนั้นมีความสำคัญน้อยกว่าความต้องการที่จะมี ความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้น หรือความต้องการที่จะรักษาและฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อลด ความขัดแย้งในอนาคต จะทำให้มีการให้อภัยเพิ่มสูงขึ้น (Eaton et al., 2006; Tam et al., 2007) ดังนั้นอคติทั้งสองรูปแบบจึงเปรียบเสมือนเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่ง ตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งกับการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้ง และเป็นที่มาของโมเดลแนวความคิดการ วิจัยหลักในงานวิจัยชิ้นนี้

นอกจากโมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งที่เป็นโมเดลการวิจัยที่ 1 แล้ว ผู้วิจัยยังเห็นว่าประเด็นที่น่าศึกษาเพิ่มเติมเนื่องจากอิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและ โดยชัดแจ้ง ที่จะส่งผลผ่านอคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งทำให้การให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งสูงขึ้น หรือต่ำลงในสภาวะปกติตามที่กล่าวมาในข้างต้นได้เมื่อมีการเห็นคุณค่าแห่งตนเองทั้งสองรูปแบบที่ สอดคล้องกัน คือ มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูงและโดยชัดแจ้งสูง หรือมีการเห็นคุณค่าแห่งตน โดยนัยต่ำการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยต่ำ แต่มีงานวิจัยส่วนหนึ่งที่พบว่าเมื่อบุคคลมีการเห็นคุณค่า แห่งตนทั้งสองรูปแบบมีโอกาสที่จะเกิดความไม่สอดคล้องขึ้นได้ คือ มีการเห็นคุณค่าโดยนัยสูงแต่มี การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งต่ำ หรือมีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยต่ำแต่มีการเห็นคุณค่าแห่ง ตนโดยชัดแจ้งสูง ซึ่งหากเกิดสิ่งเหล่านี้ขึ้นก็ย่อมที่จะส่งผลต่ออคติทั้งสองรูปแบบและการให้อภัยทั้ง สองรูปแบบเมื่อมีคนมาคุกคามเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากบุคคลจะมีกลไกที่จะปกป้องตัวตน (self) ของตนเองเพื่อให้ยังรับรู้ตัวตนเองยังมีการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบยังเป็นปกติไม่เปลี่ยนแปลง ไปจนอาจกระทบต่อการรับรู้ ต่อการประเมินคุณค่าของตนเองให้เกิดผลกระทบทางลบด้านต่าง ๆ ต่อ ตนเองได้ (Borton, Crimmins, Ashby, & Ruddiman, 2012)

เมื่อเกิดความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งขึ้น บุคคลจะ มุ่งให้ความสำคัญกับตนเอง และต้องการปกป้องตนเองเป็นอันดับแรกเพื่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย ดังนั้นเมื่อมีผู้ที่มาทำการคุกคามจะมีการประเมินการคุกคามไม่ว่าจะจากคนภายในกลุ่มหรือภายนอก กลุ่มสูงชันมากกว่าความเป็นจริง ส่งผลทางอ้อมทำให้มีอคติทั้งที่แสดงออกหรือแฝงอยู่ในความคิด

ความรู้สึกสูงขึ้นไปด้วย จึงเกิดความรู้สึกทางลบอย่างรุนแรงต่อผู้ที่มากคึกคึกคามจึงมีแนวโน้มที่จะให้อภัยต่ำลงตามไปด้วย (Karremans & Van Lange, 2008; Wade, Johnson, & Meyer, 2008) เพื่อตรวจสอบและยืนยันผลการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยประมวลขึ้น ผู้วิจัยจึงสร้างเป็นโมเดลการวิจัยที่ 2 ขึ้นโดยมุ่งศึกษาอิทธิพลของความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้ง มีอคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ขึ้นมาศึกษาควบคู่ไปกับโมเดลการวิจัยที่ 1 ด้วย

ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของโมเดลฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่าโมเดลการวิจัยที่ 1 และโมเดลการวิจัยที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งกลุ่มผู้ที่ถูกคึกคึกคามจากบุคคลภายในกลุ่มและผู้ที่ถูกคึกคึกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มโดยพิจารณาจากค่าดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืน (fit) จากค่าสถิติไค-สแควร์ของทั้งสองโมเดล ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ควบคู่ไปกับการพิจารณาค่าทางสถิติอื่น ๆ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) ที่ไม่เกิน 2 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้วมีค่าเข้าใกล้หนึ่ง ค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) รวมถึงค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR) มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ นั้นแสดงให้เห็นว่าโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกับทฤษฎี เช่นเดียวกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่ดำเนินการวิจัยภายใต้แนวคิดในรูปแบบเดียวกันนอกจากนี้โมเดลการวิจัยที่ 1 และโมเดลการวิจัยที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นสามารถประยุกต์ใช้ได้ทั้งในกลุ่มผู้ที่ถูกคึกคึกคามจากบุคคลภายในและภายนอกกลุ่มสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งที่พบว่าโมเดลที่ไม่มีการกำหนดเงื่อนไขบังคับในการวิเคราะห์ของเงื่อนไขการคึกคึกคามทั้งสองกลุ่มมีความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดล และมีรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรในโมเดลรูปแบบเดียวกัน (ขออภิปรายเพิ่มเติมในประเด็นนี้ในหัวข้อที่ 4)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของโมเดลการวิจัยที่ 1 พบว่าในกลุ่มผู้เข้าร่วมการวิจัยที่ถูกคึกคึกคามจากบุคคลภายในกลุ่มมีค่า R^2 ของตัวแปรตามคือการให้อภัยโดยนัยสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ .85 คิดเป็นร้อยละ 85 ส่วนกลุ่มผู้ที่ถูกคึกคึกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มมีค่าเท่ากับ .66 คิดเป็นร้อยละ 66 นั้นแสดงว่าตัวแปรทั้งหลายในโมเดลการวิจัยที่ 1 อธิบายตัวแปรตามคือการให้อภัยโดยนัยในกลุ่มผู้ที่ถูกคึกคึกคามจากบุคคลภายในกลุ่มได้มากที่สุด ส่วนการให้อภัยโดยชัดแจ้งพบว่ากลุ่มผู้ที่ถูกคึกคึกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มมีค่า R^2 สูงที่สุด มีค่าเท่ากับ .90 คิดเป็นร้อยละ 90 ส่วนกลุ่มผู้ที่ถูกคึกคึกคามจากบุคคลภายในกลุ่มมีค่าเท่ากับ .54 คิดเป็นร้อยละ 54 แสดงว่าตัวแปรทั้งหลายโมเดลการวิจัยที่ 1 อธิบายการให้อภัยโดยชัดแจ้งซึ่งเป็นตัวแปรตามอีกตัวในกลุ่มผู้ที่ถูกคึกคึกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มได้มากที่สุด ซึ่งผลที่ได้นี้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวิจัยที่ 1 ที่มีการวิเคราะห์พร้อมกันครั้งเดียวทั้งสองกลุ่มพบว่าการให้อภัยโดยนัยในกลุ่มผู้ที่ถูก

คุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มจะมีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์สูงที่สุด ส่วนการให้อภัยโดยชัดแจ้งนั้น กลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มจะมีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์สูงที่สุด

ส่วนโมเดลการวิจัยที่ 2 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ในกลุ่มผู้เข้าร่วมการวิจัยที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มมีค่า R^2 ของตัวแปรการให้อภัยโดยนัยสูงที่สุด มีค่าเท่ากับ .63 คิดเป็นร้อยละ 63 ส่วนกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มมีค่าเท่ากับ .56 คิดเป็นร้อยละ 56 นั้น แสดงว่าตัวแปรทั้งหลายในโมเดลการวิจัยที่ 2 อธิบายตัวแปรตามคือการให้อภัยโดยนัยในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มได้มากที่สุด ส่วนการให้อภัยโดยชัดแจ้งพบว่าการให้กลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มมีค่า R^2 สูงที่สุด มีค่าเท่ากับ .89 คิดเป็นร้อยละ 89 ส่วนกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มมีค่าเท่ากับ .60 คิดเป็นร้อยละ 60 แสดงว่าตัวแปรทั้งหลายในโมเดลการวิจัยที่ 2 อธิบายการให้อภัยโดยชัดแจ้งซึ่งเป็นตัวแปรตามอีกตัวในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มได้มากที่สุด ซึ่งผลที่ได้นี้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวิจัยที่ 2 ที่มีการวิเคราะห์พร้อมกันครั้งเดียวทั้งสองกลุ่มพบว่าการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มจะมีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์สูงที่สุด

ประเด็นที่ 2 อิทธิพลจากตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยนัยและโดยชัดแจ้ง รวมถึงความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งที่มีต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้ง

ผลการศึกษาโมเดลการวิจัยที่ 1 พบว่า ตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย ส่งอิทธิพลโดยรวมและอิทธิพลโดยตรงทางบวกต่อการให้อภัยโดยนัยทั้งในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มและกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยวางไว้ เนื่องจากในการให้อภัยของบุคคลนั้นเป็นกระบวนการภายในจิตใจที่ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการซึมซับเอาค่านิยม ประสพการณ์ทางสังคม การศึกษา และบุคลิกภาพมาใช้เป็นพื้นฐาน โดยบุคคลมักให้อภัยเมื่อมีผู้อื่นมาคุกคามเนื่องจากถูกปลุกฝังมาอย่างยาวนานว่าการให้อภัยนั้นเป็นสิ่งที่สมควรทำเพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไว้ให้ราบรื่น การให้อภัยช่วยให้เกิดอารมณ์ทางบวกและเกิดความสุขมากขึ้น (Akhtar, 2002; Griswold, 2007)

ดังนั้นเมื่อบุคคลมีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูงแล้วจะส่งผลให้มีการให้อภัยโดยนัยสูงขึ้นไปด้วย เนื่องจากผู้ที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูงจะมองตนเองเองว่าเป็นผู้ที่มีเหตุและผลในการกระทำสิ่งต่าง ๆ สามารถประเมินสถานการณ์ได้ตรงต่อความเป็นจริงไม่ค่อยเอาความรู้สึกหรืออารมณ์ส่วนตัวมาใช้ตัดสินผู้อื่นมากนัก ดังนั้นเมื่อถูกคุกคามจากบุคคลอื่นก็มักจะมองว่าการคุกคามของผู้อื่นนั้นอาจเกิดเนื่องจากความจำเป็นบางประการหรือความไม่ตั้งใจซึ่งหากตนเองทำการตอบโต้กลับไปก็

อาจเป็นผลร้าย และถูกมองว่าเป็นผู้ที่โหดร้าย ไร้เหตุผลซึ่งผู้ที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูงมักไม่ต้องการให้ผู้อื่นรับรู้ตนในทิศทางนั้นเพราะจะเป็นการส่งผลกระทบต่อตัวเองในทางลบมากขึ้น (Ng & Tong, 2013) นอกจากนี้เมื่อบุคคลที่ผ่านการมีประสบการณ์ของการให้อภัยผู้อื่นแล้วจะพบว่าส่งผลทางบวกต่อความสัมพันธ์ และแก้ไขความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นได้ทำให้ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นมากยิ่งขึ้นซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยของบุคคลให้เพิ่มสูงขึ้น และเมื่อบุคคลเผชิญกับการคุกคามจากผู้อื่นแล้วก็มีแนวโน้มให้อภัยโดยเริ่มจากกระบวนการให้อภัยจากภายในจิต คือการให้อภัยโดยนัยที่แฝงอยู่สูงขึ้นเพื่อเป็นการรักษาและเพิ่มพูนความรู้สึกทางบวกต่อตัวตนของตนเอง รวมถึงได้รับผลทางบวกอื่น ๆ โดยที่บุคคลอาจไม่ได้ตระหนักรู้ในขณะนั้นทันทีเพียงแต่เป็นความรู้สึกดี ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น ความอึดใจ (Karremans, & Van Lange, 2008; Powers, Nam, Rowatt, & Hill, 2007)

หากพิจารณาจากขนาดของอิทธิพลระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยที่ส่งผลต่อการให้อภัยโดยนัยนั้นจะเห็นว่าในเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มจะมีอิทธิพลสูงกว่าเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม จึงอาจกล่าวได้ว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนแม้ว่าจะเป็นเพียงลักษณะแฝงนั้นมีความสำคัญอย่างมากต่อกระบวนการให้อภัยโดยนัยเนื่องจากเมื่อบุคคลถูกผู้ที่มีรู้สึกคุ้นเคยหรือเป็นผู้ที่อยู่กลุ่มเดียวกันมาคุกคามบุคคลมักมีแนวโน้มที่จะให้อภัยสูงกว่าเป็นปกติเพราะเห็นว่าเป็นพวกเดียวกับตนเองการคุกคามนั้นอาจเกิดจากความไม่เจตนา และความรู้สึกของการประเมินความรุนแรงของการคุกคามจะลดต่ำลงจึงมีความต้องการที่จะให้อภัยโดยอัตโนมัติจากความคิดความรู้สึกที่แฝงอยู่ในจิตใจเพื่อต้องการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดี และเกิดความเหนียวแน่นภายในกลุ่มต่อไป (Dovidio, Saguy, & Shnabel, 2009) แต่สำหรับการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มแล้วมักมีการให้อภัยที่ต่ำกว่า ซึ่งการที่บุคคลจะมีการให้อภัยบุคคลนอกกลุ่มที่มาคุกคามแล้วจำเป็นที่จะต้องมีความรู้สึกของความต้องการให้อภัยที่เกิดขึ้นจากภายในจิตในที่แรงกล้ามากขึ้น (Wohl, Hornsey, & Bennett, 2012) ดังนั้นการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยจึงเข้ามามีบทบาทอย่างมาก ในการลดและก้าวข้ามความรู้สึกทางลบ และพยายามที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางบวกมากขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยจากการที่บุคคลมองตนเองลึก ๆ ว่าเป็นผู้ที่มีเหตุผลเป็นที่ต้องการของบุคคลรอบข้างจึงไม่ควรที่จะถือสา เพื่อหวังว่าผู้ที่มาคุกคามเราจะเกิดความรู้สึกผิดและไม่กระทำการคุกคามอีก จนมีความขัดแย้งลดลงและอาจนำไปสู่การที่เกิดความร่วมมือ หรือแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกันในอนาคต (Hornsey, & Wohl, 2013; Karremans & Van Lange, 2008; Tseng, 2009)

ส่วนการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยชัดแจ้งนั้นไม่พบว่ามีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้ง ไม่ว่าจะในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันหรือจากบุคคลต่างกลุ่ม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ผู้วิจัยตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากเมื่อบุคคลถูกคุกคามจากผู้ที่ตนเองเคยมีความ

ไว้วางใจ เชื่อใจ หรือแม้แต่มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน บุคคลจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองถูกทรยศ และที่ลึกลงไปอีกจะแสดงออกถึงการให้อภัยอย่างชัดเจนกลับไปในพื้นที่ แม้ว่าตนเองจะเป็นผู้ที่มีการแสดงออกถึงการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยชัดแจ้งสูงก็ตาม (Eaton, Struthers, Shomrony, & Santelli, 2007; Finkel, Rusbult, Kumashiro, & Hannon, 2002)

นอกจากนี้ผู้ที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งสูงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพแบบหลงตนเองทำให้รู้สึกว่าตนเองไม่ใช่ฝ่ายผิด ไม่เคยล่วงละเมิดผู้อื่นก่อนในทางกลับกันก็ไม่ควรที่จะมีผู้มาละเมิดต่อตนเองเช่นกัน การที่ตนเองแสดงการให้อภัยอย่างชัดเจนก่อนเป็นการแสดงความอ่อนแอออกมา และในบางครั้งบุคคลต้องการแสดงออกถึงการยังไม่ให้อภัยออกไปอย่างชัดเจน ทั้งที่ภายในจิตใจลึก ๆ ได้คลายความรู้สึกโกรธหรือความรู้สึกทางลบอื่น ๆ และอยากที่จะให้อภัยแล้ว เพื่อต้องการตอบโต้ให้ผู้ที่มาคุกคามทราบว่าตนเองเกิดความไม่พอใจ จนกว่าผู้ที่มาคุกคามจะรับรู้ได้ เกิดความสำนึก รู้สึกผิดและยังเป็นการลดแนวโน้มที่ผู้อื่นจะมาคุกคามตนเองในอนาคต (Brown & Bosson, 2001; Luchies, Finkel, McNulty, & Kumashiro, 2010) ดังนั้นในการวิจัยในครั้งนี้จึงไม่พบอิทธิพลทางตรงระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้ง แต่จะมีอิทธิพลโดยรวม และทางอ้อมผ่านตัวแปรอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งแทน (ซึ่งจะมีการอธิบายเพิ่มเติมในประเด็นที่ 3)

สำหรับผลการวิเคราะห์โมเดลการวิจัยที่ 2 พบว่า ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการให้อภัยโดยนัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เนื่องจากการที่บุคคลมีความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าทั้งสองรูปแบบอาจเป็นไปในเชิงของการที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูงแต่การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งต่ำ หรือการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยต่ำ แต่การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งสูง มักก่อให้เกิดความสับสนในตัวตนที่แท้จริงของบุคคล ทำให้เกิดความสับสนว่าตนเองนั้นเป็นผู้ที่มีความสามารถหรือไม่ หรือมีคุณค่าพอเป็นที่ต้องการของคนอื่นหรือไม่ ตนเองทำอะไรผิดหรือไม่จึงไม่ได้รับการยอมรับและถูกตอบโต้จากผู้อื่นในรูปแบบของการคุกคามกลับมา จึงอาจเกิดความ ลังเลไม่ทราบว่าตนเองควรจะจัดการกับความรู้สึกที่แฝงอยู่ข้างในอย่างไรเมื่อมีผู้ที่มาคุกคาม จึงส่งผลต่อการความรู้สึก หรือการให้อภัยที่แฝงอยู่ในจิตใจ (DeHart, 2002; Fatfouta et al., 2014; Ng & Tong, 2013; Rudman & Spencer, 2007)

ปรากฏการณ์เช่นนี้สามารถพบได้เมื่อถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มหรือบุคคลนอกกลุ่ม เนื่องจากเมื่อถูกคุกคามบุคคลจะเกิดความรู้สึกทางลบขึ้น หากบุคคลมีความไม่มั่นคงทางอารมณ์เพียงพอที่จะรักษาความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง อาจเกิดสภาวะความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบขึ้นชั่วคราว โดยเมื่อบุคคลอยู่ในสภาวะดังกล่าว บุคคลจะให้ความสำคัญกับการรักษาความเป็นตัวตน (self) หรือภาพในความคิดเชิงบวกเกี่ยวกับ

ตนเองเป็นอันดับแรก เกิดเป็นกลไกการป้องกันตนเองทางจิตขั้นทำให้บุคคลไม่แสดงออกไม่ว่าจะทางบวก โดยเฉพาะการแสดงให้อภัย หรือการแสดงออกทางลบต่างๆ ตอบโต้กลับไปจนกว่าตนเองจะได้รับ ข้อมูลเพิ่มเติมที่จะพิจารณาถึงเหตุผลของการมาคุกคามของผู้อื่น หรือรอเวลาให้การเห็นคุณค่าแห่งตนเองทั้งสองรูปแบบกลับมาเป็นปกติทำให้สามารถประเมินได้ว่าจะแสดงออกอย่างไรจึงจะเหมาะสม (Eaton et al., 2007; Sandage, Worthington Jr, Hight, & Berry, 2000) ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ที่เป็นกระบวนการให้สิ่งเร้าและการวัดผลอย่างต่อเนื่องจึงอาจเกิดสภาพของความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าในตนเองได้ชั่วคราว จึงทำให้ไม่พบผลทางตรงต่อการให้อภัยโดยนัย

ในขณะที่เดียวกันความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งพบว่า มีอิทธิพลทางลบต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้ง หรือมีแนวโน้มที่จะแสดงออกถึงการให้อภัยลดลง ในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน แต่กลับพบอิทธิพลทางบวกโดยตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้ง หรือมีแนวโน้มที่จะแสดงการให้อภัยเพิ่มขึ้นในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม อาจเนื่องมาจากการที่บุคคลเกิดความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบ จะทำให้เกิดปรากฏการณ์การลดลงของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยเฉียบพลัน (self-esteem depletion) ทำให้มีกลไกทางจิตที่ต้องผลักดันความรู้สึกทางลบ หรือความคับข้องใจออกไปจากตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เคยเป็นพวกเดียวกันที่มีช่องว่างของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมน้อยกว่า เข้าสู่เงื่อนไขของการรู้สึกชอบมากยิ่งขึ้นรู้สึกเกลียดมากขึ้นไปสู่การแสดงการตอบโต้หรือการไม่แสดงออกถึงการให้อภัยออกมาอย่างชัดเจน (Borton et al., 2012; Maltby, Macaskill, & Day, 2001; Strelan & Zdaniuk, 2015) แต่เมื่อบุคคลถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มแล้วอาจแสดงออกถึงการให้อภัยโดยชัดแจ้งออกมาได้โดยง่ายและรู้สึกสะทกใจมากกว่าเนื่องจากช่องว่างของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่า รู้สึกว่าการที่บุคคลภายนอกกลุ่มมาคุกคามก็เป็นสิ่งปกติที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากธรรมชาติของบุคคลที่อยู่นอกกลุ่มมักจะมีการขัดขวางการไปถึงเป้าหมายมากกว่าหรือมีความเป็นมิตรต่อคนที่ไม่ใช่กลุ่มตนเองน้อยกว่า สามารถทำความเข้าใจและคลายข้อสงสัย (doubt) ในเชิงหลักของเหตุผลของการถูกคนนอกกลุ่มมาคุกคามได้ แม้ว่ากลไกทางจิตภายในยังคงสับสน แต่ก็ต้องการแสดงออกถึงการให้อภัยออกมาอย่างชัดเจนเพื่อแก้ไขสภาวะของความไม่สมดุลของการเห็นคุณค่าแห่งตนเองและเกิดอารมณ์ทางบวกเพิ่มขึ้น (Eaton et al., 2006; Neto & Mullet, 2004)

ประเด็นที่ 3 อิทธิพลจากตัวแปรส่งผ่านอคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งที่มีต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้ง

ผลการวิเคราะห์จากโมเดลการวิจัยหลักที่อคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์จากการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ไปยังการให้อภัยโดยนัยและโดยชัด

แจ้ง ซึ่งผู้วิจัยขอแยกประเด็นการอธิบายโดยเริ่มจากการทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ของอคติโดยนัยก่อน กล่าวคือ อคติโดยนัยส่งอิทธิพลทางลบโดยตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติไปยังการให้อภัยโดยนัย และโดยชัดแจ้ง หมายความว่ายิ่งมีอคติโดยนัยสูงจะยิ่งมีการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งลดต่ำลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มที่พบว่ามีความรุนแรงของอิทธิพลสูงกว่ากลุ่มการคุกคามจากภายในกลุ่ม ซึ่งผลนี้ค่อนข้างสอดคล้องกับงานวิจัยส่วนใหญ่ที่พบว่าเมื่อถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มแล้ว การที่บุคคลมีอคติโดยนัยสูงและมีความไม่ชื่นชอบหรือรังเกียจบุคคลนอกกลุ่มอยู่เดิมจะส่งผลให้มีการให้มีการประเมินความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่ำกว่า เนื่องจากการขาดการปฏิสัมพันธ์กันมาแต่แรกจึงยึดเอาภาพในความคิดที่ว่าการที่ผู้อื่นที่ไม่ใช่สมาชิกกลุ่มมักมีความชอบพอกับตนน้อยกว่า และมักพยายามทำการขัดขวางตนเองไม่ให้ไปถึงจุดหมายมากกว่าความเป็นจริง (Akrami & Ekehammar, 2005; Blair, 2001; Hewstone, Rubin, & Willis, 2002; Tam et al., 2007; Wohl, Hornsey, & Bennett, 2012)

อย่างไรก็ดีการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยนัยและโดยชัดแจ้งมีอิทธิพลทางลบต่ออคติโดยนัยทำให้มีอิทธิพลโดยรวมทางบวกต่อการให้อภัยโดยนัย นั่นคือหากบุคคลมีการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบในระดับสูงนอกจากช่วยลดอคติโดยนัยให้ลดลงแล้ว ยังช่วยเพิ่มการให้อภัยโดยนัยของบุคคลได้ด้วยไม่ว่าจะถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มหรือจากบุคคลภายนอกกลุ่ม ซึ่งข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยหลายงานที่พบผลโดยสรุปว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยเฉพาะการเห็นคุณค่าที่มีลักษณะแฝงซึ่งช่วยบ่มเพาะบุคลิกภาพหลายด้านให้มีความมั่นคง ลดการคิดแบบมีอคติหรือความลำเอียงไปได้ค่อนข้างมาก เพื่อการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจึงมีแนวโน้มที่จะปล่อยวางความขัดแย้ง และให้อภัยได้มากขึ้น (Beth, 2008; Buechse, 2010; Greenwald & Banaji, 1995; Jordan et al., 2005; Paolini, Hewstone, & Cairns, 2007)

สำหรับอคติโดยชัดแจ้งนั้นผลการวิจัยพบว่ามีอิทธิพลทางลบโดยตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีบทบาทอย่างมากในการส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งไปยังการให้อภัยโดยนัย และโดยชัดแจ้งในกลุ่มการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ แต่กลับไม่พบว่าอคติโดยชัดแจ้งมีอิทธิพลทางตรงและเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์จากการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบไปยังการให้อภัยโดยนัย เพียงแต่ส่งอิทธิพลต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้งแต่เพียงตัวแปรเดียวในกลุ่มของผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม ซึ่งไม่เป็นที่ไปตามสมมติฐานงานวิจัยที่ตั้งไว้ ในจุดนี้นับเป็นความแตกต่างที่เกิดขึ้นเมื่อมีเงื่อนไขการคุกคามที่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้างานวิจัยเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวพบว่า เมื่อบุคคลมีอคติโดยชัดแจ้งต่อกลุ่มตนเองจะมีการแสดงออกถึงการชื่นชอบบุคคลในกลุ่มของตนเองสูงมาก ใน

ขณะเดียวกันก็จะรู้สึกว่าคุณในกลุ่มก็มีความชื่นชอบตนเอง มีความเป็นมิตร มีความเข้าใจและให้การช่วยเหลือกันมากกว่าบุคคลที่อยู่นอกกลุ่ม ดังนั้นจึงไม่เตรียมใจรับความผิดหวังหรือความสูญเสียเมื่อบุคคลในกลุ่มเข้ามาคุกคามมาก่อน ทำให้เกิดความรู้สึกวิตกกังวล ไม่แน่ใจในความสัมพันธ์ฉันมิตรอีกต่อไป จึงอาจทำให้สับสนขึ้นภายในจิตใจว่าตนเองควรจะแสดงออกอย่างไรดีจึงจะเหมาะสม เมื่อเกิดสภาวะเช่นนี้มาก ๆ กลไกของจิตจะเริ่มปกป้องตนเองโดยผลักดันอารมณ์และความรู้สึกทางลบนั้นออกไปยังบุคคลที่เป็นเป้าหมายภายนอกตัวทำให้มีความคิดและการแสดงออกถึงการให้อภัยลดต่ำลง (Aberson & Haag, 2007; De Zavala, 2011; Finkel et al., 2002; Ng, & Tong, 2013) ในส่วนของเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มที่ไม่พบว่าอคติโดยนัยมีอิทธิพลต่อการให้อภัยโดยนัย แต่มีอิทธิพลทางลบทำให้การให้อภัยโดยชัดแจ้งลดลงแต่เพียงตัวแปรเดียว อาจเนื่องมาจากเมื่อบุคคลมีอคติโดยชัดแจ้งที่มีการแสดงออกอย่างชัดเจนว่าไม่ชอบหรือรังเกียจผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวเองอย่างชัดเจนแล้วจะเกิดการผูกมัดทางความรู้สึกที่แฝงอยู่ข้างในว่าตนเองจริง ๆ ว่าตนเองยังไม่ควรที่จะให้อภัย แต่ในบางครั้งก็จำเป็นต้องให้อภัย อาจเนื่องมาจากความจำเป็นบางอย่าง เช่น ถูกกดดันทางสังคม มีความจำเป็นที่จะต้องทำงานหรืออยู่ร่วมกันต่อไป จึงไม่ควรที่จะเพาะบ่มศัตรูอย่างถาวรซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อในอนาคตต่อตนเอง (Fincham, 2000; Rosen, Milich, & Harris, 2007; Rubel, 2012) ซึ่งผู้วิจัยอาจถูกเฝ้าด้วยสถานการณ์ในวิถีทัศน์ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ตัวละครสมมติที่เป็นตัวแทนของผู้วิจัยทำงานอยู่ที่เดียวกันกับตัวละครที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกันและมาคุกคามตนเองด้วยความไม่สอดคล้องของความรู้สึกดังกล่าวจึงอาจส่งผลให้เกิดความไม่ชัดเจนของการให้อภัยโดยนัย แต่อย่างไรก็ตามการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งโดยนัยและโดยชัดแจ้งก็มีส่วนช่วยลดอคติโดยชัดแจ้งและช่วยเพิ่มการให้อภัยโดยชัดแจ้งให้สูงขึ้นได้เมื่อถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ใช้อธิบายได้เช่นเดียวกันกับอคติโดยนัยตามที่ได้กล่าวไปในข้างต้น

ผลการวิเคราะห์โมเดลการวิจัยที่ 2 พบว่าอคติโดยนัยมีอิทธิพลทางลบโดยตรงต่อการให้อภัยโดยนัย และการให้อภัยโดยชัดแจ้ง อีกทั้งเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ทางลบซึ่งค่อนข้างมีอิทธิพลอย่างมากระหว่างตัวแปรความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งกับการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งด้วยทั้งในเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มและเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม กล่าวคือถ้าบุคคลความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งในระดับสูง จะมีอคติโดยนัยสูงขึ้นทำให้การให้อภัยทั้งสองรูปแบบลดต่ำลงเนื่องจากตัวแปรความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งเกิดขึ้นจากความไม่สมดุลของการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบ ทำให้บุคคลเกิดความสงสัยในควมมีคุณค่าของตน ทำให้มีกลไกทางจิตในการปกป้องตนเองเมื่อมีบุคคลมาคุกคามตนเอง ทำให้ต้องการผลึกอารมณ์ทางลบไปสู่ผู้อื่นว่าผู้อื่นเป็นฝ่ายผิดเพื่อรักษาความรู้สึกทางบวกต่อตนเองให้การเห็นคุณค่าตนเองทั้งโดยนัยและโดยชัดแจ้งมีความสมดุลกันอีกครั้ง เมื่อเป็นบุคคลภายนอกกลุ่มเข้ามาคุกคามบุคคลจะเกิด

อคติการรังเกียจกลุ่มอื่นมากขึ้น แต่ถ้าหากเป็นคนในกลุ่มเข้ามาคุกคามบุคคลจะเกิดความรู้สึกมีอคติ การขึ้นชอบกลุ่มมากและเพื่อต้องการให้ผู้ที่มิคุกคามซึ่งเป็นคนกลุ่มเดียวกันเห็นว่าตนเองยังเป็นคน กลุ่มเดียวกันอยู่ (Blair, 2001; Borton et al., 2012; Jordan, Logel, & Zanna, 2012) แต่ลึก ๆ แล้วกลไกความขัดแย้งที่ต้องการปกป้องตนเองยังคงทำงานอยู่ และมีอิทธิพลอย่างมากจึงทำให้มีการ ให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งลดต่ำลง

เมื่อพิจารณาถึงตัวแปรอคติโดยชัดแจ้งพบว่ามีอิทธิพลทางลบโดยตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้ง และเป็นตัวส่งผ่านความสัมพันธ์ทางลบจากตัวแปรความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งกับการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งทั้งในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคาม จากบุคคลภายนอกกลุ่มและผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มด้วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัย ตั้งไว้ อาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งสูง จะส่งอิทธิพลทางบวกทำให้บุคคลมีอคติที่แสดงออกอย่างชัดเจนต่อกลุ่มคนทั้งในกลุ่มและนอกกลุ่ม อย่างชัดเจนสูงขึ้นทำให้กลไกทางจิตทำงานเพื่อปกป้องตนเองเช่นเดียวกับกรณีของอคติโดยนัย จึงทำให้มีการให้อภัยโดยชัดแจ้งลดต่ำลง (Strelan & Zdaniuk, 2015)

อย่างไรก็ตามอคติโดยชัดแจ้งมีอิทธิพลทางลบโดยตรงต่อการให้อภัยโดยนัย และเป็นตัวแปร ตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ทางลบจากตัวแปรความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตน โดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัย เฉพาะในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม เท่านั้น แต่ไม่พบอิทธิพลดังกล่าวเหล่านี้ในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม จึงเป็นประเด็นที่ ความแตกต่างระหว่างเงื่อนไขการคุกคามที่เกิดขึ้นและค่อนข้างมีความซับซ้อน ซึ่งโดยธรรมชาติของ อคติโดยชัดแจ้งนั้นจะเป็นอคติที่แสดงออกมาอย่างชัดเจน ผู้อื่นสามารถสังเกตเห็นและรับรู้ได้ แตกต่างจากอคติโดยนัยที่แฝงอยู่ภายในความคิด ความรู้สึกภายใต้จิตสำนึก ดังนั้นเมื่อบุคคล แสดงออกอย่างชัดเจนถึงความโน้มเอียงในความชอบคนภายในกลุ่มจึงเปรียบเสมือนข้อผูกมัดตนเอง ในระดับจิตใจตามไปด้วย (Akrami & Ekehammar, 2005; Dovidio et al., 2002) ดังนั้นแม้ว่าจะมี บุคคลภายในกลุ่มเดียวกันมาคุกคามแต่เมื่อบุคคลเคยแสดงออกทางบวก เช่น ความเป็นมิตร และขึ้น ชอบ หรือโอนอ่อนผ่อนตามคนในกลุ่มอย่างชัดเจนมาก่อนก็มีแนวโน้มที่จะกดดันทำให้เกิดความ ขัดแย้งขึ้นในระดับจิตใจ หรือความรู้สึกที่แฝงอยู่ตามกระบวนการที่กล่าวไป จึงอาจมีการประวิงเวลา ในการให้อภัยโดยนัยไม่แสดงออกมาในทันทีจนส่งผลให้ไม่พบอิทธิพลทางตรงหรือเป็นสื่อกลางส่งผ่าน ความสัมพันธ์จากความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งได้ (Cunningham, Nezlek, & Banaji, 2004; Legault, Green-Demers, Grant, & Chung, 2007)

แต่เมื่ออยู่ภายใต้เงื่อนไขของการถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม ที่บุคคลมีการแสดงออก ถึงความเป็นปฏิกิริยาอย่างชัดเจนแต่แรก เมื่อถูกคุกคามจะมีแนวทางอย่างชัดเจนในการตอบสนอง ต่อการคุกคามนั้น และด้วยผลจากความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยนัยและ

โดยชัดแจ้ง จะยิ่งทำให้เกิดกลไกป้องกันทางจิตด้วยการกล่าวโทษ (projection) ผู้ที่มาคุกคามมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้มือคติโดยชัดแจ้งที่มีความเข้มสูง และทำให้การให้อภัยโดยนัยลดต่ำลง (Brudholm, 2010; Schröder-Abé, Rudolph, & Schütz, 2007; Shnabel, Halabi, & Noor, 2013) ดังนั้นผลการศึกษาในเบื้องต้นจึงแสดงให้เห็นว่าเมื่อบุคคลมีความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตน โดยนัยและโดยชัดแจ้ง จะส่งอิทธิพลต่ออคติ และการให้อภัยทั้งสองรูปแบบในรูปแบบที่แตกต่างจากผู้ที่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนเองทั้งสองรูปแบบที่สอดคล้องกัน ดังนั้นบุคคลจึงควรให้ความสนใจในการสำรวจและเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนเองทั้งโดยนัยและโดยชัดแจ้งเพื่อนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมสังคมทางบวกต่าง ๆ ต่อไป

จากประเด็นการอภิปรายในประเด็นที่ 2 และประเด็นที่ 3 จะเห็นว่าตัวแปรตาม คือ การให้อภัยโดยนัยนั้นได้รับอิทธิพลทางบวกโดยตรงจากการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และได้รับอิทธิพลทางอ้อมส่วนใหญ่จากการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และโดยชัดแจ้งผ่านตัวแปรอคติโดยนัย ซึ่งมีส่วนช่วยลดทอนผลทางลบจากอคติโดยนัยลงจึงมีการให้อภัยโดยนัยเพิ่มสูงขึ้น ไม่ว่าบุคคลจะถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มหรือภายนอกกลุ่ม ซึ่งเป็นผลที่แสดงให้เห็นว่ากลไกการให้อภัยที่แฝงอยู่ภายในจิตใจนั้นได้รับอิทธิพลส่วนใหญ่จากบุคลิกภาพ คุณลักษณะ และกลไกทางจิตที่แฝงอยู่ภายในตัวบุคคล ส่วนการให้อภัยโดยชัดแจ้งแม้ว่าจะได้รับอิทธิพลโดยตรงจากการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง แต่จะมีการส่งอิทธิพลทางอ้อมจากการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบผ่านอคติทั้งโดยนัยและโดยชัดแจ้ง แม้ว่าจะถูกคุกคาม จึงมีการการแสดงออกถึงการให้อภัยโดยชัดแจ้งเพิ่มขึ้น ซึ่งการศึกษาตัวแปรดังกล่าวในงานวิจัยชิ้นนี้ จึงมีส่วนช่วยเพิ่มความกระจ่างเกี่ยวกับกลไกการให้อภัยทั้งสองรูปแบบ โดยเฉพาะการให้อภัยโดยนัยที่ยังมีการศึกษาไม่กว้างขวางนักในประเทศไทยซึ่งน่าจะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในการศึกษาในตัวแปรเหล่านี้ต่อไป

ประเด็นที่ 4 ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทั้งโมเดลการวิจัยที่ 1 และโมเดลการวิจัยที่ 2 ระหว่างกลุ่มเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มและการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

ในการศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวิจัยที่ 1 และโมเดลการวิจัยที่ 2 คือโมเดลอิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง และอิทธิพลของความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนเองทั้งสองรูปแบบ ต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยมือคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่าน ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรกำกับความสัมพันธ์ (moderating variable) คือ เงื่อนไขของการคุกคาม แบ่งเป็นกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม และผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มโดยทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดล 2 โมเดล

พบว่าโมเดลการวิจัยที่ 1 และโมเดลการวิจัยที่ 2 ของทั้ง 2 กลุ่มมีความไม่แปรเปลี่ยนใน รูปแบบของโมเดล แต่มีความแปรเปลี่ยนในค่าพารามิเตอร์เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร ภายในแฝง นั่นคือเงื่อนไขการคุกคามเป็นตัวแปรกำกับ (moderator) ทำให้โมเดลดังกล่าวจึงมีความ จำกัดไม่สามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกเงื่อนไขของการคุกคาม โดยการที่โมเดลฯ มีความแปรเปลี่ยนไป ตามเงื่อนไขการคุกคาม สอดคล้องกับหลักการของแนวคิดทฤษฎีเอกลักษณ์ทางสังคม (Social identity theory) และทฤษฎีอัตลักษณ์ของกลุ่ม (Group identification theory) คือ เมื่อบุคคลมี ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเกิดขึ้น จะมีความพยายามในการที่จะระบุตนเองว่าเป็นสมาชิกของกลุ่มใด และ ไม่ใช่สมาชิกของกลุ่มใด โดยเมื่อบุคคลเป็นสมาชิกของกลุ่มใดก็จะรับเอาอิทธิพลด้านต่าง ๆ ทั้ง อารมณ์ ความรู้สึก เจตคติ และการแสดงออกถึงความเป็นกลุ่มนั้นตามไปด้วย จึงอาจก่อให้เกิด ปรากฏการณ์ที่บุคคลมีความโน้มเอียงที่จะปรับเปลี่ยนตนเองให้เข้ากับกลุ่มที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ อย่างเข้มข้นมากขึ้นจนเกิดเป็นความลำเอียงของความรู้สึกชอบพอ ผูกพันกับผู้ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน มากกว่าผู้ที่อยู่ต่างกลุ่ม และอาจรู้สึกไม่ชอบพอรู้สึกว่าผู้ที่อยู่ต่างกลุ่มเป็นภัยและคอยขัดขวาง ไม่ให้ตนเองไปถึงเป้าหมาย (Hinkle, Taylor, Fox-Cardamone, & Crook, 1989; Tajfel; 2010; Tajfel, Billig, Bundy, & Flament, 1971)

แม้ว่าจะไม่เคยมีงานวิจัยที่ศึกษาความแปรเปลี่ยนของโมเดลฯ ระหว่างเงื่อนไขการคุกคาม โดยตรงแต่จากทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคมยังคงใช้อธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์นี้ได้ ในประเด็นนี้จะเห็น ได้ว่าเส้นอิทธิพลจากตัวแปรเหตุ โดยเฉพาะอคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งจะแปรผันไปตามกลุ่มเงื่อนไข การคุกคาม โดยงานวิจัยก่อนหน้านี้นี้พบว่าเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มหรือภายนอก กลุ่มเป็นตัวแปรกำกับอิทธิพลระหว่างอคติและการให้อภัย (Stephan & Mealy, 2011; Voci, 2006; Wohl & Branscombe, 2009) โดยการคุกคามจะเปรียบเสมือนสิ่งเร้าสุดท้ายที่ไปกระตุ้น (triggered) ให้บุคคลแสดงผลอคติของความชื่นชอบคนกลุ่มเดียวกันและรังเกียจคนต่างกลุ่มที่แอบ แฝงภายในจิตใจ หรือที่แสดงออกมาอย่างชัดเจนอยู่เดิมให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้นจนส่งผลต่อกลไกการ ประเมินความรุนแรงและการให้อภัยที่แฝงอยู่ในจิตใจ และการแสดงออกถึงความคิดและการ กระทำที่จะให้อภัยหรือไม่ให้อภัยออกมา ดังนั้นหากผู้ที่นำผลการวิจัยไปศึกษาหรือใช้ควรพิจารณาถึง บทบาทของตัวแปรกำกับที่อาจส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลเปลี่ยนแปลงได้

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดบางประการเช่นเดียวกับงานวิจัยชิ้นอื่น ๆ ซึ่งผู้วิจัยขอแนะนำเสนอ โดยสังเขป ดังนี้

1. ความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นนิสิตในมหาวิทยาลัยของรัฐเนื่องจากความสะดวกในการเก็บ และติดตามข้อมูลของผู้วิจัย โดยมีการกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัยในเบื้องต้น คือ เป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งเพศชาย และเพศหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ซึ่งบรรลุนิติ ภาวะและเป็นตัวแทนของประชากรในวัยผู้ใหญ่ จึงน่าจะครอบคลุมประชากรที่เป็นนิสิตนักศึกษาใน วัยนี้ แต่อย่างไรก็ตามหากมีการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคตอาจมีการเก็บข้อมูลให้ครอบคลุม มหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชนด้วยเพื่อให้สามารถครอบคลุมกลุ่มประชากร ทั้งหมดได้ดียิ่งขึ้น

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลของตัวแปรต่าง ๆ

เนื่องจากการเก็บข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ได้แก่ การใช้มาตรวัด แบบเลือกตอบเพื่อประเมินคุณลักษณะโดยชัดแจ้งของตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตน อคติ และการให้ อกภัย วิถีทัศน์เหตุการณ์จำลองในการกระตุ้นสร้างอคติ และการคุกคาม การทดสอบการเชื่อมโยง โดยนัยในตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย อคติโดยนัย และการให้อกภัยโดยนัย รวมถึงการ ประเมินการคุกคามและความชื่นชอบตัวละคร ซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้คอมพิวเตอร์ในการเก็บข้อมูล ทำให้ต้องติดต่อขอใช้สถานที่คือห้องคอมพิวเตอร์ของสถาบันที่ผู้วิจัยสังกัดอยู่ จึงอาจมีความจำกัด ทางด้านระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเพื่อให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนด และด้วยสถิติที่ผู้วิจัย นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ที่จำเป็นต้องใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้างที่ต้อง ใช้จำนวนตัวอย่างในการวิจัยค่อนข้างมาก ทำให้มีความจำเป็นต้องใช้รูปแบบของการวิจัยแบบ หมุนเวียนสมดุล (counterbalanced design) เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงต้องวางแผนขั้นตอนการวิจัยให้กระชับทำให้การเว้นช่วงเพื่อลดการรบกวนของการระลึกถึง ข้อมูลต่าง ๆ ในการทดสอบมีเวลาสั้นลง หากมีการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาในประเด็นดังกล่าวต่อไป ผู้วิจัย อาจมีการวางแผนขั้นตอนการวิจัยให้มีความรัดกุม เหมาะสมกับระยะเวลา ข้อจำกัดในการเก็บข้อมูลด้วย ความระมัดระวัง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง ต่อการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง โดยมีอคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่าน
3. เพื่อเปรียบเทียบโมเดลการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้งภายใต้สภาวะการคุกคามที่มาจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันและบุคคลภายนอกกลุ่ม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่บรรลุนิติภาวะ จากมหาวิทยาลัยภายใต้การกำกับของรัฐหรือเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป

ตัวอย่าง คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งเพศชาย และเพศหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่บรรลุนิติภาวะและเป็นตัวแทนของประชากรในวัยผู้ใหญ่ จำนวน 720 คน ซึ่งผู้วิจัยออกแบบการทดลองให้เป็นการทดลองแบบหมุนเวียนสมดุล (Counterbalanced design) ซึ่งจะให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยทุกคน ได้รับวิธีการทดลองทั้งสองเงื่อนไข แต่จะมีการสุ่มผู้เข้าร่วมการวิจัยว่าบุคคลใดจะได้รับการทดลองในเงื่อนไขใดก่อน-หลัง คือ

กลุ่ม 1 เข้าร่วมเงื่อนไขการวิจัยเป็นผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน

กลุ่ม 2 เข้าร่วมเงื่อนไขการวิจัยเป็นผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

โดยจำนวนนิสิต นักศึกษาที่เข้าร่วมการวิจัยมีจำนวน 720 คน เป็นเพศชายร้อยละ 45.42 เป็นเพศหญิงร้อยละ 54.58 อายุเฉลี่ยเท่ากับ 20.08 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 ส่วนหลักที่สำคัญ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ที่ทำการสอบถามผู้เข้าร่วมการวิจัยเกี่ยวกับ เพศ อายุ ชั้นปี คณะที่กำลังศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นคลิปวิดีโอที่สั้นขนาดสั้นเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมของอคติ และการคุกคามให้กับผู้เข้าร่วมการวิจัย

ส่วนที่ 3 การตรวจสอบผลของการจัดกระทำของการวิจัย ด้วยแบบประเมินความชื่นชอบและความเป็นมิตรของตัวละครที่อยู่ในคลิปวิดีโอที่สั้นขนาดสั้น และแบบประเมินความรุนแรงของการคุกคาม

ส่วนที่ 4 มาตรการวัดคุณลักษณะโดยชัดแจ้งของผู้เข้าร่วมการวิจัย ได้แก่

- 4.1 มาตรการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง
- 4.2 มาตรการวัดอคติโดยชัดแจ้ง
- 4.3 มาตรการวัดการให้อภัยโดยชัดแจ้ง

ส่วนที่ 5 การวัดคุณลักษณะโดยนัยของผู้เข้าร่วมการวิจัย โดยการใช้วิธีการเชื่อมโยงโดยนัย (Implicit Association Test) ได้แก่

- 5.1 การเชื่อมโยงโดยนัยเพื่อวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย
- 5.2 การเชื่อมโยงโดยนัยเพื่อวัดอคติโดยชัดแจ้ง
- 5.3 การเชื่อมโยงโดยนัยเพื่อวัดการให้อภัยโดยนัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย

ในการศึกษาและเก็บข้อมูลจริง ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จากนั้นจะอธิบายและนัดแนะผู้เข้าร่วมการวิจัยที่สมัครใจลงชื่อยินยอมเข้าร่วมกระบวนการวิจัยเกี่ยวกับวัตถุประสงค์รูปแบบของการวิจัย โดยจะสุ่มมีส่วนร่วมในการวิจัยที่สมัครใจทั้งหมดเข้าสู่การศึกษาเงื่อนไขที่ 1 และเงื่อนไขที่ 2 ซึ่งมีเงื่อนไขรูปแบบการคุกคามจากกลุ่มคนที่แตกต่างกันตามลำดับก่อน-หลัง ตามรูปแบบการทดลองแบบหมุนเวียนสมดุล (counterbalanced design) จากนั้นเมื่อผู้เข้าร่วมการวิจัยเข้าสู่กระบวนการวิจัยจะเริ่มต้นจากการตอบมาตรการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง และวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยด้วยการทดสอบการ

เชื่อมโยงโดยนัย จากนั้นจะให้ชมสื่อภาพยนตร์ขนาดสั้น ประมาณ 10 นาที ชุดที่ 1 ซึ่งเป็นการจำลองสถานการณ์เพื่อสร้างอคติการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่มให้กับผู้เข้าร่วมการวิจัย

หลังจากนั้นผู้เข้าร่วมการวิจัยจะตอบมาตราวัดอคติโดยชัดแจ้ง วัดอคติโดยนัยด้วยการทดสอบการเชื่อมโยงโดยนัย ตอบแบบประเมินความรู้สึกขึ้นชอบและเป็นมิตรของตัวละครแล้ว ผู้วิจัยจะให้ผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขการวิจัยการถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มชมสื่อวิดีโอที่สั้นขนาดสั้น ประมาณ 10 นาที ชุดที่ 2 ซึ่งเป็นการที่ตัวละครสมมติที่เคยแสดงท่าที่เป็นคนอยู่กลุ่มเดียวกันมาคุกคามตัวละครที่เป็นตัวแทนเสมือนของผู้เข้าร่วมการวิจัย ในขณะที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยที่อยู่ในเงื่อนไขการวิจัยการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มจะได้ชมสื่อวิดีโอที่สั้นขนาดสั้นที่ตัวละครสมมติที่เคยแสดงท่าที่ไม่ใช่เป็นคนอยู่กลุ่มเดียวกันมาคุกคามตัวละครที่เป็นตัวแทนเสมือนของผู้เข้าร่วมการวิจัยแทน หลังจากชมแล้วผู้เข้าร่วมการวิจัยจะได้ตอบมาตราการให้อภัยโดยชัดแจ้ง วัดการให้อภัยโดยนัยด้วยวิธีการเชื่อมโยงโดยนัย จากนั้นให้ตอบแบบประเมินความรุนแรงของการคุกคาม และพักผ่อนเป็นช่วงเวลาสั้น ๆ

ในกระบวนการสุดท้ายของการวิจัยผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มในครั้งแรกจะสลับเงื่อนไขเป็นผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มและชมสื่อภาพยนตร์ขนาดสั้นที่แสดงถึงการคุกคามจากตัวละครที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกันกับตัวละครที่เป็นตัวแทนเสมือนของผู้เข้าร่วมการวิจัย ส่วนผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มในครั้งแรก ก็จะได้ชมสื่อภาพยนตร์ขนาดสั้นที่ตัวละครที่เคยเป็นคนในกลุ่มเดียวกันกับตัวละครที่เป็นตัวแทนเสมือนของผู้เข้าร่วมการวิจัยมาคุกคามแทน จากนั้นให้ตอบมาตราวัดการให้อภัยโดยชัดแจ้ง ทดสอบวัดการให้อภัยโดยนัย และประเมินความรุนแรงของการคุกคามอีกครั้ง ภายหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัยแล้วผู้วิจัยจะมีการสรุปเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยให้แก่ผู้เข้าร่วมการวิจัย (debrief) และตอบข้อซักถามทั้งหมด

CHULALONGKORN UNIVERSITY

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 5 ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 การเตรียมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากมาตราวัดต่าง ๆ

และการเชื่อมโยงโดยนัยทั้งหมดที่ใช้ มาตรวจสอบจำนวน และความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำตอบ

จากนั้นทำการลงรหัสของชุดมาตราวัดและการเชื่อมโยงโดยนัยเพื่อให้ง่ายต่อการติดตามหากเกิด

ข้อผิดพลาดในการกรอกข้อมูลในโปรแกรมการวิเคราะห์ กรณีที่มีข้อมูลขาดหาย (missing data) หากมี

จำนวนเพียงเล็กน้อยผู้วิจัยจะแทนค่าที่ขาดหายด้วยค่าเฉลี่ยของข้อมูล (replacing with mean) แต่

ถ้าหากข้อมูลมีการขาดหายมาก ผู้วิจัยจะทำการตัดข้อมูลของผู้เข้าร่วมการวิจัยนั้นออกจากการวิเคราะห์

และหากกระทบถึงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ผู้วิจัยต้องทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ได้ตาม

จำนวน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยมีการวิเคราะห์สถิติเบื้องต้น โดยดูเกี่ยวกับความถี่ ค่าความเบ้ ความโด่ง การตรวจสอบการกระจาย รวมถึงตรวจสอบค่าของคะแนนที่มีความผิดปกติ (outlier) โดยใช้การวิเคราะห์ Mahalanobis distance พบว่าข้อมูลมีคุณภาพที่ดี มีความสมบูรณ์พอที่จะใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการทดสอบค่าที่ (t -test) ใช้ในการหาค่าอำนาจจำแนกของข้อกระทงคำถามในมาตราวัด และความตรงของเครื่องมือวัด รวมถึงวิเคราะห์ความแตกต่างของการประเมินการคุกคามของการศึกษาทั้งสองเงื่อนไข นอกจากนี้ยังใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงกับคะแนนรวมข้อกระทงอื่น ๆ (Corrected Item-total Correlation หรือ CITC) และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ใช้ในการหาค่าความเที่ยงของมาตราวัด และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของมาตราวัด

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อนำเสนอข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วมการวิจัย โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) จากนั้นนำมาวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย และในการวิจัยครั้งนี้มีการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้างจึงต้องมีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบและวัดองค์ประกอบของตัวแปรแฝง หรือเรียกว่าเป็นโมเดลการวัด (measurement model) ซึ่งเป็นโมเดลที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรสังเกตได้ โดยจะต้องสร้างองค์ประกอบจากหลายตัวแปร รวมกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นองค์ประกอบเดียวกัน แต่ละองค์ประกอบเรียกว่าตัวแปรคุณลักษณะแฝง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) เพื่อพิสูจน์โครงสร้างตัวแปรตามนิยามเชิงทฤษฎี ให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย ซึ่งใช้สถิติวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้างเพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลอิทธิพลต่อการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งทั้งโมเดลการวิจัยหลัก และโมเดลการวิจัยทางเลือก จากนั้นทำการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยน (invariance) ของโมเดลที่มีเงื่อนไขการคุกคามแตกต่างกัน รวมถึงการวิเคราะห์เพื่อทดสอบค่าที่ (t -test) เพื่อเปรียบเทียบระดับการประเมินความรุนแรงของการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ความตรงของโมเดลการวิจัยที่ 1 ของอิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง ต่อการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง โดยมีอคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน

ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งของผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม หลังจากการปรับโมเดลในส่วนที่เป็นการผ่อนคลายนข้อตกลงเบื้องต้นพบว่า โมเดลการวิจัยที่ 1 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ซึ่งมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 31.71, df = 23, p = .11$) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI = .99) และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI = .98) มีค่าเข้าใกล้หนึ่ง โดยค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA = .02) รวมถึงค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR = .00) ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์จึงสรุปได้ว่าโมเดลการวิจัยหลักที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรเหตุและตัวแปรส่งผ่านทั้ง 4 ตัวแปรสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามการให้อภัยโดยนัยได้ร้อยละ 85 และการให้อภัยโดยชัดแจ้งได้ร้อยละ 54

ตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยนัยมีอิทธิพลทางบวกโดยตรง และส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อการให้อภัยโดยนัยผ่านอคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้ง ซึ่งหากมีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูงจะช่วยให้เพิ่มการให้อภัยโดยนัย และลดอิทธิพลทางลบของอคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งที่ส่งผลกระทบต่อการให้อภัยโดยนัยได้ ส่วนตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยชัดแจ้งไม่พบว่ามีอิทธิพลทางตรงแต่จะส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านอคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งต่อการให้อภัยโดยนัย เพื่อลดอิทธิพลของอคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งทำให้เพิ่มการให้อภัยโดยนัยให้สูงขึ้นได้ ดังนั้นหากมีการส่งเสริมให้บุคคลมีการเห็นคุณค่าแห่งตนเองทั้งโดยนัยและโดยชัดแจ้งให้สูงขึ้นจะมีส่วนช่วยลดอคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งซึ่งถือเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อให้อภัยโดยนัย ทำให้มีการให้อภัยโดยนัยเมื่อถูกคนที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกันมาคุกคามให้สูงขึ้นได้

ส่วนตัวแปรให้อภัยโดยชัดแจ้งที่เป็นตัวแปรตามอีกตัวหนึ่ง พบว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งแม้ไม่มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญ แต่จะส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านทางอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งไปยังการให้อภัยโดยชัดแจ้ง ดังนั้นการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดย

ชัดแจ้งจึงเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในการช่วยลดอิทธิพลทางลบของการมีอคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งของบุคคลที่มีต่อสมาชิกภายในกลุ่มที่ทำการคุกคามทำให้มีการให้อภัยโดยชัดแจ้งสูงขึ้นได้

2. ผลการวิเคราะห์ความตรงของโมเดลการวิจัยที่ 1: โมเดลอิทธิพลของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย และการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง ต่อการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง โดยมีอคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งของผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม ภายหลังจากการปรับโมเดลในส่วนที่เป็นการผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นพบว่า โมเดลการวิจัยที่ 1 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ ซึ่งมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 28.96, df = 19, p = .07$) โดยดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI = .99) และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI = .98) มีค่าเข้าใกล้หนึ่ง ค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA = .03) รวมถึงค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR = .01) ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าโมเดลการวิจัยหลักที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยตัวแปรเหตุและตัวแปรส่งผ่านทั้ง 4 ตัวแปรสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามการให้อภัยโดยนัยได้ร้อยละ 66 และการให้อภัยโดยชัดแจ้งได้ร้อยละ 90

ตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยนัยมีอิทธิพลทางบวกโดยตรง และส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อการให้อภัยโดยนัยผ่านอคติโดยนัยเท่านั้นซึ่งหากมีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยสูงจะช่วยเพิ่มการให้อภัยโดยนัย และลดอิทธิพลทางลบของอคติโดยนัยที่ส่งผลต่อการให้อภัยโดยนัยได้ ส่วนตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตนเองโดยชัดแจ้งไม่พบว่ามีอิทธิพลทางตรงแต่จะส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านอคติโดยนัยต่อการให้อภัยโดยนัยเพื่อลดอิทธิพลของอคติโดยนัยและเพิ่มการให้อภัยโดยนัยให้สูงขึ้นได้ ดังนั้นอคติโดยนัยจึงค่อนข้างเป็นตัวแปรสำคัญที่มีบทบาทในการส่งต่อความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งไปยังการให้อภัยโดยนัย หากมีการส่งเสริมให้บุคคลมีการเห็นคุณค่าแห่งตนเองทั้งโดยนัยและโดยชัดแจ้งให้สูงขึ้นจะมีส่วนช่วยลดอคติโดยนัยซึ่งถือเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อให้อภัยโดยนัย ทำให้มีการให้อภัยโดยนัยเมื่อถูกคนในกลุ่มคุกคามให้สูงขึ้นได้

ส่วนตัวแปรตามคือการให้อภัยโดยชัดแจ้งนั้นพบว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งแม้ไม่มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญ แต่จะส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านทางอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้งไปยังการให้อภัยโดยชัดแจ้ง ดังนั้นการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งจึงเป็นตัว

แปรที่มีอิทธิพลในการช่วยลดอิทธิพลทางลบของการมีอคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งของบุคคลที่มีต่อสมาชิกภายนอกกลุ่มที่ทำการคุกคามทำให้มีการให้อภัยโดยชัดแจ้งสูงขึ้นได้

3. ผลการวิเคราะห์ความตรงของโมเดลการวิจัยที่ 2: โมเดลอิทธิพลความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ต่อการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง โดยมีอคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม

ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งของผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม ภายหลังจากการปรับโมเดลในส่วนที่เป็นการผ่อนคลายนข้อตกลงเบื้องต้นพบว่า โมเดลการวิจัยที่ 2 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ ซึ่งมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 18.79, df = 12, p = .09$) โดยดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI = .99) และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI = .98) มีค่าเข้าใกล้หนึ่ง ค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA = .03) รวมถึงค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR = .01) ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ โดยตัวแปรเหตุและตัวแปรส่งผ่านทั้ง 3 ตัวแปรสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามการให้อภัยโดยนัยได้ร้อยละ 63 และการให้อภัยโดยชัดแจ้งได้ร้อยละ 89

ตัวแปรความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งนั้นไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยนัย แต่จะส่งอิทธิพลทางอ้อมต่ออคติโดยนัยเท่านั้นทำให้มีอคติโดยนัยเพิ่มสูงขึ้นส่งผลทางอ้อมให้บุคคลมีการให้อภัยโดยนัยเมื่อถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันลดต่ำลง ในขณะที่ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งจะส่งผลทางลบทั้งทางตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้ง และส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านอคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งทำให้มีอคติทั้งสองรูปแบบสูงขึ้นทำให้การให้อภัยโดยชัดแจ้งต่ำลง ซึ่งถ้าบุคคลมีระดับของการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบที่ไม่สอดคล้องกัน (เช่น มีการเห็นคุณค่าโดยนัยสูง แต่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งต่ำ หรือมีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยต่ำ แต่มีการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้งสูง) จะทำให้เกิดกลวิธานป้องกันตนเองเพื่อรักษาความรู้สึกสับสน ต้องการปกป้องตัวตน (self) ของตนเองไว้โดยมองว่าตนเองเป็นฝ่ายที่ถูกต้อง และมองผู้อื่นในทางลบมากขึ้น จึงทำให้มีอคติทั้งสองรูปแบบเพิ่มสูงขึ้น และลดการให้อภัยทั้งโดยนัยและโดยชัดแจ้งลงแม้ว่าจะเป็นกรณีการถูกคุกคามจากบุคคลที่เป็นกลุ่มเดียวกันก็ตาม

4. ผลการวิเคราะห์ความตรงของโมเดลการวิจัยที่ 2 ของอิทธิพลความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง ต่อการให้อภัยโดยนัยและการให้อภัยโดยชัดแจ้ง โดยมีอคติโดยนัย และอคติโดยชัดแจ้งเป็นตัวแปรส่งผ่านในกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งของผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม ภายหลังจากการปรับโมเดลในส่วนที่เป็นการผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นพบว่า โมเดลการวิจัยที่ 2 สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าไค-สแควร์ ซึ่งมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 18.98, df = 12, p = .09$) โดยดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI = .99) และค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI = .98) มีค่าเข้าใกล้หนึ่ง ค่ารากที่สองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA = .03) รวมถึงค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR = .01) ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ โดยตัวแปรเหตุและตัวแปรส่งผ่านทั้ง 3 ตัวแปรสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรตามการให้อภัยโดยนัยได้ร้อยละ 56 และการให้อภัยโดยชัดแจ้งได้ร้อยละ 60

ตัวแปรความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งนั้นไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อการให้อภัยโดยนัย แต่จะส่งอิทธิพลทางอ้อมต่ออคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งทำให้มีอคติทั้งสองรูปแบบเพิ่มสูงขึ้นส่งผลทางอ้อมให้บุคคลมีการให้อภัยโดยนัยเมื่อถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มลดต่ำลง ในขณะที่ความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งจะส่งผลทางลบทั้งทางตรงต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้ง และส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านอคติโดยนัยและโดยชัดแจ้งทำให้มีอคติทั้งสองรูปแบบสูงขึ้นทำให้การให้อภัยโดยชัดแจ้งต่ำลงเมื่อถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มจึงควรมีการส่งเสริมให้บุคคลมีการตระหนักรู้ พัฒนาและรักษาระดับของการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบให้สอดคล้องกันอันนำไปสู่การลดอคติและเพิ่มระดับให้อภัยทั้งสองรูปแบบสูงขึ้นได้

5. ผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวิจัยที่ 1 และโมเดลการวิจัยที่ 2 ระหว่างกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากคนภายในกลุ่มเดียวกัน และผู้ที่ถูกคุกคามจากคนภายนอกกลุ่ม

ผลพบว่าในโมเดลการวิจัยที่ 1 และโมเดลการวิจัยที่ 2 ของผู้ที่ถูกคุกคามจากคนภายในกลุ่มเดียวกันและผู้ที่ถูกคุกคามจากคนภายนอกกลุ่มมีความไม่แปรเปลี่ยนในด้านรูปแบบของโมเดล แต่มีความแปรเปลี่ยนในค่าพารามิเตอร์เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรภายในแฝง (BE) นั่นคือ

โมเดลมีความแปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มหรือบุคคลภายนอกกลุ่ม

6. การประเมินความรุนแรงของการคุกคามระหว่างกลุ่มผู้ที่ถูกคุกคามจากคนภายในกลุ่มเดียวกัน และผู้ที่ถูกคุกคามจากคนภายนอกกลุ่ม

ผลจากการวิเคราะห์พบว่าผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มมีการประเมินความรุนแรงของการคุกคามอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.75, SD = 0.45$) ในขณะที่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยในเงื่อนไขการถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มมีการประเมินการคุกคามอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($M = 4.75, SD = 0.37$) ดังนั้นเมื่อทำการเปรียบเทียบแล้วจึงพบว่าผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกัน มีการประเมินการคุกคามต่ำกว่าผู้ที่ถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t(718) = 9.34, p < .01$)

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. อาจมีการจัดกระทำการทดลองในรูปแบบของสถานการณ์จำลองโดยให้ผู้เข้าร่วมการทดลองเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ทางสังคมจริง ๆ ซึ่งมีผู้ช่วยการวิจัยซึ่งแสดงบทบาทสมมติที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ให้ นอกเหนือจากการชมวิดีโอทัศน์สถานการณ์จำลองเพียงอย่างเดียว
2. การวิจัยครั้งต่อไปควรตรวจสอบความตรงของโมเดลอิทธิพลของการให้อภัยโดยนัยและโดยชัดแจ้งกับกลุ่มประชากรที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง (middle adulthood) โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยทำงานเนื่องจากเป็นวัยที่มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่มีลักษณะภูมิหลังที่หลากหลาย ต้องเผชิญกับสภาวะการแข่งขันและความกดดันด้านต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งบุคคลในวัยนี้จะมีความรู้สึกและประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับสถานการณ์ที่กล่าวไปในข้างต้นเหล่านี้โดยไม่ต้องอาศัยสถานการณ์จำลองจากสื่อภาพยนตร์ขนาดสั้นมาช่วยกระตุ้น
3. ควรนำผลการวิจัยไปขยายผลการศึกษาแก่นักศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา หรือผู้ที่มีเจตคติแตกต่างกันในบางประเด็น เช่น การเมือง ชาตินิยม ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งที่รุนแรงขึ้นได้ หากไม่ได้รับการสร้างหรือปรับเจตคติให้ถูกต้องเหมาะสม รวมถึงขยายกลุ่มประชากรศึกษานอกเขตกรุงเทพมหานคร หรืออาจทำการศึกษาข้ามวัฒนธรรมเพื่อเปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดการให้อภัยในบุคคลเมื่อถูกคุกคามได้
4. ควรมีการเพิ่มตัวแปรทางด้านจิตวิทยาเชิงบวก (Positive Psychology) เช่น การมองโลกในแง่ดี การรับรู้ความสามารถของตนเอง การฟื้นฟูพลัง และการมีความหวังในชีวิต หรือตัวแปรด้าน

จิตวิทยาแนวพุทธ (Buddhist Psychology) เช่น การมีความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และความเชื่อในผลของบาป บุญ คุณ โทษ เข้ามาร่วมศึกษาด้วย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งโดยชัดแจ้งและโดยนัยมีความสัมพันธ์ และส่งอิทธิพลทางลบต่ออคติทั้งอคติโดยนัยและอคติโดยชัดแจ้ง กล่าวคือ หากบุคคลมีการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบในระดับที่เหมาะสม สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันจะมีส่วนช่วยลดอคติที่เกิดขึ้นแฝงอยู่ในจิตใจและที่แสดงออกมาผ่านทางพฤติกรรมทางสังคมต่อผู้ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน หรือมาจากต่างกลุ่มทำให้บุคคลพิจารณาผู้อื่นตามความเป็นจริง ปราศจากความลำเอียงทางความคิดความรู้สึก จึงสามารถรักษาสัมพันธ์ภาพและลดความขัดแย้งระหว่างบุคคล หรือระหว่างกลุ่มลงได้ ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่เป็นประโยชน์สำหรับให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ที่สนใจนำไปใช้ในการพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนเอง เพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นในการดำรงชีวิตทั่วไป ชีวิตครอบครัว หรือการทำงานได้

2. อคติทั้งโดยชัดแจ้งและโดยนัยมีความสัมพันธ์ และส่งอิทธิพลทางลบโดยตรงต่อการให้อภัยทั้งโดยนัยและโดยชัดแจ้งโดยเฉพาะเมื่อบุคคลถูกคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม ทำให้มีการประเมินความรุนแรงของการคุกคามที่สูงขึ้น แต่ถึงแม้ว่าจะเป็นการถูกคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มเดียวกันการมีอคติทั้งสองรูปแบบในระดับสูงก็ย่อมส่งผลกระทบต่อความรู้สึกที่แฝงอยู่ในใจและมีความคิดหรือการแสดงออกถึงการให้อภัยเมื่อถูกคุกคามลดลงด้วย จากผลการวิจัยพบว่าอคติโดยนัยที่แฝงอยู่ในใจใจจนบางครั้งบุคคลอาจไม่ตระหนักรู้ตัวหากว่าไม่ได้สำรวจตนเองอย่างลึกซึ้ง โดยจะส่งผลกระทบต่อให้การให้อภัยทั้งสองรูปแบบค่อนข้างมาก ดังนั้นข้อค้นพบดังกล่าวสามารถใช้เป็นแนวทางในการให้คำปรึกษา หรือใช้เป็นข้อมูลในการวางนโยบายสร้างความปรองดองระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเมื่อเกิดความขัดแย้งโดยการเผยแพร่ข้อมูลรอบด้านที่ถูกต้อง ร่วมกับการให้บุคคลได้มีโอกาสพิจารณาถึงอคติ ความลำเอียงภายในจิตใจหรือที่แสดงออกมานั้นสามารถแก้ปัญหาหรือแสดงออกได้อย่างเหมาะสมควบคู่ไปกับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้ง เนื่องจากพบว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนทั้งสองรูปแบบนั้นมีอิทธิพลต่อการช่วยลดอคติโดยนัยและโดยชัดแจ้ง และยังส่งอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมช่วยเพิ่มการให้อภัยทั้งโดยนัยและโดยชัดแจ้งให้เพิ่มขึ้นได้

3. เมื่อบุคคลมีความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดยชัดแจ้งจะใช้กลไกทางความคิดและกลไกทางจิตในการปกป้องตนเอง ทำให้มีอคติทั้งสองรูปแบบสูงขึ้น และส่งผลทั้งทางตรงและอ้อมต่อการให้อภัยโดยชัดแจ้งทำให้มีการให้อภัยที่ลดต่ำลงเมื่อบุคคลถูกคุกคามจากบุคคลในกลุ่มหรือต่างกลุ่ม ถึงแม้ว่าความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและโดย

ชัดแจ้งจะไม่ส่งอิทธิพลโดยตรงต่อการให้อภัยโดยนัย แต่ก็ส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านอคติโดยนัยเมื่อบุคคลถูกคุกคามจากคนภายในกลุ่มและส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านอคติโดยนัยด้วยเมื่อบุคคลถูกคุกคามจากคนภายนอกกลุ่มทำให้การให้อภัยโดยนัยต่ำลงด้วย ดังนั้นเมื่อองค์กร หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ที่ให้ความสนใจจะนำข้อค้นพบนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเห็นคุณค่าแห่งตนของบุคคล เช่น นักเรียน นิสิต นักศึกษา พนักงานในองค์กรต่าง ๆ ก็จำเป็นที่จะต้องทำการพัฒนาการเห็นคุณค่าแห่งตนเองทั้งสองรูปแบบควบคู่ไปด้วยกันจนมีระดับของการเห็นคุณค่าของตนเองทั้งสองรูปแบบใกล้เคียงสอดคล้องกัน เนื่องจากเมื่อมีการเห็นคุณค่าแห่งตนเองทั้งสองรูปแบบสูงจะช่วยลดอคติและเพิ่มการให้อภัยต่อผู้ที่มาคุกคาม และเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ขึ้นได้

4. งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยนำร่องที่ศึกษาผลของสภาวะที่แฝงอยู่ในจิตใจหรือสภาวะโดยนัย (implicit) และสภาวะที่แสดงออกโดยชัดแจ้ง (explicit) ควบคู่กันทั้ง 2 มิติ ของตัวแปรการเห็นคุณค่าแห่งตน ที่มีต่อการให้อภัยโดยมีอคติเป็นตัวแปรส่งผ่านในเงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่มและภายนอกกลุ่ม ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาส่งเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตน การลดอคติและการเพิ่มการให้อภัย และอาจต่อยอดเป็นงานวิจัยร่วมกับตัวแปรในเชิงของศาสตร์ทางจิตวิทยา สังคมวิทยาและสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถดำรงชีวิตและทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ มีสุขภาพทั้งทางกายและทางจิตที่ดีต่อไปในอนาคต

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *การวิเคราะห์ทอริมาน*. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิรินรัตน์ ศรีสรवल. (2547). *อิทธิพลของภาพลวงตาทางบวกต่อความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของคู่รัก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หยกฟ้า อิศรานนท์. (2551). *อิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเอง และความไม่สอดคล้องระหว่างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง ต่อสุขภาวะทางจิต : การวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรกำกับและตัวแปรส่งผ่าน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Abersson, C. L., & Haag, S. C. (2007). Contact, perspective taking, and anxiety as predictors of stereotype endorsement, explicit attitudes, and implicit attitudes. *Group Processes & Intergroup Relations, 10*, 179-201. doi: 10.1177/1368430207074726
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (2005). The influence of attitudes on behavior. In D. Albarracín, B. T. Johnson, & M. P. Zanna (Ed.), *The handbook of attitudes* (pp. 173-221). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Akhtar, S. (2002). Forgiveness: Origins, dynamics, psychopathology, and technical relevance. *Psychoanalytic Quarterly, 71*, 175-212. doi: 10.1002/j.2167-4086.2002.tb00010.x
- Akrami, N., & Ekehammar, B. (2005). The association between implicit and explicit prejudice: The moderating role of motivation to control prejudiced reactions. *Scandinavian Journal of Psychology, 46*, 361-366. doi: 10.1111/j.1467-9450.2005.00466.x

- Allen, T. J., & Sherman, J. W. (2011). Ego threat and intergroup bias A test of motivated-activation versus self-regulatory accounts. *Psychological Science*, 22, 331-333. doi: 10.1177/0956797611399291
- Allport, G. W. (1979). *The nature of prejudice: 25th anniversary edition*. Cambridge, MA: Perseus Books.
- Allred, K. G. (1999). Anger and Retaliation: Toward an Understanding of Impassioned Conflict in Organizations. In R. Lewicki, R. Bies, & B. Sheppard (Ed.), *Research on Negotiation in Organizations* (Vol. 7, pp. 27-58). Greenwich, CN: JAI Press.
- Anderson, C. A., & Bushman, B. J. (2002). Human aggression. In S. T. Fiske, D. L. Schacter, & C. Zahn-Waxler (Ed.), *Annual Review of Psychology* (Vol. 53, pp. 27-51).
- Baron, R. A., & Neuman, J. H. (1996). Workplace violence and workplace aggression: Evidence on their relative frequency and potential causes. *Aggressive behavior*, 22, 161-173. doi: 10.1016/S0149-2063(99)80066-X
- Bast, D. F., & Barnes-Holmes, D. (2014). A first test of the Implicit Relational Assessment Procedure as a measure of forgiveness of self and others. *Psychological Record*, 64, 253-260. doi: 10.1007/s40732-014-0022-2
- Baumeister, R. F., Exline, J. J., & Sommer, K. L. (1998). The victim role, grudge theory, and two dimensions of forgiveness. In E. L. Worthington Jr (Ed.), *Dimensions of forgiveness: Psychological research and theological principles* (pp. 79-106). Philadelphia, PA: Templeton Foundation Press.
- Berry, J. W., Worthington, E. L., O'Connor, L. E., Parrott, L., & Wade, N. G. (2005). Forgiveness, vengeful rumination, and affective traits. *Journal of personality*, 73, 183-226. doi: 10.1111/j.1467-6494.2004.00308.x
- Beth, P. (2008). *Forgiveness and implicit theories in early adolescents*. Saarbrücken, Germany: VDM.
- Biernat, M., & Crandall, C. S. (1999). Racial attitudes. In J. P. Robinson, P. R., Shaver, & L. S. Wrightsman (Ed.), *Measures of political attitudes* (pp. 297-411). San Diego, CA: Academic Press.

- Bies, R. J. (2001). Interactional (in)justice: The sacred and the profane. In J. Greenberg, & R. Cropanzano (Ed.), *Advances in organizational behavior* (pp. 89-118). Palo Alto, CA: Stanford University Press.
- Bies, R. J., & Tripp, T. M. (2002). Hot flashes, open wounds: Injustice and the tyranny of its emotions. In S. Gilliland, D. Steiner, & D. Skarlicki (Ed.), *Emerging perspectives on managing organizational justice* (pp. 203-223). Greenwich, CN: IAP Press.
- Bies, R. J., & Tripp, T. M. (2005). The study of revenge in the workplace: Conceptual, ideological and empirical issues. In S. Fox, & P. Spector (Ed.), *Counterproductive work behavior: Investigations of actors and targets* (pp. 65-82). Washington, DC: American Psychological Association.
- Blair, I. V. (2001). Implicit stereotypes and prejudice. In G. B. Moskowitz (Ed.), *Cognitive social psychology: On the tenure and future of social cognition* (pp. 359-374). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Bono, G., McCullough, M. E., & Root, L. M. (2008). Forgiveness, feeling connected to others, and well-being: Two longitudinal studies. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34, 182-195. doi: 10.1177/0146167207310025
- Borton, J. L., Crimmins, A. E., Ashby, R. S., & Ruddiman, J. F. (2012). How do individuals with fragile high self-esteem cope with intrusive thoughts following ego threat? *Self and Identity*, 11, 16-35. doi: 10.1080/15298868.2010.500935
- Bosson, J. K., Brown, R. P., Zeigler-Hill, V., & Swann, W. B. (2003). Self-enhancement tendencies among people with high explicit self-esteem: The moderating role of implicit self-esteem. *Self and Identity*, 2, 169-187. doi: 10.1080/15298860309029
- Bradfield, M., & Aquino, K. (1999). The effects of blame attributions and offender likableness on forgiveness and revenge in the workplace. *Journal of Management*, 25, 607-631. doi: 10.1177/014920639902500501
- Branden, N. (2001). *The psychology of self-esteem: A revolutionary approach to self-understanding that launched a new era in modern psychology*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

- Brown, R. (2010). *Prejudice: It's social psychology* (2 ed.). Oxford, United Kingdom: Wiley-Blackwell.
- Brown, R. P. (2003). Measuring individual differences in the tendency to forgive: Construct validity and links with depression. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *29*, 759-771. doi: 10.1177/0146167203029006008
- Brown, R. P., & Bosson, J. K. (2001). Narcissus meets Sisyphus: Self-love, self-loathing, and the never-ending pursuit of self-worth. *Psychological Inquiry*, *12*, 210-213.
- Brudholm, T. (2010). Hatred as an attitude. *Philosophical Papers*, *39*, 289-313. doi: 10.1080/05568641.2010.538912
- Buechsel, R. K. (2010). *Development of an implicit measure of dispositional forgiveness*. Baylor University, Texas, United States. Retrieved from https://baylor-ir.tdl.org/baylor-ir/bitstream/handle/2104/8021/Ruth_Buechsel_psyd.pdf?sequence=1
- Buhrmester, M. D., Blanton, H., & Swann Jr, W. B. (2011). Implicit self-esteem: nature, measurement, and a new way forward. *Journal of personality and social psychology*, *100*, 365-389. doi: 10.1037/a0021341
- Burnette, J. L., O'Boyle, E. H., VanEpps, E. M., Pollack, J. M., & Finkel, E. J. (2013). Mind-sets matter: A meta-analytic review of implicit theories and self-regulation. *Psychological bulletin*, *139*, 655-701. doi: 10.1037/a0029531
- Cardi, M., Milich, R., Harris, M. J., & Kearns, E. (2007). Self-esteem moderates the response to forgiveness instructions among women with a history of victimization. *Journal of Research in Personality*, *41*, 804-819. doi: 10.1016/j.jrp.2006.09.007
- Carlisle, R. D., Tsang, J.-A., Ahmad, N. Y., Worthington, E. L., Jr, Witvliet, C. V., & Wade, N. (2012). Do actions speak louder than words? Differential effects of apology and restitution on behavioral and self-report measures of forgiveness. *Journal of Positive Psychology*, *7*, 294-305. doi: 10.1080/17439760.2012.690444
- Coopersmith, S. (1981). *The antecedents of self-esteem*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.
- Coyle, C. T., & Enright, R. D. (1997). Forgiveness intervention with postabortion men. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, *65*, 1042-1046.

- Crocker, J., Thompson, L. L., McGraw, K. M., & Ingerman, C. (1987). Downward comparison, prejudice, and evaluations of others: Effects of self-esteem and threat. *Journal of personality and social psychology, 52*, 907-916. doi: 10.1037/0022-3514.52.5.907
- Cunningham, W. A., Nezlek, J. B., & Banaji, M. R. (2004). Implicit and explicit ethnocentrism: Revisiting the ideologies of prejudice. *Personality and Social Psychology Bulletin, 30*, 1332-1346. doi: 10.1177/0146167204264654
- Dambrun, M., & Guimond, S. (2004). Implicit and explicit measures of prejudice and stereotyping: Do they assess the same underlying knowledge structure? *European journal of social psychology, 34*, 663-676. doi: 10.1002/ejsp.223
- De Zavala, A. G. (2011). Collective narcissism and intergroup hostility: The dark side of 'in-group love'. *Social and Personality Psychology Compass, 5*, 309-320. doi: 10.1111/j.1751-9004.2011.00351.x
- Debellis, D. (2011). *Affective priming is sensitive to ingroup and outgroup comparison within varying modes of intergroup dynamic*. The Faculty of the Graduate School. Lehigh University. Pennsylvania, United States.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1995). Human autonomy: The basis for true self-esteem. In M. Kernis (Ed.), *Efficacy, agency, and self-esteem* (pp. 31-49). New York, NY: Plenum Press.
- DeHart, T. (2002). *The hidden effects of early experiences: The origins and stability of implicit self-esteem*. The State University of New York at Buffalo, New York, United States.
- DeHart, T., & Pelham, B. W. (2007). Fluctuations in state implicit self-esteem in response to daily negative events. *Journal of Experimental Social Psychology, 43*, 157-165. doi: 10.1016/j.jesp.2006.01.002
- Dijksterhuis, A. (2004). I like myself but I don't know why: Enhancing implicit self-esteem by subliminal evaluative conditioning. *Journal of personality and social psychology, 86*, 345. doi: 10.1037/0022-3514.86.2.345
- Dovidio, J. F., Kawakami, K., & Gaertner, S. L. (2002). Implicit and explicit prejudice and interracial interaction. *Journal of personality and social psychology, 82*, 62-68. doi: 10.1037/0022-3514.82.1.62

- Dovidio, J. F., Saguy, T., & Shnabel, N. (2009). Cooperation and conflict within groups: Bridging intragroup and intergroup processes. *Journal of Social Issues, 65*, 429-449. doi: 10.1111/j.1540-4560.2009.01607.x
- Dunton, B. C., & Fazio, R. H. (1997). An individual difference measure of motivation to control prejudiced reactions. *Personality and Social Psychology Bulletin, 23*, 316-326. doi: 10.1177/0146167297233009
- Eaton, J., Struthers, C. W., & Santelli, A. G. (2006). Dispositional and state forgiveness: The role of self-esteem, need for structure, and narcissism. *Personality and Individual Differences, 41*, 371-380. doi: 10.1016/j.paid.2006.02.005
- Eaton, J., Struthers, C. W., Shomrony, A., & Santelli, A. G. (2007). When apologies fail: The moderating effect of implicit and explicit self-esteem on apology and forgiveness. *Self and Identity, 6*, 209-222. doi: 10.1080/15298860601118819
- Exline, J. J., & Baumeister, R. F. (2000). Expressing forgiveness and repentance: Benefits and barriers. In M. E. McCullough, K. I. Pargament, & C. E. Thoresen (Ed.), *Forgiveness: Theory, research, and practice* (pp. 133-155). New York, NY: Guilford Press.
- Farnham, S. D., Greenwald, A. G., & Banaji, M. R. (1999). Implicit self-esteem. In D. Abrams, & M. Hogg (Ed.), *Social identity and social cognition* (pp. 230-248): Oxford, UK: Blackwell.
- Fatfouta, R., Schröder-Abé, M., & Merkl, A. (2014). Forgiving, fast and slow: validity of the implicit association test for predicting differential response latencies in a transgression-recall paradigm. *Frontiers in psychology, 5*, 1-8. doi: 10.3389/fpsyg.2014.00728
- Fazio, R. H., Jackson, J. R., Dunton, B. C., & Williams, C. J. (1995). Variability in automatic activation as an unobtrusive measure of racial attitudes: a bona fide pipeline? *Journal of personality and social psychology, 69*, 1013-1027. doi: 10.1037/0022-3514.69.6.1013
- Fehr, R., Gelfand, M. J., & Nag, M. (2010). The road to forgiveness: A meta-analytic synthesis of its situational and dispositional correlates. *Psychological bulletin, 136*, 894-914. doi: 10.1037/a0019993

- Fincham, F. D. (2000). The kiss of the porcupines: From attributing responsibility to forgiving. *Personal Relationships*, 7, 1-23. doi: 10.1111/j.1475-6811.2000.tb00001.x
- Finkel, E. J., Rusbult, C. E., Kumashiro, M., & Hannon, P. A. (2002). Dealing with betrayal in close relationships: Does commitment promote forgiveness? *Journal of personality and social psychology*, 82, 956-974. doi: 10.1037//0022-3514.82.6.956. 956
- Fischer, P., Haslam, S. A., & Smith, L. (2010). "If you wrong us, shall we not revenge?" Social identity salience moderates support for retaliation in response to collective threat. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, 14, 143-150. doi: 10.1037/a0017970
- Fox, S., Spector, P. E., & Miles, D. (2001). Counterproductive work behavior (CWB) in response to job stressors and organizational justice: Some mediator and moderator tests for autonomy and emotions. *Journal of vocational behavior*, 59, 291-309. doi: 10.1006/jvbe.2001.1803
- Galinsky, A. D., & Ku, G. (2004). The effects of perspective-taking on prejudice: The moderating role of self-evaluation. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30, 594-604. doi: 10.1177/0146167203262802
- Gawronski, B., & Bodenhausen, G. V. (2006). Associative and propositional processes in evaluation: an integrative review of implicit and explicit attitude change. *Psychological bulletin*, 132, 692-731. doi: 10.1037/0033-2909.132.5.692
- Gawronski, B., Hofmann, W., & Wilbur, C. J. (2006). Are "implicit" attitudes unconscious? *Consciousness and cognition*, 15, 485-499. doi: 10.1016/j.concog.2005.11.007
- Gawronski, B., Peters, K. R., & LeBel, E. P. (2008). What makes mental associations personal or extra-personal? Conceptual issues in the methodological debate about implicit attitude measures. *Social and Personality Psychology Compass*, 2, 1002-1023. doi: 10.1111/j.1751-9004.2008.00085.x
- Gendler, T. S. (2011). On the epistemic costs of implicit bias. *Philosophical Studies*, 156, 33-63. doi: 10.1007/s11098-011-9801-7

- Girard, M., & Mullet, E. (2012). Development of the forgiveness schema in adolescence. *Universitas Psychologica*, *11*, 1235-1244.
- Glick, P., Fiske, S. T., Mladinic, A., Saiz, J. L., Abrams, D., Masser, B., . . . Alao, A. (2000). Beyond prejudice as simple antipathy: Hostile and benevolent sexism across cultures. *Journal of personality and social psychology*, *79*, 763-775. doi: 10.1037//0022-3514.79.5.763
- Goldring, J. (2011). *The development of an implicit association test for measuring forgiveness*. University of Adelaide, Adelaide, Australia. Retrieved from <https://digital.library.adelaide.edu.au/dspace/bitstream/2440/67104/8/02whole.pdf>
- Green, J. S., & Teachman, B. A. (2013). Predictive validity of explicit and implicit threat overestimation in contamination fear. *Journal of obsessive-compulsive and related disorders*, *2*, 1-8. doi: 10.1016/j.jocrd.2012.09.002
- Greenwald, A. G., & Banaji, M. R. (1995). Implicit social cognition: Attitudes, self-esteem, and stereotypes. *Psychological review*, *102*, 4-27. doi: 10.1037//0033-295X.102.1.4
- Greenwald, A. G., Banaji, M. R., Rudman, L. A., Farnham, S. D., Nosek, B. A., & Mellott, D. S. (2002). A unified theory of implicit attitudes, stereotypes, self-esteem, and self-concept. *Psychological review*, *109*, 3-25. doi: 10.1037//0033-295X.109.1.3
- Greenwald, A. G., & Farnham, S. D. (2000). Using the implicit association test to measure self-esteem and self-concept. *Journal of personality and social psychology*, *79*, 1022-1038. doi: 10.1037//0022-3514.79.6.1022
- Greenwald, A. G., McGhee, D. E., & Schwartz, J. L. (1998). Measuring individual differences in implicit cognition: the implicit association test. *Journal of personality and social psychology*, *74*, 1464-1480. doi: 10.1037/0022-3514.74.6.1464
- Greenwald, A. G., Nosek, B. A., & Banaji, M. R. (2003). Understanding and using the implicit association test: I. An improved scoring algorithm. *Journal of personality and social psychology*, *85*, 197-216. doi: 10.1037/0022-3514.85.2.197

- Griswold, C. (2007). *Forgiveness: A philosophical exploration*. New York, NY: Cambridge University Press.
- Halevy, N., Bornstein, G., & Sagiv, L. (2008). "In-Group Love" and "Out-Group Hate" as motives for individual participation in intergroup conflict a new game paradigm. *Psychological Science, 19*, 405-411. doi: 10.1111/j.1467-9280.2008.02100.x
- Halevy, N., Weisel, O., & Bornstein, G. (2012). "In-Group Love" and "Out-Group Hate" in Repeated Interaction Between Groups. *Journal of Behavioral Decision Making, 25*, 188-195. doi: 10.1002/bdm.726
- Hall, J. H., & Fincham, F. D. (2005). Self forgiveness?: The stepchild of forgiveness research. *Journal of Social and Clinical Psychology, 24*, 41-63. doi: 10.1521/jscp.2005.24.5.621
- Harrison, L. A. (2001). *The effects of state self-esteem and individual prejudice level on explicit and implicit stereotyping*. University of Nebraska, Nebraska, United States. Retrieved from <http://digitalcommons.unl.edu/dissertations/AAI3009722/>
- Heatherton, T. F., & Polivy, J. (1991). Development and validation of a scale for measuring state self-esteem. *Journal of personality and social psychology, 60*, 895-910. doi: 10.1037/0022-3514.60.6.895
- Hewstone, M., Cairns, E., Voci, A., Hamberger, J., & Niens, U. (2006). Intergroup contact, forgiveness, and experience of "The Troubles" in Northern Ireland. *Journal of Social Issues, 62*, 99-120. doi: 10.1111/j.1540-4560.2006.00441.x
- Hewstone, M., Rubin, M., & Willis, H. (2002). Intergroup bias. In S. T. Fiske, D. L. Schacter, & C. Zahn-Waxler (Ed.), *Annual Review of Psychology* (Vol. 53, pp. 575-604).
- Hinkle, S., Taylor, L. A., Fox-Cardamone, D. L., & Crook, K. F. (1989). Intragroup identification and intergroup differentiation: A multicomponent approach. *British Journal of Social Psychology, 28*, 305-317. doi: 10.1111/j.2044-8309.1989.tb00874.x

- Hornsey, M. J., & Wohl, M. J. (2013). We are sorry: Intergroup apologies and their tenuous link with intergroup forgiveness. *European Review of Social Psychology, 24*, 1-31. doi: 10.1080/10463283.2013.822206
- Jones, J. M. (1997). *Prejudice and racism* (2 ed.). New York, NY: McGraw-Hill.
- Jordan, C. H., Logel, C., & Zanna, M. P. (2012). Discrepancies between implicit and explicit attitudes, Prejudices, and self-esteem. *Cognitive consistency: A fundamental principle in social cognition, 9*, 202-222. doi: 10.5964/ejop.v9i2.544
- Jordan, C. H., Spencer, S. J., & Zanna, M. P. (2005). Types of high self-esteem and prejudice: How implicit self-esteem relates to ethnic discrimination among high explicit self-esteem individuals. *Personality and Social Psychology Bulletin, 31*, 693-702. doi: 10.1177/0146167204271580
- Jordan, C. H., Spencer, S. J., Zanna, M. P., Hoshino-Browne, E., & Correll, J. (2003). Secure and defensive high self-esteem. *Journal of personality and social psychology, 85*, 969-978. doi: 10.1037/0022-3514.85.5.969
- Jordan, C. H., Whitfield, M., & Zeigler-Hill, V. (2007). Intuition and the correspondence between implicit and explicit self-esteem. *Journal of personality and social psychology, 93*, 1067-1079. doi: 10.1037/0022-3514.93.6.1067
- Kaplan, D. (2008). *Structural equation modeling: Foundations and extensions*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Karremans, J. C., & Van Lange, P. A. (2008). Forgiveness in personal relationships: Its malleability and powerful consequences. *European Review of Social Psychology, 19*, 202-241. doi: 10.1080/10463280802402609
- Kernis, M. H. (2003). Toward a conceptualization of optimal self-esteem. *Psychological inquiry, 14*, 1-26. doi: 10.1207/S15327965PLI1401_01
- Kernis, M. H., Abend, T. A., Goldman, B. M., Shira, I., Paradise, A. N., & Hampton, C. (2005). Self-serving responses arising from discrepancies between explicit and implicit self-esteem. *Self and Identity, 4*, 311-330. doi: 10.1080/15298860500146028
- Kernis, M. H., & Paradise, A. W. (2002). 15: Distinguishing Between Secure and Fragile Forms of High Self-Esteem. In E. L. Deci, & R. M. Ryan (Ed.), *Handbook of self-*

- determination research* (pp. 339-360). Rochester, NY: University of Rochester Press.
- Klavina, E., Schröder-Abé, M., & Schütz, A. (2012). Facets of self-esteem at an implicit level? Investigation of implicit–explicit correlations and development of four IATs. *Personality and Individual Differences, 53*, 693-698. doi: 10.1016/j.paid.2012.05.028
- Lane, K. A., Banaji, M. R., Nosek, B. A., & Greenwald, A. G. (2007). Understanding and using the Implicit Association Test: IV. What we know (so far). In B. Wittenbrink, & N. S. Schwarz (Ed.), *Implicit measures of attitudes: Procedures and controversies* (pp. 59–102). New York, NY: Guilford Press.
- Lazarus, R. S. (1991). Emotion and adaptation. In L. A. Pervin (Ed.), *Handbook of personality: Theory and research* (pp. 609-637). New York, NY: Guilford Press.
- Legault, L., Green-Demers, I., Grant, P., & Chung, J. (2007). On the self-regulation of implicit and explicit prejudice: A self-determination theory perspective. *Personality and Social Psychology Bulletin, 33*, 732-749. doi: 10.1177/0146167206298564
- Leonard, D. J., Mackie, D. M., & Smith, E. R. (2011). Emotional responses to intergroup apology mediate intergroup forgiveness and retribution. *Journal of Experimental Social Psychology, 47*, 1198-1206. doi: 10.1016/j.jesp.2011.05.002
- Luchies, L. B., Finkel, E. J., McNulty, J. K., & Kumashiro, M. (2010). The doormat effect: when forgiving erodes self-respect and self-concept clarity. *Journal of personality and social psychology, 98*, 734-749. doi: 10.1037/a0017838
- Luhtanen, R., & Crocker, J. (1992). A collective self-esteem scale: Self-evaluation of one's social identity. *Personality and Social Psychology Bulletin, 18*, 302-318. doi: 10.1177/0146167292183006
- Lundahl, B. W., Taylor, M. J., Stevenson, R., & Roberts, K. D. (2008). Process-based forgiveness interventions: A meta-analytic review. *Research on Social Work Practice, 18*, 465-478. doi: 10.1177/1049731507313979
- Maison, D., Greenwald, A. G., & Bruin, R. H. (2004). Predictive validity of the Implicit Association Test in studies of brands, consumer attitudes, and behavior.

Journal of consumer psychology, 14, 405-415. doi:

10.1207/s15327663jcp1404_9

- Maltby, J., Macaskill, A., & Day, L. (2001). Failure to forgive self and others: A replication and extension of the relationship between forgiveness, personality, social desirability and general health. *Personality and Individual Differences*, 30, 881-885. doi: 10.1016/S0191-8869(00)00080-5
- Marsella, S. C., & Gratch, J. (2009). EMA: A process model of appraisal dynamics. *Cognitive Systems Research*, 10, 70-90. doi: 10.1016/j.cogsys.2008.03.005
- McCullough, M. E. (2008). *Beyond revenge: The evolution of the forgiveness instinct*. New York, NY: Jossey-Bass.
- McCullough, M. E., Bono, G., & Root, L. M. (2007). Rumination, emotion, and forgiveness: three longitudinal studies. *Journal of personality and social psychology*, 92, 490-505. doi: 10.1037/0022-3514.92.3.490
- McCullough, M. E., Pargament, K. I., & Thoresen, C. E. (2001). *Forgiveness: Theory, research, and practice*. New York, NY: Guilford Press.
- McCullough, M. E., Rachal, K. C., Sandage, S. J., Worthington Jr, E. L., Brown, S. W., & Hight, T. L. (1998). Interpersonal forgiving in close relationships: II. Theoretical elaboration and measurement. *Journal of personality and social psychology*, 75, 1586-1603. doi: 10.1177/002200278002400301
- McCullough, M. E., Root, L. M., & Cohen, A. D. (2006). Writing about the benefits of an interpersonal transgression facilitates forgiveness. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 74, 887-897. doi: 10.1037/0022-006X.74.5.887
- Neto, F., & Mullet, E. (2004). Personality, self-esteem, and self-construal as correlates of forgivingness. *European Journal of Personality*, 18, 15-30. doi: 10.1002/per.500
- Neuman, J. H., & Baron, R. A. (1998). Workplace violence and workplace aggression: Evidence concerning specific forms, potential causes, and preferred targets. *Journal of Management*, 24, 391-419. doi: 10.1177/014920639802400305
- Ng, A. S., & Tong, E. M. (2013). The relation between implicit theories of personality and forgiveness. *Personal Relationships*, 20, 479-494. doi: 10.1111/j.1475-6811.2012.01419.x

- Nosek, B. A. (2007). Implicit–explicit relations. *Current Directions in Psychological Science*, *16*, 65-69. doi: 10.1111/j.1467-8721.2007.00477.x
- Nosek, B. A., Greenwald, A. G., & Banaji, M. R. (2005). Understanding and using the Implicit Association Test: II. Method variables and construct validity. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *31*, 166-180. doi: 10.1177/0146167204271418
- Olson, M. A. (2009). Measures of prejudice. In T. D. Nelson (Ed.), *Handbook of prejudice* (pp. 367-381). New York, NY: Psychology Press.
- Olson, M. A., & Fazio, R. H. (2009). Implicit and explicit measures of attitudes: The perspective of the MODE model. In R. E. Petty, R. H. Fazio, & P. Briñol (Ed.), *Attitudes: Insights from the new implicit measures* (pp. 19-63). New York, NY: Psychology Press.
- Paolini, S., Hewstone, M., & Cairns, E. (2007). Direct and indirect intergroup friendship effects: Testing the moderating role of the affective-cognitive bases of prejudice. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *33*, 1406-1420. doi: 10.1177/0146167207304788
- Powers, C., Nam, R. K., Rowatt, W. C., & Hill, P. C. (2007). Associations between humility, spiritual transcendence, and forgiveness. *Research in the Social Scientific Study of Religion* (Vol. 18, pp. 75-94): Brill. Retrieved from <http://booksandjournals.brillonline.com/content/books/10.1163/ej.9789004158511.i-301.32> doi: 10.1163/ej.9789004158511.i-301.32
- Pratto, F., Sidanius, J., Stallworth, L. M., & Malle, B. F. (1994). Social dominance orientation: A personality variable predicting social and political attitudes. *Journal of personality and social psychology*, *67*, 741-763. doi: 10.1037/0022-3514.67.4.741
- Pyszczynski, T., Greenberg, J., Solomon, S., Arndt, J., & Schimel, J. (2004). Why do people need self-esteem? A theoretical and empirical review. *Psychological bulletin*, *130*, 435-468. doi: 10.1037/0033-2909.130.3.435
- Roderick, T., McCammon, S. L., Long, T. E., & Allred, L. J. (1998). Behavioral aspects of homonegativity. *Journal of Homosexuality*, *36*, 79-88. doi: 10.1300/J082v36n01_05

- Romero, A. J., & Roberts, R. E. (2003). The impact of multiple dimensions of ethnic identity on discrimination and adolescents' self-esteem. *Journal of Applied Social Psychology, 33*, 2288-2305. doi: 10.1111/j.1559-1816.2003.tb01885.x
- Rosen, P. J., Milich, R., & Harris, M. J. (2007). Victims of their own cognitions: Implicit social cognitions, emotional distress, and peer victimization. *Journal of Applied Developmental Psychology, 28*, 211-226. doi: 10.1016/j.appdev.2007.02.001
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Rosenberg, M. (1979). *Conceiving the self*. New York, NY: Basic Books.
- Rubel, A. N. (2012). *Forgiveness in two minds: Understanding forgiveness through dual-process theory*. Brock University, Ontario, Canada.
- Rudman, L. A., & Spencer, S. J. (2007). The implicit self. *Self and Identity, 6*, 97-100. doi: 10.1080/15298860601128271
- Rye, M. S., Loiacono, D. M., Folck, C. D., Olszewski, B. T., Heim, T. A., & Madia, B. P. (2001). Evaluation of the psychometric properties of two forgiveness scales. *Current Psychology, 20*, 260-277. doi: 10.1007/s12144-001-1011-6
- Samson, E. E. (1999). *Dealing with differences: An introduction to the social psychology of prejudice*. New York, NY: Harcourt Brace.
- Sandage, S. J., Worthington Jr, E. L., Hight, T. L., & Berry, J. W. (2000). Seeking forgiveness: Theoretical context and an initial empirical study. *Journal of Psychology and Theology, 28*, 21-35.
- Sava, F. A., Maricutoiu, L. P., Rusu, S., Macsinga, I., & Virga, D. (2011). Implicit and explicit self-esteem and irrational beliefs. *Journal of Cognitive and Behavioral Psychotherapies, 11*, 97-111. doi: 10.1037/a0021341
- Schröder-Abé, M., Rudolph, A., & Schütz, A. (2007). High implicit self-esteem is not necessarily advantageous: Discrepancies between explicit and implicit self-esteem and their relationship with anger expression and psychological health. *European Journal of Personality, 21*, 319-339. doi: 10.1002/per.626

- Sherman, J. W., Stroessner, S. J., Conrey, F. R., & Azam, O. A. (2005). Prejudice and stereotype maintenance processes: attention, attribution, and individuation. *Journal of personality and social psychology, 89*, 607-622. doi: 10.1037/0022-3514.89.4.607
- Shnabel, N., Halabi, S., & Noor, M. (2013). Overcoming competitive victimhood and facilitating forgiveness through re-categorization into a common victim or perpetrator identity. *Journal of Experimental Social Psychology, 49*, 867-877. doi: 10.1016/j.jesp.2013.04.007
- Sibley, C. G., & Duckitt, J. (2008). Personality and prejudice: A meta-analysis and theoretical review. *Personality and Social Psychology Review, 12*, 248-279. doi: 10.1177/1088868308319226
- Smith, C. A., & Kirby, L. D. (2000). Consequences require antecedents: Toward a process model of emotion elicitation. In J. P. Forgas (Ed.), *Feeling and thinking: The role of affect in social cognition* (pp. 83-106). New York, NY, US: Cambridge University Press.
- Smith, C. A., & Kirby, L. D. (2009). Putting appraisal in context: Toward a relational model of appraisal and emotion. *Cognition and Emotion, 23*, 1352-1372. doi: 10.1080/02699930902860386
- Smith, C. A., & Lazarus, R. S. (1991). Emotion and adaptation. In L. A. Pervin (Ed.), *Handbook of personality: Theory and research* (pp. 609-637). New York, NY: Guilford Press.
- Smith, E. R., & DeCoster, J. (2000). Dual-process models in social and cognitive psychology: Conceptual integration and links to underlying memory systems. *Personality and Social Psychology Review, 4*, 108-131. doi: 10.1207/S15327957PSPR0402_01
- Son Hing, L. S., Chung-Yan, G. A., Hamilton, L. K., & Zanna, M. P. (2008). A two-dimensional model that employs explicit and implicit attitudes to characterize prejudice. *Journal of personality and social psychology, 94*, 971. doi: 10.1037/0022-3514.94.6.971

- Soper, D. S. (Producer). (2013, Jan 25, 2013). A-priori sample size calculator for structural equation models (Online Software). Retrieved from <http://www.danielsoper.com/statcalc>
- Spalding, L. R., & Hardin, C. D. (1999). Unconscious unease and self-handicapping: Behavioral consequences of individual differences in implicit and explicit self-esteem. *Psychological Science, 10*, 535-539. doi: 10.1111/1467-9280.00202
- Stangor, C. (2009). The study of stereotyping, prejudice, and discrimination within social psychology: A quick history of theory and research. In T. D. Nelson (Ed.), *Handbook of prejudice, stereotyping, and discrimination* (pp. 1-22). New York, NY: Psychology Press.
- Stenstrom, D. M., Lickel, B., Denson, T. F., & Miller, N. (2008). The roles of ingroup identification and outgroup entitativity in intergroup retribution. *Personality and Social Psychology Bulletin, 34*, 1570-1582. doi: 10.1177/0146167208322999
- Stephan, W. G., & Mealy, M. D. (2011). Intergroup threat theory. In D. J. Christie (Ed.), *The encyclopedia of peace psychology* (pp. 703-709). Hoboken, NJ: Blackwell
- Strelan, P. (2007). Who forgives others, themselves, and situations? The roles of narcissism, guilt, self-esteem, and agreeableness. *Personality and Individual Differences, 42*, 259-269. doi: 10.1016/j.paid.2006.06.017
- Strelan, P., & Covic, T. (2006). A review of forgiveness process models and a coping framework to guide future research. *Journal of Social and Clinical Psychology, 25*, 1059-1085. doi: 10.1521/jscp.2006.25.10.1059
- Strelan, P., & Zdaniuk, A. (2015). Threatened state self-esteem reduces forgiveness. *Self and Identity, 14*, 16-32. doi: 10.1080/15298868.2014.889034
- Struthers, C. W., Eaton, J., Santelli, A. G., Uchiyama, M., & Shirvani, N. (2008). The effects of attributions of intent and apology on forgiveness: When saying sorry may not help the story. *Journal of Experimental Social Psychology, 44*, 983-992. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.jesp.2008.02.006>
- Tafarodi, R. W., & Swann, W. B. (2001). Two-dimensional self-esteem: Theory and measurement. *Personality and Individual Differences, 31*, 653-673. doi: 10.1016/S0191-8869(00)00169-0

- Tajfel, H. (2010). *Social identity and intergroup relations*. New York, NY: Cambridge University Press.
- Tajfel, H., Billig, M. G., Bundy, R. P., & Flament, C. (1971). Social categorization and intergroup behaviour. *European journal of social psychology, 1*, 149-178. doi: 10.1002/ejsp.2420010202
- Tajfel, H., & Turner, J. C. (1986). The social identity theory of inter-group behavior. In S. Worchel, & L. W. Austin (Ed.), *Psychology of intergroup relations* (pp. 7-24). Chicago, IL: Nelson-Hall.
- Tam, T., Hewstone, M., Cairns, E., Tausch, N., Maio, G., & Kenworthy, J. (2007). The impact of intergroup emotions on forgiveness in Northern Ireland. *Group Processes & Intergroup Relations, 10*, 119-136. doi: 10.1177/1368430207071345
- Tam, T., Hewstone, M., Kenworthy, J. B., Cairns, E., Marinetti, C., Geddes, L., & Parkinson, B. (2008). Postconflict reconciliation: Intergroup forgiveness and implicit biases in Northern Ireland. *Journal of Social Issues, 64*, 303-320. doi: 10.1111/j.1540-4560.2008.00563.x
- Tennen, H., & Affleck, G. (1993). The puzzles of self-esteem: A clinical perspective. In R. F. Baumeister (Ed.), *Self-esteem: The puzzle of low self-regard* (pp. 241-262). New York, NY: Plenum Press.
- Thompson, L. Y., Snyder, C., Hoffman, L., Michael, S. T., Rasmussen, H. N., Billings, L. S., . . . Roberts, J. C. (2005). Dispositional forgiveness of self, others, and situations. *Journal of personality, 73*, 313-360. doi: 10.1111/j.1467-6494.2005.00311.x
- Tripp, T. M., Bies, R. J., & Aquino, K. (2002). Poetic justice or petty jealousy? The aesthetics of revenge. *Organizational Behavior and Human Decision Processes, 89*, 966-984. doi: 10.1016/S0749-5978(02)00038-9
- Tseng, W. L. (2009). *Multiple facets of self-esteem: Within attribution style, stress coping and forgiveness*. University of Leicester, Leicester, England. Retrieved from <https://lra.le.ac.uk/bitstream/2381/7686/1/2008tsengwlmphil.pdf>

- Van den Bos, K. (2001). Reactions to perceived fairness: The impact of mortality salience and self-esteem on ratings of negative affect. *Social Justice Research, 14*, 1-23. doi: 10.1023/A:1012501506803
- Verduyn, P., Van Mechelen, I., & Tuerlinckx, F. (2011). The relation between event processing and the duration of emotional experience. *Emotion, 11*, 20-28. doi: 10.1037/a0021239
- Voci, A. (2006). The link between identification and in-group favouritism: Effects of threat to social identity and trust-related emotions. *British Journal of Social Psychology, 45*, 265-284. doi: 10.1348/014466605X52245
- Wade, N. G., Johnson, C. V., & Meyer, J. E. (2008). Understanding concerns about interventions to promote forgiveness: A review of the literature. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training, 45*, 88-102. doi: 10.1037/0033-3204.45.1.88
- Wayne, J., & Gitterman, A. (2004). Offensive behavior in groups: Challenges and opportunities. *Social Work with Groups, 26*, 23-34. doi: 10.1300/J009v26n02_03
- Weun, S., Beatty, S. E., & Jones, M. A. (2004). The impact of service failure severity on service recovery evaluations and post-recovery relationships. *Journal of Services Marketing, 18*, 133-146. doi: 10.1108/08876040410528737
- Whitley, B. E., & Kite, M. E. (2010). *The psychology of prejudice and discrimination* (2 ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- Wilson, T. D., Lindsey, S., & Schooler, T. Y. (2000). A model of dual attitudes. *Psychological review, 107*, 101-126. doi: 10.1037//0033-295X.107.1.101
- Wohl, M. J., Hornsey, M. J., & Bennett, S. H. (2012). Why group apologies succeed and fail: intergroup forgiveness and the role of primary and secondary emotions. *Journal of personality and social psychology, 102*, 306-322. doi: 10.1037/a0024838
- Zeigler-Hill, V., & Terry, C. (2007). Perfectionism and explicit self-esteem: The moderating role of implicit self-esteem. *Self and Identity, 6*, 137-153. doi: 10.1080/15298860601118850

- Zeigler-Hill, V. (2006). Discrepancies between implicit and explicit self-esteem: Implications for narcissism and self-esteem instability. *Journal of personality*, 74, 119-144. doi: 10.1111/j.1467-6494.2005.00371
- Zourrig, H. (2010). Three essays on consumer revenge, avoidance and forgiveness behaviours: A cross-cultural perspective. Retrieved from <http://biblos.hec.ca/biblio/theses/002802.PDF>

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. มาตรการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยชัดแจ้ง

ตาราง ก 1

ตัวอย่างมาตรการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ และเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นด้วยว่าตรงกับความเป็นจริง หรือความรู้สึกของท่านมากที่สุด (1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง, 2 หมายถึง ค่อนข้างไม่เห็นด้วย, 3 หมายถึง เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอ ๆ กัน, 4 หมายถึง ค่อนข้างเห็นด้วย, 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง)

ข้อความ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอ ๆ กัน	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. โดยทั่วไปฉันรู้สึกพึงพอใจตนเอง	1	2	3	4	5
2. บางครั้งฉันคิดว่าฉันเป็นคนไม่เอาไหนเลย	1	2	3	4	5
3. ฉันรู้สึกว่าฉันมีคุณลักษณะที่ดีหลายอย่าง	1	2	3	4	5

หากท่านต้องการใช้มาตรการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนเอง
กรุณาติดต่อคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ตัวอย่างมาตรวัดอคติต่อการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่ม

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ และเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านมากที่สุด (1 หมายถึง *ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง*, 2 หมายถึง *ไม่เห็นด้วย*, 3 หมายถึง *ค่อนข้างไม่เห็นด้วย*, 4 หมายถึง *ไม่เห็นด้วยและเห็นด้วยพอ ๆ กัน*, 5 หมายถึง *ค่อนข้างเห็นด้วย*, 6 หมายถึง *เห็นด้วย*, 7 หมายถึง *เห็นด้วยอย่างยิ่ง*)

จากสถานการณ์จำลองที่ท่านเพิ่งได้เข้าไป ให้ท่านลองจินตนาการว่าหากท่านเป็นตัวละครพนักงานใหม่ที่เพิ่งเข้าไปทำงานในบริษัทนี้เป็นครั้งแรก ท่านจะรู้สึกอย่างไรต่อข้อความต่อไปนี้ ?

ข้อความ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง.....ความคิดเห็น/ความรู้สึก.....เห็นด้วยอย่างยิ่ง						
	1	2	3	4	5	6	7
1. ท่านรู้สึกชื่นชอบคนที่อยู่ในกลุ่มท่านมากกว่าคนที่อยู่ในกลุ่มอื่น ๆ โดยไม่มีเหตุผลอย่างมาก							
2. ท่านรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มคนที่เป็นพวกท่านมากกว่าที่จะเป็นสมาชิกของคนอีกกลุ่มหนึ่ง							
3. ท่านชื่นชมสมาชิกในกลุ่มของท่านมากกว่าสมาชิกอีกกลุ่มหนึ่ง โดยที่บางครั้งท่านก็อธิบายไม่ได้ว่าทำไม							

หากท่านต้องการใช้มาตรวัดอคติการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่ม (มาตรวัดเจตคติทางสังคม)

กรุณาติดต่อคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ตัวอย่างมาตรวัดการให้อภัย

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ และเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านมากที่สุด (1 หมายถึง *ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง*, 2 หมายถึง *ไม่เห็นด้วย*, 3 หมายถึง *ค่อนข้างไม่เห็นด้วย*, 4 หมายถึง *ไม่เห็นด้วยและเห็นด้วยพอ ๆ กัน*, 5 หมายถึง *ค่อนข้างเห็นด้วย*, 6 หมายถึง *เห็นด้วย*, 7 หมายถึง *เห็นด้วยอย่างยิ่ง*)

จากสถานการณ์จำลองที่ท่านเพิ่งได้เข้าไป ให้ท่านลองจินตนาการว่าหากท่านเป็นตัวละครพนักงานใหม่ที่เพิ่งเข้าไปทำงานในบริษัทนี้เป็นครั้งแรก และตกอยู่ในสถานการณ์ที่ถูกคุกคามดังกล่าว ท่านจะมีการตอบสนองอย่างไร

ข้อความ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง.....ความคิดเห็น/ความรู้สึก.....เห็นด้วยอย่างยิ่ง						
	1	2	3	4	5	6	7
1. ท่านรู้สึกผูกใจเจ็บทุกครั้งที่นึกถึงผู้ที่มากระทำผิดต่อท่าน*							
2. ท่านหวังให้มีบางอย่างเลวร้ายเกิดขึ้นกับผู้ที่กระทำผิดต่อท่าน*							
3. ท่านคิดจะให้โอกาสผู้ที่กระทำผิดต่อท่านกลับตัวและเริ่มต้นความสัมพันธ์ที่ดีกันใหม่							

หมายเหตุ * หมายถึง ข้อคำถามทางลบ

หากท่านต้องการใช้มาตรวัดการให้อภัย
กรุณาติดต่อคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ตัวอย่างมาตรวัดการประเมินการคุกคาม

มาตรวัดการประเมินการคุกคาม (ชั้นปฐมภูมิ)

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ และเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นคิดเห็นหรือความรู้สึกของมากที่สุด (1 หมายถึง น้อยที่สุด, 2 หมายถึง น้อย, 3 หมายถึง ค่อนข้างน้อย, 4 หมายถึง ปานกลาง, 5 หมายถึง ค่อนข้างมาก, 6 หมายถึง มาก, 7 หมายถึง มากที่สุด)

1) หากว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ แบบในสื่อภาพยนตร์ขนาดสั้นที่เพิ่งได้รับชมไปเกิดขึ้นจริงกับท่าน ท่านจะรับรู้ว่าจะมีปัญหาต่อตนเองในระดับใด

.....1.....	.....2.....	.....3.....	.....4.....	.....5.....	.....6.....	.....7.....
เป็นปัญหา	เป็นปัญหา	เป็นปัญหา	เป็นปัญหา	เป็นปัญหา	เป็นปัญหา	เป็นปัญหา
น้อยที่สุด	น้อย	ค่อนข้างน้อย	ปานกลาง	ค่อนข้างมาก	มาก	มากที่สุด

2) หากว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ แบบในสื่อภาพยนตร์ขนาดสั้นที่เพิ่งได้รับชมไปเกิดขึ้นจริงกับท่าน ท่านจะรู้สึกโกรธในระดับใด

.....1.....	.....2.....	.....3.....	.....4.....	.....5.....	.....6.....	.....7.....
รู้สึกโกรธ	รู้สึกโกรธ	รู้สึกโกรธ	รู้สึกโกรธ	รู้สึกโกรธ	รู้สึกโกรธ	รู้สึกโกรธ
น้อยที่สุด	น้อย	ค่อนข้างน้อย	ปานกลาง	ค่อนข้างมาก	มาก	มากที่สุด

3) หากว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ แบบในสื่อภาพยนตร์ขนาดสั้นที่เพิ่งได้รับชมไปเกิดขึ้นจริงกับท่าน ท่านจะมีความพึงพอใจในระดับใด

.....1.....	.....2.....	.....3.....	.....4.....	.....5.....	.....6.....	.....7.....
พึงพอใจ	พึงพอใจ	พึงพอใจ	พึงพอใจ	พึงพอใจ	พึงพอใจ	พึงพอใจ
น้อยที่สุด	น้อย	ค่อนข้างน้อย	ปานกลาง	ค่อนข้างมาก	มาก	มากที่สุด

มาตรวัดการประเมินการคุกคาม (ขั้นทุติยภูมิ)

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ และเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นคิดเห็นหรือความรู้สึกของมากที่สุด (1 หมายถึง *ไม่เห็นด้วยมากที่สุด*, 2 หมายถึง *ไม่เห็นด้วยมาก*, 3 หมายถึง *ไม่เห็นด้วยค่อนข้างมาก*, 4 หมายถึง *ไม่เห็นด้วยและเห็นด้วยพอ ๆ กัน*, 5 หมายถึง *เห็นด้วยค่อนข้างมาก*, 6 หมายถึง *เห็นด้วยมาก*, 7 หมายถึง *เห็นด้วยมากที่สุด*)

1) หากว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ แบบในสื่อภาพยนตร์ขนาดสั้นที่เพิ่งได้รับชมไปเกิดขึ้นจริงกับท่าน ท่านจะคิดว่าตนเองเป็นเหยื่อของการถูกผู้อื่นคุกคามหรือละเมิด

.....1.....	.....2.....	.....3.....	.....4.....	.....5.....	.....6.....	.....7.....
ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	ไม่เห็นด้วยมาก	ไม่เห็นด้วยค่อนข้างมาก	ไม่เห็นด้วย/เห็นด้วยพอ ๆ กัน	เห็นด้วยค่อนข้างมาก	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยมากที่สุด

2) หากว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ แบบในสื่อภาพยนตร์ขนาดสั้นที่เพิ่งได้รับชมไปเกิดขึ้นจริงกับท่าน ท่านจะมีความสามารถที่จะจัดการกับสิ่งที่คุกคามและเป็นปัญหานั้นได้

.....1.....	.....2.....	.....3.....	.....4.....	.....5.....	.....6.....	.....7.....
ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	ไม่เห็นด้วยมาก	ไม่เห็นด้วยค่อนข้างมาก	ไม่เห็นด้วย/เห็นด้วยพอ ๆ กัน	เห็นด้วยค่อนข้างมาก	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยมากที่สุด

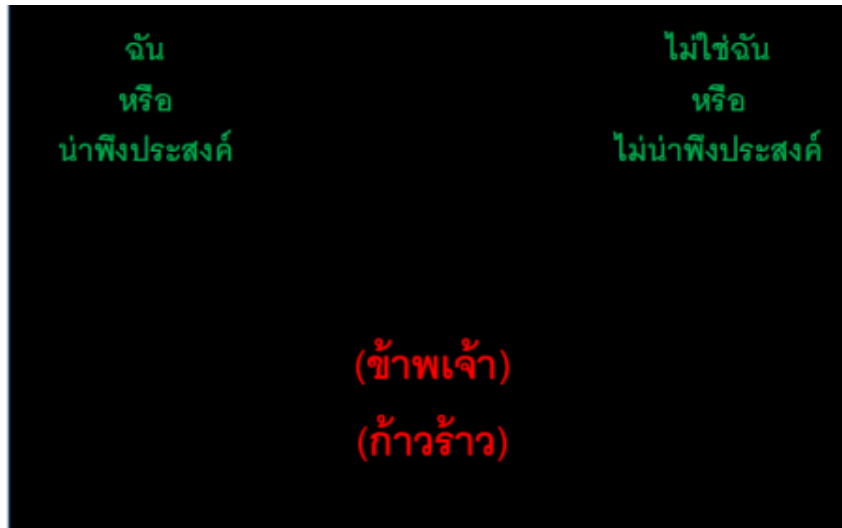
3) หากว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ แบบในสื่อภาพยนตร์ขนาดสั้นที่เพิ่งได้รับชมไปเกิดขึ้นจริงกับท่าน ท่านจะมองว่าการที่ถูกผู้อื่นคุกคามหรือมาทำการละเมิดนั้น มีสาเหตุมาจากตัวท่านเอง

.....1.....	.....2.....	.....3.....	.....4.....	.....5.....	.....6.....	.....7.....
ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	ไม่เห็นด้วยมาก	ไม่เห็นด้วยค่อนข้างมาก	ไม่เห็นด้วย/เห็นด้วยพอ ๆ กัน	เห็นด้วยค่อนข้างมาก	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยมากที่สุด

หากท่านต้องการใช้มาตรวัดการประเมินการคุกคาม
กรุณาติดต่อคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. การวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย

ตัวอย่างหน้าจอโปรแกรมคอมพิวเตอร์

หมายเหตุ: คำสีแดงในวงเล็บจะเป็นคำสิ่งเร้าที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละบล็อกตามหลักของการทดสอบเชื่อมโยงโดยนัย โดยจะแสดงคำสิ่งเร้าเพียงแบบใดแบบหนึ่งเท่านั้น

6. การวัดอคติโดยนัย

ตัวอย่างหน้าจอโปรแกรมคอมพิวเตอร์

หมายเหตุ: ภาพบุคคลและคำสีแดงในวงเล็บจะเป็นคำสิ่งเร้าที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละบล็อกตามหลักของการทดสอบเชื่อมโยงโดยนัย โดยจะแสดงเพียงภาพบุคคลหรือคำสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น

7. การวัดการให้อภัยโดยนัย

ตัวอย่างหน้าจอโปรแกรมคอมพิวเตอร์

หมายเหตุ: ภาพบุคคลและคำสีแดงในวงเล็บจะเป็นคำสิ่งเร้าที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละบล็อกตามหลักของการทดสอบเชื่อมโยงโดยนัย โดยจะแสดงเพียงภาพบุคคลหรือคำสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น

ภาคผนวก ข

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างรายละเอียดสถานการณ์จำลองที่ใช้ในการศึกษา

1. สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการขึ้นนำเพื่อสร้างอคติของการขึ้นชอบบุคคลภายในกลุ่ม และ
รังเกียจหรือไม่ขึ้นชอบคนนอกกลุ่ม (ซึ่งปรากฏในสื่อภาพยนตร์ขนาดสั้น ช่วงที่ 1)

ตาราง ข 1 สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการขึ้นนำเพื่อสร้างอคติ

ตัวอย่างสถานการณ์จำลองที่ 1

1. อัตลักษณ์ของกลุ่มที่บุคคลเป็นสมาชิก (social identity)
<p>ภาพรวมของสถานการณ์จำลอง: การมีบุคคลที่เคยเรียนที่สถาบันการศึกษาเดียวกัน ให้การต้อนรับหรือแสดงท่าทีเป็นมิตรกับตัวละครที่สมมติให้เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย (P) และมีบุคคลที่เรียนต่างสถาบัน แสดงการเพิกเฉยหรือไม่เป็นมิตร</p>
<p>สถานที่: ห้องทำงานในสถานที่ทำงานใหม่ ซึ่งตัวละครที่เป็นตัวแทนของผู้เข้าร่วมการวิจัย (P) ได้เริ่มทำงานเป็นวันแรก</p>
<p>ตัวละครที่เกี่ยวข้อง: <u>พวกเดียวกัน</u> ได้แก่ แจน วิน และบ็ีก <u>ไม่ใช่พวกเดียวกัน</u> ได้แก่ เมย์ บี และเบล</p>
<p>- หัวหน้า: เอ้า!... วันนี้มีน้องใหม่ที่จะเข้ามาทำงานที่แผนกนี้ ยังไงก็ช่วยแนะนำเขาด้วยนะ</p> <p>- P: สวัสดีครับ/ค่ะ พี่ ๆ วันนี้จะมาเป็นน้องใหม่ที่แผนกนี้ ฝากตัวด้วยนะครับ/ค่ะ</p> <p>- แจน: ยินดีต้อนรับน้องใหม่จ้า ได้ข่าวจากหัวหน้าแล้ว จบที่เดียวกันกับพี่เลยนะเนี่ย</p> <p>- วิน: ใช่ ๆ จบที่เดียวกันกับพี่เลย พี่แจนกับพี่บ็ีกก็จบจากที่นี้มาเหมือนกัน (บ็ีกพยักหน้าตอบรับ)</p> <p>- P: สวัสดีครับ/ค่ะ</p> <p>- เบล: ใจน้องใหม่ พี่ไม่ได้จบที่เดียวกับคุณ หรือพวกนั้นหรือกนะ ยังไงก็ขอคู่มือหน่อยละกันว่าจะแน่วอตัวไม้</p> <p>- เมย์: อืม นั่นสิ เบล บี กับพี่ เรียนที่เดียวกัน แต่ไม่ได้จบที่เดียวกับพวกนั้นหรือกนะ ก็อยากดูเหมือนกันว่าจบจากที่ไหนจะทำงานดีกว่ากัน จะว่าไปก็อยากได้รุ่นน้องมหาวิทยาลัยของพวกพี่มาเพิ่มบ้างจ้ะ</p>

ตัวอย่างสถานการณ์จำลองที่ 2

2. ระยะห่างทางสังคม (social distance)
ภาพรวมของสถานการณ์จำลอง: การมีบุคคลที่แสดงความไม่สนิทสนม หรือรังเกียจ พยายามปลีกตัวออกห่าง ไม่ยอมร่วมนั่งทานอาหารกับตัวละครที่สมมติให้เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย (P) แต่มีบุคคลแสดงความสนิทสนม ใกล้ชิด มาร่วมนั่งทานอาหารเป็นกลุ่มด้วย
สถานที่: โรงอาหารหรือร้านอาหารซึ่ง P กำลัง นั่งทานข้าวอยู่ ซึ่งโต๊ะที่ P นั่งมีที่ว่างอยู่
ตัวละครที่เกี่ยวข้อง: <u>พวกเดียวกัน</u> ได้แก่ แจน วิน และบีก ไม่ใช่พวกเดียวกัน ได้แก่ เมย์ ปี และเบล
*** (เมย์ ปี เบล ถู้อาหารเดินเข้ามาในห้อง) *** - P: พี่เมย์ พี่ปี พี่เบล นั่งตรงนี้ไม้ครับ/ค่ะ มีที่ว่างอยู่ - ปี: เอ่อ ไม่เป็นไรน้อง เดียวพวกพี่ไปหาที่นั่งตรงอื่นก็ได้ (ทำสีหน้าเมินหรือเฉยเมย) - เบล: อ้าว... ตรงนั้นว่าง ไปนั่งตรงนั้นก็ได้ - เมย์: เออ ดี ๆ ตรงนั้นน่าจะดีกว่าตรงนี้ *** (แจน วิน บีก ถู้อาหารเดินมานั่งด้วย) *** - บีก: โง่! น้อง กลัวเหงา เลยมานั่งด้วย (แจน วิน ยิ้มให้ นั่งลง แล้วก็กินข้าว)

ตัวอย่างสถานการณ์จำลองที่ 3.1

3. ปรากฏการณ์การขึ้นชอบบุคคลภายในกลุ่ม และการรังเกียจคนนอกกลุ่ม (in-group favoritism and out group favoritism and out group derogation)
ภาพรวมของสถานการณ์จำลอง: การมีบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ไม่เป็นมิตร ไม่สนิทสนมแสดงท่าทีรังเกียจกริยาอาการโอ จามของตัวละครที่สมมติให้เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย (P) ในขณะที่กลุ่มบุคคลที่มีความเป็นมิตร
สถานที่: ห้องทำงานซึ่ง P กำลัง นั่งทำงานอยู่
ตัวละครที่เกี่ยวข้อง: <u>พวกเดียวกัน</u> ได้แก่ แจน วิน และบีก ไม่ใช่พวกเดียวกัน ได้แก่ เมย์ ปี และเบล
- P: (ทำท่าจาม) “ฮัดซิว” !! - เบล: เหยย... น้องแกลวนั้นเปียกไปหมดแล้วม้างงงง - เมย์: นี่พี่จะติดโรคคุณปะเนี่ย - ปี: (ทำหน้ากระอักกระอ่วน และลุกออกไป) - แจน: ไม่เป็นไรนะคุณน้อง ช่วงนี้อากาศเปลี่ยนแปลงบ่อย

ตัวอย่างสถานการณ์จำลองที่ 3.1 (ต่อ)

- **วิน:** ถ้าไม่สบายบอกพี่นะ เดี่ยวจะพาไปห้องพยาบาลเอา
- **บ๊ิก:** แหมมมม.... เบส บี กับเมย์ทำไมทำท่าทางเหมือนน้องเขาเป็นตัวประหลาดยั้งงั้นละ

ตัวอย่างสถานการณ์จำลองที่ 3.2

3. ปรากฏการณ์การขึ้นชอบบุคคลภายในกลุ่ม และการรังเกียจคนนอกกลุ่ม (in-group favoritism and out group favoritism and out group derogation)
ภาพรวมของสถานการณ์จำลอง: การมีบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ไม่แสดงความไม่เป็นมิตร ไม่สนิทสนมแสดงท่าทีคอยจับผิด และมักพูดว่าพวกของตนทำงานได้ดีกว่าตัวละครที่สมมติให้เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย (P)
สถานที่: ห้องทำงานซึ่ง P กำลัง นั่งทำงานอยู่
ตัวละครที่เกี่ยวข้อง: พวกเดียวกัน ได้แก่ แจน วิน และบ๊ิก ไม่ใช่พวกเดียวกัน ได้แก่ เมย์ บี และเบส
<ul style="list-style-type: none"> - บี: น้องครับ พี่ว่าทำอย่างนี้มันไม่ใช่ นะครับ ช่วยแก้ด้วย แค่นี้ยังทำให้ตีไม่ได้อีกเหรอ - วิน: แหม บี น้องเขางานเยอะอยู่ งานมันยากนะ ช่วยแนะนำน้องเขาหน่อยสิ - เมย์: อะไรกัน งานแค่นี้จะจับ ๆ นี่กว่าจบจากมหาวิทยาลัยนั้นมาจะเข้าทำกว่านี้ วันก่อนก็เหมือนพี่จะเห็นว่างานไม่เรียบร้อยเหมือนกัน - บ๊ิก: เมย์ ช่วยมาดูตรงนี้ที่ทำน้อยครับ ผมว่ามันแปลก ๆ - เบส: ผมก็ว่างานง่าย ๆ แค่นี้เอง น้องเขาน่าจะทำได้เร็วกว่านี้นะ เข้ามาตั้งพักนึงแล้วด้วย สมัยพวกผม เมย์ กับบี เข้ามาไม่ทันไร งานพวกนี้ทำได้คล่องแล้ว - แจน: (ลูกเดินมาหา P) ไหน ๆ พี่ช่วยดูให้ไม่เป็นไร งานมันยาก พี่เข้าใจ ค่อย ๆ ทำไป มีอะไรมาปรึกษาพี่ได้

ตัวอย่างสถานการณ์จำลองที่ 4.1

4. การได้รับการสนับสนุนทางสังคม (social support)
ภาพรวมของสถานการณ์จำลอง: การมีบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ไม่แสดงความไม่เป็นมิตร ไม่สนิทสนมไม่ให้การช่วยเหลือตัวละครที่สมมติให้เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย (P) แต่กลุ่มบุคคลที่มีความเป็นมิตรสนิทสนมแสดงท่าทีห่วงใย ให้การช่วยเหลือสนับสนุน
สถานที่: ห้องทำงานซึ่ง P กำลัง นั่งทำงานอยู่

ตัวอย่างสถานการณ์จำลองที่ 4.1 (ต่อ)

<p>ตัวละครที่เกี่ยวข้อง: <i>พวกเดียวกัน</i> ได้แก่ แจน วิน และบีก</p> <p><i>ไม่ใช่พวกเดียวกัน</i> ได้แก่ เมย์ ปี และเบส</p>
<p>- P: (P นั่งใกล้กับ เมย์) พี่เมย์ครับ พอดีลืกวิดผมหมดพอดี ยังไม่ได้ไปเบิกใหม่ ยังไงขอยืมแป็บนึ่งได้ไหมครับ/คะ</p> <p>- เมย์: เงยหน้า มอง P (สายตีสระะ ทำท่าที่เบื้อหน่วย) ก้มลงทำงานต่อ</p> <p>- P: เอ่อ... พี่เบสครับ ขอยืมลืกวิดแป็บนึ่งได้ไหมครับ/คะ</p> <p>- เบส: อะไรของแค้นนี้เอง ก็ไปเบิกสิครับ</p> <p>- ปี: เฮ้.. เบสครับ ขอยืมปากกาแดงหน่อย ของผมหมดยังไม่ได้ไปเบิก (เบสหยิบปากกาแดงไปให้ปี)</p> <p>- บีก: (ลุกเดินมาหา P ยื่นลืกวิดให้) เอ้า.... เอาของพี่ไปใช้ก่อนก็ได้ เสร็จแล้วค่อยเอามาคืน</p> <p>- วิน: ถ้าว้นหลังอะไรหมด เดินมาบอกพี่ หรือพี่แจนก็ได้ (กล่าวพร้อมกับชี้ไปที่แจน; แจนยิ้มแล้วพยักหน้าตอบรับ) เตียวให้ยืมก่อน หรือเตียวไปเบิกของตัวกันเลย</p>

ตัวอย่างสถานการณ์จำลองที่ 4.2

<p>4. การได้รับการสนับสนุนทางสังคม (social support)</p>
<p>ภาพรวมของสถานการณ์จำลอง: การมีบุคคลกลุ่มหนึ่งที่แสดงความไม่เป็นมิตร ไม่สนิทสนมทำการปกปิด หรือไม่ยอมบอกข้อมูลสำคัญหรือจำเป็น แก่ตัวละครที่สมมติให้เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย (P) แต่กลับบอกแต่พวกของตนเอง</p>
<p>สถานที่: ห้องทำงานซึ่ง P กำลัง นั่งทำงานอยู่ มหาวิทยาลัย</p>
<p>ตัวละครที่เกี่ยวข้อง: <i>พวกเดียวกัน</i> ได้แก่ แจน วิน และบีก</p> <p><i>ไม่ใช่พวกเดียวกัน</i> ได้แก่ เมย์ ปี และเบส</p>
<p>- แจน: น้องคะ รู้ยังว่าเลื่อนประชุมจากวันพรุ่งนี้ไปเป็นมะรืน ตอนบ่ายสองโมงนะ ดั่งนั้นให้ไปหาลูกค้าพรุ่งนี้แทน (Pสายตีสระะ พร้อมกับกล่าวว่า ไม่รู้เลยครับ/คะ พี่แจน)</p> <p>- บีก: อ้าวว.... พวกพี่เมย์ ไม่ได้บอกหรือ? เห็นหัวหน้าบอกผ่านมาจากนั้น</p> <p>- วิน: ดินะเนีย หัวหน้าบอกว่าเป็นประชุมสำคัญ ใครไม่เข้าเนียจะถูกนำมาพิจารณาประเมินผลเพื่อตัดเงินโบนัสปลายปีเลยละ</p> <p>- ปี: (หันมาทาง P) อ้าว... นึกว่าน้องรู้แล้วซะอีก พี่ พี่เมย์ กับพี่เบส เลยไม่ได้บอก</p> <p>- เมย์: นั่นสิ ถึงพวกพี่ไม่บอก พวกพี่แจน ก็คงจะบอกลองอยู่ดีแหละ พวกเดียวกันนิ (เบสพยักหน้าสนับสนุน)</p>

2. สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการคุกคาม (ซึ่งปรากฏในสื่อภาพยนตร์ขนาดสั้น ช่วงที่ 2)

ตาราง ข 2 สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการคุกคาม

ตัวอย่างสถานการณ์จำลองที่ 1.1

1. การแสดงความเป็นปรปักษ์ (expressions of hostility)
ภาพรวมของสถานการณ์จำลอง: <i>ตัวละครที่สมมติให้เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย (P) ถูกตัวละครอื่นพูดจาดูถูก</i>
สถานที่: <i>ห้องทำงาน</i>
ตัวละครที่เกี่ยวข้อง: <i>พวกเดียวกัน ได้แก่ แจน วิน และบีก</i> <i>ไม่ใช่พวกเดียวกัน ได้แก่ เมย์ ปี และเบส</i>
<p><i>(การคุกคามจากบุคคลที่ไม่ใช่พวกเดียวกัน)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - P: พี่เมย์ ขอบคุณช่วยดูงานตรงนี้ให้หน่อยครับ/ค่ะ ที่รับงานต่อจากพี่มาปรับแก้ ว่าโอเคแล้วรึยัง - เมย์: อะไรกัน งานแค่นี้ทำไมต้องให้พี่ช่วยดูอีก คิดเองไม่เป็นหรอ - ปี: น้องครับ เข้ามาทำงานซักพักแล้ว น่าจะคิดเองเป็นแล้วนะครับว่าโอเคแล้วหรือยังไม่โอเค - เบส: เฮ้อ.... นึกว่าหน่วยงานจะดี แค่นี้คิดเองไม่ได้ <p><i>(การคุกคามจากบุคคลที่เป็นพวกเดียวกัน)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - P: พี่แจน ขอบคุณช่วยดูงานตรงนี้ให้หน่อยครับ/ค่ะ ที่รับงานต่อจากพี่มาปรับแก้ ว่าโอเคแล้วรึยัง - แจน: อะไรกัน งานแค่นี้ทำไมต้องให้พี่ช่วยดูอีก คิดเองไม่เป็นหรอ - วิน: น้องครับ เข้ามาทำงานซักพักแล้ว น่าจะคิดเองเป็นแล้วนะครับว่าโอเคแล้วหรือยังไม่โอเค - บีก: เฮ้อ.... นึกว่าหน่วยงานจะดี แค่นี้คิดเองไม่ได้

ตัวอย่างสถานการณ์จำลองที่ 1.2

1. การแสดงความเป็นปรปักษ์ (expressions of hostility)
ภาพรวมของสถานการณ์จำลอง: <i>ตัวละครที่สมมติให้เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย (P) ถูกตัวละครอื่นเขียนวิพากษ์วิจารณ์ความสามารถเชิงลบลงใน กระดาษแล้วนำมาติดไว้ให้เห็น</i>
สถานที่: <i>ห้องทำงาน</i>
ตัวละครที่เกี่ยวข้อง: <i>พวกเดียวกัน ได้แก่ แจน วิน และบีก</i> <i>ไม่ใช่พวกเดียวกัน ได้แก่ เมย์ ปี และเบส</i>

ตัวอย่างสถานการณ์จำลองที่ 1.2 (ต่อ)

(การคุกคามจากบุคคลที่ไม่ใช่พวกเดียวกัน)

- **บี:** เอ้อ.... น้องครับ เห็นโน้ตที่พวกพี่ติดไว้ที่ หน้าจอคอมฯ แล้วรียัง
- **P:** ยังครับ/ค่ะ เดี่ยวไปดู (ถ่ายสรีระและเดินไปที่โต๊ะคอมฯ หยิบกระดาษขึ้นมาดู)
- **กระต่ายไนต์ 1 :** “ช่วยกรุณาถามพวกพี่ด้วยวันหลังก่อนที่จะทำอะไรลงไป” (ลงชื่อ พี่บี)
- **กระต่ายไนต์ 2 :** “ไม่ถามพี่ อย่างนี้จะทำงานร่วมกันเป็นทีมได้อย่างไรครับน้อง” (ลงชื่อ พี่เบล)
- **กระต่ายไนต์ 3 :** “อยากโชว์เดียวกับบอกพวกพี่นะคะ ทำงานอย่างนี้ไม่รุ่งหรอก” (ลงชื่อ พี่เมย์)
- **แจน:** (เดินเข้ามาหา P) เอ้อ พวกนั้นไม่ไหวจริง ๆ นะ ตัวเองทำงานไม่ดีแท้ ๆ มาโทษน้องได้ไง
- **บี:** ใช่ ๆ พี่ว่าน้องทำงานดีแล้วนะ ไม่เป็นไรหรอก
- **วิน:** อืมม ๆ อย่าคิดมาก ถ้ามีอะไรให้พวกพี่ช่วยบอกได้นะ

(การคุกคามจากบุคคลที่เป็นพวกเดียวกัน)

- **บี:** เอ้อ.... น้องครับ เห็นโน้ตที่พวกพี่ติดไว้ที่ หน้าจอคอมฯ แล้วรียัง
- **P:** ยังครับ/ค่ะ เดี่ยวไปดู (ถ่ายสรีระและเดินไปที่โต๊ะคอมฯ หยิบกระดาษขึ้นมาดู)
- **กระต่ายไนต์ 1 :** “ช่วยกรุณาถามพวกพี่ด้วยวันหลังก่อนที่จะทำอะไรลงไป” (ลงชื่อ พี่บี)
- **กระต่ายไนต์ 2 :** “ไม่ถามพี่ อย่างนี้จะทำงานร่วมกันเป็นทีมได้อย่างไรครับน้อง” (ลงชื่อ พี่วิน)
- **กระต่ายไนต์ 3 :** “อยากโชว์เดียวกับบอกพวกพี่นะคะ ทำงานอย่างนี้ไม่รุ่งหรอก” (ลงชื่อ พี่แจน)
- **เมย์:** (เดินเข้ามาหา P) เอ้อ.... อะไรกันจู้ ๆ พวกนั้นอารมณ์เสียมาจากไหน ถึงมาทำอย่างนี้
- **บี:** อืมม.... นั่นสิ พวกพี่ก็เห็นว่าน้องทำงานตามปกติดีนี่นา
- **เบล:** เอ้อ.... คราวหน้าถ้าสงสัยอะไรก็ถามพวกพี่ได้ละกัน

ตัวอย่างสถานการณ์จำลองที่ 2.1

2. การขัดขวางไม่ให้ไปสู่จุดหมาย (obstructionism)
ภาพรวมของสถานการณ์จำลอง: ตัวละครที่สมมติให้เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย (P) ถูกตัวละครอื่นส่งมอบงานให้ล่าช้าหรือไม่ยอมส่งต่องานทำให้งานล้มเหลว
สถานที่: ห้องทำงาน
ตัวละครที่เกี่ยวข้อง: <u>พวกเดียวกัน</u> ได้แก่ แจน วิน และบี <u>ไม่ใช่พวกเดียวกัน</u> ได้แก่ เมย์ บี และเบล

ตัวอย่างสถานการณ์จำลองที่ 2.1 (ต่อ)

(การคุกคามจากบุคคลที่ไม่ใช่พวกเดียวกัน)

- P: พี่ครับ/ค่ะ พี่ยังไม่ได้ส่งเอกสารที่ขอไปเมื่อวันก่อน ที่จะเอาไปวิเคราะห์งบประมาณให้เลยครับ/ค่ะ
เนี่ยงานต้องส่งพรุ่งนี้แล้ว
- บี: อะไรกัน พี่ไม่เห็นรู้เรื่องเลย น้องบอกพี่ตอนไหน
- P: เมื่อสองวันที่แล้วนะครับ/ค่ะ
- บี: น้องก็ทำเองสิครับ ถึงพี่ไม่ทำ หรือไม่ส่งให้น้องก็ทำเองได้นี่นา โทษทีนะ ช่วงนี้ยุ่งซีเกียจอยู่
- เบส: เอ้อ ได้ยินน้องถามพี่ก็นึกขึ้นได้ งั้นส่วนที่พี่จะต้องส่งให้ก็ไม่ต้องละกัน ทำเองไปเลยนะ
- เมย์: ไซ้ ๆ ส่วนของพี่ก็เหมือนกัน พรุ่งนี้ส่งแล้วนี่ โขคดีนะคะ

(การคุกคามจากบุคคลที่เป็นพวกเดียวกัน)

- P: พี่วินครับ/ค่ะ พี่ยังไม่ได้ส่งเอกสารที่ขอไปเมื่อวันก่อน ที่จะเอาไปวิเคราะห์งบประมาณให้เลยครับ/ค่ะ
เนี่ยงานต้องส่งพรุ่งนี้แล้ว
- วิน: อะไรกัน พี่ไม่เห็นรู้เรื่องเลย น้องบอกพี่ตอนไหน
- P: เมื่อสองวันที่แล้วนะครับ/ค่ะ
- วิน: น้องก็ทำเองสิครับ ถึงพี่ไม่ทำ หรือไม่ส่งให้น้องก็ทำเองได้นี่นา โทษทีนะ ช่วงนี้ยุ่งซีเกียจอยู่
- บี๊ก: เอ้อ ได้ยินน้องถามพี่ก็นึกขึ้นได้ งั้นส่วนที่พี่จะต้องส่งให้ก็ไม่ต้องละกัน ทำเองไปเลยนะ
- แจน: ไซ้ ๆ ส่วนของพี่ก็เหมือนกัน พรุ่งนี้ส่งแล้วนี่ โขคดีนะคะ

ตัวอย่างสถานการณ์จำลองที่ 2.2

2. การขัดขวางไม่ให้ไปสู่จุดหมาย (obstructionism)
ภาพรวมของสถานการณ์จำลอง: <i>ตัวละครที่สมมติให้เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย (P) ถูกตัวละครอื่น แกล้งเดินสะดุดสายไฟเครื่องคอมพิวเตอร์ทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์ดับและไม่แสดงการขอโทษ</i>
สถานที่: <i>ห้องทำงาน</i>
ตัวละครที่เกี่ยวข้อง: <i>พวกเดียวกัน ได้แก่ แจน ไม่ใช่พวกเดียวกัน ได้แก่ เมย์</i>
<p>(การคุกคามจากบุคคลที่ไม่ใช่พวกเดียวกัน)</p> <ul style="list-style-type: none"> - P: (นั่งทำงาน ซึ่งมีเอกสารวางไว้เต็มโต๊ะทำงาน) โอ้ย... แอ่แล้ว ๆ ๆ จะเสร็จไม่เนี่ย ต้องส่งเย็นนี้ด้วย - เมย์: (เดินมา เห็น P นั่งทำงานอยู่ อดยิ้ม แล้วแกล้งเดินสะดุด สายไฟเครื่องคอมพิวเตอร์ แบบตั้งใจ จน เครื่องคอมพิวเตอร์ดับ หันมาทำสีหน้าเฉยเมย ไม่ยอมรับ แล้วเดินผ่านไป) - P: (คอมพิวเตอร์หยุดทำงาน) เฮ้ย! พี่เมย์ .... ไร้ .... ยังไม่ได้เซฟงานเลย

ตัวอย่างสถานการณ์จำลองที่ 2.2 (ต่อ)

(การคุกคามจากบุคคลที่เป็นพวกเดียวกัน)

- P: (นั่งทำงาน ซึ่งมีเอกสารวางไว้เต็มโต๊ะทำงาน) โอ้ย... แย่แล้ว ๆ ๆ จะเสร็จไม่เนี่ย ต้องส่งเย็นนี้ด้วย
- แจน: (เดินมา เห็น P นั่งทำงานอยู่ อมยิ้ม แล้วแก้มองเดินสะดุด สายไฟเครื่องคอมพิวเตอร์ แบบตั้งใจจนเครื่องคอมพิวเตอร์ดับ หันมาทำสีหน้าเฉยเมย ไม่ยอมมรับ แล้วเดินผ่านไป)
- P: (คอมพิวเตอร์หยุดทำงาน) เฮ้ย! พี่เมย์ .... โธ่ .... ยังไม่ได้เซฟงานเลย

ตัวอย่างสถานการณ์จำลองที่ 3.1

3. การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวภายนอก (overt aggression)
ภาพรวมของสถานการณ์จำลอง: <i>ตัวละครที่สมมติให้เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย (P) ถูกตัวละครอื่นแสดงความโกรธและใช้มือทุบโต๊ะทำงานอย่างแรง</i>
สถานที่: <i>ห้องทำงาน</i>
ตัวละครที่เกี่ยวข้อง: <i>พวกเดียวกัน ได้แก่ บิ๊ก</i> <i>ไม่ใช่พวกเดียวกัน ได้แก่ เบล</i>
<p>(การคุกคามจากบุคคลที่ไม่ใช่พวกเดียวกัน)</p> <ul style="list-style-type: none"> - เบล: (ทำท่าที่โกรธมาก เดินมาที่โต๊ะทำงานของ P แล้วตบโต๊ะของ P อย่างแรง; พูดเสียงดัง น้ำเสียงแสดงความโกรธ ต้องการมุ่งร้าย) น้องครับ! พี่ไม่พอใจนะครับ ทำไมเด็กใหม่อย่างน้องได้ประเมินผลงานดีกว่าพี่ ทั้ง ๆ ที่พี่ก็ขยันกว่าน้อง! - บิ๊ก: (เดินเข้ามาจับไหล่เบลไว้) เฮ้ย... เบล ใจเย็น ๆ เรื่องนี้เราน้องมันไม่เกี่ยวนะ ทำไมไม่ลองไปคุยกับหัวหน้าดูละ
<p>(การคุกคามจากบุคคลที่เป็นพวกเดียวกัน)</p> <ul style="list-style-type: none"> - บิ๊ก: (ทำท่าที่โกรธมาก เดินมาที่โต๊ะทำงานของ P แล้วตบโต๊ะของ P อย่างแรง; พูดเสียงดัง น้ำเสียงแสดงความโกรธ ต้องการมุ่งร้าย) น้องครับ! พี่ไม่พอใจนะครับ ทำไมเด็กใหม่อย่างน้องได้ประเมินผลงานดีกว่าพี่ ทั้ง ๆ ที่พี่ก็ขยันกว่าน้อง! - เบล: (เดินเข้ามาจับไหล่บิ๊กไว้) เฮ้ย... บิ๊ก ใจเย็น ๆ เรื่องนี้เราน้องมันไม่เกี่ยวนะ ทำไมไม่ลองไปคุยกับหัวหน้าดูละ

ตัวอย่างสถานการณ์จำลองที่ 3.2

3. การแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวภายนอก (overt aggression)
ภาพรวมของสถานการณ์จำลอง: <i>ตัวละครที่สมมติให้เป็นผู้เข้าร่วมการวิจัย (P) ถูกตัวละครอื่นหาเรื่องทะเลาะวิวาท เช่น การกระชากคอเสื้อ การปลักอกหรือไหล่</i>
สถานที่: <i>บริเวณโถงทางเดิน</i>
ตัวละครที่เกี่ยวข้อง: <i>พวกเดียวกัน ได้แก่ แจน วิน และบิก</i> <i>ไม่ใช่พวกเดียวกัน ได้แก่ เมย์ บี และเบล</i>
<p>(การคุกคามจากบุคคลที่ไม่ใช่พวกเดียวกัน)</p> <p>- บี: (ทำท่าที่หงุดหงิด ระหว่างที่เดินอยู่ที่โถงทางเดิน เกิดเดินชนกับ P) เฮ้ย .... ทางเดินตั้งกว้าง มองไม่เห็นรีไรบ์น้อง จู๋ ๆ เดินมาชนพี่เนี่ย หรือว่าเราไม่พอใจอะไรที่บอกได้นะครับ (พูดเสียงดัง น้ำเสียงแสดงความโกรธ ปลักไหล่ จะเอาเรื่อง ต้องการมุ่งร้าย)</p> <p>- P: เปล่าครับ/ค่ะ พี่ไม่ได้ตั้งใจจริง ๆ ขอโทษนะ</p> <p>- แจน บิก: (เดินผ่านมาพอดี เลยมายืนข้าง ๆ P เซ็งปราม) เฮ้ย...บี น้องเขาไม่ตั้งใจน่า ใจเย็น ๆ อย่าหงุดหงิดใส่น้องเขาเลย</p> <p>(การคุกคามจากบุคคลที่เป็นพวกเดียวกัน)</p> <p>- วิน: (ทำท่าที่หงุดหงิด ระหว่างที่เดินอยู่ที่โถงทางเดิน เกิดเดินชนกับ P) เฮ้ย .... ทางเดินตั้งกว้าง มองไม่เห็นรีไรบ์น้อง จู๋ ๆ เดินมาชนพี่เนี่ย หรือว่าเราไม่พอใจอะไรที่บอกได้นะครับ (พูดเสียงดัง น้ำเสียงแสดงความโกรธ ปลักไหล่ จะเอาเรื่อง ต้องการมุ่งร้าย)</p> <p>- P: เปล่าครับ/ค่ะ พี่ไม่ได้ตั้งใจจริงๆ ขอโทษนะ มหาวิทยาลัย</p> <p>- เมย์ เบล: (เดินผ่านมาพอดี เลยมายืนข้าง ๆ P เซ็งปราม) เฮ้ย...วิน น้องเขาไม่ตั้งใจน่า ใจเย็น ๆ อย่าหงุดหงิดใส่น้องเขาเลย</p>

ภาคผนวก ค

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ค

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

1. มาตรฐานการเห็นคุณค่าแห่งตน

ตาราง ค 1

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ของ มาตรฐานการเห็นคุณค่าแห่งตน ครั้งที่ 1 จำนวน 24 ข้อ

ข้อ	ทิศทาง	การวิเคราะห์ข้อกระทงด้วยวิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ						ผ่าน ค่า t	CTC ($N=60$) ครั้งที่ 1 (24 ข้อ)	ข้อที่ผ่าน การ วิเคราะห์ ทั้งหมด
		กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	p			
		M	SD	M	SD					
SE1	+	4.35	0.49	3.63	0.50	4.21***	.000	✓	.44***	ผ่าน
SE2	-	3.71	0.47	2.31	0.48	8.44***	.000	✓	.65***	ผ่าน
SE3	+	4.47	0.51	3.06	0.57	7.43***	.000	✓	.63***	ผ่าน
SE4	+	4.00	0.71	3.13	0.81	3.32***	.000	✓	.43***	ผ่าน
SE5	-	4.12	0.49	2.44	0.73	7.76***	.000	✓	.73***	ผ่าน
SE6	-	4.00	0.87	2.81	0.91	3.84***	.001	✓	.37***	ผ่าน
SE7	-	3.41	0.62	2.06	1.06	4.42***	.000	✓	.51***	ผ่าน
SE8	-	4.59	0.51	3.75	0.68	4.02***	.000	✓	.46***	ผ่าน
SE9	+	4.47	0.51	3.63	0.72	3.90***	.000	✓	.57***	ผ่าน
SE11	+	4.06	0.83	2.75	0.86	4.47***	.000	✓	.58***	ผ่าน
SE10	+	3.76	0.75	3.13	0.72	2.49**	.010	✓	.39***	ผ่าน
SE12	+	3.00	0.71	2.13	0.81	3.32***	.001	✓	.40***	ผ่าน
SE13	-	4.00	0.50	3.19	0.75	3.64***	.001	✓	.39***	ผ่าน
SE14	-	4.41	0.80	2.38	0.72	7.70***	.000	✓	.67***	ผ่าน
SE15	-	4.24	0.66	3.00	1.21	3.60***	.001	✓	.46***	ผ่าน
SE16	+	4.18	0.73	3.38	0.86	2.85**	.010	✓	.35**	ผ่าน
SE17	+	4.12	0.70	3.44	0.63	2.94**	.010	✓	.37**	ผ่าน

ข้อ	ทิศทาง	การวิเคราะห์ข้อกระทงด้วยวิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ							CITC (N=60)	ข้อที่ผ่าน การ วิเคราะห์ ทั้งหมด
		กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	p	ผ่าน ค่า t		
		M	SD	M	SD				ครั้งที่ 1 (24 ข้อ)	
SE18	-	4.06	0.66	3.38	0.50	3.34***	.001	✓	.42***	ผ่าน
SE19	-	3.94	0.75	2.88	0.72	4.17***	.000	✓	.45***	ผ่าน
SE20	-	4.12	0.70	3.19	0.91	3.31**	.010	✓	.40**	ผ่าน
SE21	-	3.59	0.71	2.44	0.63	4.91***	.000	✓	.58***	ผ่าน
SE22	+	4.06	0.57	2.75	0.58	6.64***	.000	✓	.65***	ผ่าน
SE23	-	3.71	0.67	2.69	0.70	4.21***	.000	✓	.39***	ผ่าน
SE24	-	3.59	0.51	3.00	0.73	2.70**	.010	✓	.25*	ผ่าน
α									.89	

หมายเหตุ ค่า t ที่ขีดเส้นใต้ เป็นการวิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน

24 ข้อ คือ ค่า CITC เมื่อวิเคราะห์ 24 ข้อกระทง

ค่า r วิฤติ (58, .05, หนึ่งทาง) = .214

ค่า r วิฤติ (58, .01, หนึ่งทาง) = .300

ค่า r วิฤติ (58, .001, หนึ่งทาง) = .391

* $p < .05$, หนึ่งทาง. ** $p < .01$, หนึ่งทาง. *** $p < .001$, หนึ่งทาง.

ตาราง ค 2

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ของ มาตรการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน ครั้งที่ 2 จำนวน 14 ข้อ

ข้อ	ทิศทาง	การวิเคราะห์ข้อกระทงด้วยวิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ							CITC (N = 60) ครั้งที่ 1 (14 ข้อ)	ข้อที่ผ่าน การ วิเคราะห์ ทั้งหมด
		กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	p	ผ่าน ค่า t		
		M	SD	M	SD					
SE1	+	4.38	0.50	3.43	0.51	5.11***	.000	✓	.50***	ผ่าน
SE2	-	3.69	0.48	2.21	0.43	8.85***	.000	✓	.66***	ผ่าน
SE3	+	4.50	0.52	3.00	0.68	6.86***	.000	✓	.60***	ผ่าน
SE4	+	4.06	0.68	3.29	0.99	2.52**	.010	✓	.31**	ผ่าน
SE5	-	4.13	0.50	2.57	0.76	6.72***	.000	✓	.68***	ผ่าน
SE7	-	3.38	0.62	1.79	0.98	5.40***	.000	✓	.51***	ผ่าน
SE8	-	4.63	0.50	3.57	0.51	5.67***	.000	✓	.54***	ผ่าน
SE9	+	4.50	0.52	3.36	0.50	6.15**	.000	✓	.64***	ผ่าน
SE14	-	4.44	0.81	2.43	0.85	6.60***	.000	✓	.45***	ผ่าน
SE11	+	4.06	0.85	2.57	0.76	5.03***	.000	✓	.63***	ผ่าน
SE15	-	4.25	0.68	3.00	1.04	3.94***	.001	✓	.43***	ผ่าน
SE19	-	4.00	0.73	3.00	0.68	3.86***	.000	✓	.39***	ผ่าน
SE21	-	3.69	0.60	2.36	0.63	5.89***	.000	✓	.62***	ผ่าน
SE22	+	4.06	0.57	2.64	0.63	6.44***	.000	✓	.66***	ผ่าน
α									.88	

หมายเหตุ ค่า t ที่ขีดเส้นใต้ เป็นการวิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน

14 ข้อ คือ ค่า CITC เมื่อวิเคราะห์ 14 ข้อกระทง

ค่า r วิฤติ (58, .05, หนึ่งหาง) = .214

ค่า r วิฤติ (58, .01, หนึ่งหาง) = .300

ค่า r วิฤติ (58, .001, หนึ่งหาง) = .391

* $p < .05$, หนึ่งหาง. ** $p < .01$, หนึ่งหาง. *** $p < .001$, หนึ่งหาง.

2. มาตรฐานวัดอคติต่อการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่ม

ตาราง ค 3

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ของมาตรฐานวัดอคติต่อการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่มครั้งที่ 1 จำนวน 24 ข้อ

ข้อ	ทิศทาง	การวิเคราะห์ข้อกระทงด้วยวิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ							CITC (N=60) ครั้งที่ 1 (24 ข้อ)	ข้อที่ผ่าน การ วิเคราะห์ ทั้งหมด
		กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	p	ผ่าน ค่า t		
		M	SD	M	SD					
lnF1	+	4.72	0.67	2.50	0.73	9.26***	.000	✓	.84***	ผ่าน
lnF2	+	4.39	0.98	3.94	0.77	1.48	.075	-	-	-
lnF3	+	4.72	0.75	3.13	0.62	6.71***	.000	✓	.54***	ผ่าน
lnF4	+	4.39	0.61	2.63	0.72	7.75***	.000	✓	.78***	ผ่าน
lnF5	+	4.78	0.65	3.25	0.58	7.23***	.000	✓	.59***	ผ่าน
lnF6	+	4.11	0.47	2.75	0.78	6.10***	.000	✓	.69***	ผ่าน
lnF7	+	4.28	0.89	2.88	0.34	6.17***	.000	✓	.61***	ผ่าน
lnF8	+	4.44	0.62	2.88	0.96	5.61***	.000	✓	.69***	ผ่าน
lnF9	+	4.72	0.58	3.38	0.81	5.66***	.000	✓	.46***	ผ่าน
lnF10	-	4.89	0.47	3.56	1.50	3.38**	.002	✓	.21*	ผ่าน
lnF11	-	5.06	0.73	3.63	0.96	4.94***	.000	✓	.45***	ผ่าน
lnF12	+	4.67	0.59	2.44	0.51	11.64***	.000	✓	.72***	ผ่าน
Otp13	+	4.17	0.79	2.81	0.54	5.77***	.000	✓	.57***	ผ่าน
Otp14	+	4.67	0.59	2.75	0.86	7.49***	.000	✓	.78***	ผ่าน
Otp15	+	4.67	0.77	3.56	0.63	4.55***	.000	✓	.45***	ผ่าน
Otp16	+	4.67	0.59	3.56	0.51	5.78***	.000	✓	.52***	ผ่าน
Otp17	+	3.78	0.81	2.81	0.98	3.14***	.000	✓	.46***	ผ่าน
Otp18	+	3.89	0.90	2.94	0.68	3.44***	.001	✓	.40***	ผ่าน
Otp19	+	4.67	0.59	3.63	0.81	4.32***	.000	✓	.45***	ผ่าน
Otp20	+	4.72	0.67	3.44	0.51	6.22***	.000	✓	.65***	ผ่าน
Otp21	+	4.83	0.62	3.19	0.40	9.06***	.000	✓	.80***	ผ่าน

ข้อ	ทิศทาง	การวิเคราะห์ข้อกระทงด้วยวิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ							CITC (N=60) ครั้งที่ 1 (24 ข้อ)	ข้อที่ผ่าน การ วิเคราะห์ ทั้งหมด
		กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	p	ผ่าน ค่า t		
		M	SD	M	SD					
Otp22	+	4.39	0.70	2.81	0.98	5.45***	.000	✓	.52***	ผ่าน
Otp23	-	4.83	0.79	3.44	0.73	5.35***	.000	✓	.49***	ผ่าน
Otp24	-	4.56	0.86	3.13	0.81	5.00***	.000	✓	.46***	ผ่าน
α									.92	

หมายเหตุ

InF หมายถึง ความชื่นชอบคนภายในกลุ่ม (In-group Favoritism)

Otp หมายถึง การไม่ชื่นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม (Out-group Prejudice)

ค่า t ที่ขีดเส้นใต้ เป็นการวิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน

23 ข้อ คือ ค่า CITC เมื่อวิเคราะห์ 23 ข้อกระทง

ค่า วิฤติ (58, .05, หนึ่งหาง) = .214

ค่า วิฤติ (58, .01, หนึ่งหาง) = .300

ค่า วิฤติ (58, .001, หนึ่งหาง) = .391

* $p < .05$, หนึ่งหาง. ** $p < .01$, หนึ่งหาง. *** $p < .001$, หนึ่งหาง.

ตาราง ค 4

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ของมาตรวัดอคติต่อการขึ้นขอบหรือรังเกียจกลุ่มครั้งที่ 2 จำนวน 16 ข้อ

ข้อ	ทิศทาง	การวิเคราะห์ข้อกระทงด้วยวิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ							CITC (N=60) ครั้งที่ 2 (16 ข้อ)	ข้อที่ผ่าน การ วิเคราะห์ ทั้งหมด
		กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	p	ผ่าน ค่า t		
		M	SD	M	SD					
lnF1	+	4.72	0.67	2.56	0.63	9.66***	.000	✓	.83***	ผ่าน
lnF3	+	4.72	0.75	3.50	0.52	5.45***	.000	✓	.50***	ผ่าน
lnF4	+	4.39	0.61	2.81	0.66	7.28***	.000	✓	.78***	ผ่าน
lnF5	+	4.78	0.65	3.56	0.51	6.02***	.000	✓	.53***	ผ่าน
lnF6	+	4.11	0.47	2.81	0.54	7.46***	.000	✓	.75***	ผ่าน
lnF7	+	4.28	0.90	2.94	0.25	5.79***	.000	✓	.61***	ผ่าน
lnF8	+	4.44	0.62	2.88	0.72	6.86***	.000	✓	.73***	ผ่าน
lnF12	+	4.67	0.59	2.75	0.45	10.52***	.000	✓	.72***	ผ่าน
Otp13	+	4.17	0.79	2.31	0.48	8.18***	.000	✓	.62***	ผ่าน
Otp14	+	4.67	0.59	2.69	0.48	10.61***	.002	✓	.80***	ผ่าน
Otp16	+	4.67	0.59	3.25	0.45	7.78**	.000	✓	.50***	ผ่าน
Otp17	+	3.78	0.81	2.50	0.73	4.81***	.000	✓	.54***	ผ่าน
Otp20	+	4.72	0.67	3.25	0.45	7.44***	.000	✓	.66***	ผ่าน
Otp21	+	4.83	0.62	3.50	0.52	6.78***	.000	✓	.76***	ผ่าน
Otp22	+	4.39	0.70	2.38	0.62	8.85***	.000	✓	.58***	ผ่าน
Otp23	-	4.83	0.79	3.75	0.45	4.85***	.000	✓	.42***	ผ่าน
α									.93	

หมายเหตุ ค่า t ที่ขีดเส้นใต้ เป็นการวิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน

16 ข้อ คือ ค่า CITC เมื่อวิเคราะห์ 16 ข้อกระทง

ค่า วิกฤติ (58, .05, หนึ่งหาง) = .214

ค่า วิกฤติ (58, .01, หนึ่งหาง) = .300

ค่า วิกฤติ (58, .001, หนึ่งหาง) = .391

* $p < .05$, หนึ่งหาง. ** $p < .01$, หนึ่งหาง. *** $p < .001$, หนึ่งหาง.

ตาราง ค 5

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทบและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ของมาตรวัดอคติต่อการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่ม ด้านความขึ้นชอบคนภายในกลุ่ม (In-group Favoritism)

ข้อ	CITC ครั้งที่ 1	ข้อกระทบที่เลือก	CITC ครั้งที่ 2
InF1	.77***	✓	.83***
InF2	.26*	-	-
InF3	.60***	✓	.51***
InF4	.72***	✓	.76***
InF5	.58***	✓	.54***
InF6	.62***	✓	.71***
InF7	.57***	✓	.62***
InF8	.55***	✓	.68***
InF9	.49***	-	-
InF10	.26*	-	-
InF11	.54***	-	-
InF12	.59***	✓	.68***
α	.86		.89

ตาราง ค 6

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ของมาตรวัดอคติต่อการขึ้นชอบหรือรังเกียจกลุ่ม ด้านการไม่ขึ้นชอบหรือรังเกียจคนต่างกลุ่ม (Out-group Prejudice)

ข้อ	CITC ครั้งที่ 1	ข้อกระทงที่เลือก	CITC ครั้งที่ 2
Otp13	.63***	✓	.64***
Otp14	.72***	✓	.74***
Otp15	.35**	-	-
Otp16	.54***	✓	.60***
Otp17	.48***	✓	.50***
Otp18	.38**	-	-
Otp19	.41***	-	-
Otp20	.63***	✓	.64***
Otp21	.64***	✓	.67***
Otp22	.60***	✓	.59***
Otp23	.44***	✓	.40***
Otp24	.40***	-	-
α	.83		.85

ตาราง ค 7

ทิศทาง และน้ำหนักองค์ประกอบในการวิเคราะห์องค์ประกอบของมาตรวัดอคติต่อการขึ้นขอบหรือ
 รังเกียจกลุ่ม

ชื่อกระทง	ทิศทาง	น้ำหนักองค์ประกอบ	
		ปัจจัยที่ 1	ปัจจัยที่ 2
InF1	+	.80	.22
InF3	+	.45	.32
InF4	+	.76	.17
InF5	+	.54	.13
InF6	+	.65	.33
InF7	+	.70	.36
InF8	+	.68	.11
InF12	+	.66	.32
Otp13	+	.15	.71
Otp14	+	.47	.75
Otp16	+	.20	.48
Otp17	+	.31	.56
Otp20	+	.37	.66
Otp21	+	.34	.74
Otp22	+	.23	.55
Otp23	-	.18	.45

3. มาตรการให้อภัย

ตาราง ค 8

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ของมาตรการ
การให้อภัยครั้งที่ 1 จำนวน 24 ข้อ

ข้อ	ทิศทาง	การวิเคราะห์ข้อกระทงด้วยวิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ							CITC (N=60) ครั้งที่ 1 (24 ข้อ)	ข้อที่ผ่าน การ วิเคราะห์ ทั้งหมด
		กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	p	ผ่าน ค่า t		
		M	SD	M	SD					
FT1	-	5.92	0.64	3.75	0.97	6.68***	.000	✓	.73***	ผ่าน
FT2	-	6.38	0.65	3.83	1.12	7.06***	.000	✓	.75***	ผ่าน
FT3	+	5.62	0.77	3.92	0.67	5.88***	.000	✓	.65***	ผ่าน
FT4	+	4.38	1.81	4.25	0.75	<u>2.47</u>	.404	-	-	-
FT5	-	3.85	1.14	3.75	0.62	<u>2.64</u>	.398	-	-	-
FT6	+	5.08	0.49	3.83	0.94	<u>4.10***</u>	.001	✓	.56***	ผ่าน
FT7	-	5.31	0.86	3.58	0.79	5.22***	.000	✓	.66***	ผ่าน
FT8	-	5.08	0.49	3.50	0.80	<u>5.87***</u>	.000	✓	.64***	ผ่าน
FT9	+	4.92	0.28	4.17	0.58	<u>4.12***</u>	.001	✓	.51***	ผ่าน
FT10	-	6.23	0.93	3.58	1.00	6.88***	.000	✓	.81***	ผ่าน
FT11	+	5.54	0.66	4.17	0.84	4.58***	.000	✓	.55***	ผ่าน
FT12	-	5.85	0.56	3.50	1.17	<u>6.32***</u>	.000	✓	.70***	ผ่าน
FB13	-	5.38	0.65	4.08	0.90	4.17***	.000	✓	.55***	ผ่าน
FB14	-	5.77	0.73	4.08	0.79	5.55***	.000	✓	.66***	ผ่าน
FB15	+	5.38	0.65	4.17	0.84	4.09***	.000	✓	.64***	ผ่าน
FB16	-	4.69	0.86	3.50	1.00	3.21**	.002	✓	.41***	ผ่าน
FB17	+	5.46	0.66	4.25	0.97	3.69***	.001	✓	.46***	ผ่าน
FB18	+	4.62	1.45	4.08	0.67	<u>1.20</u>	.124	-	-	-
FB19	-	6.15	0.90	3.67	0.49	8.48***	.000	✓	.80***	ผ่าน
FB20	-	5.92	0.49	3.83	0.94	<u>6.89***</u>	.000	✓	.72***	ผ่าน
FB21	+	5.38	0.65	3.83	0.58	6.29***	.000	✓	.65***	ผ่าน

ข้อ	ทิศทาง	การวิเคราะห์ข้อกระทงด้วยวิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ							CITC (N=60)	ข้อที่ผ่าน การ วิเคราะห์ ทั้งหมด
		กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	p	ผ่าน ค่า t		
		M	SD	M	SD				ครั้งที่ 1 (23 ข้อ)	
FB22	+	5.77	0.44	3.92	0.67	8.26***	.000	✓	.71***	ผ่าน
FB23	+	5.23	0.44	4.17	0.72	4.51***	.000	✓	.64***	ผ่าน
FB24	+	6.15	0.90	3.75	0.62	7.71***	.000	✓	.75***	ผ่าน
α									.94	

หมายเหตุ FT หมายถึง ความคิดที่จะแสดงออกถึงการให้อภัย (Forgiveness Thoughts)

FB หมายถึง การแสดงพฤติกรรมให้อภัย (Forgiveness Behaviors)

ค่า t ที่ขีดเส้นใต้ เป็นการวิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน

24 ข้อ คือ ค่า CITC เมื่อวิเคราะห์ 24 ข้อกระทง

ค่า วิภฤติ (58, .05, หนึ่งหาง) = .214

ค่า วิภฤติ (58, .01, หนึ่งหาง) = .300

ค่า วิภฤติ (58, .001, หนึ่งหาง) = .391

* $p < .05$, หนึ่งหาง. ** $p < .01$, หนึ่งหาง. *** $p < .001$, หนึ่งหาง.

ตาราง ค 9

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ของมาตรวัด
การให้อภัยครั้งที่ 2 จำนวน 16 ข้อ

ข้อ	ทิศทาง	การวิเคราะห์ข้อกระทงด้วยวิธีกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ							CITC (N=60) ครั้งที่ 2 (16 ข้อ)	ข้อที่ผ่าน การ วิเคราะห์ ทั้งหมด
		กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	p	ผ่าน ค่า t		
		M	SD	M	SD					
FT1	-	5.88	0.50	4.13	0.92	6.51***	.000	✓	.75***	ผ่าน
FT2	-	6.44	0.51	4.33	1.29	5.89***	.000	✓	.72***	ผ่าน
FT3	+	5.50	0.73	4.13	0.83	4.86***	.000	✓	.64***	ผ่าน
FT6	+	5.19	0.40	3.80	0.86	5.68***	.000	✓	.57***	ผ่าน
FT7	-	5.81	0.66	3.27	1.03	8.14***	.000	✓	.67***	ผ่าน
FT8	-	5.19	0.40	3.67	0.62	8.07***	.000	✓	.65***	ผ่าน
FT10	-	6.69	0.48	3.67	0.62	15.28***	.000	✓	.80***	ผ่าน
FT12	-	6.00	0.52	3.47	0.99	8.84***	.000	✓	.71***	ผ่าน
FB14	-	5.81	0.54	3.80	0.78	8.32***	.000	✓	.67***	ผ่าน
FB15	+	5.31	0.60	4.13	0.74	4.87***	.000	✓	.64***	ผ่าน
FB19	-	6.44	0.73	4.07	0.70	9.21***	.000	✓	.77***	ผ่าน
FB20	-	5.75	0.45	3.93	0.70	8.64***	.000	✓	.71***	ผ่าน
FB21	+	5.06	0.57	3.87	1.06	3.87***	.000	✓	.63***	ผ่าน
FB22	+	5.81	0.40	4.53	1.06	4.39***	.000	✓	.68***	ผ่าน
FB23	+	5.06	0.25	3.87	0.99	4.54***	.000	✓	.64***	ผ่าน
FB24	+	5.19	0.54	3.93	1.03	4.27**	.000	✓	.56***	ผ่าน
α									.94	

หมายเหตุ

ค่า t ที่ขีดเส้นใต้ เป็นการวิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน

16 ข้อ คือ ค่า CITC เมื่อวิเคราะห์ 16 ข้อกระทง

ค่า วิภคิต (58, .05, หนึ่งทาง) = .214

ค่า วิภคิต (58, .01, หนึ่งทาง) = .300

ค่า วิภคิต (58, .001, หนึ่งทาง) = .391

ตาราง ค 10

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ของมาตรวัดการให้ภัย ด้านความคิดที่จะแสดงออกถึงการให้ภัย

ข้อ	CITC ครั้งที่ 1	ข้อกระทงที่เลือก	CITC ครั้งที่ 2
FT1	.71***	✓	.75***
FT2	.70***	✓	.72***
FT3	.67***	✓	.57***
FT4	-.13	-	-
FT5	.09	-	-
FT6	.55***	✓	.53***
FT7	.63***	✓	.69***
FT8	.64***	✓	.64***
FT9	.48***	-	-
FT10	.71***	✓	.82***
FT11	.46***	-	-
FT12	.61***	✓	.70***
α	.83		.90

ตาราง ค 11

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงและค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ ของมาตรวัดการให้ภัย ด้านการแสดงผลพฤติกรรมให้ภัย

ข้อ	CITC ครั้งที่ 1	ข้อกระทงที่เลือก	CITC ครั้งที่ 2
FB13	.62***	-	-
FB14	.64***	✓	.62***
FB15	.66***	✓	.66***
FB16	.37**	-	-
FB17	.42***	-	-
FB18	.27*	-	-
FB19	.68***	✓	.63***
FB20	.67***	✓	.63***
FB21	.70***	✓	.71***
FB22	.66***	✓	.62***
FB23	.72***	✓	-
FB24	.63***	✓	.64***
α	.88		.88

ตาราง ค 12

ทิศทาง และน้ำหนักองค์ประกอบในการวิเคราะห์องค์ประกอบของมาตรวัดการให้อภัย

ข้อกระทง	ทิศทาง	น้ำหนักองค์ประกอบ	
		ปัจจัยที่ 1	ปัจจัยที่ 2
FT1	-	.68	-.11
FT2	-	.67	.22
FT3	+	.56	.16
FT6	+	.52	.18
FT7	-	.65	-.27
FT8	-	.51	.35
FT10	-	.77	.23
FT12	-	.66	.32
FB14	-	-.22	.38
FB15	+	.24	.48
FB19	-	.17	.61
FB20	-	-.13	.67
FB21	+	.13	.66
FB22	+	.22	.49
FB23	+	.27	.52
FB24	+	.21	.58

4. สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับอคติ

ตาราง ค 13

ผลการวิเคราะห์ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และฐานนิยม ของสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับอคติ

สถานการณ์	ทิศทางที่คาดหวัง	ไม่ใช่พวกเดียวกัน-----ความถี่-----พวกเดียวกัน							M	SD	MO
		-3	-2	-1	0	+1	+2	+3			
1) วันแรกที่นาย ก เข้ามาทำงานในบริษัทแห่งหนึ่ง ได้มีรุ่นพี่ ได้แก่ นาย ข และ น.ส. ค เข้ามาทักทายและต้อนรับ โดยบอกว่ารู้สึกยินดีมากที่มีรุ่นน้องที่จบจากสถาบันเดียวกัน เข้ามาทำงาน ท่านคิดว่าความสัมพันธ์ระหว่างนาย นาย ก กับ นาย ข และ น.ส. ค จะเป็นอย่างไร	เป็นพวกเดียวกัน	0	0	0	0	3	24	33	2.50	0.59	+3
2) นาย ก เป็นคนที่มีลักษณะสนุกสนาน เฮฮา เช่นเดียวกับกับ นาย ข และ น.ส. ค ในขณะที่ นาย ง และ น.ส. จ เป็นคนที่มีลักษณะ เคร่งเครียดจริงจัง และไม่ค่อยชอบทำที่ที่สนุกสนาน เฮฮา ของนาย ก นาย ข และ น.ส. ค ท่านคิดว่านาย ง และ น.ส. จ จะมีความรู้สึกต่อ นาย ก นาย ข และ น.ส. ค อย่างไร	ไม่ใช่พวกเดียวกัน	12	27	16	3	1	0	0	-1.71	1.01	-2
3) ณ โรงอาหารของบริษัท นาย ก เห็นว่ามีที่นั่งว่างอยู่ข้าง นาย ง จึงเข้าไปนั่ง ซึ่งทันทีที่นาย ก นั่ง นาย ง ก็ลุกจากที่นั่งซึ่งที่ยังรับประทานอาหารไม่เสร็จ และย้ายไปนั่งข้าง น.ส. จ ทันที ท่านคิดว่า นาย ง จะมีความรู้สึกต่อ นาย ก อย่างไร	ไม่ใช่พวกเดียวกัน	46	10	3	1	0	0	0	-2.68	0.65	-3

สถานการณ์	ทิศทางที่ คาดหวัง	ไม่ใช่พวกเดียวกัน---ความถี่---พวกเดียวกัน							M	SD	MO
		-3	-2	-1	0	+1	+2	+3			
4) นาย ง และน.ส. จ ชอบ แสดงท่าที รังเกียจ นาย ก ในขณะที่ น.ส. ค แสดงท่าที เป็นมิตรและยอมรับ นาย ก ท่านคิดว่า นาย ง และน.ส. จ รู้สึกอย่างไรกับ นาย ก	ไม่ใช่พวก เดียวกัน	47	11	1	1	0	0	0	-2.73	0.58	-3
5) ในห้องสัมมนาแห่งหนึ่งซึ่งมี ผู้เข้าร่วมสัมมนาอย่าง หนาแน่น ซึ่งนาย ก เพิ่ง เดินทางมาถึง โดยเห็นว่าที่นั่ง ข้าง ๆ นาย ข และน.ส. ค วาง อยู่ แต่อยู่ค่อนข้างไกล ในขณะที่ ที่นั่งข้าง ๆ นาย ง และ น.ส. จ ก็ว่างเช่นเดียวกัน และอยู่ ใกล้กว่า ในที่สุดนาย ก ก็ ตัดสินใจเดินไปนั่งข้างนาย ข และน.ส. ค ท่านคิดว่านาย ก มีความสัมพันธ์อย่างไรกับนาย ข และน.ส. ค	เป็นพวก เดียวกัน	1	7	8	2	0	10	32	1.52	1.99	+3
6) นาย ก รู้สึกสะทกใจที่จะ ทำงานหรือทำกิจกรรมร่วมกับ นาย ข และน.ส. ค มากกว่า ทำงานหรือทำกิจกรรมร่วมกับ นาย ง และน.ส. จ ท่านคิดว่า นาย ก รู้สึกอย่างไรกับ นาย ง และ น.ส. จ	ไม่ใช่พวก เดียวกัน	10	31	7	6	3	1	2	-1.47	1.41	-2
7) นาย ก รู้สึกว่า นาย ง และ น.ส. จ ชอบจับผิดตนเอง และ มักพูดว่าพวกตนทำงานได้ ดีกว่า นาย ก นาย ข และน.ส. ค ท่านคิดว่าน.ส. จ และนาย ง จะรู้สึกอย่างไรต่อ นาย ก นาย ข และ น.ส. ค	ไม่ใช่พวก เดียวกัน	41	12	6	1	0	0	0	-2.55	0.75	-3

สถานการณ์	ทิศทาง ที่ คาดหวัง	ไม่ใช่พวกเดียวกัน-----ความถี่-----พวกเดียวกัน							M	SD	MO
		-3	-2	-1	0	+1	+2	+3			
8) นาย ง และน.ส. จ มักพูดและคิดเสมอว่าพวกของตนดีและมีความสามารถ มากกว่ากลุ่มของนาย ก และน.ส. ค จึงไม่เคยคิดที่จะทำงานร่วมกันเนื่องจากจะทำให้การทำงานล่าช้า ท่านคิดว่านาย ง และน.ส. จ รู้สึกอย่างไรต่อ นาย ก และน.ส. ค	ไม่ใช่พวกเดียวกัน	9	13	16	20	2	0	0	-1.16	1.14	0
9) นาย ง และน.ส. จ รู้สึกว่าคำพูดของนาย ก นาย ข และน.ส. ค มักขัดหูของพวกตนมากกว่าคำพูดของนาย ข อยู่เสมอ ท่านเห็นว่านาย ง และน.ส. จ รู้สึกอย่างไรต่อนาย ข	เป็นพวกเดียวกัน	1	2	6	20	3	26	2	0.80	1.36	+2
10) นาย ข ได้รับรางวัลพนักงานดีเด่น ซึ่ง นาย ก และน.ส. ค ก็แสดงการชื่นชม และยินดี และมีความเหมาะสมที่จะได้รับรางวัลแล้ว ในขณะที่ นาย ง และ น.ส. จ เห็นว่านาย ข ไม่มีความเหมาะสมที่จะได้รับรางวัลดังกล่าว ควรเป็นพวกตนที่มีความเหมาะสมที่จะได้รับรางวัลมากกว่า จึงแสดงท่าทีนิ่งเฉย ท่านคิดว่านาย ก และน.ส. ค มีความสัมพันธ์อย่างไรต่อนาย ข	เป็นพวกเดียวกัน	3	4	2	7	3	10	31	1.62	1.89	+3
11) นาย ข และน.ส. ค มักให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่เมื่อนาย ก ขอร้องเสมอ ในขณะที่เมื่อ นาย ง และน.ส. จ ขอความช่วยเหลือจาก นาย ข และน.ส. ค ซึ่งนาย ข และน.ส. ค ก็ให้ความช่วยเหลือเพียงเล็กน้อย หรือบางครั้งก็เมินเฉย ท่านคิดว่า นาย ข และ น.ส. ค มีความสัมพันธ์อย่างไรต่อนาย ง และน.ส. จ	ไม่ใช่พวกเดียวกัน	35	16	9	0	0	0	0	-2.43	0.74	-3

สถานการณ์	ทิศทาง ที่ คาดหวัง	ไม่ใช่พวกเดียวกัน-----ความถี่-----พวก เดียวกัน							M	SD	MO
		-3	-2	-1	0	+1	+2	+3			
		12) เมื่อมีข่าวสารใดที่มี ประโยชน์นาย ก ก็มักจะ บอกกล่าวกับ นาย ข และ น.ส. ค ก่อนเสมอ โดยคิด ว่า นาย ง และน.ส. จ คง ทราบแล้ว จึงไม่ได้บอก ท่านคิดว่า นาย ก นาย ข และน.ส. ค มีความสัมพันธ์ อย่างไร	เป็น พวก เดียวกัน	0	0	0	3	5			
13) ในฐานะที่เป็นรุ่นพี่ นาย ข รู้สึกเอ็นดู และชื่น ชมการทำงานนาย ก และ น.ส. ค แม้ว่าในบางครั้งทั้ง สองคนจะทำงานบกพร่อง มากกว่า นาย ง และน.ส. จ ท่านเห็นว่านาย ข มี ความรู้สึกอย่างไรต่อนาย ก และน.ส. ค	เป็น พวก เดียวกัน	0	2	0	20	16	12	10	1.10	1.23	0

หมายเหตุ ที่แรกๆ คือ ข้อความที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการสร้างสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับอคติ นอกเหนือจากข้อความที่ผู้วิจัยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างขั้นพัฒนาเครื่องมือทำการประเมินในช่วงต้นแล้วผู้วิจัยได้มีคำถามปลายเปิดเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างพิจารณาว่ายังมีเหตุการณ์หรือสถานการณ์ใดที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกันกับกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งหรือไม่ใช่พวกเดียวกันกับคนบางกลุ่มอีกหรือไม่ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม แต่ไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการสร้างสถานการณ์จำลองในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากมีความถี่ของการตอบต่ำ และข้อความที่จะนำมาใช้ในการสร้างสถานการณ์นั้นมีความครอบคลุมเพียงพอเกี่ยวกับปัจจัยที่จะทำให้เอื้อหรือกระตุ้นทำให้เกิดอคติหรือความลำเอียงระหว่างกลุ่มที่บุคคลเป็นสมาชิกและกลุ่มอื่นที่บุคคลไม่ได้เป็นสมาชิกแล้ว ซึ่งความคิดเห็นอื่น ๆ ที่มีผู้เสนอ คือ

- 1) มีการชวนคนที่คิดว่าเป็นพวกเดียวกันไปเที่ยวนอกสถานที่หรือไปไหนมาไหนด้วยกัน แต่ไม่ชวนคนที่คิดว่าไม่ใช่พวกเดียวกันไป
- 2) การที่บุคคลสามารถปรึกษาบางเรื่องกับพวกเดียวกันได้แต่ไม่สามารถปรึกษากับคนที่ไม่ใช่พวกเดียวกันได้
- 3) การทำร้ายร่างกาย หรือโจมตีด้านการทำงานกับบุคคลที่ไม่ใช่พวกเดียวกับตน
- 4) การมีความรู้สึกอึดอัดเมื่ออยู่กับคนกลุ่มที่ไม่ใช่พวกเดียวกับตน แต่รู้สึกสบายใจเมื่ออยู่ในกลุ่มที่เป็นพวกเดียวกับตน
- 5) มีการนัดแนะหรือนัดหมายในการทำกิจกรรมกับกลุ่มคนที่เป็นพวกเดียวกับตน มากกว่ากลุ่มคนที่ไม่ใช่พวกเดียวกับตน

5. สถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการคุกคาม

ตาราง ค 14

ผลการวิเคราะห์ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และฐานนิยม ของสถานการณ์จำลอง
เกี่ยวกับการคุกคาม

ข้อความ	น้อยที่สุด-----ความรุนแรง-----มากที่สุด							M	SD	MO
	1	2	3	4	5	6	7			
1. ถูกผู้อื่นดูค่า	3	8	7	13	22	7	0	4.07	1.40	5
2. ถูกผู้อื่นพูดจาดูถูก	0	0	0	3	5	18	34	6.38	0.84	7
3. ถูกผู้อื่นนินทา	3	3	6	25	10	10	3	4.30	1.41	4
4. ถูกผู้อื่นเขียน วิพากษ์วิจารณ์ ความสามารถเชิงลบ ลงในกระดาษแล้ว นำมาติดไว้ให้เห็น	0	0	0	1	4	19	36	6.50	0.70	7
5. ถูกผู้อื่นเมินเฉย	3	3	6	12	17	8	11	4.75	1.64	5
6. ถูกผู้อื่นซักสีหน้าไม่ พอใจใส่	5	9	5	12	21	5	3	4.03	1.62	5
7. ถูกผู้อื่นแสดงท่าทีไม่ ยอมรับในความ สามารถของท่าน	1	3	8	21	20	6	1	4.30	1.14	4
8. ถูกผู้อื่นส่งมอบงาน ให้ล่าช้าหรือไม่ยอม ส่งต่องานทำให้งาน ล้าหลัง	0	0	0	0	7	19	34	6.45	0.69	7
9. ถูกผู้อื่นไม่ยอมบอก หรือซ่อนเร้นข้อมูล สำคัญซึ่งจำเป็นต่อ การทำงาน	1	3	6	1	17	25	7	5.22	1.42	6
10. ถูกผู้อื่นไม่ยินยอม แบ่งปันหรือให้หยิบ ยืมอุปกรณ์ สำนักงานซึ่งมีความ จำเป็นในการทำงาน	4	7	6	18	20	5	0	3.97	1.37	5

ข้อความ	น้อยที่สุด-----ความรุนแรง-----มากที่สุด							M	SD	MO
	1	2	3	4	5	6	7			
11. ถูกผู้อื่นแกล้งเดินสะดุดสายไฟเครื่องคอมพิวเตอร์ทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์ดับและไม่แสดงการขอโทษ	0	0	0	0	3	21	26	6.55	0.59	7
12. ถูกผู้อื่นเมินเฉยต่อคำขอร้องให้ช่วยงานของท่าน	4	3	6	18	22	6	1	4.22	1.34	5
13. ถูกผู้อื่นไม่ยอมให้ความร่วมมือในการทำงาน	2	6	3	16	26	5	2	4.35	1.31	5
14. ถูกผู้อื่นผลักภาระงานที่รับผิดชอบให้ท่านทำอย่างไม่ถูกต้อง โดยอ้างว่าไม่เกี่ยวข้องหรือไม่ใช่หน้าที่	0	4	1	5	23	19	8	5.27	1.25	5
15. ถูกเดินชนอย่างตั้งใจบนทางเดิน	1	7	3	13	19	12	5	4.63	1.47	5
16. มีผู้อื่นมาแสดงความโกรธและใช้มือทุบตีะทำงานของท่านอย่างแรง	0	0	0	1	6	16	37	6.48	0.75	7
17. ถูกผู้อื่นหาเรื่องทะเลาะวิวาท เช่น การกระชากคอเสื้อ การผลักหรือโหด	0	0	0	0	3	17	40	6.62	0.59	7

หมายเหตุ ที่แรก คือ ข้อความที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการสร้างสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการคุกคาม นอกเหนือจากข้อความที่ผู้วิจัยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างพัฒนาเครื่องมือทำการประเมินในข้างต้นแล้วผู้วิจัยได้มีคำถามปลายเปิดเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างพิจารณาว่ายังมีเหตุการณ์หรือสถานการณ์ใดที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าตนเองถูกคุกคามอีกหรือไม่หรือไม่ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม แต่ไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการสร้างสถานการณ์จำลองในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากมีความถี่ของการตอบต่ำ และข้อความที่จะนำมาใช้ในการสร้างสถานการณ์นั้นมีความครอบคลุมเพียงพอกับปัจจัยที่จะทำให้เกิดความรู้สึกว่าถูกคุกคามตามแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยแล้ว ซึ่งความคิดเห็นอื่น ๆ ที่มีผู้เสนอ คือ

- 1) มีการแสดงอาการโกรธแล้วมาแสดงความรุนแรงต่อผู้อื่นอย่างไรเหตุผล
- 2) การที่มีบุคคลพยายามข่มขู่บังคับให้เชื่อฟังหรือยอมตาม
- 3) มีการขโมยผลงานของผู้อื่นมาเป็นผลงานของตนเอง
- 4) เกิดการโยนความผิดให้เมื่อทำงานไม่สำเร็จ

6. การประเมินความขึ้นขบชื่อและใบหน้าของตัวละคร

ตาราง ค 15

ผลการวิเคราะห์ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และฐานนิยม ของชื่อตัวละครใน
สถานการณ์จำลอง

ชื่อตัวละคร	น้อยที่สุด-----ความขึ้นขบ-----มากที่สุด					M	SD	MO
	1	2	3	4	5			
1. เอฟ	6	18	32	3	1	2.58	0.81	3
2. แจน	0	6	49	5	0	2.98	0.43	3
3. เบส	0	9	41	10	0	3.02	0.57	3
4. วิน	0	8	45	7	0	2.98	0.50	3
5. บอล	2	10	38	5	5	3.02	0.85	3
6. มิว	0	13	25	18	4	3.22	0.87	3
7. เอ	6	16	23	11	4	2.85	1.06	3
8. บี	0	5	52	3	0	2.97	0.37	3
9. ซี	6	12	30	9	3	2.85	0.91	3
10. ทิม	2	12	29	9	8	3.15	1.01	3
11. ปีก	0	3	54	3	0	3.00	0.32	3
12. เมย์	0	4	53	3	0	2.98	0.34	3
13. ริน	2	5	28	21	4	3.33	0.86	3
14. เคท	0	7	31	15	7	3.37	0.84	3
15. วิทีย์	7	14	27	9	3	2.78	1.01	3

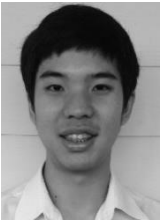

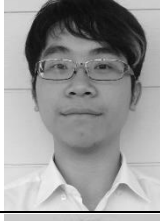

หมายเหตุ ที่แรเงา คือ ชื่อที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในเป็นชื่อของตัวละครในสถานการณ์จำลอง

ตาราง ค 16

ผลการวิเคราะห์ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และฐานนิยม ของตัวละครในสถานการณ์
จำลอง

ตัวละคร	น้อยที่สุด-----ความชื่นชอบ-----มากที่สุด					M	SD	MO
	1	2	3	4	5			
1. 	1	8	42	8	1	3.00	0.64	3
2. 	3	7	26	15	9	3.33	1.04	3
3. 	0	7	42	11	0	3.07	0.55	3
4. 	4	5	25	20	6	3.32	1.00	3
5. 	6	21	26	6	1	2.58	0.87	3
6. 	1	6	46	6	1	3.00	0.58	3

ตัวละคร	น้อยที่สุด-----ความชื่นชอบ-----มากที่สุด					M	SD	MO
	1	2	3	4	5			
7. 	0	7	48	3	2	3.00	0.55	3
8. 	7	12	26	9	6	2.92	1.11	3
9. 	0	10	41	8	1	3.00	0.61	3
10. 	3	15	18	19	5	3.13	1.05	4
11. 	1	7	46	5	1	2.97	0.58	3

หมายเหตุ ที่แรเงา คือ นักแสดงที่จะแสดงเป็นตัวละครในสถานการณ์จำลอง

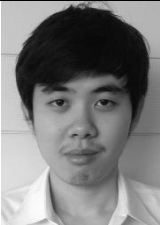

ตาราง ค 17

ผลการวิเคราะห์ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และฐานนิยม ของตัวละครและชื่อใน
สถานการณ์จำลอง ในการประเมินครั้งที่ 1

ตัวละคร	น้อยที่สุด-----ความชื่นชอบ-----มากที่สุด					M	SD	MO
	1	2	3	4	5			
1. เมย์	2	9	38	9	2	3.00	0.76	3
2. แจน	1	10	39	9	1	2.98	0.68	3
3. เบส	2	9	32	13	4	3.13	0.87	3
4. วิน	0	7	48	3	2	3.00	0.55	3
5. บี	5	7	24	18	6	3.22	1.06	3
6. บีก	2	12	28	11	7	3.15	0.99	3

ตาราง ค 18

ผลการวิเคราะห์ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และฐานนิยม ของตัวละครและชื่อใน
สถานการณ์จำลอง ในการประเมินครั้งที่ 2

ตัวละคร	น้อยที่สุด-----ความชื่นชอบ-----มากที่สุด					M	SD	MO
	1	2	3	4	5			
3. บี 	1	7	44	6	2	3.02	0.65	3
5. บีก 	2	9	39	9	1	2.97	0.71	3
6. เบส 	1	4	49	5	1	3.02	0.54	3

ภาคผนวก ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของโมเดลสมมติฐานการวิจัยที่ 1
เงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม

L I S R E L 8.72

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by

Scientific Software International, Inc.

7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100

Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2005

Use of this program is subject to the terms specified in the

Universal Copyright Convention.

Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file E:\590102_HOME DESKTOP\NEW_INV\ingroup_new syntax\ingroup_bf_fix1.spl:

MODEL OF INGROUP

DA NI=11 NO=720 MA=CM

LA

IPJ1 IPJ2 INGF OGPJ IFOR1 IFOR2 FORT FORB ISE1 ISE2 RESE

CM

.271954

.155587 .234438

.122684 .151286 .609320

.143963 .144002 .435817 .875392

-.110977 -.132568 -.131472 -.131013 .238844

-.120145 -.104831 -.130703 -.113143 .153448 .181087

-.234872 -.260956 -.308822 -.301407 .249356 .174514 .963525

-.233121 -.172911 -.327703 -.322324 .147144 .109761 .337081 .796733

-.104694 -.111845 -.137640 -.142737 .154960 .128330 .204783 .220824 .292280

-.072002 -.065820 -.087560 -.161514 .079166 .071449 .129741 .166995 .122661 .111809

-.153082 -.160873 -.245170 -.197913 .154955 .085767 .284809 .302989 .108527 .057248 .425601

ME

.35184532 .26902492 3.55733333 3.56641667 .48025564 .46818906 4.36544444 4.84352778 .45176093 .46816663 3.77657143

SD

.521492044 .484188385 .780589521 .935623713 .488716850 .425543416 .981593152 .892599102 .540629668 .334379158 .652380651

MO NX=3 NK=2 NY=8 NE=4 C

BE=FU,FI GA=FU,FI PS=SY PH=SY,FR TE=SY,FI TD=SY LY=FU,FI LX=FU,FI

FR BE(3,1) BE(4,1) BE(3,2) BE(4,2)

FR GA(1,1) GA(1,2) GA(2,1) GA(2,2) GA(3,1) GA(4,2)

FR LX(2,1) LX(1,1) LX(3,2)

FR LY(1,1) LY(2,1) LY(3,2) LY(4,2) LY(5,3) LY(6,3) LY(7,4) LY(8,4)

FR TE(1,1) TE(2,2) TE(3,3) TE(4,4) TE(5,5) TE(6,6) TE(7,7) TE(8,8)

FI TD(3,3)

VA 0.05107212 TD(3,3)

FI PH(1,1) PH(2,2)

VA 1.00 PH(1,1) PH(2,2)

FR TH(2,4) TH(2,8) TE(6,1) TH(1,8) TH(3,5) TE(8,2) TE(6,3) TE(7,5) TE(8,6) TE(8,5) TE(6,2) TE(5,2) TH(2,5) TH(2,1) TE(3,1)

LE

IPJ EPJ IFOR EFOR
 LK
 ISE ESE
 PD
 OU SE TV EF SS SC MI MR RS FS ND=3 AD=OFF
 MODEL OF INGROUP

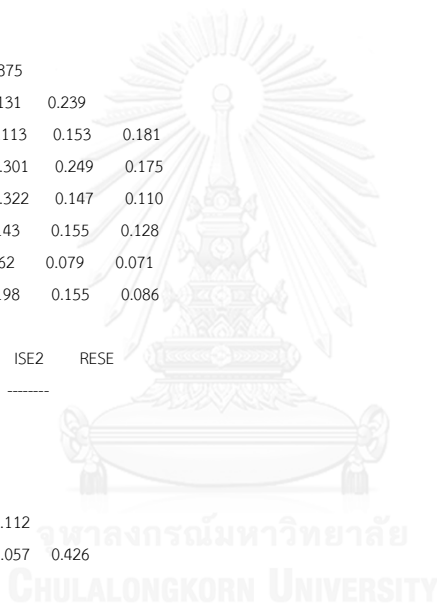
Number of Input Variables 11
 Number of Y - Variables 8
 Number of X - Variables 3
 Number of ETA - Variables 4
 Number of KSI - Variables 2
 Number of Observations 720

Covariance Matrix

	IPJ1	IPJ2	INGF	OGPJ	IFOR1	IFOR2
IPJ1	0.272					
IPJ2	0.156	0.234				
INGF	0.123	0.151	0.609			
OGPJ	0.144	0.144	0.436	0.875		
IFOR1	-0.111	-0.133	-0.131	-0.131	0.239	
IFOR2	-0.120	-0.105	-0.131	-0.113	0.153	0.181
FORT	-0.235	-0.261	-0.309	-0.301	0.249	0.175
FORB	-0.233	-0.173	-0.328	-0.322	0.147	0.110
ISE1	-0.105	-0.112	-0.138	-0.143	0.155	0.128
ISE2	-0.072	-0.066	-0.088	-0.162	0.079	0.071
RESE	-0.153	-0.161	-0.245	-0.198	0.155	0.086

Covariance Matrix

	FORT	FORB	ISE1	ISE2	RESE
FORT	0.964				
FORB	0.337	0.797			
ISE1	0.205	0.221	0.292		
ISE2	0.130	0.167	0.123	0.112	
RESE	0.285	0.303	0.109	0.057	0.426

MODEL OF INGROUP

Number of Iterations = 49

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-Y

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
IPJ1	0.193	--	--	--
IPJ2	0.204	--	--	--
	(0.011)			
	17.896			
INGF	--	0.536	--	--
OGPJ	--	0.581	--	--
		(0.037)		
		15.511		
IFOR1	--	--	0.160	--
IFOR2	--	--	0.095	--
			(0.005)	
			17.708	
FORT	--	--	--	0.823

FORB	--	--	--	0.578		
				(0.030)		
				19.095		
LAMBDA-X						
	ISE	ESE				
	-----	-----				
ISE1	0.246	--				
	(0.010)					
	24.873					
ISE2	0.088	--				
	(0.004)					
	23.577					
RESE	--	0.360				
		(0.013)				
		27.254				
BETA						
	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR		
	-----	-----	-----	-----		
IPJ	--	--	--	--		
EPJ	--	--	--	--		
IFOR	-0.162	-0.212	--	--		
	(0.055)	(0.047)				
	-2.968	-4.495				
EFOR	-0.416	-0.372	--	--		
	(0.060)	(0.056)				
	-6.929	-6.701				
GAMMA						
	ISE	ESE				
	-----	-----				
IPJ	-0.348	-0.553				
	(0.045)	(0.050)				
	-7.677	-11.167				
EPJ	-0.228	-0.541				
	(0.046)	(0.048)				
	-4.981	-11.341				
IFOR	0.692	--				
	(0.068)					
	10.143					
EFOR	--	0.062				
		(0.072)				
		0.852				
Covariance Matrix of ETA and KSI						
	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR	ISE	ESE
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
IPJ	1.000					
EPJ	0.515	1.000				
IFOR	-0.679	-0.616	1.000			
EFOR	-0.651	-0.626	0.545	1.000		
ISE	-0.588	-0.463	0.886	0.444	1.000	
ESE	-0.704	-0.640	0.551	0.593	0.435	1.000
PHI						
	ISE	ESE				
	-----	-----				
ISE	1.000					
ESE	0.435	1.000				

(0.041)

10.572

PSI

Note: This matrix is diagonal.

IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
0.406	0.548	0.147	0.460
(0.050)	(0.061)	(0.049)	(0.048)
8.097	9.042	2.983	9.513

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
0.594	0.452	0.853	0.540

Squared Multiple Correlations for Reduced Form

IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
0.594	0.452	0.818	0.394

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

IPJ1	IPJ2	INGF	OGPJ	IFOR1	IFOR2
0.500	0.759	0.775	0.445	0.766	0.571

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

FORT	FORB
0.825	0.581

Squared Multiple Correlations for X - Variables

ISE1	ISE2	RESE
0.708	0.630	0.717

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 23

Minimum Fit Function Chi-Square = 32.097 (P = 0.0981)

Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 31.712 (P = 0.106)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 8.712

90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 27.641)

Minimum Fit Function Value = 0.0446

Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.0121

90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.0384)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0230

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.0409)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.996

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.164

90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.152 ; 0.190)

ECVI for Saturated Model = 0.184

ECVI for Independence Model = 10.333

Chi-Square for Independence Model with 55 Degrees of Freedom = 7407.549

Independence AIC = 7429.549

Model AIC = 117.712

Saturated AIC = 132.000

Independence CAIC = 7490.920

Model CAIC = 357.620

Saturated CAIC = 500.231

Normed Fit Index (NFI) = 0.996

Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.997
 Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.416
 Comparative Fit Index (CFI) = 0.999
 Incremental Fit Index (IFI) = 0.999
 Relative Fit Index (RFI) = 0.990
 Critical N (CN) = 933.743
 Root Mean Square Residual (RMR) = 0.00448
 Standardized RMR = 0.0155
 Goodness of Fit Index (GFI) = 0.992
 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.977
 Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.346

Completely Standardized Solution

LAMBDA-Y

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
IPJ1	0.707	--	--	--
IPJ2	0.871	--	--	--
INGF	--	0.880	--	--
OGPJ	--	0.667	--	--
IFOR1	--	--	0.875	--
IFOR2	--	--	0.756	--
FORT	--	--	--	0.908
FORB	--	--	--	0.762

LAMBDA-X

	ISE	ESE
ISE1	0.841	--
ISE2	0.794	--
RESE	--	0.847

BETA

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
IPJ	--	--	--	--
EPJ	--	--	--	--
IFOR	-0.162	-0.212	--	--
EFOR	-0.416	-0.372	--	--

GAMMA

	ISE	ESE
IPJ	-0.348	-0.553
EPJ	-0.228	-0.541
IFOR	0.692	--
EFOR	--	0.062

Correlation Matrix of ETA and KSI

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR	ISE	ESE
IPJ	1.000					
EPJ	0.515	1.000				
IFOR	-0.679	-0.616	1.000			
EFOR	-0.651	-0.626	0.545	1.000		
ISE	-0.588	-0.463	0.886	0.444	1.000	
ESE	-0.704	-0.640	0.551	0.593	0.435	1.000

Total and Indirect Effects

Total Effects of KSI on ETA

	ISE	ESE
	-----	-----
IPJ	-0.348	-0.553
	(0.045)	(0.050)
	-7.677	-11.167
EPJ	-0.228	-0.541
	(0.046)	(0.048)
	-4.981	-11.341
IFOR	0.797	0.204
	(0.058)	(0.035)
	13.674	5.885
EFOR	0.230	0.493
	(0.035)	(0.047)
	6.619	10.493

Indirect Effects of KSI on ETA

	ISE	ESE
	-----	-----
IPJ	--	--
EPJ	--	--
IFOR	0.105	0.204
	(0.021)	(0.035)
	5.105	5.885
EFOR	0.230	0.431
	(0.035)	(0.052)
	6.619	8.360

Total Effects of ETA on ETA

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
	-----	-----	-----	-----
IPJ	--	--	--	--
EPJ	--	--	--	--
IFOR	-0.162	-0.212	--	--
	(0.055)	(0.047)		
	-2.968	-4.495		
EFOR	-0.416	-0.372	--	--
	(0.060)	(0.056)		
	-6.929	-6.701		

Standardized Total and Indirect Effects

Standardized Total Effects of KSI on ETA

	ISE	ESE
	-----	-----
IPJ	-0.348	-0.553
EPJ	-0.228	-0.541
IFOR	0.797	0.204
EFOR	0.230	0.493

Standardized Indirect Effects of KSI on ETA

	ISE	ESE
	-----	-----
IPJ	--	--
EPJ	--	--
IFOR	0.105	0.204
EFOR	0.230	0.431

Standardized Total Effects of ETA on ETA

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
	-----	-----	-----	-----

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

IPJ -- -- -- --
 EPJ -- -- -- --
 IFOR -0.162 -0.212 -- --
 EFOR -0.416 -0.372 -- --

ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของโมเดลสมมติฐานการวิจัยที่ 1 เงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

MODEL OF OUTGROUP GROUP

DA NI=11 NO=720 MA=CM

LA

IPJ1 IPJ2 INGF OGPJ IFOR1 IFOR2 FORT FORB ISE1 ISE2 RESE

CM

.271954

.155587 .234438

.122684 .151286 .609320

.143963 .144002 .435817 .875392

-.088879 -.108956 -.129718 -.138399 .183024

-.102337 -.076393 -.110805 -.104197 .099389 .125202

-.237596 -.243252 -.363631 -.356472 .177259 .117687 .903768

-.150363 -.183468 -.286035 -.227420 .137191 .100100 .570538 .757651

-.104694 -.111845 -.137640 -.142737 .120221 .110824 .146132 .131529 .292280

-.072002 -.065820 -.087560 -.161514 .060887 .063114 .100028 .084936 .122661 .111809

-.153082 -.160873 -.245170 -.197913 .135791 .086246 .287268 .162196 .108527 .057248 .425601

ME

.35184532 .26902492 3.55733333 3.56641667 .39965008 .41150960 3.97077778 4.10019444 .45176093 .46816663 3.77657143

SD

.521492044 .484188385 .780589521 .935623713 .427812674 .353839514 .950667114 .870431665 .540629668 .334379158 .652380651

MO NX=3 NK=2 NY=8 NE=4 C

BE=FU,FI GA=FU,FI PS=SY PH=SY,FR TE=SY,FI TD=SY LY=FU,FI LX=FU,FI

FR BE(3,1) BE(4,1) BE(3,2) BE(4,2)

FR GA(1,1) GA(1,2) GA(2,1) GA(2,2) GA(3,1) GA(4,2)

FR LX(2,1) LX(1,1) LX(3,2)

FR LY(1,1) LY(2,1) LY(3,2) LY(4,2) LY(5,3) LY(6,3) LY(7,4) LY(8,4)

FR TE(1,1) TE(2,2) TE(3,3) TE(4,4) TE(5,5) TE(6,6) TE(7,7) TE(8,8)

FI TD(3,3)

VA 0.05107212 TD(3,3)

FI PH(1,1) PH(2,2)

VA 1.00 PH(1,1) PH(2,2)

FR TH(2,4) TE(6,1) TE(5,3) TE(7,1) TH(3,8) TE(8,4) TH(2,5) TH(1,5) TH(3,5) TH(2,1) TE(4,1)

LE

IPJ EPJ IFOR EFOR

LK

ISE ESE

PD

OU SE TV EF SS SC MI MR RS FS ND=3 AD=OFF

MODEL OF OUTGROUP GROUP

Number of Input Variables 11

Number of Y - Variables 8

Number of X - Variables 3

Number of ETA - Variables 4

Number of KSI - Variables 2

Number of Observations 720

Covariance Matrix

	IPJ1	IPJ2	INGF	OGPJ	IFOR1	IFOR2
IPJ1	0.272					
IPJ2	0.156	0.234				
INGF	0.123	0.151	0.609			
OGPJ	0.144	0.144	0.436	0.875		
IFOR1	-0.089	-0.109	-0.130	-0.138	0.183	
IFOR2	-0.102	-0.076	-0.111	-0.104	0.099	0.125
FORT	-0.238	-0.243	-0.364	-0.356	0.177	0.118
FORB	-0.150	-0.183	-0.286	-0.227	0.137	0.100
ISE1	-0.105	-0.111	-0.138	-0.143	0.120	0.111
ISE2	-0.072	-0.066	-0.088	-0.162	0.061	0.063
RESE	-0.153	-0.161	-0.245	-0.198	0.136	0.086

Covariance Matrix

	FORT	FORB	ISE1	ISE2	RESE
FORT	0.904				
FORB	0.571	0.758			
ISE1	0.146	0.131	0.292		
ISE2	0.100	0.085	0.123	0.112	
RESE	0.287	0.162	0.108	0.057	0.426

Number of Iterations = 56

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-Y

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
IPJ1	0.195	--	--	--
IPJ2	0.196	--	--	--
	(0.010)			
	18.734			
INGF	--	0.535	--	--
OGPJ	--	0.583	--	--
		(0.039)		
		14.837		
IFOR1	--	--	0.210	--

IFOR2	--	--	0.153	--
			(0.007)	
			22.930	
FORT	--	--	--	0.559
FORB	--	--	--	0.512
				(0.034)
				15.027

LAMBDA-X

	ISE	ESE
ISE1	0.249	--
	(0.010)	
	25.123	
ISE2	0.088	--
	(0.004)	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

		23.377		
RESE	--	0.360		
		(0.013)		
		27.368		
BETA				
	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
	-----	-----	-----	-----
IPJ	--	--	--	--
EPJ	--	--	--	--
IFOR	-0.312	-0.030	--	--
	(0.063)	(0.045)		
	-4.968	-0.670		
EFOR	-0.915	-0.260	--	--
	(0.102)	(0.061)		
	-8.955	-4.274		

GAMMA		
	ISE	ESE
	-----	-----
IPJ	-0.384	-0.574
	(0.045)	(0.048)
	-8.586	-11.828
EPJ	-0.243	-0.542
	(0.045)	(0.047)
	-5.360	-11.469
IFOR	0.563	--
	(0.051)	
	10.994	
EFOR	--	0.081
		(0.095)
		0.851

Covariance Matrix of ETA and KSI

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR	ISE	ESE
	-----	-----	-----	-----	-----	-----
IPJ	1.000					
EPJ	0.549	1.000				
IFOR	-0.678	-0.465	1.000			
EFOR	-1.117	-0.814	0.780	1.000		
ISE	-0.622	-0.468	0.771	0.724	1.000	
ESE	-0.733	-0.643	0.481	0.918	0.415	1.000

PHI		
	ISE	ESE
	-----	-----
ISE	1.000	
ESE	0.415	1.000
	(0.042)	
	9.849	

PSI

Note: This matrix is diagonal.

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
	-----	-----	-----	-----
	0.341	0.537	0.340	-0.307
	(0.046)	(0.061)	(0.036)	(0.072)
	7.462	8.815	9.528	-4.253

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
0.659	0.463	0.660	0.901

Squared Multiple Correlations for Reduced Form

IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
0.659	0.463	0.626	0.885

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

IPJ1	IPJ2	INGF	OGPJ	IFOR1	IFOR2
0.514	0.703	0.768	0.451	0.772	0.707

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

FORT	FORB
0.337	0.417

Squared Multiple Correlations for X - Variables

ISE1	ISE2	RESE
0.728	0.627	0.717

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 19

Minimum Fit Function Chi-Square = 29.509 (P = 0.0584)

Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 28.959 (P = 0.0666)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 9.959

90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 28.575)

Minimum Fit Function Value = 0.0410

Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.0139

90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.0397)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0270

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.0457)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.981

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.171

90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.157 ; 0.197)

ECVI for Saturated Model = 0.184

ECVI for Independence Model = 11.009

Chi-Square for Independence Model with 55 Degrees of Freedom = 7893.323

Independence AIC = 7915.323

Model AIC = 122.959

Saturated AIC = 132.000

Independence CAIC = 7976.694

Model CAIC = 385.184

Saturated CAIC = 500.231

Normed Fit Index (NFI) = 0.996

Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.996

Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.344

Comparative Fit Index (CFI) = 0.999

Incremental Fit Index (IFI) = 0.999

Relative Fit Index (RFI) = 0.989

Critical N (CN) = 882.804

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.00528

Standardized RMR = 0.0180

Goodness of Fit Index (GFI) = 0.993

Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.975

Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.286

Completely Standardized Solution

LAMBDA-Y

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
IPJ1	0.717	--	--	--
IPJ2	0.838	--	--	--
INGF	--	0.877	--	--
OGPJ	--	0.672	--	--
IFOR1	--	--	0.879	--
IFOR2	--	--	0.841	--
FORT	--	--	--	0.581
FORB	--	--	--	0.646

LAMBDA-X

	ISE	ESE
ISE1	0.853	--
ISE2	0.792	--
RESE	--	0.847

BETA

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
IPJ	--	--	--	--
EPJ	--	--	--	--
IFOR	-0.312	-0.030	--	--
EFOR	-0.915	-0.260	--	--

GAMMA

	ISE	ESE
IPJ	-0.384	-0.574
EPJ	-0.243	-0.542
IFOR	0.563	--
EFOR	--	0.081

Correlation Matrix of ETA and KSI

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR	ISE	ESE
IPJ	1.000					
EPJ	0.549	1.000				
IFOR	-0.678	-0.465	1.000			
EFOR	-0.880	-0.814	0.780	1.000		
ISE	-0.622	-0.468	0.771	0.724	1.000	
ESE	-0.733	-0.643	0.481	0.918	0.415	1.000

Total and Indirect Effects

Total Effects of KSI on ETA

	ISE	ESE
IPJ	-0.384	-0.574
	(0.045)	(0.048)
	-8.586	-11.828
EPJ	-0.243	-0.542
	(0.045)	(0.047)
	-5.360	-11.469
IFOR	0.690	0.195
	(0.043)	(0.035)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

	16.230	5.591		
EFOR	0.414	0.746		
	(0.053)	(0.061)		
	7.873	12.198		
Indirect Effects of KSI on ETA				
	ISE	ESE		
	-----	-----		
IPJ	--	--		
EPJ	--	--		
IFOR	0.127	0.195		
	(0.022)	(0.035)		
	5.653	5.591		
EFOR	0.414	0.666		
	(0.053)	(0.080)		
	7.873	8.364		
Total Effects of ETA on ETA				
	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
	-----	-----	-----	-----
IPJ	--	--	--	--
EPJ	--	--	--	--
IFOR	-0.312	-0.030	--	--
	(0.063)	(0.045)		
	-4.968	-0.670		
EFOR	-0.915	-0.260	--	--
	(0.102)	(0.061)		
	-8.955	-4.274		
Standardized Total and Indirect Effects				
Standardized Total Effects of KSI on ETA				
	ISE	ESE		
	-----	-----		
IPJ	-0.384	-0.574		
EPJ	-0.243	-0.542		
IFOR	0.690	0.195		
EFOR	0.414	0.746		
Standardized Indirect Effects of KSI on ETA				
	ISE	ESE		
	-----	-----		
IPJ	--	--		
EPJ	--	--		
IFOR	0.127	0.195		
EFOR	0.414	0.666		
Standardized Total Effects of ETA on ETA				
	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
	-----	-----	-----	-----
IPJ	--	--	--	--
EPJ	--	--	--	--
IFOR	-0.312	-0.030	--	--
EFOR	-0.915	-0.260	--	--

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

SHULALONGKORN UNIVERSITY

ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของโมเดลสมมติฐานการวิจัยที่ 2 เงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายในกลุ่ม

MODEL OF INGROUP DIS SE
 DA NI=9 NO=720 MA=CM
 LA
 IPJ1 IPJ2 INGF OGPJ IFOR1 IFOR2 FORT FORB DISSE
 CM
 .271954
 .155587 .234438
 .122684 .151286 .609320
 .143963 .144002 .435817 .875392
 -.110977 -.132568 -.131472 -.131013 .238844
 -.120145 -.104831 -.130703 -.113143 .153448 .181087
 -.234872 -.260956 -.308822 -.301407 .249356 .174514 .963525
 -.233121 -.172911 -.327703 -.322324 .147144 .109761 .337081 .796733
 .158230 .114641 .064578 .068711 -.099950 -.105874 -.262659 -.235525 .622885
 ME
 .35184532 .26902492 3.55733333 3.56641667 .48025564 .46818906 4.36544444 4.84352778 .92253132
 SD
 .521492044 .484188385 .780589521 .935623713 .488716850 .425543416 .981593152 .892599102 .789230477
 MO NX=1 NK=1 NY=8 NE=4 C
 BE=FU,FI GA=FU,FI PS=SY PH=SY,FR TE=SY,FI TD=SY LY=FU,FI LX=FU,FI
 FR BE(3,1) BE(4,1) BE(3,2) BE(4,2)
 FR GA(1,1) GA(2,1) GA(3,1) GA(4,1)
 FR LX(1,1)
 FR LY(1,1) LY(2,1) LY(3,2) LY(4,2) LY(5,3) LY(6,3) LY(7,4) LY(8,4)
 FR TE(1,1) TE(2,2) TE(3,3) TE(4,4) TE(5,5) TE(6,6) TE(7,7) TE(8,8)
 FI TD(1,1)
 ST 0.25 TD(1,1)
 FI PH(1,1) PS(2,1)
 ST 1.00 PH(1,1)
 ST 0.045 PS(2,1)
 FI TE(5,1) TE(7,5) TE(3,1)
 ST 0.008 TE(5,1)
 ST 0.0085 TE(7,5)
 FR TE(6,3) TE(8,1) TH(1,6) TE(8,3) TE(8,4) TE(3,1) TH(1,1) TE(7,1)
 LE
 IPJ EPJ IFOR EFOR
 LK
 DISSE
 PD
 OU SE TV EF SS SC MI MR RS FS ND=3 AD=OFF
 MODEL OF INGROUP DIS SE
 Number of Input Variables 9
 Number of Y - Variables 8
 Number of X - Variables 1
 Number of ETA - Variables 4
 Number of KSI - Variables 1
 Number of Observations 720

Covariance Matrix

	IPJ1	IPJ2	INGF	OGPJ	IFOR1	IFOR2
IPJ1	0.272					
IPJ2	0.156	0.234				
INGF	0.123	0.151	0.609			
OGPJ	0.144	0.144	0.436	0.875		
IFOR1	-0.111	-0.133	-0.131	-0.131	0.239	
IFOR2	-0.120	-0.105	-0.131	-0.113	0.153	0.181
FORT	-0.235	-0.261	-0.309	-0.301	0.249	0.175
FORB	-0.233	-0.173	-0.328	-0.322	0.147	0.110
DISSE	0.158	0.115	0.065	0.069	-0.100	-0.106

Covariance Matrix

	FORT	FORB	DISSE
FORT	0.964		
FORB	0.337	0.797	
DISSE	-0.263	-0.236	0.623

Number of Iterations = 27

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-Y

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
IPJ1	0.214	--	--	--
IPJ2	0.184	--	--	--
	(0.010)			
	18.856			
INGF	--	0.518	--	--
OGPJ	--	0.601	--	--
		(0.049)		
		12.290		
IFOR1	--	--	0.214	--
IFOR2	--	--	0.150	--
			(0.006)	
			23.159	
FORT	--	--	--	0.680
FORB	--	--	--	0.428
				(0.035)
				12.412

LAMBDA-X

	DISSE
DISSE	0.367
	(0.027)
	13.503

BETA

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
IPJ	--	--	--	--
EPJ	--	--	--	--
IFOR	-0.875	0.011	--	--
	(0.134)	(0.070)		
	-6.518	0.155		

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

EFOR -0.377 -0.310 -- --
 (0.144) (0.085)
 -2.618 -3.648

GAMMA

DISSE

IPJ 0.690
(0.075)
9.176

EPJ 0.225
(0.059)
3.812

IFOR 0.111
(0.116)
0.956

EFOR -0.586
(0.128)
-4.571

Covariance Matrix of ETA and KSI

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR	DISSE
IPJ	1.000				
EPJ	0.561	1.000			
IFOR	-0.792	-0.455	1.000		
EFOR	-0.955	-0.653	0.727	1.000	
DISSE	0.690	0.225	-0.490	-0.916	1.000

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
	0.476	0.050	0.634	0.891

Squared Multiple Correlations for Reduced Form

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
	0.476	0.050	0.240	0.838

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

	IPJ1	IPJ2	INGF	OGPJ	IFOR1	IFOR2
	0.628	0.620	0.730	0.473	0.806	0.692

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

	FORT	FORB
	0.502	0.290

Squared Multiple Correlations for X - Variables

	DISSE
	0.350

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 12

Minimum Fit Function Chi-Square = 18.443 (P = 0.103)

Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 18.789 (P = 0.0937)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 6.789

90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 22.676)

Minimum Fit Function Value = 0.0257

Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.00944

90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.0315)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0281
 90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.0513)
 P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.939
 Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.118
 90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.108 ; 0.140)
 ECVI for Saturated Model = 0.125
 ECVI for Independence Model = 6.240
 Chi-Square for Independence Model with 36 Degrees of Freedom = 4468.681
 Independence AIC = 4486.681
 Model AIC = 84.789
 Saturated AIC = 90.000
 Independence CAIC = 4536.894
 Model CAIC = 268.905
 Saturated CAIC = 341.066
 Normed Fit Index (NFI) = 0.996
 Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.996
 Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.332
 Comparative Fit Index (CFI) = 0.999
 Incremental Fit Index (IFI) = 0.999
 Relative Fit Index (RFI) = 0.988
 Critical N (CN) = 1023.103
 Root Mean Square Residual (RMR) = 0.00601
 Standardized RMR = 0.0152
 Goodness of Fit Index (GFI) = 0.994
 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.979
 Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.265

Completely Standardized Solution

LAMBDA-Y

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
IPJ1	0.793	--	--	--
IPJ2	0.788	--	--	--
INGF	--	0.854	--	--
OGPJ	--	0.688	--	--
IFOR1	--	--	0.898	--
IFOR2	--	--	0.832	--
FORT	--	--	--	0.709
FORB	--	--	--	0.538

LAMBDA-X

DISSE

DISSE 0.592

BETA

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
IPJ	--	--	--	--
EPJ	--	--	--	--
IFOR	-0.875	0.011	--	--
EFOR	-0.377	-0.310	--	--

GAMMA

DISSE

IPJ 0.690

EPJ 0.225
 IFOR 0.111
 EFOR -0.586

Correlation Matrix of ETA and KSI

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR	DISSE
IPJ	1.000				
EPJ	0.561	1.000			
IFOR	-0.792	-0.455	1.000		
EFOR	-0.955	-0.653	0.727	1.000	
DISSE	0.690	0.225	-0.490	-0.916	1.000

Total and Indirect Effects

Total Effects of KSI on ETA

DISSE

IPJ	0.690	(0.075)	9.176
EPJ	0.225	(0.059)	3.812
IFOR	-0.490	(0.062)	-7.960
EFOR	-0.916	(0.074)	-12.361

Indirect Effects of KSI on ETA

DISSE

IPJ	--		
EPJ	--		
IFOR	-0.602	(0.115)	-5.232
EFOR	-0.330	(0.083)	-3.976

Total Effects of ETA on ETA

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
IPJ	--	--	--	--
EPJ	--	--	--	--
IFOR	-0.875	0.011	--	--
	(0.134)	(0.070)		
	-6.518	0.155		
EFOR	-0.377	-0.310	--	--
	(0.144)	(0.085)		
	-2.618	-3.648		

Standardized Total and Indirect Effects

Standardized Total Effects of KSI on ETA

DISSE

IPJ	0.690
EPJ	0.225

IFOR -0.490
 EFOR -0.916

Standardized Indirect Effects of KSI on ETA
 DISSE

 IPJ --
 EPJ --
 IFOR -0.602
 EFOR -0.330

Standardized Total Effects of ETA on ETA
 IPJ EPJ IFOR EFOR

 IPJ -- -- -- --
 EPJ -- -- -- --
 IFOR -0.875 0.011 -- --
 EFOR -0.377 -0.310 -- --

ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของโมเดลสมมติฐานการวิจัยที่ 2 เงื่อนไขการคุกคามจากบุคคลภายนอกกลุ่ม

MODEL OF OUTGROUP DIS SE
 DA NI=9 NO=720 MA=CM
 LA
 IPJ1 IPJ2 INGF OGPJ IFOR1 IFOR2 FORT FORB DISSE
 CM
 .271954
 .155587 .234438
 .122684 .151286 .609320
 .143963 .144002 .435817 .875392
 -.088879 -.108956 -.129718 -.138399 .183024
 -.102337 -.076393 -.110805 -.104197 .099389 .125202
 -.237596 -.243252 -.363631 -.356472 .177259 .117687 .903768
 -.150363 -.183468 -.286035 -.227420 .137191 .100100 .570538 .757651
 .158230 .114641 .064578 .068711 -.069673 -.097397 -.121667 -.108658 .622885

ME
 .35184532 .26902492 3.55733333 3.56641667 .39965008 .41150960 3.97077778 4.10019444 .92253132

SD
 .521492044 .484188385 .780589521 .935623713 .427812674 .353839514 .950667114 .870431665 .789230477

MO NX=1 NK=1 NY=8 NE=4 C
 BE=FU,FI GA=FU,FI PS=SY PH=SY,FR TE=SY,FI TD=SY LY=FU,FI LX=FU,FI
 FR BE(3,1) BE(4,1) BE(3,2) BE(4,2)
 FR GA(1,1) GA(2,1) GA(3,1) GA(4,1)
 FR LX(1,1)
 FR LY(1,1) LY(2,1) LY(3,2) LY(4,2) LY(5,3) LY(6,3) LY(7,4) LY(8,4)
 FR TE(1,1) TE(2,2) TE(3,3) TE(4,4) TE(5,5) TE(6,6) TE(7,7) TE(8,8)
 FI TD(1,1)
 ST 0.21 TD(1,1)
 FI PH(1,1) PS(2,1) TH(1,2)
 ST 1.00 PH(1,1)
 ST 0.05 PS(2,1)
 ST 0.0005 TH(1,2)
 FR TE(6,1) TE(5,2) TE(7,6) TH(1,6) TE(3,1) TE(8,1) TE(8,4) TE(5,1)
 LE

IPJ EPJ IFOR EFOR
 LK
 DISSE
 PD
 OU SE TV EF SS SC MI MR RS FS ND=3 AD=OFF

MODEL OF OUTGROUP DIS SE

Number of Input Variables 9
 Number of Y - Variables 8
 Number of X - Variables 1
 Number of ETA - Variables 4
 Number of KSI - Variables 1
 Number of Observations 720

Covariance Matrix

	IPJ1	IPJ2	INGF	OGPJ	IFOR1	IFOR2
IPJ1	0.272					
IPJ2	0.156	0.234				
INGF	0.123	0.151	0.609			
OGPJ	0.144	0.144	0.436	0.875		
IFOR1	-0.089	-0.109	-0.130	-0.138	0.183	
IFOR2	-0.102	-0.076	-0.111	-0.104	0.099	0.125
FORT	-0.238	-0.243	-0.364	-0.356	0.177	0.118
FORB	-0.150	-0.183	-0.286	-0.227	0.137	0.100
DISSE	0.158	0.115	0.065	0.069	-0.070	-0.097

Covariance Matrix

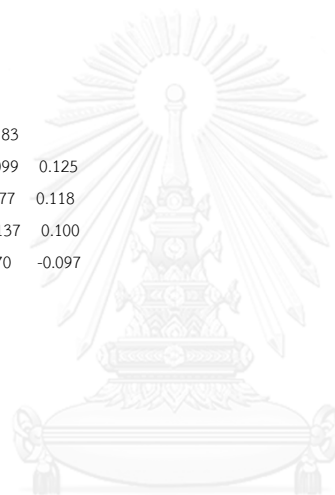
	FORT	FORB	DISSE
FORT	0.904		
FORB	0.571	0.758	
DISSE	-0.122	-0.109	0.623

Number of Iterations = 23

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-Y

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
IPJ1	0.214	--	--	--
IPJ2	0.183	--	--	--
	(0.010)			
	18.508			
INGF	--	0.519	--	--
OGPJ	--	0.610	--	--
		(0.041)		
		14.794		
IFOR1	--	--	0.151	--
IFOR2	--	--	0.100	--
			(0.006)	
			15.863	
FORT	--	--	--	0.816
FORB	--	--	--	0.573
				(0.031)
				18.572

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

LAMBDA-X

	DISSE

DISSE	0.422
	(0.024)
	17.472

BETA

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
	-----	-----	-----	-----
IPJ	--	--	--	--
EPJ	--	--	--	--
IFOR	-0.620	-0.224	--	--
	(0.116)	(0.066)		
	-5.366	-3.382		
EFOR	-0.681	-0.285	--	--
	(0.104)	(0.064)		
	-6.513	-4.430		

GAMMA

	DISSE

IPJ	0.645
	(0.059)
	10.889
EPJ	0.194
	(0.056)
	3.480
IFOR	0.047
	(0.097)
	0.486
EFOR	0.209
	(0.087)
	2.396

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Covariance Matrix of ETA and KSI

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR	DISSE
	-----	-----	-----	-----	-----
IPJ	1.000				
EPJ	0.575	1.000			
IFOR	-0.718	-0.571	1.000		
EFOR	-0.709	-0.635	0.569	1.000	
DISSE	0.645	0.194	-0.397	-0.285	1.000

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
-----	-----	-----	-----
0.416	0.038	0.555	0.604

Squared Multiple Correlations for Reduced Form

IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
-----	-----	-----	-----
0.416	0.038	0.157	0.081

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

IPJ1	IPJ2	INGF	OGPJ	IFOR1	IFOR2
-----	-----	-----	-----	-----	-----
0.619	0.613	0.731	0.486	0.679	0.643

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

FORT	FORB
0.817	0.575

Squared Multiple Correlations for X - Variables

DISSE
0.459

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 12

Minimum Fit Function Chi-Square = 19.027 (P = 0.0879)

Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 18.979 (P = 0.0890)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 6.979

90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 22.948)

Minimum Fit Function Value = 0.0265

Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.00971

90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.0319)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0284

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.0516)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.935

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.118

90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.108 ; 0.140)

ECVI for Saturated Model = 0.125

ECVI for Independence Model = 6.069

Chi-Square for Independence Model with 36 Degrees of Freedom = 4345.946

Independence AIC = 4363.946

Model AIC = 84.979

Saturated AIC = 90.000

Independence CAIC = 4414.159

Model CAIC = 269.094

Saturated CAIC = 341.066

Normed Fit Index (NFI) = 0.996

Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.995

Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.332

Comparative Fit Index (CFI) = 0.998

Incremental Fit Index (IFI) = 0.998

Relative Fit Index (RFI) = 0.987

Critical N (CN) = 991.728

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.00308

Standardized RMR = 0.0143

Goodness of Fit Index (GFI) = 0.994

Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.978

Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.265

Completely Standardized Solution

LAMBDA-Y

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
IPJ1	0.787	--	--	--
IPJ2	0.783	--	--	--
INGF	--	0.855	--	--
OGPJ	--	0.697	--	--
IFOR1	--	--	0.824	--

IFOR2 -- -- 0.802 --
 FORT -- -- -- 0.904
 FORB -- -- -- 0.758

LAMBDA-X

DISSE

DISSE 0.678

BETA

IPJ EPJ IFOR EFOR

IPJ -- -- -- --
 EPJ -- -- -- --
 IFOR -0.620 -0.224 -- --
 EFOR -0.681 -0.285 -- --

GAMMA

DISSE

IPJ 0.645
 EPJ 0.194
 IFOR 0.047
 EFOR 0.209

Correlation Matrix of ETA and KSI

IPJ EPJ IFOR EFOR DISSE

IPJ 1.000
 EPJ 0.575 1.000
 IFOR -0.718 -0.571 1.000
 EFOR -0.709 -0.635 0.569 1.000
 DISSE 0.645 0.194 -0.397 -0.285 1.000

Total and Indirect Effects

Total Effects of KSI on ETA

DISSE

IPJ 0.645
 (0.059)
 10.889
 EPJ 0.194
 (0.056)
 3.480
 IFOR -0.397
 (0.062)
 -6.390
 EFOR -0.285
 (0.056)
 -5.052

Indirect Effects of KSI on ETA

DISSE

IPJ --
 EPJ --
 IFOR -0.444
 (0.079)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

-5.614
 EFOR -0.494
 (0.080)
 -6.187

Total Effects of ETA on ETA

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
IPJ	--	--	--	--
EPJ	--	--	--	--
IFOR	-0.620 (0.116)	-0.224 (0.066)	--	--
	-5.366	-3.382		
EFOR	-0.681 (0.104)	-0.285 (0.064)	--	--
	-6.513	-4.430		

Standardized Total and Indirect Effects

Standardized Total Effects of KSI on ETA

DISSE

IPJ	0.645
EPJ	0.194
IFOR	-0.397
EFOR	-0.285

Standardized Indirect Effects of KSI on ETA

DISSE

IPJ	--
EPJ	--
IFOR	-0.444
EFOR	-0.495

Standardized Total Effects of ETA on ETA

	IPJ	EPJ	IFOR	EFOR
IPJ	--	--	--	--
EPJ	--	--	--	--
IFOR	-0.620	-0.224	--	--
EFOR	-0.681	-0.285	--	--

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

คำสั่งที่ใช้ในการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวิจัยที่ 1

INGROUP THREAT

DA NG=2 NI=11 NO=720 NG=2 MA=CM

LA

IPJ1 IPJ2 INGF OGPJ IFOG1I IFOG2I FOGTI FOGBI ISE1 ISE2 RESE

CM

.272

.156 .234

.123 .151 .609

.144 .144 .436 .875

-.111 -.133 -.131 -.131 .239

-120 -105 -131 -113 .153 .181
 -235 -261 -309 -301 .249 .175 .964
 -233 -173 -328 -322 .147 .110 .337 .797
 -105 -112 -138 -143 .155 .128 .205 .221 .292
 -072 -066 -088 -162 .079 .071 .130 .167 .123 .112
 -153 -161 -245 -198 .155 .086 .285 .303 .109 .057 .426
 ME
 .3518 .2690 3.5573 3.5664 .4803 .4682 4.3654 4.8435 .4518 .4682 3.7766
 SD
 .52149 .48419 .78059 .93562 .48872 .42554 .98159 .89260 .54063 .33438 .65238
 MO NX=3 NK=2 NY=8 NE=4 BE=FI GA=FI PS=SY PH=SY TE=SY TD=SY LY=FI LX=FI
 FR BE(3,1) BE(4,1) BE(3,2) BE(4,2)
 FR GA(1,1) GA(1,2) GA(2,1) GA(2,2) GA(3,1) GA(4,2)
 FR LX(1,1) LX(2,1) LX(3,2) LY(1,1) LY(2,1) LY(3,2)
 FR LY(4,2) LY(5,3) LY(6,3) LY(7,4) LY(8,4)
 FI TE 3 3 TE 7 7 TD 3 3
 VA 0.100 TE 3 3
 VA 0.36 TE 7 7
 VA 0.08 TD 3 3
 FI PS 2 2 PS 3 3 PS 1 1 PS 4 4
 VA 0.05 PS 2 2
 VA 0.05 PS 3 3
 VA 0.05 PS 1 1
 VA 0.05 PS 4 4
 FR TH 2 4 TE 6 1 TH 2 8 TE 6 3 TH 3 8 TH 1 8 TH 3 5 TE 8 1 TE 8 3 TE 8 4 TE 5 1 TH 3 3 TH 2 5 TH 1 6 TD 3 1 TH 2 2
 LE
 IPJ EPJ IFOR EFOR
 LK
 ISE ESE
 PD
 OU SE TV EF SS SC MI MR RS FS ND=3
 Group 2 OUTGROUP THREAT
 DA NI=11 NO=720 NG=2 MA=CM
 LA
 IPJ1 IPJ2 INGF OGPJ IFOG1I IFOG2I FOGTI FOGBI ISE1 ISE2 RESE
 CM
 .272
 .156 .234
 .123 .151 .609
 .144 .144 .436 .875
 -089 -109 -130 -138 .183
 -102 -076 -111 -104 .099 .125
 -238 -243 -364 -356 .177 .118 .904
 -150 -183 -286 -227 .137 .100 .571 .758
 -105 -112 -138 -143 .120 .111 .146 .132 .292
 -072 -066 -088 -162 .061 .063 .100 .085 .123 .112
 -153 -161 -245 -198 .136 .086 .287 .162 .109 .057 .426
 ME
 .3518 .2690 3.5573 3.5664 .3997 .4115 3.9708 4.1002 .4518 .4682 3.7766

SD
 .52149 .48419 .78059 .93562 .42781 .35384 .95067 .87043 .54063 .33438 .65238
 MO NX=3 NK=2 NY=8 NE=4 LY=PS LX=PS BE=IN GA=PS PH=PS PS=PS TE=PS TD=PS
 FI TD 2 2 TE 7 7 TE 6 6 TE 5 5 TE 8 7 TH 1 6 TH 3 5
 VA 0.004 TD 2 2
 VA 0.50 TE 7 7
 ST 0.0050 TE 6 6
 ST 0.088 TE 8 7
 ST 0.0050 TE 5 5
 ST 0.004 TH 1 6
 ST 0.006 TH 3 5
 FR TH 2 4 TE 6 1 TE 6 6 TE 6 5 TE 7 7 TH 3 8 TH 2 5 TE 3 1 TH 3 3
 LE
 IPJ EPJ IFOR EFOR
 LK
 ISE ESE
 PD
 OU SE TV EF SS SC MI MR RS FS ND=3

คำสั่งที่ใช้ในการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวิจัยที่ 2

INGROUP THREAT DIS SE
 DA NG=2 NI=9 NO=720 MA=CM
 LA
 IPJ1 IPJ2 INGF OGPJ IFOR1 IFOR2 FORT FORB DISSE
 CM
 .271954
 .155587 .234438
 .122684 .151286 .609320
 .143963 .144002 .435817 .875392
 -.110977 -.132568 -.131472 -.131013 .238844
 -.120145 -.104831 -.130703 -.113143 .153448 .181087
 -.234872 -.260956 -.308822 -.301407 .249356 .174514 .963525
 -.233121 -.172911 -.327703 -.322324 .147144 .109761 .337081 .796733
 .158230 .114641 .064578 .068711 -.099950 -.105874 -.262659 -.235525 .622885
 ME
 .35184532 .26902492 3.55733333 3.56641667 .48025564 .46818906 4.36544444 4.84352778 .92253132
 SD
 .521492044 .484188385 .780589521 .935623713 .488716850 .425543416 .981593152 .892599102 .789230477
 MO NX=1 NK=1 NY=8 NE=4 c
 BE=FI GA=FI PS=SY PH=SY TE=SY,FI TD=SY LY=FI LX=FI
 FR BE(3,1) BE(4,1) BE(3,2)
 FR GA(1,1) GA(2,1) GA(3,1)
 FR LX(1,1)
 FR LY(1,1) LY(2,1) LY(3,2) LY(4,2) LY(5,3) LY(6,3) LY(7,4) LY(8,4)
 FR TE(1,1) TE(2,2) TE(3,3) TE(4,4) TE(5,5) TE(6,6) TE(7,7) TE(8,8)
 FI TD(1,1)
 ST 0.04 TD(1,1)

FI PS 2 2 PS 3 3 PS 4 4 PS 1 1 PS 2 1
 ST 0.05 PS 2 2
 ST 0.05 PS 3 3
 ST 0.03 PS 4 4
 ST 0.06 PS 1 1
 ST 0.03 PS 2 1
 ST 0.025 PS 4 1
 FI GA 4 1 BE 4 2
 ST 0.007 GA 4 1
 ST 0.05 BE 4 2
 FR TE 5 1 TE 3 1 TE 8 7 TE 6 3 TE 7 2 TE 7 5 TE 8 6 TH 1 6 TE 4 1 TE 8 1 TH 1 1
 LE
 IPJ EPJ IFOR EFOR
 LK
 DISSE
 PD
 OU SE TV EF SS SC MI MR RS FS ND=3 AD=OFF
 Group 2 OUTGROUP THREAT DIS SE
 DA NI=9 NO=720 NG=2 MA=CM
 LA
 IPJ1 IPJ2 INGF OGPJ IFOG1I IFOG2I FOGTI FOGBI DISSE
 CM
 .271954
 .155587 .234438
 .122684 .151286 .609320
 .143963 .144002 .435817 .875392
 -.088879 -.108956 -.129718 -.138399 .183024
 -.102337 -.076393 -.110805 -.104197 .099389 .125202
 -.237596 -.243252 -.363631 -.356472 .177259 .117687 .903768
 -.150363 -.183468 -.286035 -.227420 .137191 .100100 .570538 .757651
 .158230 .114641 .064578 .068711 -.069673 -.097397 -.121667 -.108658 .622885
 ME
 .35184532 .26902492 3.55733333 3.56641667 .39965008 .41150960 3.97077778 4.10019444 .92253132
 SD
 .521492044 .484188385 .780589521 .935623713 .427812674 .353839514 .950667114 .870431665 .789230477
 MO NX=1 NK=1 NY=8 NE=4 c
 LY=PS LX=PS BE=IN GA=PS PH=PS PS=PS TE=PS TD=PS
 FR TH 1 6 TH 1 1 TE 6 1 TH 1 2 TE 8 3 TE 8 5 TE 7 6
 LE
 IPJ EPJ IFOR EFOR
 LK
 DISSE
 PD
 OU SE TV EF SS SC MI MR RS FS ND=3 AD=OFF

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ: นายชาญ รัตน์ะพิสิฐ

ประวัติการศึกษา

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2548

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2551

เข้าศึกษาระดับปริญญาเอก ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา แขนงวิชาจิตวิทยาสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2553

ประวัติการทำงาน

อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2554 – ปัจจุบัน